T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GERMİR GELENEKSEL KONUTLARININ İÇ MEKANLARINDAKİ SABİT MOBİLYALAR

GÖZDE KUZU DİNÇBAŞ

DOKTORA TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK TARİHİ VE KURAMI PROGRAMI

DANIŞMAN
PROF. DR. M. GÜL AKDENİZ

İSTANBUL, 2019

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GERMİR GELENEKSEL KONUTLARININ İÇ MEKANLARINDAKİ SABİT MOBİLYALAR

Gözde KUZU DİNÇBAŞ tarafından hazırlanan tez çalışması 17.01.2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Tarihi ve Kuramı Anabilim Dalı'nda **DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. M. Gül AKDENİZ
Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. M. Gül AKDENİZ
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Nur URFALIOĞLU
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Ayla ANTEL
Mimar Sinan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Uzay YERGÜN
Yıldız Teknik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Pelin KARAÇAR
İstanbul Medipol Üniversitesi

ÖNSÖZ

"Germir Geleneksel Konutlarının İç Mekanlarındaki Sabit Mobilyalar" isimli doktora tez çalışması Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Tarihi ve Kuramı Doktora Programı kapsamında hazırlanmıştır.

Tez çalışmam süresince farklı şehirlerde olmamıza rağmen her ihtiyacım olduğunda yanımda olan, bilgi ve önerileri ile yolumu açıp yardım ve anlayışını benden esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. M.Gül Akdeniz'e, ikinci memleketi Kayseri'deki tüm ilgili kişi ve arşivlere ulaşmamı sağlayan sevgili hocam Prof. Dr. Nur Urfalıoğlu'na, Germir'deki birçok kişinin evlerinde çalışmama aracı olan Ali Temiz'e, Germir kitabı ile çalışmalarıma kaynak olan ve bilgilerinden sıklıkla yararlandığım Hüseyin Cömert hocama, memleketi Develi'ye olan bağlılığı ve yardımseverliliği sayesinde çalışma alanımla ilgili kişilere ulaşmamı sağlayan İbrahim Kozanoğlu'na, Germir'deki arazi ve çizim çalışmalarına katkıda bulunan Tuğçe Dalmış'a, çizim ve metinlerin bilgisayar ortamındaki düzenlemelerine yardımcı olan sevgili abim Gürkan Kuzu ve eşi Didem Kuzu'ya, ulaşamadığım arşiv belgelerini ulaşılabilir hale getiren ve benimle paylaşan Yunanistan K.A.A.M müdürü Stavros Anastedis'e, Yunanca ve Karamanlıca çeviriler konusunda yardımlarını esirgemeyen sevgili Eleni İrini Demir'e, kütüphane araştırmalarıma katkıda bulunan Özlem Gündoğan ve kardeşim Özge Dinçbaş'a, KBB Kudeb arşivi konusunda yardımcı olan Banu Küçük'e, KKVKBKM arşivinden yararlanmam aşamasında kolaylık sağlayan çalışma arkadaşlarına ve sevgili Selma Ünlüdil'e, sanat tarihi ve terminolojisi konusundaki yardımları için Mine Çağlar hocama, Halit Narin ile görüşmemi sağlayan ve Germir eski resimlerini benimle paylaşan sevgili Nesrin Gökdeniz'e, tüm iyi niyetleriyle yanımda olan Germir köyü sakinlerine ve Seda Kapısız'a, İstanbul'daki misafirperverliğinden dolayı sevgili arkadaşım Gözde Şehsuvar'a çok teşekkür ederim.

Uzun ve bir o kadar da yıpratıcı olan bu süreçteki teşekkürlerin en büyüğünü hiç şüphesiz ki sevgili ailem için etmek istiyorum. Çalışmalarımın her aşamasında elinden gelenin en iyisini yapan çok değerli anne ve babalarıma, bir eşten beklenen sabrın ve anlayışın, maddi ve manevi desteğin fazlasını gösteren, son ana kadar yanımda olan ve savunma sınavımda beni yalnız bırakmayan sevgili eşim Mehmet Dinçbaş'a, oyun zamanlarından çalmak zorunda kaldığım, en özel anlarını ders çalışarak kaçırdığım ve tüm bunları neden yaptığıma anlam veremeyen 3 yaşındaki kıymetli oğlum Ege'ye, sonsuz sevgilerimle.. Siz olmasaydınız başaramazdım.

Ocak, 2019

Gözde KUZU DİNÇBAŞ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMA LİSTESİ vi

ŞEKİL LİSTESİ..... vii

ÇİZELGE LİSTESİ xvii

ÖZET… xviii

ABSTRACT..... xx

BÖLÜM 1

GİRİŞ ……..... 1

1.1 Literatür Özeti 1

1.2 Tezin Amacı 4

1.3 Bulgular..... 9

BÖLÜM 2

OSMANLIDA GELENEKSEL KONUT MOBİLYALARI TARİHÇESİ..... 11

BÖLÜM 3

GERMİR …….. 27

3.1 Fiziki Özellikler..... 27

3.2 Tarihçe..... 29

3.3 Sosyo-Ekonomik Özellikler 35

3.4 Anıtsal ve Diğer Tarihi Yapılar..... 52

3.5 Tarihi Evler..... 88

BÖLÜM 4

GERMİR GELENEKSEL KONUTLARININ İÇ MEKANLARINDAKİ SABİT MOBİLYALAR 97

4.1 427.Sokak..... 99

4.1.1 Fırıncıoğlu Konağı Mobilyaları 100
4.1.2 Osman Çavuş Evi Mobilyaları 177
4.1.3 Kemal Pehlivan Evi Mobilyaları 191
4.1.4 Nuh Mehmet Deneme Evi Mobilyaları 215
4.1.5 Mehmet İlhan Evi Mobilyaları 230
4.1.6 Mehmet Pehlivan Evi Mobilyaları 237
4.1.7 Hacı İsmail Deneme Evi Mobilyaları 277
4.1.8 Hacı Ali Köse Evi Mobilyaları 285
4.1.9 Hacı İsmail Pehlivan Evi Mobilyaları 308
4.1.10 Mehmet Sağ Evi Evi Mobilyaları 326
4.2 428.Sokak 334
4.2.1 Baki Köse Evi (Köseoğlu Konağı) Mobilyaları 335
4.2.2 Mehmet Ali Akdağ Evi Mobilyaları 360
4.2.3 İbrahim Akdağ Evi Mobilyaları 368
4.2.4 İzzet Sır Evi Mobilyaları 406
4.2.5 Bilal Türk Evi (Türkoğlu Konağı) Mobilyaları 414
4.2.6 Ali İhsan Erbil Evi Mobilyaları 450
4.3 429.Sokak 461
4.3.1 Ali Hisar Evi Mobilyaları 462
4.3.2 Ali Murat Evi Mobilyaları 477
4.4 430.Sokak 490
4.4.1 Hamdi Akın Evi Mobilyaları 491
4.5 433.Sokak 515
4.5.1 Kazım Duygulu Evi Mobilyaları 516
BÖLÜM 5
DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA 526
BÖLÜM 6
SONUÇ VE ÖNERİLER 556
KAYNAKLAR 569
EK-A
KURUM VE KİŞİLERE AİT ARŞİV BELGELERİ 575
EK-B
KAYSERİ (GERMİR) YÖRESİ TERİMLER SÖZLÜĞÜ 634

ÖZGEÇMİŞ..... 638

KISALTMA LİSTESİ

Çiz.	Çizimler
Fot.	Fotoğraf
H.	Hicri
KAAM	Küçük Asya Araştırmaları Merkezi
KBB	Kayseri Büyükşehir Belediyesi
KKVKBKM	Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü
KKTVKK	Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
KUDEB	Kayseri Büyük Şehir Belediyesi Koruma, Uygulama ve Denetim Şube Müdürlüğü
M.	Miladi

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1 Konut içindeki odalara (a) ve oda içindeki duvarlarla mobilyalara (b) isim ve numara verilmesi 8
Şekil 2.1 Göçebe çadırı (a) ve geleneksel Türk odası (b) kuruluş prensibi arasındaki benzerlik 11
Şekil 2.2 Oda girişlerinin köşeden ve pahlı olarak yapıldığı örnekler 13
Şekil 2.3 Sandıkoğlu Konağı'ndaki pahlı oda girişi, Ödemiş, Birgi 13
Şekil 2.4 (a) Seki altı ve seki ayrımınındaki korkuluk ve direkler, (b) Hacı Salih Paşa bağ evi odasındaki korkuluklar, Safranbolu 14
Şekil 2.5 Yolgeçti Evi toyhanesi ve bölümleri, Sivas. 15
Şekil 2.6 Mühürdarzade Evi Toyhanesi, Sivas 15
Şekil 2.7 Saraçlar şehir evinde yer alan sedirler, Safranbolu 16
Şekil 2.8 Topkapı Sarayı'ndaki bitkisel bezemelerle süslenmiş ahşap kol desteği, İstanbul 16
Şekil 2.9 Öztaşçı Evi sofasındaki yüklük ve gilveler, Kayseri 17
Şekil 2.10 Kapalı (kafesli) ve açık musandıra bölgeleri (a) Hayrullak Tiftik Evi, Develi, Zile, 2015 (b) Hacı Özan Konağı, Yozgat, 2016 17
Şekil 2.11 Simetrik olarak yerleştirilmiş tepe dolapları, Dülgeroğlu Evi, Kayseri, Tavukçu Mahallesi, 2014 18
Şekil 2.12 Saray önü mahallesinde bir ev, Bursa, 16.yy 18
Şekil 2.13 Murat Dokur Evi odasındaki camlı raflı kitaplık, Uşak 19
Şekil 2.14 Hacı Bekir Pabuççu Evi'ndeki odanın gedemecinde (sekialtında) yer alan taş ayakkabılık, Urfa 19
Şekil 2.15 (a) Sadullah Paşa Yalısı üst kat güneybatı odasındaki şerbetlik ve (b) zemin kat güneydoğu odasının kapı yanlarındaki oymalı gilveler 21
Şekil 2.16 Ayyüzler Evi şerbetliğinin ahşap oymalı/gilveli hücre duvarı, Urfa 21
Şekil 2.17 Givle/tembeldeliği/takçagöz örnekleri 21
Şekil 2.18 Hacı Özan Konağı odasında yer alan gusülhaneli yüklük, Yozgat, 201622
Şekil 2.19 Ocak örnekleri (a) Topkapı sarayı, Valide Sultan dairesindeki çini ocak (b) Alanlıoğlu Evi'ndeki alçı yaşmaklı ocak, Sivas (c) Ali Osman Tosun Evi'ndeki ahşap oyma davlumbazlı ocak, Uşak 23
Şekil 2.20 Emirhocazade Ahmet Bey Bağ Evi'ndeki ocak, Safranbolu 24
Şekil 2.21 İskembi ve tandır etrafında ısınan insanlar 25
Şekil 2.22 Duvar zarları (panolar) (a) Beziricoğlu Evi, Tavukçu Mahallesi, 2011 (b) Yamandede (Kürtüncü) Konağı, 2007 26
Şekil 3.1 Germir Köyü'nün genel görünüşü, 2016 27
Şekil 3.2 Germir Köyü'nün Kayseri merkezine olan uzaklığı, 30.07.2018 28

Şekil 3.3 Kayseri, Germir (1902-1916) (a), Kermir (b) 32
Şekil 3.4 Germir, 1954 33
Şekil 3.5 Kayseri-Sivas yolu itibariyle Germir'in görünüşü, 1950'ler 33
Şekil 3.6 Germir/Konaklar Köyü koruma sahalarını gösteren kroki (1988) 34
Şekil 3.7 Kayseri ili, Germir Doğal ve Kentsel Sit Alanı, 1/5000 (1993)..... 34
Şekil 3.8 Germir Köyü kentsel sit alanı ile yakın çevresindeki kentsel ve doğal sit alanları arasındaki ilişkiyi gösteren harita, 2011..... 34
Şekil 3.9 İnecek mevkii (Germir caddesi/köye giriş)..... 39
Şekil 3.10 Kağnı pazarı (Germir caddesi)..... 39
Şekil 3.11 Üşümüşüm bayırı (432.sokak) 39
Şekil 3.12 Aya Panagia Rum Kilisesi'nin güneydoğusunda yer alan ve bir dönem Hıristiyan mezarlığı (maşatlık) olduğu belirtilen tepe, 2018 40
Şekil 3.13 Han meydanı (434. Sokak) ile Çay sokağı (432. Sokak) arasındaki sokaklar 40
Şekil 3.14 Kuma(r)lı caddesi/Bezirhaneler sokağı (427.Sokak) 40
Şekil 3.15 Kuzeydoğudaki: Balaban mahallesi, Kuzeybatıdaki: Kuma(r)lı caddesi/Bezirhaneler sokağı (427.Sokak) 41
Şekil 3.16 Sığıreğleği meydanı (427.Sokak), Doğudaki (kabaaltı): Şişmanoğlu mahallesi (428.sok.) 41
Şekil 3.17 Sığıreğleği meydanından (427.Sokak) Şişmanoğlu mahallesine (428.Sokak) geçişi sağlayan kabaaltı/alt geçit 41
Şekil 3.18 Şişmanoğlu mahallesi (428.Sokak)..... 42
Şekil 3.19 Sığıreğleği meydanı (427.Sokak), Kuzeybatıdaki: Kuma(r)lı caddesi/Bezirhaneler sokağı, Kuzeydoğudaki: Balaban mahallesi, Güneybatıdaki: Çay sokağı (426.Sokak)..... 42
Şekil 3.20 İnecek mevkiinden (Germir caddesi) Sığıreğleği meydanına (427.sokak) çıkan Çay sokağı ve 1.köprü (426.sokak) 42
Şekil 3.21 Germir caddesinden Harman meydanına çıkan sokak ve taş köprü (427.Sokak) 43
Şekil 3.22 Harman meydanı (427.Sokak) 43
Şekil 3.23 Hacı (Acı) Sehak mahallesi (427.sokak)..... 43
Şekil 3.24 Güneybatı yönündeki Hacı (Acı) Sehak mahallesi (427.sokak) ve kuzeybatı yönündeki Şirin mahallesi (428.sokak) 44
Şekil 3.25 Bostancı (Bahçeci) mahallesindeki (430.Sokak) Agios Teodoros Rum Kilisesi, Papaz Evi ve Tırkız/Kilise bayırı..... 44
Şekil 3.26 Kirişçi mahallesi (429.Sokak)..... 44
Şekil 3.27 Kirişçi mahallesinin (429.sokak) güneybatısında yer alan Horata kuyusu ve bayırı..... 45
Şekil 3.28 Hanönü mevkii (434.Sokak) 45
Şekil 3.29 Kiçibey (Bedurus) mahallesi (433.sokak)..... 45
Şekil 3.30 Bakkal mahallesi/sokağı (434.sokak)..... 46
Şekil 3.31 Bakkal sokağından (434.sokak) Kirişçi mahallesine (429.sokak) çıkan Ahval yokuşu (432.Sokak)..... 46
Şekil 3.32 Batıda: Hamdi Yavuz Beziranesinin yer aldığı 431.sokak, Kuzeyde: Kirişçi mahallesi (429.sokak)..... 46
Şekil 3.33 427. Sokaktaki Nuh Fırıncı Evi (Hacı (acı) Sehak mahallesindeki Karakaş oğlu Hacı Zakari Evi (Sarrafların Konağı, değeri: 22 bin kuruş) 48
Şekil 3.34 Beziraneler sokağında (427.sokak) yer alan bezirane kalıntıları, 2014 .. 56

Şekil 3.35 Yukarı mahallede,431. Sokak üzerinde yer alan Güpgüpoğlu Beziranesi 56
Şekil 3.36 Münip Deneme Bezirhanesi, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 57
Şekil 3.37 Münip Deneme Bezirhanesinin iç ve dış görünüşleri, 1990 57
Şekil 3.38 Hamdi Yavuz Bezirhanesi, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 58
Şekil 3.39 Bezirhane düzeneğine ait önemli bölümler A. Fırın B. Taş evi (Seten taşı) C. Kavutluk (eleklik) D. Hezenler E. İğ F. Zambık 58
Şekil 3.40 Bezirhane düzeneğindeki "öğütme, eleme ve hamur haline getirme" işlemlerinin yapıldığı bölümlerin detayları A. Fırın B. Taş evi (seten taşı) C. Kavutluk (eleklik) D. Hezenler E. İğ F. Zambık 59
Şekil 3.41 Konak (Harman) Köprüsü, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 60
Şekil 3.42 Germir caddesinde yer alan tarihi Konak (Harman) Köprüsü 60
Şekil 3.43 Sadık Çelen Konağı Hamamı, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 61
Şekil 3.44 Sadık Çelen Konağı Hamamı, 2018 62
Şekil 3.45 Sadık Çelen Konağına ait hamamın üst örtüsünde yer alan ışıklıklar (7 adet), (2018) ve tavanının krokisi 62
Şekil 3.46 Sadık Çelen Konağına ait hamamın duvarlarında yer alan künkler, 2018 62
Şekil 3.47 Agios Teodoros Rum Kilisesi, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 63
Şekil 3.48 Agios Teodoros Rum Kilisesi ve yanında Athina adındaki bayana ait olduğu tahmin edilen Papaz Evi, 2016 64
Şekil 3.49 Bostancı (Bahçeci) Mahallesi'ndeki (430.Sokak) bir Hıristiyan evinin (Şekil 3.50) damından Germir Yukarı mahallenin görünüşü, 1950'ler .. 64
Şekil 3.50 Bostancı (Bahçeci) Mahallesi'ndeki (430.Sokak) bir Hıristiyan evinin görünüşü, 1950'ler 65
Şekil 3.51 Bostancı (Bahçeci) Mahallesi'ndeki (430.Sokak) Hıristiyan evinin günümüzdeki kalıntıları (birkaç taş basamak), 2018 65
Şekil 3.52 Hanönü mahallesindeki (434.Sokak) Han binası (Ali Kılıçvuran Evi)... 66
Şekil 3.53 Hanönü mahallesindeki (434.Sokak) Han binasının (Ali Kılıçvuran Evi) taş kemerleri, 2018 66
Şekil 3.54 Germir İptida-i Mektebi, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 67
Şekil 3.55 Germir Mektebi'nin kuzeybatı cephesinin Hanönü mevkiinden (434.sokak) görünüşü 68
Şekil 3.56 Germir Mektebi'nin kuzeybatı cephesinin Hanönü mevkiinden (434.sokak) görünüşü, 2017 68
Şekil 3.57 Germir Mektebi'nin kuzey cephesinin görünüşü 69
Şekil 3.58 Germir Mektebi'nin kuzeydoğu cephesinin görünüşü 69
Şekil 3.59 Germir Mektebi'nin doğu cephesindeki sınıfın restorasyon öncesi ve sonrası görünüşleri 70
Şekil 3.60 Germir Mektebi'nin güneybatı cephesinin Bakkal mahallesinden (434.sokak) görünüşü (a), Restorasyon sonrası (b), 2017 70
Şekil 3.61 Germir Mektebi'nin güneybatı cephesindeki sınıfın restorasyon öncesi ve sonrası görünüşleri 71
Şekil 3.62 İmamzade Ali Efendi için yazılan şiir, 1913 71

Şekil 3.63 Germir Yukarı Mahalle Cami, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018ve (c) Hava Fotoğrafı, 2018 72
Şekil 3.64 Germir Yukarı Mahalle Cami'nin kuzey cephesinin 434.sokaktan görünüşü, 2018 72
Şekil 3.65 Germir çayının yıkılan/iptal edilen 3.köprüsünün taşları, 2013 73
Şekil 3.66 Aya Panagia Mahallesi'nde yer alan Hıristiyan evlerine ait yapı kalıntıları, 2018 74
Şekil 3.67 Aya Panagia Rum Kilisesi, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 75
Şekil 3.68 Aya Panagia Rum Kilisesi (Meryem Ana kilisesi) 75
Şekil 3.69 Aya Panagia Rum Kilisesi Apsise bakış, 2016 76
Şekil 3.70 Aya Panagia Rum Kilisesi'ne ait Çan Kulesi, 2016 76
Şekil 3.71 Surp Stephanos Ermeni Kilisesi, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2018 77
Şekil 3.72 Surp Stephanos Ermeni Kilisesi (A) ve Aya Panagia Rum Kilisesi (B), 2016 78
Şekil 3.73 Surp Stephanos Ermeni Kilisesi doğu duvarı, 2016 78
Şekil 3.74 Surp Stephanos Ermeni Kilisesi'nin güneydoğusunda yer alan ve "Surp Sahag Bartev (Bartevyan) Ermeni Okulu" olduğu tahmin edilen yapı, 2013 79
Şekil 3.75 Eski mektep binası (Cami'nin evi) 80
Şekil 3.76 Aşağı Mahalle Cami, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2018 82
Şekil 3.77 Aşağı Mahalle Cami'nin doğu cephesinin Sığıreğleği meydanından (427.sokak) görünüşü, 2018 82
Şekil 3.78 427. Sokağın (Hacı (acı) Sehak mahallesi) bitiminde yer alan Nasuhoğlu çeşmesi ve kitabesi, 2018 83
Şekil 3.79 Kirişçi mahallesindeki çeşme ve kitabesi, 2017 84
Şekil 3.80 Dükkanlar, (a) 1/1000 İmar Planı, (b) Vaziyet Planı, 2018 ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 85
Şekil 3.81 Dükkanların güneydoğu cephesinde yer alan yuvarlak kemerli kapıları, 2017 86
Şekil 3.82 Dükkanların kuzeydoğu cephesinin Şirin mahallesinden (428.sokak) görünüşü, 2017 86
Şekil 3.83 429.sokakta (Kirişçi mah.) yer alan fırın (Yapı No. G) 87
Şekil 3.84 429.sokakta (Kirişçi mah.) yer alan fırının dıştan görünüşü (Yapı No. H) 87
Şekil 3.85 Germir Köyü, 2016 88
Şekil 3.86 Germir Köyü sokaklarının genel görünüşleri, 2016 89
Şekil 4.1 Fırıncıoğlu Konağı'nın (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 100
Şekil 4.2 Fırıncıoğlu Konağı'nın güneybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2016 102
Şekil 4.3 Fırıncıoğlu Konağı'nın zemin kat kapısı (a), birinci kat kapısı (b) ve birinci kat kapısının kemeri üzerindeki 1854 tarihli kilit taşı 102
Şekil 4.4 Fırıncıoğlu Konağı'nın planları 103
Şekil 4.5 Osman Çavuş Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 177
Şekil 4.6 Osman Çavuş Evi'nin güneybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2017 178

Şekil 4.7 Osman Çavuş Evi'nin giriş kapısı (a) ve 1842 tarihli kilit taşı (b), 2017 178
Şekil 4.8 Osman Çavuş Evi'nin (a) zemin ve (b) bodrum kat planları 179
Şekil 4.9 Kemal Pehlivan Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 191
Şekil 4.10 Kemal Pehlivan Evi'nin 427.sokaktan görünüşleri, 2018..... 192
Şekil 4.11 Kemal Pehlivan Evi'nin zemin ve bodrum kat planları 193
Şekil 4.12 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 215
Şekil 4.13 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin güneybatı cephesinin 427. Sokaktan görünüşü, 2006 217
Şekil 4.14 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin zemin kat giriş kapısı ve kilit taşı üzerindeki "Maşallah/1864" yazısı (a, b) ile kuzeydoğu cephesindeki birinci kat giriş kapısı (c), 2018 217
Şekil 4.15 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin güneybatı cephesindeki ahşap pencereler ve özgün kepenkleri, 2017 217
Şekil 4.16 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin zemin ve birinci kat planları 219
Şekil 4.17 Mehmet İlhan Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 230
Şekil 4.18 Mehmet İlhan Evi'nin kuzeybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2016 231
Şekil 4.19 Mehmet İlhan Evi'nin kuzeydoğu cephesinde yer alan ana giriş kapısı (a) ve bahçe-avlu kapısı (b), 2014 232
Şekil 4.20 Mehmet İlhan Evi'nin çatı/damında yer alan ve sofaya açılan aydınlık fener, 2004..... 232
Şekil 4.21 Mehmet İlhan Evi sofası ve sofaya açılamn taş kemerli, ahşap oda kapıları (Fot. Ali Temiz arşivi) 233
Şekil 4.22 Mehmet Pehlivan Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 237
Şekil 4.23 Mehmet Pehlivan Evi'nin kuzeydoğu cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2018..... 239
Şekil 4.24 Mehmet Pehlivan Evi ana giriş kapısı ve üzerindeki tepe penceresi, 2018 239
Şekil 4.25 Mehmet Pehlivan Evi'nin bodrum katında bulunan taş çörten, 2016... 239
Şekil 4.26 Mehmet Pehlivan Evi'nin zemin kat krokisi..... 240
Şekil 4.27 Hacı İsmail Deneme Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 277
Şekil 4.28 Hacı İsmail Deneme Evi'nin kuzeydoğu cephesindeki ana giriş kapısı (a) ve yapının 427.sokaktan görünüşü (b), 2017 278
Şekil 4.29 Hacı İsmail Deneme Evi'nin zemin ve birinci kat planları..... 280
Şekil 4.30 Hacı İsmail Deneme Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 285
Şekil 4.31 Hacı Ali Köse Evi'nin kuzeydoğu cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2018..... 287
Şekil 4.32 Hacı Ali Köse Evi'nin kuzeydoğu cephesinin avludan görünüşü, 2018 287
Şekil 4.33 Hacı Ali Köse Evi'nin bahçe (güneybatı) cephesinde yer alan ve sofaya açılan yıldız pencereleri, 2018 287
Şekil 4.34 Hacı Ali Köse Evi'nin planları..... 288

Şekil 4.35 Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 308
Şekil 4.36 (a) Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin güneybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü 2011 ve (b) içerlek yerleştirilmiş ana giriş kapısı, 2016 309
Şekil 4.37 Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin zemin kat ve birinci kat planları 310
Şekil 4.38 Mehmet Sağ Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 326
Şekil 4.39 Mehmet Sağ Evi'nin güneybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2002 327
Şekil 4.40 Mehmet Sağ Evi'nin güneybatı cephesi ve ana giriş kapısının görünüşü, 2016 328
Şekil 4.41 Mehmet Sağ Evi'nin zemin (ara) kat ve üst kat planları 329
Şekil 4.42 Baki Köse Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 335
Şekil 4.43 Baki Köse Evi'nin kuzeydoğu cephesinin 428.sokaktan görünüşü, 2016 337
Şekil 4.44 Baki Köse Evi'nin ana giriş kapısı ve kemer üzerinde yer alan 1868 tarihli kilit taşı, 2016 337
Şekil 4.45 Ana giriş kapısının kelebek kulbu ve özgün metal aksamı, 2016 337
Şekil 4.46 Baki Köse Evi'nin bodrum, zemin ve birinci kat planları 338
Şekil 4.47 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 360
Şekil 4.48 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin komşu yapılar olan ilişkisi, 2006 361
Şekil 4.49 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin 428.sokaktan görünüşü ve kuzeydoğu cephesinde yer alan ana giriş kapısı, 2018 362
Şekil 4.50 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin bodrum, zemin ve birinci kat planları 362
Şekil 4.51 İbrahim Akdağ Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018,(c) Hava Fotoğrafı, 2005 368
Şekil 4.52 İbrahim Akdağ Evi'nin kuzeydoğu ve güneybatı cephelerinin 428.sokaktan görünüşü, 2016 370
Şekil 4.53 İbrahim Akdağ Evi'nin köşe pahında yer alan ahşap konsol ve destek/yastık üzerindeki bezeme detayı, 2016 370
Şekil 4.54 İbrahim Akdağ Evi ana giriş kapısının kemeri üzerinde yer alan 1862 tarihli kilit taşı (a) ve basamak rıhtlarındaki havalandırma delikleri (b), 2018 370
Şekil 4.55 İbrahim Akdağ Evi'nin bodrum ve zemin kat planları 372
Şekil 4.56 İzzet Sır Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 406
Şekil 4.57 İzzet Sır Evi'nin güney cephesinin 428.sokaktan görünüşü ve doğu cephesinde yer alan ana giriş kapısı, 2018 407
Şekil 4.58 Bilal Türk Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 414
Şekil 4.59 Bilal Türk Evi'nin güneybatı cephesinin 428.sokaktan görünüşü, 2016 416
Şekil 4.60 Ana giriş kapısı ve kapı üstünde yer alan elips şeklindeki tepe penceresi, 2016 416
Şekil 4.61 Bilal Türk Evi'nin bodrum, zemin ve birinci kat planları 418
Şekil 4.62 Ali İhsan Erbil Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 450

Şekil 4.63 Ali İhsan Erbil Evi'nin güneydoğu ve güneybatı cephelerinin 430.sokaktan görünüşü, 2018 451
Şekil 4.64 Ali İhsan Erbil Evi'nin güneybatı cephesinde yer alan merdivenler ve ana giriş kapısı, 2018 452
Şekil 4.65 Ali Hisar Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 462
Şekil 4.66 Ali Hisar Evi'nin güneybatı cephesinin 434.sokaktan görünüşü, 2007...463
Şekil 4.67 Ali Hisar Evi'nin taş kemerli kapısı üzerindeki bitki bezemeli kilit taşı, 2017 464
Şekil 4.68 Ali Hisar Evi'nin bodrum, zemin ve birinci kat planları 464
Şekil 4.69 Ali Murat Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 477
Şekil 4.70 Ali Murat Evi'nin batı cephesinin 429.sokaktan görünüşü, 2017 478
Şekil 4.71 Ali Murat Evi'nin ana giriş kapısı (a) ve 1812 tarihli kilit taşı (b), 2014 478
Şekil 4.72 Ali Murat Evi'nin zemin kat planı ve kaya oyma mekanlar üzerine yaslanan doğu cephesi, 2015 480
Şekil 4.73 Ali Murat Evi'nin giriş sofasındaki (18ZA) merdivenler (M1) (a) ve iç avluya geçiş kısmında yer alan taş basamaklar (b), 2014 480
Şekil 4.74 Hamdi Akın Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 492
Şekil 4.75 Hamdi Akın Evi ve kuzeyindeki Agios Teodoros Rum Kilisesi'nin 428. Sokaktan görünüşü 493
Şekil 4.76 Hamdi Akın Evi'nin ve kuzeybatı cephesindeki yıldız pencereleri, 2016 494
Şekil 4.77 Hamdi Akın Evi'nin kuzeybatıdaki birinci kat giriş kapısı (a) ve güneybatıdaki zemin kat giriş kapısı (b), 2016 494
Şekil 4.78 Zemin kat giriş kapısı üzerinde yer alan 1878 tarihli kilit taşı, 2016 494
Şekil 4.79 Hamdi Akın Evi'nin birinci kat planı 495
Şekil 4.80 Kazım Duygulu Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017, (b) Vaziyet Planı, 2018, (c) Hava Fotoğrafı, 2005 516
Şekil 4.81 Kazım Duygulu Evi'nin batı cephesinin 433. sokaktan görünüşü, 2017 517
Şekil 4.82 Kazım Duygulu Evi'nin batı cephesinde yer alan ana giriş kapısı ve dövme demirden yapılmış kapı anahtarı, 2016 518
Şekil 4.83 Kazım Duygulu Evi'nin ana giriş kapısının açıldığı giriş holü/20ZA, oda/20ZB ve iç bahçeye ulaşan taş merdivenler, 2015 518
Şekil 4.84 Kazım Duygulu Evi'nin zemin ve birinci kat planları 519
Şekil 4.85 Kazım Duygulu Evi'nin doğusunda yer alan iç bahçe (a), iç bahçedeki taş basamaklarla ulaşılan tokananın taş kemerli ocağı (b) taş+ahşap merdivenlerle gelinen 201B (c) ve 201A (d) no'lu odalar, 2015 519
Şekil 5.1 Kayseri'nin ilçelerini gösteren harita 541
Şekil 5.2 Ahmet Özdil Evi (a) ve Varktis Yalçın Evi'ndeki (b) yüklükler, Develi, 2008 542
Şekil 5.3 Melikgazi Gülük mah. 672 ada 2 parsel'de (a) ve Talastaki Mustafa Vural Evi'nde (b) yer alan şerbetlikli yüklükler, 2009 542
Şekil 5.4 Osman Eryılmaz Evi (a) ve Alaybey Köşkü'ndeki (b) yüklüklerin oda kapısı ile birlikte tasalandığı örnekler, 2006, Talas 543

Şekil 5.5 Develi, Reşadiye mah. 542 ada 1 parsel (a) ve 545 ada 5 parseldeki (b) musandıralı yüklükler (2012) 544
Şekil 5.6 Talas Yamandede (Kürtüncü) Konağı'nda (a) (2012) ve Melikgazi Darsiyak'daki Mehmet Şan Evi'nde (b) [101] yer alan yüklükler 544
Şekil 5.7 Melikgazi Güpgüpoğlu Konağı sofasındaki yüklük ve duvar zarları (a) (2015) ve Dülgeroğlu Evi sofasındaki şerbetlik (b) (2014) 545
Şekil 5.8 Talas, Yamandede (Kürtüncü) Konağı'nın (a) (2011) ve Melikgazi, Tavukçu mah. Gazioğlu Evi'nin (b) (2018) duvar resimli şerbetlikleri, 2014 546
Şekil 5.9 Melikgazi, Tavukçu mah. 328 ada, 15 parseldeki duvar resimli şerbetlik, 2018 547
Şekil 5.10 Melikgazi Darsiyak (Kayabağ) köyündeki Hacı Mahmut Efendi Konağı'nın selamlık bölümündeki şerbetlik, 1997 547
Şekil 5.11 Melikgazi Darsiyak (Kayabağ) köyündeki Hacı Mahmut Efendi Konağı'nın harem bölümündeki şerbetlik, 1997 548
Şekil 5.12 Bünyan Büyükbürüngüz köyündeki bir konağın ayna taşlı ve lavabolu şerbetliği 549
Şekil 5.13 Talastaki Yamandede Konağı'nın ahşap duvar zarları, 2011 549
Şekil 5.14 Talastaki Yamandede Konağında yer alan düz ve S kıvrımlı (dekoratif kemerli) tezgah örnekleri, 2008 550
Şekil 5.15 Talastaki Şafak Çivici Evi'nde yer alan kaş kemerli tezgah, 2017 550
Şekil 5.16 Melikgazi'deki Dülgeroğlu Evi'nde karşılıklı konumlanan ahşap, tek kollu sedir sekileri, 2014 551
Şekil 5.17 Melikgazi Güpgüpoğlu Konağı sofasında yer alan çağ taşı 552
Şekil 5.18 Talas'taki Bülbül Hafız Evi'nin gusülhaneli yüklüğü, 2013 553
Şekil 5.19 Talas'taki Bülbül Hafız Evi'nin gusülhaneli yüklüğü, 2009 553
Şekil 5.20 Ahmet Özdil Evi Şerbetliği, Develi 554
Şekil 5.21 Yamandede (Kürtüncü) Konağı sofalarındaki lambalıklar, 2008 554
Şekil 5.22 Müftü Evi, Melikgazi, 2014 555
Şekil 5.23 Akif Gömeç Evi Şerbetliği, Talas, 2005 555
Şekil 5.24 Varktis Yalçın Evi, Develi, 2015 555
Şekil A. 1 Konaklar Köyü'nün 1975 yılındaki genel nüfus sayımı hakkındaki bilgiler, 21.05.1979 576
Şekil A. 2 Konaklar (Germir) Köyü'nde bulunan 6 adet anıtsal yapının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi hakkındaki karar, 06.11.1993 577
Şekil A. 3 Konaklar (Germir) Köyü'nde korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen anıtsal yapıların listesi, 06.11.1993 578
Şekil A. 4 Konaklar (Germir) ve Aydınlar (Tavlusun) Köylerinin Kentsel ve II. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmesi hakkındaki karar, 24.12.1993 579
Şekil A. 5 Konaklar (Germir) Köyü'nde bulunan 13 adet sivil mimarlık örneği yapının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi hakkındaki karar 29.12.1994 580
Şekil A. 6 Konaklar (Germir) Köyü'nde korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen sivil mimarlık örneklerinin listesi, 29.12.1994 581
Şekil A. 7 Fırıncıoğlu Konağı'nın (Yapı No: 1) Tescil Fişi, 29.12.1994 (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 3, Envanter No: 3) 582
Şekil A. 8 Kemal Pehlivan Evi'nin (Yapı No: 3) Tescil Fişi, 29.12.1994 (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 2, Envanter No: 2) 583

Şekil A. 9 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin (Yapı No: 4) Tescil Fişi, 29.12.1994 (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 1, Envanter No: 1) 584
Şekil A. 10 Mehmet İlhan Evi'nin (Yapı No: 5) Tescil Fişi, 20.11.2014 585
Şekil A. 11 Mehmet Pehlivan Evi'nin (Yapı No: 6) Tescil Fişi, 18.09.2014 586
Şekil A. 12 Hacı İsmail Deneme Evi'nin (Yapı No: 7) Tescil Fişi, 29.12.1994 (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 7, Envanter No: 7) 587
Şekil A. 13 Hacı Ali Köse Evi'nin (Yapı No: 8) Tescil Fişi, 18.09.2014..... 588
Şekil A. 14 Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin (Yapı No: 9) Tescil Fişi, 29.12.1994, (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 6, Envanter No: 6) 589
Şekil A. 15 Mehmet Sağ Evi'nin (Yapı No: 10) Tescil Fişi, 29.12.1994, (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 5, Envanter No: 5)..... 590
Şekil A. 16 Baki Köse Evi'nin (Yapı No: 11) Tescil Fişi, 18.09.2014..... 591
Şekil A. 17 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin (Yapı No: 12) Tescil Fişi, 16.06.2014 592
Şekil A. 18 İbrahim Akdağ Evi'nin (Yapı No: 13) Tescil Fişi, 16.06.2014 593
Şekil A. 19 Bilal Türk Evi'nin (Yapı No: 15) Tescil Fişi, 16.06.2014..... 594
Şekil A. 20 Ali İhsan Erbil Evi'nin (Yapı No: 16) Tescil Fişi, 18.09.2014..... 595
Şekil A. 21 Ali Hisar Evi'nin (Yapı No: 17) Tescil Fişi, 29.12.1994, (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 11, Envanter No: 11)..... 596
Şekil A. 22 Ali Murat Evi'nin (Yapı No: 18) Tescil Fişi, 20.11.2014..... 597
Şekil A. 23 Hamdi Akın Evi'nin (Yapı No: 19) Tescil Fişi, 29.12.1994, (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 10, Envanter No: 10)..... 598
Şekil A. 24 Kazım Duygulu Evi'nin (Yapı No: 20) Tescil Fişi, 20.11.2014..... 599
Şekil A. 25 'Germir Köyü'nün konumu' hakkında yazılmış olan 1953 tarihli Yunanca belge (Sayfa 1) 600
Şekil A. 26 Germir Köyü'ndeki 'oyma bodrumlar' hakkında yazılmış olan 1954 tarihli Yunanca belge 605
Şekil A. 27 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 1) 606
Şekil A. 28 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Minder (minteri)' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge 616
Şekil A. 29 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Şal (sal)' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge 617
Şekil A. 30 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Serpetlik' ' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 1) 618
Şekil A. 31 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Sedir (Setiri)' ' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge 620
Şekil A. 32 Mehmet Kara'nın Germir Köyü'nde yer alan 'mahalle isimleri' hakkında yazmış olduğu 10.12.2010 tarihli mektup (Sayfa 1) 621
Şekil A. 33 Mehmet Kara'nın 'Germirli Ermenilerin din karmaşası' hakkında yazmış olduğu mektup (tarihi belirsiz)..... 624
Şekil A. 34 Mehmet Kara'nın 'Germir Köyü' ve 'Fırıncıoğlu Konağı' hakkında yazmış olduğu 27.10.2012 tarihli mektup..... 625
Şekil A. 35 Mehmet Kara'nın 'Hekim'in Konağı ve cephesindeki yıldız pencereler' den bahsetmiş olduğu 27.11.2012 tarihli mektup (Sayfa 1)..... 626
Şekil A. 36 Mehmet Kara'nın Germir Köyü'nde yer alan 'mahalle isimlerinin telafuzu' hakkında yazmış olduğu 08.06.2014 tarihli mektup..... 629
Şekil A. 37 Birsen Köse tarafından 'Köseoğlu Konağı (Yapı No: 11) ve mobilyaları' hakkında yazılmış olan Ağustos 2016 tarihli mektup..... 630
Şekil A. 38 İbrahim Akdağ tarafından 'Akdağ Evi (Yapı No: 13)' hakkında yazılmış olan Ağustos 2016 tarihli mektup 631

Şekil A. 39 Germir mektebini yaptıran İmamzade Ali Efendi'ye verilen Berat, 1913 632
Şekil A. 40 Germir mektebini yaptıran İmamzade Ali Efendi'ye verilen Berat, 1909-1918 633

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 3.1 Germir Köyü yerleşim krokisi üzerinde sokak ve evlerin isimleri 37
Çizelge 3.2 Germir Köyü'nde yer alan sokakların vaziyet planı üzerindeki yerleri .. 38
Çizelge 3.3 Germir Köyü'ndeki anıtsal ve diğer tarihi yapıların konumları..... 53
Çizelge 4.1 Germir Köyü'nde çalışması yapılan konutların vaziyet planı üzerindeki konumları ve sokaklara göre dağılımları..... 98
Çizelge 4.2 Germir Köyü 427.sokak üzerinde çalışması yapılan evler ve bu evlerin yakın çevresindeki anıtsal ve diğer tarihi yapıların vaziyet planı üzerindeki yerleri 99
Çizelge 4.3 Germir Köyü 428.sokak üzerinde çalışması yapılan evler ve bu evlerin yakın çevresindeki anıtsal ve tarihi yapıların vaziyet planı üzerindeki yerleri 334
Çizelge 4.4 Germir Köyü 429.sokak üzerinde çalışması yapılan evler (17-Ali Hisar Evi, 18-Ali Murat Evi) ve bu evlerin yakın çevresindeki tarihi yapının (G- Fırın) vaziyet planı üzerindeki yerleri 461
Çizelge 4.5 ..Germir Köyü 430.sokak üzerinde çalışması yapılan ev (19- Hamdi Akın Evi) ve bu evin yakın çevresindeki anıtsal yapının (F- Agios Teodoros Rum Kilisesi) vaziyet planı üzerindeki yerleri..... 490
Çizelge 4.6 Germir Köyü 433.sokak üzerinde çalışması yapılan ev (20-Kazım Duygulu Evi) ve bu evin yakın çevresindeki tarihi yapının (L- Germir (İptida-i) Mektebi) vaziyet planı üzerindeki yerleri..... 515
Çizelge 5.1 Germir konutlarındaki sabit mobilyalar..... 533
Çizelge 5.1.1 Yüklük duvarındaki dolaplar..... 534
Çizelge 5.1.2 Şerbetlik detayları 535
Çizelge 5.1.3 Yüklük duvarı dışındaki dolaplar..... 536
Çizelge 5.1.4 Sedirler 537
Çizelge 5.1.5 Ocaklar (şömineler) ve lambalıklar..... 538
Çizelge 5.1.6 Çağ taşları ve delikler-boşluklar 539
Çizelge 5.2 Germir geleneksel konutlarındaki sabit mobilyaların yapılara göre dağılımı 540
Çizelge 6.1 Germir konutlarındaki sabit mobilyaların fonksiyonlarına göre dağılımı 559
Çizelge 6.2 Germir geleneksel konutlarındaki sabit mobilyaların çeşitleri 560
Çizelge 6.2.1 Yüklük duvarındaki dolaplar..... 561
Çizelge 6.2.2 Yüklük duvarı dışındaki diğer dolaplar..... 561
Çizelge 6.2.3 Lambalıklar 562
Çizelge 6.2.4 Sekiler 562
Çizelge 6.2.5 Sedir sekileri..... 562

Çizelge 6.2.6 Ocaklar (şömineler) 563
Çizelge 6.2.7 Delikler (Tandır/iskembi boşlukları) 563
Çizelge 6.2.8 Çağ taşları (gusülhaneler) 564
Çizelge 6.2.9 Zarlar (panolar) 564
Çizelge 6.3 Germir geleneksel konutlarındaki sabit mobilyalar 565

ÖZET

GERMİR GELENEKSEL KONUTLARININ İÇ MEKANLARINDAKİ SABİT MOBİLYALAR

Gözde KUZU DİNÇBAŞ

Mimarlık Tarihi ve Kuramı Anabilim Dalı

Doktora Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gül AKDENİZ

Bu tez çalışması *'Germir Geleneksel Konutlarının İç Mekanlarındaki Sabit Mobilyalar'* la ilgili bir araştırmadır. Kayseri'ye bağlı Germir'deki sabit mobilyaların konuta bağlı olarak biçimlenmesinden dolayı konutun kendisinin de bir ölçüde ele alınarak tanımlanması gerekmiştir. Tarihi Germir evlerinde Türk evi plan şemalarının kullanıldığı, bazı evlerde de Türk evi plan şemalarının birtakım değişikliklere uğrayarak şekillendiği gözlenmiştir. Evle birlikte tasarlanan Germir'deki sabit mobilyalar da geleneksel Osmanlı-Türk evindeki mobilyalara benzemektedir. Mobilyalardaki bezemelerin 19.yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı başkentinde görülen örneklere uygun olarak Batı sanatının etkilerini yansıtmaktadır. Konutun ve içindeki mobilyaların biçimlenmesinde etkili olan Germir'in içinde bulunduğu şartlar, yani fiziki özellikleri, tarihçesi, sosyo-ekonomik durumu ele alınarak incelenmiştir. 19.yy'da inşa edildikleri anlaşılan Germir'de çalışması yapılan evlerin sabit mobilyaları önce fotoğraflarla tespit edilmiş, sonra bu mobilyaların ayrıntılı çizimleri yapılarak gözlemler ortaya konulmuştur. Germir evlerindeki mobilyalar ayrıntılı olarak incelendikten sonra, fonksiyonlarına göre sınıflandırılmış, oda içlerindeki konumları, bezeme özellikleri tanımlanmış, eski ve yeni fotoğraflarla mobilyalarda meydana gelen değişiklikler ve özgünlüklerini koruyup korumadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca mobilyalarla ilgili çeşitli sayısal sonuçlar çıkarılmıştır. Germir'deki tarihi mobilyalar, daha sonra Kayseri il sınırları içindeki diğer örneklerle karşılaştırılarak aralarındaki benzerlik ve farklılıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Germir, sabit mobilyalar, bezeme özellikleri

ABSTRACT

BUILT-IN FURNITURES IN GERMİR TRADITIONAL HOUSES

Gözde KUZU DİNÇBAŞ

Department of History and Theory of Architecture
Ph.D. Thesis

Adviser: Prof. Dr. M. Gül AKDENİZ

This dissertation is a study on built-in furnitures of Germir traditional houses, Germir district, province of Kayseri. Because of the influence of built-in furnitures on house plans, the need to define the Germir houses arised.

It is seen that the plans of historical Germir houses have Turkish house plan types while some of them have features subjected to some alterations. The built-in furnitures of Germir houses were designed in conjunction with the house plans.

Furniture ornaments are under the influence of Western styles and art movements current in the Ottoman capital İstanbul, in the last quarter of 19th century. Germir's geographical, physical, historical and socio-economic features are also considered as factors contributing in the formation of these old house plans and built-in furnitures accordingly.

To begin with Germir houses and the furnitures were photographed, afterwards related detailed survey drawings were made. At the end all the built-in furnitures were classified, according to their functions, locations and ornamentation features. Comparisons of old and the newly updated pictures of these furnitures was made and the material at hand was avaluated. In addition, various numerical tables were prepared and evaluated. Finally, the old built-in furnitures of Germir houses was compared with the neighboring cities' and environmental rural settings' house furnitures throughout the province of Kayseri and the differences and similarities was put forth and revealed.

Keywords: Germir, built-in furniture, ornamental features

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Kayseri ilinin merkez ilçesi Melikgazi'ye bağlı bir mahalle olan eski Germir Köyü, Kayseri'nin doğusunda, Kayseri-Sivas yolunun güneyinde yer almaktadır. Tarihi Derevenk Vadisinin kısmen içinde (kuzeyinde) bulunan ve kuzeybatı-güneydoğu aksı boyunca uzanarak bir tepeyle yamacını işgal etmekte olan köy, tarihi ve kültürel yapı birikimini büyük ölçüde korumuş olup, özgün sokak dokusu ile bütünleşmiş sivil mimarlık eseri konutlarıyla karşımıza çıkmaktadır. Bahsi geçen konutların iç mekanları kısmen tahribata uğramış olsa da içlerindeki sabit mobilyalar *(dolap ve şerbetlikler, ocaklar (şömineler), sedir sekileri, duvar zarları (panolar) vd.)* büyük ölçüde korunmuş durumdadır.

1.1 Literatür Özeti

Çoğu zaman Kayseri ile ilgili yapılan araştırmalar içinde bahsi geçen Germir, geleneksel Kayseri konutlarının özgün örneklerini barındırması açısından zengin bir bölgedir. Yapılan literatür araştırması sonucu, daha önce Germir konutlarındaki mobilyalara (yüklük, şerbetlik, ocak vd.) yönelik sistematik araştırma yapılmadığı görülmektedir. Tarihi Germir evlerindeki mobilyalarla ilgili yapılan belgeleme çalışmaları oldukça yetersizdir. İç mekanlardaki mobilyalara ilişkin tespitler, tarihi yapılarla ilgili çalışmalar esnasında tesadüfen çekilmiş bazı iç mekan fotoğraflarından ibarettir. Germiri konu alan tez çalışmalarında ya da Kayseri hakkında yazılmış kitapların bir bölümünde bazı sabit mobilya fotoğrafları yer almaktadır.

İçinde Germir ile ilgili bilgilerin yer aldığı çalışmalardan ilki; Dr. Osman Eravşar'ın Kayseri Ticaret Odası tarafından yayımlanan (2000), "Seyahatnamelerde Kayseri" isimli kitabıdır. William John Hamilton (1835), Pirre De Tchihatcheff (1848), D. Mordtmann (1850-1859), Vital Cuinet (1888-1890), Edmund Naumann (1890), Hugo

Grothe (1906-1907), Ewald Banse (1919) gibi çeşitli seyyahların Kayseri ile ilgili yaptıkları çalışmalar arasında Germir ve çevresine ilişkin gözlemlerine yer verilmiştir.

Gonca Büyükmıhçı tarafından hazırlanan (2005), "Kayseri'de Yaşam ve Konut Kültürü" adlı kitapta ise, Germir konutlarında yer alan mobilyalara ait birkaç fotoğrafa (Fırıncıoğlu Konağı ve İbrahim Akdağ Evi Şerbetliği, Nuh Mehmet Deneme Evi Şöminesi) yer verildiği görülmüştür.

Beyhan Bolak Hisarlıgil tarafından İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanmış olan (2007), "Geleneksel Anadolu Yerleşmelerinde "Ara"ların Hermeneutik-Fenomenolojisi" adlı doktora tezinde, Germir'de yer alan bazı konut iç mekanları (Fırıncıoğlu Konağı) değerlendirilmiş ve bu aşamada konutta yer alan birkaç mobilya fotoğrafından da yararlanılmıştır.

Burcu Gündüz tarafından Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanmış olan (2011), "Kayseri İli Germir Mahallesi Köseoğlu Konağı Restorasyon Önerisi" isimli yüksek lisans tezinde, bahsi geçen Köseoğlu Konağı koruma açısından ele alınmıştır. Tek yapı ölçeğindeki bu çalışma, konut iç mekanlarında yer alan mobilyalar hakkında detaylı fotoğraflar içermektedir.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yer alan KUDEB (Koruma Uygulama ve Denetim Şube Müdürlüğü) tarafından yayınlanan (2012), "Germir-Geleneksel Kayseri Mahalleleri" isimli kitapta, Germir mahallesinde yer alan tarihi yapıların (kilise, cami, bezirhane, konut vd.) çeşitli açılardan çekilmiş fotoğraflarına yer verilmiş ve bölgedeki tarihi doku tanıtılmaya çalışılmıştır. Çalışmada, konut iç mekanlarına ait bir kaç resim dışında konutun mekan içi özelliklerine ve mobilyalarına yer verilmemiştir.

Ensas Strasbourg Ulusal Mimarlık Yüksek Okulu (Strasbourg Belediyesi) ve Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi (Kayseri Büyükşehir Belediyesi) işbirliği ile (2012), "Uluslararası Germir Çalıştayı" gerçekleştirilmiş bu çalıştay sonrasında ortaya çıkan çalışmalar bir sergi ile tanıtılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında bölge, şehir ve kırsal alan sınırı, kentsel doku açısından ele alınmıştır. Ağırlıklı olarak konut yoğunluklarına yer verilen çalışmada konut iç mekanları değerlendirme dışında kalmış, dolayısıyla konutlarda yer alan mobilyalar hakkında bir çalışma yapılmamıştır.

Daha sonra yapılan 2. Germir Çalıştayı (2014) ise Strasbourg Üniversitesi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Abdullah Gül Üniversitesi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve Melikgazi Belediyesinin işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Germir'de bulunan bir oyun

parkında düzenlenen çalıştayda doğal malzemeler ile yeniden düzenlenen çocuk oyun alanı düzenlemeleri üzerinde durulmuş, aynı şekilde konutlar ve iç mekanlarındaki mobilyalar değerlendirme dışında bırakılmıştır.

Bölge ile ilgili en nitelikli ve kapsamlı yayın, araştırmacı yazar Hüseyin Cömert tarafından yayımlanan (2014), "Germir" isimli çalışmadır. Kitapta, arşiv belgeleri (şeriye sicilleri, nüfus ayıtları vd.) eşliğinde bölgenin nüfus yapısı, demografik yapısı, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı hakkında ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Mekan içindeki mobilyaların kullanıcıları hakkında bilgi edinilmesi aşamasında bu gibi konular yardımcı bilgi olarak kullanılabilmektedir.

Germir ile ilgili şimdiye kadar yapılan mimari çalışmaların çoğu, Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı dersleri kapsamında yapılan öğrenci çalışmalarıdır.

Şerife Tali tarafından hazırlanan (2008), "Germir Evlerinin Giriş Kapı Tasarımları Üzerine Tipolojik Bir Araştırma" isimli makale, bölgede yer alan konutları dış cephe elemanları (söveler, profiller, alınlıklar, konsollar, kemerler vd.) bakımından tanıtmakta ve önemli bilgilere yer vermektedir.

Celil Arslan tarafından hazırlanan (2012), "Kayseri Konak Hamamları" adlı makalede, Germir'deki Sadık Çelen konağı ile aynı bahçede yer alan hamam tanıtılmış ancak adı geçen konak ve mobilyaları hakkında herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

Bir diğer makale ise, Asım Mustafa Ayten tarafından hazırlanmış olan (2015), "Koruma-Yenileme Odaklı Bir Yaklaşım Çerçevesinde Kayseri 'Germir' Yerleşiminin Bugünü ve Geleceği" isimli çalışmadır. Bu çalışma da daha çok Germir'in kent olarak korunması bilinci üzerinde durulmuş, konut ve konutlarda yer alan mobilyalar konu edilmemiştir.

Gonca Büyükmıhçı, Burcu Salgın, Aylin Özkan tarafından hazırlanmış olan (2015), "Yeşil Çatı Çözümlerinin Tarihi Dokularda Geleneksel Çatı Örtüsü Olarak Uygulanabilirliği Üzerine Bir İnceleme" isimli makalede, Germir 430. sokakta yer alan Papaz Evi örnek yapı olarak seçilmiştir. Araştırma kapsamında hazırlanan çizimlerde konuttaki şerbetlik görünüşüne yer verilmiş ancak odalardaki diğer mobilyalar hakkında bir bilgi verilmemiştir.

Kitaplar dışında, çeşitli gazete ve dergilerde (Odtü Mezunları Derneği Yayını) Germir mahallesinin tarihi yapıları (kiliseler, bezirhaneler vd.) hakkında bilgiler verilerek yapıların korunmasına yönelik tanımlamalara yer verilmiştir.

Ayrıca Kayseri Ansiklopedisi Cilt-2'de (2010) Hüseyin Cömert tarafından hazırlanan "Germir" maddesinde bölge ile ilgili bilgilere yer verilmiş ancak konut iç mekanlarına yönelik ayrıntılardan bahsedilmemiştir.

Yukarıda belirtilen araştırmaların dışında Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nde (KKVKBKM) yer alan ve farklı yıllarda (1994, 1995, 2002 vd.) düzenlenmiş olan "Yapı Tescil Fişleri"'nde ise ağırlıklı olarak konut cephelerine yönelik fotoğraflar yer almaktadır. Çoğu yapının içine girilemediği gerekçesi ile detaylı açıklamalara ya da mobilya fotoğraflarına yer verilmediği görülmektedir.

1.2 Tezin Amacı

Yapılan literatür araştırması sonucu, Germir Köyü'ndeki tarihi konutların yapısal özelliklerinin korunmasına yönelik (strüktür, cephe vd.) bazı çalışmalar yapıldığı, ancak konut içlerindeki sabit mobilyalara yönelik herhangi bir araştırmanın bulunmadığı anlaşılmaktadır. Günümüzde çok kere 2. derecede tarihi eser olarak kabul edilmesi ve koruma çalışmalarında çoğunlukla ön cephenin esas alınması, yapıya tarihi vasfını veren iç mekanların ve odalardaki mobilyaların ihmal edilmesine ve ortadan kalkmasına yol açmaktadır.

Tarihi evlerde kullanılmış olan mobilyalar konusundaki eksikliklerin giderilebilmesi amacıyla "Germir Geleneksel Konutlarının İç Mekanlarındaki Sabit Mobilyalar"a ilişkin bir araştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Kentsel sit alanı olarak tescil edilmiş[1] olan Germir'de, geleneksel dokunun korunduğu birçok sokak ve cadde bulunmaktadır. Geçmişte her biri ayrı ayrı adlandırılan[2] bu sokakların çoğu günümüzde tek bir mahalle adı altında toplanmış[3] ve 426., 427., 428., 429., 430., 431., 432., 434. sokak, Germir Caddesi vd. şeklinde numaralandırılmıştır.

---

[1] Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu (KKTVKK), Toplantı No ve Tarih: 156-24.12.1993, Karar No: 1643 (Şekil A. 4)

[2] Sokaklar ve eski isimleri hakkındaki ayrıntılı bilgiler bölüm 3'te yer almaktadır.

[3] Osmanlı kentinde bir mahallenin kurulması, diğer mahalleler ile birleştirilmesi, bölünmesi ya da ortadan kaldırılması devletin yetkisi altındaydı [80].

Germir'deki sokak isimlerinin yer aldığı en eski belgeler yapı tescil fişleridir. Bu belgelerdeki konutların adres bilgilerinin çoğu, sokaklara verilen numaralar (427. Sokak, 428. Sokak vd.) üzerinden düzenlenmiş olup sokakların özgün isimlerine yer verilmemiştir [1].

Söz konusu sokak, cadde ve mevki isimleri Germirli Mehmet Kara'nın (D:1924 - Ö:2017)[2] mektuplarından yararlanılarak Ali Temiz tarafından krokileştirilerek Hüseyin Cömert'in yazdığı "Germir" (2014) adlı kitapla birlikte okuyucuya sunulmuştur (Şekil 3.9).

Mehmet Kara'nın anlatımlarından yola çıkılarak oluşturulan krokiden, Germirli Ali Temiz'in çocukluk anılarından ve köy halkının yönlendirmelerinden yararlanılarak köyün mahalle ve sokakları defalarca gezilmiş, eski sokak isimlerinin günümüzde hangi sokak ve caddelere tekabül ettikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma ile birlikte Germir'in günümüzde kullanılan sokak ve cadde isimleri Çizelge 3.2 ve Çizelge 3.3'de eski adlarıyla birlikte verilmiştir.

Çalışma sürecinde bahsi geçen sokaklardaki tüm evler taranmış, ancak çalışılacak sokak ve yapıların belirlenmesinde birtakım engellerle karşılaşılmıştır. Yapının içinde çalışma izni alınabilmesi, yapının ayakta kalmış olması ve yapı içlerindeki sabit mobilyaların iyi durumda olması gibi durumlar bu seçimde etkili olmuştur. İçine girilebildiği halde yıkılma tehlikesi olan, çökmüş tavan ve döşemeler nedeniyle tehlike arz eden ya da kullanıcıların konut içinde uzun süre çalışılmasında izin vermemesi gibi gerekçeler nedeniyle bu evlerdeki sabit mobilyalar sadece fotoğraflarla[3] belgelenebilmiştir.

[1] Sokaklara verilen bu numaralandırmaların farklı yıllarda değişiklik gösterdikleri görülmektedir. Örneğin Erciyes üniversitesi mimarlık bölümü öğrencilerinin 2008-2009 yıllarında rölöve ve restorasyon dersi kapsamında hazırladıkları çalışmalarda, günümüzde 434 olarak numaralandırılan sokak, 437. sokak olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Burcu Gündüz tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde (2011) günümüzdeki adı 427 olan sokak o yılki kayıtlarda 247. sokak olarak geçmektedir.

Bu sokak isimleri konusu ayrıntılı bir çalışma yapılmasını gerektirir ancak konumuz dışında olduğu için ilgili sokak ve caddelere yönelik tespitlerin dışına çıkılmamıştır. Çalışma süresince sokaklar ile ilgili tüm tespitlerde 04.07.18 tarihinde Melikgazi Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü'nden temin edilen "Germir Köyü Vaziyet Planı" esas alınmıştır.

[2] Germir'in Aşağı Mahalle (Sığıreğleği) semtindeki Fırıncıoğlu ailesinden Fırıncıoğlu Osman'ın torunu, Hacı Ali Kara'nın oğludur. 2010-2015 tarihleri arasında araştırmacı yazar Hüseyin Cömert (1946) ile kendisi gibi Germirli olan Ali Temiz'e (1951) göndermiş olduğu mektuplarda Germir köyü ile ilgili önemli bilgiler aktarmaktadır (Şekil A.33-37).

[3] Ksaynak bilgisi verilmeyen fotoğrafların hepsi yazar tarafından çekilmiştir.

Yukarıda açıklanan kısıtlamalar nedeniyle 427., 428., 429., 430. ve 433. sokaklarda yer alan toplam 20 ev içinde, yaklaşık 85 oda (şerbetlikli oda, ocaklı oda, tokana vd.) ve mekan (giriş, sofa vd.) üzerinden çalışılmıştır. Bu süreçte 10 evin mobilyaları ayrıntılı olarak incelenmiş, diğer 10 evin içindeki mobilyalar ise yalnızca fotoğraflarla belgelenebilmiştir (Çizelge 4.1).

Oda ve bahsi geçen diğer mekanlardaki sabit mobilyalar ayrıntılı olarak incelenmiş, oda içlerindeki dağılım oranları, fonksiyonları, bezeme ve üslup özellikleri belirlenmeye çalışılmış, eski ve yeni fotoğrafları karşılaştırılarak özgünlüklerini koruyup korumadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Germir'deki evlerin ilk sahipleri ve eski isimleri konusunda herhangi bir bilgiye ulaşılamadığı için evlerin çoğu köy muhtarı Ali Kapusuz'dan alınan bilgiler doğrultusunda, günümüz mal sahiplerinin isimleri (Fırıncıoğlu Konağı, İbrahim Akdağ Evi vd.) esas alınarak adlandırılmıştır. Ayrıca bazı yapılardan bahsederken, eski sahipleri olduğu ileri sürülen isimlere de (Rum kızı Şikar'ın Evi, Kalüstün'ün Evi, Hacı İstefan Konağı vd.) yer verilmiştir.

Kapsam:

Tez araştırması sırasında incelenmekte olan mobilyaların ağırlıklı olarak binanın zemin katında bulunduğu, 1. katlardaki çoğu odanın ise büyük ölçüde tahrip olduğu ya da kısmen yıkıldığı gözlemlenmiştir. Kimi konutlarda *(İğneci Kazım Evi, Kemal Pehlivan Evi)* zemin katlardaki odaların tamamının ya da bir bölümünün harap olduğu, buna karşılık, 1. katta yer alan bir veya birkaç odanın özgün mobilyalarının koruduğu tespit edilmiştir. Harabe halindeki bu yapılarda çalışabilmek için uygun koşulların sağlandığı (uygun bir merdiven vd.) yapılar aranmış, uygun koşulların sağlanmadığı mekanlarda ise çalışılamamıştır.

Yukarıda açıklanan sebeplerden dolayı kat ve oda sayısı her eve özgü değişiklik göstermektedir. Örneğin, kimi konutta *(Fırıncıoğlu Konağı)* beş oda birden değerlendirilirken, bazı durumlarda *(İğneci Kazım Evi, Hacı İsmail Pehlivan Evi)* tek odayla yetinilmek zorunda kalınmıştır.

Germir konutlarında tespit edilen mobilyalar; *dolap ve şerbetlikler, gusülhane ve çağlar, duvar zarları (panolar), ocaklar (şömineler), seki ve sedirler*'dir. Ayrıca diğer mekanlarda (giriş, sofa vd.) yer alan sabit mobilyalar da (*lambalık, çağ'lar vd.)*

değerlendirilme kapsamına alınmış, merdiven, merdiven korkulukları gibi yapı elemanları çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Yöntem:

Araştırmaya seçilmiş yapıların hali hazır haritalar üzerinde yerlerinin belirlenmesi ile başlanmıştır. Bu süreçte Kayseri Büyükşehir Belediyesi 'nden (KBB) alınan kadastral planlar (Çizelge 4.1) üzerinde yapıların bulunduğu ada ve parseller belirlendikten sonra, mobilyalar üzerinde çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Bazı kaynaklarda alt kattan 'giriş, zemin, birinci kat' olarak üst kattan ise 'ikinci kat' olarak bahsedilmiştir. Bu durumun karışıklığa sebep olmaması açısından bu araştırmada katlar "bodrum", "zemin" ve "birinci kat" olarak adlandırılmışlardır.

Üzerinde çalışılacak konutlarla ilgili önceden yapılmış herhangi bir araştırma bulunup bulunmadığı Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü (KKVKBKM) Arşivi'ndeki konut dosyaları incelenerek araştırılmıştır. Geçirmiş oldukları onarım vd. hakkında bilgi toplanmış, hazırlanmış olan yapı tescil fişleri incelenmiş ancak odalardaki sabit mobilyalara yönelik herhangi bir araştırmanın yapılmadığı anlaşılmıştır.

Yapı içinde yer alan ve odaların işlevini tanımladıkları düşünülen mobilyaların her odada (başoda, tokana vd.) aynı çeşitlilik ve yoğunlukta bulunmadığı gözlemlenmiş; bu duruma bağlı olarak bazı odaların kullanım amaçları kesin olarak belirlenememiştir. Odaların adlandırılmasında, oda içinde bulunan mobilyalardan (ocak, şerbetlik, sedir, yüklük vd.) yararlanılmıştır. İçinde yüklük duvarı, bu yüklüğün içinde şerbetlik ve sedir sekisi bulunan odaların Türk evindeki başodaya tekabül edebileceği düşünülerek mekanlar adlandırılmıştır. Evlerin, odaların vd. numaralandırılması ise çalışma sırasına göre yapılmış, ilk binaya "1" numara verilmiştir. Katlar aşağıdan yukarıya adlandırılmış, bodrum kat "-1" olarak kabul edilmiş, üst katlarda ise katın ilk harfi (zemin kat "Z", birinci kat "1") kullanılmıştır. Sofaya girdikten sonra esas odadan başlanarak odalar sırayla alfabetik (A, B, C vd.) olarak adlandırılmıştır. 1ZA odasının açılımı; 1 (yapı numarası), Z (zemin kat), A (oda/mekan adı)'dır. Numaralandırmalar zemin katlarda ana giriş kapısı, üst katlarda ise merdivenin bitiş noktası esas alınarak yapılmıştır. Oda duvarları, odaya girildikten sonra kapının açılış yönünde "D1, D2, D3 ve D4" duvarı olarak numaralandırılmıştır; mobilyalar da buna bağlı olarak, "D4 duvarındaki yüklük ve şerbetlik, D3 duvarındaki tezgah vd." şeklinde ele alınmıştır (Şekil 1.1).

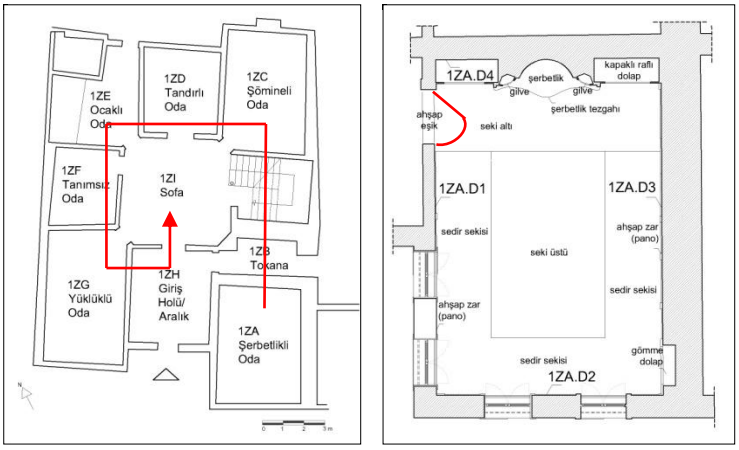

(a) (b)

Şekil 1.1 Konut içindeki odalara (a) ve oda içindeki duvarlarla mobilyalara (b) isim ve numara verilmesi

Planları bulunmayan evlerde, mobilyaların oda içlerindeki yerlerinin belirlenebilmesi amacıyla, gerekli bina ve oda ölçüleri alınarak odaların şematik planları çizilmiş ve mobilyaların oda içindeki konumları gösterilmiştir.

Odaların katlar arasındaki dağılımına bakıldığında, zemin katlarda, Türk Evindeki uygulamaların tersine, çoğunlukla "baş oda, yatak odası, tokana (mutfak), hela ve kullanım amaçları belirlenemeyen "odalar" bulunduğu; bodrum katlarda ise "in, ambar, mahzen, ahır, depo vd." mekanların yer aldığı görülmüştür.

Bütün mekanların numaralandırılmasından sonra, her odanın içindeki sabit mobilyalar (yüklük, şerbetlik, sedir sekisi, ocak vd.) ve bu mobilyalarla birlikte bir bütün olarak tasarlanan mimari elemanlar (kapı, pencere, duvar, tavan vd.) olabildiğince yöresel adları kullanılarak anlatılmaya çalışılmıştır.

Katalog bölümünde ise, içlerine girilebilen ancak planları bulunamayan evlerin şematik krokileri çizilmiş, ayrıntılı fotoğrafları çekilmiştir. Mekanların ölçüsü alınırken geometrik olarak oda üçgenlere bölünmüş, duvar kalınlarının belirlenmesi için kapı ve pencere boşluklarından yararlanılmıştır. Daha sonra, hazırlanan bu krokiler üzerinde mobilyaların oda içindeki yerleri belirlenmiş, elle ve çeşitli aletler (lazer metre, şerit metre, profil tarağı vd.) yardımıyla mobilyaların ayrıntılı ölçüleri alınmıştır. Ayrıca detay çizimlerinde kullanılmak üzere mobilyaların profilleri çıkartılmış, kabartmaların yükseklik durumuna göre ıstampaj[1] yöntemiyle dolap, şerbetlik, zar vd. üzerindeki

[1]Istampaj: Kazılmış veya kabartma olarak yapılmış bir şeklin, tazyik suretiyle kabartma veya çukur olarak alınan kopya sureti [17].

desenler elde edilmiştir. Son olarak, bütün bu veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve her detay plan, kesit ve görünüşdeki yerlerine yerleştirilerek çizimler tamamlanmıştır. Çekilen fotoğraflardan çizime yardımcı olmak suretiyle yararlanılmış, fotoğraf rölövesi yapılmamıştır. Çizimler 2016 yılında alınan ölçüler esas alınarak yapılmış, sonraki yıllarda (2017-2018) oda ve mobilyalar üzerinde meydana gelen tahribat vd. değişiklikler çizimlere aktarılmamıştır.

Mobilyalardaki bezemelerin üslubu değerlendirilirken, odadaki mobilyalarla birlikte tasarlanmış olan ve dönemin üslup özelliklerini yansıtan diğer mimari elemanlardan da (kapı, pencere, tavan vd.) zaman zaman faydalanılmıştır.

Germir'deki bazı evler mevsimlik olarak kullanılmaktadır. Bu mevsimler dışında ev sahiplerine ulaşılamadığı için bahsi geçen evlere girilmesinde güçlüklerle karşılaşılmıştır. Evlere girilirken ev sahibi ve kiracılar için uygun olan gün ve saatlerde çalışılması zorunlu olmuştur. İçinde uzun süre kalınmasına izin verilmeyen evlerde ise konutun en donanımlı odası seçilerek mobilyaların fotoğrafları çekilmiş ancak mobilyaların ölçüleri alınamadığı için çizimleri yapılamamıştır.

Çalışmaları etkileyen diğer önemli bir etken ise tez süresince Germir tarihi konutlarındaki tahribatların yoğun olarak devam etmesidir. Bir sonraki çalışma gününde aynı evdeki mobilyalar yerlerinden sökülmüş ve detaylar ortadan kalkmış olduğu için; bazı durumlarda çizimlerdeki ayrıntılar istenilen düzeyde sağlanamamıştır.

Bunlara ek olarak, uzun uğraşlar sonucu içlerine girilebilen, cephe özelliklerini korumuş bazı yapılarda, özgünlüğünü kaybetmiş oda ve mobilyalarla karşılaşılmış, üzerinde çalışılabilecek veri bulunamadığından bu gibi yapılarda herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

1.3 Bulgular

Yapılan ilk kaynak taramaları sonucunda "Germir geleneksel konutlarının iç mekanlarındaki sabit mobilyalar"a yönelik yapılmış herhangi bir çalışma olmadığı ve yeterli arşiv belgesinin bulunmadığı anlaşılmıştır. Konutların ne zaman yapıldıkları (kitabeleri olanlar dışında), kimler tarafından inşa edildikleri, ne zaman ve kimler tarafından kullanıldıkları -ilk sahip ve kullanıcıları- hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Farklı yıllarda (2009, 2012, 2016, 2017, 2018 vd.) çekilmiş iç mekan fotoğraflarının bize gösterdiğine göre, günümüz kullanıcılarının ihtiyaçları doğrultusunda yapmış oldukları yeni düzenlemeler sonucunda yaşama alanlarının değişikliğe uğradığı, hatta bazen tahrip edilmiş olduğu ve bu gibi durumlarda odalardaki mobilyaların özgün işlevlerini kaybettikleri gözlenmiştir.

Kullanılmasına devam edilen konutlarda kullanıcıların yapmış oldukları fiziki değişikliklere rağmen yapıyla birlikte mobilyaların kısmen korunabildiği, içinde oturulmayan evle birlikte mobilyaların da bakımsızlık ve ilgisizlik yüzünden kısmen ya da temellerine kadar yıkılan evle birlikte yok olduğu görülmüştür. Günümüzde ise odaya ait dolapların, dolap kapaklarının, tavan, oda kapılarının vd.'nin bit pazarlarında satılmak üzere yerlerinden sökülerek götürülmeleri sonucu artarak devam eden büyük bir tarihi mobilya kaybı yaşanmaktadır. Yetkili kurumlar buradaki binaların sadece sokağa bakan cepheleriyle yüzeysel olarak ilgilenmektedir.

BÖLÜM 2

OSMANLIDA GELENEKSEL KONUT MOBİLYALARI TARİHÇESİ

Mobilya, Latince '*taşınabilir'* manasındaki *mobilis*'ten gelmektedir. Mobilya'nın sözlüklerdeki kelime anlamı; İng.: furniture, Fr.: mobilier, Alm.: möbel, İta.: mobilia, İsp.: muebles olarak karşımıza çıkmaktadır [1]. Hareketli mobilyaların dışında bina yapılırken binayla birlikte inşa edilen ve yapı ile birlikte bir bütün olarak tasarlanan mobilyalar da vardır. Bunlar sedir, yüklük, şerbetlik, ocak vd. sabit mobilyalardır.

Göçebe yaşam tarzının bir ürünü olan çadır tasarımı, içinde yer alan hareketli mobilya ve eşyaları ile geleneksel Türk evindeki oda düzeni ve sabit mobilyaların öncüsü olmuştur. Çadırda yer alan kilim, kerevit, sandık ve ateşlik gibi hareketli mobilyalar zamanla yerlerini, göçebelik geleneklerini sürdürmeye devam eden Türklerin evlerinde yer alan sedir, yüklük ve ocak gibi sabit mobilyalara bırakmıştır (Şekil 2.1).

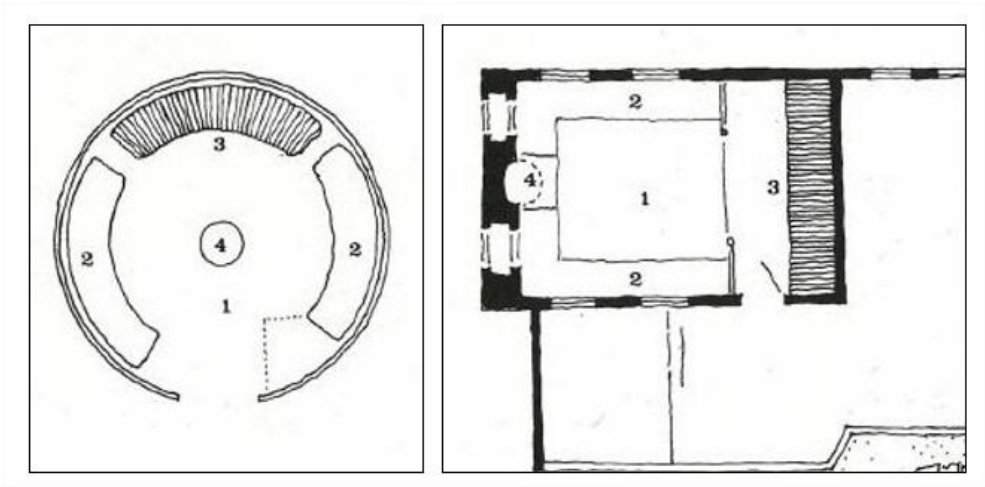

(a) (b)

Şekil 2.1 Göçebe çadırı (a) ve geleneksel Türk odası (b) kuruluş prensibi arasındaki benzerlik [2]

Büyük bir göç dalgasıyla Anadolu'ya gelen ve göçebelik geleneklerini sürdürmeye devam eden Türklerin evlerinde sabit mobilyalarla (yüklük, şerbetlik, ocak vd.) birlikte sınırlı sayıda hareketli mobilyalar da (rahle, sandık, sehpa, beşik, duvar rafları, ısınma eşyaları mangal, tandır vd.) yer almaktaydı [1] [3].

Türk odasında sabit mobilyalar odanın mimari ögeleriyle (bezemeli ahşap tavanı, oymalı ahşap kapıları ve ahşap kepenkli pencereleriyle) bir bütünü meydana getirir ve birlikte tasarlanmışlardır. Çoğu sabit olan mobilyalarla birlikte tasarlanan Türk odası ve mimari elemanlarının zamanla standart bir hale geldiği söylenebilir. Türkiye sınırları içinde Türk odasının gelişimi ne yazık ki yüzyıllara bağlı örnekler eşliğinde düzenli olarak izlenememektedir. Türk ev ve odasının çok kere taş gibi kalıcı malzeme yerine kerpiç ve ahşap gibi geçici malzemelerden üretilmiş olması da bu durumu pekiştirmektedir. Günümüze ulaşan Türk evi ve odası örnekleri daha çok geç devirlere ve Batılılaşma sonrasına aittir.

Bahsi geçen sabit mobilyaların Batıdaki karşılığı "hareketli mobilyalar"dır. Batılılaşma sonrasında Avrupa ile meydana gelen sosyo-ekonomik ilişkiler sonucu önce saraylarda (Dolmabahçe, Beylerbeyi, Yıldız sarayları vd.) Batı kaynaklı mobilyaların (masa, sandalye, koltuk, kanepe, gardırop vd.) kullanılmaya başlandığı gözlenmektedir. Başlangıçta kabullenilmesi zor olan ve reddilen[2] bu hareketli mobilyaların zamanla kentteki diğer yapılara, özellikle saray yaşantısını örnek alan zengin evlerine hızla yayıldığı görülmektedir. Batılı yaşam koşullarına yabancılık duyulması ve eski alışkanlıkların birdenbire terk edilememesi yüzünden Batı kaynaklı mobilyaların geleneksel sabit mobilyalar yanında yardımcı eşya olarak kullanılmaya başlandığı görülür.

Oda girişleri:

Müslüman evlerindeki mahremiyet algısı, dış cephedeki sağır zemin kat duvarlarıyla başlayan ve oda tasarımına kadar etki eden bir bütünlük içindedir. Sofadan odaya girişler, kapının odanın bir köşesinde yer alması ya da pahlı olarak yerleştirilmesi sayesinde kontrollü bir biçimde yapılmaktadır. Bu sayede, kapı açık tutulsa bile odanın

[1] Ayrıca çatal-kaşık, bakır kaseler, leğen, ibrik gibi mutfak eşyaları yanında lamba, şamdan, fener gibi aydınlatma eşyaları da vardı [81].

[2] Örneğin Padişah III.Osman'ın Topkapı Sarayı'nda az sayda bulunan ve Avrupa'dan hediye gelen mobilyaları kafir işi olarak nitelendirerek parçalattığı ileri sürülür [29].

içi direk olarak görülmez. Kapıyla aynı duvar üzerindeki yüklük dolapları da giriş ile doğrudan ilişkilidir. Kapı açıldıktan sonra yüklük duvarındaki boşluğuna girer ve karşıdan bakıldığında yüklükle birlikte tasarlanan bir mobilya olarak algılanır (Şekil 2.2, 2.3).

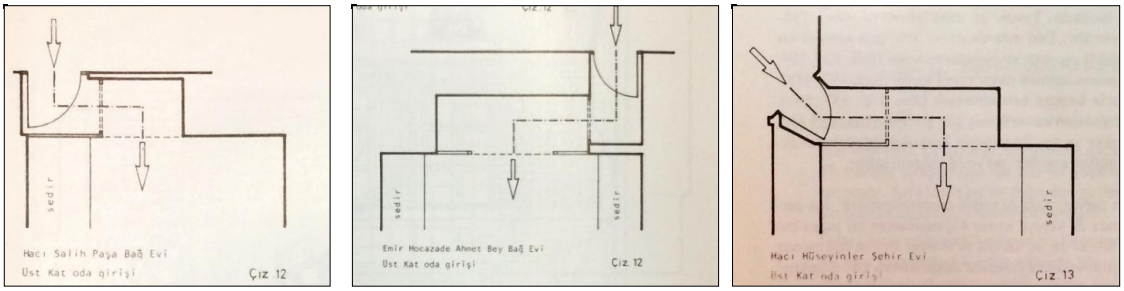

Şekil 2.2 Oda girişlerinin köşeden ve pahlı olarak yapıldığı örnekler [4]

Şekil 2.3 Sandıkoğlu Konağı'ndaki pahlı oda girişi, Ödemiş, Birgi [5]

Seki altı, Seki ve Sedirler:

Odaya girildikten sonraki ilk kısım genellikle "pabuçluk [6], seki altı [6], [7], paygah, saf-fı nial [7], gedemeç[1] [8]" olarak adlandırılmaktadır. Odanın esas mobilyalarından olan yüklük ve şerbetlikler, seki altı dolapları ve gusülhaneler (çağ'lar) genellikle burada yer alır. Burası bir diğer anlamda odanın oturma alanı dışında kalan, sirkülasyonun ağırlıkta olduğu hizmet bölümüdür. Temizlik ve kullanım anlayışından hareketle ayakkabılar seki altında çıkartılır ve sonra bir basamak yüksekteki (12-15 cm) sekiye geçilir. Genellikle seki altı gibi taş olan seki üstü, ahşap tahtalarla kaplanarak oda içinde özelleşmiş yaşama alanını meydana getirir.

Seki, bazı bölgelerde (Kapadokya, Kastamonu, Safranbolu vd.) direklik denilen ahşap kolon ve korkuluklarla seki altından ayrılmıştır (Şekil 2.4a). Seki üstünün seki altından

[1] Odaların girişinde, dar kenar boyunca ve kapı genişliğinde uzanan, ayakkabı çıkarılan yer (Urfa).

bir revakla değil yalnızca parmaklıkla ayrıldığı örnekler de bulunmaktadır [6] (Şekil 2.4b).

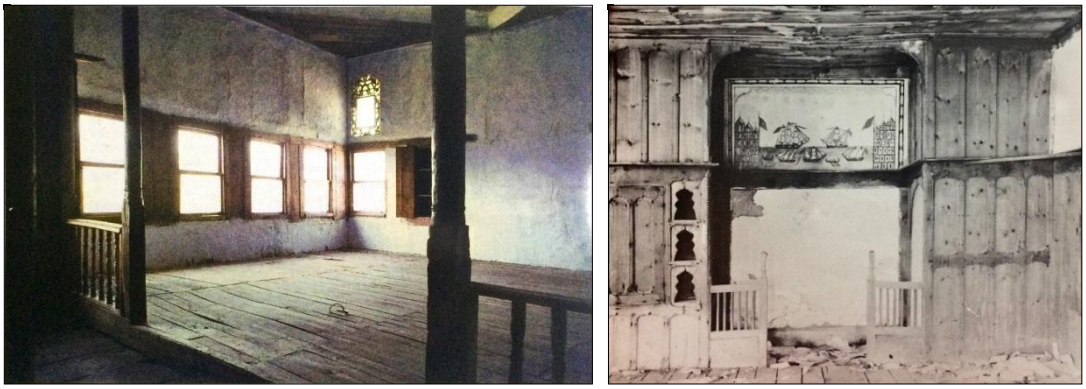

(a) (b)

Şekil 2.4 (a) Seki altı ve seki ayrımınındaki korkuluk ve direkler [6], (b) Hacı Salih Paşa bağ evi odasındaki korkuluklar, Safranbolu [4]

Bazı bölgelerde ise aynı oda içinde çeşitli kot farkları ile oluşturulmuş mekansal ayrımlar da gözlemlenmektedir. Örneğin Sivas evlerindeki "toyhane [9]" ler kendine özgü bir oda planına sahiptir.

Toyhane, aynı oda içinde birbiriyle ilişkilendirilen 3 ayrı mekanın farklı kotlarda düzenlenmesiyle oluşturulmuş özel bir mekan (başoda) dır. Odaya girildikten sonraki ilk kısım "aşağıseki (1 numara)" kısmıdır. Buradan bir basamak yukarıdaki "kilimüstü (2 numara)" ne geçilir. Kilimüstü, ocak ve diğer sabit mobilyaların bulunduğu, günlük eylemleri karşılayan bir yaşama alanıdır. Buradan da yine bir basamak yüksekte yer alan, etrafı ahşap kolon ve parmaklıklarla çevirili "nimseki-kürsübaşı (3 numara)" bölümüne geçilir. Kürsübaşı oda içindeki en önemli bölümdür. Tavanı ve döşemesi diğer bölümlere (aşağıseki ve kilimüstü) göre daha özenlidir. Mekanın tam ortasında 35 cm derinliğinde toprak bir çukur (kürsü) yer alır. Çukur içine yerleştirilen kor ateşten faydalanabilmek için üzerine bir masa (kürsü masası) koyulur ve üstü örtülen masa etrafında (kürsü başında) toplanılarak ısınma gerçekleşir (Şekil 2.5, 2.6) [10].

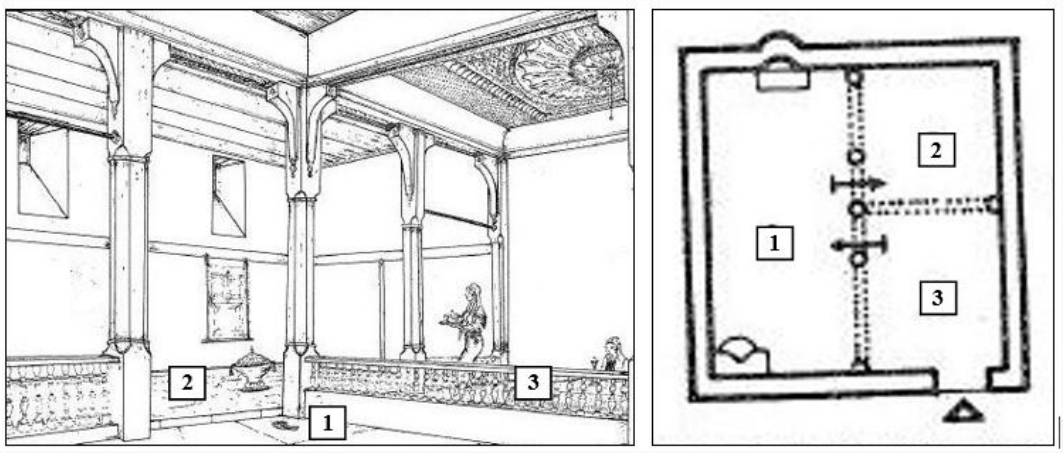

Şekil 2.5 Yolgeçti Evi toyhanesi ve bölümleri, Sivas.
1: Aşağıseki, 2: Kilimüstü, 3: Nimseki/Kürsübaşı [9]

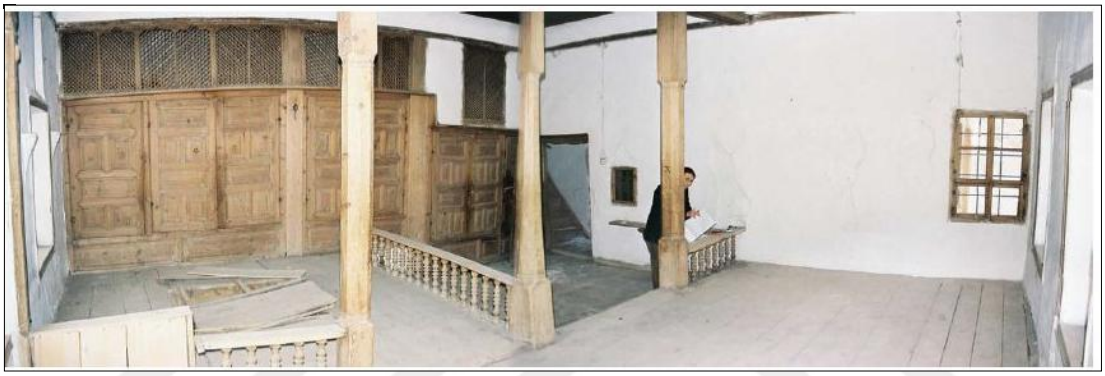

Şekil 2.6 Mühürdarzade Evi Toyhanesi, Sivas [11]

Sedirler:

Seki üstünde yer alan ve neredeyse bütün odayı dolanan sedirler odanın ve cephelerde bulunan pencerelerin durumuna göre U, L ve I şeklinde olabilirler (Şekil 2.7). I şeklinde olanlar genellikle sofada yer alan sedir sekileridir. Tek bir duvar yüzeyinde bulundukları için uç kısımları kapalı ve kolçaksızdır. U ve L şeklindeki sedirlerin bir ya da iki tarafı açıkta olup, uçlarının her biri özenle işlenmiş ahşap kolçaklar (sedir yanlığı [12],sedir başı, kol desteği [13]) ile sonlanmaktadır. Tornada şekillendirilmiş yüzeyi bezemeli ve eni dar olan kolçaklar dışında (Şekil 2.8), daha geniş boyutlarda, bir yüzünde kapağı bulunan ve aynı zamanda raflı bir dolap olarak kullanılan kolçaklar da vardır. Döşemesiz halde yaklaşık 30-40 cm yüksekliğinde, taş ya da ahşaptan olan bu sekilerin üzerlerine ot yastık ve minderler serilerek gün içinde ev halkının dinlenmesi ve misafirlerinin ağırlanması için sedirler (peyke, uykuluk [6], maket[1]) oluşturulur. Bu

[1] Maket/makat: Uşak evlerinde, oda içindeki ahşap sabit oturma elemanlarına verilen isimdir [19].

sedirler aynı zamanda geceleri yüklüklerden çıkartılan döşeklerle yatağa dönüştürülür (Şekil 2.5).

Şekil 2.7 Saraçlar şehir evinde yer alan sedirler, Safranbolu [4]

Şekil 2.8 Topkapı Sarayı'ndaki bitkisel bezemelerle süslenmiş ahşap kol desteği, İstanbul [13]

Yüklük, şerbetlik ve diğer dolaplar:

Yüklükler:

Yapı ile birlikte inşa edilen mobilyalardan bir diğeri de, her odada yer alan ve bulunduğu duvar yüzeyinin büyük bir bölümünü kaplayan yüklüklerdir. Genellikle oda kapısının arkasında ya da yan duvarında yer alırlar. Yüklük sözünün kökeni insanların göç ederken sırtlarında taşıdıkları yataklarını yük olarak görmelerinden kaynaklanmış olabilir [14]. Şilte, yorgan, yastık vd. büyük boyutlardaki yatak takımlarının koyulduğu bu dolaplar (döşeklik [15], yatak dolabı [12]) döşeme seviyesinden 60-70 cm yükseklikte başlayarak 150-200 cm'e kadar çıkarlar. Derinlikleri ortalama 75-80 cm,

genişlikleri ise 120-150 cm olan yüklükler genellikle bölmesiz (rafsız) ve çift kapaklıdır [15] (Şekil 2.9).

Şekil 2.9 Öztaşçı Evi sofasındaki yüklük ve gilveler, Kayseri [15]

Musandıralı yüklükler:

Duvara gömülü olarak inşa edilen yüklüklerin üst kısımlarında, tavan ile yüklük arasında kalan bölüm "yüklüğün üstünde eşya koymaya ya da meyve kurutmaya yarayan yer, musandıra [6]" olarak tanımlanmaktadır. Bazı evlerde bahsi geçen musandıra bölgesi yüklük ile aynı genişlikte ve kafes gibi şebekeli (müşebbekli [16]) iken (Şekil 2.10a) bazılarında ise açık şekilde bırakılmıştır (Şekil 2.10b).

(a) (b)

Şekil 2.10 Kapalı (kafesli) ve açık musandıra bölgeleri (a) Hayrullak Tiftik Evi, Develi, Zile, 2015 (b) Hacı Özan Konağı, Yozgat, 2016[1]

İnsan elinin uzanabileceği yüksekliğin üstünde olan bu bölge, bazı örneklerde düz duvar şeklindeyken, bazılarında ise neredeyse yüklük ile aynı derinlikteki kapaklı ya da müşebbekli tepe dolaplarına (yemişlik [11], kerevet [10]) sahiptir. Bahsi geçen bu

[1] KKVKBKM arşivi 66.00/19 numaralı dosyadan edinilmiştir.

dolaplar yüklüğün sağında, solunda ya da duvarın tam ortasında tek adet bulunabildiği gibi, iki adedin simetrik olarak yerleştirildiği örnekler de mevcuttur (Şekil 2.11).

Şekil 2.11 Simetrik olarak yerleştirilmiş tepe dolapları, Dülgeroğlu Evi, Kayseri, Tavukçu Mahallesi, 2014

Arseven ise, yatak takımlarının koyulduğu dolapları (yüklükleri) tümüyle musandıra olarak adlandırmakta ve bunların üstünde raf hizmetini gören düzlüğe meyve vd. serildiğini belirtmektedir [17].

Bursa'daki evlerde görülen şirvanlı[1] yüklükler ise iki oda arasında yer almaktadır. Odalardan birinde yer alan merdiven sayesinde, diğer odadaki musandıra bölgesine ulaşılmaktadır. Önü kafesle kapatılan bu bölüm basık bir oturma alanı olarak düzenlenmiştir (Şekil 2.12).

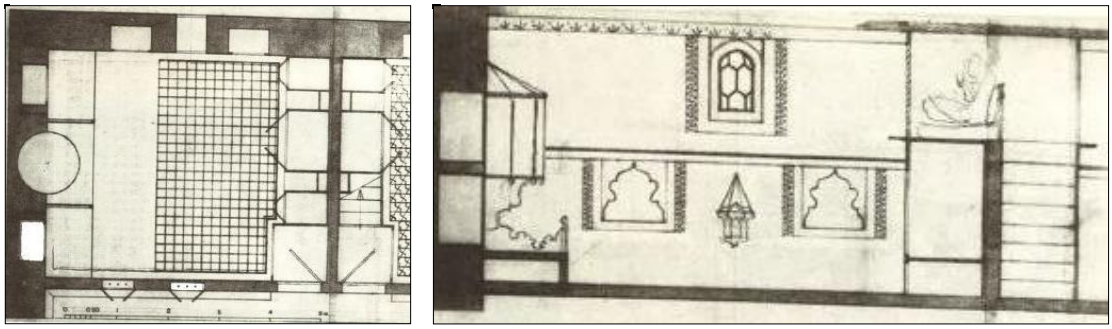

Şekil 2.12 Saray önü mahallesinde bir ev, Bursa, 16.yy [18]

[1] Şirvan: esk. Çatı arasında veya dükkanların üstünde bulunan basık oda [83].

Diğer dolaplar:

Yatak ve yorgan gibi büyük boyutlardaki eşyaların koyulduğu yüklük dolapları dışında, diğer eşyaların depolanması amacıyla kullanılan çeşitli boyutlarda dolaplar da vardır. İmamoğlu'na göre Kayseri evlerinde görülen ve "yüklük duvarı dışında yer alan dolaplardan ilki; günlük çeşitli eşya veya nesnelerin konması için tasarlanmış, zeminden 70 cm yükseklikten başlayıp 200 cm'ye kadar çıkan, 60-70 cm eninde, 40-50 cm derinliğindeki raflı dolaplardır (Şekil 2.13). İkincisi bardak, porselen vd. narin eşyaların depolanması için tasarlanmış, zeminden 70 cm yükseklikte ya da 70 ile 200 cm arasında yapılmış, 25-30 cm derinliğinde, 60-80 cm genişliğindeki camlı raflı dolaplardır. Sonuncusu ise terlik, ayakkabı vd. gündelik eşyaların koyulması için tasarlanmış olan dolap/tezgah tipidir ki bunlar da genellikle sekialtında yer alırlar. 90-100 cm genişliğinde, 25-30 cm derinliğinde ve 70-80 cm yüksekliğindeki bu mobilya ahşap ve taş malzemeden açık ya da kapalı olarak tasarlanır (Şekil 2.14) [15].

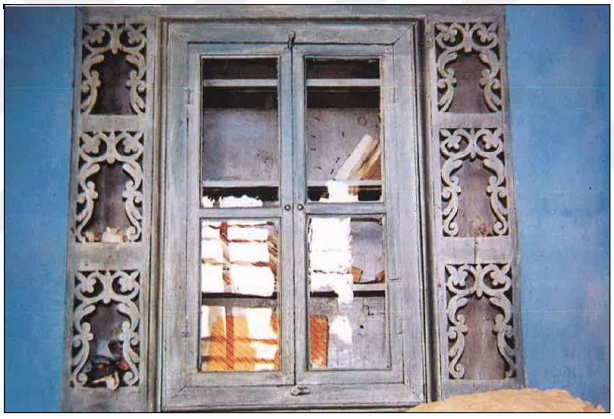

Şekil 2.13 Murat Dokur Evi odasındaki camlı raflı kitaplık, Uşak [19]

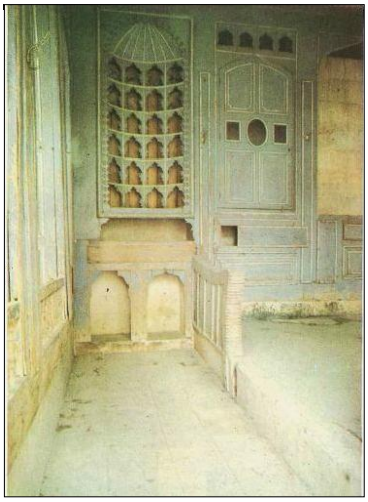

Şekil 2.14 Hacı Bekir Pabuççu Evi'ndeki odanın gedemecinde (sekialtında) yer alan taş ayakkabılık, Urfa [8]

Şerbetlikler:

Genellikle bulunduğu yüklük duvarının tam ortasında yer alırlar. Bazı durumlarda ise (oda kapısının konumuna göre) sağa ya da sola çekilerek hemen yanında bulunan yüklük dolabı ve oda kapısı ile birlikte tasarlanırlar.

Anadolu'da birçok konutta "şerbetlik[1] (çiçeklik)" adıyla karşımıza çıkan ve bulunduğu duvar üzerindeki yüklükle birlikte inşa edilmiş olan bu sabit elemanın sağ ve sol bölümleri genellikle kapaklı, ortası ise açıktır. Şerbetlik zeminden tavana doğru incelendiğinde üç bölümden meydana gelir. Alt kısmı kapaksız, zar şeklinde düzenlendiği gibi, tek ya da çift kapaklı dolaplar şeklinde de tasarlanabilir. Burada günlük kullanıma ve odadaki misafirlere servis yapmaya yönelik bardak, tabak, cezve, fincan vd. eşyalar yer alır. Ortasında, kök boyalarıyla yapılmış çeşitli manzara ve bitkisel resimler ya da bezemeli ahşap dolap kapaklarının bulunduğu hücre duvarı (girinti, alkov [15] niş)[2], en üstünde ise çoğunlukla yuvarlak, kimi zaman da düz atkı kemerle sonlanan başlık kısmı bulunmaktadır (Şekil 2.15).

Nişin, sağ ve solunda üst üste yerleştirilmiş iki ya da üçerden, toplam dört ile altı arasında kemerli hücrecik bulunmaktadır. Tabanları dörtgen ya da beşgen olan bu hücrelerin genellikle alt ön yüzleri düz, üst yüzleri ise kemerlidir (Şekil 2.17). İçlerine konulan eşyalardan dolayı "şamdanlık, fincanlık, cezvelik [6]" ya da tembel deliği [18], [6], takçagöz [19], gilve [15], givle, givli [6] vd. gibi çok çeşitli, bazıları da yöresel olan adlarla anılmaktadır. Gelinlik kızların çeyizlerinin ve her türlü dekoratif eşyanın sergilendiği bu ufak hücrelerin yanlarında, yüzeyleri düz ya da yarım daire profilli sütunçeler yer almaktadır. Bu sütunçeler şerbetlik kemeri hizasında başlar ve şerbetlik nişi önündeki çıkıntılı tezgah[3] üzerinde son bulur.

[1] Nor Marmara gazesi sahibi ve başyazarı Ṙober Hattēchean (1926) ile Garo Hamamcıyan'dan alınan bilgilere göre (13.11.2017) *"Şerbetlik"* Ermenice'de *"Oşaragaman"* olarak geçmektedir. Ancak yazarların özellikle dikkat çektikleri nokta, "Oşaragaman" kelimesi yalnızca Türkçe'deki "Şerbetlik" in Ermenice'deki karşılığıdır. Yapılarda karşımıza çıkan ve genellikle Anadolu'da şerbetlik olarak bilinen bu elamanın gayrimüslimler tarafından bilinen özel bir ismi olup olmadığı belirsizdir. Varsa dahi bunu öğrenebileceğimiz birilerini bulmak oldukça zordur.

[2] Kökleri çok eskilere kadar gittiği düşünülen bu nişlerin 19. yüzyıla kadar sıklıkla kullanıldığı görülmektedir [20].

[3] Kahve, şerbetlik vd. hazırlanma aşamasında masa ya da konsol görevi yapan, eğrisel veya düz planlı, ahşap ya da mermer tabla.

(a) (b)

Şekil 2.15 (a) Sadullah Paşa Yalısı üst kat güneybatı odasındaki şerbetlik ve (b) zemin kat güneydoğu odasının kapı yanlarındaki oymalı gilveler [20]

Şekil 2.16 Ayyüzler Evi şerbetliğinin ahşap oymalı/gilveli hücre duvarı, Urfa [8]

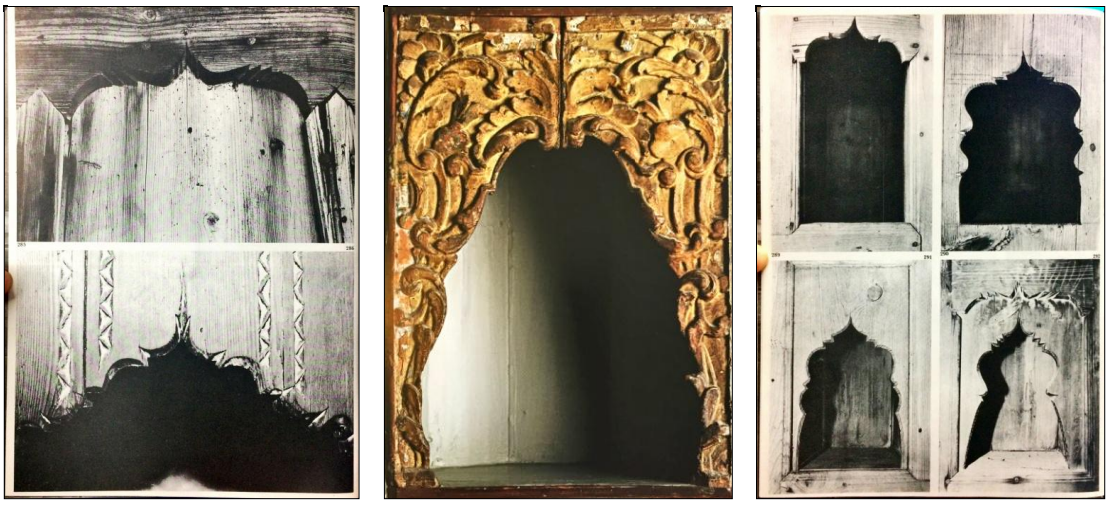

Şekil 2.17 Givle/tembeldeliği/takçagöz örnekleri [4], [20]

Gusülhaneler (Çağ'lar):

Yüklük dolaplarının içi bazı durumlarda ufak bir yıkanma kabini [15] olarak düzenlenmiştir. Gusülhane [6] [17], cağ,/çağ [21], yunmalık [22], mağsel [23], hamam, yunak [24] olarak adlandırılan bu yıkanma bölümü taş, çinko ya da çini ile kaplıdır ve zemininde kirli suyun akacağı bir deliği vardır. Üst kısımları kullanılmadığı durumlarda tahta bir kapakla kapatılır ve yatak, yorgan vd. eşyaların koyulabileceği şekilde düzenlenir. Sağında veya solunda yer alan daha dar boyutlardaki dolaplar ya da şerbetliklerle birlikte tasarlandıkları için dolap kapaklarının tümü ortak bir bezeme anlayışına sahiptir (Şekil 2.18).

Şekil 2.18 Hacı Özan Konağı odasında yer alan gusülhaneli yüklük, Yozgat, 2016[1]

Ocaklar (Şömineler):

Ocaklar en genel anlamda ateşin yandığı yer olarak tanımlanabilir [25]. Aynı zamanda dekoratif birer öge olan ve ev sahibinin statüsü hakkında sembolik değerler taşıyan ocaklar, içinde bulundukları odanın önemini artırırlar. Kimi varlıklı ailelerin evlerinde birden fazla ocak bulunurken, gelir düzeyi daha düşük olan ailelerin evlerinde yalnızca başodada ocak yer alır [6].

Genellikle yarım daire planlı olan bu ocaklar, yangın tehlikesine karşı taştan örülmüş bir duvarın içinde yapılırlar. Bunun dışında dolaplarla birlikte ahşap atkılı duvarlarda bulunduğu örnekler de yaygındır. Basit ve işlevsel olarak tasarlanmış olan bu mobilyaların tabanı genellikle döşeme seviyesinden yüksekte olup, yanıcı olmayan

[1] KKVKBKM arşivi 66.00/19 numaralı dosyadan edinilmiştir.

mermer, doğal taş, tuğla, saç vd. dayanıklı malzemelerden yapılmıştır [6], [25]. Ahşap, çini ya da alçı bezemeli yaşmağı her ocağın kendine özgü karakteristik bir özelliğidir (Şekil 2.19).

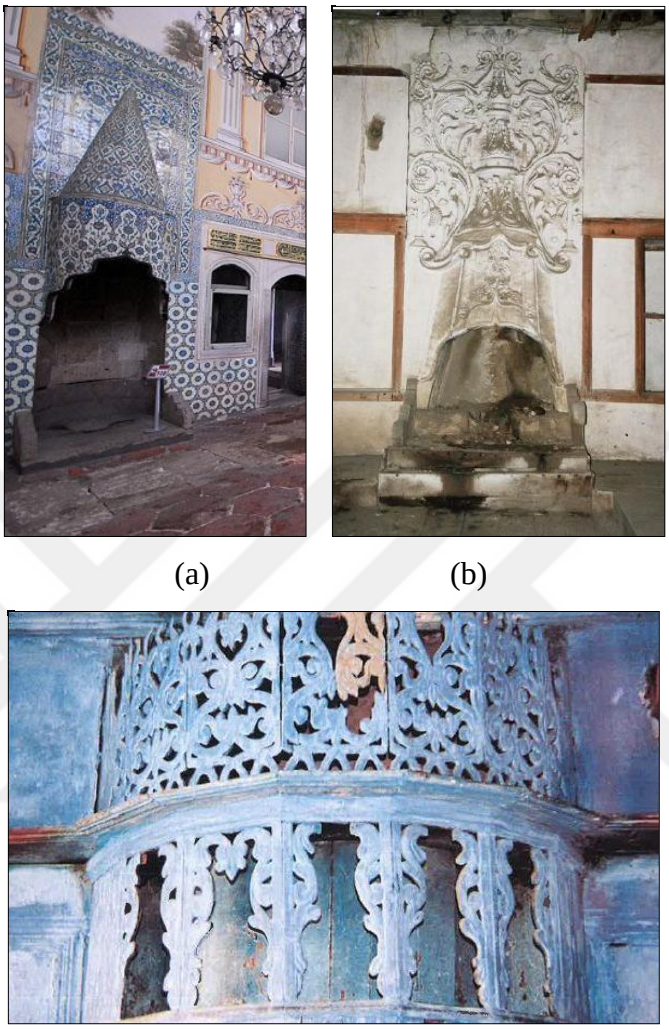

(a) (b)

(c)

Şekil 2.19 Ocak örnekleri (a) Topkapı sarayı, Valide Sultan dairesindeki çini ocak [26], (b) Alanlıoğlu Evi'ndeki alçı yaşmaklı ocak, Sivas [11], (c) Ali Osman Tosun Evi'ndeki ahşap oyma davlumbazlı ocak, Uşak [19]

Kullanım amacı yaklaşık olarak aynı olan (ısınmak, yemek pişirmek vd.) ocaklar, oda içindeki konumlarına göre farklı şekillerde tasarlanmışlardır. Bunlar başoda duvarında ve tokanalarda vd. yer alan ocaklar şeklinde çeşitlenmektedir.

Başoda ocakları:

Genellikle odanın en donanımlı duvarı üzerinde, tam ortada yer alırlar. Ocağın yer aldığı duvar yüzeyi kimi zaman sade bırakılmış, kimi zaman ise odanın en donanımlı duvarı olarak çeşitli boyutlardaki dolap ve hücreler ile donatılmıştır (Şekil 2.20).

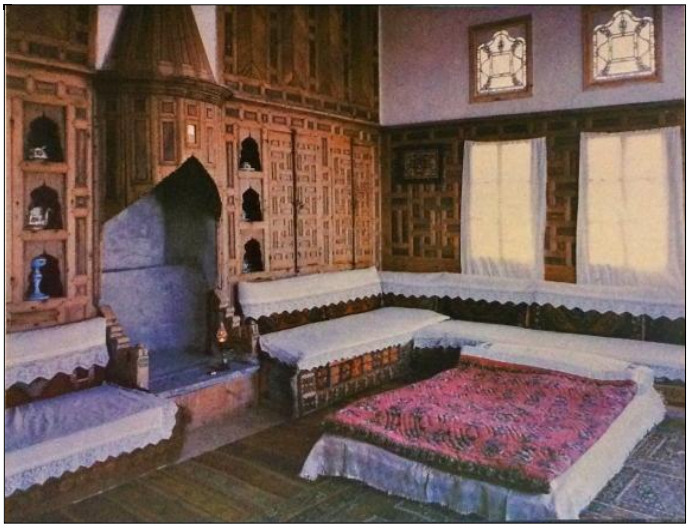

Şekil 2.20 Emirhocazade Ahmet Bey Bağ Evi'ndeki ocak, Safranbolu [4]

Tokanalarda (mutfak) yer alan ocaklar:

Mutfaklarda yer alan bu ocakların üç tarafı kapalı önü açıktır. Dumanı binanın cephesine açılan bacadan verdiğinden insana zarar vermez. Ocağın tütmemesi için dış cephedeki zemin yüksekliğinin, ocak yüksekliğinin yarısından fazla olmaması gerekir. Ocakta odun da, maden kömürü de yakılabilir. Odadaki ısıyı bacanın dışarı vermemesi için ateş istenilen kıvama geldiğinde ocak içindeki kapak kapatılarak ısı kaybı önlenir [27].

Hemen hemen her konutta yer alan bu ocaklar, yapıların mutfak olarak kullanılan bölümlerinde, bulundukları duvar yüzeyinin tamamını ya da yarısından fazlasını kaplayacak şekilde konumlanırlar. Yerden yaklaşık 55-75 cm yüksekliğinde olup, çoğunlukla ortasında bir kilit taşı bulunan yarım daire kemerli sabit mobilyalardır. Genişlik ve derinlikleri bulundukları duvar yüzeyine ve oda içindeki diğer hacimlerle olan ilişkilerine göre değişkenlik gösterir. Pişirme yüzeylerinde kare ve dikdörtgen şeklinde, biri diğerine göre daha derin olan tandır bölmeleri vardır. Bu bölmelerin alt hizasında, ocak cephesinde yer alan 2 adet (biri oda zemine diğeri pişirme zeminine yakın) dairesel (yakl. 10-15 cm Ø) havalandırma delikleri bulunmaktadır.

İskembi, Tandır:

Ocak bulunmayan odalarda ısınma işlemi, kişinin bireysel olarak ısıtılmasına yönelik düzenlenen iskembi[1], tandır[2], kürsü[3] ya da mangallar[4] ile sağlanmaktadır. İskembi yöntemi olarak adlandırılan ve tandır olarak da bilinen bu sistem olarak seki üstünde, genellikle sedir önlerinde yer alır. İskembi masası ve iskembi yorganından oluşan bu ısıtma yöntemi basit bir kullanım düzeneğine sahiptir. Farklı boyutlardaki (90x90, 80x100 vd.) iskembi masası ortalama 70-80 cm yüksekliğinde olup çevresi açıktır. İç kısımları sac levhalar ile kaplanmıştır. Köz haline getirilerek üstü kül ile kapatılan ve ısıyı muhafaza etmesi sağlanan mangal kömürü bu sac levha kaplı kısma yerleştirilir. En üstte ise ısının yayılmasını engelleyecek büyüklük ve ağırlıktaki iskembi yorganı vardır. Çevresindeki kişiler bu yorganın altına girerek uzun süre bu ısıdan faydalanırlar [28] (Şekil 2.21).

Şekil 2.21 İskembi ve tandır etrafında ısınan insanlar [28], [29]

Zarlar (panolar, masif lambriler):

Geleneksel Türk evinde odanın her duvarı belli bir amaca yönelik tasarlanmış mobilyalarla döşenmiştir. Yüklük, şerbetlik, sedir yanlığı, tezgah vd. mobilya ve kapak yüzeyleri ağırlıkla ahşaptan olup, malzemenin kolay işlenebilirliği sayesinde kabartma ve oyma motiflerle işlemelidir. Mobilyalar dışında, ortak bir dekorasyon anlayışı meydana getirmek ve oda içinde bir bütünlük sağlamak amacıyla duvarların da zarlar (motifli lambri veya panolar [15]) ile kaplandıkları görülür. Aynı zamanda ısı ve ses

[1] İskembi: Isıtma aracının dışında, Kayseri'de bilinen bir diğer anlamı da 'sofa yüksekliğinin altında kalan yiyecek deposu' şeklindedir [6].

[2] Tandır (erm: tonir), yerin bir-bir buçuk metre derinine inen, içinde bir ocak bulunan, silindir şeklinde toprak bir küpten ibaret bir fırındır [37].

[3] Bknz. s.14 Sivas evleri toyhanesi

[4] Mangal: Yanmış ateşin içine konularak odayı ısıtmada kullanıldığı bir çeşit eşyadır [27].

yalıtımına da yardımcı olan ve yüzeyleri rölyef tekniğiyle ya da kalem işi ile süslemeli bu zarlar, odadaki mobilyaların ve yapı elemanlarının durumuna göre, zeminden itibaren ortalama 120-150 cm'e kadar çıkmaktadır. Bazı odalarda zeminden 250-270 cm'e kadar çıktıkları ve neredeyse tüm odayı kapladıkları görülür (Şekil 2.22).

(a) (b)

Şekil 2.22 Duvar zarları (panolar) (a) Beziricoğlu Evi, Tavukçu Mahallesi, 2011 (KBB Arşivi) [9], (b) Yamandede (Kürtüncü) Konağı, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

BÖLÜM 3

GERMİR

3.1 Fiziki Özellikler

Konum: Kayseri ilinin doğusunda, merkez ilçe Melikgazi'ye bağlı bir mahalle (Şekil 3.1) konumunda olan eski Germir Köyü[1], 38° 44' 16" doğu boylamı, 35° 33' 46" kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. Kayseri-Sivas yolunun güneyinde, şehir merkezine 6 km'lik bir mesafede bulunan Germir (Şekil 3.2) batıda İncesu, güneyde Hacılar ve Develi, güneydoğuda Talas ve doğuda Bünyan ilçeleri ile çevrilidir. Kayseri'nin simgesi olarak bilinen Erciyes Dağı (3916 m) ise köyün güneybatısında yer almaktadır.

Şekil 3.1 Germir Köyü'nün genel görünüşü, 2016 (Fot. Abdullah Tezer Arşivi)

[1] Eski metinlerde köy olarak geçen bölge günümüzde Melikgazi ilçesine bağlı bir mahalledir. Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkındaki Kanunlar (TBMM Genel Kurulu Kanun No. 5019, Kabul Tarihi:11.12.2003 ve 6360 sayılı yasa) doğrultusunda hukuki olarak il merkezine 25 km uzaklıkta olan köyler mahalle olmuştur.

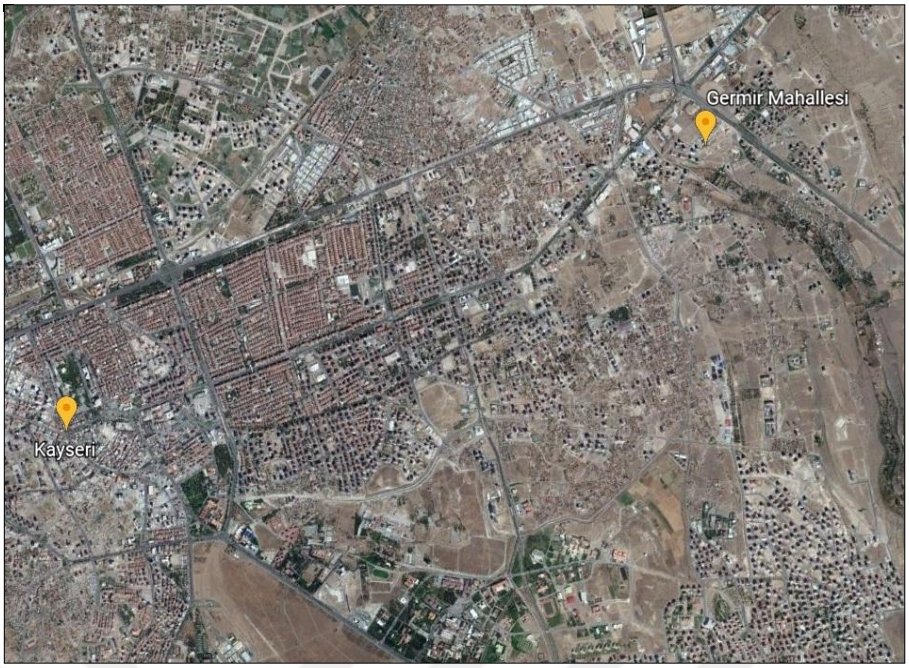

Şekil 3.2 Germir Köyü'nün Kayseri merkezine olan uzaklığı, 30.07.2018

Topoğrafya: Kuzeybatı-güneydoğu aksı boyunca uzanan tarihi Derevenk Vadisi'nin kısmen içinde (kuzeyinde) bulunan Germir Köyü, 27,29 hektarlık [30] bir alana sahiptir. Ana yola (Sivas-Malatya) paralel olan kuzey yönü oldukça kayalık iken, vadinin derinliğinin arttığı güney yönünde eğimler[1] giderek azalarak bağ-bahçelerle sonlanan düzlüklere kavuşur. Vadinin güney kenarı boyunca uzanan Germir Deresi/Çayı düzeyinde bu yükseltiler en aza iner. Öyle ki buradan bakıldığında, şehrin her yerinden görünen heybetli Erciyes'in görüntüsü bile sınırlı kalır. Kuzeyden güneye doğru azaldığı oranda tekrar artan bu yükseltiler Konaklar Mevkii'ne gelindiğinde Sivas-Malatya çevreyoluna paralel yüksekliğe ulaşır.

İklim ve Bitki Örtüsü: Germir Mahallesi'nde karasal iklim türü hakim olup, genel bitki örtüsü bozkırdır. Bu iklim tipinde yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlı geçer. Gece ile gündüz arasındaki ısı farkı oldukça fazladır. Özellikle bölgedeki yükseltilerde (yaylalar, bağlar vd.) ciddi sıcaklık farklılıkları gözlenir.

[1] Yerleşimin kuzeydoğusu % 30'luk eğime sahip olup; en yüksek kotun bulunduğu noktadır. Kentsel sit alanında yapılan eğim durumu hesaplarında alanın 13.70 ha'lık kısmı % 0-10 eğim aralığı, 5.90 ha'lık kısmı % 10-20 eğim aralığı, 2.20 ha'lık kısmı % 20-30 eğim aralığı, 5.49 ha'lık kısmı % 30 ve üzeri eğim aralığı olarak hesaplanmıştır [30]

3.2 Tarihçe

Germir kelimesinin etimolojik kökeni ve anlamı konusunda çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Arişv belgelerinde "Germir [31], [32], [33], Girmur, Germür [34], Garmir [33] [35], Garmir-ig [36], Garmrag [37], [33], Karmir [35], Kermir (Կէրմիր) [38] [39], [40], Κερμίρ [40], Καρμίρα, Κερμίρα, Guermir, Κονακλάρ [41], Kepmip, Kepmipa [42], Kermira [43], [44], Kezmüri [45], Kermiria, Kermirion [46], Ghirmi-Girmi [47], Karye Germir [48], Karye-i Germür [49], Konaklar [33]" şeklinde adı geçen köy için en yaygın olan kullanım "*Garmir, Karmir (կարմիր)"* kelimeleridir.

Edmund Naumann, Anadolu seyahati (1890) sonunda yayımlanan (1893) kitabında Germir'den şu şekilde bahsetmiştir:

"Garmir Ermenice'de 'kırmızı' anlamına gelir. Yüz otuz yıl kadar önce, Djirlakh (Cırlavuk)'da oturan halk, şartlarının uygun olmayışı nedeniyle, Tavlussun (Tavlusun) vadisinden aşağıya inmişler, Tirem[1] *diye bilinen kırmızı topraklı Germir'e yerleşmişler. Böylece ilk konutlar kurulmaya başlanmış. Daha önceleri burada yalnız 'elekçiler'(elek yapan ya da satan kimse) otururmuş. Ermeni kökenli olan elekçilerin genellikle Elekçi ya da Bosha (Poşa) ile ilgileri tef (zilli bir kasnağa geçirilip gerilmiş kursak zarından oluşan ve elle vurularak çalınan bir çalgı) üretimi ile uğraşmalarındandır. Germir'in birkaç yıl öncesine kadar bölgesel sicillerde geçen adı 'Bosha (Poşa)' deresidir."* [50].

Seyyah William J. Hamilton ise Kayseri'ye yaptığı ziyareti (1835-1842) sonrasında yayınladığı *"Researches in Asia Minor, Pontus and Armenia (Küçük Asya)"* adlı kitabında Germir'den *"Ghirmi"* olarak söz etmektedir:

"Şehirden bir buçuk mil kadar kuzeydoğu yönünde bazı alçak yükseltilerde, duvarlarının içindeki harabe yapılarıyla, Bizans ya da Roma hükümdarlığı çöküşünün ardından Kayseri'nin bir süre şimdikinden çok daha önemli bir yer olduğunu kanıtlayan Türk ve Arabesk bina kalıntıları gözlemledim. İki üç mil daha ileride Sarmasaklı (Sarımsaklı) suyu vadisinin güneydoğu sınırını oluşturan volkanik tüf tepeleri ve aynı oluşumda bir dere yatağının dik kenarlarına kurulmuş, sayısız mağaralarla delik deşik olmuş ve bahçelerle çevrili 'Ghirmi' adında büyük bir köye indik. Taştan yapılmış evlerin bazıları geniş ve dış görünüşü iyiydi. Caddeler genelde taş döşemeliydi. Bu

[1] Tirem: Killi, çorak ve sert toprak türüdür [94]. Ancak bölgedeki evlerin kırmızı taş ve toprakla ilgisi olmadığı görülür. Seyyahların neden bu şekilde bir anlatım yaptıkları bilinmemektedir. Bölgedeki binaların yapımında kullanılan taşların rengi kırmızı olduğu için "*Garmir"* kelimesi buna bağlanmaktadır.

haliyle bir Türk köyüne benzemiyordu; gerçekte de ahalinin önemli bir kısmı Yunan idi" [47].

Rus asıllı seyyah Pıerre De Tchihatcheff'in (1848) *"Yemyeşil köy"* [35] olarak tanımladığı Germir'i, Fransız seyyah Vital Cuinet (1888-1890) *"Sivas dolaylarında, Kayseri'ye yaklaşık 5-6 km uzaklıkta, vadinin yamaçlarında, iyi durumda olan Germir Köyü"* olarak tanımlamıştır [51].

Yazar Gürsel Korat'ın *"Mazattaki Kasaba Germir"* adlı makalesinde Ermenice *"Garmir"* ya da *"Garmirag"* olarak anılan bu köyün adının Anadolu dillerinden gelmiş olma olasılığı, Ermenice ya da Yunanca bir anlamı olmaması ile açıklanmaktadır. Rum asıllı Türk ve Fransız tarihçi Stefanos Yerasimos'un Fener Patrikhanesinin kayıtlarında "*Kermiria, Kermirion"* olarak adı geçen bölge ile ilgili yaklaşımı ise, *"Kökeni bilinmeyen bu kelimenin Yunanca söyleminden dolayı zaman içinde 'Germir' kelimesine dönüşmüş olma olasılığı"* şeklindedir [46].

Nikolaos Rizos'a göre (1856) ise Germir kelimesi *'tabakhane'* anlamındaki 'Karmir' kelimesinden gelmektedir:

"Bu köy başlangıçta az sayıda insanların bulunduğu bir köy olup sadece Ermeniler tarafından ikamet ediliyordu. Ermeniler ise Deri ticareti (ayakkabı gibi deri ürünlerin üretimi) ile uğraşıyorlardı. Ermenice 'tabakhane' anlamına *gelen 'Karmir' kelimesinin zamanla değişikliğe uğrayarak günümüze 'Germir' olarak geldiği düşünülmektedir"* [39].

İoannis İoannidis'e göre de *"Kermir"* ismi aynı şekilde *"Debbağhane, Tabakhane (deri işlenen yer)"* manasında olan *"Karmir"* kelimesinden alınmıştır. Ancak Anastasios Levidis kelimenin kökeninin, Panagia kiliseninin (Yapı No. O, Şekil 3.68) ikonası üzerinde "*Kiriya-Kuria Mitir (Meryem Ana)"* yerine "*Kir-Kur Mir"* yazılmasından meydana geldiğini ileri sürmektedir [40].

Diğer bir görüşle, Danişmentoğulları'ndan kumandan Dursan Bey'e ait olduğu bildirilen 1107 (H.)/1696 (M.) tarihli bir vakfiyede adı geçen Germir kelimesi Türkçe'de *"Sarı Bey"* ve *"aydınlık, güneşli yer"* anlamına gelmektedir [52].

Osman Turan tarafından yazılan Karatay Vakfiyesi'nde (13. yy.) hana vakıf edilen yerler (Zeyl'in Tercümesi) belirtilirken 50. Madde'de "*Gâmir"* kelimesi aşağıdaki şekilde geçmektedir.

"Zikredilen yerde Minas'ın mülkü, arz-i Sultani, Sinan ed-din'in elindeki arazi ve yola bitişik, sekiz mut tohum alan başka bir yerin hepsi, bu zikrettiğimiz yerlerin hepsi sulaktır. Kayseri yakınında bulunan iyi arazi (azbe) ye gelince: Sultan Çayırı, yol ve iki dağdan birinde taşçıların çalıştığı dağa bitişik olup yüz mud tohum alan yerin bütünü, dere ve ziraat edilmeyen (gâmir)[1] araziye bitişik başka yerin bütünü. "[2] [53].

Araştırmacı yazar Hüseyin Cömert'e göre Karatay vakfiyesinde bahsedilen *"yüz mud tohum alan taşcıların taş kestikleri tepelerin yakınına kadar uzanan sulu araziden sonra gelen dere ve ziraat yapılmayan (gâmir) arazi"* muhtemelen Derevenk vadisinin Sivas yoluna kadar uzanan yamaçlarındaki taş ocakları ve vadi yamaçlarıdır.

Günümüze kadar birçok etimolojik kökene ve anlama sahip olduğunu açıkladığımız *"Germir"* adı, 1940 yılında İçişleri Bakanlığı'nın kurduğu *"Yabancı Adları Değiştirme Komisyonu"* nun yerleşim birimlerinin adlarını Türkçeleştirme çalışmaları dahilinde 27 Mayıs 1960'tan sonra *"Konaklar"* olarak değiştirilmiştir [54]. Ancak bu isim resmi yazışmaların ve tabelaların dışına çıkamamış, köy halkı arasında kabul görmemiş ve eski adı yaşamaya devam etmiştir. Bunun sonucu olarak da köy 2000 yılında eski adına geri kavuşmuştur [55].

Yerleşim Tarihçesi:

Germir, Osmanlı İmparatorluğu'nun yaklaşık olarak 1590-1620 arasındaki çalkantılı döneminde, Celali İsyanları (16.-17. yy) sırasında yaşanan nüfus hareketleri sonucu kurulmuştur [56]. Başka bir görüşe göre ise Germir'in geçmişi bahsedilen zamanlardan çok daha eskilere dayanmaktadır. Bu duruma örnek olarak, 1500'lü yıllara ait bir belgenin Germir'in nüfusu hakkında *"Otuz ikisi Hıristiyan (Gebran) ve ikisi Müslüman olmak üzere, toplam otuz dört hane insan.."* şeklinde bilgi vermesi gösterilebilir [55].

1500'lü yılların vergi sicillerinde, ekili alanları Kayseri'nin hemen yakınında olan ve şehirle birlikte vergilendirilen 4 köyün yanında Girmur'dan da bahsedilmekteyken, Kayseri'nin 1600-25 yılları arasındaki adli yetkilileri birçok köylünün mahkemelere

[1] "Gâmir: a.s gavâmir, mamur (bayındır) olmayan, harap, ıssız yer, terk edilmiş, ekilmemiş yer" anlamına gelmektedir [84].

[2] Mübâdele, İmâr ve İskân Vekili Refet Bey, 27.10.1924'te Meclis'te yaptığı, açıklamalarında Kayseri ve Niğde bölgesinden bahsederken, buradaki Rum köylerinin tamamen mamur bir halde bulunduğunu ancak, "arazi fıkdanından dolayı kabiliyet-i iskâniye" olmadığını ifade etmiştir. Öyle anlaşılıyor ki, Onuncu İmâr ve İskân mıntıkası içinde bulunan Kayseri, Niğde, Aksaray ve Kırşehir'de metruk evlere oranla az sayıda göçmen iskân edilmesinin en önemli sebebi, tütün zirati için yeterli ve elverişli arazinin olmamasıydı." [85].

başvurmaya çalıştığını ve bunlardan çok azının Kermira halkı ile ilişkili olduğunu kaydetmektedir [34] (Şekil 3.3).

(a) (b)

Şekil 3.3 Kayseri, Germir (1902-1916) [32] (a), Kermir [41] (b)

Germir'in konumu ile ilgili N. Rizos (1856), *"Kayseri'den 1 saat mesafede bir vadinin içerisinde her iki tarafı her iki yönden yüz seneyi aşkın kayalarla çevrili olan Kermir köyü.."* [39] şeklinde bilgi verirken İ. İonnidis (1896) köyden, *"Kayseri'nin bir saat mesafesinde, Kumarlıçayırı cihetinde (yönünde), etrafları kaya ve taşlıklar ile sınırlı bir dere içinde Kermir karyesi (köyü) mevcuttur ki buranın oldukça kadim bir mahal olduğu zannedilmektedir."* [40] şeklinde söz etmektedir.

K.A.A.M Sözlü Gelenek Arşivi kayıtlarında yer alan, G. Kazazoğlu'na ait 20.01.1953 tarihli bir belgede *"Köyün konumu"* aşağıdaki sözlerle anlatılmaktadır.

"Köye girişte ovadan inerken (Kayseri) vadinin içine gömülü olarak bulunan köyde derenin bir tarafına dayanmış ve amfi tiyatro görünümünde inşa edilmiş olan evlere rastlıyoruz. Ayak kısmımızda ise sel yatağı vardır. Derenin her iki tarafında yüksek ve gösterişli taş duvarlarla çevrili bostanlar vardır. İçinde Kermira'nın bulunduğu vadi her yerde aynı açıklığa sahip değildir. Güneydoğu ve kuzeybatıda derenin güzergâhı boyunca bir daralma göze çarpar (1: Kipert, Germir-Tavlusun'daki sel yatağının üzerinde bulunan ve adı olmayan bir köprüden bahsetmektedir). İşte orada 2 adet Türk mahallesi vardır. Bunların arasında 1 adet Hıristiyan Mahallesi vardır ve tam karşısında da diğer Hıristiyan mahalleye rastlarız. Bu kısımda vadi açılıyor. Doğu

kısmı kayalık ve sarptır. Batı kısmı daha normaldir ve çok sarp değildir..” [1] [42] (Şekil A. 25-25.4), (Şekil 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8).

Şekil 3.4 Germir, 1954 [57]

Şekil 3.5 Kayseri-Sivas yolu itibariyle Germir'in görünüşü, 1950’ler [2]

[1] Derenin diğer tarafı Aya Panayia kilisenin yer aldığı Karşı mahalle’dir.

[2] K.A.A.M Arşivi’nden alınan bilgilere göre fotoğraf 1950’lerde Küçük Asya Araştırmaları Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen büyük Anadolu gezisinde çekilmiştir.

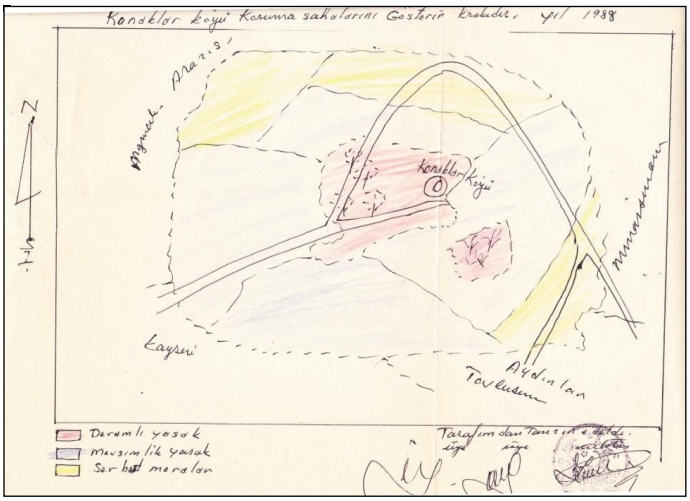

Şekil 3.6 Germir/Konaklar Köyü koruma sahalarını gösteren kroki (1988) [1]

Şekil 3.7 Kayseri ili, Germir Doğal ve Kentsel Sit Alanı, 1/5000 (1993) (KKVKBKM Arşivi)[2]

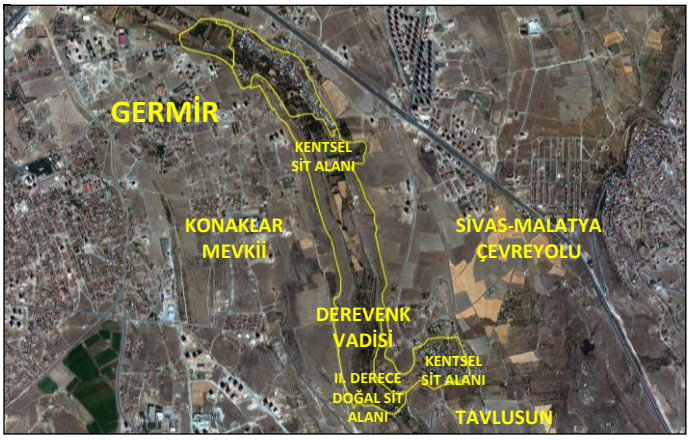

Şekil 3.8 Germir Köyü kentsel sit alanı ile yakın çevresindeki kentsel ve doğal sit alanları arasındaki ilişkiyi gösteren harita, 2011 (KUDEB arşivi)

[1] Germir Köyü eski muhtarı Kemal Pehlivan Evi'nde (Yapı no: 3) yapılan rölöve çalışmaları sırasında (2016) evin üst kat sofasında bulunmuş olan belgedir.

[2] 38.00/234 no'lu dosyanın 24.12.1993 gün ve 1643 sayılı karar ekidir.

3.3 Sosyo-Ekonomik Özellikler

Sosyal Yapı:

Germir'in demografik yapısı incelendiğinde, uzun yıllar Müslüman halk ile Hıristiyan halkın[1] (Ortodoks Rum/Karamanlı/Türkofon Rum/Anadolu Türkü ya da Gregoryen[2] Ermeni) bir arada yaşadıkları görülmektedir[3]. Bu bağlamda, çeşitli yıllardaki tahrir defterlerinden edinilen bilgilere göre Germir'de 1500 yılında 32 gebran (gayrimüslim), 2 müslim toplam 34 hane, 1520 [4] yılı kayıtlarında 79 gebran, 4 müslim toplam 83 hane, 1530 yılı kayıtlarında da aynı şekilde 79 gebran, 4 müslim toplam 83 hane nüfus bulunmaktadır [55].

Bu kayıtlardan da anlaşıldığı üzere (örn. 1520 ve 1530 yılı nüfus kayıtları) 83 hanelik nüfusu ile Germir başlangıçta oldukça küçük bir yerleşim yeri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde Müslüman halkın yaşadığı köyde 16. Yüzyıl (1584 yılı) tahrir kayıtlarına göre Tuti ve Soma isimlerinde iki mahalle bulunmaktaydı[5] [55].

1834 yılı cizye kayıtlarına göre 1831 yılında Germir'in Pehli, Şirin, Kuşhane, Karşı, Acı (Hacı) Sehak, Baba İbrahim, Çorbacı, Balaban, Baba Yuvan, Südemen ve Bostancı Mahalleri'nde yaklaşık 400 hane üzerinden 1348'i erkek toplam 2923 Rum (Anadolu Türkü) nüfus 105 hane üzerinden 282'si erkek toplam 525 Müslüman nüfus bulunmaktadır. Müslümanlar Aşağı ve Yukarı mahallerde oturmaktadır. Ayrıca Acı (Hacı) Sehak mahallesinde Ermeni ve Rum nüfus birlikte oturmaktadır. Ermenilerle ilgili 1831 yılı kayıtlarına ulaşılamadığı için sayıları kesin olarak belli değildir. Ancak Germir'in bu tarihlerde ortalama 4500 kişilik bir nüfusa sahip olduğu söylenebilir. 1840

[1] Bölgede yaşayan Hıristiyanların anadilleri Türkçeydi ve başka dil bilmezlerdi [55]. Hatta Anadolu'da özellikle de İç Anadolu'da yaşayan 400 bin Rum, kendilerinin Türk olduklarını, anadillerinin Türkçe olduğunu ve kendilerine Karamanlı dendiği belirtmelerine rağmen yine de mübadeleye tabi tutulmuşlardır [86].

[2] Kayseri Müfredat Defteri'nde (H.1247, M.1831-H.1277, M.1860) dini anlamda Müslüman vatandaşlar "Ehl-i İslam", Müslüman olmayan vatandaşlara ise "Millet" adı verilmekteydi. Bu sebepten, Kayseri ve köylerinde yaşayan Rumlara "Millet-i Rumiyan", Ermenilere ise "Millet-i Ermeniyân" denilmektedir [87]. Ermeniler, 15. yüzyıldan itibaren millet sistemi içinde Gregoryen Milleti olarak örgütlendi [88].

[3] Kayseri'nin en meşhur köyü olan Germir'de Türk, Ermeni ve Rumlar yaşamaktadır. Halk refah içinde olup, giyinişleri ile göze çarparlar [89].

[4] 1500-1520 yılları arası dışarıdan göç aldı için nüfusun çoğunluğu gayrimüslimdir [55].

[5] Bu mahallelerden Tuti mahallesinde 72 vergi nüfusu, Soma Mahallesinde 100 vergi nüfusu ve merkezde 2 Müslüman, 44 gebran vergi nüfusu olmak üzere 218 vergi nüfusu bulunmaktaydı [63].

yılına gelindiğinde Germir'in Koyuncu, Kirişçi, Acı (Hacı) Sehak, Bedurus (Kiçibey) Mahalleleri'nde 257 hane üzerinden 779'u erkek toplam 1285 Ermeni nüfus vardır [55].

Araştırmacı yazar Hüseyin Cömert'in Kayseri ve Yöresi Tarih Araştırmaları Merkezi (Kaytam)'da yer alan 91 ve 93 Numaralı Hulasa Defterleri'nden aktardığı bilgilere göre 19. yy sonunda köyde, "Kiçibey (Bedurus), Baba Yuvan, Baba İbraham, Südemen, Şirin, Çorbacı, Pehli, Balaban, Kuşhane, Karşı, Aşağı İslam, Yukarı İslam, Koyuncu, Kilise, Kirişçi, Hacı Sehak ve Bostancı mahallesi, Aybalı çıkmazı, Keresteci mahallesi, Kumarlı caddesi, Papa Evraham caddesi, Aleksi caddesi, Talas caddesi, Kuşhane sokağı, Hıdır sokağı, Seten sokağı, Keşiş bayırı, Fırın çıkmazı, Borlu sokağı, Astil çıkmazı, Çay caddesi, Serdar sokağı, Çay sokağı, Aşağı Cami caddesi, Bostancı sokağı, Mektep sokağı/çıkmazı, Kırtıl çıkmazı, Şişman sokağı, Harman caddesi, Kilise bayırı, Bahçe sokağı, Baba Yuvan sokağı, Tavlusun caddesi, Karhane sokağı" isimlerinde 44 adet (17 adet yerleşim birimi, 27 adet sokak ve cadde) mahalle, sokak ve cadde bulunmaktadır [55]. Buradan da anlaşıldığı gibi 16. Yüzyıla nazaran hızla artan nüfus karşısında çeşitlenen mahalle ve sokak sayısı dikkat çekicidir.

Ayrıca Çatak, İki yüzlü, Kinas, Tir(h)embaşı, İnecek (Şekl 3.9), Bent, Abo (Ayyor) deresi [55], Tavlusun caddesi, Talas caddesi, Horalı bayırı, Ulaş sokağı, Borlu sokağı, Kırnıl çıkmazı gibi sokak ve caddeleri; Kayabaşı, Kumluk, Cirit meydanı, Derinöz, Kara Vasil, Tepe, Kovalı (Kofalı) kuyu, Çalkan, Kayabağı gibi mevkileri de vardır [58].

Germir'de adı geçen sokaklarla benzerlik gösteren bazı isimler (Çay Sokağı, Harman Meydanı vd.) de içinde olmak üzere Mehmet Kara'nın 10.12.2010 tarihli mektubunda bahsettiğine göre (Şekil A.32-32.2) XIX. yüzyıl sonlarında köyde; Urşan (Ruşen) Bağları, Çerkez Yolu, Bağlar Önü (eski kavaklı meydan), Gagalıkuyu Mevkii, Bağlar Mevkii (Fırıncı oğlu, Halil Ağa, Ali Mehmet? Ağa, Şükrü Bey, Köse oğlu Bağları), Bezirhaneler, Taşçı oğlu Bahçesi, Kağnılar Önü, Harun? Bahçesi, Cami Sokağı, Sığır Eğleği Meydanı (Aşağı Mahalle), Çay Sokağı, Üst Yol Sokağı, Harman Meydanı, Harman Köprüsü, Kağnı Pazarı (Şekil 3.10) ve Karşıgeçe Mahallesi olmak üzere *17 adet* yerleşim birimi (mahalle, sokak, meydan vd.) bulunmaktadır.

Çizelge 3.1 Germir Köyü yerleşim krokisi üzerinde sokak ve evlerin isimleri [55]

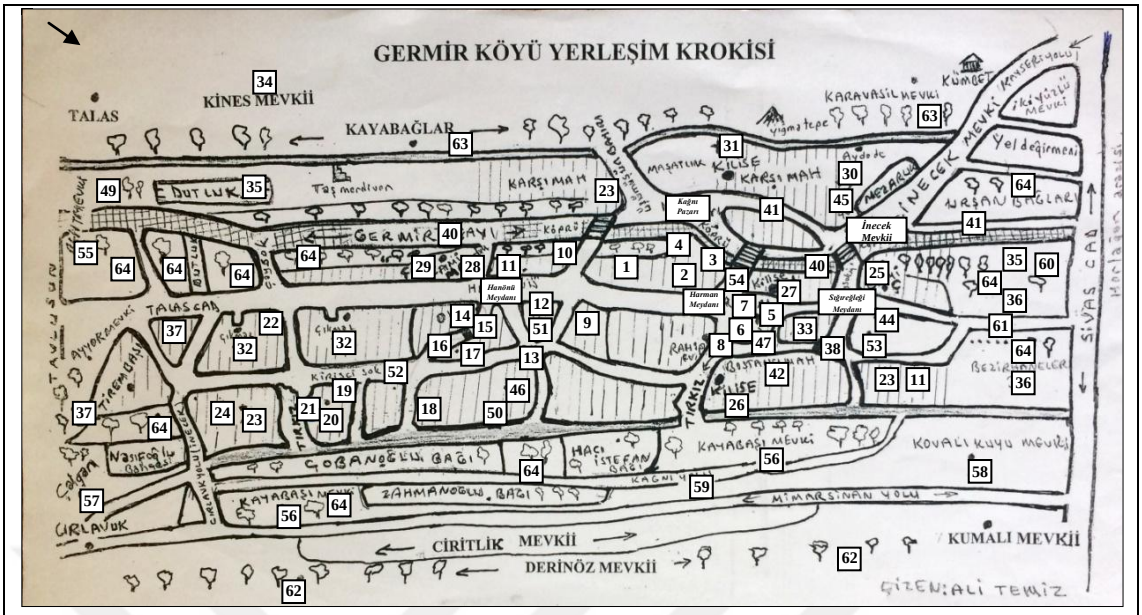

1. Eski Belediye Binası (okul)
2. Camcıoğlu Konağı Yeri
3. Alçıcı Dükkanları
4. Konak Hamamı
5. Kanara (mazbaha)
6. Karakaşoğlu Evi (sarrafların olduğu konak)
7. Çeşme
8. Kilise Bayırı
9. Muhtarlık (yeni)
10. Çorbacının konağı (mah.)
11. Han
12. Çeşme
13. Horata kuyusu ve bayırı
14. Ali Efendi Ağa'nın yaptırdığı okul (1913)
15. Alt geçit (Yukarı Mah.)
16. Kiçibey Mah.
17. Kızılbahçeçioğlu Karabey Evi
18. Kiremitçioğlu Evi
19. Nasuhoğlu Konağı ve bayırı (1860)
20. Fırın
21. Terzi Tatyos'un Evi ve keyiş kuyusu
22. Manuel'in Konağı (1866)
23. Fırın
24. Güpgüpoğlu Bezirhanesi
25. Aşağı Mah. Camii
26. Rum Kilisesi (Agios Teodoros)
27. Ermeni Kilisesi (okul) (Surp Stepanos)
28. Yukarı Mah. Camii
29. Yukarı Mah. Camii mezarlığı
30. Aydede Kovuğu
31. Rum Kilisesi (Aya Panagia)
32. Çıkmaz Sokak
33. Elia Kazan Evi yeri
34. Kines mevkii su kaynakları, çayırlık, harman yeri
35. Dutluk (ipek böcekçiliği için)
36. Bezirhaneler
37. İnkilise
38. Alt geçit (Aşağı Mah.)
39. Kayalıklar
40. Germir Çayı
41. Yollar
42. Kubbeli Kuyu
43. Mahalleler
44. Hacı İstefen Konağı
45. Hekim Zıpzıpoğlu'nun bahçesi ve konağı
46. Papa Abraham Mahallesi
47. Şirin Mah.
48. Balaban Mah.
49. Kuşluk
50. Karhane Mevkii (iplik atölye)
51. Eski Muhtarlık
52. Kirişçi Mah.
53. Çobanoğlu Yurki Konağı (1860)
54. Harman Sokağı/Meydanı
55. Bent Mevkii
56. Kayabaşı Mevkii
57. Çalgan Mevkii
58. Kovalı Kuyu Mevkii
59. Kağnı Yolu
60. Kumluk Mevkii
61. Kumalı Cad.
62. Derinöz Mevkii üzüm bağları
63. Kayabağ Mevkii üzüm bağları
64. Meyve ve sebze bahçeleri

Çizelge 3.2 Germir Köyü'nde yer alan sokakların vaziyet planı üzerindeki yerleri [64]

1. Çay Sokağı (426.sokak)
2. Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı/ Balaban mahallesi/ Sığıreğleği meydanı/ Harman mahallesi/ Hacı (Acı) Sehak mahallesi (427. Sokak)
3. Şirin mahallesi /Şişmanoğlu mahallesi (428. Sokak)
4. Kirişçi mahallesi (429. Sokak)
5. Bostancı (Bahçeci) mahallesi (430. Sokak)
6. 431. Sokak
7. Ahval yokuşu (432. Sokak)
8. Kiçibey Mahallesi (433. Sokak)
9. Yukarı İslam mahallesi/ Hanönü /Bakkal mahallesi (434.sokak)

Şekil 3.9 İnecek mevkii (Germir caddesi/köye giriş)

Şekil 3.10 Kağnı pazarı (Germir caddesi)

Şekil 3.11 Üşümüşüm bayırı (432.sokak)

Şekil 3.12 Aya Panagia Rum Kilisesi'nin güneydoğusunda yer alan ve bir dönem Hıristiyan mezarlığı (maşatlık) olduğu belirtilen tepe, 2018

Şekil 3.13 Han meydanı (434. Sokak) ile Çay sokağı (432. Sokak) arasındaki sokaklar

Şekil 3.14 Kuma(r)lı caddesi/Bezirhaneler sokağı (427.Sokak) [59]

Şekil 3.15 Kuzeydoğudaki: Balaban mahallesi, Kuzeybatıdaki: Kuma(r)lı caddesi/Bezirhaneler sokağı (427.Sokak) [59]

Şekil 3.16 Sığıreğleği[1] meydanı (427.Sokak), Doğudaki (kabaaltı): Şişmanoğlu mahallesi (428.sok.) [59]

Şekil 3.17 Sığıreğleği meydanından (427.Sokak) Şişmanoğlu mahallesine (428.Sokak) geçişi sağlayan kabaaltı/alt geçit

[1] 'Sığıreğleği, Sığırevleri, Sığıreleği Meydanı'nın adı' ile ilgili yanlış telafuzlar hakkında yazılan mektup için bknz. Şekil A.36.

Şekil 3.18 Şişmanoğlu mahallesi (428.Sokak)

Şekil 3.19 Sığıreğleği meydanı (427.Sokak), Kuzeybatıdaki: Kuma(r)lı caddesi/Bezirhaneler sokağı, Kuzeydoğudaki: Balaban mahallesi, Güneybatıdaki: Çay sokağı (426.Sokak) [59]

Şekil 3.20 İnecek mevkiinden (Germir caddesi) Sığıreğleği meydanına (427.sokak) çıkan Çay sokağı ve 1.köprü (426.sokak) [59]

Şekil 3.21 Germir caddesinden Harman meydanına çıkan sokak ve taş köprü (427.Sokak)

Şekil 3.22 Harman meydanı (427.Sokak)

Şekil 3.23 Hacı (Acı) Sehak mahallesi (427.sokak)

Şekil 3.24 Güneybatı yönündeki Hacı (Acı) Sehak mahallesi (427.sokak) ve kuzeybatı yönündeki Şirin mahallesi (428.sokak)

Şekil 3.25 Bostancı (Bahçeci) mahallesindeki (430.Sokak) Agios Teodoros Rum Kilisesi, Papaz Evi ve Tırkız/Kilise bayırı

Şekil 3.26 Kirişçi mahallesi (429.Sokak)

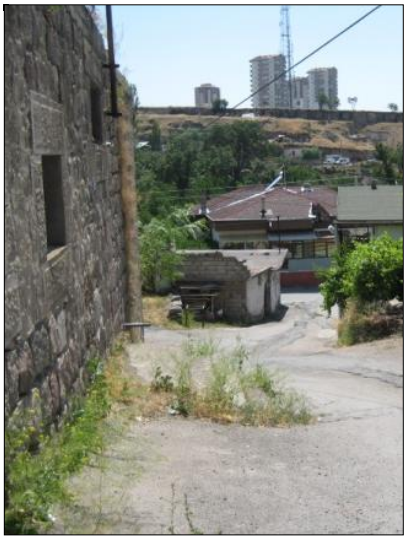

Şekil 3.27 Kirişçi mahallesinin (429.sokak) güneybatısında yer alan Horata kuyusu ve bayırı

Şekil 3.28 Hanönü mevkii (434.Sokak)

Şekil 3.29 Kiçibey (Bedurus) mahallesi (433.sokak)

Şekil 3.30 Bakkal mahallesi/sokağı (434.sokak)

Şekil 3.31 Bakkal sokağından (434.sokak) Kirişçi mahallesine (429.sokak) çıkan Ahval yokuşu (432.Sokak)

Şekil 3.32 Batıda: Hamdi Yavuz Beziranesinin yer aldığı 431.sokak, Kuzeyde: Kirişçi mahallesi (429.sokak) [59]

Evlerin Maddi Değerleri:

19. yy Germir'de yer alan mahallelerdeki (Baba Yuvan, Baba İbraham, Südemen, Hacı Sehak, Bostancı, Çorbacı, Şirin, Balaban, Pehli, Karşı, Kuşhane, Kiçibey, Koyuncu, Kirişçi, Kilise, Yukarı İslam ve Aşağı İslam mahallesi) evler ve bu evlerin değerlerini gösteren bazı rakamlara değinecek olursak[1]; 1125 adet evden 210 tanesinin 5-10 bin kuruş, 120 tanesinin 10-20 bin kuruş, 27 tanesinin ise 20-55 bin kuruş değerinde olduğu bilinmektedir [55].

Baba Yuvan mahallesindeki ev sayısı 56 olarak kayıtlarda yer almakta olup bu evlerden 14 tanesinin değeri 5-10 bin kuruş, 8 tanesi ise 10-20 bin kuruş değerindedir [3.39]. Baba İbraham (Papa Abraham) mahallesindeki 48 ev içinden 13 tanesi 5-10 bin kuruş, 6 tanesi 10-20 bin kuruş değerindeyken, Sarıoğlu, Nazari ve Todiri evlerinin değeri 29 bin 500 kuruş olarak karşımıza çıkmaktadır. Südemen mahallesinde ev sayısı 68'dir. Bunlarda 18 tanesinin değeri 5-10 bin kuruş, 6 tanesinin değeri ise 10-20 bin kuruştur. Hacı (Acı) Sehak mahallesindeki 117 adet ev arasından 36 tanesi 5-10 bin kuruş, 19 tanesi 10-20 bin kuruş değerindeyken, Sünbül oğlu Hacı Bedus Evi 30 bin, Karakaş oğlu Hacı Zakari Evi [2] (Şekil 3.33) ise 22 bin kuruş olarak kayıtlarda yer almaktadır [55].

[1] Evlerin maddi değerleri konusu bir anlamda iç mekandaki sabit mobilyaların değerleri hakkında da belirleyici olabilir. Örneğin 1 kuruşun alım değerinin bugün 40 Türk Lirası olduğu [55] düşünülecek olursa hangi mahallede hangi değerdeki evlerin bulunduğu bilgisi o evlerde yaşayan halkın ekonomik durumu (Örn.Gayrimüslimlerin, Müslümanlara nazaran gösterişli ve pahalı evler edinmelerinin ticarette ağırlıklı bir yere sahip oldukları 19.yy itibariyle başlamış olması [60]) ve kullanıcısı oldukları mobilyaların değerleri hakkında bilgi vermesi bakımından oldukça önemlidir.

Diğer bir açıdan bugün hala sağlam durumda olup ayakta kalan konutların tespit edilmesi zor olmayabilir ancak hızla tahrip oldukları ve yıkıldıkları için yerlerinde görülemeyen konutların hangi sokaklarda yer aldıkları ve kimlere ait oldukları bilgisi konu ile ilgilenen diğer araştırmacılar için önem taşıyabilir.

[2] Bahsi geçen eski mahallelerden bazılarının günümüzde hangi sokak/mahallelere tekabül ettikleri (Çizelge 3.2) kısmen belirlenmiş olsa da, evlere ait ayrıntılı bir tanımlama (konumu, kat sayısı, cephe düzeni vd.) bulunmadığı için 91 ve 93 no'lu hulasa defterlerinde kayıtlı bulunan Karakaşoğlu Hacı Zakari Evi (Şekil 3.33) dışında evlerin hangi mahalle ya da sokak üzerinde konumlandıkları hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ayrıca kadı sicillerinde bu gibi evlerin tariflerinin belirsiz olması, herhangi bir evin yüzyıllar içindeki durumunu izlemeyi imkansız hale getirmektedir [60].

Şekil 3.33 427. Sokaktaki Nuh Fırıncı Evi (Hacı (acı) Sehak mahallesindeki Karakaş oğlu Hacı Zakari Evi (Sarrafların Konağı, değeri: 22 bin kuruş)

Yerleri tespit edilemeyen diğer evler ve maddi değerleri ise aşağıdaki gibidir.

Bostancı mahallesindeki Hacı Anarya oğlu Unukiyus Evi (20 bin kuruş), Bostancı oğlu Hacı Yuvani Evi (30 bin kuruş). Çorbacı mahallesindeki Haralem Zecesi Gülşiriye Evi (41 bin kuruş). Şirin mahallesindeki Bostancı oğlu Hacı Hıristo Evi (23 bin kuruş). Balaban mahallesindeki Hacı Kostanti oğlu Hacı Evi (41.250 kuruş), Hacı İstefen Kızı Anastasya Evi (20 bin kuruş), Pehli mahallesindeki Darsiyaklı oğlu Vasil Evi (20 bin kuruş), Küçük Hıdır oğlu Yorgaki Evi (20 bin kuruş), İskender oğlu Vasil Evi (20 bin kuruş), Karşı mahallesindeki Kesdek oğlu Hacı Enesti Evi (26 bin kuruş), Papas oğlu Tavikliyus Evi (30 bin kuruş), Kırtıl oğlu Közme Evi (26 bin kuruş), Kahya oğlu Haralem Evi (31 bin kuruş), Kırtıl oğlu Vasil Evi (26 bin kuruş), Habil oğlu Simyon Evi (35 bin kuruş), Kuşhane mahallesindeki Kara Bedus oğlu Dimiyus Evi (22 bin kuruş), Kiçibey mahallesindeki Hacı Mihal oğlu Bedirus Evi (55 bin kuruş), Deli İbraham oğlu Serviya Evi (30 bin kuruş), Boyacı oğlu Ohanes Evi (20 bin kuruş), Koyuncu mahallesindeki Sehak oğlu Hacı Artin Evi (20 bin kuruş), Sehak oğlu Ohanes Evi (20 bin kuruş), Sehak oğlu Serviya Evi (35 bin kuruş), Kiçi oğlu Nişan Evi (20 bin kuruş) [55].

Bir evin fiyatının belirlenmesinde farklı etkenler (akrabaların aynı mahallelerde yaşamak istemeleri, yabancılara nazaran birbirlerine daha uygun fiyatlar teklif etmeleri) belirleyici olmuş, ayrıca evlerin farklı tiplerde (kat ve oda sayısı, bahçe vd.) olmaları da

bu fiyatlandırmada büyük rol almış olmalıdır [60]. Ayrıca enflasyon oranına bağlı olarak evlerdeki fiyat artışı hakkında bilgi veren şeriye sicillerinden 1662 tarihli defterde, ev fiyatlarının genellikle 70 ile 200 kuruş arasında olduğu, 1783 tarihli defterde ise 200 ile 400 kuruşa çıktığı, 1809–1810 tarihli defterde bu fiyatların 500 ile 3000 kuruş arasında değişim gösterdikleri görülmektedir [61].

Nüfus Yapısı:

1862 yılı nüfus kayıtlarında 1125 adet olan ev sayısı [58], 1875 yılı nüfus sayımına göre 1214 hane üzerinden (203 Müslüman, 398 Ermeni, 613 Rum) 2923'ü erkek toplam 6070 kişi'dir [55].

1915 Ermeni Tehciri (Sevk ve İskân Kanunu)[1] ile Ermeni nüfus, 1923 Rum Mübadelesi (Lozan Anlaşması)[2] gereği ile de Ortodoks Rumlar (Anadolu Türkü) köyü terk etmiştir (1923-1924)[3], [4], [5]. Germirli Mehmet Kara'nın mektubunda bahsettiğine göre, boş kalan evler Selanik'ten gelen Müslüman muhacirlere verilmiştir (Şekil A. 35). Köydeki

[1] Anadolu'nun birçok yerinde Müslümanlar, Ermeni olan komşularını korumuş, onların saklanmalarını sağlayarak tehcir edilmelerine engel olmuştur. Bunun en güzel örneği, birinci Dünya Savaşı yıllarında Kayseri belediye başkanlığı yapmış Ahmet Rıfat Çalıka'nın (ki kendisi de yanında çalışan Kasakian ailesini himaye ederek tehcir edilmelerini önlemiştir) anılarında şu şekilde yer almaktadır. "..Kayseri'deki Müslüman halk, birçok Ermeni komşu ve tanıdıklarını, islam adları almalarını sağlayarak, onları tehcirden kurtarmıştır" [90]. Germirli Mehmet Kara'nın İslam adları alarak Müslüman olan gayrimüslimler hakkındaki anıları için bknz. Şekil A.33.

[2] Mubadeleye maruz kalan gayrimüslim halkın Germir'den Selanik Tumba ve Yeni Mutalaski semtlerine, ayrıca Attika'da Nea Ionia Bölgesi'ne gitmiş oldukları bilinmektedir [42].

[3] 1924 yılında mübadeleye tabi tutularak Yunanistan'a gönderilenlerden Paisios Kiremitzoglou (Kiremitçioğlu) yaşadıkları karşısındaki şaşkınlık ve kızgınlığını gizleyememiştir: "Bizim ayrılışımızdan 8 ay öncesinde Yunanistan'dan Türk göçmenler köyümüze (Germir'e) geldiler. Bunlar çingene gibi, hatta daha kötü insanlardı. Medeniyetsiz, barbar, sefil ve perişan idiler. Makedonya'dan geliyorlardı. Rumca bilmiyorlardı. Boş evlerde kalıyorlardı. Ama içinde insan bulunan büyük evlerde de kalmaktaydılar; onlara odalar vermiştik. Tembel insanlardı, evlerin boşluklarını (saklanmış para bulmak umuduyla) söküyorlardı. Yerli Türkler onlara kızgın gözlerle bakıyorlardı. Şöyle diyorlardı: Bu siyaset işinde Venizelos (Yunanistan Başbakanı) bizi aldattı. Bize, işe yaramaz adamlar gönderdi. Bunlar ne ticaretten ne de başka bir şeyden anlayan kişilerdi, işin doğrusu da buydu. Bu göçmen gelenlere sorardık; E. Ahmet, memleketinde ne iş yapardın? Ben asker kaçağıydım; dağda kalırdım; köye inmezdim. Bir başkası da dağda çobandım derdi." [91]

[4] Yunanistan'dan gelen ve tütüncülük, ziraatçılık gibi mesleklerle geçimini sağlayan göçmenler, içlerinde oturdukları evlere son derece kötü davranmış, evlerin ahşap kısımlarını sökerek sobada yakmışlardır [55].

[5] "Türkiye'de Devlet ve Sınıflar" adlı kitabında, "Birinci Dünya Savaşı'nda önce Türkiye'nin bugünkü sınırlan içinde yaşayan her beş kişiden biri gayrimüslimdi, savaştan sonra ise bu oran kırkta bire düşmüştür." diyen Keyder, savaş ve göçlerin geride bıraktıklarına ve 1914 ile 1924 yılları arasındaki ciddi nüfus değişikliklerine değinmektedir [95].

varlıklı Müslüman ve gayrimüslim nüfus ise Kayseri merkez, İstanbul, İzmir ve Ankara gibi büyük şehirlere gitmiştir [1],[2].

1935 yılına gelindiğinde 1088 kişi olan köy nüfusu [3.19], 1936 yılında 319 ev üzerinden 862'si erkek, 979'u kadın toplam 1841 kişi olarak kayıtlarda yer almaktadır [55]. 19. Yy'ın ikinci yarısında 1214 olan ev sayısına göre hızlı bir düşüş olduğu görülmektedir.

1965 yılında 1595 kişi olan nüfus [55], İl İstatistik Müdürlüğü'nün 1975 genel nüfus sayımı resmi kayıtlarına göre [3] (Şekil A.1) 532'si erkek, 539'u kadın toplam 1071 kişi olarak kaydedilmiştir.

1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985 ve 1989 yılı köy bütçesi defterlerinden[4] edinilen bilgilere göre de köyün nüfusu; 1980 yılında 300 hane üzerinden 800 kadın, 900 erkek yekün (toplam) 1700 kişi, 1981 yılında 300 hane üzerinden toplam 2127 kişi, 1982 yılında 300 hane üzerinden 1750 kadın, 1500 erkek toplam 3250 kişi, 1983 yılında 1000 kadın, 1207 erkek toplam 2207 kişi, 1984 ve 1985 yıllarında 100 hane üzerinden toplam 2207 kişi ve 1989 yılında 110 hane üzerinden 700 kadın, 692 erkek toplam 1392 kişidir.

Germir köyü muhtarı Ali Kapusuz'dan edinilen bilgilere göre[5], 2017 yılı Germir mahallesinin yeni yerleşimiyle (köyün dışında kalan ancak Germir mahallesine bağlı olan diğer mahalleler) birlikteki toplam nüfusu 4100 kişidir. Çalışma alanımızın sınırları dahilinde olan eski Germir köyü yerleşimine ait nüfus 100 hane üzerinden ortalama 350-400 kişi'dir.

[1] Gayrimüslimlerden meslek sahibi olanların ticaret yapmak, diğerlerinin ise (meslek sahibi olmayanların) geçimlerini sağlamak amacıyla büyük şehirlere gittikleri görülmektedir. 1830'lu yıllarda İzmir ve çevresinde iş gücüne ihtiyaç duyan zengin Osmanlı toprak sahipleri Batı Anadolu kıyılarına binlerce Rum köylü getirtip yerleştirmişlerdir [97].

[2] Yirminci asrın başlarında Hırıstiyanların burayı terk etmeleri ve diğer zengin ailelerin bir kısmının İstanbul'a yerleşmeleri neticesinde, Germir'de daha ziyade dışarıdan gelenler kalmıştır. Köyde kalan diğer varlıklı ve zengin halk, kendilerine ait bağ, bahçe, ahır işleri ev hizmetlerini gördürmek için çok sayıda insana ihtiyaç duymuş, böylece başka köylerdeki insanlar buraya çalışmak ve geçimlerini temin etmek için göç etmişlerdir [55].

[3] Germir Köyü eski muhtarı Kemal Pehlivan Evi'nde (Yapı no: 3) yapılan rölöve çalışmaları sırasında (2016) evin üst kat sofasında bulunmuş olan belgedir.

[4] Germir Köyü eski muhtarı Kemal Pehlivan Evi'nde (Yapı no: 3) yapılan rölöve çalışmaları sırasında (2016) evin üst kat sofasında bulunmuş olan defterlerdir.

[5] 08.09.18 tarihinde yapılan görüşme sonrası edinilmiş olan bilgidir.

Ekonomik Yapı:

Gayrimüslim nüfusun çoğunlukta olduğu köyde halkın geçim kaynağı ağırlıkla ticaret olmuştur. Fransız seyyah Vital Cuinet Germir'de yaptığı gözlemler sonucunda (1888-1890) köyde çeşitli imalathanelerin (yağ fabrikaları (bezirhaneler), taş ve kiremit ocakları, çanak çömlek imalathaneleri vd.) bulunduğundan bahsetmiş ve böylece Germir'in sosyo-ekonomik yapısı hakkında önemli bilgiler aktarmıştır [51]. Rumların ve Ermenilerin birçok endüstriyel iş ile uğraştığı köyde Rumlar Akdeniz ve Küçük Asya'nın sahil kasabalarına deri, pamuk ve buğday ticareti yapmışlardır[1]. Ermeniler genellikle el sanatlarıyla (kuyumculuk, terzilik, marangozluk, kavaflık[2] vd.) uğraşmışlar, bunun yanında Avrupa'dan ve bir takım diğer dış ülkelerden İstanbul'a kumaş ithal etmişlerdir [39], [62]. N.Rizos, Müslümanların genellikle bir takım kaba-saba işler/el sanatları ile uğraşmış olduklarından ve işçi sınıfına ait olduklarından bahsetmektedir [39]. Sonraki yıllarda (1750'ler [34]) çevre köylerden gelen Ortodoks Rumlar Kermira'ya yerleşmişlerdir. Bunlar akıllılıkları ve bir takım ufak ticari işlerde çalışmaları ile gelişme göstermişler ve sayıları buradaki yerli Ermenileri ve az sayıdaki Osmanlıları aşmıştır [39].

Deri ve tekstil ürünlerinin yanında buğday ile birlikte ihracatı yapılan ve Germir için iyi bir gelir kaynağı olan ürünlerden birisi de sanayide kullanılan çehri/cehri[3] bitkisidir. 19. yüzyılda Germir'de toplam 42 kıta bahçede çehri üretimi yapılmaktadır [58].

Çehri bahçelerinin dışında 19.yy'da Germir'de 22 kıta bahçe, 9 parça tutluk, 22 parça yoncalık, 1 parça boyalık, 11 adet seten, 2 adet kesimhane [55], 35 adet Bezirhane,

[1] Kayseri'de üretilen deriler İstanbul ve Edirne'de pazarlanmaktaydı. Özellikle sahtiyan (dabaklanarak boyanmış ve cilalanmış deri) İstanbul pazarında iyi tanınmaktaydı. Bununla birlikte tekstil hammaddesi olan pamuk, Tarsus ve Adana yöresinden satın alınarak yerel olarak işlenmiş ve daha sonra büyük şehirlerde satılmıştır [60]. Ticaret (başlarda geçici ancak daha sonra daimi olarak) Adana ve İstanbul gibi önemli şehirlere yerleşmiş köylüler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir [34].

Germir'li ünlü tüccarlardan bazıları; Çorbacıoğlu Vasil, İspiroğlu Hacı, Esiroğlu Sava, Yurdanoğlu Pavlı, Zeyrekoğlu Serkis, Çaylakoğlu Karabet, Simayiloğlu Ağop vd. [58], Gülbenkyan, Şahbender, Turabyan vd. [92] şeklindedir. Kazandıkları paralarla Germir'e görkemli taş konaklar ve evler yaptırmışlardır [58].

[2] Başlangıçta (muhtemelen ilk kurulduğunda) köy gerçekten de küçüktü ve burada bronzlaşma ticaretinde ve ayakkabı gibi *deri ürünlerin üretiminde* çalışan özellikle Ermeniler yaşıyordu [34].

[3] Yabani bitkilerin bir bölümü Hititler döneminden beri Anadolu'da boyar madde olarak kullanılmaktadır. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde bitkilerin boyar madde olarak kullanılması çok artmıştır. Bu dönemlerde boyar madde elde edilen bitki türlerindne biri de çehri/cehri'dir. Çehri, Rhamnus peliolaris Boiss. (Rhamnaceae), 3 m kadar yükselebilen dikenli bir ağaççıktır. Meyveleri küremsi, 6-7 mm çapında, iç kısmı san renkli. Meyveleri sarı iplik boyası olarak kullanılır [93].

11 adet ekmek fırını, 1 adet hamam, 1 adet değirmen vardı [63]. 20.yüzyılın başlarında (1900'lerde) köyde 4 eczane [1], 12 doktor, 35 dükkan[2] bulunmaktaydı [51].

3.4 Anıtsal ve Diğer Tarihi Yapılar

Germir konutlarının değerlendirilmesine geçmeden önce, bu konutların çevresindeki mahalle ve sokaklar üzerindeki diğer tarihi yapıların incelenmesi gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda genellikle bir meydan, çeşme ya da çoğunlukla bir dini merkez çevresinde, cami ve kiliseler çevresinde şekillenen mahalleler [2], kendi içlerinde ayrı birer yerleşim yeri olup, özgün sokak dokuları aracılığıyla birbirlerine bağlanmaktadırlar.

Yukarıda bahsi geçen tarihi yapıların yerleri aşağıda yer alan vaziyet planı üzerinde işaretlenerek Çizelge 3.3'de gösterilmiştir [3].

[1] "1930'1u yıllarda Türkiye'de 14 milyon nüfusa karşılık 427 eczane bulunuyordu. Anadolu'da birçok ilçede eczane olmamasına karşılık Ankara'ya bağlı Kayseri sancağının merkeze bağlı köylerinden Germir'de dahi eczane vardı. H.1325 (M.1907) yılında Kayseri merkezde 6, Develi kazasında 1, Talas ve Geımir köylerinde ise 1'er eczane bulunuyordu" [86].

[2] Bahsi geçen dükkanlara örnek olarak bknz. Yapı No. E

[3] Tescil listesindeki yapılar (Şekil A.3) dışında, sonraki senelerde tescil edilen diğer yapılar (Bezirhane, Hamam ve Sarnıç, Fırın, Çeşme, Dükkan vd.) da Çizelge 3.3'de gösterilmiştir.

Çizelge 3.3 Germir Köyü‘ndeki anıtsal ve diğer tarihi yapıların konumları [64]

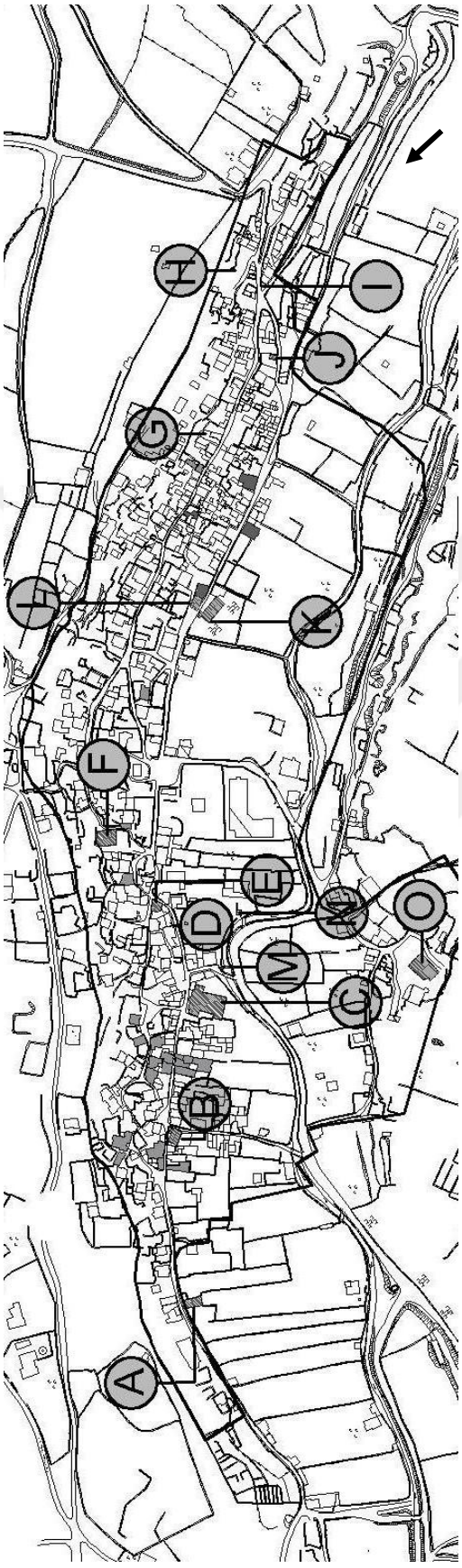

Yapı No.	427.Sokak (Aşağı İslam mah./ Kuma(r)lı cad./ Bezirhaneler sok./ Balaban mah./ Sığıreğleği meyd./ Harman mah./ Hacı (Acı) Sehak mah.)
A	Münip Deneme Bezirhanesi 11294 ada, 7 parsel
B	Aşağı Mahalle Cami, No: 49 11294 ada, 23 parsel
C	Surp Stepanos Ermeni Kilisesi, No: 17 11295 ada, 11 parsel
D	Çeşme (Nasuhoğlu Çeşmesi) 1398 parsel
E	Sarraf Dükkanları 11300 ada, 7 parsel
	430. Sokak [Bostancı (Bahçeci) mah.]
F	Agios Teodoros Rum Kilisesi 11304 ada, 4 parsel
	429.Sokak (Kirişçi mah.)
G	Fırın 11333 ada, 11 parsel
H	Fırın 11338 ada, 22 parsel
I	Çeşme 1772 parsel
	431. Sokak
J	Hamdi Yavuz Bezirhanesi, No: 5 11345 ada, 3 parsel
	434.Sokak (Yukarı İslam mah./ Hanönü /Bakkal mah.)
K	Yukarı Mahalle Cami 11354 ada, 3 parsel
L	Germir (İptida-i) Mektebi, No: 19 11330 ada, 19, 2 parsel
	Germir Caddesi (İnecek mevkii, Kağnı pazarı)
M	Konak (Harman) Köprüsü
N	Sadık Çelen Konağı Hamamı (Hacı Aydın Ağa’nın Hamamı) 11313 Ada, 4 Parsel
	437. Sokak (Karşı mah./Karşı geçe)
O	Aya Panayia Rum Kilisesi 11443 ada, 1 parsel

Not 1: Listede adı geçen anıtsal ve diğer tarihi yapılar, soldaki vaziyet planında [64] yer alan mahalle/sokaklar üzerinden alfabetik olarak sıralanmıştır. Bu sıralama, mahallenin kuzeybatısındaki Münip Deneme Bezirhanesi (A) ile başlamış, güneybatı yönünde devam etmiş ve Aya Panayia Rum Kilisesi (O) ile sonlandırılmıştır. Böylece bütün binalar numaralandırılmıştır.

Bezirâne (Bezirhâne)

Bezirâneler, beziryağı üretmek amacıyla, çalışmaya elverişli yumuşak volkanik tüf kayaların (tirhem) insan eliyle oyulması suretiyle, kısmen yer altında (inlerde ya da mağaralarda) kurulmuş olan, alet ve gereçleri[1] bakımından ilkel ve karmaşık bir düzeneği olan imalathaneler (yağ atölyeleri)'dir [65]. Beziryağının ana maddasi keten tohumu[2], ızgın[3] ve belemir[4] adlarında tohumlarından yağ çıkartılan bitkilerdir.

Eski Anadolu topluluklarının (Hitit, Kapadokya, Bizans, Selçuklu, Osmanlı) dahi kullanmış olduğu (binlerce yıllık mezar kalıntılarında bezir yağı kandilleri ve kapları bulunmuştur) bezir yağı üretim merkezleri, yakın geçmişimize kadar (Cumhuriyet dönemi) faal olarak çalışmıştır. Sıvı yağ olarak yemeklerde tüketilmesinden, sindirim ve bağışıklık sistemini düzenlemesine kadar yaygın bir kullanım alanı vardır. En önemlileri, boya sanayinde ve özel olarak yapılmış kandiller sayesinde dini ve sivil mimaride aydınlatma amaçlı kullanılmış olmalarıdır. Bu sayede Germir köyünün ekonomisine de büyük katkıda bulunmuşlardır [65]. Germirli Mehmet Kara mektubunda (27.10.2012) bu beziranelerin Ermeni ve Rumlar tarafından ilgi görmediğinden ve çoğunun Müslüman Türkler tarafından yapılıp işletilmiş olduğundan bahsetmektedir (Şekil A. 34)

Konut iç mekanlarındaki mobilyaların (şerbetlik, yüklük vd.) ahşap ve alçı yüzeylerinde kullanılan bezir yağı, malzemeleri (özellikle ağacı) her türlü haşereden (tahtakurusu, ağaç kurdu vd.) ve olumsuz koşullardan (nem, çürüme vd.) korumaktadır. Ayrıca parlak ve canlı bir görünümü vardır ve mobilyalara doğal ve estetik bir görünüm kazandırmaktadır.

Şerbetlik nişlerine yapılan duvar resimlerinde de kullanılan bezir yağı, boyanın yüzey üzerindeki daha iyi hareket etmesini (dağılmasını) ve yüzeye daha iyi tutunmasını sağlamaktadır. Bu sayede dayanıklılığı artan duvar resimlerinin ömürleri uzamakta, parlak ve canlı yüzeyler ortaya çıkmaktadır [65].

---

[1] Bezirane düzeneği: Bezirane kapısı, fırın, kavut harmanı, hezen damı, batman taşı ve iğ, yağ bölümü (depo), ahır, ambar, bezirane kişileri [bezirane ustası, çöhcü (çırak)] ve bezirane ürünü (küspe, küsbe) (Şekil 3.39, 3.40).

[2] Keten: Unum usitatissimumL. (Linaceae). 10-100 cm yükseklikte, bir veya iki yıllık, mavi çiçekli ve otsu bir bitkidir. Özellikle tohumu için yetiştirilir. Tohumlarına Bezir. Sârek. Zârek. Zegerek. Zerek, Zeyerek. Zeylek denir. Tohumlarının sıkılması ile elde edilen yağa Bezir yağı, geri kalan küs beye ise Kopdun, Ködün veya Köftün adı verilmektedir [93].

[3] Izgın: Eruca cappadocica Reut. (Cruciferae). 10-50 cm yükseklikte, rozet yapraklı, sarımsı renkli çiçekli, bir yıllık ve otsu bir bitkidir. Tohumlarından yağ çıkartılır [93].

[4] Belemir/Pelemir: Cephalaria syriaca (L.) Schrader (Dipsacaceae). 100 cm kadar yükselebilen bir yıllık, tüylü ve pembe çiçekli bir bitkidir. Tohumlarından yağ elde edilir ve tohum unu lezzet vermesi için ekmek ununa karıştırılır (Kayseri, Erzincan). Sıkma ile elde edilen yağa Belemir yağı denir [93].

1831 yılı vergi kayıtlarına göre Germir köyünde 35 adet bezirane vardır [55]. Bunlardan 2 tanesi 1980 yılına kadar üretimini sürdürmüş ve elde ettikleri bezir yağlarını İstanbul'da ilgili tüccarlara pazarlamışlardır[1].

Ankara İl Kültür Bakanlığı'nın, Kayseri Valiliği, İl Kültür Müdürlüğü'ne verdiği *"Elia Kazan'ın*[2] *köyündeki (Germir) 1000 yıllık yağ fabrikasının (beziranenin) incelenmesi"* talimatı üzerine, *27.02.1990* tarihinde Hüseyin Cömert ve Ali Yeğen tarafından köyde bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma neticesinde[3] kendisi de bir bezirane sahibi olan, köy sakinlerinden H.İsmail Pehlivan (H.1327-M.1909) ile yapılan görüşmede; Konaklar (Germir) köyünde geçmişte tahminen 25 kadar bezirane bulunduğu, bunlardan yalnızca 2 tanesinin ayakta kaldığı, ancak sadece 1 tanesinin çalışır vaziyette[4] bulunduğu öğrenilmiştir. Bahsi geçen (çalışmayan) bezirane 427.Sokak'da (Kuma(r)lı Caddesi/Bezirhanaler sokağı) yer almaktadır (Şekil 3.36, 3.37). 73 yıldır Münip Deneme adlı şahsa ait olan beziranenin yerinde incelenmesi sonucunda[5] binanın sağlam olduğu, içinde 13 m boyunda ağaç kiriş (hezen) ve seten olduğu, malzeme temin edildiği takdirde buranın tekrar yağ üretebilecek vaziyette olduğu belirtilmiştir. Eskiden bu beziranelerde Belemir, Zeyrek, Izgın ve Haşhaş'ın günde 200 kg kadar işlendiği bilgisi de verilmektedir.

Kayseri Valiliği İl Kültür Müdürlüğü tarafınca düzenlenen, 09.04.1990 tarihli, 1261 sayılı belgede *"Germir'deki beziraneler hakkında ayrıntılı inceleme yapılarak kendilerine bilgi verilmesi"* talep edilmiştir. KKVKBKM yetkilileri tarafından köyde yapılan inceleme neticesinde düzenlenmiş olan 22.06.1990 tarihli belgeye göre[6] Germir'de yer alan beziranelerden en eskisi 150 yıllıktır. Hacı Mehmet Köseoğlu tarafından aktarılan bilgi (daha önce de H.İsmail Pehlivan'ın aktardığı ile aynı) çoğu artık kullanılamayacak durumda olan beziraneler yaklaşık 25 adettir (Şekil 3.34, 3.35).

[1] Bezirane sahipleri E.Yavuz ve M. Deneme ile yapılan görüşmelerden edinilmiş bilgilerdir.

[2] 1909 İstanbul doğumlu, Amerika'lı ünlü yönetmen ve yazar. Annesi Germir köyünün Şişmaoğulları ailesinden Athene Şişmanoğlu (1889)'dur [55].

[3] Kayseri Valiliği İl Kültür Müdürlüğü tarafınca, 27.02.1990 tarihli, 200 sayılı yazıda KKVKBKM'ne aktarılmış olan bilgilerdir. Konu ile ilgili detaylar dönemin İl Kültür Müdürü (1989-1993) Hüseyin Cömert ile yapılan görüşme sonrasında edinilmiştir.

[4] Çalışır vaziyette bulunan beziranenin hangisi olduğu hakkında bilgi verilmemiştir.

[5] İçine girilemediği için pencereden görüldüğü kadarıyla anlatılmıştır.

[6] KKVKBKM 38.00 /206 numaralı dosyadan edinilmiş bilgidir.

Şekil 3.34 Beziraneler sokağında (427.sokak) yer alan bezirane kalıntıları, 2014

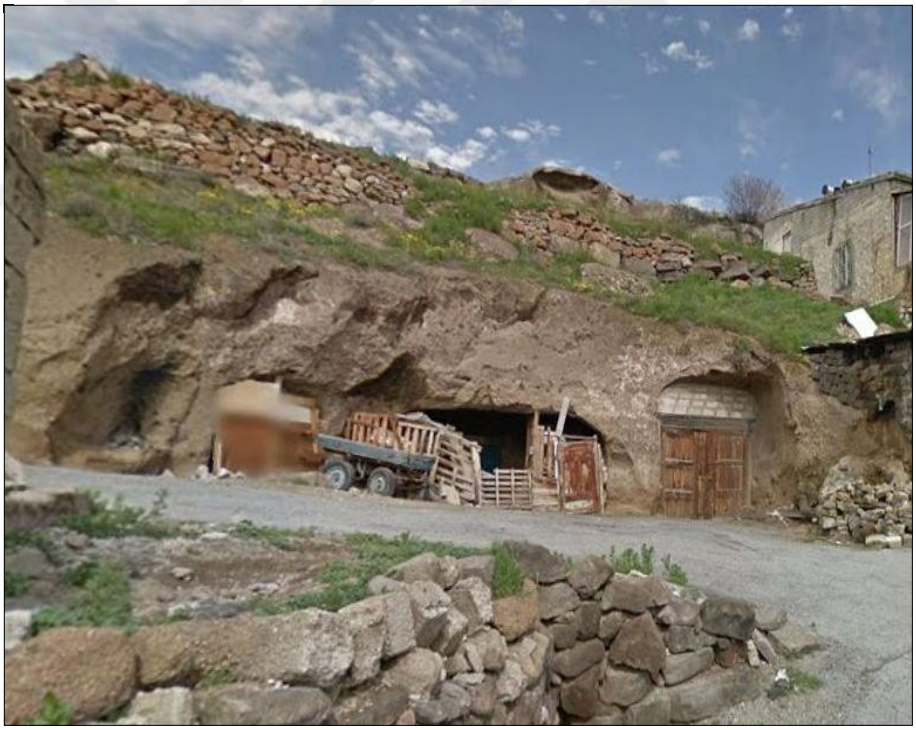

Şekil 3.35 Yukarı mahallede, 431. Sokak üzerinde yer alan Güpgüpoğlu Beziranesi [59]

Münip Deneme Bezirhanesi (Yapı No. A):

Günümüzde mülkiyeti Münip Deneme'ye ait olan bezirhane Kuma(r)lı caddesi/Harman mahallesi/Bezirhaneler sokağı olarak da bilinen 427.Sokak üzerinde, Aşağı mahallede yer almaktadır. Tapuda 11294 Ada, 7 parsel'de (Şekil 3.36) kayıtlı bulunan yapı[1] günümüzde kullanılmamaktadır. KKVKBKM tarafından 1990 yıllında yapılan araştırmalarda[2] yapının içine girilememiş ve bu yüzden detaylı tespit çalışmaları yapılamamıştır (Şekil 3.37).

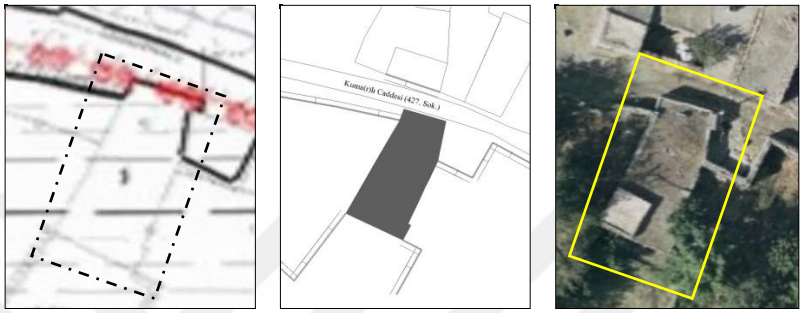

(a) (b) (c)

Şekil 3.36 Münip Deneme Bezirhanesi, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

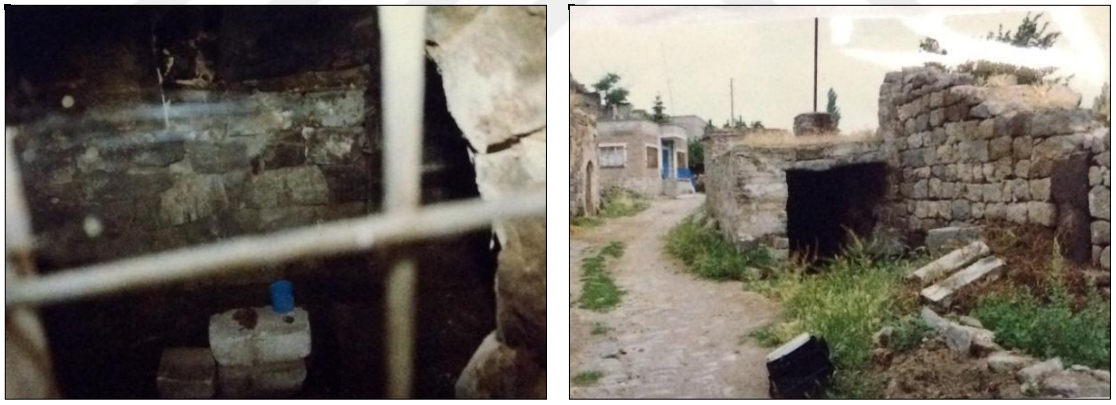

Şekil 3.37 Münip Deneme Bezirhanesinin iç ve dış görünüşleri, 1990 (KKVKBKM Arşivi)

[1] Tescil durumu hakkında bilgi edinilememiştir.

[2] KKVKBKM 38.00 /206 numaralı dosyadan edinilmiş bilgidir.

Hamdi Yavuz Beziranesi (Yapı No. J):

Günümüzde mülkiyeti Hamdi Yavuz'a ait olan bezirane Yukarı Mahalle, 431. sokakta yer almaktadır[1]. Tapuda 11345 ada, 3 parsel'de (Şekil 3.38) kayıtlı bulunan[2] yapının 19.yy başlarında inşa edildiği düşünülmektedir. Melikgazi Belediyesi tarafından 2016 yılında restore edilerek Germir'e geri kazandırılmıştır (Şekil 3.39, 3.40).

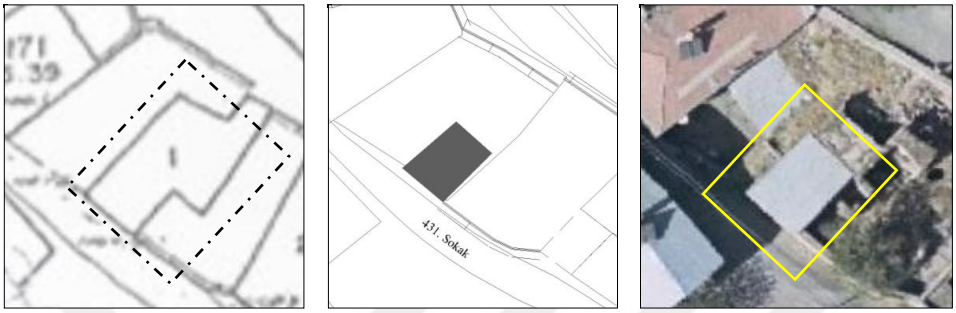

(a) (b) (c)

Şekil 3.38 Hamdi Yavuz Bezirhanesi, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

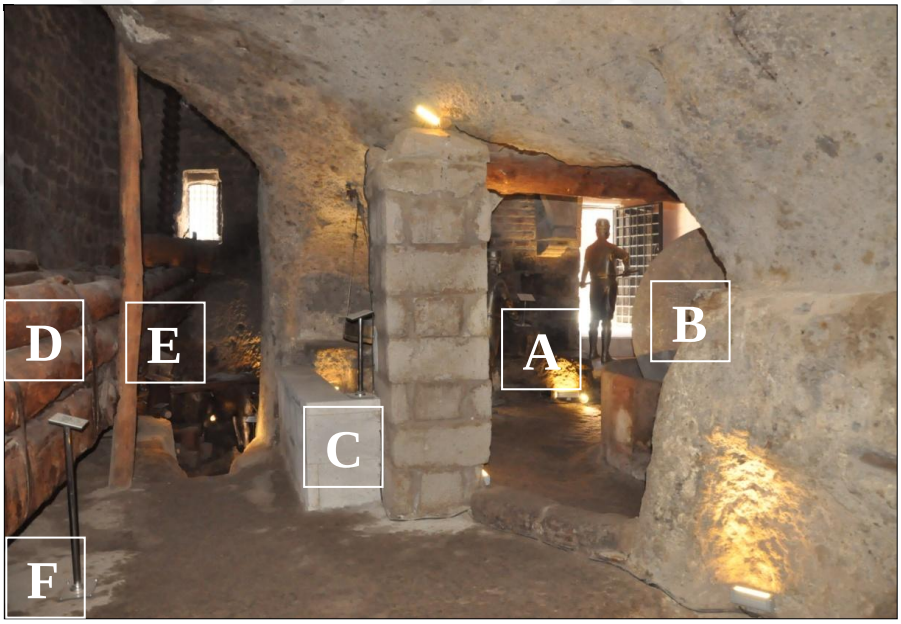

Şekil 3.39 Bezirhane düzeneğine ait önemli bölümler A. Fırın B. Taş evi (Seten taşı) C. Kavutluk (eleklik) D. Hezenler E. İğ F. Zambık

[1] Restorasyonunun yapılması ve babalarının isminin yaşatılması şartıyla, 2014 yılında çocukları tarafından Melikgazi Belediyesi'ne bağışlanmıştır.

Restorasyonu tamamlanan bezirane 2016 yılında, "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma" kategorisinde, *"Germir Bezirhanesi 'Kültürel Miras Yeniden Canlandı'"* adlı proje ile "8. Özel Kalem Dergisi Yerel Yönetim Ödülü" ne layık görülmüştür.

[2] KKVKBK'nun 72 toplantı numaralı, 06.02.2014 tarihli, 941 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

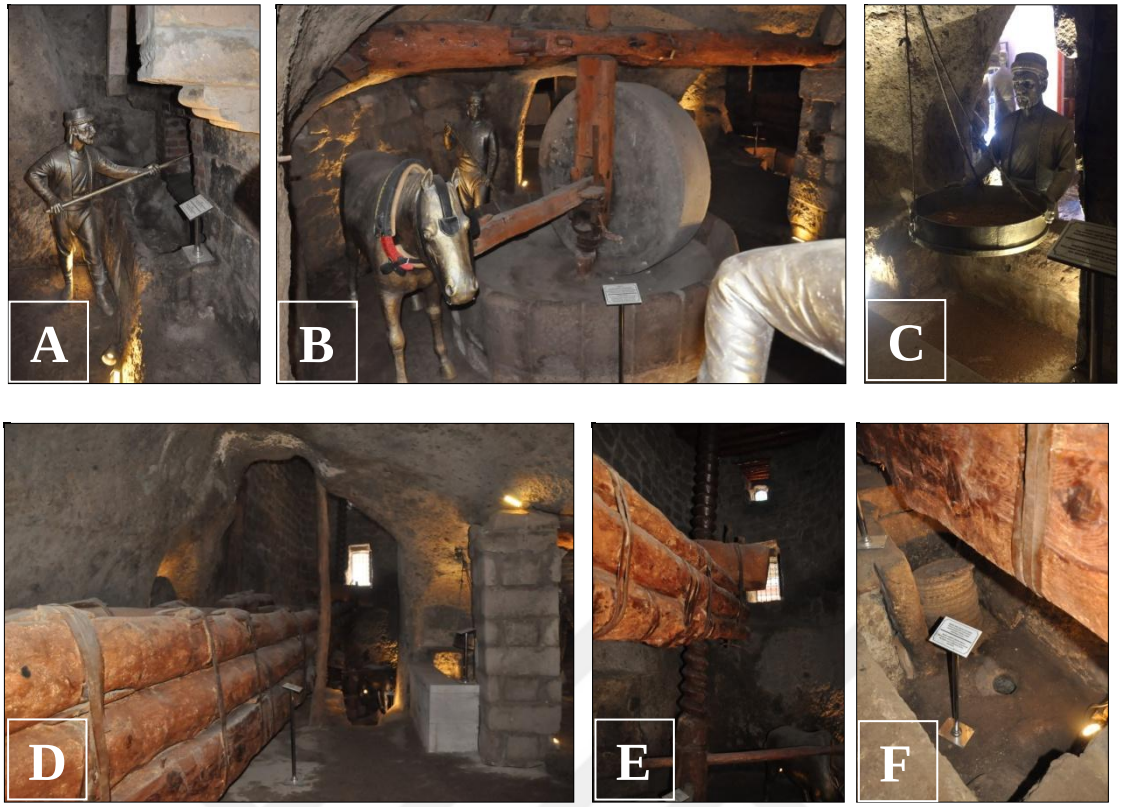

Şekil 3.40 Bezirhane düzeneğindeki "öğütme, eleme ve hamur haline getirme" işlemlerinin yapıldığı bölümlerin detayları A. Fırın B. Taş evi (seten taşı) C. Kavutluk (eleklik) D. Hezenler E. İğ F. Zambık

K.A.A.M Sözlü Gelenek Arşivi kayıtlarında yer alan, G. Kazazoğlu'na ait 20.01.1953 tarihli bir belgede köyün konumundan bahsedilirken, Kayseri yolunda (bugünkü Germir caddesinde) yer alan "anıtsal ve diğer tarihi yapılar (köprüler, kiliseler, okul)" ve "Hıristiyan-Türk mahalleleri" aşağıdaki sözlerle anlatılmaktadır.

"..Köyün içinden bir dere geçiyor ve sağ tarafta 2 adet Türk mahallesi ve 1 adet de Hristiyan mahallesi bulunmaktadır. Diğer Hristiyan mahallesi ise derenin diğer tarafındadır[1] (Şekil A.25-25.4) [42].

[1] Derenin diğer tarafı Aya Panayia kilisenin yer aldığı Karşı mahalledir.

Konak (Harman) Köprüsü (Yapı No. M):

"..Vadiden inilen yol boyunca dere geçer ve 3 adet köprü vardır (Şekil 3.20, Şekil 3.21, ve Şekil 3.65). *Ortadaki, Hıristiyan mahallesinin başında bulunmaktadır. Bu köprü taştandır ve 3 adet alçak kemeri vardır, adına "Konak Köprüsü"*[1] *denmektedir* (Şekil 3.41, 3.42) *çünkü zengin Hacıaydın Ağa'nın devasa konağı buradan başlamaktaydı. Ancak buna "Harman Köprüsü" adı da verilmekteydi çünkü biraz yüksekte açık bir alan bulunmaktaydı ve buna "Harman" adını veriyorlardı, burada sonbahar aylarında pazar kuruluyordu (2: Bu ayrıntıları haritalara bakarak kontrol edemeyiz..)."* (Şekil A.25-25.4) [42].

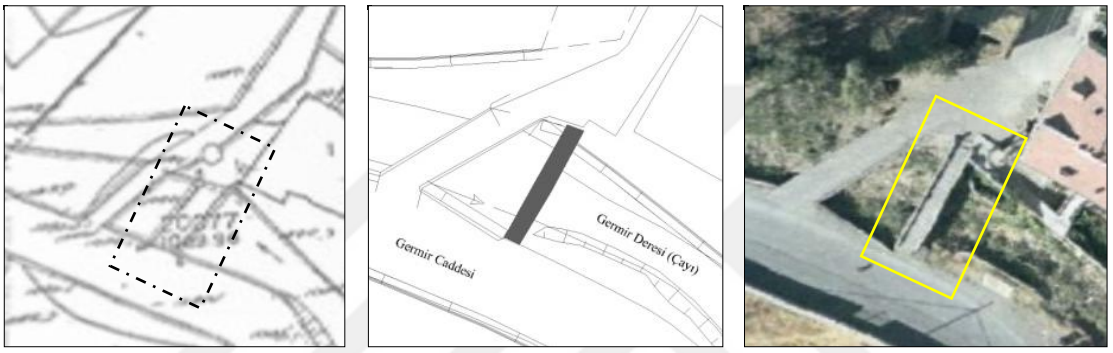

(a) (b) (c)

Şekil 3.41 Konak (Harman) Köprüsü, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

(a) Fot. çekim yılı belirsizdir (b) 2017

Şekil 3.42 Germir caddesinde yer alan tarihi Konak (Harman) Köprüsü [50]

[1] KKTVKK'nun 154 toplantı numaralı, 06.11.1993 tarihli, 1619 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.3).

Sadık Çelen Konağı Hamamı[1] (Hacı Aydın Ağa'nın Konak Hamamı) (Yapı No. N):

"..Bu köprüyü (Konak köprüsü) *geçerken köye doğru yokuş çıkıyorduk. Sol tarafımızda konak ve onu çevreleyen taş duvar vardı. Birçok yemiş veren ağacın arasında ünlü Hacıaydın Ağa'nın inşa ettirdiği hamam vardı (onun hakkında bülten bile vardır), ayrıca harem vardı, bunun dışında yabancıların kaldığı devasa han ve şelaleler, köşkler ve köyün sırtından akan suyla dolup taşan büyük sarnıçlar vardı. (Zerkavi?[2]-Kumarlı sel yatağından aldıkları suydu bu)."* (Şekil A.25-25.4) [42].

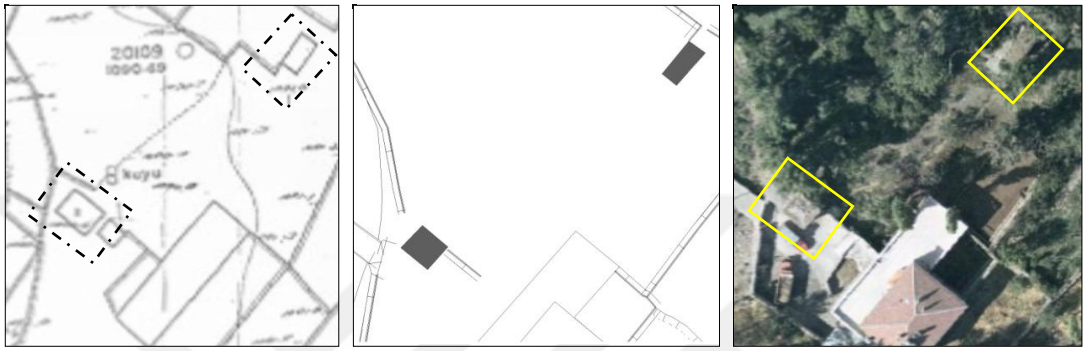

(a) (b) (c)

Şekil 3.43 Sadık Çelen Konağı Hamamı, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

G. Kazazoğlu'na ait 1953 tarihli belgede adı geçen ve Hacıaydın Ağa'ya ait olduğu belirtilen konak, han, köşk ve harem yapılarından hiçbiri günümüze ulaşamamıştır. Ancak bugün mülkiyeti Sadık Çelen'e ait olan evin bahçesinde yer alan hamam ve sarnıç (su deposu) yapıları hala ayaktadır [3].

Tapuda 11313 ada 4 parsel'de kayıtlı bulunan hamam dikdörtgen şeklinde olup 37 m2'lik [30] bir alana sahiptir (Şekil 3.43, 3.44). Üzeri tekne tonozla örtülmüş mekanın aydınlatılması tonoz üzerinde açılmış yedi adet dairesel göz ile sağlanmıştır (Şekil 3.45). Her duvarda ikişer adet künk[4] bulunmaktadır (Şekil 3.46). 19.yy'ın ikinci yarısında inşa edilmiş olduğu kabul edilen hamam, sıcaklık ve külhan bölümlerinden meydana gelmektedir. Külhan bölümü günümüze ulaşamamıştır. Hamama ait sarnıç (su

[1] Hamam ve sarnıcın mülkiyeti 1980'lerden beri Sadık Çelen adlı şahsa aittir.

[2] Orijinal metinde okunamamıştır.

[3] KKVKBK'nun 92 toplantı numaralı, 20.11.2014 tarihli, 1284 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

[4] Künk: Pişmiş toprak veya çimentodan yapılan kalın su borusu; büz [94].

deposu) ise aynı bahçe içinde, hamamdan yaklaşık 30-40 m uzaklıkta yer almaktadır [66] (Şekil 3.43c).

Şekil 3.44 Sadık Çelen Konağı Hamamı, 2018

Şekil 3.45 Sadık Çelen Konağına ait hamamın üst örtüsünde yer alan ışıklıklar (7 adet), (2018) ve tavanının krokisi [66]

Şekil 3.46 Sadık Çelen Konağına ait hamamın duvarlarında yer alan künkler, 2018

Agios Teodoros Rum Kilisesi (Yapı No. F):

Harman meydanının devamında, Bostancı (Bahçeci) Mahallesi'nin (430.sokak) hafif yamacında Kilise Bayırı'nda yer alan yapı, eğimli bir arazi üzerinde konumlanmaktadır. Tapuda 11304 ada, 4 parsel'de kayıtlı olan kilise[1] günümüzde şahsa aittir (özel mülk) (Şekil 3.47).

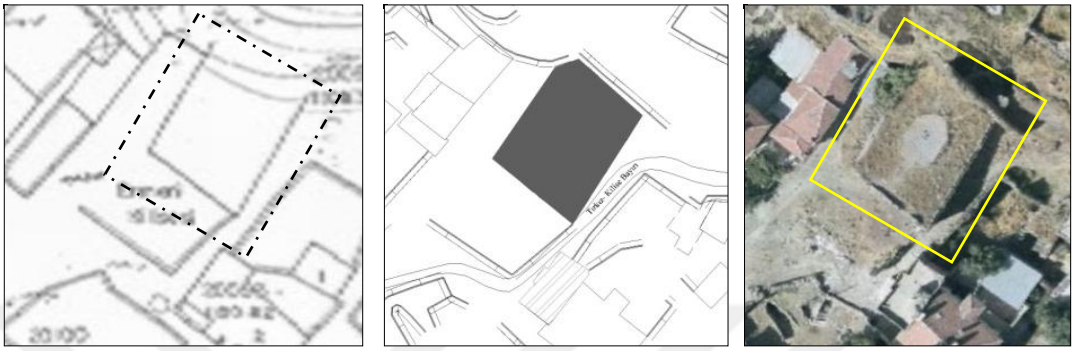

(a) (b) (c)

Şekil 3.47 Agios Teodoros Rum Kilisesi, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

Germir'deki en eski kilise olan Agios Teodoros[2],[3] Rum Kilisesi, Aşağı Mahalle Kilisesi, Rum Kilisesi-II, Agios Teodoros (Agioi Theodoroi) [67] ve Agios Theodoros Tironos [68] olarak da adlandırılmaktadır. Kilisesinin Teodor Tiron'a ithaf edildiği bilinmektedir [52]. G. Kazazoğlu'na ait 20.01.1953 tarihli belgede kilise ve çevresi aşağıdaki sözlerle anlatılmaktadır.

"..Kilisenin girişinde kuruluş tarihini yazan bir plaka (kitabe) *vardı ve inananların ayinden önce dinlendiği ve iki alçak duvar arasında bulunan bir yer vardı. 40 sene önce köydeyken o kilisenin o tarihten 180 sene kadar önce kurulduğunu okumuş olduğunu söylüyor, yani 1732'lerde (Levidis bu yazıtın üzerinde bulunan tarihin 1725 olduğunu söylemektedir). Agioi Theodori kilisesinin hemen yanında okullarından biri bulunuyordu. (Bugün bu okul yok ve kilisenin yanındaki ev*[4] (Şekil 3.48) *bir zamanlar Athina adında bir bayana aitti). Kilisenin çevresinde bulunan bütün evler Grek evleriydi..."* (Şekil A.25-25.4) [42].

[1] KKTVKK'nun 154 toplantı numaralı, 06.11.1993 tarihli, 1619 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.3).

[2] Ayios Teodoros Kilisesi'nin bulunduğu muhitin eski adı Aziz Theodorus'tur [56].

[3] Tr: Aziz Teodor: Tanrı'nın Hediyesi

[4] Bahsi geçen evin günümüzde "Papaz/Rahip Evi (Yapı No. 19)" olarak bilinen Hamdi Akın Evi olduğu tahmin edilmektedir.

Şekil 3.48 Agios Teodoros Rum Kilisesi ve yanında Athina adındaki bayana ait olduğu tahmin edilen Papaz Evi, 2016

"..Harman köprüsünden buraya kadar olan kısma Grek evleri yayılmış halde bulunmaktadır. Hemen sağ tarafta yani güneydoğuda Türk Mahallesi bulunmaktadır. Sağ tarafta yani güneydoğuda Y..hare/G..hare[1] *mahallesi ve solunda yani kuzeybatıda başka bir Türk mahallesi, yani Asana mahallesi bulunur. En sonuncusunda ve Türk evlerinin bittiği kısımda birkaç Grek evi vardı. Bazı Türk evleriyse Agioi Theodori kilisesinin bulunduğu mahalledeydi. Bunun sebebi ise eskiden Hıristiyan evleri olmaları ve sonradan Türkler tarafından satın alınmış olmalarıdır"* (Şekil 3.49, 3.50), (Şekil A.25-25.4) [42].

Şekil 3.49 Bostancı (Bahçeci) Mahallesi'ndeki (430.Sokak) bir Hıristiyan evinin (Şekil 3.50) damından Germir Yukarı mahallenin görünüşü, 1950'ler (Fot. Hüseyin Cömert Arişivi)

[1] Orijinal metinde okunamamıştır.

Şekil 3.50 Bostancı (Bahçeci) Mahallesi'ndeki (430.Sokak) bir Hıristiyan evinin[1] görünüşü, 1950'ler

Şekil 3.51 Bostancı (Bahçeci) Mahallesi'ndeki (430.Sokak) Hıristiyan evinin günümüzdeki kalıntıları (birkaç taş basamak), 2018

[1] 1935 öncesine kadar Hurşit isimli bir Yunanistan göçmenine ait olan ev, 1935 yılında Ali Temiz'in dedesi İsmail Gavrem tarafından 154 sarı liraya satın alınmıştır. Alt katında 4 adet dükkan (1 berber dükkanı, 1 mağaza, vd.), 1 ahır bulunmaktadır. 1960 yılına kadar ayakta olduğu belirtilen yapı, etrafındaki evlerin giderek yıkılması sonucu bulunduğu çevrede tek kalmış ve rüzgardan sallandığı gerekçesiyle kasıtlı olarak yıkılmıştır.

K.A.A.M Arşivi'nden alınan bilgilere göre fotoğraf 1950'lerde Küçük Asya Araştırmaları Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen büyük Anadolu gezisinde çekilmiştir.

"..Agioi Theodori kilisesinin yokuşunu inerken ve derenin kuzey yönüne doğru ilerlerken Hanönü vardı. Issız ve yıllardan beri terkedilmiş bir handı (Şekil 3.52, 3.53). *Oradan geçenler ve tüccarlar dururlar ve birkaç saat içerisinde çeşitli mallar satarlardı. Burada da Grek evleri vardı."* (Şekil A.25-25.4) [42].

(a) 2013 (Fot. Ali Temiz Arşivi) (b) 2018

Şekil 3.52 Hanönü mahallesindeki (434.Sokak) Han binası (Ali Kılıçvuran Evi)

Şekil 3.53 Hanönü mahallesindeki (434.Sokak) Han binasının (Ali Kılıçvuran Evi) taş kemerleri, 2018

Germir (İptida-i)[1] Mektebi (Yapı No.L):

Yukarı mahallenin Hanönü mevkiinde (434.sokak), Han binasının güneydoğusunda, Kiçibey mahallesi (433.sokak) ve Bakkal mahallesinin (434.sokak) kesiştiği noktada yer almaktadır. Tapuda 11330 ada, 2, 19 parsellerde (Şekil 3.54) kayıtlı olan Germir iptida-i[2] mektebi, H.1329/M.1911 yılında Ali Efendi Ağa[3] (1871-1934) tarafından yaptırılmıştır (Şekil 3.55, 3.57, 3.58, 3.60a). 1982 yılında onarım geçirmiş olan yapı 2017 yılında Melikgazi Belediyesi tarafından restore edilmiştir (Şekil 3.56, 3.59b, 3.60b, 3.61b).

(a) (b) (c)

Şekil 3.54 Germir İptida-i Mektebi, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] İptida-i: İlkokul

[2] KKVKBK'nun 69 toplantı numaralı, 09.01.2014 tarihli, 896 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

[3] Germir halkı arasında adı: Ali Efendi Ağa, şehirde tüccarlar arasında adı: Germirli Ali Efendi Ağa, bankalardaki adı ise: İmamzade Ali Kamil Efendi'dir [55].

Şekil 3.55 Germir Mektebi'nin kuzeybatı cephesinin Hanönü mevkiinden (434.sokak) görünüşü (çekim yılı belirsiz), (Fot. Halit Narin Arşivi)

Şekil 3.56 Germir Mektebi'nin kuzeybatı cephesinin Hanönü mevkiinden (434.sokak) görünüşü, 2017

Şekil 3.57 Germir Mektebi'nin kuzey cephesinin görünüşü (çekim yılı belirsiz), (Fot. Halit Narin Arşivi)

Şekil 3.58 Germir Mektebi'nin kuzeydoğu cephesinin görünüşü (çekim yılı belirsiz), (Fot. Halit Narin Arşivi)

(a) Öncesi, 2013 (KKVKBK arşivi) (b) Sonrası, 2017

Şekil 3.59 Germir Mektebi'nin doğu cephesindeki sınıfın restorasyon öncesi ve sonrası görünüşleri

(a) (b)

Şekil 3.60 Germir Mektebi'nin güneybatı cephesinin Bakkal mahallesinden (434.sokak) görünüşü (a) (çekim yılı belirsiz) (Fot. Halit Narin Arşivi), (b) Restorasyon sonrası, 2017

(a) Öncesi, 2013 (KKVKBK arşivi) (b) Sonrası, 2017

Şekil 3.61 Germir Mektebi'nin güneybatı cephesindeki sınıfın restorasyon öncesi ve sonrası görünüşleri

1910 yılında bankerliğini ilan eden Germirli İmamzade Ali Efendi, 1911 yılında 200 liraya yaptırdığı İptida-i Mektebini "memleket feyzine hediye etti" ve Padişah Sultan Reşad tarafından Üçüncü Dereceden Maarif Beratı'yla (Şekil A. 39, A. 40), 1914-1916 yıllarında orduya yaptığı yardımlardan dolayı Enver Paşa tarafından "Harp Madalyası" ile ödüllendirilmiştir [58]. Kendisi için yazılmış 1913 tarihli bir de şiir bulunmaktadır (Şekil 3.62).

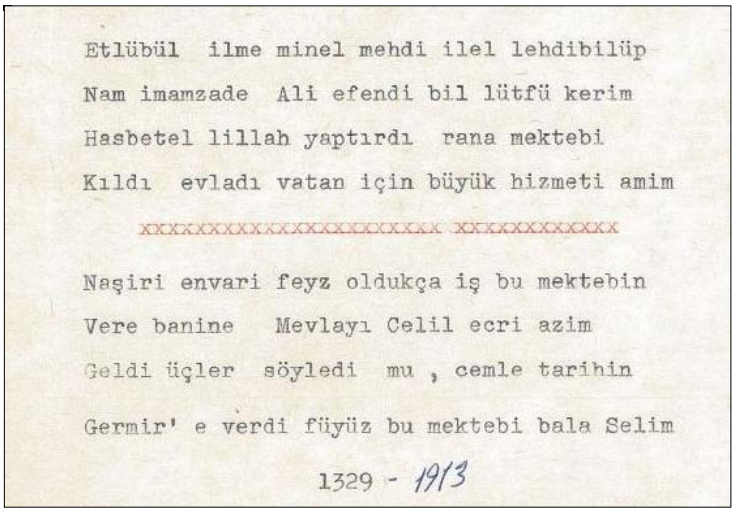

Etlübül ilme minel mehdi ilel lehdibilüp
Nam imamzade Ali efendi bil lütfü kerim
Hasbetel lillah yaptırdı rana mektebi
Kıldı evladı vatan için büyük hizmeti amim
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx xxxxxxxxxxxx
Naşiri envari feyz oldukça iş bu mektebin
Vere banine Mevlayı Celil ecri azim
Geldi üçler söyledi mu , cemle tarihin
Germir' e verdi füyüz bu mektebi bala Selim
1329 - 1913

Şekil 3.62 İmamzade Ali Efendi için yazılan şiir, 1913 (Fot. Pakize Narin Arşivi)

Yukarı Mahalle Cami (Yapı No. K):

Yukarı mahallenin Hanönü mevkiinde (434.sokak), Han binasının güneydoğusunda, Germir Mektebi'nin güneybatısında, Bakkal mahallesi (434.sokak) üzerinde yer almaktadır. Tapuda 11354 ada, 3 parselde (Şekil 3.63) kayıtlı olan Yukarı Mahalle Cami[1], 1805 yılında yapılmıştır (Şekil 3.64).

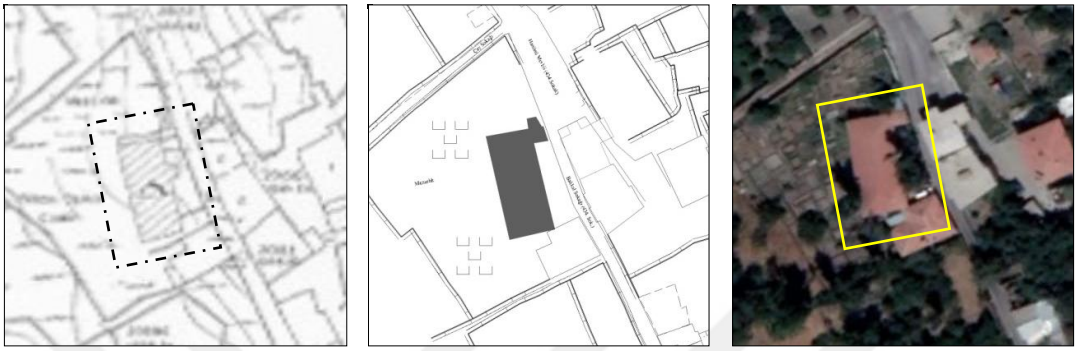

(a) (b) (c)

Şekil 3.63 Germir Yukarı Mahalle Cami, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2018 [57]

Şekil 3.64 Germir Yukarı Mahalle Cami'nin kuzey cephesinin 434.sokaktan görünüşü, 2018

[1]KKTVKK'nun 154 toplantı numaralı, 06.11.1993 tarihli, 1619 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.3).

"..(Hanönü mevkiinden) *Dereye doğru olan alçak kısımda, Germir'in ikinci köprüsünün* (Konak köprüsü) *hemen yanında zengin bir Grek evi*[1] *vardı. Bunun girişinde taştan yapılmış basamaklar ve ufak sütunlar vardı. Hemen yan kısımda ilkokul*[2] *bulunmaktaydı. Şimdi geçeceğimiz köprü* (3.köprü) *alçak duvarları olmayan devasa plakalardan oluşmaktadır.."* (Şekil 3.64), (Şekil A.25-25.4) [42].

Şekil 3.65 Germir çayının yıkılan/iptal edilen 3.köprüsünün taşları, 2013 (Fot. Ali Temiz Arşivi)

"..Bu küçük köprüyü (3.köprü, Şekil 3.65) *geçerken sadece Hıristiyan evlerin bulunduğu derenin diğer tarafına geçiyoruz. Burası Panayia mahallesidir ve adını burada bulunan kiliseden* (Şekil 3.68a) *almaktadır. Hıristiyanlar karşıda bulunması sebebiyle buraya genellikle karşı keçe* (karşı mahalle) *adını vermektedirler.*

Dereye doğru olan alçak kısımda 10 kadar ev vardı. Panayia Kilisesine doğru yokuşu çıkarken (Kağnı Pazarı meydanından kiliseye çıkan yokuş, (Şekil 3.10, 3.66) *20 kadar ev bulunuyordu. Söylenenlere göre bir zamanlar bu taraftaki evlerin sayısı 80 kadardı. Kiliseye varmak için yokuş çıkılması gerekiyordu ve birkaç basamak bizi kilisenin bahçe*

[1] Şekil 3.65'de görülen 2 katlı, mavi korkuluklu evin yerinde bir dönem "Çorbacı'nın Konağı" adında görkemli bir konak yer alırmış. M. Kara'nın mektubunda *"Germir çayının hemen kenarında, üçüncü çay köprüsünün başında, zengin bir Ermeni evi vardı. Konağın dışı gibi içi kısımları da o derece kaliteli ve itinalıydı ki, koridorlarında yürürken oda kapılarındaki cilada insanın görüntüsü belirirdi"* şeklinde sözünü ettiği bu konak 1950 yılında yıkılmış ve enkazcılara satılmıştır [55].

[2] Günümüzde Nurullah-Pakize Narin İlkokulu'nun bulunduğu yerdeki eski okul binası.

kapısına götürüyordu. Kilise ile alçakta bulunan ilk evler arasında Tiren başı (tir(h)embaşı) *vardı. Açıklık alana Türkler yazın odun ve kömür getiriyorlardı. Orada bir günden fazla kaldıkları zaman geceyi açık alanda geçiriyor ve yemek pişirmek için ateş yakıyorlardı. Kilisenin bahçesini geçmeden önce Hıristiyan mezarlığına* (maşatlık, Şekil 3.12) *rastlıyorduk. Burada köyün fakir ve mütevazı insanları defnediliyordu. Zenginlerin mezarları ise onlara saygı niteliğinde kilisenin bahçesi içinde ve çevresinde bulunmaktaydı. Panayia Kilisesi'nin bahçesi (bugün artık yok) kiliseyi kapatıyordu ve narteks tarafında muhteşem bir çan kulesi* (Şekil 3.70), *vardı (hala duruyor). Kilisenin ihtiyaçları ve zenginlerin mezarları için kullanılan birkaç odası vardı. Bu tarafta* (bu mahallenin tarafında) *ya da diğer mahallenin Hıristiyan evlerinin tam karşısında dere başka hiçbir yerde olmadığı kadar genişliyordu (3: Bu ayrıntıyı haritalara bakarak kontrol edemeyiz.)"* (Şekil A.25-25.4) [42].

Şekil 3.66 Aya Panagia Mahallesi'nde yer alan Hıristiyan evlerine ait yapı kalıntıları, 2018

Aya Panagia Rum Kilisesi (Yapı No. O):

Germir caddesinin Kağnı Pazarı'na giden güzargahı üzerinde, sağ koldan yukarı çıkan yolun (Şekil 3.10) bitiminde, Karşı mahallede yer almaktadır. Tapuda 11443 ada, 1 parselde (Şekil 3.67) kayıtlı olan kilise[1] "Aya Panagia [69], Panayia Kilisesi [56], Panagia "Kimisis-tis Theotoku" [68], Meryem Ana Kilisesi, Yukarı Mahalle Kilisesi ve Rum Kilisesi-I [69] " olarak da adlandırılmaktadır (Şekil 3.68, 3.69, 3.70).

(a) (b) (c)

Şekil 3.67 Aya Panagia Rum Kilisesi, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

(a) 1950'ler (b) 2018

Şekil 3.68 Aya Panagia Rum Kilisesi (Meryem Ana kilisesi)

[1] KKTVKK'nun 154 toplantı numaralı, 06.11.1993 tarihli, 1619 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.3).

K.A.A.M Arşivi'nden alınan bilgilere göre fotoğraf (a) Küçük Asya Araştırmaları Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen büyük Anadolu gezisinde çekilmiştir.

Şekil 3.69 Aya Panagia Rum Kilisesi Apsise bakış, 2016 (Fot. Abdullah Tezer Arşivi)

Şekil 3.70 Aya Panagia Rum Kilisesi'ne ait Çan Kulesi, 2016 (Fot. Abdullah Tezer Arşivi)

Surp Stephanos Ermeni Kilisesi (Yapı No. C):

Germir Caddesi üzerinde[1], Konak (Harman) Köprüsü'nün kuzeyinde düz bir arazi üzerinde konumlanmaktadır. Tapuda 11295 ada, 11 parselde (Şekil 3.71) kayıtlı olan kilise[2] "Surp Stephanos Ermeni Apostolik Kilisesi, Surp Isdepanos Kilisesi [37] ve Ermeni Ortodoks Kilisesi" olarak da adlandırılmaktadır. Surp Asdvadzadzin'e adanmış olan kilise [56], 1858 yılında yanmış olan eski kilisenin yerine inşa edilmiştir (Şekil 3.72, 3.73). Avlusu, içinde sarnıç ve mezar taşlarının bulunduğu etrafında bahçesi ve narteksin batısında bir okulu bulunuyordu [52]. Günümüzde yıkılmış olan ancak 1919 yılında hala ayakta olduğu bilinen kubbesi 1860 yılında yapılmıştır [56]. Kitabesi bulunmamaktadır.

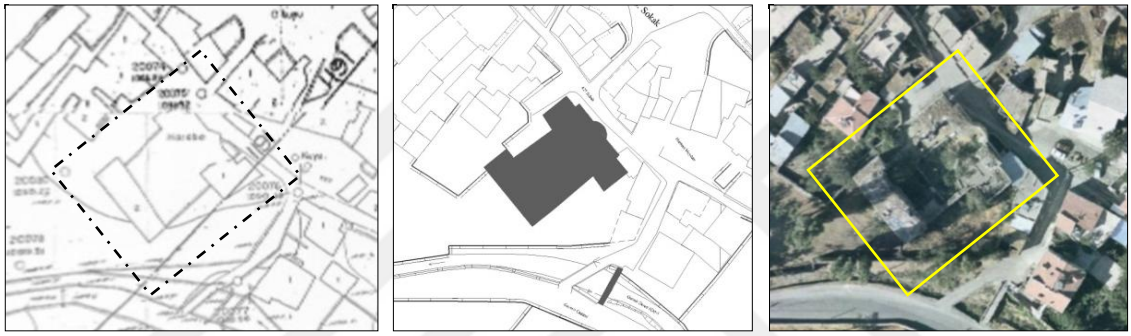

(a) (b) (c)

Şekil 3.71 Surp Stephanos Ermeni Kilisesi, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2018 [57]

[1] Kilisenin güneybatı cephesi Germir caddesi üzerinde, kuzeydoğu cephesi ise 427.sokak (Harman meydanı) üzerinde yer alır.

[2] KKTVKK'nun 154 toplantı numaralı, 06.11.1993 tarihli, 1619 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.3).

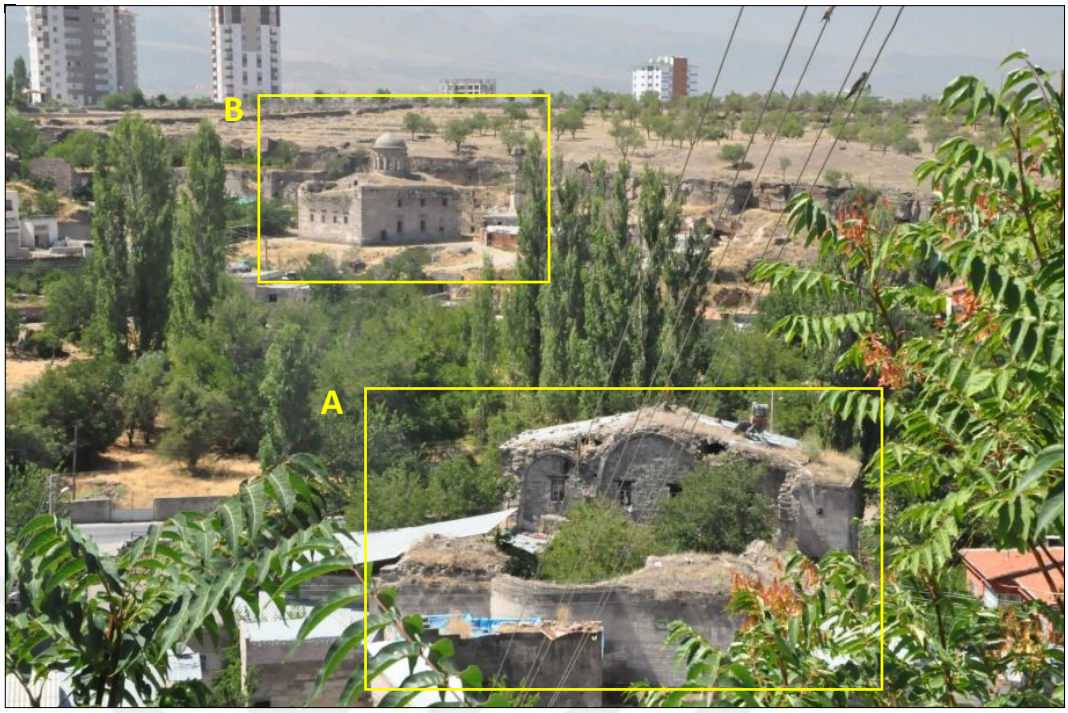

Şekil 3.72 Surp Stephanos Ermeni Kilisesi (A) ve Aya Panagia Rum Kilisesi (B), 2016

Şekil 3.73 Surp Stephanos Ermeni Kilisesi doğu duvarı, 2016

Surp Sahag Bartev (Bartevyan) Ermeni Okulu

Fransız Seyyah V. Cuinet, Germir'deki Surp Stephanos Ermeni Kilisesi'nden bahsettiği sırada *"Türk ve Ermenilere Fransızca öğretilen çok iyi bir de okulu vardır"* [51] şeklindeki sözleriyle kiliseye ait bir okulun varlığına dikkat çekmektedir. Ermeni kayıtlarında adı geçen ve 1823 yılında 115 kız ve erkek öğrenciye İtalyanca ve Fransızca eğitim olanağı sağlayan Ermeni okulu [46] da muhtemelen Cuinet'in bahsettiği Ermeni okuludur [1] (Şekil 3.74).

Germir'de (Garmrag) doğmuş, 1915 olayları nedeniyle Amerika'ya göç etmiş olan Maxime Tabibian Bahadourian'ın anlattıklarına göre ise köydeki Ermeni okulu *"Surp Sahag Bartev"* de 35 kız, 80 erkek öğrenci eğitim görmekteydi [37].

Şekil 3.74 Surp Stephanos Ermeni Kilisesi'nin güneydoğusunda yer alan ve "Surp Sahag Bartev (Bartevyan [56]) Ermeni Okulu" olduğu tahmin edilen yapı, 2013 (Fot. Ali Temiz Arşivi)

[1] 1892 Rum kayıtlarına göre ise köyde 5 öğretmenin görev yaptığı 242 kız ve erkek öğrencisi olan dört okul olduğu bilinmektedir [46]. Bahsi geçen okulların yerleri ya da isimleri hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Aşağı Mahalle'nin Eski Mektebi:

Aşağı Mahalle Cami'nin güneydoğusunda, Çay sokağının (426. Sokak) Sığıreğleği meydanı (427.sokak) ile birleştiği köşede yer alan 2 katlı yapının[1], bir dönem mektep olarak kullanılmış olduğu belirtilmektedir (Şekil 3.75). "Cami'nin evi" olarak da adı geçen yapıda aynı zamanda Germir'e dışarıdan gelen imamlar da konaklarmış [55].

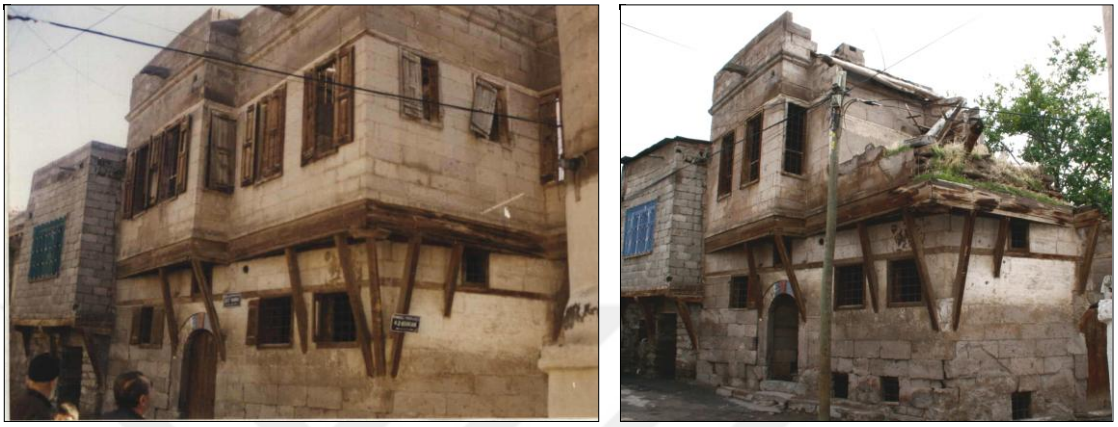

(a) 1997 (Fot. KKVKBKM Arşivi) (b) 2006 (Fot. Ali Temiz Arşivi)

Şekil 3.75 Eski mektep binası (Cami'nin evi)

Yukarıda bahsi geçen Germir Mektebi, Surp Sahag Bartev Ermeni Okulu ve Aşağı Mahalle Mektebi gibi eğitim yapılarının yanı sıra, 1900'lerin başında köyde kreş benzeri bir bakımevinden lise hazırlık bölümlüne kadar çeşitli öğretim merkezleri ile 200 cilt kitap içeren bir kilise kütüphanesinin bulunduğundan bahsedilmektedir [46].

Ioannis Ioannidis ise kitabı Kaisareia Mitropolitleri'nde Germir'deki okullardan ve okullara yapılan yardımlardan aşağıdaki şekilde bahsetmektedir;

> "*Kayseri'den Samsun, Mersin ve Adana'ya kadar olan cihet* (yön) *lerdeki tüm şehir ve kasabaların hemen hepsinde Kermirli familyalar* (aileler) *bulunmaktadır ki bu husus köyün Ortodoks ahalisini bir dereceye kadar azaltmış ve fakat gerek zikrolunan şehirlerde ve gerek Dersaadette* (İstanbul'da) *bulunan ashabi hamiyet sahibi ve servet-i himmet ve ianeleriyle* (yardım) *mekteplerin idaresi oldukça temin edilmiştir. Veriskadetse?* (orijinal metinde okunamamıştır) *ilimperver ve harya/hayra 1. Prodromos Sümbüloğlu, Asanasios Yorgiadis Papazoğlu ve Kahayaoğlu biraderler vesair ve batinhimmet ve teşvikiyle bir dernek/cemiyet teşekkül ederek fevkalade ibrazi secaatle vatanları mekteplerinin*

[1] Yaklaşık 40 senedir kullanılmayan yapı Germir halihazır haritalarında "harabe yapı" olarak tespit edilmiştir.

idaresine tahsis olunmak üzere senevi 200 lira irat getirir bir adet hanenin Kumkapu'da (muhtemelen İstanbul'da) *iskanına muvaffak olunmuştur.*

Adanadaki ticaretle meşgul Karayusufoğlu biraderlerin himmet ve teşvikiyle ve şefkimeşkurremukim? (orijinal metinde okunamamıştır) *Kermirliler tarafından iradı* (geliri) *vatanlarının mektebine ve katibine tahsis olunmak üzere bir mülkin istirasına say-u gayret olunmuştur ki gerek bu diyarlar gerek karyenin 2 adet kilisesinden toplanan akçe ile Germir'de bir anaokulu, bir kız okulu* (kızlar okulu), *bir ilkokul, bir de mükemmel denilecek raddede Skolarhion*[1] *idare olunmaktadır. Bunlara ücretsiz olarak devam eden talebenin adedi 300'ü mütacevizdir Fakat her tarafta olduğu gibi kumalama* (çekememe) *burada dahi baş göstermeye başlayıp mekteplerin terakki ve tereyufuzune/terefziyonuna?* (orijinal metinde okunamamıştır) *oldukça mani olmaktadır ki bunun bir misali olmak üzere şunu zikredelim, bundan 7 ve 8 sene kadar/kadim? Skolarhion'da 2 adet ortaokul sınıfları var iken 2 taraflılık ve ittifaksızlık yüzünden memleketin yegane şerefi olan mektebin bu sınıfları lav edilmiş olup ve hatta azar azar bütün mektepler son derece inkıraza* (çöküntüye) *yüz tutmuştur. Mektepler ve ebniyeyi karyenin ilerlemesi için agrazi nefsaniye bertaraf edilerek her bir vicdan sahibi insan borcu olan vazifeyi hamiyeti etmelidir."* [40].

[1] Skolarhion: ilkokulun son 2 senesi ile günümüzdeki ortaokulun ilk senesini ihtiva eden okul.

Aşağı Mahalle Cami (Yapı No. B):

Aşağı mahalledeki Sığıreğleği meydanında (427. Sokak), Çay sokağının (426.sokak) hemen bitiminde yer almaktadır. Tapuda 11294 ada, 23 parselde (Şekil 3.76) kayıtlıdır[1]. Kitabesi bulunmamakla beraber 19. Yüzyıl sonlarında inşa edildiği düşünülmektedir (Şekil 3.77).

(a) (b) (c)

Şekil 3.76 Aşağı Mahalle Cami, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2018 [57]

Şekil 3.77 Aşağı Mahalle Cami'nin doğu cephesinin Sığıreğleği meydanından (427.sokak) görünüşü, 2018

[1] KKTVKK'nun 154 toplantı numaralı, 06.11.1993 tarihli, 1619 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.3).

Nasuhoğlu Çeşmesi (Yapı No. D):

Hacı (acı) Sehak mahallesinin (427. Sokak) bitiminde, iki katlı bir yapının güneybatı duvarı üzerinde yer alan çeşme, tapuda 1398 parselde kayıtlıdır[1]. H.1345/M.1926 yılında Nasuhoğlu Sadık tarafından yaptırılmıştır (Şekil 3.78). Osmanlı döneminden kaldığı söylenen çeşme günümüzde kullanılmamaktadır [2].

Şekil 3.78 427. Sokağın (Hacı (acı) Sehak mahallesi) bitiminde yer alan Nasuhoğlu çeşmesi ve kitabesi, 2018

[1] KKVKBK'nun 92 toplantı numaralı, 20.11.2014 tarihli, 1284 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

[2] 1936 yılında Vali Adli Bayman'ın gözetiminde 37 kişilik Kayseri Halkevi topluluğu Germir Köyü'ne bir gezi düzenlemiştir. Bu gezi sonrası köyde daimi akan içme suyu bulunmadığını tespit etmişler ve Mimarsinan Köyü'nden Germir'e bir çeşmelik içme suyu temin edilmesini sağlamışlardır [96].

Kirişçi mahallesi Çeşmesi (Yapı No. I):

Kirişçi mahallesi (429. Sokak) ile Tir(h)embaşı mevkilerinin kesiştiği noktada, bir yapının duvarına bitişik olarak inşa edilmiştir. Tapuda 1772 parselde kayıtlıdır[1]. Günümüzde kullanılmayan çeşmenin kitabesinde "Yaşım yirmidörde vardı, ecel etrafımı aldı, tenim topraklara daldı, muradım mahşere kaldı, Muharremoğlu Bekir Hasanatı, 1921" yazmaktadır (Şekil 3.68).

Şekil 3.79 Kirişçi mahallesindeki çeşme ve kitabesi, 2017

[1] KKVKBK'nun 69 toplantı numaralı, 09.01.2014 tarihli, 897 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Dükkanlar (Yapı No. E):

Hacı (acı) Sehak mahallesi (427. Sokak) ile Şirin mahallesinin (428. Sokak) kesiştiği noktada, Karakaşoğlu Hacı Zakari Evi (Nuh Fırıncı Evi)'nin hemen bitişiğinde, eğimli bir arazi üzerinde yer almaktadır (Şekil 3.80). Tapuda 11300 ada, E- 1402, Y-7 parselde kayıtlı[1] bulunan dükkanların bir dönem (19. yüzyılda) sarraf dükkanları[2] olarak kullanıldığı bilinmektedir (Şekil 3.81, 3.82).

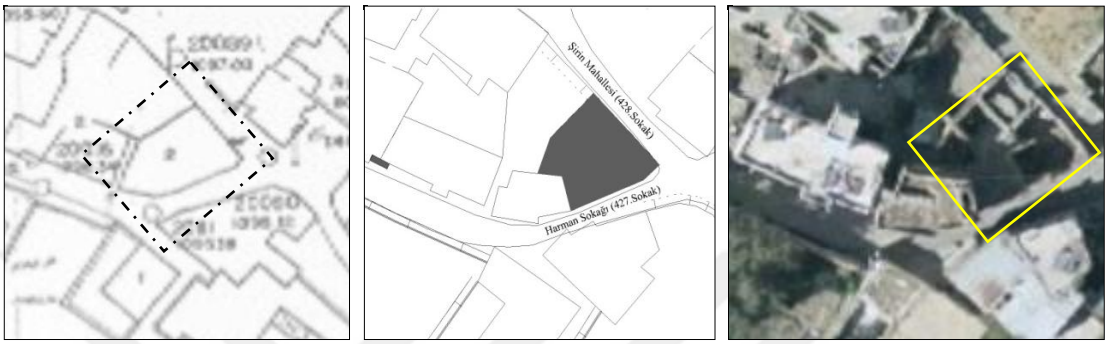

(a) (b) (c)

Şekil 3.80 Dükkanlar, (a) 1/1000 İmar Planı [57], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64] ve (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A. 6).

[2] 19.yy son çeyreğinde Germir'de 16 adet mağaza, 71 adet dükkan, 1 adet sarraf [55], 20.yy başlarında ise 1 ayakkabı tamircisi, 1-2 bakkal, Iakovos Keremidzoglou'nun hazır giyim ve züccaciye mağazasının yanı sıra babası Paisios Keremidzoglou'nun dükkanı gibi çok çeşitli dükkan ve mağazalar bulunmaktaydı [41].

Şekil 3.81 Dükkanların güneydoğu cephesinde yer alan yuvarlak kemerli kapıları, 2017

Şekil 3.82 Dükkanların kuzeydoğu cephesinin Şirin mahallesinden (428.sokak) görünüşü, 2017

Fırınlar:

Germir'de birçoğu Ermeniler tarafından yaptırılmış olan ve halkın ekmek ihtiyacını karşılayan yaklaşık 11 adet fırın vardı [55]. Bu fırınlardan tespit edilenlerin 2 tanesi de Kirişçi mahallesinde (429. Sokak) yer almaktadır. Tapuda 11333 ada, 11 parsel (Yapı No. G)[1] (Şekil 3.83) ve 11338 ada, 22 parselde (Yapı No. H)[2] (Şekil 3.84) kayıtlı olan fırınlar günümüzde hala kullanılmakta olup mülkiyetleri özel şahıslara aittir.

Şekil 3.83 429.sokakta (Kirişçi mah.) yer alan fırın (Yapı No. G)

Şekil 3.84 429.sokakta (Kirişçi mah.) yer alan fırının dıştan görünüşü (Yapı No. H)

[1] KKVKBK'nun 92 toplantı numaralı, 20.11.2014 tarihli, 1284 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

[2] KKVKBK'nun 69 toplantı numaralı, 09.01.2014 tarihli, 895 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

3.5 Tarihi Evler

İnsanlar yüzyıllar yılı evler yaptılar.
İrili ufaklı, birbirinden farklı,
Ahşap evler, kagir evler yaptılar.
Doğup ölenleri oldu, gelip gidenleri oldu,
Evlerin içi devir devir değişti
Evlerin dışı pencere, duvar.
B. Necatigil (Varlık, 329, 1 Aralık 1947)

Germir Köyü konutları kuzeybatı ve güneydoğu yönlerinde uzanan tarihi Derevenk Vadisi'nin topoğrafik yapısına uygun şekilde, eğimli bir arazi üzerinde konumlanmıştır. Yer yer daralıp genişleyen mahallelerin, birbiriyle bağlantılı dar sokakları üzerinde yer alan konutlar, kendilerine özgü organik sokak dokularını meydana getirmekte ve tepeyle birlikte yamacı işgal etmektedirler (Şekil 3.85).

Şekil 3.85 Germir Köyü, 2016 (Fot. Abdullah Tezer Arşivi)

Evler sokak ve arsaya göre şekillenmiştir. Genellikle bulundukları parselin sokak tarafına yerleştirilmiş olan konutlar komşu yapılara bitişik vaziyettedir (Şekil 3.86). Bu bitişik nizam yapı düzeni Germir'deki geleneksel sokak dokusunun en belirgin özelliklerindendir. Ayrıca evin karşısındaki bina ile ilişkisi değerlendirildiğinde, aralarındaki mesafenin oldukça yakın olduğu görülür.

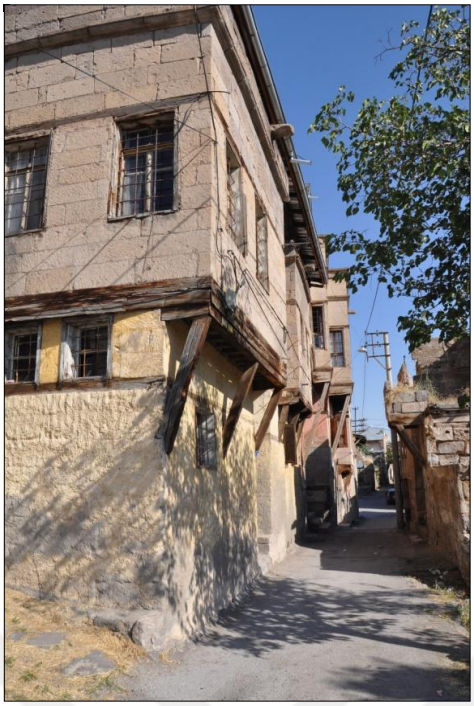

(a) Aşağı İslam mah./ Kuma(r)lı cad./ Bezirhaneler sok./ Balaban mah./ Sığıreğleği meyd./ Harman mah./ Hacı (Acı) Sehak mah. (427.sokak)

(b) Kirişçi mah. (429.sokak) (b) Hanönü/ Bakkal mah. (434.sokak)

Şekil 3.86 Germir Köyü sokaklarının genel görünüşleri, 2016

Germir'deki konutların çoğunda yapım yılını gösteren bir kitabe bulunmamaktadır. Mevcut kitabelerin üzerindeki tarihlere göre de, bitişik nizamdaki konutların yakın dönemlerde inşa edildikleri söylenebilir. Köydeki konutların çoğu Osmanlı Devleti'nin

Batı etkisine girdiği 19.yüzyıl'ın son çeyreğinden kalmış olup, daha eski örneklerine dair elimizde bilgi bulunmamaktadır.

Geleneksel Germir evleri kagir yığma yapılardır. Bölgede taşın bol olmasından dolayı[1] evlerin yapımında genellikle yumuşak, hafif ve kolay işlenebilen volkanik taşlar kullanılmıştır. Taş yanında ahşap (özellikle mobilyalarda) ve demir malzemeden de yararlanılmıştır.

Germir'deki Müslüman evleri mahremiyet algısından dolayı iç dönüktür ve evlerine giriş, bahçe olarak da kullanılan çok işlevli avlu üzerinden yapılmaktadır. Hıristiyan evleri ise Müslüman evlerine oranla dışa dönük olarak tasarlanmışlardır. Evlerine doğrudan sokağa açılan sokak kapısından girmektedir ve eğer varsa avlu, evin arka bahçesini oluşturmakta, geçit olarak kullanılmamaktadır.

Katlar:

Germir'deki evlerin çoğu bodrum (erzem, zerzemi) [6] +zemin kat olarak inşa edilmiştir. Ayrıca iki bodrum (çoğunlukla 2. bodrumlar in/kaya oyma mekanlardan oluşmaktadır) +zemin, bodrum+ zemin + birinci kat ve iki bodrum+ zemin + birinci kat olarak inşa edilmiş olanları da vardır.

Bodrum Kat:

Germir'deki bodrumlar sokak seviyesinin zamanla yükselmesinden ve arazinin eğiminden dolayı giderek içe gömülmüşlerdir (yaklaşık 1m.). Yarı gömülü haldeki bu katlar cephede açılan pencerelerle aydınlatılmış/havalandırılmıştır. Bunların dışında cepheden bakıldığında anlaşılmayan, evin bir ya da iki kat altında yer alan bodrumlar/inler de vardır. Bu bölümlerde mahzen, ambar, kuyu, ocak, depo (erzak, odun, saman vd.), ahır vd. birimleri yer almaktadır. Farklı kotlarda düzenlenmiş olan bodrum kattaki bu depolama ve hizmet birimleri taştan kemerli geçitlerle birbirine bağlanmaktadır[2]. Ayrıca dar sokaklarda karşılıklı olarak yer alan yapılar arasında bodrum katlarda yer alan inler aracılığıyla bağlantılar bulunmaktadır. Günümüzde bu geçitlerin çoğu kapatılmış durumdadır.

[1] Sönmüş bir volkanik dağ olan Erciyes'den dolayı taş Kayseri'de bol bulunan bir malzeme olmuş ve yapılarda sıklıkla kullanılmıştır [74].

[2] Bodrum katta çok çeşitli hizmet birimleri bulunmaktadır. Ancak bunların hepsinin ne amaçla kullanıldıkları günümüzde ne yazık ki tam olarak tespit edilememiştir. Bazılarında üretime ve depolamaya yönelik çeşitli bölümler (şarap mahzeni, taş ambarlar ve taştan oyma setler/raflar/nişler, ocaklar, vd.) yer alırken, bazılarında ise bunların hiç biri yer almamakta, yalnızca taş kemerli geçitler bulunmaktadır. Bugüne kadar çalışılmamış/belgelenememiş olsa da Türk Evi'nde bodrum katlar gayrimüslim yapılarında olduğu kadar işlevsel ve üretime yönelik kullanılmamıştır.

Zemin kat:

Germir'de bodrum ve zemin kattan oluşan evlerde zemin kat evin esas katı olduğu için burada giriş, hela, sofa, başoda, tokana (mutfak) vd. odalar ve merdivenler yer almaktadır. Aynı zamanda ahır ya da mahzen girişleri de bu katlarda bulunur ve birbirlerine geçişleri vardır.

Birinci kat:

Germir evlerinde zemin+ birinci kat olarak inşa edilen yapıların birinci katları çoğunlukla yıkılmış durumdadır. Bu sebeple yıkılan katların esas kat olarak kullanılıp kullanılmadıkları bilinmemektedir. Birinci katları sağlam durumda olan yapılarda ise bu katlarda tıpkı zemin katlarda olduğu gibi yaşama birimlerinin (oda, sofa, tokana vd.) yer aldığı görülmektedir.

Plan Tipolojisi:

Germir'de çoğu evin iç sofalı (karnıyarık) ve orta sofalı Türk evi plan özellikleri gösterdikleri ancak bazılarının bunların karışımından meydana geldikleri söylenebilir [1]. Döşeme ve tavanlarda meydana gelen çökmelerle zamanla yapılan ekler, bazı evlerin özgün durumlarını ve plan şemalarını kaybetmelerine yol açmıştır.

Odalar:

Germir evlerindeki odalar Osmanlı-Türk evindeki odalar gibi bir sofa etrafında düzenlenmiştir ve odaya yalnızca sofadan girilmektedir. Her odada giriş-çıkışın sağlandığı tek bir kapı bulunur. Pahlı (gönyeli) olarak yerleştirilen kapılar olduğu gibi, odanın bir köşesinde yer alanlar ya da yüklük ve şerbetliklerle birlikte tasarlanan örnekler de görülmektedir.

Hıristiyan evlerindeki odalarda giriş kapısı yanında, başka bir odaya geçişi sağlayan ikinci bir kapı daha bulunabilmektedir. Odadan odaya geçişler tüm gayrimüslim evlerinde görülmese de oldukça yaygındır.

Konumu itibariyle evin en saygın yerinde, esas katta bulunan başoda, evin döşemesi ile dikkat çeken en büyük ve en donanımlı odasıdır. Oda kapısının açıldığı seki altı, odaya

[1] Kayseri evleri diğer bölgedeki (Ege, Akdeniz vd.) evlere göre kendi başlarına ayrı bir tip teşkil ederler ve eyvanlı, dış sofalı ve iç sofalı (bir anlamda Talas Evi) olmak üzere 3 farklı tipte karşımıza çıkar [18]. Bir diğer anlamda Kayseri evleri plan tipleri içerisinde Orta Anadolu'nun özellikle Niğde ve Kayseri bölgesinin yine Kuzey Suriye ile buluşan taş mimarisi sınıfına girmektedir [6].

girenleri karşılaşılayan ilk bölümdür. Odaların çoğunda bulunan ve seki altından bir basamakla çıkılan seki, oda içindeki esas yaşama alanını oluşturur. Taş ya da ahşap olan seki üstü bazı evlerde "direklik [6]" denilen ahşap dikme ve korkuluklarla seki altından ayrılmıştır. Seki üstünden yaklaşık 15-30 cm. yükseklikteki (döşemesiz/mindersiz hali) sedir sekileri pencere önlerinde I (tek kollu), L ve U şeklinde düzenlenmiş olup tüm odaya hakim konumdadırlar. Malzemeleri ise çoğunlukla seki üstü ile aynıdır ve taş ya da taş üzeri ahşapla kaplanmışlardır.

1923 tarihli mübadelede Yunanistan'a gönderilen mübadiller de Germir evleri, odaları ve mobilyaları hakkında benzer bilgiler vermektedirler:

20.11.1954 tarihinde Paisios Kiremitçioğlu tarafından aktarıldığı kadarıyla Germir'deki *"oyma* (kayadan oyma) *bodrumlar"* aşağıdaki önemli bilgileri içermektedir.

> *"Evlerimizin altında hepimizin peynirlerini, meyvelerini ve ununu koyduğu birtakım alanlar vardı. Toprağa oyulmuş 10 adet basamak iniyorduk ve hemen altında 2x2 ebatında bir alanla karşılaşıyorduk, biraz daha ötede 2x3 ebatında başka bir alan daha vardı. Ev yıkılmasın diye daha büyük alanlar yapmamayı tercih ediyorduk. Aynı işlevi görecek olan 2 veya 3 adet küçük alan oluşturuyorduk.*
>
> *Bunlara 'ambar' adını veriyorduk. Bunları ebeveynlerimiz evlerini inşa ederken meydana getirmişler ve o zamandan beri başka bir ev inşa etmemişler. Doğduğum tarihten ayrıldığım tarihe kadar (1894-1924) başka bir ev inşa olmadı. Sadece yıkıldıklarını hatırlıyorum.*
>
> *Germir'de büyük bodrumlar olduğunu hiç duymadım. Her kim ki büyük bodrumlarımız var derse yalan söyler. Ancak yeniçerilerin burada saklandığına dair duyumlar alıyorduk. Ancak ben ambarların dışında başka bodrumlara rastlamadım"* (Şekil A.26) [42].

23.9.1957 tarihinde Nikolaos Bostantzoglou ve Kleanthis Bostantzoglou tarafından aktarılan *"bodrum/in"* tanımlamalarına göre bodrum katlarda şarap üretimi için ayrılmış bölümler ve sabit mobilya düzenekleri mevcuttur.

> *"Eski günlerde öyle görünüyor ki Kermira'daki tüm evler güvenlik nedeniyle kaya içindeydi. Bu bodrumlar bizim zamanımıza kadar kaldı ve biz, hem Yunanlılar hem Türkler onlara "in" derdik. Her evin bir ya da birden fazla ini*

vardı. Evimizde iki in vardı... Girdiğiniz anda kayaya oyulmuş bir kaya parçası/havza vardı çünkü eskiden, bodrum katlarında yaşadıklarında, üzüm sıkma/presleme tesisatına sahiptiler. Ve kayanın içinde, yanlarda, görünüşe göre eşyalarını koymak için raflar gibi bir şey oymuşlardı.." [70].

27.9.1957 tarihinde Hariklia Bostancıoğlu tarafından yapılan "Ev tasviri" ise Germir'deki konutlarda yer alan oda ve diğer mekanların yanında mobilyalar hakkında da özel terimler ve önemli bilgiler içermektedir.

"Tüm evlerde bulunan bodrum katı da hesaba katarsak evlerimiz iki veya üç kattan oluşuyordu. 'İn' adını verdiğimiz bodrum katında çok soğuk vardı ve biz burayı buzdolabı olarak kullanıyorduk. Şaraplarımızı, peynirlerimizi, turşularımızı, patateslerimizi ve başka birçok erzağı burada saklıyorduk. Bodruma gitmek için 8 veya 10 kadar basamak iniyorduk. İn, tiremde üzerine oyulmuştu. Evin dış kapısından girdiğin zaman 1. katta şu an 'hol' adı verilen bizimse 'avlu' adını verdiğimiz bir alan vardı. Yüzeyi plakalarla (yassı taşlarla) kaplanmış olup bahçeye bakan büyük bir penceresi vardı. Avludan 1-2 basamak inildiği zaman 'stavlos' dediğimiz 'ahır'a gidiliyordu. Ahırdan da ine iniliyordu.

Ahırda hayvanlarımız vardı, inek, manda, katır ya da varsa eşek. Ahırın içinde tahtadan ayrı bir bölüm vardı, şöyle ki birkaç basamak çıktığın zaman etrafı parmaklıklarla çevrili bir oda vardı, şimdi bu odalara 'patari (tavan arası)' adı veriliyor. Kışın başka köyden gelen bir yabancı olursa onu burada yatırıyorduk. Ahırda bir kapı vardı ve birkaç basamak indikten sonra her iki tarafında da odalar bulunan uzun bir koridora çıkılıyordu. Bu odalara 'mağaza (magazia)' adını veriyorduk ve aslında kastettiğimiz şey 'depo, ambar'dı. Bu odalar oturmak için değildi. Mağazalar şunlardı: hayvanlarımız için gerekli olan samanları sakladığımız samanlık ve hemen yanındaki diğer mağaza ise buğdayı ve arpayı koyduğumuz ambardı. Bu mağazada içinde bölümleri bulunan ve bulguru, tarhanayı ve reçellerimizi koyduğumuz başka kasalar da vardı. Bu mağazaların tam karşısında 2 adet mağaza daha vardı. Birinde bir 'cendere' vardı ve biz burayı üzümlerden şıra çıkarmak için kullanıyorduk. Bunun içinde ayrıca odunlarımızı da bulunduruyorduk.

Başka bir mağaza ise 'kumerlik' adını verdiğimiz mağazaydı. Burası çok karanlıktı ve odunlarımızı koyuyorduk. Oradan suyun aktığı bir su arkı vardı ve

bu su bahçeden geçip sarnıca dökülüyordu. Burada adına 'tenk taşı' (1) dediğimiz ve pastırmayı düzleştirmeye yarayan büyük bir taş vardı.

Tüm bunlar birinci kattaydı. Her yer depo doluydu, yaşadığımız odalar değildi bunlar.

İkinci kata 5-6 adet geniş ve taş basamakla çıkıyorduk ve yan kısımlarda da oturup dinlenmek için kullandığınız taş kanepeler bulunmaktaydı. Kapı büyük, tahta ve kemerli idi ve büyük bir anahtarı ve kol demiri vardı. Bu evin asıl kapısıydı çünkü yaşadığımız alan yani ev olarak kullandığımız alan ikinci kattaydı. Kapıdan girince yerleri plakalarla yani yassı taşlarla kaplı büyük kare bir holle karşılaşıyordun. Bu holde karşı karşıya bulunan ve kışın kullanılan iki adet oda bulunmaktaydı. Biri erkekler ve yabancılar için diğeri ise kadınlar için kullanılıyordu. Bu ikinci odaya iskemni odası adını veriyorduk çünkü burada skemni vardı. Kışın tüm gün vaktimizi bu odada geçiriyorduk. Orada yemek yiyorduk, çocuklarımız orada kitap okuyorlardı ve geceleri de orada uyuyorduk. Odanın iki tarafında sedirlerimiz vardı, bunlar bir çeşit divandı. Duvarlardan biri yüklük adını verdiğimiz ve içine döşeklerimizi ve geceleri örtündüğümüz yorganları koyduğumuz dolaplardan oluşuyordu. Yer ve tavan tahtadandı. İskemninin dışında bu odada bulunan demir bir sobamız da vardı. Erkekler ve yabancılar için kullandığımız diğer odada da aynı şeyler vardı. Sadece skemni yoktu o odada. Orada güzel bir soba vardı. Ceviz ağacından yapılmış bir masa vardı. Tahta tavanın üstünde çok güzel oymalar vardı. Duvarda yüklüklerden başka serpetlik de vardı. Bu odadaki iki bölümden oluşan büyük ve tahtadan bir kapıdan divanhane adını verdiğimiz büyük bir hole çıkılıyordu. Orada yazlık odalar, mutfak ve sufa adını verdiğimiz bir oda bulunuyordu. Divanhanenin bahçeye bakan iki adet büyük penceresi vardı. Pencerelerin altında taştan yapılmış büyük bir setir vardı. Yan duvarlarda dal desenleriyle süslenmiş örtülerle kaplanmış tahta kanepeler vardı.

İçlerinden biri, taştan yapılmış setirlerin yer aldığı ve yazın yabancıları kabul ettiğimiz vizite odası adını verdiğimiz odaydı bir diğeri de yazları uyuduğumuz ve yaz odası adını verdiğimiz odaydı.

Divanhanede skemni odası ile irtibatlı olan mutfak da bulunmaktaydı. Mutfakta biri büyük, diğeri küçük iki adet tanturi (kilden yapılmış fırın) ve bir adet de

ocak vardı. Günlük kolay yemekleri ocakta pişiriyorduk. Diğerlerini küçük tanturide, kaymağı da büyüğünde yapıyorduk. Mutfakta ayrıca küçük bir depo görünümünde olan ve içine her gün kullandığımız odunları koyduğumuz ufak bir bölme vardı.

Sufa adını verdiğimiz ve mutfağın tam karşısında bulunan odada ise duvarda iki adet büyük yüklük bulunmaktaydı. Bunların içine halıları, döşekleri ve yabancılar için kullandığımız yorganlarımızı koyuyorduk. Orada ayrıca içine annemizin çeyizinin konulduğu cevizden yapılmış büyük bir sandık ve içine kilim ve halılarımızı koyduğumuz daha ufak sandıklarımız vardı.

Sufada ikonalarımızın bulunduğu bir köşe de vardı.

Tüm bunlar yaşadığımız alan olan ikinci katta bulunmaktaydı. Üst kısımda tüm evi kaplayan taraça ise toprakla kaplanmıştı. Orada tüm işlerimizi yapıyorduk, bulguru, tarhanayı ve daha birçok şeyi.

Evin ayrıca bir bahçesi ve ön cephesini kaplayan, ufak ve bahçe tarafına uzanan bir verandası vardı. Bahçede kar yağışından sonra suyu topladığımız bir sarnıç ve yazın yemek pişirdiğimiz bir tanturi vardı.

Evin tüm pencerelerinde kare şeklinde demirler vardı.

(1) Tenk 'istif' anlamını taşımaktadır. Tenk taşı: İstif taşı, yani pastırma istifinin üstüne konan taş anlamındadır " (Şekil A.27-A.29) [42].

Hariklia Bostancıoğlu'na göre *"Minder (Minteri), Şal (Sal), Serpetlik ve Sedir (Setiri)"* tanımlamaları ise aşağıdaki gibidir.

"Minder (Minteri): Yere koyduğumuz ve skemninin etrafında oturduğumuz bir çeşit yastığa minder adını veriyorduk. Minderin içinde ya yün veya pamuk vardı ve üstü de tek renkten oluşan bir kılıfla kaplıydı ve bunun hemen üstünde de dal desenli veya çizgili başka bir kılıf vardı" (Şekil A.28) [42].

"Şal (Sal): Şal dediğimiz şey bir çeşit 'yorgan'dı ve sadece yünle işlenmiş bir el dokumasıydı. Bu el dokuması tek renkliydi ve rengi de açık bejdi. Yorganı diktikleri gibi bunu da çeşitli şekiller kullanarak dikiyorlardı. Yorganla karşılaştırıldığında şal daha inceydi" (Şekil A.29) [42].

"Serpetlik: Tüm odalarda şerbetliğimiz vardı. Sadece skemni ve gaz odalarında yoktu. Serpetlik tahtadandı ve duvarın içine gömülüydü, aynı yüklükler gibi. Yukarı kısmında iki kanattan oluşan bir dolabı vardı ve bunu kilitleyip içine değerli eşyalarımızı yerleştiriyorduk. Mücevher, para v.b. Dolabın hemen iki yanında birtakım yerler vardı ve bunların üstünde örtü yoktu, buraya lambayı veya başka birtakım eşyaları yerleştiriyorduk. Dolabın hemen altında masa şeklinde bir tahta vardı. Bunun hemen altındaysa alçak bir dolap daha vardı. Bunun içine bardakları, tatlı kaşıklarının konduğu gümüş kadehi ve değerli servis malzemelerimizi koyuyorduk." (Şekil A.30- A.30.1) [42].

"Sedir (Setiri): Kışın tahtadan yazınsa taştan oluşan ve duvarların yanında bulunan divanlara verdiğimiz isimdi. Sedirin üstüne veya yere ise uzun-dar döşekleri koyup üzerlerine oturuyorduk" (Şekil A.31) [42].

BÖLÜM 4

GERMİR GELENEKSEL KONUTLARININ İÇ MEKANLARINDAKİ SABİT MOBİLYALAR

İç mekanlarda yer alan sabit mobilyaların neler olduklarının ve hangi amaçlarla kullanıldıklarının daha iyi anlaşılabilmesi adına, öncelikle evler hakkında genel bilgiler (yapım yılı, mülkiyeti, adres ve kadastro bilgileri [1] vd.) verilmiş, genel durumlarından (kat sayısı, cephe özellikleri, strüktür ve malzeme vd.) bahsedilmiş ve sonrasında bu evlerdeki mobilyalar yapının iç mekan analizi üzerinden her odaya özgü ayrı ayrı anlatılmıştır.

Bu aşamada her evdeki odalardan, odaların kat içindeki konumları ve özelliklerinden bahsedilmiş, daha sonra oda içindeki konumu belirlenen mobilyalar her birine yönelik oluşturulan plan, kesit, görünüş ve detay çizimlerinin (tarak izi ve ıstampaj örnekleri) yer aldığı kataloglara yerleştirilerek ayrıntılı olarak belgelenmiştir.

[1] Yapıların eski adres bilgileri verilirken, Çizelge 3.1'de yer alan 19.yy sokak ve mahalle isimleri esas alınmıştır. Kadasro bilgileri ise yapı tescil fişlerinde kayıtlı oldukları şekillerde verilmiştir.

Çizelge 4.1 Germir Köyü'nde çalışması yapılan konutların vaziyet planı üzerindeki konumları ve sokaklara göre dağılımları [64]

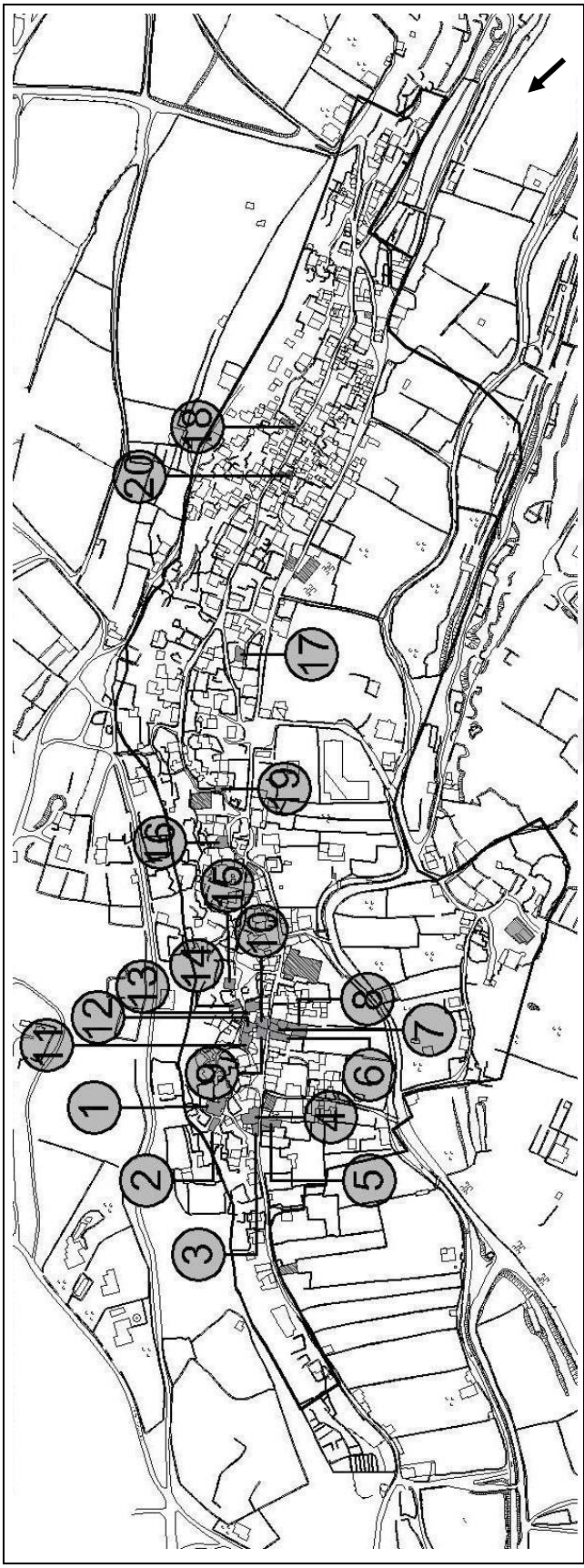

427.Sokak (Aşağı İslam mah. / Kuma(r)lı cad. / Bezirhaneler sok. / Balaban mah. / Sığıreğleği meyd. / Harman mah. / Hacı (Acı Sehak mah.)	
1	Fırıncıoğlu Evi, No: 76 11287 ada, E-1243 Y-1 parsel
2	*Osman Çavuş Evi No: 80* *11284 ada, 6 parsel*
3	Kemal Pehlivan Evi, No: 68 11286 ada, E-1212 Y-1 parsel
4	*Nuh Mehmet Deneme Evi, No: 66* *11286 ada, 2 parsel*
5	*Mehmet İlhan Evi, No:51* *11294 ada, 20,19 parsel*
6	Mehmet Pehlivan Evi, No: 35 (11295 ada, 19 parsel
7	*Hacı İsmail Deneme Evi, No: 33* *11295 ada, 20 parsel*
8	Hacı Ali Köse Evi, No: 31 11295 ada, 22-41 parsel
9	Hacı İsmail Pehlivan Evi, No: 44 11292 ada, E-1360 Y-24 parsel
10	*Mehmet Sağ Evi, No: 42* *11292 ada, 23 parsel*
428.Sokak (Şişmanoğlu mah. / Şirin mah.)	
11	Baki Köse Evi 11292 ada, 16 parsel
12	*M. Ali Akdağ Evi, No: 31* *11292 ada, 17 parsel*
13	İbrahim Akdağ Evi, No: 27 11292 ada, 20 parsel
14	*İzzet Sır Evi* *11293 ada, 4 parsel*
15	Bilal Türk Evi, No: 60 11298 ada, 2 parsel
16	*Ali İhsan Erbil Evi, No: 30* *11302 ada, 4 parsel*
429.Sokak (Kirişçi mah.)	
17	*Ali Hisar Evi, No: 6* *11311 ada, 1 parsel*
18	*Ali Murat Evi, No: 123* *11333 ada, 4 parsel*
430. Sokak (Bostancı / Bahçeci mah.)	
19	Hamdi Akın Evi, No: 19 11306 ada E-1485 Y-3 parsel
433. Sokak (Kiçibey / Bedurus mah.)	
20	Ömer Hisar Evi, No: 21 11330 ada, E-1599, Y-25 parsel
21	Kazım Duygulu Evi, No: 19 11330 ada, 17 parsel

4.1 427.Sokak

Çizelge 4.2 Germir Köyü 427.sokak üzerinde çalışması yapılan evler ve bu evlerin yakın çevresindeki anıtsal ve diğer tarihi yapıların vaziyet planı üzerindeki

427. Sokak: Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı/ Balaban mahallesi/ Sığıreğleği meydanı/ Harman mahallesi/ Hacı (Acı) Sehak mahallesi (19.yy)

1- Fırıncıoğlu Evi
2- Osman Çavuş Evi
3- Kemal Pehlivan Evi
4- Nuh Mehmet Deneme Evi
5- Mehmet İlhan Evi
6- Mehmet Pehlivan Evi
7- Hacı İsmail Deneme Evi
8- Hacı Ali Köse Evi
9- Hacı İsmail Pehlivan Evi
10- Mehmet Sağ Evi
A- Münip Deneme Bezirhanesi
B- Aşağı Mahalle Cami
C- Surp Stepanos Ermeni Kilisesi
D- Çeşme
E- Sarraf Dükkanları
M- Konak (Harman) Köprüsü
N- Sadık Çelen Konağı'nın Hamamı

4.1.1 Fırıncıoğlu Konağı Mobilyaları

Yapı no: 1

Eski adı: Çobanoğlu Yurki Konağı

Yapım yılı: 1854

Mimarı: -

Mülkiyeti: Ömer Fırıncıoğlu, vd.

Güncel durumu: Harabe[1], kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 29.12.1994[2]

Tescil eden kurum: KKTVKK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Konaklar (Germir) Köyü, Balaban mahallesi[3], Köyiçi Mevkii[4]; 10 pafta, 1243 parsel.

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 76; 11287 ada, 1 parsel (Şekil 4.1).

(a) (b) (c)

Şekil 4.1 Fırıncıoğlu Konağı'nın (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Germir halihazır haritalarında tespit edilmiş durumu.

[2] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.6, A.7).

[3] Yapı günümüzde 427.sokak'ta yer almaktadır. Ancak Çizelge 3.1'de yer alan adres bilgilerine ve M.Kara'nın mektuplarındaki tanımlamalarına göre konağın 427.sokağın biraz üzerindeki "Balaban mahallesi" nde yer aldığı tespit edilmiştir.

[4] KKVKBKM arşivi 38.00/1641 numaralı dosyadan edinilmiş bilgidir.

Yapının genel durumu:

Eğimli bir arazi üzerinde yer alan Fırıncıoğlu Konağı bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşan avlulu-bahçeli bir yapıdır. Günümüzde yalnızca bodrum ve zemin katı ayakta kalmış, 1.katı tamamen yıkılmış durumdadır [1] (Şekil 4.2).

Mehmet Kara mektubunda konaktan aşağıdaki şekilde söz etmektedir:

"Rum Çobanoğlu ailesinin iki katlı konağı şimdilerde Mehmet Fırıncıoğlu'na aittir. Üst katı eski yıllarda yıkılıp enkazı fiyatına (ucuza) *şehirdeki inşaatlara satılmış. Bir rivayete göre bu binanın mimarı İstanbul'da oturan bir İtalyan mimarmış. Binanın üst katındaki odalar çok süslüymüş. Fakat değerini takdir edemeyip yıkıp satmışlar..*[2]*"* (Şekil A.34)

Çıkmasız bir cephe düzenine sahip olan yapının güneybatı cephesinin tam ortasında içerlek yerleştirilen ana giriş kapısı (Şekil 4.3a), ahşap, çift kanatlı ve basık taş kemerlidir. Orijinalliğini büyük ölçüde korumakta olan kapının her iki yanında korent başlıklı taş sütunlar yer alır. Kapının üstündeki tepe penceresi önünde geçmeli dövme demir parmaklıklar bulunmaktadır. Pencere üzerindeki kartuş/kitabe rozet ve palmet benzeri bitki motifleri ile bezenmiştir.

Ana giriş kapısının dışında, güneybatı cephesinde yer alan diğer taş kemerli ahşap kapı ise ahır kapısıdır. Zemin katın kuzeydoğusundaki ocaklı oda/tokana kapısından ise bahçeye-avluya ulaşılabilmektedir. Ayrıca yapının kuzeybatısındaki bayırdan çıkılarak gelinen birinci kat kapı açıklığından da yapıya girilebilmektedir (Şekil 4.3b). Günümüzde kapı yerinde değildir ancak yuvarlak taş kemerinin kilit taşı üzerindeki 1854 tarihi yerinde görülebilir (Şekil 4.3c).

Pencere yönünden oldukça zengin olan konağın 427.sokağa bakan cepheleri aydınlık, avluya-bahçeye bakan odaları ise tavana yakın konumlandırılmış pencerelerinden dolayı

[1] 1939 yılındaki Erzincan depremi sonrasında birinci kat tamamiyle yıkılmış, yalnız bodrum ve zemin kat ayakta kalmıştır. Bu sebeple günümüzde evin yıkılan üst katındaki odalar ve içlerindeki mobilyalar hakkında bilgi sahibi olunamamıştır (KKTVKBK Arşivi 38.00 /1641 numaralı dosyadan edinilmiş bilgidir).

Yapıya komşu olan binanın (Yapı No: 2) sahibi Mehmet Pehlivan'dan alınan bilgilere göre ise 20. yüzyılın başlarında 600 liraya satın alınmış olan bu evin üst katı kasıtlı olarak yıkılmış ve sökülen taşlar Talas'a götürülerek orada yeni bir ev yaptırılmıştır.

[2] Mehmet Kara'dan alınan diğer bilgilere göre konağın yapımı için çeşitli yarışmalar düzenlenmiş ve İstanbul'dan mimarlar getirtilmiştir.

karanlıktır. Konağın ahşap lentolu pencerelerinin tümünde tek ya da çift kanatlı ahşap kepenkler ve önlerinde geçmeli dövme demir parmaklıklar bulunmaktadır.

Tüm cepheyi çevreleyen ahşap hatıllar, kaba kaval taş silmeler ve çörtenler cepheyi hareketlendiren unsurlardır. Yapının özgün/orjinal çatısı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Yıkılmış olan birinci katın zemini, evin düz damı haline gelmiştir. Fiziksel koşullarla (yağmur, kar vd.) gittikçe yıpranan mevcut tavanda yıkılma ve çökmeler meydana gelmiştir.

Yapım malzemesi çoğunlukla düzgün kesme (yonu) taş [15] olup yığma sistemde inşa edilmiştir.

Şekil 4.2 Fırıncıoğlu Konağı'nın güneybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2016 (Fot. Abdullah Tezer Arşivi)

(a) (b) (c)

Şekil 4.3 Fırıncıoğlu Konağı'nın zemin kat kapısı (a), birinci kat kapısı (b) ve birinci kat kapısının kemeri üzerindeki 1854 tarihli kilit taşı

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan üç basamakla çıkılarak gelinen ana giriş kapısı giriş holüne/1ZH açılmaktadır. Bu kısımda yer alan odalardan ilki yapının güneydoğusunda (kapının sağında) yer alan ve döşenmesiyle dikkati çeken "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/1ZA"dır. Başodanın hemen yanında, ahır ve ahır üzerindeki iki kat ile bağlantısı bulunan "Ocaklı oda/1ZB" yer alır. Kapının karşısındaki çift kanatlı ahşap kapıdan odalar arası bağlantıyı sağlayan sekizgen şeklindeki "Sofaya/1ZI" gelinmektedir. Bahsi geçen sofa üzerinde çeşitli boyut ve işlevlerde odalar[1] ve katlar arası bağlantıyı sağlayan taş basamaklı, ahşap dikme ve korkulu merdivenler bulunmaktadır. Yapının doğusunda (birinci kata çıkan merdivenlerin sağında) "Yüklük, şerbetlik, sedir ve ocaklı oda/1ZC", yapının kuzeydoğusunda (1ZC odasının yanında, kapının tam karşısında) "Yüklük ve tandırlı oda/1ZD", yapının kuzeyinde (1ZD odasının yanında) bahçe-avlu ile bağlantısı bulunan "Ocaklı oda (tokana)/1ZE", yapının kuzeybatısında (1ZE odasının yanında) "Yüklüklü oda/1ZF", yapının batısında (kapının solunda) ise "Yüklük ve sedirli oda/1ZG" yer almaktadır. Bahsi geçen odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun, orta sofalı Türk Evi plan şemasına uygun olduğu söylenebilir (Şekil 4.4).

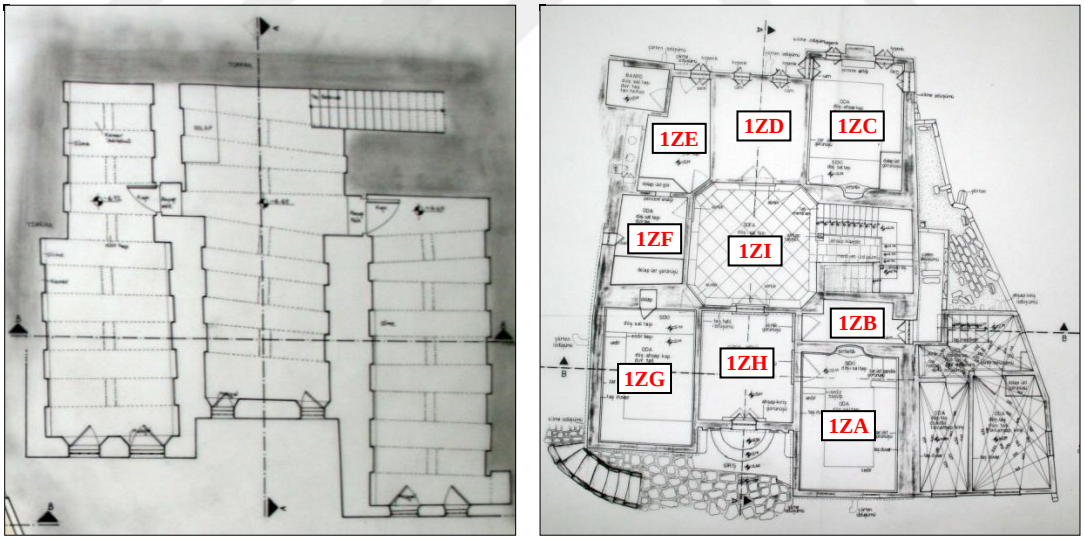

(a) Bodrum kat (b) Zemin kat

Şekil 4.4 Fırıncıoğlu Konağı'nın planları (Çiz. T.Kürtüncü, Ö.Ayaş, L.Aşkar)[2]

[1] Odanın kullanım amaçlarını bir ölçüde tanımladığı düşünülen sabit mobilyaların her odada bulunmadığı görülmektedir. Bu yüzden bazı odaların kullanım amaçları belirlenememiştir (Örn. 1ZF odası).

[2] Yapının bodrum ve zemin kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	

Konumu: Fırıncıoğlu konağının zemin katında, giriş holünün güneydoğusunda yer alır. Yaklaşık 23.5 m2'dir (Katalog No: 1.1.1).

Tahmin edilen işlevi: Odanın sahipleri tarafından hangi amaçlarla kullanılmış olduğu/orijinal işlevi bilinmemekte ancak yapıya girdikten sonra karşılaşılan ilk oda olması, sokağa bakan cephede yer alması ve yapı içindeki diğer odalara göre daha özenle döşenmiş olması açısından başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Oda kapısı yaklaşık 120 cm genişliğindeki seki altına açılır. Kuzeybatı ve güneybatı duvarlarında (D1 ve D2) ikişer adet ahşap penceresi vardır. ½ oranındaki bu pencereler ahşap kepenkli ve geçmeli dövme demir parmaklıklıdır. Zemini sal taşı[1] ile döşenmiş olan odanın tavanı yoğun bezemelerle donatılmış olup tekne tavan şeklindedir.

Mobilyaları: Odanın kuzeydoğu duvarında (D4) şerbetlikli bir yüklüğü vardır. Hemen devamındaki güneydoğu duvarında (D3) altı zarlı, üstü çift kapaklı gömme bir dolap yer alır. U şeklindeki sedir sekisi D1, D2 ve D3 duvarı boyunca konumlanmaktadır.

[1] "Sal taşı: İnce tabakalar halinde (6-8 cm kalınlığında) tabakalar halinde kesildiği için sal adı verilen, sert yapılı bir volkan tüfü; genelolarak geldiği yerin adı ile ispile taşı diye bilinen taştır" [15].

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	PLAN

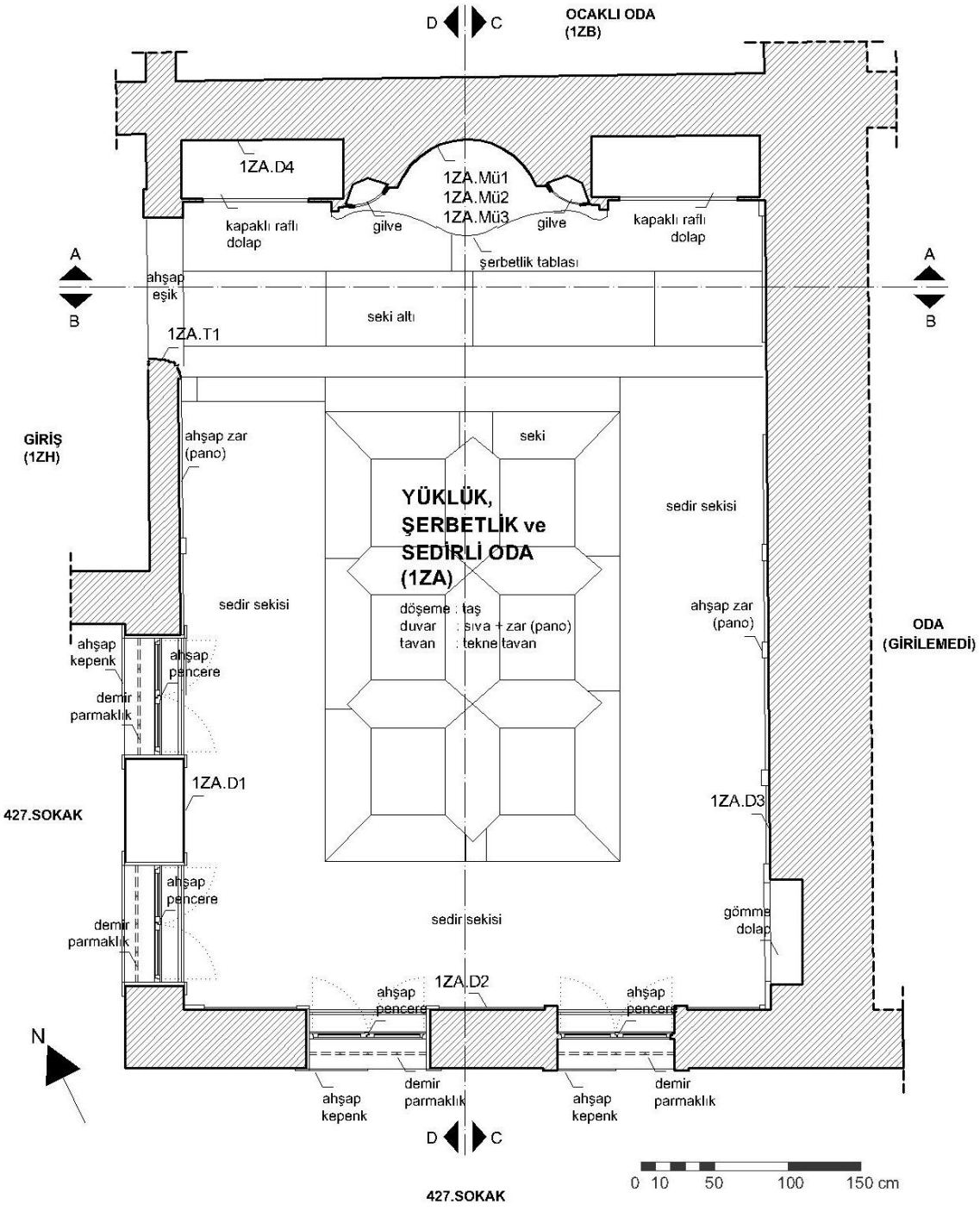

1ZA odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Bulunduğu duvar üzerindeki yüklükle birlikte inşa edilen şerbetliğin sağ ve sol bölümleri kapaklı, ortası ise açıktır. Düşey yönde başlıca üç ana bölümden meydana gelmektedir. En en üstte alçıdan yuvarlak bir hücre kemeri bulunur. Bu kemer neoklasik etkileri yansıtan girlandlar/askı çelenkler/aylama askılar [72] ile bezenmiş ahşap tavan eteğine kadar uzanır. Stilize edilmiş yaprak motiflerinden oluşan kemer şeridinin altındaki kemer alnı sağ ve solda simetrik olarak yerleştirilmiş ve iç içe geçmiş katmerli güller/rozetler ile donatılmıştır (Katalog No: 1.1.4c).

Ortadaki hücre duvarı da aynı şekilde alçıdandır ve yüzeyleri (günümüzde kötü durumda) dönem özelliklerini yansıtan Barok perde motifi ile süslemelidir. Simetrik düzenlenen ve yanlara doğru büzülerek toplanmış olan perdenin ucundan püsküller sarkmaktadır (Katalog No: 1.1.4a, b, 1ZA.Mü1, Mü2). Bezemeli hücre duvarının sağ ve solunda üst üste yerleştirilmiş üçerden, toplam altı kemerli gilve/givle/tembel deliği/takçagöz/hücre/göz bulunmaktadır. Beşgen planlı bu gilvelerin altta ön yüzleri düz, üst kısımları ise ortalarında ufak volütlü başlıklı kolonlar olan kemerciklere oturmaktadır. Bu gilvelerin yanlarında yarım daire profilli, üzerlerinde rozet çiçekleri bulunan helezonik bantların dolandığı, sarmal sütunceler bulunmaktadır. Bahsi geçen sütunçe kaideleri eğrisel planlı ahşap hücre tabanı/şerbetlik tezgahı/masası (kahve, şerbet vd. içeceklerin hazırlanmasında masa ya da konsol görevi yapan kısım) üzerine oturmaktadır. Öne doğru çıkıntılı bir yüzeyi olan bu tezgah, alttan ufak ahşap bir parça ile desteklenir. Şerbetliğin en alt kısmı ise çift kapaklı, raflı bir dolap şeklinde ve yanları düşey, kapaksız zarlar (panolar) şeklinde düzenlenmiştir (Katalog No: 1.1.2 (devam), 1.1.3).

Şerbetliğin sağ ve sol bölümlerindeki yüklükler kapaklı raflı dolaplar şeklindedir. Üst kısımları yatay dikdörtgen panolara bölünmüş, her bir pano yüzeyi bitki motifleri ile bezenmiştir. Profilli birer silme ile sonlanan bu panolar D1duvarındaki oda kapısı (Katalog No: 1.1.9, 1.1.10)., D2 duvarındaki pencereler (Katalog No: 1.1.80) ve D3 duvarındaki gömme dolap üzerinde de (Katalog No: 1.1.5 (devam), g), aynı şekilde sürdürülmüş ve tekrar yüklük ile şerbetlik hizasında sonlanmıştır (Katalog No: 1.1.3).

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.2 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

1ZA odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) yüklük ve şerbetliğin özgün durumu, 2011[1]

1ZA odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) yüklük ve şerbetliğin günümüzdeki durumu, 2016

[1] 2011 tarihli resimlerin tümü Kayseri Büyükşehir Belediyesi KUDEB arşivinden alınmıştır.

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	A-A KESİTİ

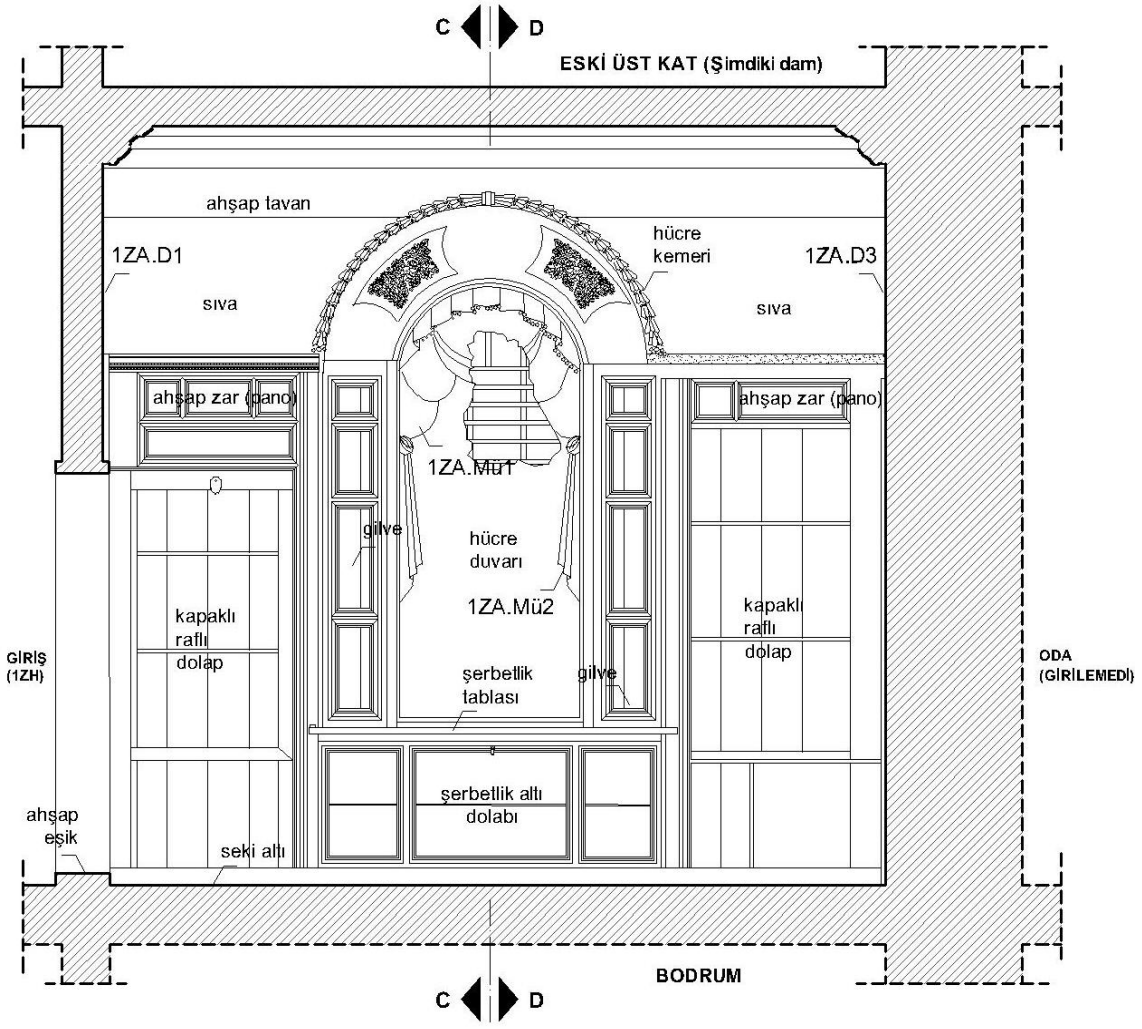

A-A KESİTİ

0 10 50 100 150 cm

1ZA odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) yüklük ve şerbetliğin önden görünüşü

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	ŞERBETLİK DETAYLARI

(a) 1ZA.Mü1

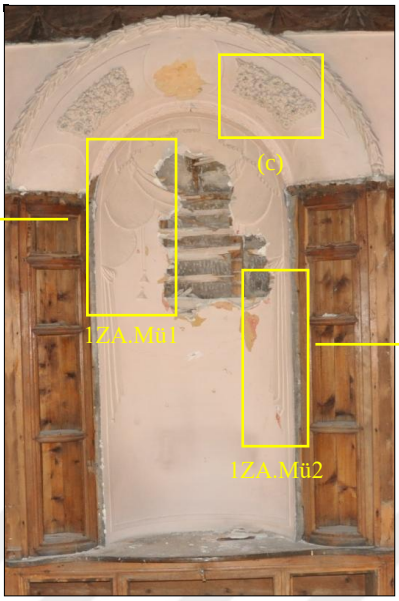

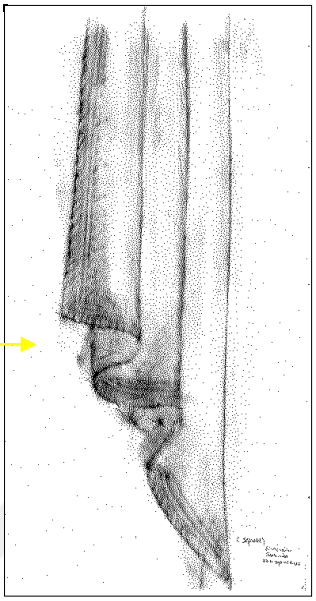

(b) 1ZA.Mü2

(c) Stilize yaprak motiflerinden oluşan kemer şeridi ve kemer alnında yer alan gülbezek motifleri, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.5
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

Seki altında, D4 duvarındaki yüklük ve şerbetlik ile D3 duvarındaki sedir yanlığı [12] arasında, ön yüzünde S ve C kıvrımlarda oluşan ve Barok etkileri hatırlatan 3 süslemeli kemeri olan, 60 cm yüksekliğinde, 50 cm derinliğinde, seki altı genişliğinde bir tezgah yer almaktadır (Katalog No: 1.1.5 (devam), a, d). Tezgahın hemen yanındaki ahşap sedir yanlığı ise mobilya ve duvar zarlarındaki gibi bezemelidir. Merkezinde oval formlu bir çiçek motifi ve uçlarında palmet benzeri birer bitki motifi bulunur (Katalog No: 1.1.5 (devam), c). Katlamalı olarak kullanılan bu motifin benzerleri yüklük dolabının kapakları üzerinde ve duvarlardaki diğer zar yüzeylerinde de tekrar edilmiştir (Katalog No: 1.1.5 (devam), d). Simetrik ve asimetik olarak yerleştirilen çiçek ve yaprak motifleri, vazodan çıkan çiçek demetleri, rozet çiçekleri vd. (Katalog No: 1.1.5 (devam), e, j) gibi bitki bezemelerinin yanı sıra karşılıklı konumlanan kuşlardan da anlaşılacağı üzere hayvan figürlerinin (Katalog No: 1.1.5 (devam), f) de kullanıldığı duvar zarlarının her biri özenle işlenmiştir.

D3 duvarının köşesinde, sedir sekisinden 62 cm yüksekte, yaklaşık 70x120 cm boyutlarında, kapaklı, 3 raflı bir dolap yer alır. Ortada geniş, altta ve üstte daha dar şekilde olmak üzere üç bölümlü, yüzeyleri gülbezek ve palmet motifleriyle süslemeli dolap kapakları günümüzde sökülmüş durumdadır (Katalog No: 1.1.5 (devam), h, ı, 1.1.6)

2011 yılında odada yer aldığı görülen sedir yanlığı ile 2016 yılında seki altında görülebilen tezgah, 2018 yılındaki çalışmalarda yerlerinde tespit edilememiştir (Katalog No: 1.1.5 (devam), b). Ayrıca her biri özenle bezenmiş olan ahşap zarların[1] eski fotoğraflarına bakıldığında da (Katalog No: 1.1.5 (devam), e, f, h, j) günümüzde tamamının yerinden söküldüğü, yalnızca sedir çevresinde yer alan ve yüzeyleri bezemesiz zarların bir kısmının özgünlüklerini korudukları görülmüştür.

[1] Kayseri yöresindeki bu pano sistemine "zar" adı verilmektedir [15].

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.5 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

(a) 2014 yılı

(b) 2016 yılı

(c) 2011 yılı

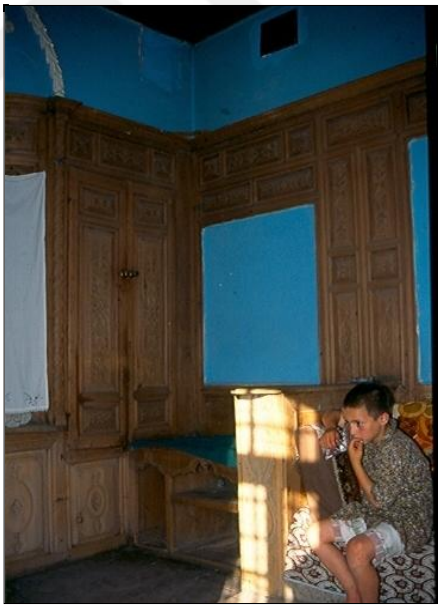

(d) Çekim yılı belirsiz
(Fot. Ali Temi Arşivi)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.5 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

(e)

(f)

1ZA odasının kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarındaki (D1 ve D3) yatay zarlar üzerinde yer alan bitki (e) ve hayvan (f) motifleri, 2011

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.5 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

(g) 1ZA odasının güneydoğu duvarında (D3) yer alan sedir sekisi, ahşap duvar zarları ve altı zarlı, üstü kapaklı gömme dolap, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.5 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

(h) 2011 yılı

(ı) 2016

(j) Gömme dolap üstünde yer alan yatay zarlar üzerindeki vazo içinden çıkan bahar çiçekleri, 2011

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.6
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	C-C KESİTİ

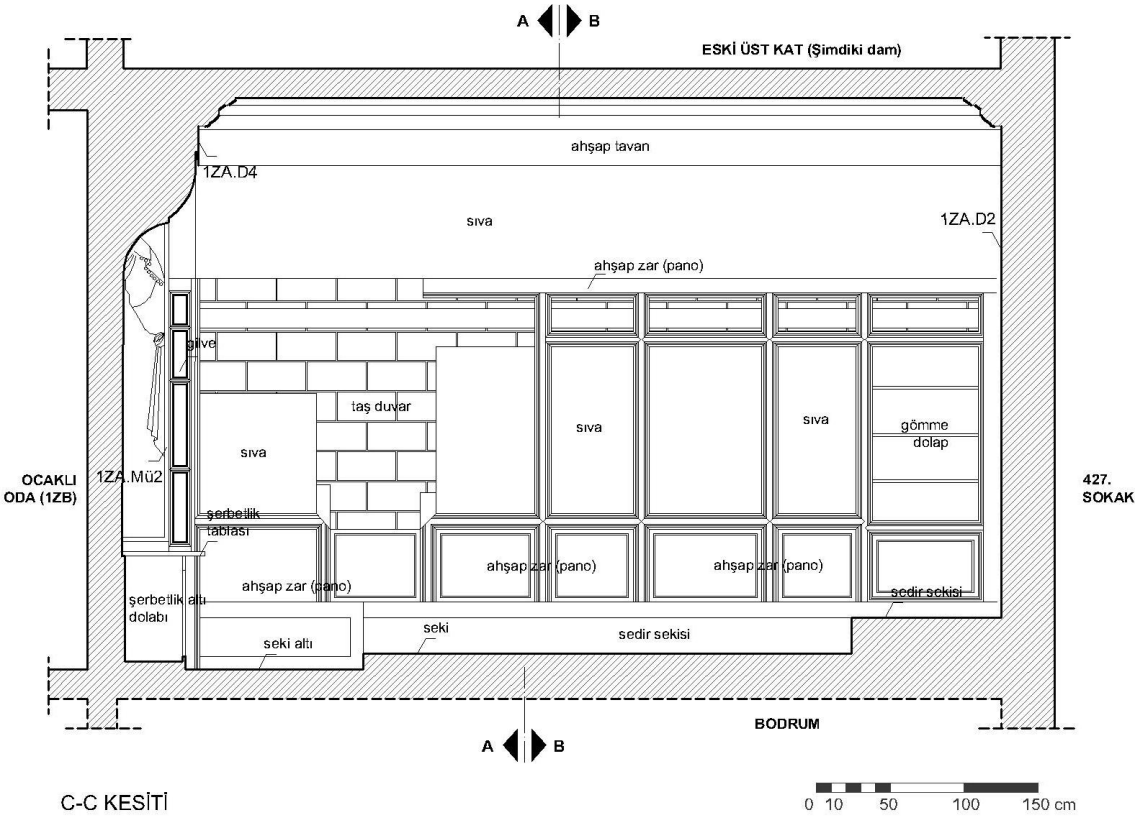

1ZA odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) şerbetliğin ve güneybatı duvarındaki sedir sekisinin kesiti ile güneydoğu duvarındaki (D3) ahşap duvar zarları, gömme dolap ve sedir sekisinin önden görünüşü

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D2 DUVARI MOBİLYALARI

Oda içindeki oturma birimleri olan sedirlerin yer aldığı seki, seki altı bölümünden 12 cm yüksektedir (Katalog No: 1.1.8). Seki zeminindeki taşlar geometrik şekiller oluşturacak şekilde düzenlenmiştir (Katalog No: 1.1.1). Seki üzerinde D1, D2 ve D3 duvarları önünde U şeklinde konumlanan sedir sekisi taştan olup, döşemesiz/mindersiz halde 21 cm yüksekliğindedir.

(a) 2007 yılı [73]

(b) 2016 yılı

1ZA odasının güneybatı duvarındaki (D2) ahşap pencereler ve U şeklindeki sedir sekisi

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	B-B KESİTİ

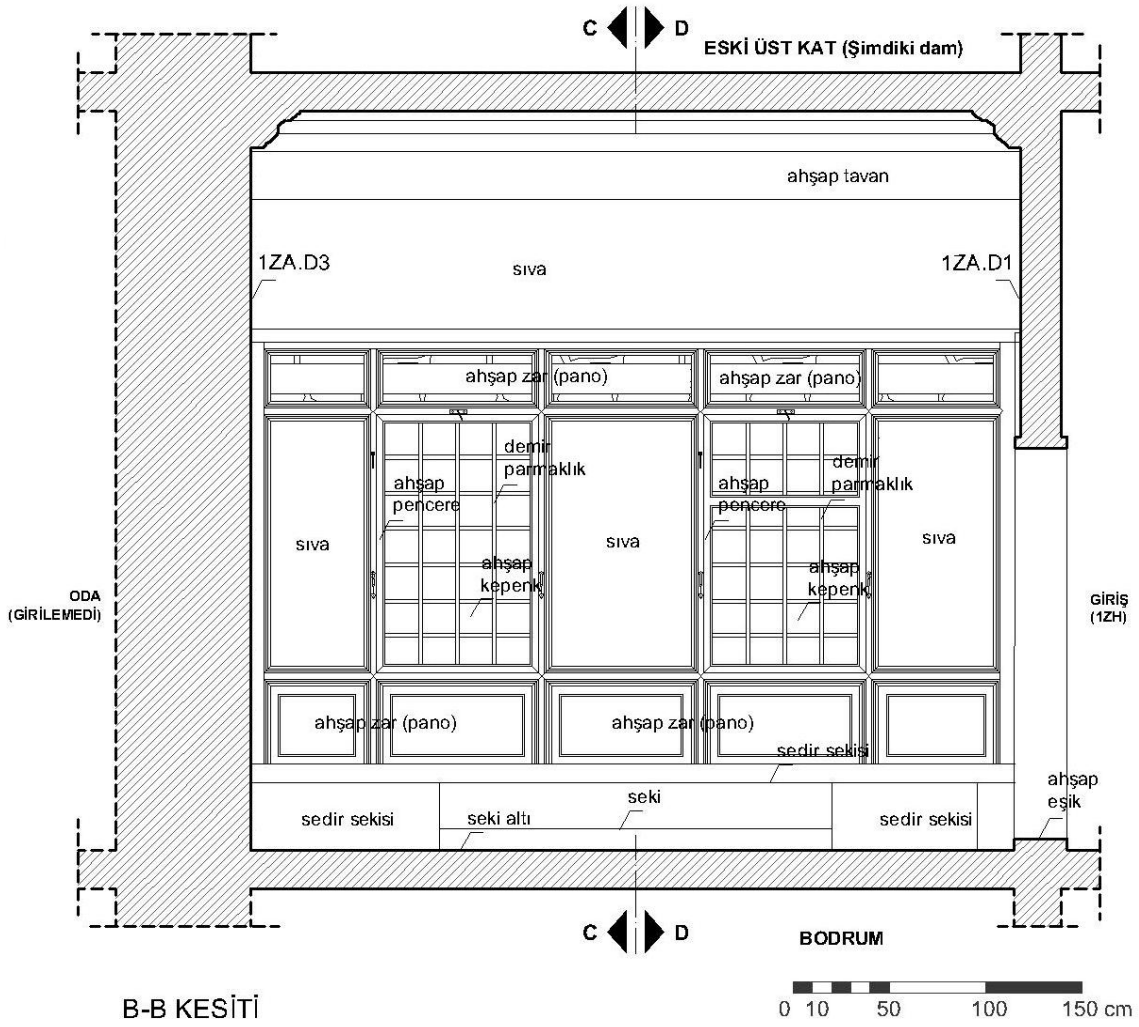

1ZA odasının güneybatı duvarındaki (D2) sedir sekisi, ahşap duvar zarları ve ahşap pencerelerin önden görünüşü

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.9
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

1ZA odasının kuzeybatı duvarındaki (D1) ahşap pencereler, sedir sekisi ve giriş kapısı, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.9 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın kuzeybatı duvarında (D1) yer alan ve tek kanatlı, bezemeli ahşap kapısı (a, b) günümüzde yerinde değildir (c). Kapıya ait tarak izi (d) çalışma süresince mevcut olan kapı kasa ve pervazından alınmıştır.

(a) 2011 yılı fotoğrafı

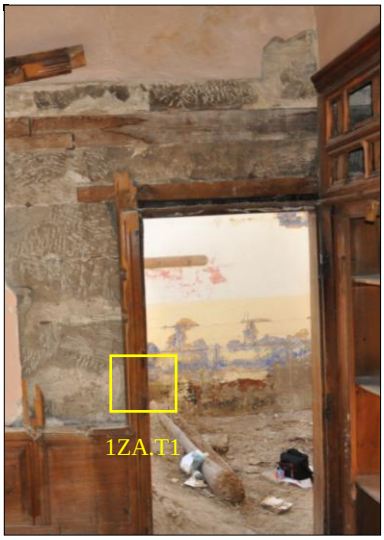

(b) 2016 yılı fotoğrafı

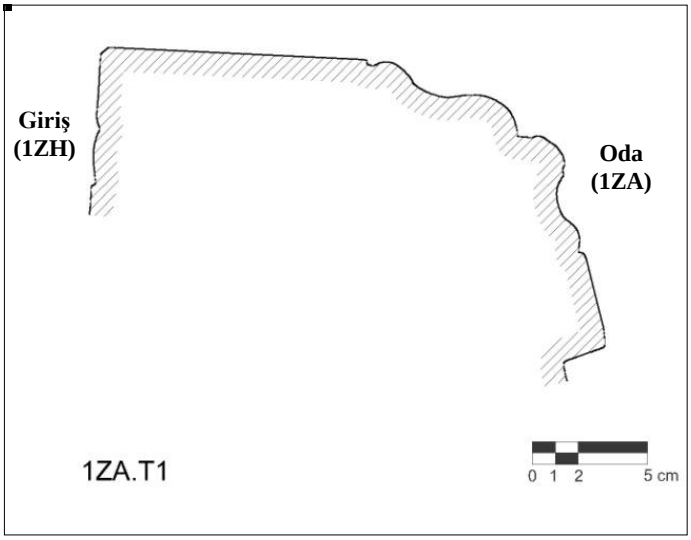

(c)

1ZA odasının kuzeybatı duvarında (D1) yer alan oda kapısı ve kapıdan (yatay yönde) alınan tarak izi (c) (1ZA.T1)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.10
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	D-D KESİT

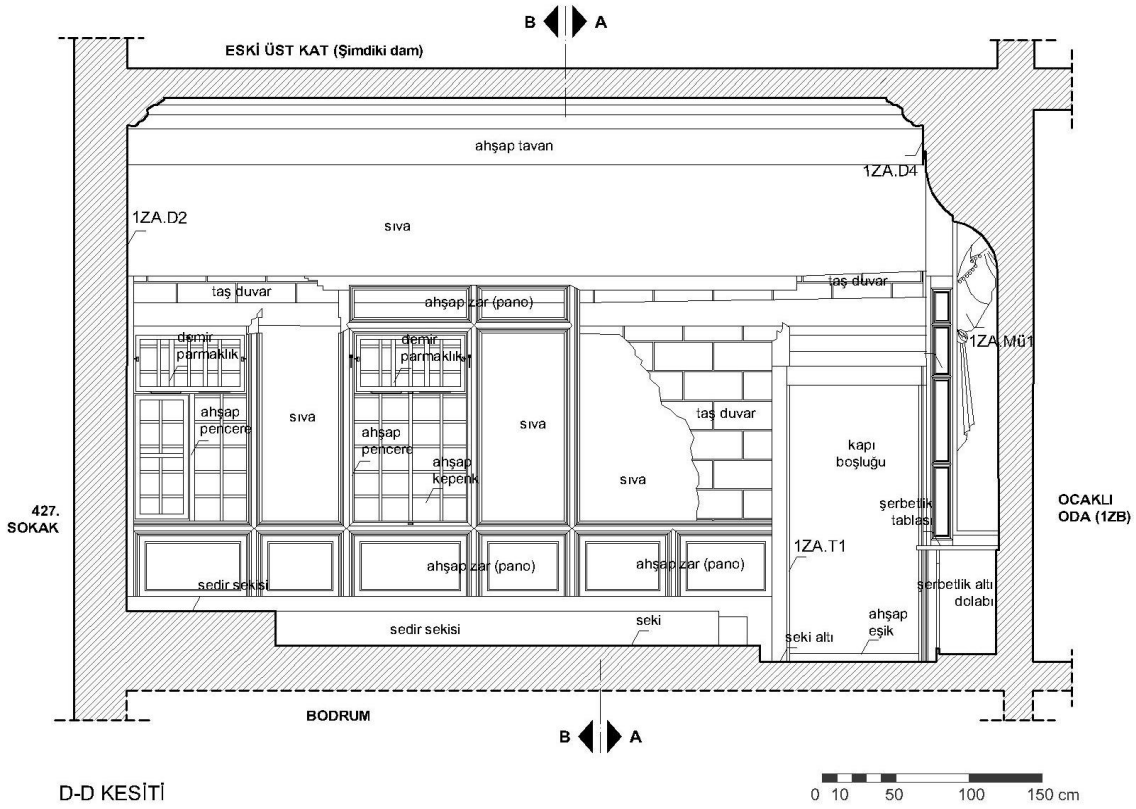

1ZA odasının kuzeybatı duvarındaki (D1) sedir sekisi, duvar zarları, ahşap pencereler ve kapının önden görünüşü ile kuzeydoğu duvarındaki (D4) şerbetliğin kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.11
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	TAVAN DETAYLARI

1ZA no'lu odanın dikdörtgen şeklindeki tavanı 2 kademelidir. Duvardan tavana geçiş kısmında duvar yüzeyinde yaklaşık 20 cm yüksekliğinde tavan eteği olarak da adlandırılan bir bordür tüm duvarları dolaşmaktadır. Ahşap bordürün yüzeyi perde formunda çiçek çelenkleri ile süslüdür. Çelenklerin üst kısmında ise uçları sudalgası formu oluşturan uzunlu kısalı çubuklar, bunlarında üzerinde de kare dişler yer almaktadır. Bordür bitiminde tavanı çevreleyen birinci kuşak bulunmaktadır. Kuşak yüzeyi S kıvrımlı dişler ve aralarında yer alan çiçeklerle süslenmiştir. Bu kuşaktan sonra yaklaşık 10 cm kademe yapılmıştır. İç tavan çevresinde iki geniş kuşak yer almaktadır. birinci kuşağın yüzeyi elmastıraş olarak da adlandıralan yivli çıtalarla geometrik şekiller oluşturarak süslenmiştir. İkinci kuşakda ise bitkisel ve geometrik motifler birlikte kullanılmıştır. Kuşakları birbirinden ayıran suyolunun yüzeyi ise birbirini takip eden palmetlerle bezelidir. Bu iki kuşağın çevrelediği iç tavan, yüzeyi V şeklinde yivli çıtalarla dikdörtgen bölümlere ayrılmış ve merkezine elips formlu göbek yerleştirilmiştir. 2011 yılındaki fotoğraflarda yerinde olduğu görülen tavan göbeği (Katalog No: 1.1.11 (devam), a), 2014 yılındaki çalışmalarda yerinde tespit edilememiştir (Katalog No: 1.1.11 (devam), b).

Birinci katın yıkılmış olmasından dolayı artan kar ve yağmur yükünün tavanda sehimlere neden olduğu görülmektedir.

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.1.11 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (1ZA)	TAVAN DETAYLARI

(a) 1ZA odasının bezemeli ahşap tavanının özgün durumu, 2011

(b) 1ZA odasının bezemeli ahşap tavanının günümüzdeki durumu, 2014

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.2

OCAKLI ODA (1ZB)

Konumu: Yapının zemin katında, giriş holünün sağında, 1ZA odasının yanında yer alır (Katalog No: 1.2.1).

Tahmin edilen işlevi: İçinde yer alan yaşmaklı ocaktan da anlaşıldığı gibi oda "tokana/togana[1]/mutfak" olarak kullanılmıştır.

Yapı Elemanları: Odaya kuzeybatı duvarında yer alan tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Ayrıca giriş kapısının tam karşısında, üzerinde tepe penceresi bulunan ikinci bir kapı daha yer alır. Bu kapıdan çıkınca solda hela, sağda ahıra inen merdivenler, tam karşıda ise evin diğer iki odasının bulunduğu bölüme ulaşan taş merdivenler vardır (Zemindeki çökmelerden dolayı buradaki odalara ulaşılamamıştır).

Mobilyaları: Odanın esas mobilyası güneydoğu duvarında yer alan alçı yaşmaklı ocağıdır. Dikdörtgen şeklindeki ocağın üst kenarında yumurta dizisi, kademeli olarak daralan gövdesinde dağınık şekillerde yerleştirilmiş gülbezek motifleri vardır. Hemen altında 15 dilimli, dış bükey formlu alçı yaşmak bulunur (Günümüzde yerinden sökülmüş ve kırılmış durumda). Ön tabanı, ateş yakılan arka tabana göre daha geniştir ve tezgah olarak da kullanılabilir. Bahsi geçen ön taban aynı zamanda ocağın zemine kadar inen ana kısmını oluşturur (Katalog No: 1.2.1a, c).

Ocağın hemen solunda kapaklı raflı bir dolap vardır. Ocak yüksekliğindeki bu gömme dolabın alt kısmı rafsız üst kısmı ise 3 raflı ve kapaklıdır. Kapak yüzeyleri ve kuzeydoğu duvarının alt kısımlarında yer alan ahşap zar yüzeyleri süslemesizdir. Zeminden bir basamak yüksekte yer alan taş seki tek kollu (I şeklinde) dir. Gömme dolap ile ocağın arasında, seki üzerinde açılmış 7-8 cm çapında bir delik bulunur. Muhtemelen ocak ile bağlantılı bir işlevi vardır ancak kullanım amacı tam olarak tespit edilememiştir (Katalog No 1.2.1).

[1] Tokana/togana: Mutfak, kış odası ve depo olarak kullanılan bir mekandır [15].

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.2.1
OCAKLI ODA (1ZB)	OCAK ve SEKİDEKİ DELİK

(a) 2007 yılı [73]

(b) 2017 yılı

1ZB odasının güneydoğu duvarındaki ocak ve tamamı kapaklı gömme dolap

1ZB odasının seki üzerinde yer alan yuvarlak delik, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3

YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)

Konumu: Yapının doğusunda konumlanır. Yaklaşık 24 m2'dir (Katalog No: 1.3.1).

Tahmin edilen işlevi: Yapının arka cephesinde yer alıyor alması, pencere açıklıklarının tavan yakın olması ve içinde bir ocak bulunmasından dolayı kışlık oturma/yatak odası olarak kullanılmış olduğu tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Odanın ikisi kuzeydoğu cephesinde, biri kuzeybatı, bir diğeri de güneydoğu cephesinde yer alan dört adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Tavana yakın konumlandırılmış oda pencerelerinin tümü avluya-bahçeye açılmaktadır. Pencere üstlerinde yer alan halat burgacı/kablo ve tesbih dizisi [72] şeklindeki alçı silmeler tüm oda duvarlarını çevrelemektedir (Katalog No: 1.3.5). Tavanı ahşap kirişli (hezen) [1], seki altı sal taşı[2] ile döşenmiş, seki üstü ve sedir sekisi ise ahşapla kaplanmıştır. Pahlı (gönyeli) olarak yerleştirilen tek kanatlı, bezemeli ahşap kapı tablası ve metal aksamlar günümüzde yerinden sökülmüş durumdadır. Seki altına açılan kapı, güneybatı duvarındaki (D4) şerbetlik ve yüklükle birlikte tasarlanmıştır (Katalog No: 1.3.2).

Mobilyaları: Oda içinde L şeklinde bir sedir sekisi, ocak (şömine), yüklük ve şerbetlik gibi sabit mobilyalar bulunmaktadır. Odanın D4 duvarında yer alan şerbetlik, düşeyde ve yatayda üç temel bölümden meydana gelmektedir. Ortadaki en geniş kısım şerbetliğin ana bölümünü meydana getirir ki bu bölüm çıtalarla daha da küçük parçalara ayrılarak dolaplı hücre duvarını oluşturur. Ortadaki ana bölümün iki yanında çeşitli eşyaların sergilendiği üçerli olarak üst üste sıralanmış Barok dönem özelliklerini yansıtan dekoratif kemerli gilveler yer almaktadır (Katalog No: 1.3.4a). [Günümüzde sadece bir tanesi kısmen yerinde görülebilmektedir (Katalog No: 1.3.4b, 1ZC.Mü1).] Gilvelerin yanlarında da ince uzun kapaklı dolaplar bulunur ve böylece şerbetlik duvarı tamamlanmış olur. Şerbetliğin ortadaki esas bölümü, altta büyük dikdörtgen, üstte de yatay bir bant oluşturan dar uzun zarlarla sınırlandırılmıştır. Üstteki zarlar profilli bir silmeyle sonlanır. Aynı şekilde seki altında, güneydoğu duvarında (D3) yer alan altı zarlı, üstü kapaklı dolap (döşeklik) güneybatı duvarındaki (D4) şerbetlikle L planı oluşturacak şekilde tasarlanmıştır (Katalog No: 1.3.1, 1.3.2). Bahsi geçen bölmesiz dolap da şerbetlik gibi üç bölümlü olarak düzenlenmiş, zemini ve tavan bölümleri aynı dekoratif zarlardan meydana gelmiştir. Bu açıdan şerbetlikle tamamen uyumlu olduğu görülür. Üst ve alt kısımları yatay ve düşey panolara bölünmüş olan döşeklik çift kapaklıdır.

[1] Hezan/hezen: Kirişin üzerine dikine konulan kalın ve büyük ağaç [94].

[2] "Çoğunlukla Toroslar'dan getirilen 20-25 cm çapında dayanıklı katran çamı, kabuklarından soyularak 20-25 cm aralarla yan yana yerleştirilir ve üzerine 2.5-3 cm kalınlığında tahtalar çakılarak oda döşemesi (tavan ya da zemin) elde edilir. Yüzeyleri daire kesitli bu tomruklar bazen de ince tabakalar halinde (6-8 cm) kesilen ve 'sal' adı verilen sert yapılı bir volkan tüfü (genel olarak geldiği yerin adı ile bilinen 'ispile taşı') ile kaplanarak seki altı döşemesinde kulllanılır" [15].

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3 (devam)

YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)

Günümüzde (2016) yerinde olmayan dolap kapakları eski resimlerden (2011) görüldüğü kadarıyla oval kartuş/madalyon içindeki katlamalı bitki motifleriyle, diğer zar yüzeyleri ise kare ve dikdörtgen panolar içine yerleştirilmiş benzer çiçek ve dal motifleriyle bezemelidir (Katalog No: 1.3.5 (devam) a, b). Döşeklikli yüklüğün bitiş silmesi şerbetlikteki gibi devam ettirilerek mobilya tasarımında bütünlük sağlanmıştır. Aynı şekilde bugün yerinde olmayan sedir yanlığı (kolçak) da bahsi geçen yüklüğün sağ ön yüzünde yer almaktadır (Katalog No: 1.3.5 (devam), c, d, 1.3.6). Ayrıca kuzeybatı yönünde açılan, altı zarlı üstü kapaklı dolap bahsi geçen bu dolabın içinde/gömme yer almaktadır (Katalog No: 1.3.2, 1.3.3).

Seki altından 20 cm yüksekteki sekiye, oradan da yüklüğün bitişinden itibaren, sedir yanlığı ile başlayan ve güneydoğu-kuzeydoğu duvarları (D2-D3) önünde konumlanan L şeklindeki (yaklaşık h:18 cm) sedir sekisine (uykuluğa [6]) çıkılır (Katalog No: 1.3.1).

Odanın şerbetlik (D4) ve yüklük duvarıyla (D3) birlikte tasarlanan diğer tüm duvarları (D1, D2, D3) seki üstünden itibaren yaklaşık 2 mt yüksekliğinde yatay ve düşey yönde yerleştirilmiş, yüzeyleri süslemesiz ahşap zarlar (panolar) (Katalog No: 1.3.5, 1.3.6, 1.3.7, 1.3.10) ile kaplanmıştır.

Kuzeydoğu duvarının tam ortasında, odaya hakim bir konumda yer alan ocak (şömine) (Katalog No: 1.3.7, 1.3.8) 90x200 cm boyutlarında, 60 cm derinliğindedir. Ocağın ön yüzü de odanın diğer duvarlarında olduğu gibi ahşap zarlar ile kaplanmıştır. Böylece tüm duvarlarda sergilenen ortak tutum ocak duvarında da kesintiye uğramadan[1] sürdürülmüştür.

Ocağın dikdörtgen şeklindeki alçı başlığı/tepeliği profilli bir silme ile sonlanır. Alt kısımda yürek yaprak biçiminde [72] bir bitki şeridi, onun altında ise 12 tane gülbezek motifi arasına yerleştirilmiş 11 adet akantüs/kenger yaprağı yer almaktadır. Yaprakların devamında 25 adet (ikisi kırılmış) dişlemeli friz yer alır (Katalog No: 1.3.9).

Oda kapısı asaba, kaval şeklindeki profilli bir silme ile sonlanmaktadır (Katalog No:1.3.11 (devam), d, e). Kapının sofaya bakan üst profilinde de ocak başlığı üzerinde görülen neoklasik özellikli bezemelerin benzerleri ile karşılaşılmaktadır (Katalog No: 1.3.11, 1.3.11 (devam), 1ZC.Mü2)

[1] 2016 yılında yapılan çalışmalarda yerinde görülebilen ancak günümüzde (2018) yerinden sökülmüş durumda olan ocak zarları muhtemelen geç dönemlere aittir. Ocak iptal edildikten sonra oda içindeki bütünlüğün sürdürülmesi amacıyla önü kapatılmış olmalıdır.

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	PLAN

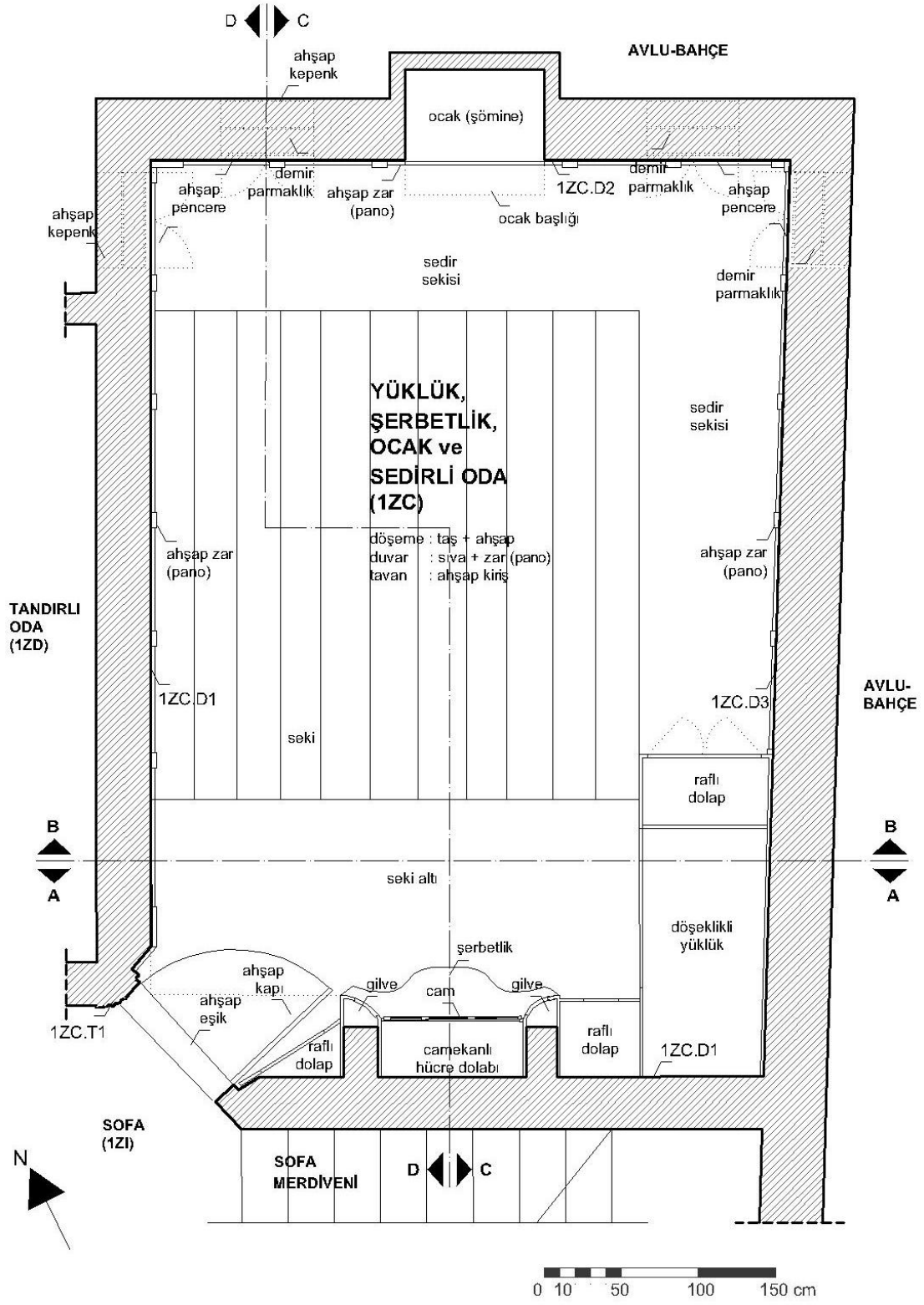

1ZC odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

(a) 1ZC odasının güneybatı duvarındaki (D4) şerbetlik ve güneydoğu duvarındaki (D3) döşeklikli yüklüğün özgün durumu, 2011

1ZC odasının güneybatı duvarındaki (D4) şerbetlik ve güneydoğu duvarındaki (D3) döşeklikli yüklüğün günümüzdeki durumu, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	A-A KESİTİ

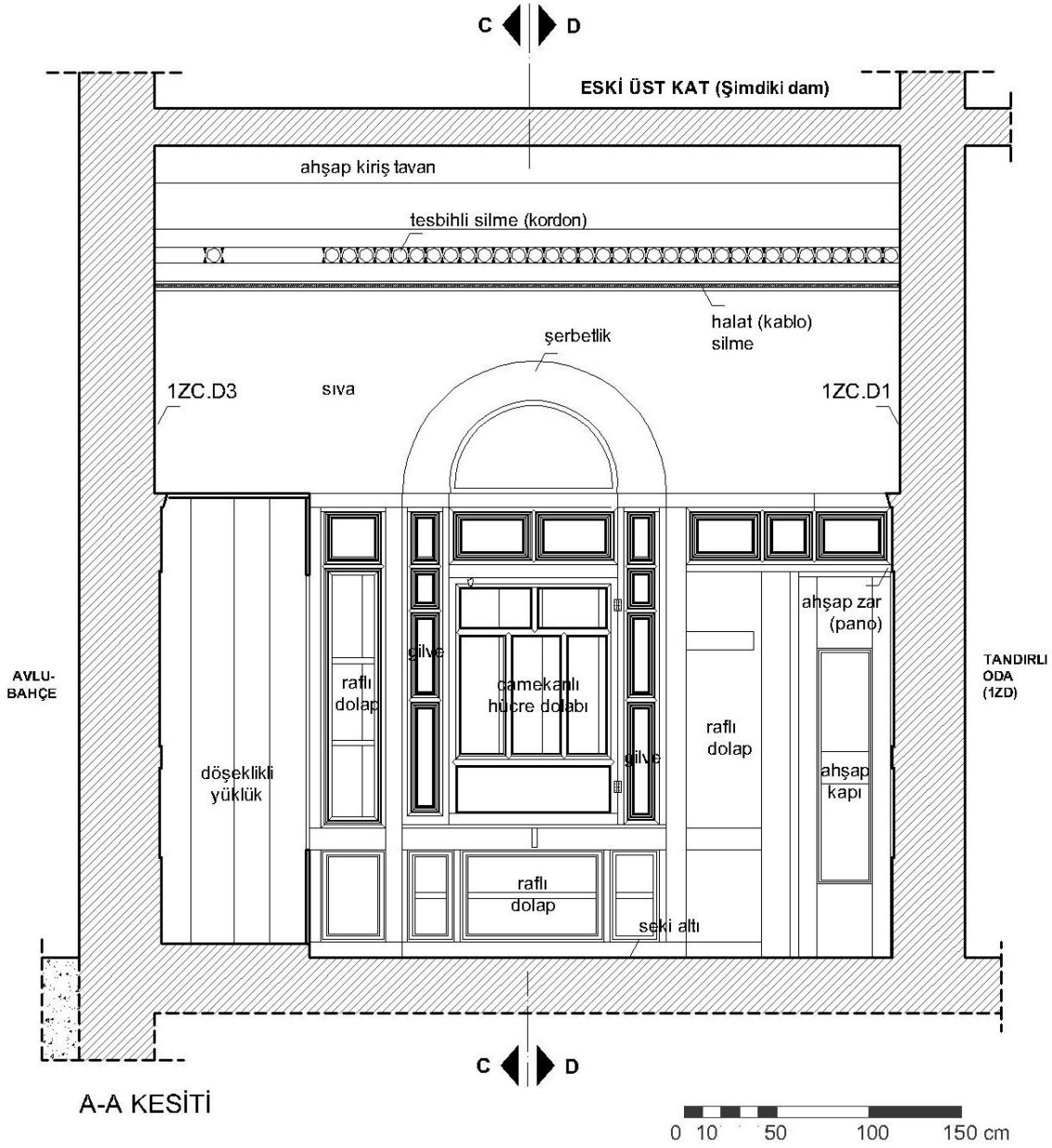

1ZC odasının güneydoğu duvarındaki (D3) yüklüğün kesiti ve güneybatı duvarındaki (D4) şerbetliğin önden görünüşü

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	ŞERBETLİK DETAYLARI

(a)

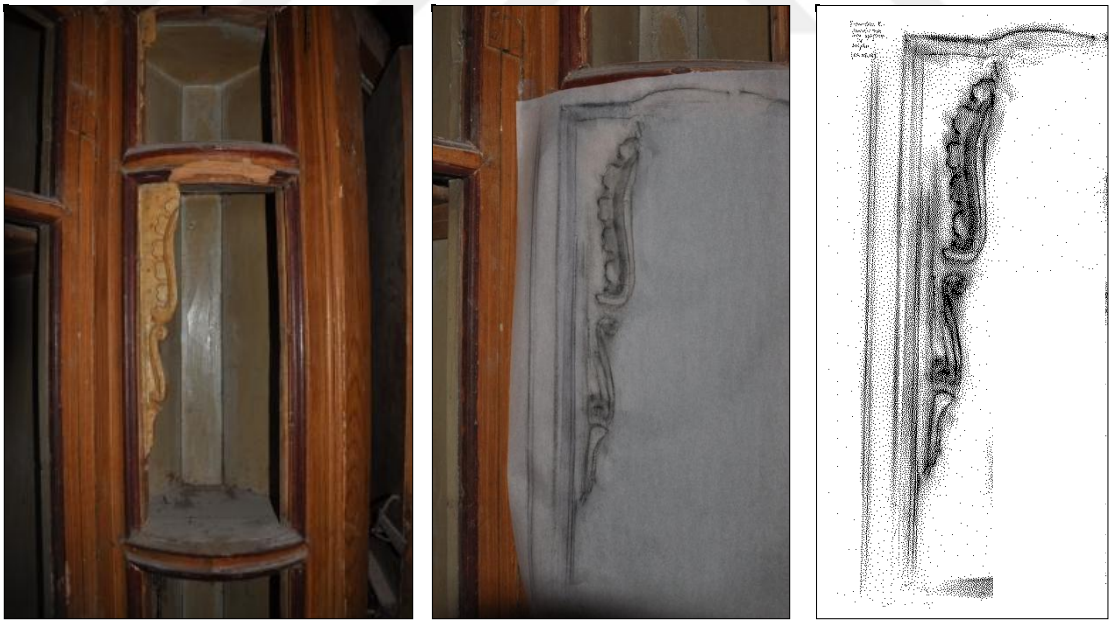

(b)

1ZC odasının güneybatı duvarında (D4) yer alan şerbetliğin gilve detayları (a) ve sağ orta gilvenin ıstampajı (b) (1ZC.Mü1)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.5
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

1ZC odasının güneydoğu duvarındaki (D3) ahşap zarlar (panolar) ile pencere üzerlerinde yer alan halat burgacı/kablo (A) ve tesbih dizisi (B) şeklindeki alçı silme detayları, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.5 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

(a) 2011 yılı

(b) 2016 yılı

(c) 2011 yılı

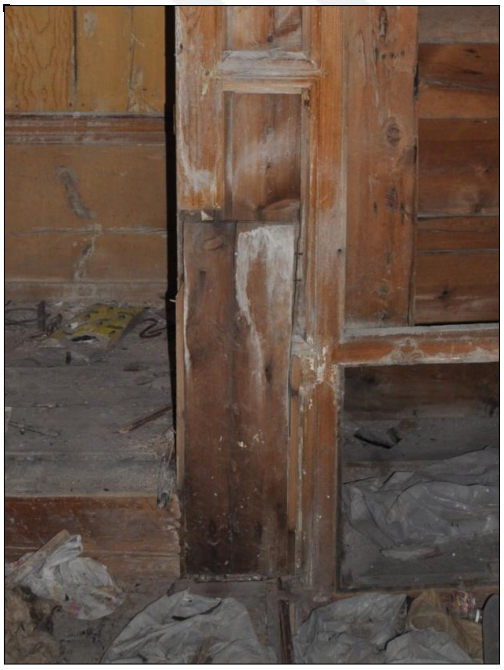

(d) 2016 yılı

1ZC odasının güneydoğu duvarındaki (D3) döşeklikli yüklük (a, b) ve yüklük önünde yer alan bitki bezemeli sedir yanlığın (kolçak) (c, d)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.6
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	C-C KESİTİ

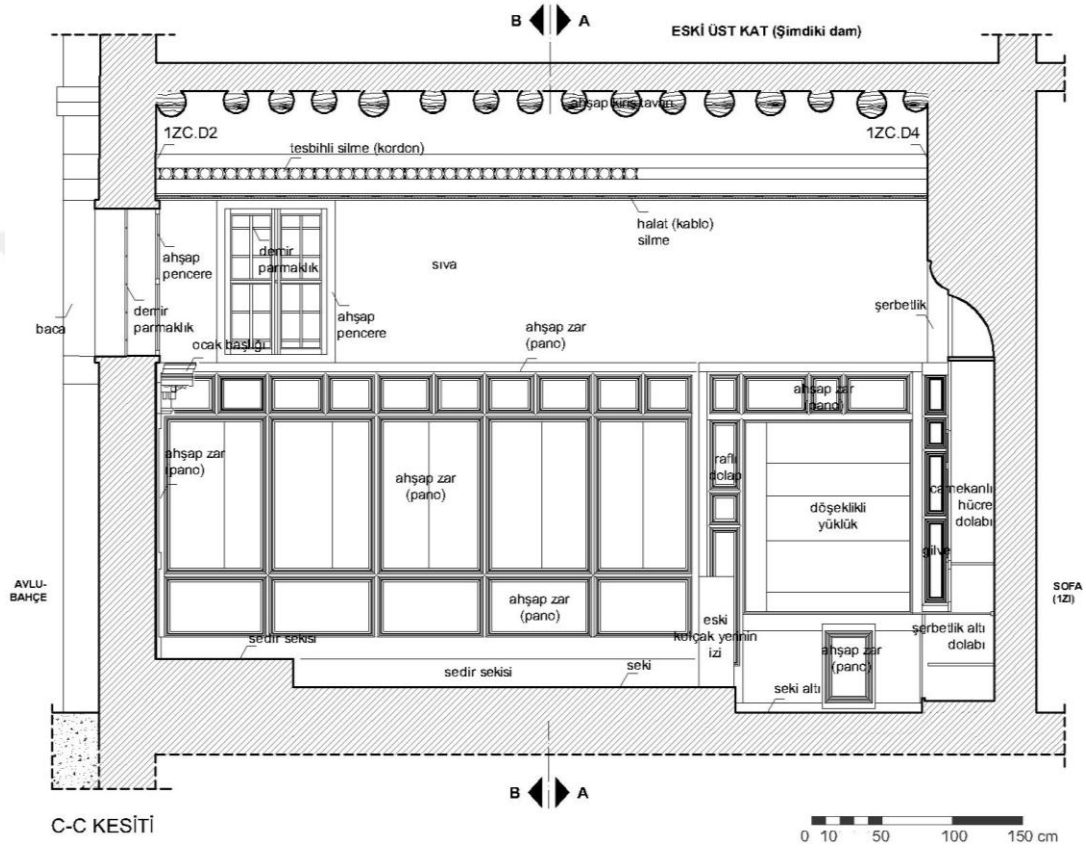

1ZC odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) ocağın yandan görünüşü, güneydoğu duvarındaki (D3) ahşap zarlar (panolar), döşeklikli yüklük ve sedir sekisinin önden görünüşü ile güneybatı duvarındaki (D4) şerbetliğin kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	D2 DUVARI MOBİLYALARI

1ZC odasının ahşap zarları (panolar), L şeklindeki sedir sekisi ve kuzeydoğu duvarındaki ocak (şömine), 2016

1ZC odasının günümüzdeki durumu, 2018

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	B-B KESİTİ

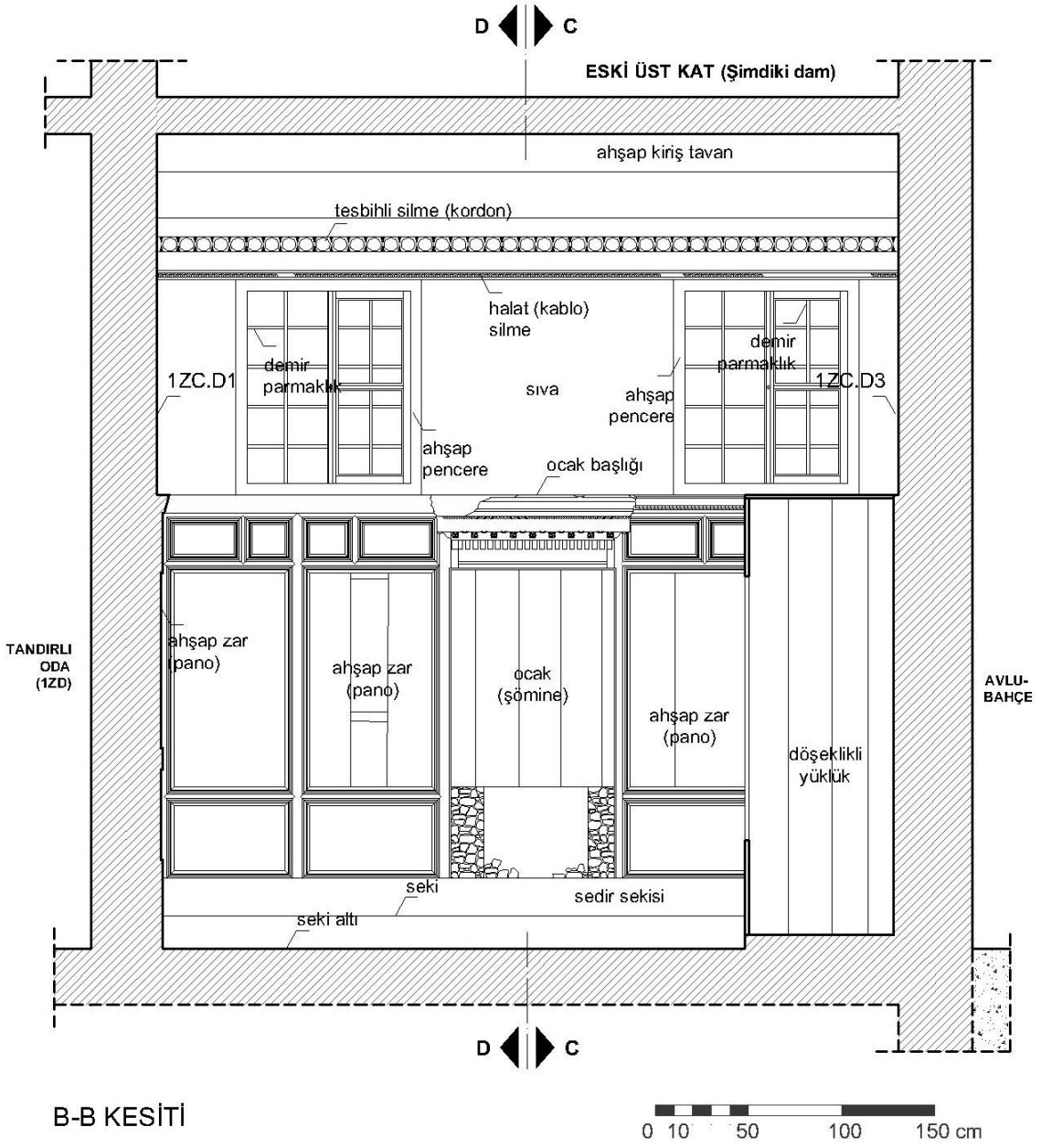

1ZC odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) ocak (şömine), sedir sekisi, ahşap zarlar ve pencerelerin önden görünüşü ile D3 duvarındaki yüklüğün kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.9
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	OCAK (ŞÖMİNE) DETAYLARI

1ZC odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) ocak (şömine), ocağın alçı başlığı ve duvar zarlarının üst profil detayları

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.10
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

1ZC odasının kuzeybatı duvarındaki (D1) ahşap zarlar ve tüm odayı çevreleyen tesbihli ve halat burgacı/kablo silmeler, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.11
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	KAPI DETAYLARI

(a) Oda kapısının özgün durumu, 2007 [73]

(b) 2017

1ZI odası (sofa) etrafındaki 1ZD odası ve 1ZC odası yanında yer alan merdiven kovası

(a)

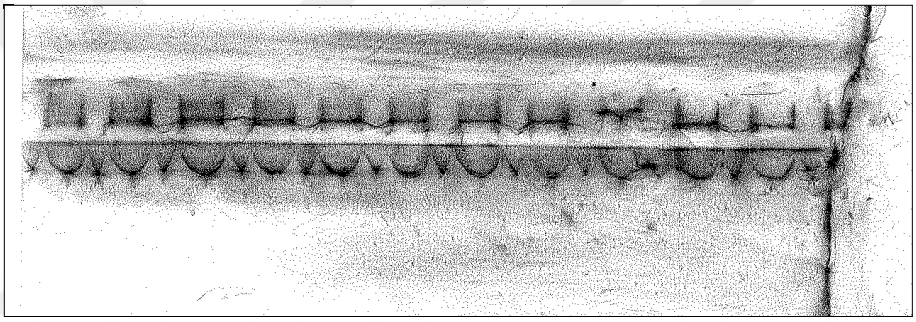

(b) 1ZC.Mü2

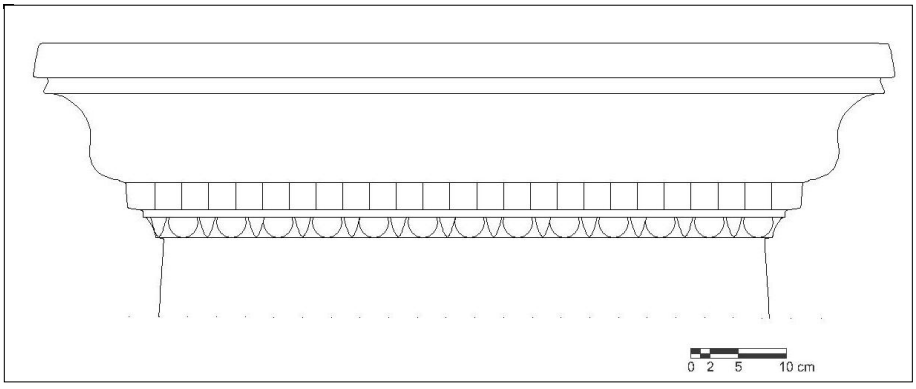

(c)

1ZC oda kapısının üst profilindeki dişlemeler ile yumurta-ok motifini anımsatan bezemelerden alınan ıstampaj örneği (b) ve çizimi (c)

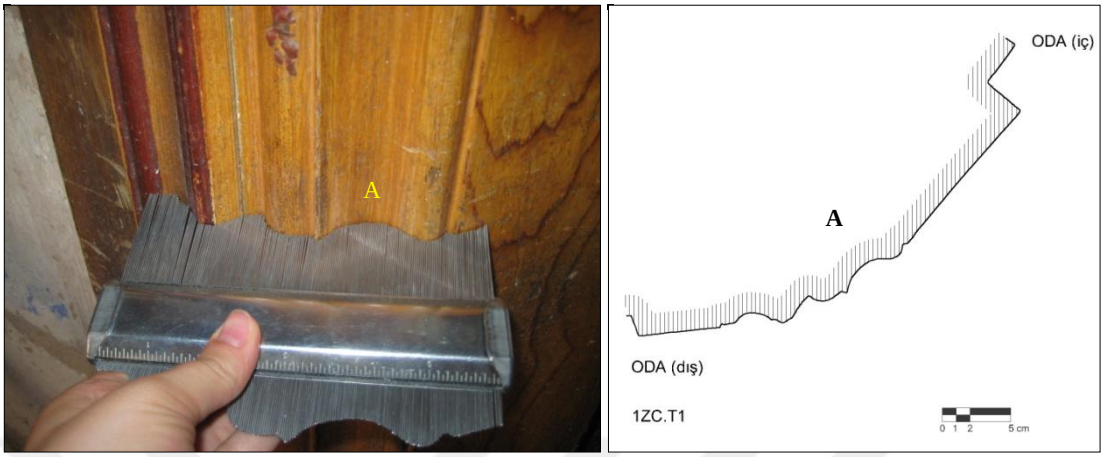

(d) 1ZC oda kapısından alınan tarak izi (plan) (1ZC.T1)

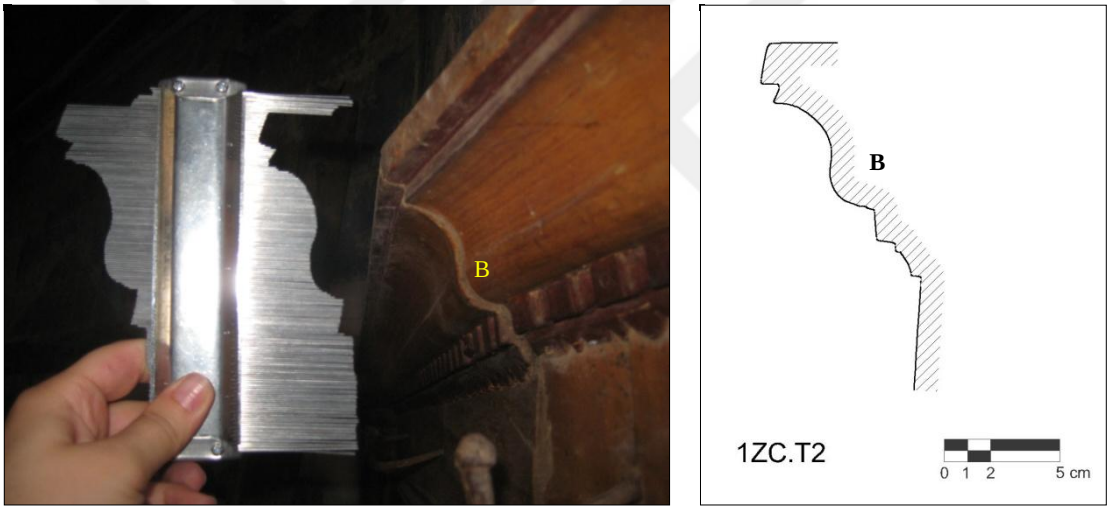

(e) 1ZC oda kapısından alınan tarak izi (kesit) (1ZC.T2)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.12
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	D-D KESİTİ

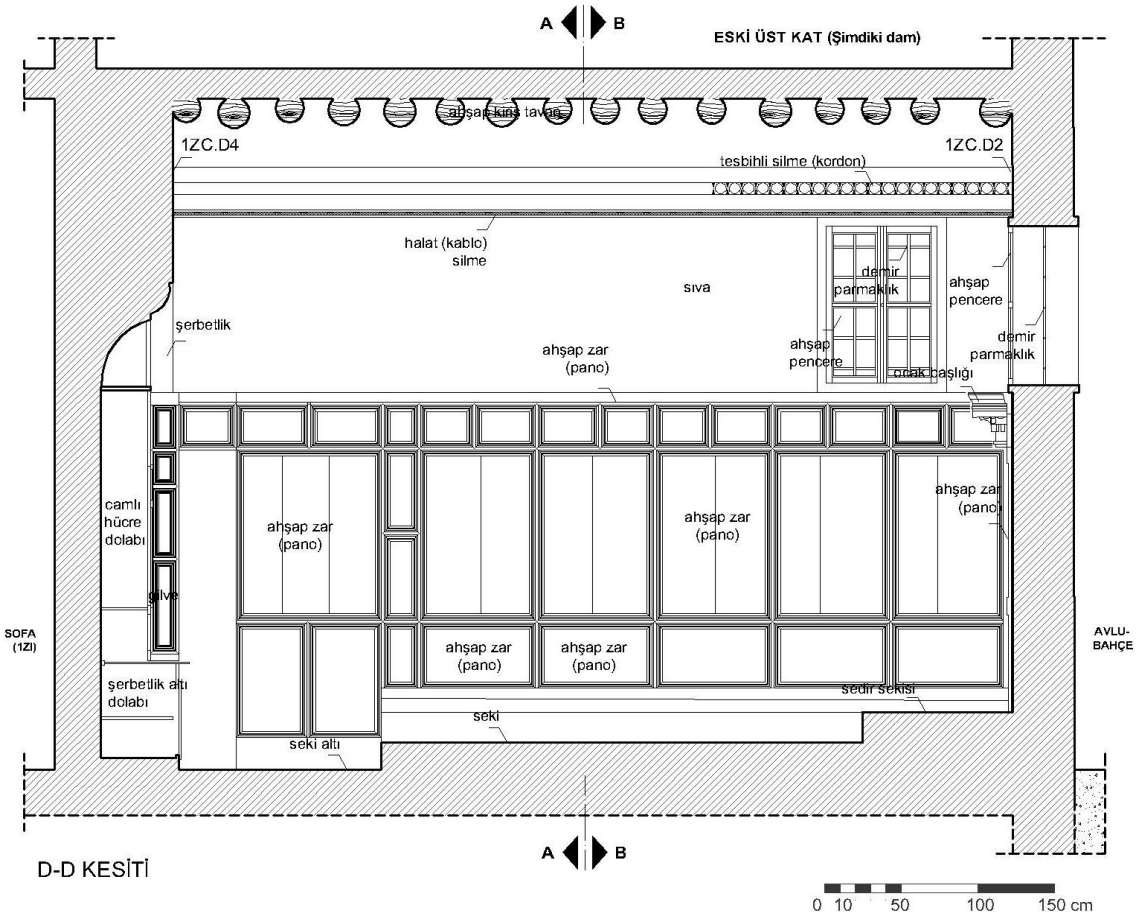

1ZC odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) ocağın yandan görünüşü, kuzeybatı duvarındaki (D1) ahşap zarların (panoların) önden görünüşü ve güneybatı duvarındaki (D4) şerbetliğin kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.3.13
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve OCAKLI ODA (1ZC)	TAVAN DETAYLARI

Günümüzde ahşap kirişleri görülen oda tavanı, 2005 yılına ait bir resimden görüldüğü kadarıyla oldukça süslemelidir. Bahsi geçen resimde yer alan bezeme ögesi ampir özelliklerde olup kılıf içindeki oklar, irili ufaklı yaprak motifleri, askı çelenk/girland içine yerleştirilmiş müzik aletleri gibi farklı özelliklerdeki motiflerin bir arada kullanıldığı bir kompozisyon şeklindedir.

1ZC odasının ahşap kirişli tavanı, 2016

1ZC odasına ait olduğu belirtilen tavanının köşesinde yer alan bezeme, (2005) (Fot. Ali Temiz Arşivi)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.4
YÜKLÜK, TANDIR ve SEDİRLİ ODA (1ZD)	

Konumu: Sofaya (1ZH) girdikten sonra tam karşıda, 1ZC ve 1ZE odaları arasında, yapının kuzeydoğusunda yer alır. Yaklaşık 14,5 m2'dir (Katalog No: 1.4.1).

Tahmin edilen işlevi: Odanın ilk kullanıcıları tarafından hangi amaçlarda kullanıldığı bilinmemekle beraber, Sevgi Pehlivan'dan alınan bilgilere göre (konağın kuzeybatısındaki Osman Çavuş Evi'nin (Yapı No: 2) sahibi), ev sahipleri tarafından yiyeceklerin koyulduğu bir kiler olarak kullanılmıştır.

Yapı elemanları: Odaya güneybatı duvarında yer alan çift kanatlı, üçgen alınlıklı ahşap bir kapıdan girilmektedir (Katalog No: 1.4.7). D4 duvarındaki yüklük ile birlikte tasarlanmış olan oda kapısının üzeri yuvarlak kemerli bir niş şeklindedir ve yüzeyleri içten dışa doğru mavi, sarı ve turuncu renklerde boyanmıştır (Katalog No: 1.4.2, 1.4.3).

Mobilyaları: Odada yer alan sabit mobilyalar, D4 duvarındaki yüklük, D2 duvarı önünde yer alan tek kollu sedir sekisi ve sedir sekisinin hemen önünde/zeminde yer alan, yaklaşık 58 cm çapındaki tandırdır[1] (Katalog No: 1.4.1, 1.4.6a). D4 duvarında yer alan çift kanatlı oda kapısının sağ ve sol yanlarında pahlı (gönyeli) olarak yerleştirilmiş ve üst üste sıralanmış üçer adet hücre/gilve yer alır. Alt kısımlarındaki zar yüzeyleri 3 dilimli yapraktan oluşan, palmet formunu hatırlatan bir bitki motifi ile süslemelidir (Katalog No: 1.4.4a, 1ZD.Mü1). Gilvelerin hemen yanındaki yüklükler ise 60-70 cm genişliğinde ve tek kapaklıdır. İçlerinde üçer adet ahşap raf bulunur. Alt kısımları çift kapaklı dolaplar üst kısımları ise (ortadaki oda kapısı dahil) dikdörtgen şeklindeki bezemeli zarlar ile kaplanmış (Katalog No: 1.4.2a, 1.4.4f), bahsi geçen bu zarlar profilli bir silme ile sonlandırılmıştır (Katalog No: 1.4.4d, 1ZD.T2). Kapının hemen karşısında, D2 duvarında 2 adet penceresi bulunmaktadır. Pencereler yerden yaklaşık 2.40 cm yükseklikte ve tavana yakın bir şekilde konumlandıkları için oda aydınlık değildir (Katalog No: 1.4.6b). Zemini ahşap, duvarları sıva üzeri boyalı, tavanı ise ahşap kirişlidir. Odanın yüklük duvarı dışındadaki tüm duvarları (D1, D2 ve D3), zeminden itibaren 1mt'ye, sedir sekisinden itibaren 80 cm' kadar duvar zarları ile kaplanmıştır (Katalog No: 1.4.4e, 1.4.6a). Zarların üzerinde kalan duvar yüzeyleri hafif kabartmalı dikdörtgen çerçevelere bölünmüş ve köşeleri çiçek motifleri ile süslenmiştir.

Yüklük kapakları, duvar zarları ve kapı tablası yerinden sökülmüş durumda olan odanın (2016) sonraki yıllarda (2018) tavanın da çöktüğü ve tandır kuyusunun da bu çöküntü altında kaldığı tespit edilmiştir (Katalog No: 1.4.6b).

[1] Tandır: Erm. Tonir. Yerin bir-bir buçuk metre derinine inen, içinde bir ocak bulunan, silindir şeklinde toprak bir küpten ibaret bir fırındır. Tandırda genellikle odundan daha fazla ısı veren goşgur (tezek) kullanılır [37]).

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.4.1
YÜKLÜK, TANDIR ve SEDİRLİ ODA (1ZD)	PLAN

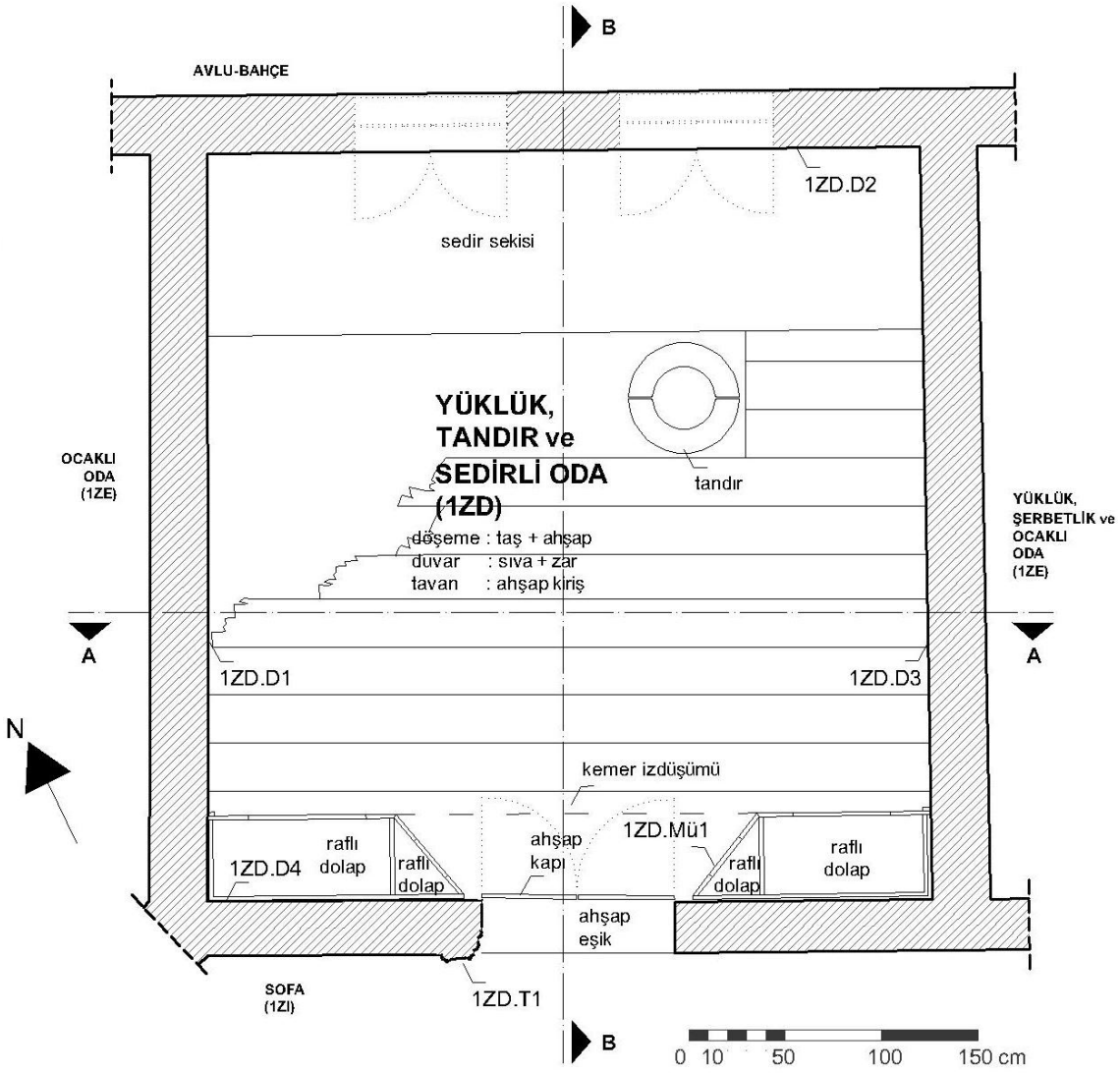

1ZD odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

(a) 2007 yılı

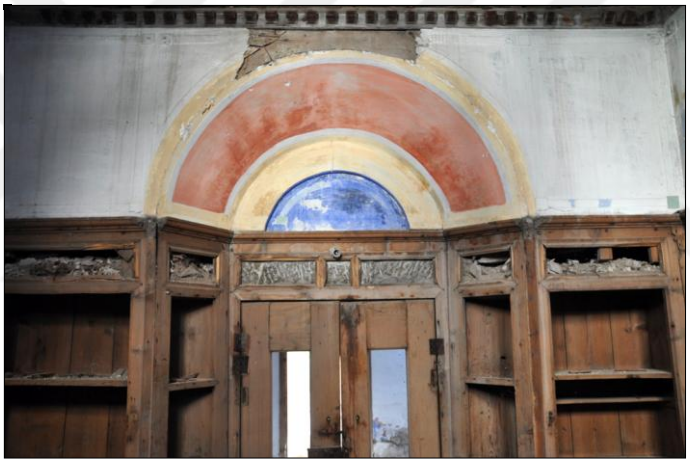

(b)

1ZD odasının güneybatı duvarının (D4) ortasında yer alan oda kapısı ile sağ ve sol yanlardaki kapaklı raflı dolaplar/yüklükler, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.4.3
YÜKLÜK, TANDIR ve SEDİRLİ ODA (1ZD)	A-A KESİTİ

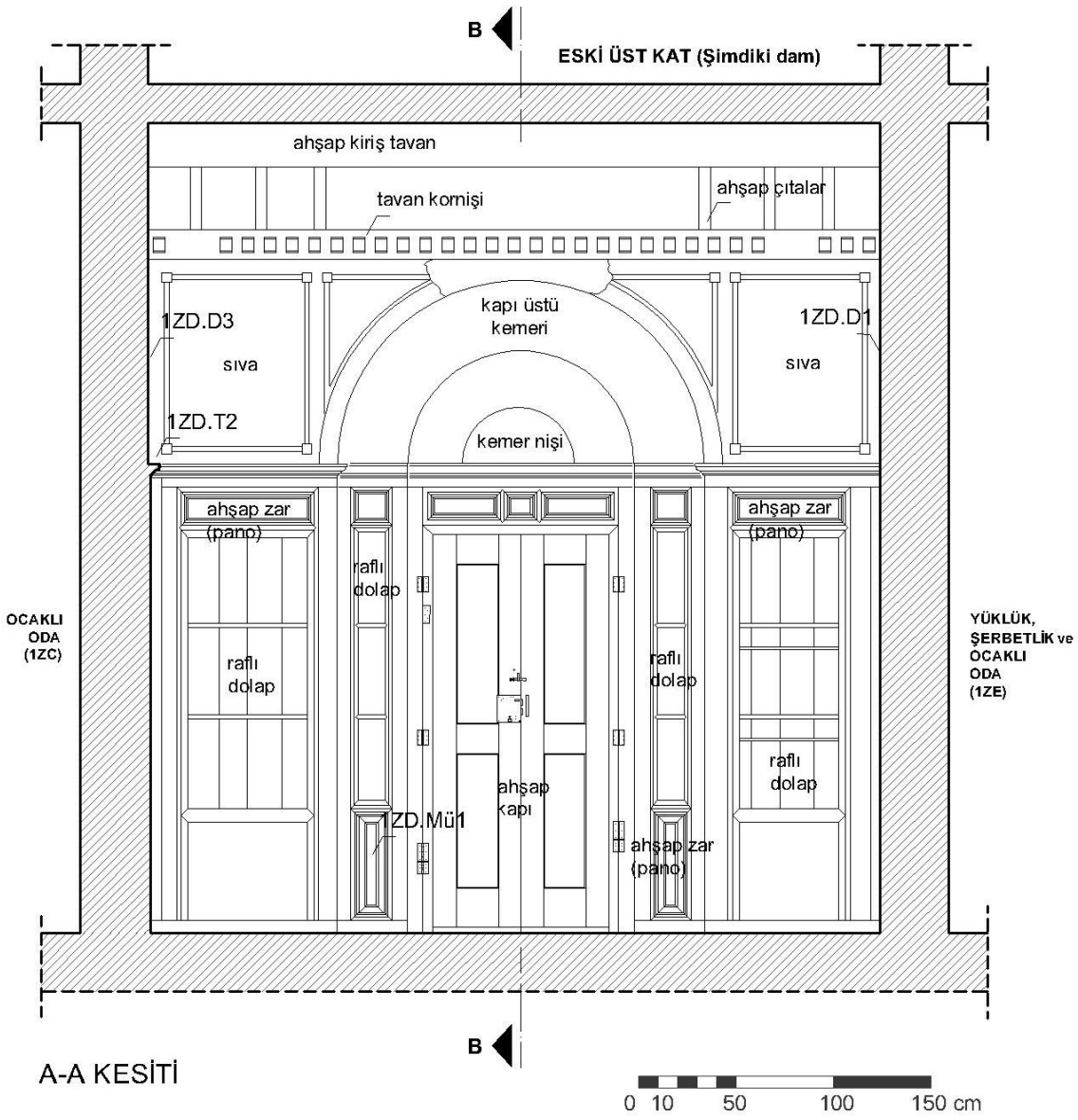

1ZD odasının güneybatı duvarındaki (D4) yüklükler ve ortalarındaki çift kanatlı, yuvarlak kemerli oda kapısı

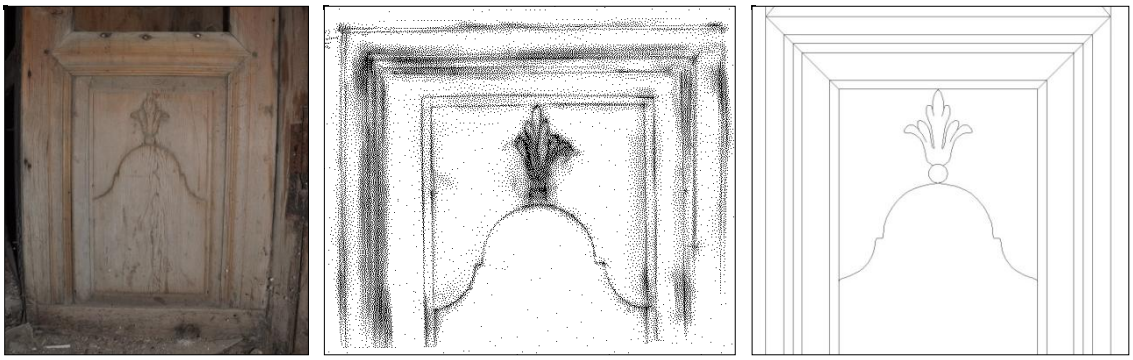

(a) (b) 1ZD.Mü1 (c)

1ZD odasının pahlı köşelerindeki gilveler altında yer alan ve 3 dilimli yapraktan oluşan, palmet formunu hatırlatan bitki motifi (a), ıstampajı (b) ve çizimi

(d)

1ZD odasının yüklük üzerindeki profili silmelerden alınan tarak izi (kesit) (1ZD.T2)

(e) (f)

1ZD odasının D2 duvarı üzerindeki zarlar (e) ve katlamalı bitki motifleriyle (rozet çiçekleri uçlarındaki palmetler, yapraklı bahar çiçekleri) bezenmiş yüklük kapakları ve üzerindeki yatay zar, 2011

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.4.5
YÜKLÜK, TANDIR ve SEDİRLİ ODA (1ZD)	B-B KESİTİ

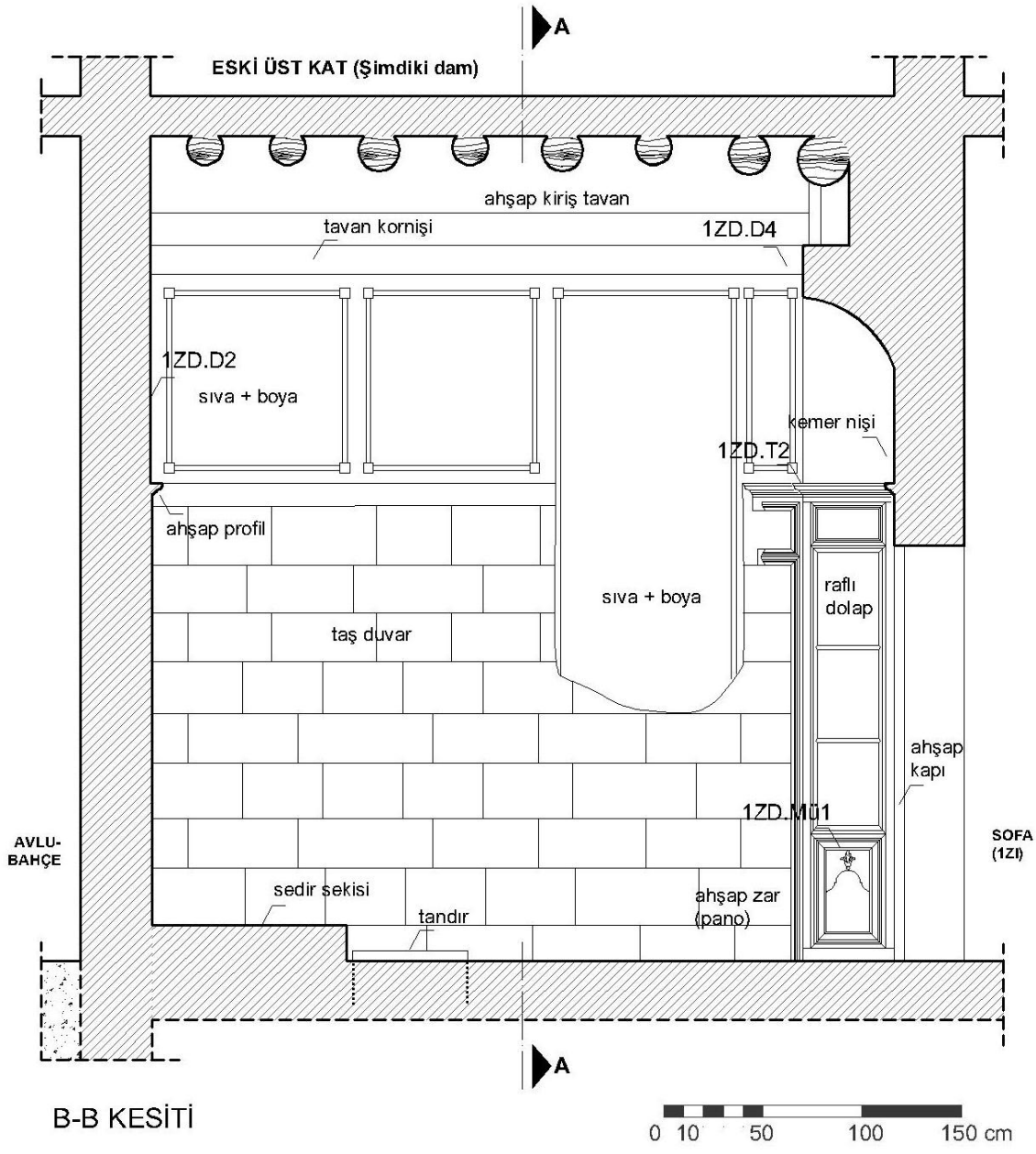

1ZD odasının güneydoğu duvarı (D3) üzerindeki bezemelerin görünüşü ile güneybatı duvarındaki (D4) yüklük ve kapının, kuzeydoğu duvarındaki sedir sekisinin kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.4.6
YÜKLÜK, TANDIR ve SEDİRLİ ODA (1ZD)	D2 DUVARI MOBİLYALARI

(a) 1ZD odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) sedir sekisi ve ahşap zarlar (panolar) ile seki önündeki tandır kuyusu, 2012 (Fot. Şeyda Güngör Açıkgöz Arşivi)

(b) 1ZD odasının kuzeydoğu duvarının (D2) günümüzdeki durumu, 2018

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.4.7
YÜKLÜK, TANDIR ve SEDİRLİ ODA (1ZD)	KAPI DETAYLARI

(a) 2012 yılı

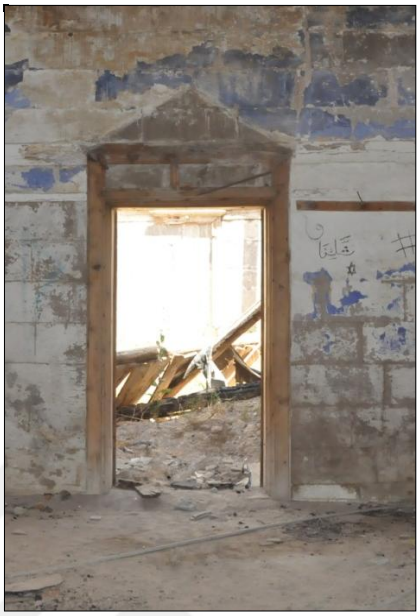

(b) 2016 yılı

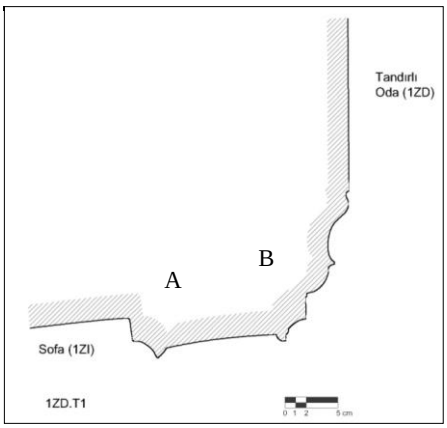

1ZD odasının ahşap, çift kanatlı kapısı (a,b) ve kapıdan alınan tarak izi (plan) (1ZD.T1)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.5

OCAKLI ODA (1ZE)

Konumu: Yapının zemin katında, 1ZD ve 1ZF odalarının arasında, yapının kuzeyinde yer alır. Yaklaşık 18 m2'dir (Katalog No: 1.5.1).

Tahmin edilen işlevi: İçinde yer alan taş kemerli ocaktan da anlaşıldığı üzere oda "tokana/togana/mutfak" olarak kullanılmıştır.

Yapı elemanları: Odaya güneybatı duvarı (D4) ve güneydoğu duvarlarının (D1) köşesinde pahlı (gönyeli) olarak konumlanmış, tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Ayrıca odanın kuzeydoğu duvarında yer alan ve avluya-bahçeye açılan ikinci bir kapısı daha vardır. Bu kapı da taş kemerli ve ahşaptır. Üzerindeki tepe penceresi odanın aydınlatılmasını ve havalandırılmasını sağlamaktadır. Odanın diğer penceresi ise güneybatı duvarında (D4) yerden yaklaşık 2.25 cm yüksekte yer alır ve 1ZF odasına açılır. Zemini ve duvarları taş, tavanı ahşap kaplamadır.

Mobilyaları: Odanın esas mobilyası kuzeybatı duvarında (D2) yer alan geçmeli taşlı, yuvarlak kemerli ocağıdır (Katalog No: 1.5.2, 1.5.3 (devam), g, 1ZE.Mü2). Ocak tabanında/zemininde biri yuvarlak, diğeri dikdörtgen şeklinde 2 adet tandır (Katalog No: 1.5.3c), ön yüzünde de havalandırma delikleri (Katalog No: 1.5.3d) yer alır. Ayrıca güneybatı duvarında çift kapaklı ahşap bir erzak dolabı vardır (Katalog No: 1.5.3 (devam), e, f) Ocağın biri solda diğer sağda olmak üzere 2 adet bacası vardır. Odaya sonradan eklenen banyo da ocağın hemen yanında yer almaktadır (Katalog No: 1.5.4).

Ayrıca güneydoğu duvarında (D1) ve güneybatı duvarında (D4) birer adet dolabı vardır. Güneybatı duvarındaki (D4) ahşap dolap duvarın hemen önünde yer alır ve hareketli bir mobilyadır (Katalog No: 1.5.5, 1.5.6). Kapı kanadının arkasında kalan kısmı üstte 3, altta ise 2 bölmeli ve pahlı (gönyeli) dır. Daha geniş olan ön yüzü ise çift kapaklı olup üst kısmı 4, alt kısmı ise dar ve uzun olmak üzere tek bölmelidir. Güneydoğu duvarındaki (D1) dar dolap ise yaklaşık 38 cm derinliğinde olup raflı ancak kapaksızdır.

2016 yılında yapılan çalışmalarda, avlu kapısının yerinde olduğu ancak oda giriş kapısı ve banyo kapılarının yerinden sökülmüş oldukları görülmüştür. Ocak[1] sağlam durumda olup tandır bölümlerindeki taşlarda kırıklar vardır. Pencerelerin camları kırılmış, ahşap profilleri zarar görmüştür. Tavandaki ahşap kirişlerin bir bölümü yerinden çıkmış durumdadır. Üst örtünün çöken kısımlarından kaynaklı zeminde toprak birikintileri görülmektedir.

[1] 2018 yılında yapılan gözlemler sonucunda oda tavanının tamamen çökmüş olduğu, ocağın kemer taşlarının ve diğer bölümlerlerinin yerlerinden sökülmüş olduğu vd. birçok hasar gözlemlenmiştir.

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.5.1
OCAKLI ODA (1ZE)	PLAN

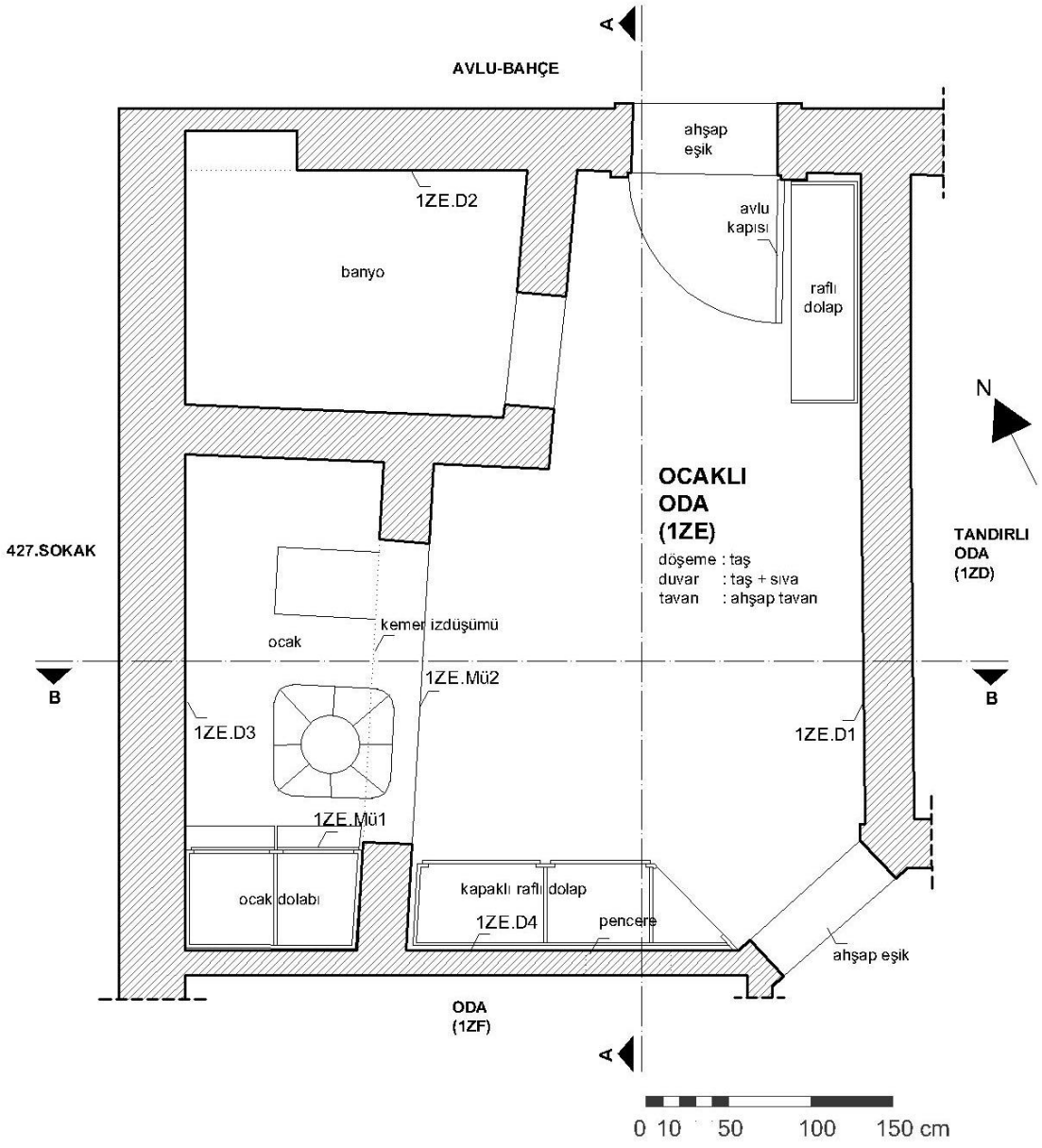

1ZE odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.5.2
OCAKLI ODA (1ZE)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

(a) 2014 yılı

(b) 2017 yılı

1ZE odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) ocak, banyo ve kuzeydoğu duvarındaki avlu kapısı ve penceresi

(c) Pişirme bölümleri (tandır)

(d) Havalandırma delikleri

1ZE odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) pişirme bölümleri/tandır ve ön yüzündeki havalandırma delikleri, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.5.3 (devam)
OCAKLI ODA (1ZE)	OCAK DETAYLARI

(e) 1ZE odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) ocağın, güneybatı duvarında (D4) yer alan kapaklı raflı dolabı

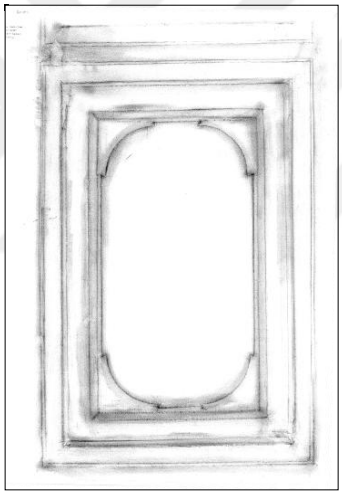
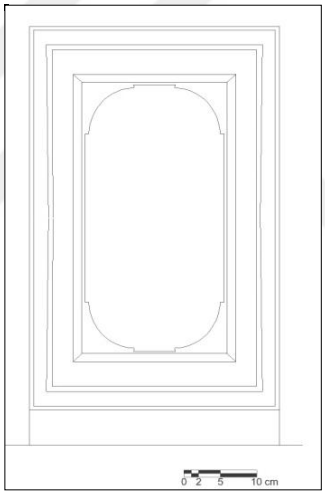

(f) 1ZE odasının güneybatı duvarında (D4) yer alan dolap kapakları üzerindeki panonun ıstampaj (1ZE.Mü1) ve çizimi

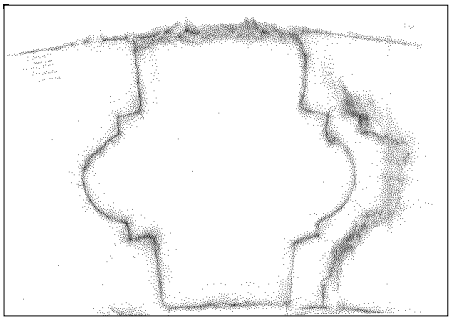

(g) 1ZE odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) ocağın kilit taşı ve ıstampajı (1ZE.Mü2)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.5.4
OCAKLI ODA (1ZE)	A-A KESİTİ

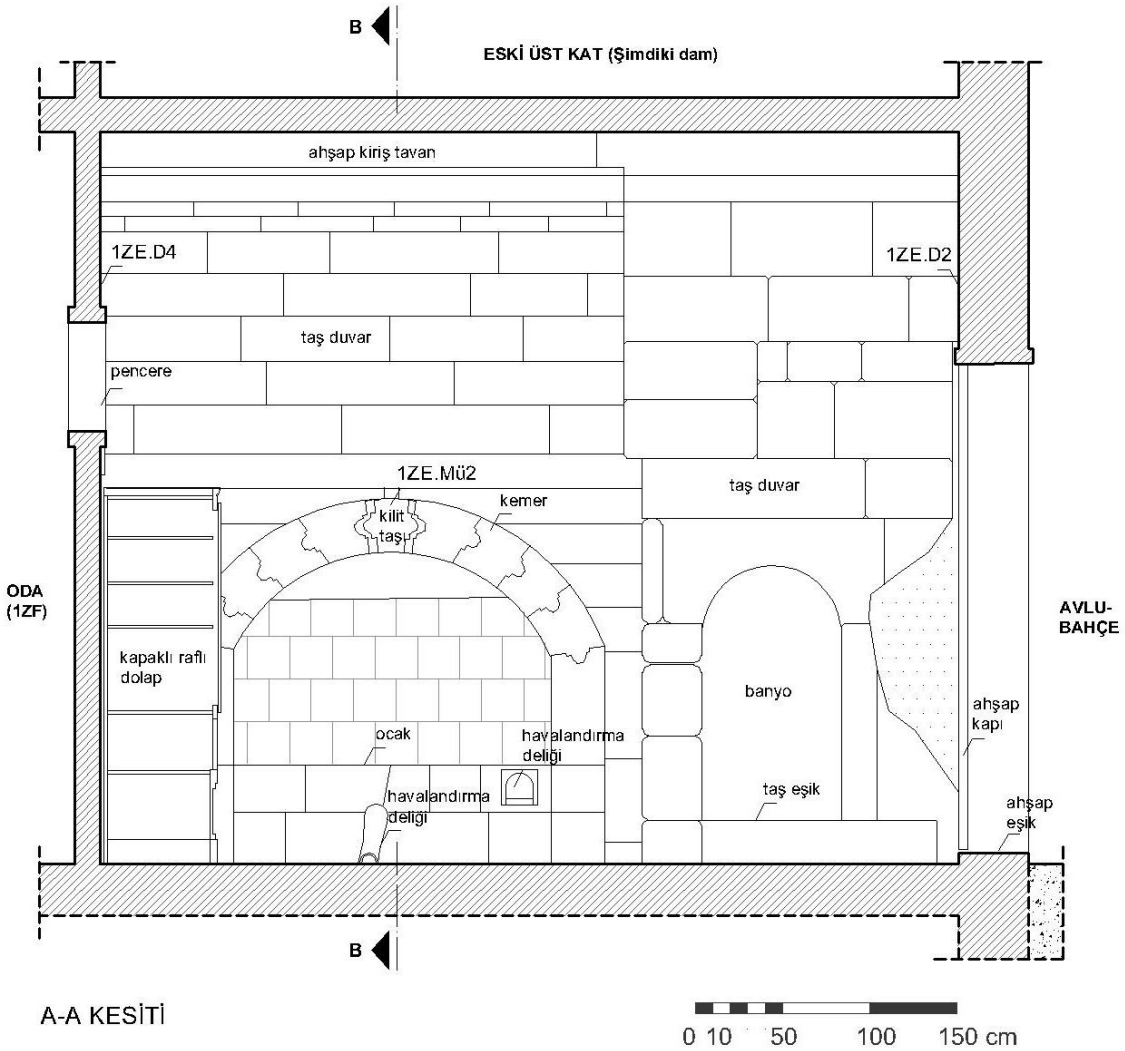

1ZE odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) ocak ve banyonun önden görünüşü, güneybatı duvarındaki (D4) dolabın ve kuzeydoğu duvarındaki (D2) kapının kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.5.5
OCAKLI ODA (1ZE)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

1ZE odasının güneybatı duvarında (D4) yer alan kapaklı raflı dolap, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.5.6
OCAKLI ODA (1ZE)	B-B KESİTİ

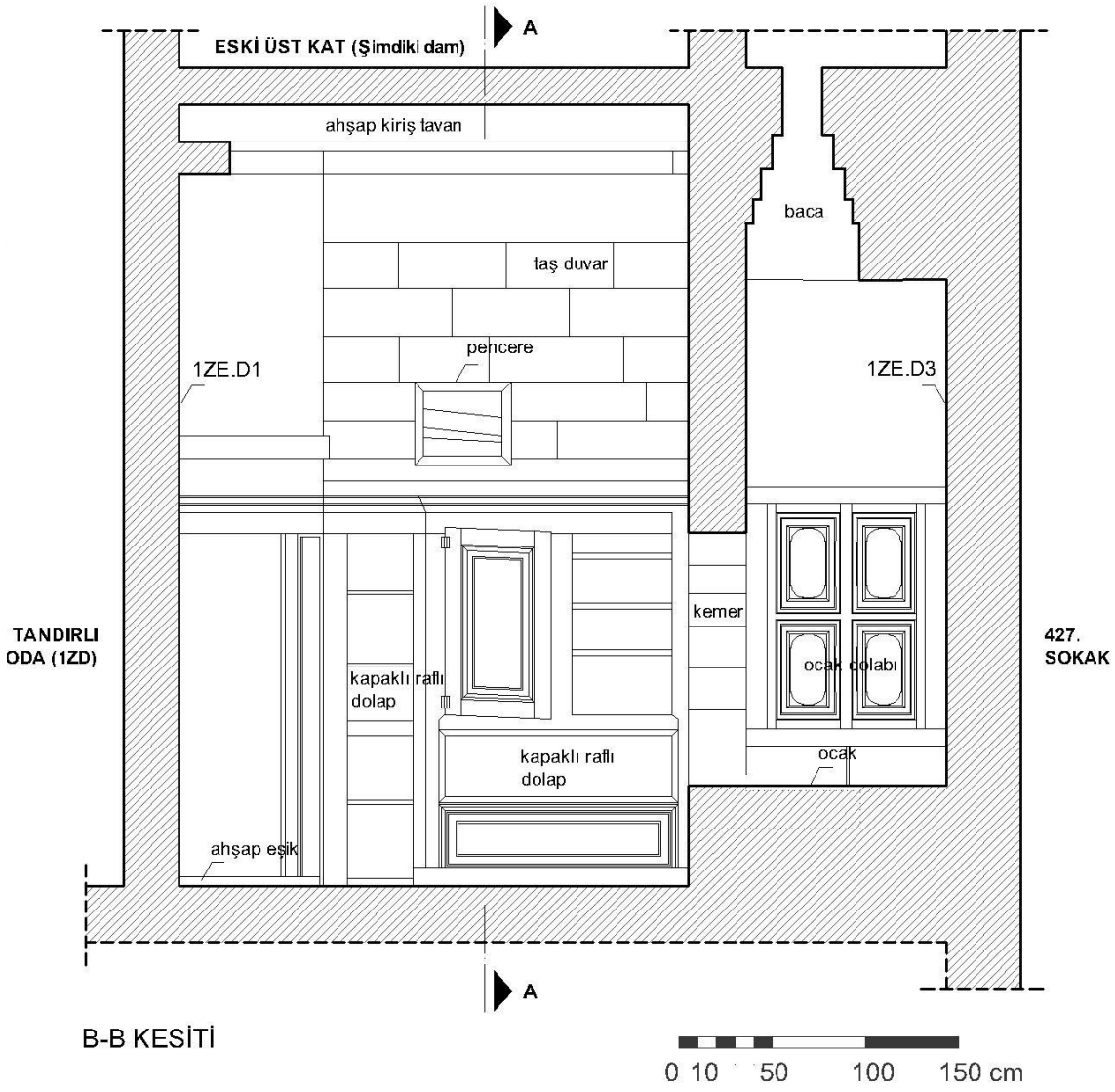

1ZE odasının güneybatı duvarındaki (D4) dolapların önden görünüşü ve kuzeybatı duvarındaki (D3) ocağın kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.6
ODA (1ZF)	

Konumu: Zemin kattaki 1ZF odası, 1ZE ve 1ZG odalarının arasında, yapının kuzeybatısında yer alır.

Tahmin edilen işlevi: Yapıya komşu olan binanın sahibi Sevgi Pehlivan'dan alınan bilgilere göre, burası evin yatak odası olarak kullanılmıştır.

Yapı elemanları: Odaya güneydoğu duvarında (D1) yer alan tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Giriş kapısının tam karşısında, kuzeybatı duvarında (D3) ve kuzeydoğu duvarında (D4) ufak birer penceresi vardır. Pencereler yerden yüksekte, ufak ve tavan yakın şekilde konumlandıkları için oda oldukça karanlıktır[1]. Zemini taş, tavanı ahşap kirişlidir.

Mobilyaları: Odada, güneybatı duvarındaki ahşap, kapaklı raflı dolap dışında bir mobilyaya rastlanmamıştır.

1ZF odasının güneybatı duvarındaki ahşap dolap, 2017

[1] Odadaki çalışma şartları ölçü almak için uygun olmadığı için bu odadaki mobilyanın ölçüm ve çizimi yapılamamıştır.

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7

YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)

Konumu: Zemin kattaki 1ZG odası, yapının batısında, 1ZC odasının yanında yer alır. Yaklaşık 24 m2'dir (Katalog No: 1.7.2).

Tahmin edilen işlevi: Geçmişteki işlevi hakkında kesin bir yargıya varılamasa da, odanın içindeki sabit mobilyalara bakıldığında, geleneksel Türk evi gibi döşendiği, oturmak, yatmak, dinlenmek için çok amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

Yapı elemanları: Odanın D1 ve D4 duvarları arasında, pahlı (gönyeli) olarak yerleştirilmiş ahşap kapısı tek kanatlıdır. Sofadan (1ZI) girilen ve seki altına açılan kapı, kuzeydoğu duvarındaki (D4) dolapla (yüklükle) birlikte tasarlanmıştır (Katalog No : 1.7.3). Odanın ikisi güneybatı cephesinde, biri kuzeydoğu cephesinde köşe penceresi şeklinde, 427. sokağa bakan toplam üç ahşap penceresi bulunmaktadır. Tavanı ahşap düz tavan olup halat burgacı/kablo şeklindeki bezemeli çıtalarla süslemelidir (Katalog No: 1.7.14a). Seki altı taş, seki üstü ise ahşap döşeme kaplıdır.

Mobilyaları: Seki altında yer alan yüklüğü, tezgahı, seki üstündeki sedir sekileri ve gömme dolapları odanın günümüze ulaşmış mobilyaları arasındadır. Yüklüğe dışarıdan bakıldığında, zeminden tavana doğru üç bölümlü düzenlendiği görülür. Zemine bitişik dikdörtgen biçimli zarların ortasında dört kenarı kemer şeklinde (oval formda) bir kartuş ve merkezinde birer bitki motifi yer alır (Katalog No: 1.7.5a, 1ZG.Mü2). Üçerli olarak yanyan düzenlenen bu düşey panoların üzerinde çift kapaklı bölmesiz döşeklik bölümü, sağ ve sol yanlarda ise kapaklı raflı dolaplar ve üst üste sıralanmış açık raflar/hücreler yer alır. Yüklüğün en üstünde ise diğer duvar yüzeylerinde de devam ederek oda dekorasyonunun bir bütün olarak algılanmasını sağlayan yatay zarlar bulunur[1] (Katalog No: 1.7.3, 1.7.4). En üst kısımda da yüklüğün simetri ekseninde, musandıra bölgesinde yer alan, döşeklik genişliğinde, tek kapaklı, bir tepe dolabı vardır ve yüzeyi oval kartuş/madalyon uçlarında simetrik olarak yerleştirilmiş palmet benzeri bitki motileri ile süslemelidir (Katalog No: 1.7.3b, 1.7.5d, 1ZG.Mü1). Odanın kuzeybatı ve güneybatı duvarının önündeki ahşap sedir sekisi L şeklindedir ve ahşap bir sedir yanlığı ile sonlanır. Yanlığın sol yan yüzünde bir kapak bulunur. İç kısmında da ahşap bir rafı olan bu sabit mobilya 20 cm genişliğinde küçük bir dolap olarak kullanılmaktadır (Katalog No: 1.7.8 (devam), j, 1ZG.Mü3). Seki altında, D4 duvarındaki yüklük ile D3 duvarındaki sedir yanlığı arasında ise ön yüzü kemerli bir tezgah yer alır. Bahsi geçen bu tezgah 54 cm yüksekliğinde, 48 cm derinliğinde ve seki altı genişliğindedir. Ortasında geniş, yanlarında dar toplam üç kaş kemerli ayağı vardır (Katalog No: 1.7.6b, 1.7.7).

[1] Kapı ve dolap düzeniyle bir bütün olarak tasarlanmış olduğu için soldaki dolaplar kapı kanadının açılış yönü doğrultusunda pahlı olarak tasarlanmıştır (Katalog No: 1.7.2).

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.1
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	

Odanın yüklük duvarıyla (D4) birlikte tasarlanan diğer tüm duvarları (D1, D2, D3) yatay ve düşey yönde yerleştirilmiş zarlar ile kaplanmıştır. Zar yüzeylerinin bir kısmı rozet çiçekleri (Katalog No: 1.7.8a, 1ZG.Mü4, Mü5) ve eliptik formdaki bitki motifleri (Katalog No: 1.7.8 (devam) d) ile, diğerlerinin büyük bir bölümü ise kemer biçimli bir motif uçlarında üç dilimli yapraktan oluşan ve palmet formunu hatırlatan bitki motifleri ile süslemelidir (Katalog No: 1.7.6, 1.7.8 (devam) g, 1ZG. Mü6, 1.7.9, 1.7.11, 1ZG.Mü7).

Odanın kuzeybatı ve güneybatı duvarının önündeki ahşap sedir sekisi, yaklaşık 12 cm yüksekliğindedir. Konutun yapıldığı tarihte sekilerin üzerlerine şilte, minder ve ot yastıklar atılarak (geleneksel Türk odasında olduğu gibi) manzaraya (sokağa) dönük bir oturma düzeninin sağlandığı görülmektedir (Katalog No: 1.7.9). Yapıya komşu olan binanın (Yapı No: 2) sahibi Mehmet Pehlivan'dan alınan bilgilere göre, sedirlerin birleştiği köşedeki açıklık (75x82 x12) iskembiliktir ve buraya kışın ısınmak için iskembi[1] (tandır) koyulmaktadır (Katalog No: 1.7.2, 1.7.9).

Günümüzde oda içindeki özgün durumlarını giderek kaybettikleri gözlemlenen bu sabit mobilyalardan, tüm duvar yüzeylerinde yer alan ahşap zarların yer yer sökülmüş oldukları, kuzeydoğu duvarında (D4) yer alan ve 2007-2011 tarihlerinde çekilmiş resimlere göre, oval kartuş/göbek uçlarında simetrik olarak yerleştirilmiş palmet benzeri bitki motifleriyle süslemeli yüklük kapaklarının (Katalog No: 1.7.3a) , kuzeybatı duvarındaki (D3) gömme dolap kapaklarının (Katalog No: 1.7.6a) ve bezemeli kapı tablasının yerlerinden sökülmüş oldukları görülmüştür (Katalog No: 1.7.13 a, b).

Seki üstünde, sedir sekisinde ve sedir yanlığında yer alan ahşap kaplamalarda çürüme ve kasıtlı müdahalelerden kaynaklı kırılma ve çökmeler meydana gelmiştir. Pencerelerin çoğu camı kırılmış, önlerindeki geçmeli dövme demir parmaklıklar korozyona uğramıştır. İç yüzeyleri rölyef (kabartma) tekniyle süslenen ahşap kepenklerin bir ya da iki kanadının kırılmış, menteşeleri kopmuş durumdadır (Katalog No: 1.7.1b). Birinci katın yıkılmış olmasından dolayı artan kar ve yağmur yükünün tavanda sehimlere neden olduğu görülmektedir (Katalog No: 1.7.14a).

[1] **İskembi**: Bazı bölgelerimizde tandır diye de adlandırılan bir tür ısınma düzeni. [15]

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.2
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	PLAN

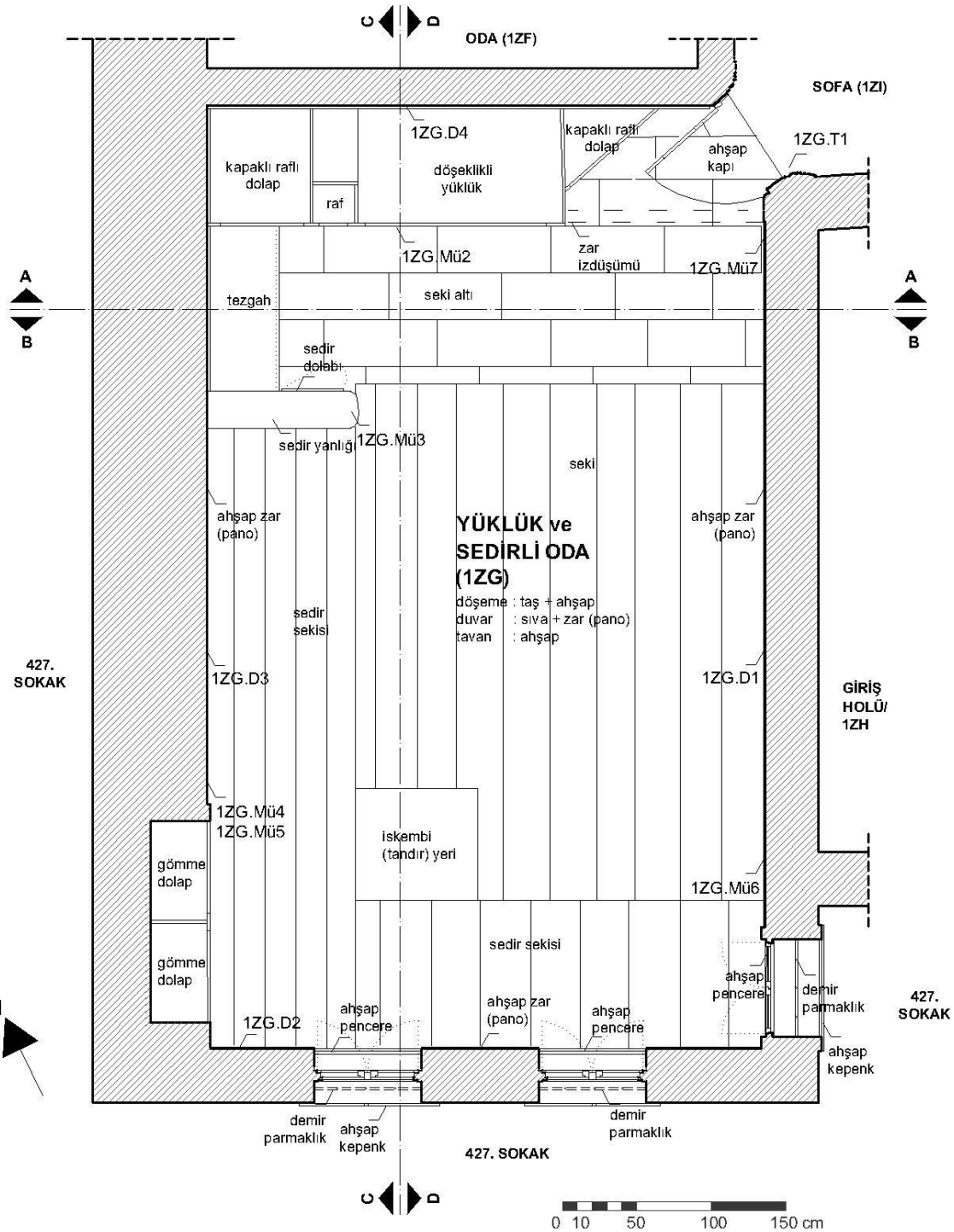

1ZG odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

(a) 1ZG odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) döşeklikli yüklük ve oda kapısının özgün durumu, 2011

(b) 1ZG odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) döşeklikli yüklük ve oda kapısının günümüzdeki durumu, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.4
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	A-A KESİTİ

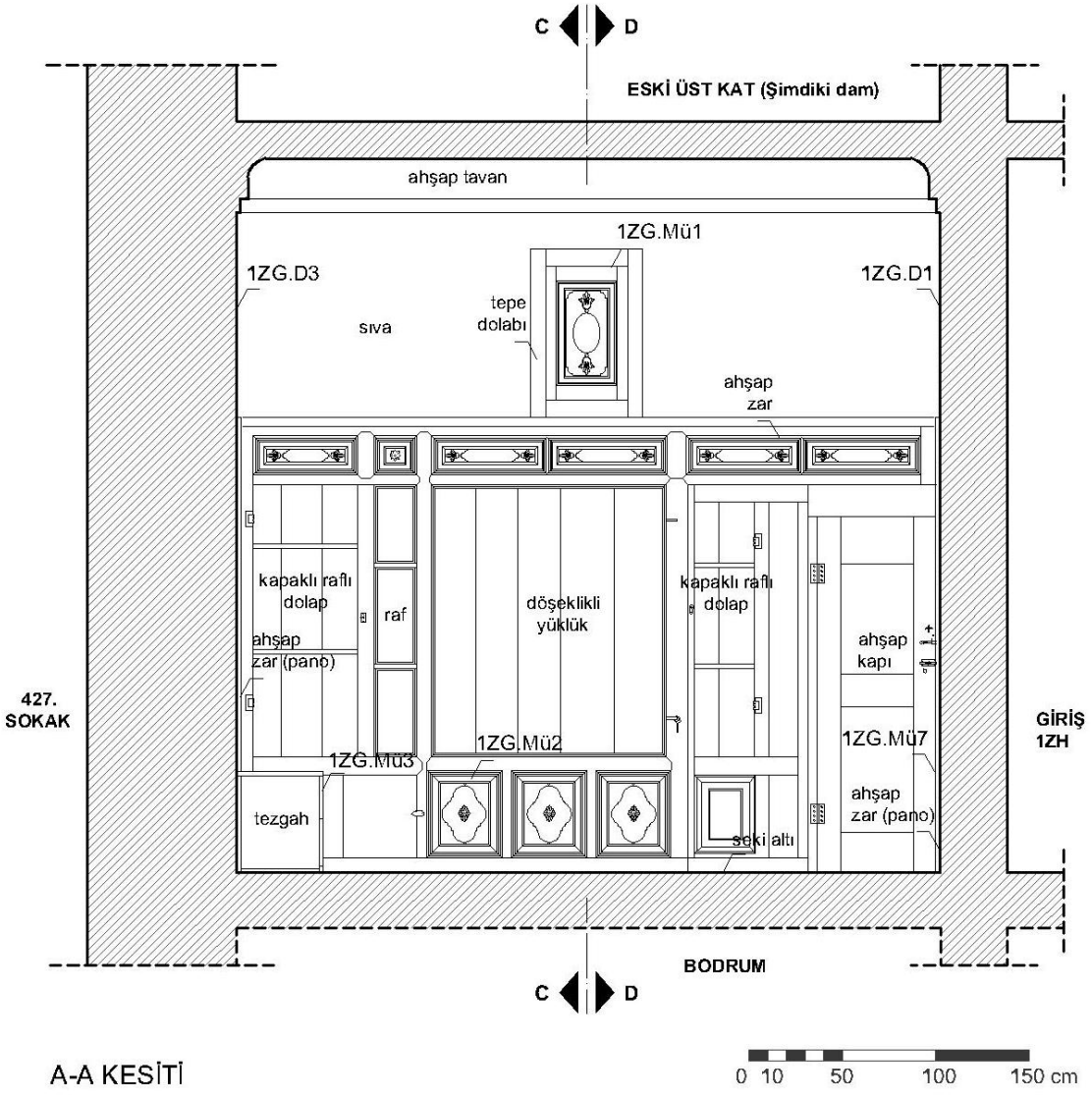

1ZG odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) döşeklikli yüklüğün önden görünüşü

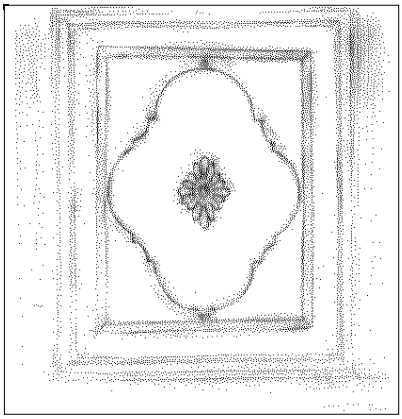

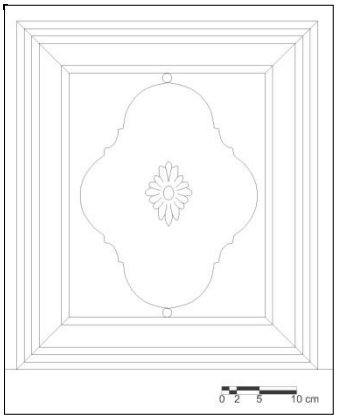

(a) (b) 1ZG.Mü2 (c)

1ZG odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) yüklüğün döşeklik dolaplarının altında yer alan, dört kenarı kemer şeklinde (oval formda) bir kartuş ve merkezindeki bitki motifi ile süslemeli pano (a), ıstampajı (b) ve çizimi (c)

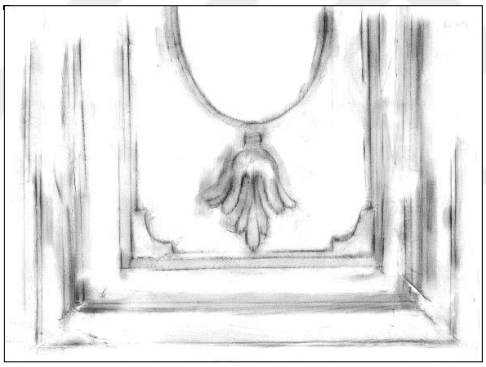

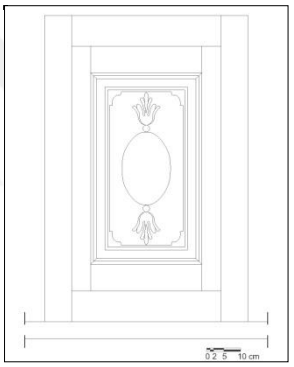

(d) (e) 1ZG.Mü1 (f)

1ZG odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) tepe dolabının kapağı üzerindeki oval kartuş/madalyon uçlarında simetrik olarak yerleştirilmiş palmet benzeri bitki motifi (d), ıstampajı (e) ve çizimi (f)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.6
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

(a) 1ZG odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) gömme dolap ve ahşap zarlar (panolar), 2016

(b) 1ZG odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) ahşap zarlar (panolar), sedir sekisi, sedir yanlığı ve kaş kemerli tezgah, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.7
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	C-C KESİTİ

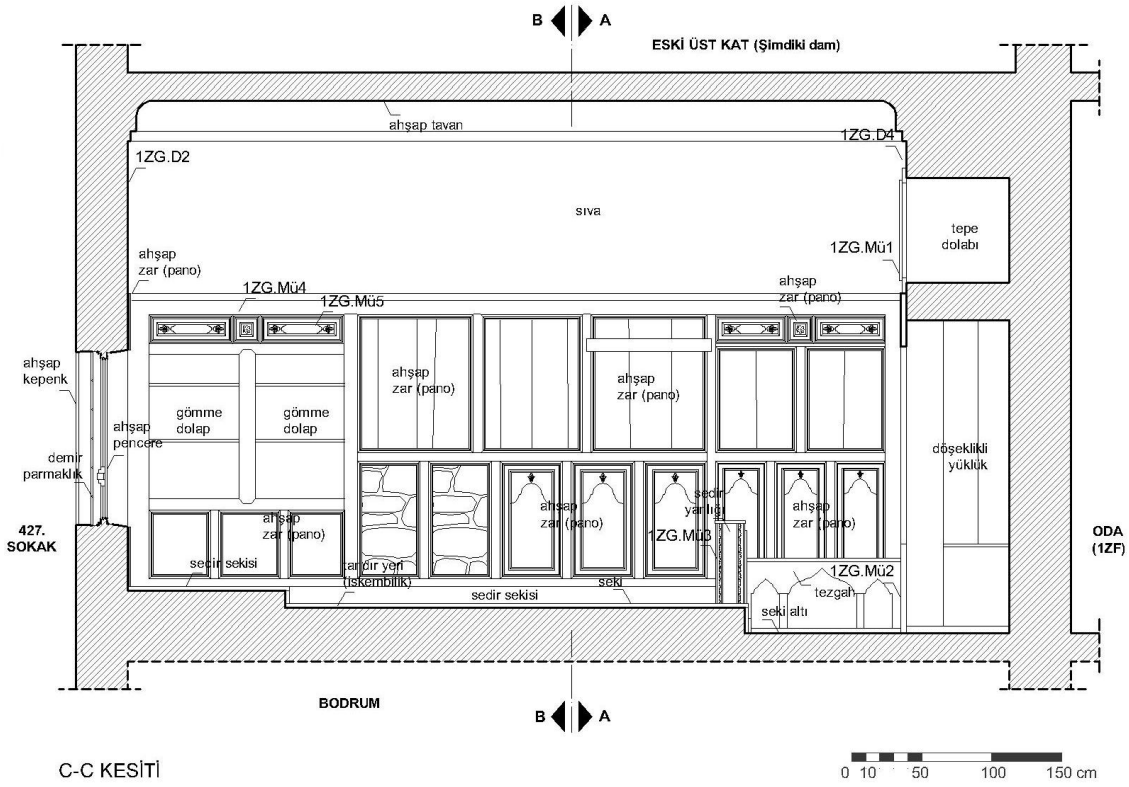

1ZG odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) gömme dolap, duvar zarları, sedir yanlığı ve tezgahın önden görünüşü ile kuzeydoğu duvarındaki döşeklikli yüklüğün kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.8
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	D3 DUVARI (ZAR) DETAYLARI

(a)

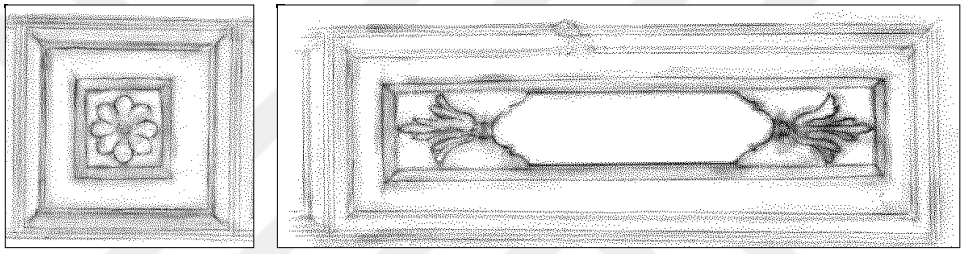

(b)1ZG.Mü4, 1ZG.Mü5

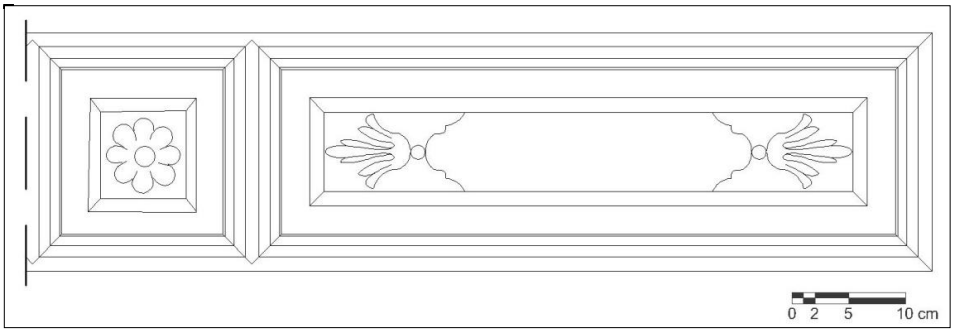

(c)

1ZG odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) yatay ahşap zar (pano) üzerinde yer alan rozet ve palmet motifleri (a), ıstampajları (b) ve çizimleri (c)

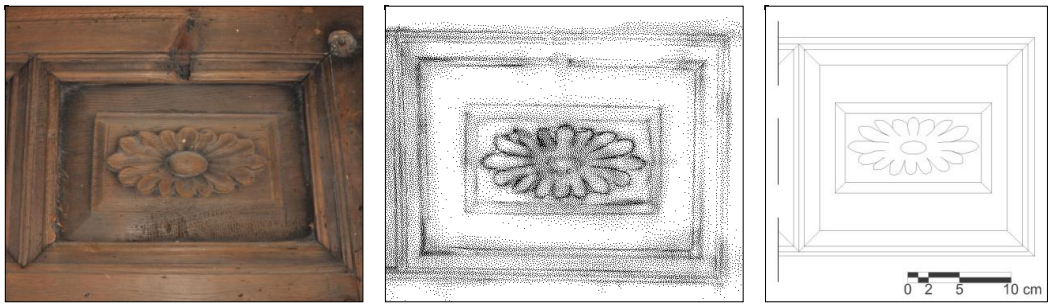

(d) (e) 1ZG.Mü6 (f)

1ZG odasının güneydoğu duvarındaki (D1) yatay ahşap zar (pano) üzerinde yer alan dilimli, eliptik bir motif (d), ıstampajı (e) ve çizimi (f)

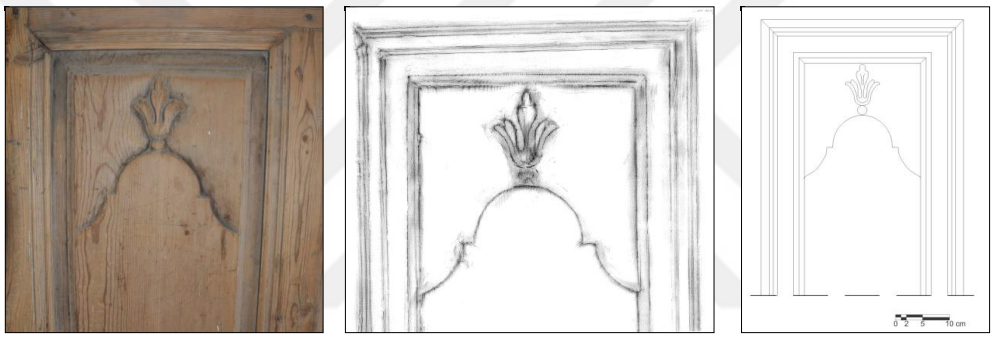

(g) (h) 1ZG.Mü7 (ı)

1ZG odasının güneydoğu duvarındaki (D1) düşey ahşap zar (pano) üzerinde yer alan palmet motifi (g), ıstampajı (h) ve çizimi (ı)

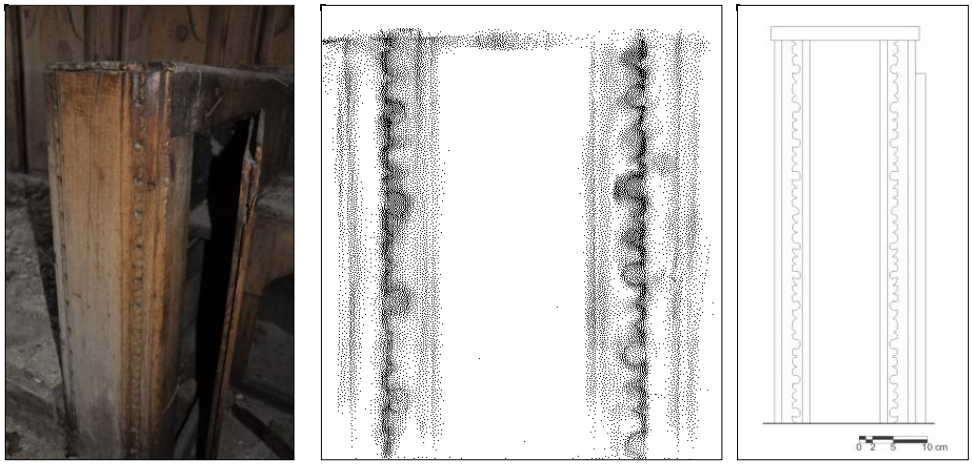

(j) (k) 1ZG.Mü3 (l)

1ZG odasının kuzeybatı duvarı (D3) önünde yer alan kolçak (sedir yanlığı) (j), ıstampajı (k) ve çizimi (l)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.9
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	D2 DUVARI MOBİLYALARI

1ZG odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) gömme dolap, güneybatı duvarındaki (D2) ahşap zarlar, pencereler ve sedir sekisi, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.10
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	B-B KESİTİ

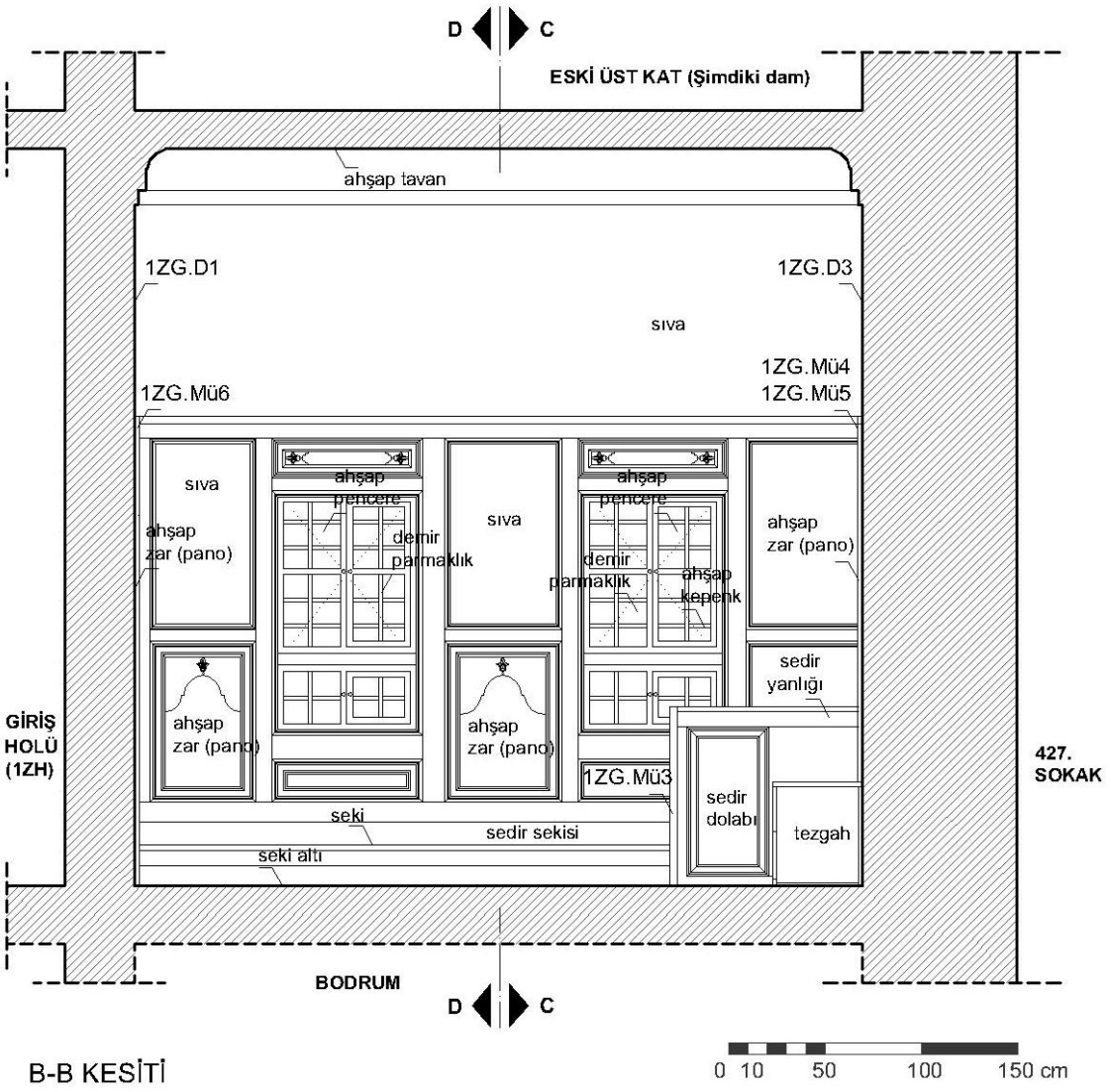

1ZG odasının güneybatı duvarındaki (D2) ahşap zarlar, pencereler ve sedir sekisinin önden görünüşü ile kuzeybatı duvarındaki tezgahın kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.11
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

1ZG odasının güneydoğu duvarındaki (D1) ahşap zarlar (panolar), pencere ve sedir sekisi, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.12
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	D-D KESİTİ

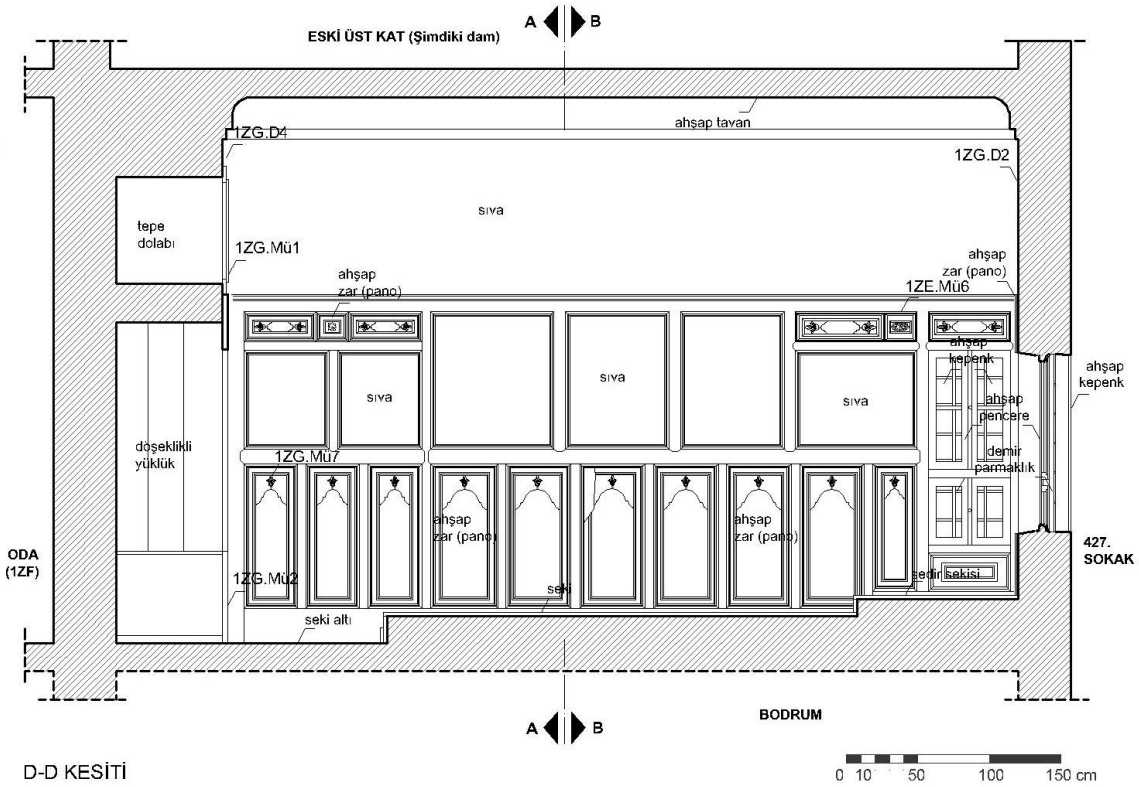

D-D KESİTİ

1ZG odasının güneydoğu duvarındaki (D1) duvar zarları, ahşap pencerenin önden görünüşü ile kuzeydoğu duvarındaki döşeklikli yüklüğün kesiti

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.13
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	KAPI DETAYLARI

(a) 2011 yılı (b) 2016 yılı

1ZG oda kapısını özgün (a) ve günümüzdeki (b) durumu

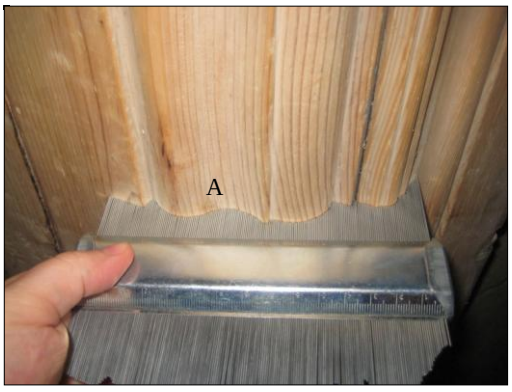

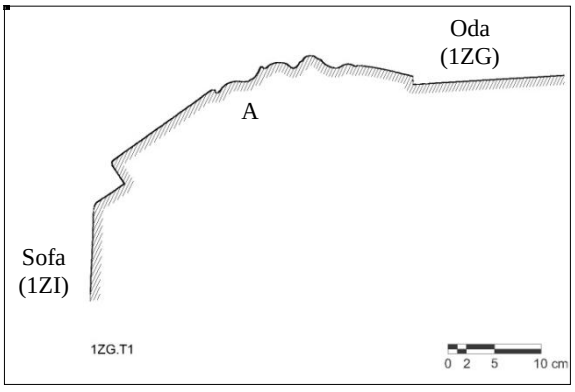

1ZG odasının kapısındanalınan tarak izi (plan) (1ZG.T1)

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.7.14
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (1ZG)	TAVAN ve PENCERE DETAYLARI

1ZG odasının halat burgacı/kablo şeklinde bezemeli çıtalarla süslemeli düz tavanı, 2016

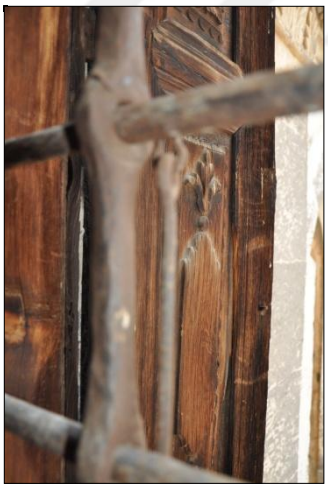

1ZG odasının güneydoğu (D1) ve güneybatı (D2) duvarlarındaki gülbezek ve palmet motifleriyle bezenmiş ahşap kepenkli pencereleri, 2016

FIRINCIOĞLU KONAĞI (YAPI 1) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 1.8
BODRUM KAT MEKANLARI	

Arazideki eğimden yararlanılarak oluşturulan bodrum kattaki bölümler taş kemerli geçitlerde aracılığıyla birbirine bağlanmaktadır. Karanlık olmasına rağmen 427. sokak yönünde açılan demir parmaklı mazgal pencerelerle havalandırılan ve aydınlatılan bodrum katta, merdiven girişindeki ahşap dolap dışında başka mobilya ile karşılaşılmamıştır.

Konağın bodrum katında yer alan taş kemerli hizmet birimleri, 2016

Konağın bodrum katında yer alan ahşap dolap, 2016

4.1.2 Osman Çavuş Evi Mobilyaları

Yapı no: 2

Eski adı: Kalüstün'ün Evi[1]

Yapım yılı: 1868

Mimarı: -

Mülkiyeti: Mehmet Pehlivan

Güncel durumu: Kullanılmaktadır.

Tescil yılı: -

Tescil eden kurum: -

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Balaban mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir Mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 80; 11284 ada, 6 parsel (Şekil 4.5).

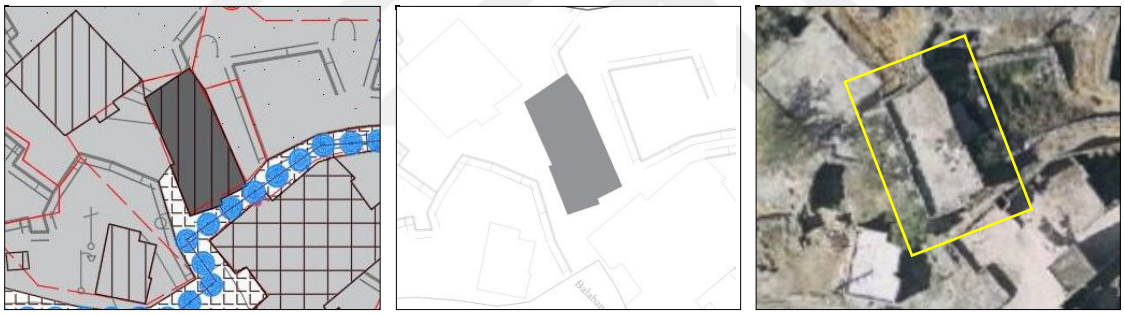

(a) (b) (c)

Şekil 4.5 Osman Çavuş Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Ev sahibinden alınan bilgilere göre yapı eskiden Kalüstün isimli bir gayrimüslime aittir.

Yapının genel durumu:

İlk yapıldığı dönemde bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşmakta olan yapının günümüzde bodrum ve zemin katı ayakta kalmış, birinci katı yıkılmış durumdadır [1] (Şekil 4.6).

Çıkmasız bir cephe düzenine sahip olan yapının güneybatı cephesinin tam ortasında, içerlek, çift kanatlı galvanizli teneke ile kaplanmış bir giriş kapısı yer almaktadır (Şekil 4.7a). Geçmeli taşlı yuvarlak kemerin kilit taşında 1842 tarihi[2] yer almaktadır (Şekil 4.7b). Kapının hemen üzerinde dikdörtgen şeklinde, geçmeli dövme demir parmaklıklı bir tepe penceresi bulunmaktadır. Yapım malzemesi çoğunlukla düzgün kesme (yonu) taş olup yığma sistemde inşa edilmiştir.

Şekil 4.6 Osman Çavuş Evi'nin güneybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2017

(a) (b)

Şekil 4.7 Osman Çavuş Evi'nin giriş kapısı (a) ve 1842 tarihli kilit taşı (b), 2017

[1] Ev sahibi Mehmet Pehlivan'dan alınan bilgilere göre evin üst katı 1952'lerde yıktırılmıştır.

[2] Kilit taşı üzerindeki rakamlar günümüzde deforme olmuş durumdadır. 1998 yılında okunabilir durumda olan tarihe göre bina o dönemlerde 156 (günümüzde 176) seneliktir (1842).

Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı öğrencileri tarafından hazırlanan raporda ise 1868 tarihi yer almaktadır.

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan altı basamakla çıkılarak gelinen ana giriş kapısı "Sofaya/2ZH" açılmaktadır. İç sofalı plan tipindeki konutun sofa etrafında yer alan üç adet odası vardır. Ayrıca girişin solunda, yapıya sonradan eklenmiş olan bir wc-banyo/2ZE ile girişin tam karşısında bodrum kata ve çatıya ulaşan taş merdivenler yer almaktadır .

Zemin katta yer alan odaların hepsinde de özgün iç mekan mobilyaları ile karşılaşılmıştır. Bunlardan ilki yapının güneyinde yer alan ve sofaya açılan "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/2ZA" dır. İkincisi, ZZA odasının yanında, yapının doğusunda yer alan "Ocaklı oda (tokana)/2ZB", üçüncüsü ise yapının kuzeybatısında yer alan ve diğer 2 oda gibi sofaya açılan "Yüklüklü oda/2ZD" dır (Şekil 4.8a).

Yapının bodrum katında, 60-80 cm genişliğindeki taş kemerlerle birbirine bağlanan, günümüzde depo olarak kullanılan hizmet mekanları ve kuzeybatı yönünde konumlanan kaya oyma mekanlar bulunmaktadır (Şekil 4.8b, Katalog No: 2.4).

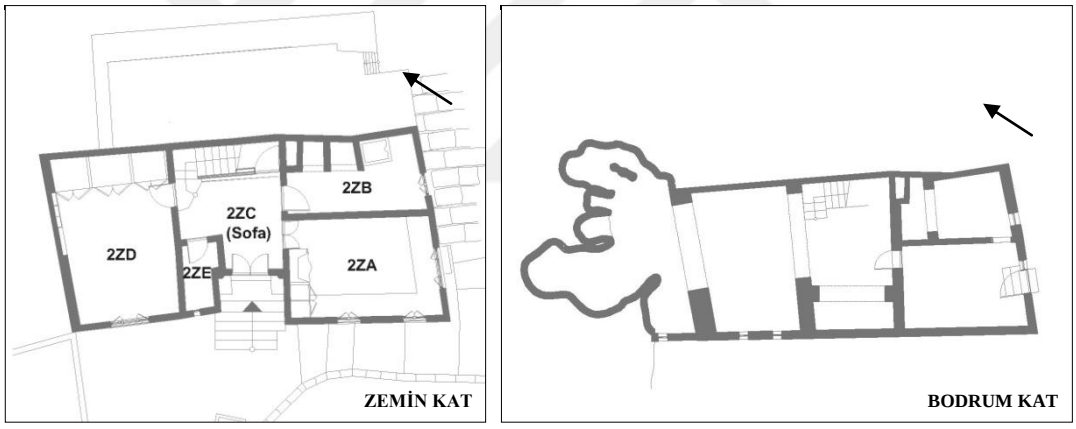

(a) (b)

Şekil 4.8 Osman Çavuş Evi'nin (a) zemin ve (b) bodrum kat planları (Çiz. N.Özcan, 2008)[1]

[1] Yapının zemin ve bodrum kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (2ZA)	

Konumu: Zemin kattaki 2ZA odası, girişin sağındaki ilk odadır ve yapının güneyinde yer alır ve 18 m2'lik bir alana sahiptir (Şekil 4.8).

Tahmin edilen işlevi: Yıkılan birinci kattaki odalar ve içlerindeki mobilyalar hakkında bir yorum yapılamadığı için 2ZA no'lu oda bulunduğu kattaki odalar üzerinden değerlendirilmiştir. İçinde şerbetliği bulunan ve çift yönden de sokağa açılan odanın başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Odaya kuzeybatı duvarında yer alan çift kanatlı, yüzeyleri bitki motifleriyle (palmet ve rozet çiçekleri) bezemeli ahşap bir kapıdan girilmektedir. İkisi güneybatı, bir tanesi de güneydoğu cephesinde yer alan ve önlerinde geçmeli dövme demir parmaklıkları bulunan 3 adet penceresi vardır. Zemini taş, tavanı ahşap çıtalı tavandır (Katalog No: 2.1.3b, c).

Mobilyaları: Odanın kuzeybatı duvarında (D1), oda kapısı ile birlikte tasarlanan yüklük ve şerbetlik yer almaktadır (Katalog No: 2.1.1). Duvarın tam ortasında konumlanan şerbetlik, diğer tüm şerbetliklerde olduğu gibi yukarıdan aşağıya doğru 3 bölüm halinde düzenlenmiştir. Şerbetlik hücresinin üzerinde yuvarlak bir kemeri, sağında çift kapaklı bir döşeklik dolabı ve solunda da oda kapısı yer alır. Şerbetlik üzerindeki yuvarlak kemerin döşeklikli yüklük ve oda kapısı üzerinde de tekrar edildiği görülmektedir. Bu kemerler ampir dönem özelliğini yansıtan motiflerle bezenmiştir. Kemer tablasındaki güneş kursu motifinin alev biçimindeki kıvrımlı (zikzaklı) çıtalarla oluşturulan ışınsal yayılımı, kemer karnındaki buğday başağını anımsatan motifler ve aralarına yerleştirilen dörder dilimli çubuk çıtalar ile kuvvetlendirilmiştir (Katalog No: 2.1.2a). Kemer tablasının altındaki hücre duvarının üst kısmı yatay panolara bölünmüş, üzerleri kenarları dilimli, eliptik formlardaki bitki motifleri ile süslenmiştir. Bu panoların altında kapaklı raflı bir dolap yer alır. Dolabın hemen önünde televizyon koymak için sonradan monte edilmiş ve şerbetlik gilvelerine sabitlenerek mobilyaya zarar vermiş yatay, ahşap bir tabla görülmektedir (Katalog No: 2.1.2b). Hücre duvarının sağında ve solunda yer alan gilveler, 3'erli olarak tasarlanmış olup alt ön yüzleri düz, üst kısımları dekoratif kırık kemerler şeklindedir. Barok etkileri hatırlatan C kıvrımlı bu kemerlerin uç kısımları birer volütle sonlanmakta ve her iki yandaki ufak koltuklara oturmaktadır (Katalog No: 2.1.2b). Eğrisel planlı hücre tabanı (şerbetlik tezgahı/masası) öne doğru çıkıntılıdır. Tezgahın alt kısmında, ahşap bir mandalla sabitlenen kapaklı yatay bir bölme, onun altında da çift kapaklı dolaplar vardır. Üzeri beşer dilimli çubuklar/kaval silmelerle bezenmiş zarlar bu dolapların sağında ve solunda yer almaktadır (Katalog No: 2.1.2d). Sekisi bulunmayan odanın kuzeybatı ve güneybatı yönlerinde konumlanmış olan (L şeklinde) sedir sekisi yaklaşık 80 cm genişliğinde, 30 cm yüksekliğindedir (Katalog No: 2.1.2a).

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.1.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (2ZA)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

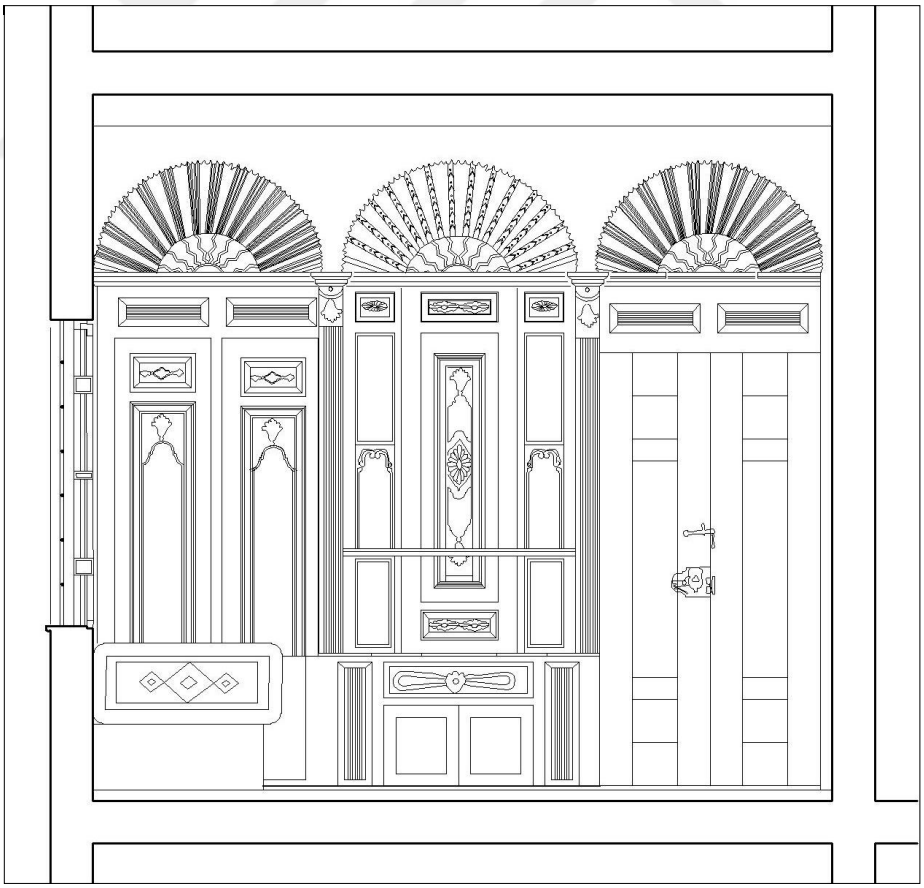

2ZA odasının kuzeybatı duvarındaki döşeklikli yüklük, şerbetlik ve oda kapısının önden görünüşü [Çiz. N.Özcan, 2008]

(a) Ampir üslup özellikleri taşıyan, yuvarlak hücre kemeri

(b) Kapaklı raflı hücre duvarı (c) Kırık kemerli şerbetlik gilvesi

(d) Hücre tabanı/tezgahı altındaki yatay, kapaklı bölme, düşey zarlar ve ortada yer alan çift kapaklı ve raflı dolap

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.1.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (2ZA)	SEDİR, TAVAN ve ZEMİN

(a) 2ZA odasının güney ve güneybatı duvarları (D2, D3) önünde yer alan L şeklindeki sedir sekisi,2015

(b) 2ZA odasının ahşap çıtalı düz tavanı, 2018

(c) 2ZA odasının taş zemini, 2015

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.2

OCAKLI ODA (TOKANA) (2ZB)

Konumu: Zemin kattaki 2ZB odası, girişin sağındaki ikinci odadır ve yapının doğusunda yer alır. Yaklaşık 11.2 m2'dir.

Tahmin edilen işlevi/kullanımı: İçinde yer alan taş kemerli ocaktan da anlaşıldığı üzere oda "tokana/togana/mutfak" olarak kullanılmıştır.

Yapı elemanları: Odaya kuzeybatı duvarında yer alan tek kanatlı, yüzeyi bitki motifleriyle bezemeli ahşap bir kapıdan girilmektedir. Güneydoğu cephesinde bir penceresi vardır. Zemini taş, tavanı ahşap kirişlidir.

Mobilyaları: Odanın kuzeydoğu duvarında taş kemerli bir ocak yer alır. Sonraki yıllarda kilit taşı hizasında bir duvar örülmüş, ortadan ikiye bölünen ocak özgünlüğünü kaybetmiştir (Katalog No: 2.2.1a). Sağ bölmesinde bir pişirme bölümü, solunda ise buzdolabı yer alır (Katalog No: 2.2.1b).

Ocağın yanında özgün olmayan bir mutfak tezgahı yer alır. Ev sahibinden alınan bilgilere bahsi geçen tezgah, bugün yapının dışında, ana giriş kapısının önünde yer alan (Katalog No: 2.2.1c) çağ taşının yerine yapılmıştır.

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.2.1
OCAKLI ODA (TOKANA) (2ZB)	

(a) 2ZB odasının kuzeydoğu duvarında (D2) yer alan ve ortasına örülen duvarla iki bölüme ayrılan kemerli ocak, 2018

(b) Ocağın sağ bölmesinde yer alan tandır, 2018

(c) 2ZB odası (tokana)'dan sökülen/çıkartılan özgün çağ taşı, 2015

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.3
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (2ZD)	

Konumu: Zemin kattaki 2ZD odası, girişin solunda, yapının kuzeybatısında yer alır. Yaklaşık 22.5 m2'dir.

Tahmin edilen işlevi: Oturma/yatak odası

Yapı elemanları: Sofadan (2ZC) 2 basamakla (yaklaşık 44 cm) gelinen odaya güneydoğu duvarında yer alan tek kanatlı, yüzeyi 2ZB oda kapısı gibi bitki motifleri ile bezenmiş ahşap bir kapıdan girilmektedir. Batı cephesinde bir adet penceresi vardır. Zemini taş, tavanı ise ahşaptır ve tavan yüzeyi halat burgacı/kablo şeklindeki bezemeli çıtalarla süslemelidir.

Mobilyaları: Odanın kuzeydoğu duvarını (D4) boydan boya kaplayan gömme dolabı/yüklüğü 230 cm yüksekliğindedir. Ortasında çift kapaklı ve bölmesiz döşeklik dolabı, sağ ve sol yanlarda ise çift kapaklı ve raflı dolaplar yer almaktadır. Ortadaki döşeklik dolabının üzerindeki musandıra bölgesinde (tavan ile yüklük arasında) kare şeklinde bir tepe dolabı vardır. Bahsi geçen bu ufak dolabın pano yüzeyine 18-20 cm çapında, dilimli, oyma bir rozet çiçeği yerleştirilmiştir (Katalog No: 2.3.1).

Odanın kuzeybatı duvarında (D3) yüklüğün hemen yanında yer alan gömme dolabın altı zarlı, üstü ise çift kapaklı ve raflıdır. Sağ yanında üst üste sıralanmış farklı boyutlarda 3 adet raf ve hemen devamında dikdörtgen şeklinde, 15-16 cm'lik ahşap bir hücre tabanı/tezgahı bulunan 240 cm yüksekliğinde bir şerbetlik nişi yer alır. Alt kısmında odanın tüm duvarlarını (D1, D2, D3) çevreleyen 90-95 cm yüksekliğindeki bezemesiz düşey panolar yer alan şerbetliğin üst kısmı profilli bir başlık ile sonlanmaktadır.

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.3.1
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (2ZD)	

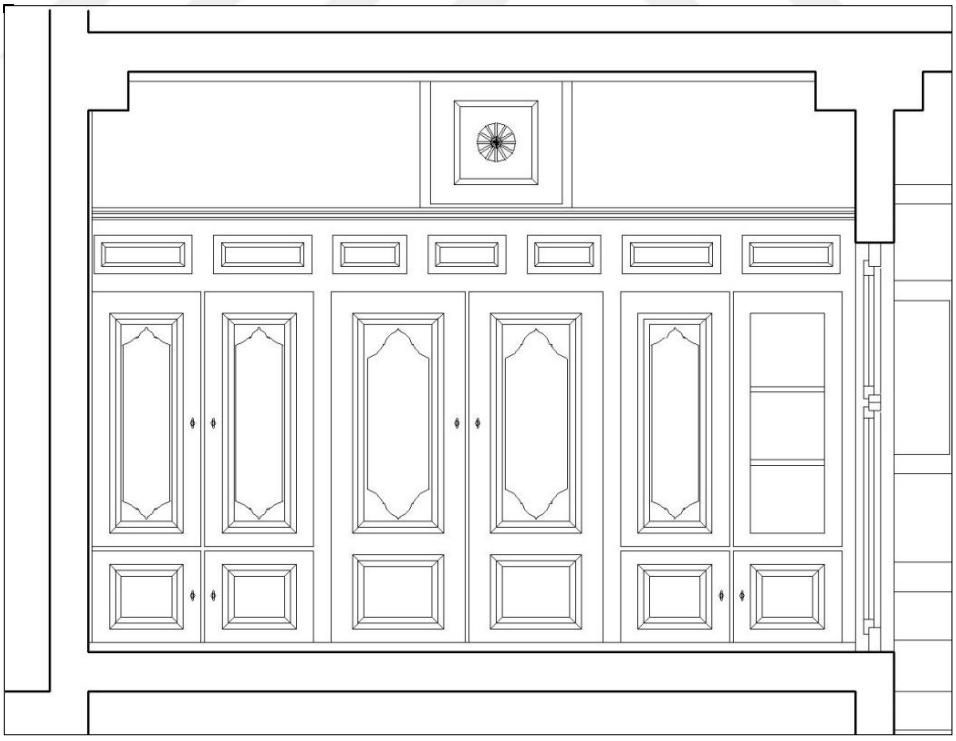

2ZD odasında yer alan döşeklikli ve tepe dolaplı yüklüğün önden görünüşü [Çizen: N. Özcan, 2008

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.3.2
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (2ZD)	

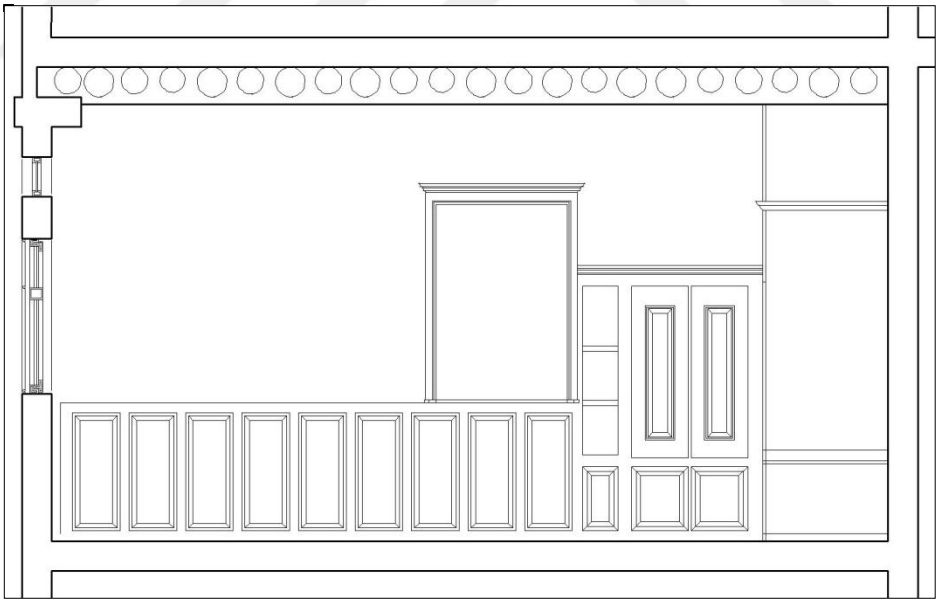

2ZD odasının kuzeydoğu duvarındaki (D3) duvar zarları, kapaklı ve açık raflı dolaplar ve şerbetlik nişinin önden görünüşü [Çizen: N.Özcan, 2008]

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.3.3
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (2ZD)	

2ZD odasının güneydoğu duvarındaki ahşap zarlar, 2015

2ZD odasının halat burgacı/kablo şeklinde bezemeli çıtalarla süslemeli düz tavanı, 2015

OSMAN ÇAVUŞ EVİ (YAPI 2) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 2.4
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (2ZD)	

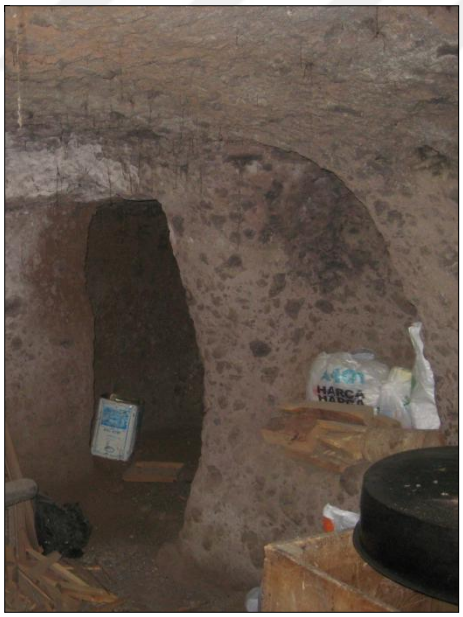

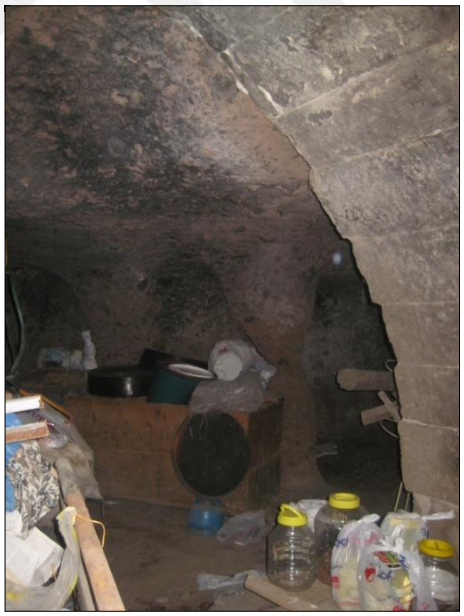

Osman Çavuş Evi'nin bodrum katında yer alan kaya oyma mekanlar ve taş kemerlerle birbirine bağlanan hizmet birimleri, 2018

4.1.3 Kemal Pehlivan Evi Mobilyaları

Yapı no: 3

Eski adı: -

Yapım yılı: 19.yy

Mimarı: -

Mülkiyeti: Kemal Pehlivan

Güncel durumu: Kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 29.12.1994[1]

Tescil eden kurum: KKTVKK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı; 10 pafta, 1212 parsel.

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir Mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 68; 11286 ada, 1 parsel (Şekil 4.9).

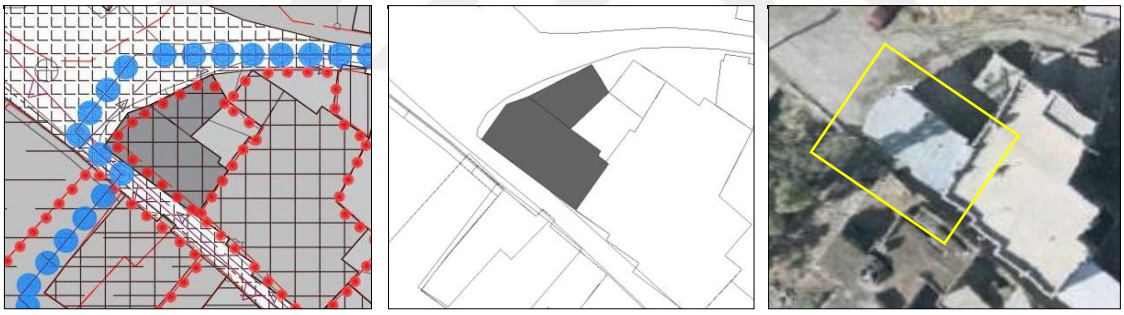

(a) (b) (c)

Şekil 4.9 Kemal Pehlivan Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.6, A.8).

Yapının genel durumu:

Bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşan yapı, bitişik nizamdaki konutlarının bulunduğu sokakların başında, köşe parselde konumlanır. Farklı açılarda ve genişliklerde oluşturulmuş olan düz ve gönyeli çıkmaları, ahşap hatıllara oturan eliböğründeler ile alttan desteklenmektedir (Şekil 4.10).

Yapının güneybatısında yer alan ana giriş kapısı sokaktan bir iki basamak yüksekte olup cepheden içeri çekilmiştir. Yuvarlak kemerli sac kapının kilit taşı çıkıntılı olup üzerinde yapının inşa tarihini gösteren herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Kemerin hemen üzerinde yer alan dikdörtgen şeklindeki tepe penceresi geçmeli dövme demir parmaklıklıdır. Pencere yönünden zengin olan yapının zemin kat pencereleri, birinci kattakilere oranla daha küçük tutulmuştur. Yapım malzemesi düzgün kesme taş olup yığma sistemde inşa edilmiştir. Zemin katın duvar yüzeyleri sonradan serpme sıva ile izole/tecrit edilmiştir. Tescil fişinde yapının 19.yy üslup özelliklerini yansıttığı bilgisi yer almaktadır (Şekil A.8).

Şekil 4.10 Kemal Pehlivan Evi'nin 427.sokaktan görünüşleri, 2018

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan birkaç basamakla çıkılarak gelinen ana giriş kapısı sofaya/3ZB açılmaktadır. İç sofalı plan tipindeki konutun zemin kat sofası etrafında dört adet odası, ahır ve tuvalet gibi mekanları bulunmaktadır. Bodrum, birinci kat ve çatı katına ulaşımın sağlandığı merdiven kovası ise kapının hemen karşısında yer almaktadır (Şekil 4.11).

Zemin katta yer alan odalardan sadece bir tanesinde özgün iç mekan mobilyaları ile karşılaşılmıştır. Bahsi geçen bu oda "Yüklük, şerbetlik ve ocaklı oda/3ZA"dır. Diğer odalardan bir tanesinde/3ZC tek kollu sedir sekisinden başka bir mobilya ile karşılaşılmazken (Katalog No: 3.1a) hemen yanındaki 3ZD odasının mutfak olarak düzenlendiği görülmektedir. Mutfağın kuzeydoğusundaki 3ZE odası ise içinde kuyusu bulunan ve ahır olarak kullanılan bir mekandır (Katalog No: 3.1c). Ev sahibinden alınan bilgilere göre aynı zamanda kışlık odun kömür ihtiyaçlarının depolanması amacıyla da kullanılmaktadır. Bahsi geçen odanın 427. sokağa açılan ahşap bir kapısı vardır.

Zemin kattaki 3ZA odasının yanında yer alan merdivenlerin sac ve ahşap basamaklarından çıkılarak 31A no'lu üst kat sofasına gelinir. Zemin ve üst katın her iki küpeştesi de özgündür ve tornada şekillendirilmiştir (Katalog No: 3.1a). Üst kat sofası yapının çıkmasız bölümünde, ana giriş kapısının üzerinde konumlanır ve pencere önünde tek kollu taş bir sedir sekisi vardır (Katalog No: 3.3a). Sedirin köşesinde zeminde, yuvarlak 27 cm çapında bir çağ taşı yer almaktadır.

Üst kat sofasına karşılıklık konumlanan 2 oda açılır. Bunlardan ilki, merdivenin çıkış yönü esas alındığında sağdaki "Şerbetlik ve sedirli oda/31C"dır. Diğeri ise yapının güneydoğusunda yer alan ve içinde sabit bir mobilyası bulunmayan 31A no'lu odadır.

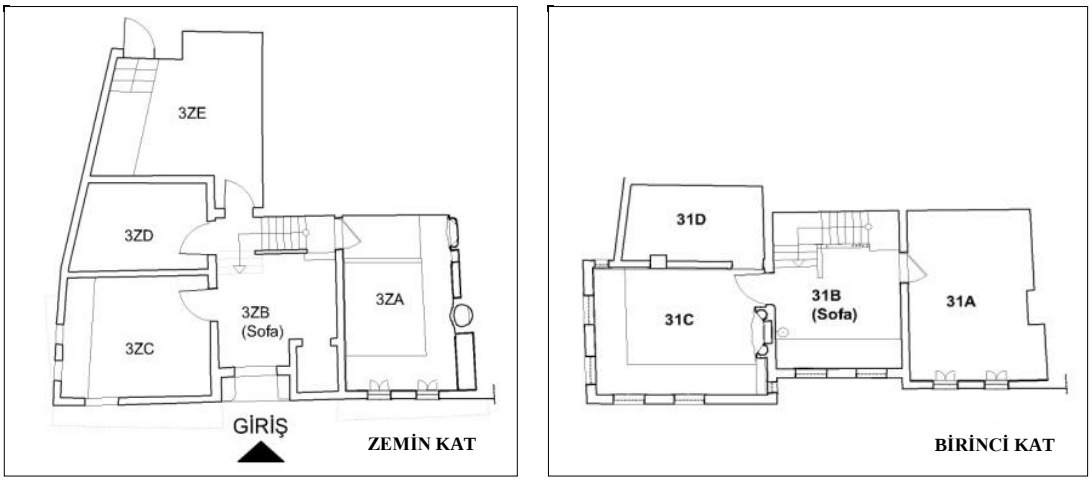

Şekil 4.11 Kemal Pehlivan Evi'nin zemin ve bodrum kat planları

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.1
SOFA (3ZB), ODA (3ZC) ve AHIR (3ZE)	

(a) 3ZB odası (sofa)'daki ahşap merdivenler

(b) 3ZC odası

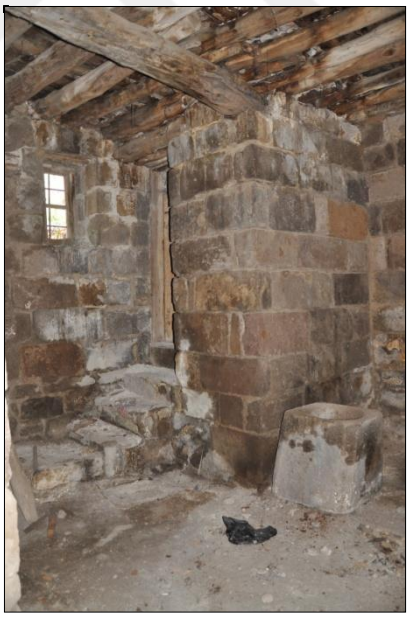

(c) 3ZE odası

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (3ZA)	

Konumu: Zemin katta bulunan oda, yapının güneyinde yer almaktadır. Yaklaşık 15.5 m2'dir (Katalog No: 3.2.1).

Tahmin edilen işlevi: Ev sahibinden alınan bilgilere göre diğer odalara (3ZC, 31C) oranla daha sıcak olmasından dolayı kışlık oda olarak kullanılmıştır.

Yapı elemanları: Zemin kat sofasından/3ZB bir basamakla çıkılarak gelinen ahşap, tek kanatlı oda kapısı seki altına açılır. Güneybatı duvarında (D2) ikişer adet ahşap penceresi vardır. ½ oranındaki bu pencereler ahşap kepenkli ve geçmeli dövme demir parmaklıklıdır. Oda zemini taş, tavanı ise ahşaptır.

Mobilyaları: Odanın güneydoğu duvarında (D3) bir şerbetliği, hemen devamında açık rafları ve kapaklı raflı/rafsız gömme dolapları vardır. Dolaplardan bir tanesi daha derin olmakla beraber döşeklik olarak kullanılmaktadır. Odanın alçı yaşmaklı ocağı (şöminesi) ise bu dolapların arasında, D3 duvarının ortasında yer alır. D4 duvarı hariç diğer tüm duvarlar 70 cm'e kadar ahşap duvar zarları (panolar) ile kaplanmıştır. L şeklindeki sedir sekisi taştan olup D2 ve D3 duvarları önünde yer alır.

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.2.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (3ZA)	PLAN

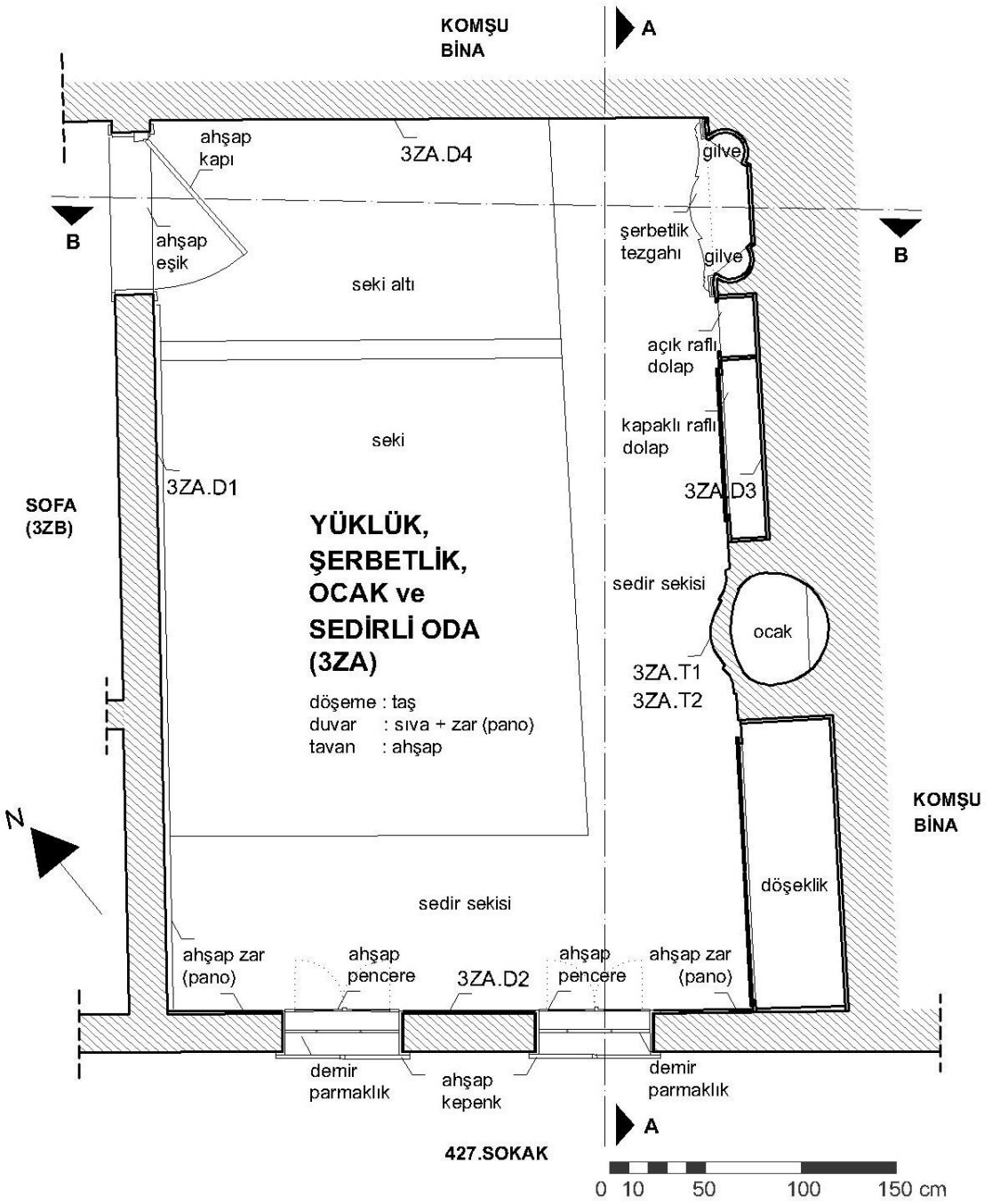

3ZA odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.2.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (3ZA)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

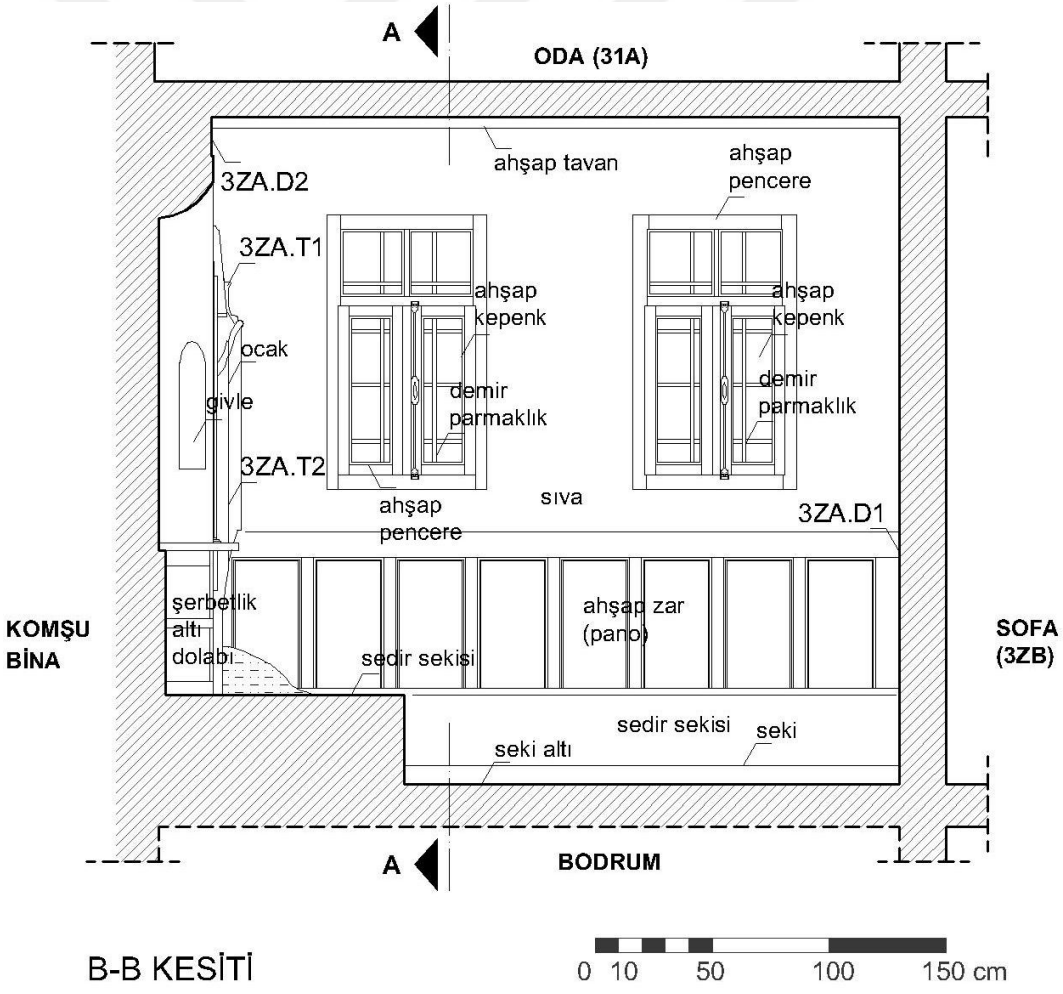

3ZA odasının güneybatı duvarındaki (D2) sedir sekisi, duvar zarları ve ahşap pencerelerin önden görünüşü ile güneydoğu duvarındaki (D3) şerbetlik ve sedir sekisinin kesiti

Oda kapısının açıldığı seki altından önce 8 cm yüksekliğindeki sekiye, buradan da 30 cm yüksekliğindeki sedir sekisine çıkılır. Şerbetlik, ocak ve çeşitli boyutlarda açık ve kapaklı raflı dolapların bulunduğu D3 duvarı oda kapısının karşısında yer alır ve bahsi geçen bu mobilyaların tümü, sedir sekisinin üzerinden itibaren başlar.

D3 duvarının köşesinde yer alan şerbetlik 93 cm genişliğinde, 230 cm yüksekliğinde ve 20 cm derinliğindedir. Alt kısmı dolaplıdır. Hemen üzerindeki hücre tabanı/şerbetlik tezgahı eğrisel planlı olup ahşaptır (a). Tezgahın köşelerinde yer alan ve dikmeler üzerine oturan ahşap yassı sütunçeler, şerbetliğin her iki yanından başlayarak hücre kemeri hizasına kadar yükselir. Yüzeyleri bezemesiz hücre duvarının sağ ve solunda yer alan alçı gilveler, ikişerli olarak düzenlenmiş ve üst üste konumlanmıştır. Alt kısımları düz, üstleri yuvarlak kemerli bu gilveler dış bükey biçimindeki basık hücre kemeri ile birlikte tasarlanmıştır (b). Kemerin ortasına, üzerinde üç adet püskülün yer aldığı dekoratif kilit taşı yerleştirilmiştir.

(a)

(b)

3ZA odasının güneydoğu duvarındaki (D3) şerbetliğin eğrisel planlı tezgahı (a) ve basık kemerli hücre duvarı (b), 2016

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.2.3 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (3ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

Şerbetliğin solunda yer alan üçlü raflar, dikdörtgen şeklinde ve bezemesizdir. Şerbetliğin basık hücre kemeri hizasında sonlanan bu rafların yanında, 90 cm genişliğinde, 20 cm derinliğinde altı zarlı, üstü iki kapaklı bir gömme dolap (c) yer alır. Pencereye yakın konumlanan çift kapaklı diğer gömme dolap ise daha derindir (48 cm) ve döşeklikli olarak kullanılmaktadır (d). Tavan ile döşeklik arasında yer alan tepe dolabı ise dikdörtgen şeklinde ve tek kapaklıdır.

(c)

(d)

3ZA odasının güneydoğu duvarındaki (D3) şerbetlik, açık raflar ve gömme dolap (c) ile çift kapaklı, tepe dolaplı döşeklik (d), 2016

D3 duvarında yer alan bir diğer mobilya ise şerbetlik, raflı dolap ve döşeklikli yüklüğün ortasında yer alan alçı yaşmaklı ocaktır. Dış bükey formlu (f) yaşmağın kavisli başlığının/tepeliğinin tam ortasından, barok ve ampir dönemlerde sıklıkla kullanılan bir püskül sarkıtılmış, hemen devamına da (e) davlumbazın yaşmak ile birleştiği noktaya) beş dilimli bir bitki motifi yerleştirilmiştir. Ocak zemininde kül birikintileri bulunduğu için ocak tabanı hakkında yorum yapılamamıştır.

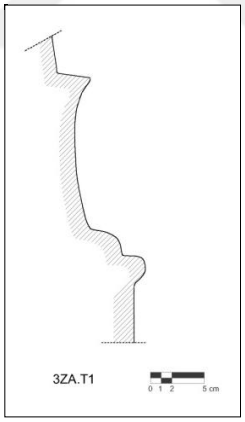

(e)

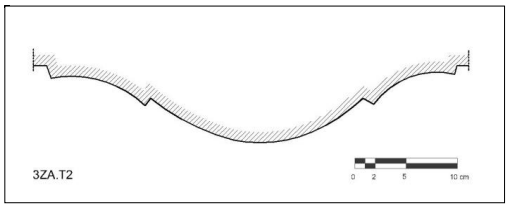

(f)

3ZA odasının güneydoğu duvarındaki (D3) alçı yaşmaklı ocağın davlumbaz (e) 3ZA.T1 (kesit) ve yaşmağından (f) 3ZA.T2 (plan) alınan tarak izleri, 2016

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.3
SOFA (31B)	

(a) 31B odası (sofası)'nda yer alan tek kollu (I şeklindeki) sedir sekisi, 2016

(b) Sofanın batısında, sedir sekisinin köşesinde yer alan çağ taşı[1], [2], 2016

[1] "Çağ taşı: Sekialtında büyük bir saldan oyulmuş ortası delikli, işlemeli, kare, altıgen, sekizgen veya daire şeklinde bir taştır. Üzerinde bir gider deliği vardır ve insanlar abdest aldığında, elini yüzünü yıkadığında ya da taşın bulunduğu alan yıkandığında, taş üzerindeki delik sayesinde kirlenen/atık su bağlı olduğu bir çukura akar" [15].

[2] Nor Marmara gazesi sahibi ve başyazarı Ṛober Hattēchean (1926) ile Garo Hamamcıyan'dan alınan bilgilere göre (13.11.2017) *"Ayak Yıkama Tası"* Ermenice'de *"Votk Lıvalu Kar"* olarak geçmektedir. Ancak yazarların özellikle dikkat çektikleri nokta, "Votk Lıvalu Kar" kelimesi yalnızca Türkçe'deki "Ayak Yıkama Taşı" nın Ermenice'deki karşılığıdır. Yapılarda karşımıza çıkan ve Kayseri'de genellikle çağ taşı olarak bilinen bu taşın gayrimüslimler tarafından bilinen özel bir ismi varsa dahi bunu öğrenebileceğimiz birini bulmanın oldukça zor olması gerekçesiyle bu konu netlik kazanamamıştır.

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	

Konumu: Her iki cepheden de sokağa çıkma yapan 31C odası, yapının kuzeyinde, üst katta yer alır. Yaklaşık 15.8 m2'dir.

Tahmin edilen işlevi: Ev sahibinden alınan bilgilere göre diğer odalara (3ZA) oranla daha serin olmasından dolayı özellikle yazları oturma/yatak odası olarak kullanılmıştır. Oda içindeki diğer ufak oda ise daha çok depolamaya yönelik (üzüm, ceviz, bulgur vd. şeyler konulurmuş) düzenlenmiştir.

Yapı elemanları: Odanın bir köşesinde yer alan ve D1 duvarındaki şerbetlik ile birlikte tasarlanmış olan oda kapısı ahşap ve tek kanatlıdır. Kapı tablasının altı ve üstü birer adet yatay, ortası ise iki adet düşey panoya bölünmüştür. Panoların merkezinde eşkenar dörtgen (baklava) şeklinde bir motif (Katalog No: 3.4.6, 31C.M7), dörtgenin alt ve üst uçlarında ise simetrik olarak yerleştirilmiş palmet benzeri 3 yapraklı diğer bitki motifleri yer almaktadır (Katalog No: 3.4.6), 31C.M8). Oda içindeki kiler kapısı da aynı şekilde panolara bölünmüş ve daha sade düzenlenmiştir (Katalog No: 3.4.9). Güneybatı ve kuzeybatı duvarlarında (D2 ve D3) ikişer adet ½ oranında (Katalog No: 3.4.7, 3.4.8), güneydoğu ve kuzeydoğu duvarlarında (D1 ve D4) birer adet ½ oranında köşe penceresi vardır (Katalog No: 3.4.4, 3.4.9). Pencerelerin tümü ahşap kepenkli ve geçmeli demir parmaklıklıdır. Oda zemini taş, tavanı ise ahşap kirişlidir.

Mobilyaları: Odanın güneydoğu duvarında (D1), kapı ile birlikte tasarlanan bir şerbetliği vardır (Katalog No: 3.4.3). Şerbetlik duvarı dışında, zeminden 67 cm yükseklikte yer alan kapaklı raflı gömme dolap D3 duvarı üzerinde yer alır (Katalog No: 3.4.9). L şeklindeki sedir sekisi ise 28 cm yüksekliğinde olup D2 ve D3 duvarlarının önünde manzaraya yönelik düzenlenmiştir (Katalog No: 3.4.1).

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4.1
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	PLAN

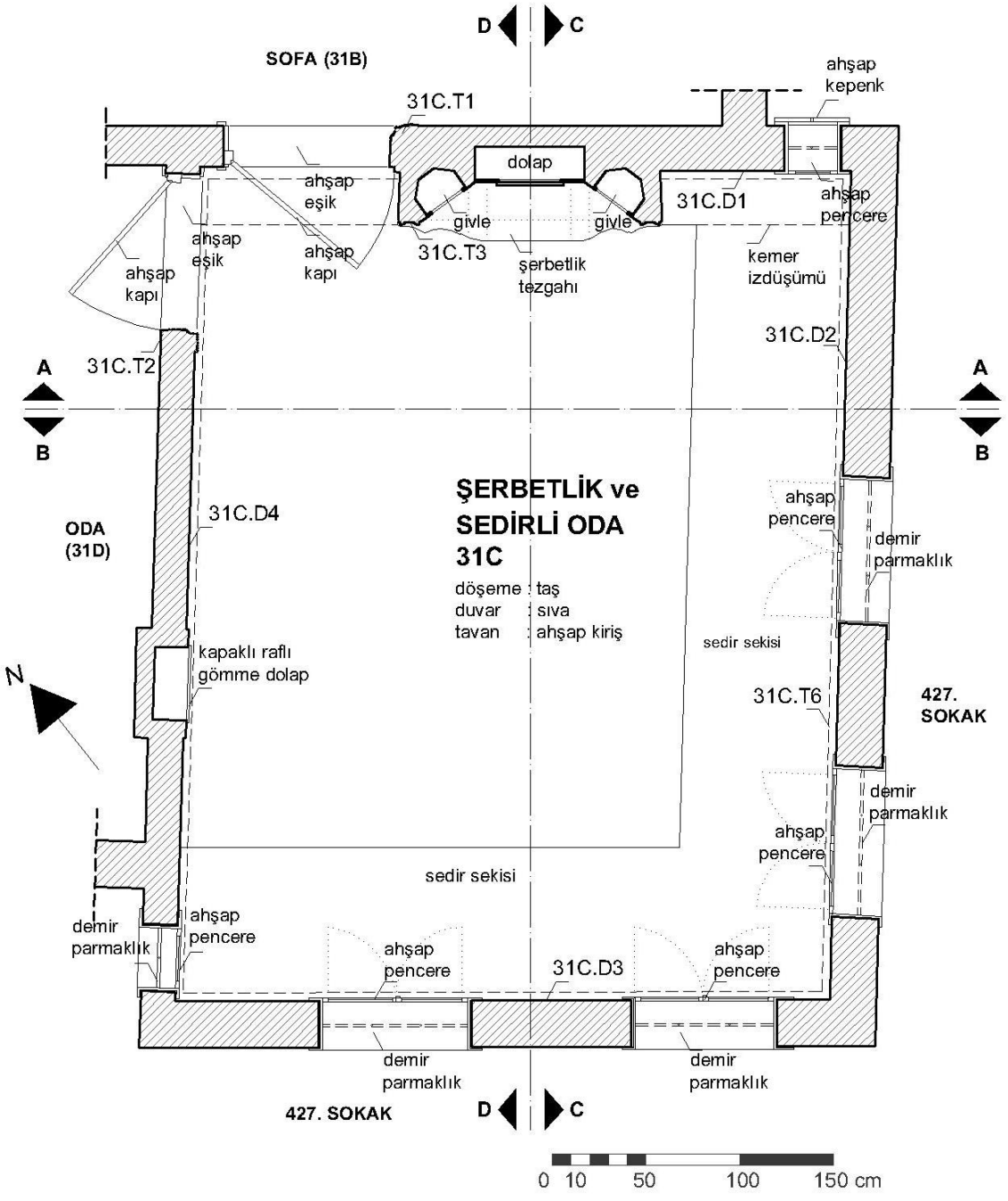

31C odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4.2
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

Üç adet yarım daire kemerli nişin yer aldığı D1 duvarı solda oda kapısı, ortada şerbetlik, sağ kısımda ise köşe penceresini içine almaktadır. Krem ve pembe renklerde boyanmış olan şerbetlik odanın esas mobilyasıdır.

Yukarıdan aşağıya 3 bölüm halinde düzenlenmiş olan şerbetliğin en üst kısmında yuvarlak bir hücre kemeri yer alır. Kemer tablasının merkezinde kenarları dilimli, yarım daire biçiminde yüzeyi balık pulu benzerinde kabartmalı bir motifle (Katalog No: 3.4.5, 31C.T4) çevresi ise merkezdeki yarım daireyi tamamlayan alev biçimindeki kıvrımlı (zikzaklı) ve ucuca eklenmiş yaprak biçiminde ışınsal çıtalarla bezenmiştir (Katalog No: 3.4.5a, 31C.Mü1). Kemer tablasındaki güneş kursu motifinin ışınsal yayılımı, kemer karnında da devam etmiş ve bu kısım buğday başağını anımsatan oyma motifler ve aralarına yerleştirilen üçer dilimli kabartma çubuk çıtalar ile bezenmiştir (Katalog No: 3.4.5a). Ampir üslup özellikleri taşıyan şerbetliğin ortasındaki hücre duvarı kapaklı raflı bir dolap şeklindedir. Dolap içinde iki adet ahşap rafı ve zemininde ufak kapaklı bir bölmesi vardır. Değerli eşyaların saklandığı bu kısım dışarıda sabit dikdörtgen bir zar şeklinde görülür. Dolap kapağının ortasında, dörtgen şeklindeki kartuş içinde oval formlu bir bitki motifi yer alırken uç kısımları palmet benzeri 3 yapraklı bitki motifleriyle süslemelidir (Katalog No: 3.4.5 (devam),h).

Hücre duvarının her iki yanında üst üste sıralanmış üçer adet gilve bulunur. Hücre duvarının ve yanlardaki bu gilvelerin en üstünde üzerleri kaval silme/çubuklar ile bezenmiş yatay panolar yer alır. Bu panolar, altları yarım daire dilim şerit bezemelerle çevrelenmiş profilli başlıklar ile sonlanır (Katalog No: 3.4.5 (devam), d, 31C.T5). Bahsi geçen bu profilli silmenin benzeri kapı ve pencere üzerinden geçecek şekilde odanın tüm duvarlarını çevrelemektedir (Katalog No: 3.4.5 (devam), e, 31C.T6). Hücre duvarının yanlarındaki gilvelerin üçü de farklı şekilde tasarlanmıştır. En üsttekiler Barok etkileri hatırlatan C kıvrımlı kemerler şeklinde (Katalog No: 3.4.5 (devam), f), ortadakiler alt ön yüzleri düz, üst kısımları yuvarlak ve dekoratif kırık kemerler şeklinde Katalog No: 3.4.5 (devam), g) en alttakiler ise yalın dikdörtgenler şeklinde düzenlenmiştir. Gilve yanlarındaki sütunce bölümü dikdörtgen şeklindeki silmelerle çevrelenmiştir (Katalog No: 3.4.5 (devam), ı) Ön kısımları düz, kenarlara doğru eğriselleşen hücre tabanı (şerbetlik tezgahı) öne doğru çıkıntılıdır ve altında iki adet ahşap destek bulunmaktadır (Katalog No: 3.4.5 (devam), j). Tezgahın alt kısmında, ahşap bir mandalla sabitlenen kapaklı yatay bir bölme (Katalog No: 3.4.5 (devam), k), onun altında da çift kapaklı raflı dolaplar yer alır (Katalog No: 3.4.5 (devam), l). Üzeri dörder dilimli çubuk/kaval silme ile bezenmiş bu zarlar ortadaki çift kapaklı dolabın sağında ve solunda konumlanır (Katalog No: 3.4.5 (devam), m).

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4.3
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

31C odasının güneydoğu duvarındaki (D1) oda kapısı ve şerbetlik, 2016

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4.4
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

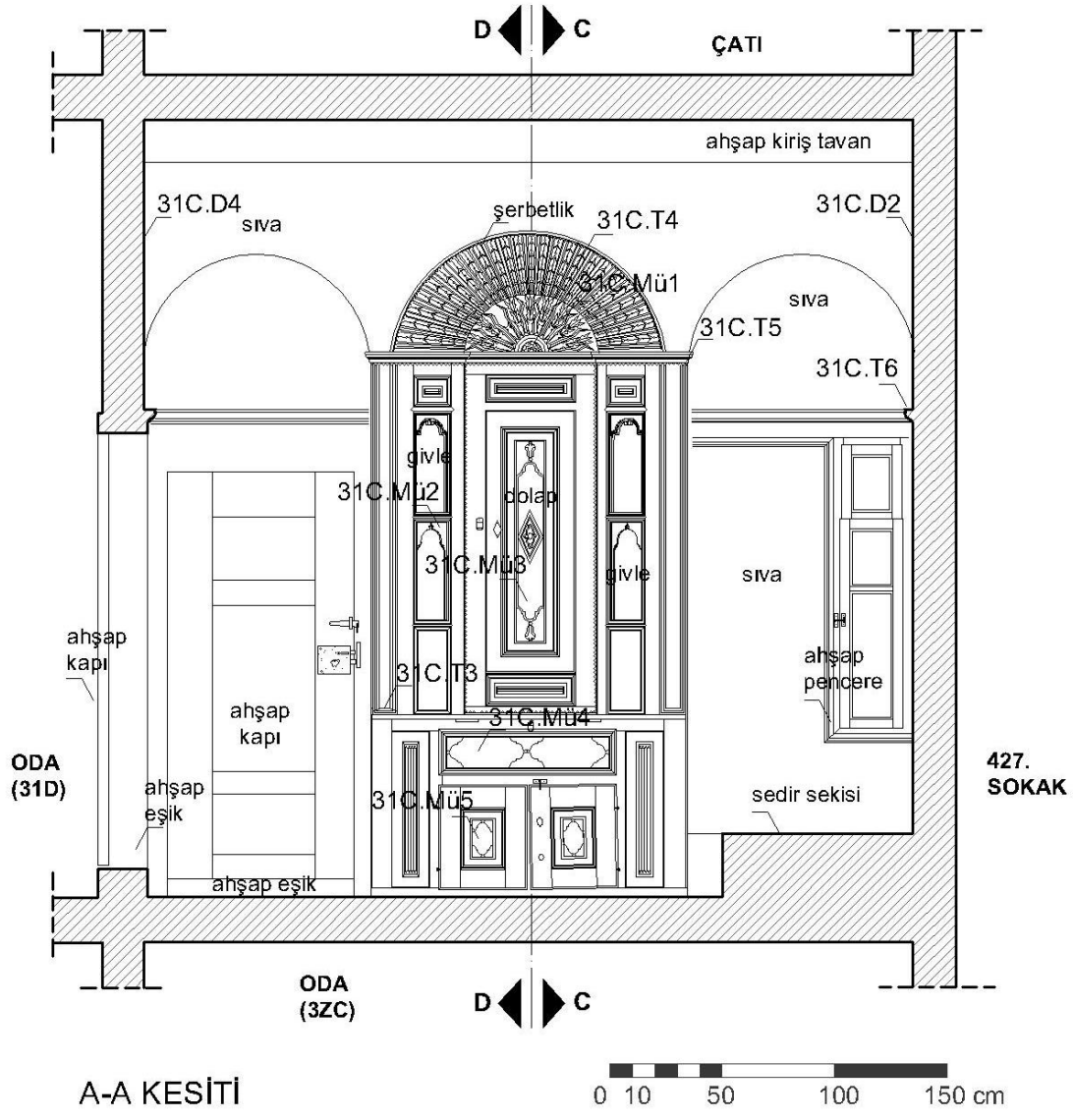

31C odasının güneydoğu duvarındaki (D1) şerbetliğin önden görünüşü ile güneybatı duvarı (D2) önündeki sedir sekisinin kesiti

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4.5
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	ŞERBETLİK DETAYLARI

(a) Yuvarlak hücre kemeri

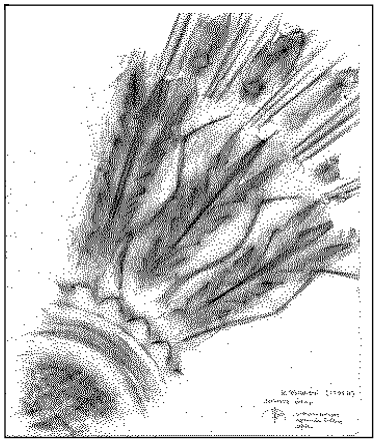

(b) 31C.Mü1

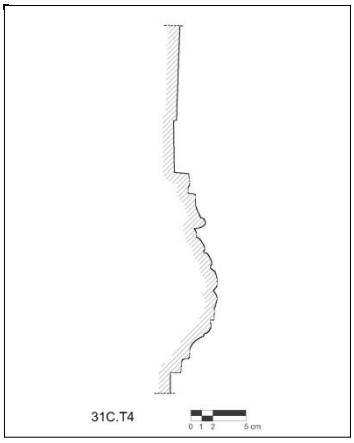

(c) 31C.T4

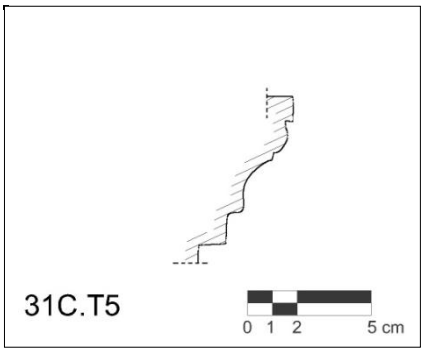

(d) Şerbetlik üstündeki profile silme (2016) ve tarak izi (kesit) (31C.T5)

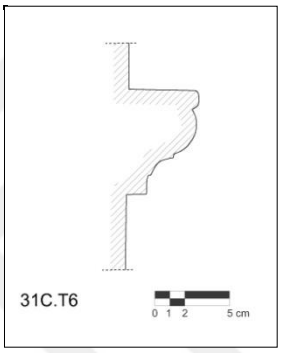

(e) Kapı ve pencere üstü profili (söve) ve tarak izi (kesit) (31C.T6)

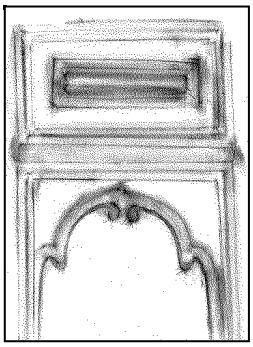

(f) Şerbetliğin sağ üst gilvesi (2016) ve ıstampajı (31C.Mü2)

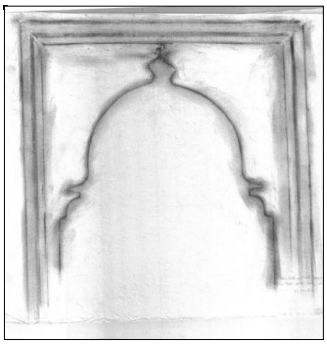

(g) Şerbetliğin sol orta gilvesi (2016) ve ıstampajı (31C.Mü3)

(h) Kapaklı raflı hücre duvarı (2016) ve kapak üzerindeki bitki bezemelerinin ıstampajı (31C.Mü4)

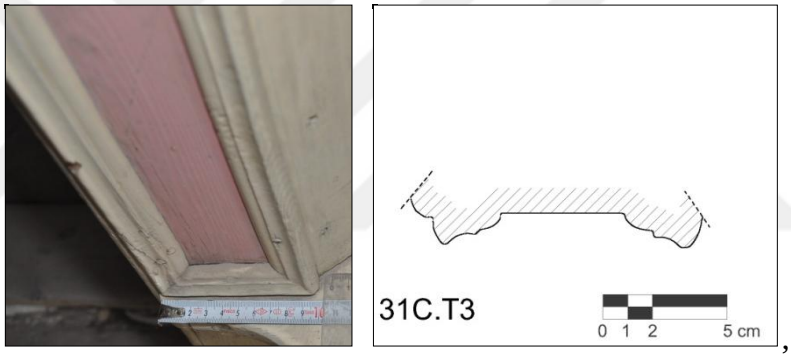

(ı) Şerbetlik gilvelerinin sağ yanındaki sütunçe bölümünde yer alan dikdörtgen şeklindeki silmeler ve tarak izi (31C.T3)

(j) Eğrisel planlı şerbetlik tezgahı altındaki ahşap destekler, 2016

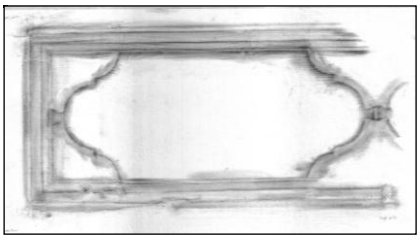

(k) Şerbetlik tezgahı altında yer alan kapaklı yatay bölme (2016) ve ıstampajı

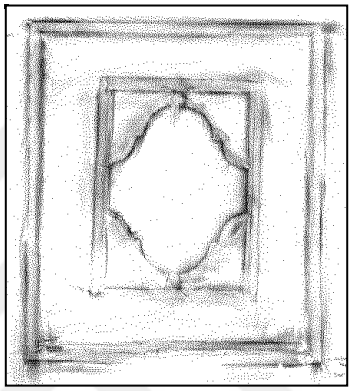

(l) Şerbetlik tezgahı altındaki çift kapaklı dolap (2016) ve dolap kapağı üzerindeki kemer biçimli bezemenin ıstampajı

(m) Çift kapaklı dolap içindeki ahşap raf, 2016

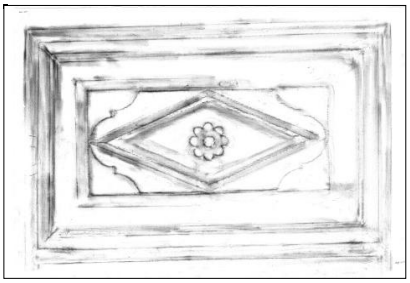

(a) 31C.Mü7

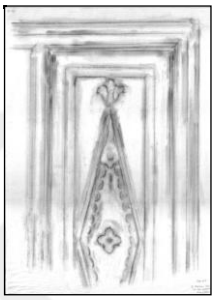

(b) 31C.Mü8

31C oda kapısı (2016) ve kapı tablasındaki (ayna) bezemelerin ıstampajları

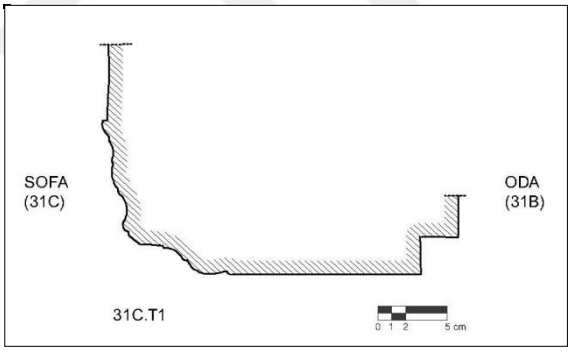

31C oda kapısından alınan tarak izi (2016) ve çizimi (31C.T1)

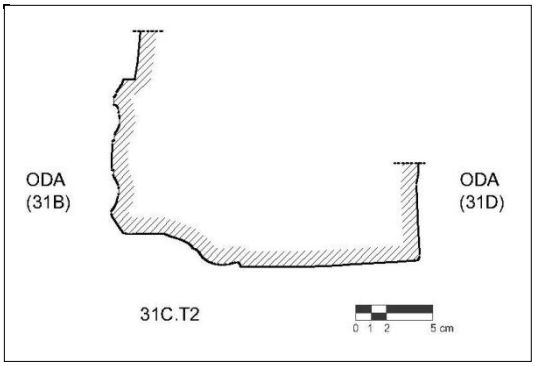

31C odası içinde yer alan 31D oda kapısından alınan tarak izi (31C.T2)

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4.7
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

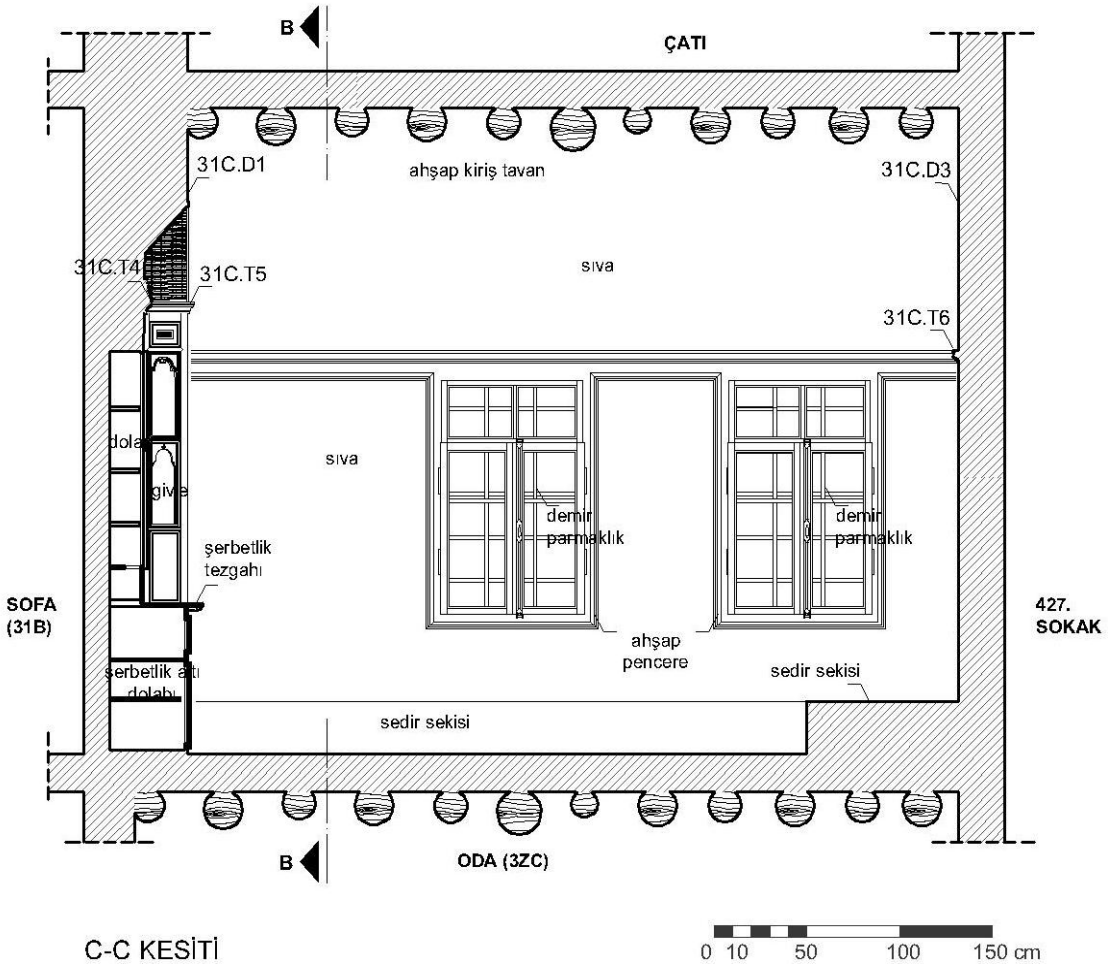

C-C KESİTİ

0 10 50 100 150 cm

31C odasının güneybatı duvarındaki (D2) ahşap pencereler ve sedir sekisinin önden görünüşü ile D1duvarındaki şerbetliğin ve D3 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4.8
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

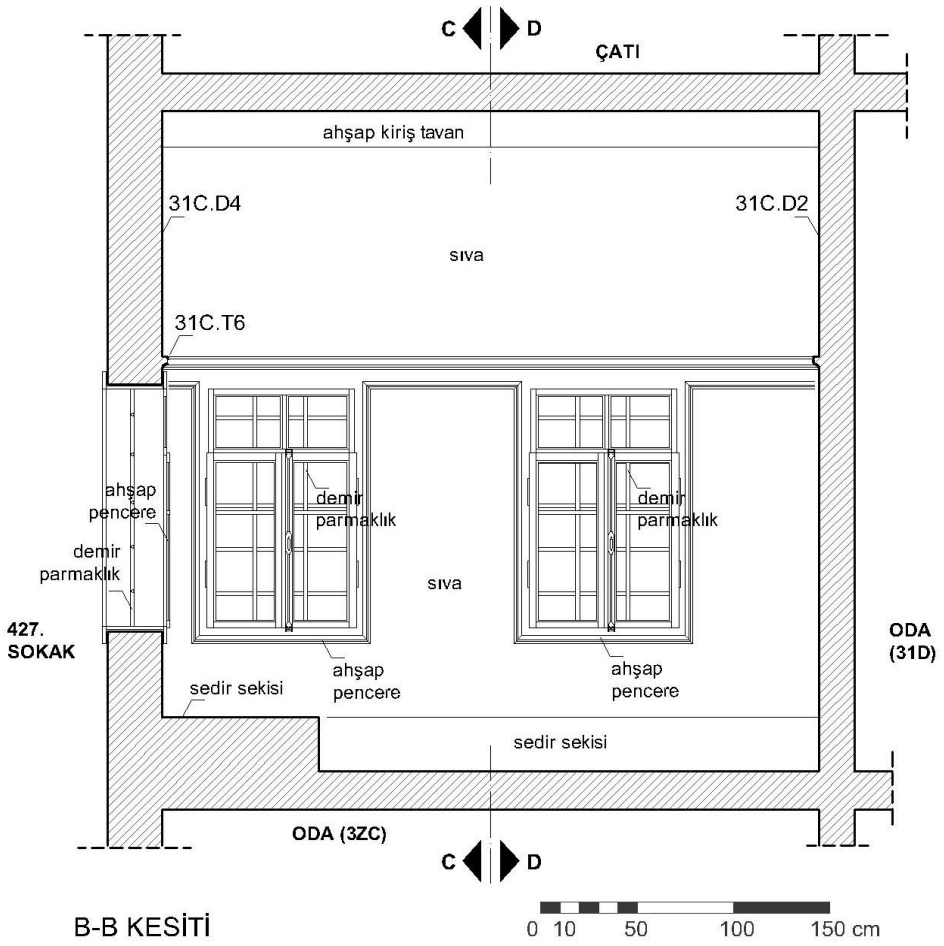

31C odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) ahşap pencereler ve sedir sekisinin önden görünüşü ile D2 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

KEMAL PEHLİVAN EVİ (YAPI 3) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 3.4.9
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (31C)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

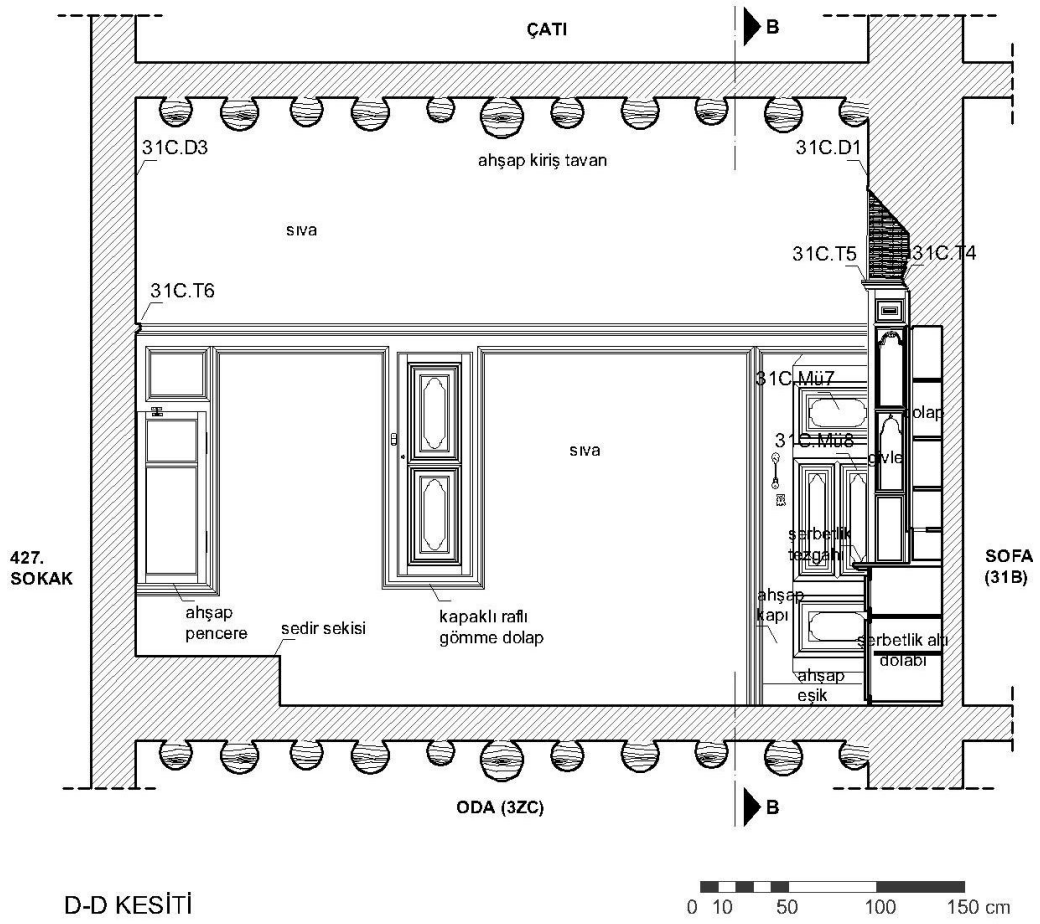

D-D KESİTİ

0 10 50 100 150 cm

31C odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) köşe penceresi, gömme dolap ve 31D oda kapısının önden görünüşü ile D1 duvarındaki şerbetliğin kesiti

4.1.4 Nuh Mehmet Deneme Evi Mobilyaları

Yapı no: 4

Eski adı: Hacı İstefan/İstafanos Konağı[1]

Yapım yılı: 1864

Mimarı: -

Mülkiyeti: Nuh Mehmet Deneme

Güncel durumu: Kullanılmaktadır[2].

Tescil yılı: 29.12.1994[3]

Tescil eden kurum: KKTVKK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı; 10 pafta, 1213 parsel.

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir Mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 66, 70[4]; 11286 ada, 2 parsel (Şekil 4.12).

(a) (b) (c)

Şekil 4.12 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Hacı İstefen/İstafanos Rum bir doktordur, Amerika'da yerleşip kaldığı bilinmektedir.

[2] Yapı 1933 yılında günümüz sahipleri tarafından satın alınmıştır.

[3] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A. 6, A.9).

[4] Zemin kat giriş kapısına 66 numara, birinci kat giriş kapına ise 70 numara verilmiştir.

Yapının genel durumu:

427. sokak üzerinde, Kemal Pehlivan Evi'nin (Yapı no: 3) güneydoğusunda yer alan yapı iki bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşmaktadır ve günümüzde tüm katları sağlam durumdadır.

Düz ve gönyeli çıkmaları, ahşap hatılları, taş silmeleri, çörtenleri ve çıkmaları destekleyen ahşap eliböğründeleri ile yapı bulunduğu sokak dokusu içinde özel bir yere sahiptir (Şekil 4.13).

Yapının güneybatı (ön) ve kuzeydoğu (arka) cephelerinde yer alan iki farklı girişi vardır. Bunun sebebi katların birbirinden ayrı birer konut olarak kullanılıyor olmasıdır. Ancak zemin kat ile birinci kat arasındaki merdivenlerin sonraki yıllarda kapatılmış olması, yapının ilk sahipleri tarafından bu şekilde kullanılmadığını ortaya koymaktadır.

Bunlardan sokağa paralel konumlanan güneybatı cephesi üzerindeki ana giriş kapısı zeminden altı basamakla yükseltilerek içe çekilmiş olup cephenin tam ortasında yer almaktadır. Ahşap çift kanatlı kapı yuvarlak taş kemerlidir (Şekil 4.14a) ve kilit taşı üzerinde Karamanlıca "Maşallah" yazısı ve 1864 tarihi yer almaktadır (Şekil 4.14b). Kapı üzerinde yer alan dikdörtgen biçimindeki tepe penceresi geçme demir parmaklıklıdır. Pencere üzerinden başlayan ve kapının üç tarafını çevreleyen silmeler düz ve kaval silme şeklindedir. Güneybatı cephesinin zemin seviyesinde yer alan ahşap kapıdan ise bodruma ulaşılmaktadır. Bodrum katlarda kemerlerle birbirine geçişin sağlandığı çeşitli hizmet birimleri (ocak, depo, ahır vd.) yer alır.

Yapının kuzeydoğu cephesinde, zeminden ondört basamak yüksekte yer alan birinci kat giriş kapısı ise ahşap tek kanatlı ve düz atkı kemerlidir. Kapının sol yan duvarında kare şeklinde ufak bir pencere yer almaktadır (Şekil 4.14c).

427. Sokağa bakan güneybatı (ön) cephesi üzerinde, zemin kat hizasında toplam 7 adet (bunlardan 2 tanesi köşe penceresi şeklinde), birinci kat hizasında ise toplam 10 adet (2 tanesi köşe penceresi şeklinde) ahşap pencere yer alır. Tek ve çift kanatlı pencerelerin tümünün önünde geçme demir parmaklıklar ve bezemeli ahşap kepenkler yer alır. Ancak günümüzde sadece güneybatı cephesinin zemin kat hizasındaki 3 tanesinin özgün kepenklerini korudukları görülür (Şekil 4.15).

Yapı yığma sistemde inşa edilmiş ve yapı malzemesi olarak düzgün kesme taş kullanılmıştır.

Şekil 4.13 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin güneybatı cephesinin 427. Sokaktan görünüşü, 2006 (Fot. Ali Temiz Arşivi)

(a) (b) (c)

Şekil 4.14 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin zemin kat giriş kapısı ve kilit taşı üzerindeki "Maşallah/1864" yazısı (a, b) ile kuzeydoğu cephesindeki birinci kat giriş kapısı (c), 2018

Şekil 4.15 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin güneybatı cephesindeki ahşap pencereler ve özgün kepenkleri, 2017

Yapının iç mekan analizi:

Zemin kat ana giriş kapısı önce bir giriş holüne/4ZA açılmakta, kapının karşısında yer alan basamaklarla da sofaya/4ZC gelinmektedir (Şekil 4.16). Giriş holüne açılan oda/4ZB içinde yüklük, şerbetlik ve sedir gibi sabit mobilyalar yer alır. Diğer odalar ise sofa etrafında konumlanır ve buna bağlı olarak yapının orta sofalı Türk Evi plan şemasına uygun olarak düzenlenmiş olduğu söylenebilir. Bu odalar, çeşitli boyut ve işlevlerdeki yüklük, şerbetlik ve sedirli odalar, ocaklı odalar, mutfak, depo vd. odalar ile birinci kata ulaşımı sağlayan (günümüzde kapatılmış) merdivenler şeklindedir. Bahsi geçen odalardan, sofanın güneydoğusundaki avlulu odada/4ZD alçı yaşmaklı bir ocak (şömine) yer almaktadır. Avluya bakan cephe üzerindeki pencerelerin ortasında, duvarın merkezinde konumlanan ocağın taş tabanı öne doğru çıkıntılıdır. Tabanın sağ ve solunda iki adet taş konsol yer alır. S ve C kıvrımlardan oluşan ve Barok kemer özellikleri gösteren alçı yaşmağın kemer üzeri bezemesiz halde 3 düşey bölüme ayrılmıştır. Üst kısmında ise merkezinde bir rozet çiçeği motifi bulunur. Rozet etrafındaki akant yaprakları katlamalı motif şeklinde (simetrik olarak) düzenlenmiştir. Sağ ve sol yanlarda yer alan ve üst kısımları birer tepelikle sonlanan (ön yüzlerinde akantus yaprakları bulunan) gömme sütunlar/plastrlar zemindeki konsollar üzerinde sonlanır. Ocak tepeliğinde yer alan akant yaprakları ise daha büyük boyutlardadır ve ampir dönem özelliklerini yansıtmaktador (Katalog No: 4.8).

Yapının arka cephesinde yer alan birinci kat ana giriş kapısı ufak bir giriş holüne/41A açılmaktadır. Kapının solunda bir hela, onun da yanında ocaklı oda/41B yer alır. Bahsi geçen giriş holünden 41C no'lu sedirli odaya, buradan da yapının asıl dolaşım ve dağılım mekanı olan sofaya/41G geçilmektedir (Şekil 4.16, Katalog No: 4.3.1c).

Sofada yer alan odalardan ilki, yapının güneydoğusundaki 41D odasıdır. Devamında, yapının güneyinde yer alan "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/41F" bulunmaktadır. 41F oda kapının hemen karşı duvarında yer alan diğer kapı ise odanın içinden geçilerek ulaşılan 41E no'lu yüklük ve sedirli odaya aittir (Katalog No: 4.3.1c).

Birinci kattaki odaların ortasında/merkezinde yer alan sofa/41G'da yer alan tek sabit mobilya, odanın çıkma yapan ön cephesi üzerinde yer alan tek kollu sedir sekisidir. manzaraya yönelik düzenlenmiş olan taş seki güneybatı yönündeki ahşap pencerelerin önünde konumlanır (Katalog No: 4.4).

41H odası, yapının batısında konumlanır ve sofa üzerinden girilen odalardan bir diğeridir. 41H odasının yanında zemin kata ulaşılan (günümüzde kapatılmış) merdivenler bulunmaktadır. 41I odası ise bahsi geçen merdivenlerin hemen yanında, yapının kuzeybatısında yer almaktadır. Yapının kuzey köşesinde, sofanın girişinde yer alan "Yüklük ve sedirli oda/41J" sofa etrafında konumlanan odaların sonuncusudur (Şekil 4.16).

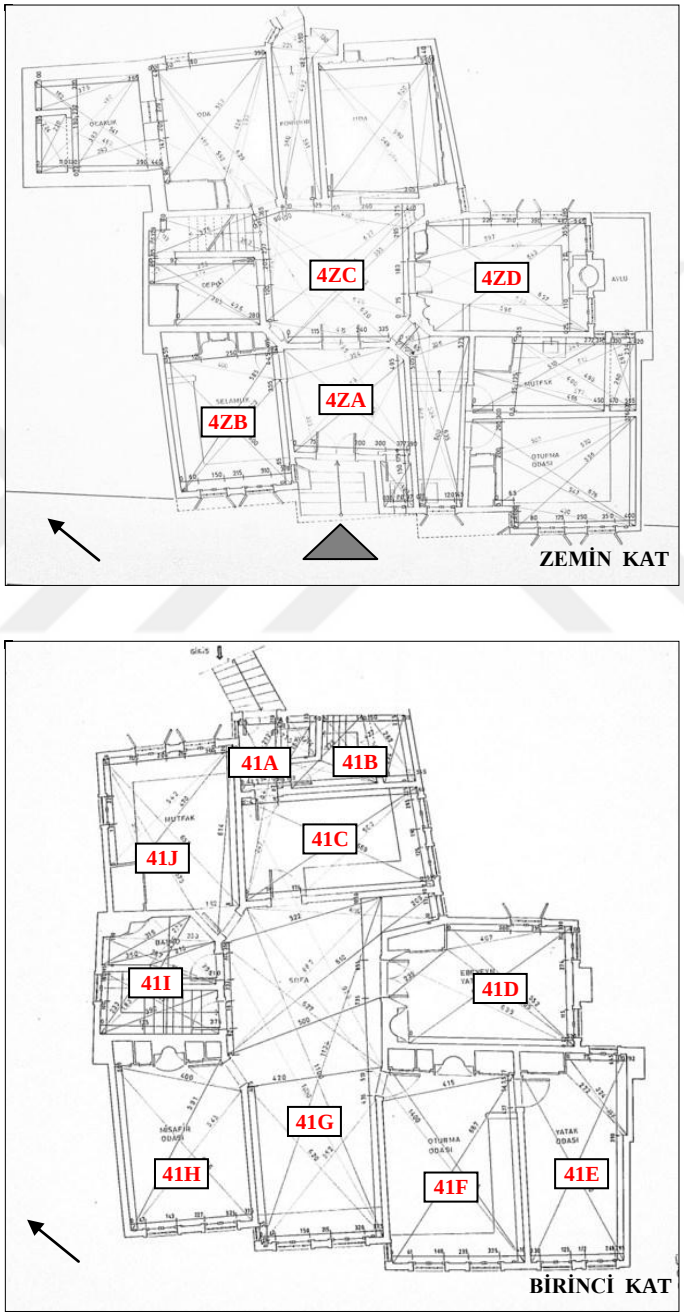

Şekil 4.16 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin zemin ve birinci kat planları[1]

[1] Yapının zemin ve birinci kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.1
OCAKLI ve SEDİRLİ ODALAR (41B, 41C)	

Yapının doğusunda yer alan ocaklı oda/tokana/41B içinde özgün taş kemerli bir ocak ve çatıya ulaşan ahşap merdivenler bulunmaktadır.

41A no'lu giriş holünden 41C no'lu sedirli odaya geçilmektedir. Güneydoğu ve güneybatı duvarları önünde (L şeklinde) konumlanan ve ahşap bir kolçakla sonlanan taş sedir sekisinin üzerinde (köşesinde) bir çağ taşı yer almaktadır. Güneydoğu cephesinde 2 adet ahşap penceresi bulunan odanın zemini taş, tavanı ahşap kirişlidir.

41B odası (tokana)'nın güneydoğu cephesinde yer alan ocak, 2017

41C odasının güneybatı duvarı ve güneydoğu cephesi önünde yer alan L şeklindeki taş sedir sekisi, çağ taşı ve ahşap sedir yanlığı, 2017

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.2
YÜKLÜK ve ŞERBETLİKLİ ODA (41D)	

Odanın kuzeybatı duvarında yer alan ahşap, çift kanatlı oda kapısı bulunduğu cephenin ortasında yer alır ve odadaki diğer mobilyalar kapıyı merkez alarak sağda ve solda konumlanır. Kapının sağında yer alan şerbetlik yukarıdan aşağıya doğru 3 bölümlü olarak düzenlenmiştir. Yuvarlak kemerli hücre duvar yüzeyi bezemesizdir. Her iki yanda üst üste konumlanmış kemerli gilveleri eğrisel planlı bir hücre tabanı (tezgahı) üzerine oturur. En alt kısmında ise ortada tek kapaklı bir dolap ve yanlarında düşey zarlar (panolar) yer alır.

Oda kapısının üzeri de şerbetliğin hücre duvarı gibi yuvarlak kemerlidir. Çift kanatlı kapının sağında ve solunda pahlı olarak yerleştirilmiş gömme dolaplar vardır. Dolapların üst kısmı yatay şekilde panolara bölünmüş ve bu panolar solda şerbetlik üzerinde, sağda ise gusülhaneli yüklük üzerinde aynı şekilde tekrar edilmiştir. Kapının solunda yer alan yüklüğün altı zarlı, ortası ise çift kapaklıdır. Gusülhane olarak kullanılan bu dolap kuzeydoğu duvarı boyunca uzanır ve L şeklindeki taş sedir sekisi ile birleşir.

Oda zemini taş, tavanı ise ahşaptır. Dikdörtgen şeklindeki tavan, odanın uzun kenarına paralel atılmış yüzeyi bezemeli çıtalarla daha ufak dikdörtgenlere bölünmüş, iç kısımları bezeme yapılmaksızın boş bırakılmıştır (Katalog No: 4.2.1).

41D odasının kuzeybatı duvarında yer alan yuvarlak kemerli şerbetlik, oda kapısı ve gusülhaneli yüklük, 2017

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.2.1
YÜKLÜK ve ŞERBETLİKLİ ODA (41D)	

41D odasının kuzeydoğu ve güneydoğu cephelerindeki ahşap pencereler ve L şeklindeki sedir sekisi, 2017

41D no'lu odanın ahşap çıtalı tavanı, 2017

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODALAR (41E, 41F)	

Oda kapısı pahlı olarak yerleştirilmiş olup ahşap, tek kanatlı ve kapı tablası oval bir kartuş içinde güneş motifi ile bezemelidir. 427.sokak cephesi üzerinde üç adet ahşap penceresi bulunmaktadır.

41D no'lu odanın kuzeydoğu duvarını (D4) boydan boya kaplayan yüklüklü bir şerbetliği vardır. Duvarın tam ortasında yer alan şerbetliğin en üstünde dikdörtgen şeklinde içerlek bir hücre bölümü yer alır. Bu hücrenin altı kısmında, hücre tabanına/tezgahına kadar devam eden yuvarlak kemerli yüzeyi bezemesiz esas hücre duvarı bulunur. Barok etkileri yansıtan C kıvrımlı kemer detaylarına sahip gilveler bu hücrenin her iki yanında üst üste yerleştirilmiş 3'erden toplam 6 adetdir. Hücre duvarı ve gilvelerin üzerinde sonlandığı hücre tabanı/tezgahı eğrisel planlıdır.

Şerbetliğin solunda çift kapaklı döşeklik dolabı, sağında ise tek ve çift kapaklı raflı dolaplar bulunmaktadır. Yatay ve düşey yönde 3'er bölümden oluşan yüklük ve şerbetliğin alt kısımlar düşey zarlar ve ortalarında kapaklı dolaplar şeklinde düzenlenmiştir. Üst kısımları ise, yatay panolara bölünmüş ve profilli silmelerle sonlandırılmıştır. Bu zarlar sofa/41G ve oda/41F kapıları üzerinde de aynı düzende tekrar edilmiş ve ortak bir bezeme anlayışı içinde düzenlenmiştir. Her iki odanın (41E ve 41F) zemini ve sedir sekisi taş, tavanı ise ahşap kirişlidir (Katalog No: 4.3.1a,b).

41F odasının kuzeydoğu duvarında yer alan döşeklikli yüklük ve şerbetlik, 2017

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.3.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODALAR (41E ve 41F)	

(a) 41F odasının güneybatı cephesinde yer alan ahşap pencereler ve L şeklindeki sedir sekisi, 2017

(b) 41E odasının güneybatı duvarı önünde yer alan tek kollu sedir sekisi, 2017

(c) 41E odasının kuzeydoğu duvarında yer alan ahşap yüklük, 2017

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.4
SOFA (41G)	

41G odası (sofa)'nın güneybatı duvarı önünde yer alan tek kollu (I şeklindeki) sedir sekisi, 2017

Birinci kat ana giriş kapısından, 41G odası (sofa)'ya geçiş ve sofa etrafındaki odaların dizilimi, 2017

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.5
YÜKLÜK ve ŞERBETLİKLİ ODA (41H)	

Oda kapısı 41F no'lu odanın kapısı gibi pahlandırılmıştır. Kuzeydoğu duvarında (kapının arkasında) yer alan yüklüklü şerbetliğin sağ ve sol kısımları kapaklı, ortası ise açık/niş şeklindedir. Yüzeyi bezemesiz olan hücre duvarı kalkık kemerle sonlanmaktadır. Farklı yüksekliklerdeki gilveler her iki yanda da üçerli olarak tasarlanmış olup dikdörtgen şeklinde ve bezemesizdir. 427.sokağa bakan güneybatı cephesinde iki adet ahşap pencere ve önlerinde I şeklindeki sedir sekisi yer alır. Oda zemini taş, tavanı ahşap kirişlidir.

41H odasının kuzeydoğu duvarında yer alan döşeklikli yüklük ve şerbetlik, 2017

41H odasının güneybatı cephesinde yer alan tek kollu (I şeklindeki) sedir sekisi, 2017

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.6

LAMBALIKLI ODA (BANYO) (41I)

Odanın kuzeyinde zeminden yüksekte yer alan ve eğrisel planlı bir hücre tabanı (tezgahı) bulunan lambalığın her iki ucunda simetrik olarak yerleştirilmiş kaideli ve başlıklı birer gömme kolonu, ortada ise istiridye/yelpaze şeklinde bir hücre kemeri bulunmaktadır. En üst kısımda ise yanlardaki kolon başlıklarının profilli silmelerle sonlandıkları görülür. Duvara yarı gömme halde bulunan alçı lambalık malzeme açısından özgünlüğünü korumaktadır. Günümüzde banyo olarak kullanılan odanın tüm duvarları (ocağın tavan ile birleştiği ön yüzeyi dahil) fayans ile kaplanmıştır.

41I odasının (banyo) kuzeyinde, köşede yer alan lambalık, 2017

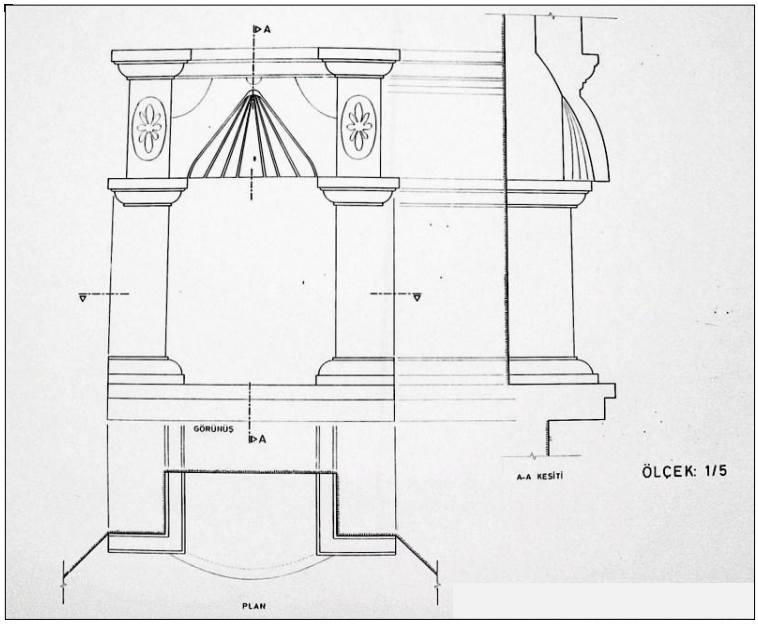

41I odasının (banyo) kuzeyinde yer alan lambalığın plan, kesit ve görünüşü [1]

[1] Lambalığa ait rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.7

YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (41J)

Oda kapısı ahşap, tek kanatlı ve oval bir kartuş içinde güneş motifi ile bezemelidir. Pahlı olarak yerleştirilen kapının karşı duvarında (kuzeybatı duvarında) zeminden belli bir yüksekliğe kadar çıkan ve duvara gömme olmayan ahşap bir yüklük yer alır. Çift kapaklı yüklüğün kapak yüzeyleri dahil üst, alt ve yan kısımları yatay ve düşey panolar halindeki bezemesiz zarlarla kaplanmıştır. Çift kapaklı ve raflı olarak tasarlanan sol yan yüzü ise odanın kuzeybatı ve kuzeydoğu duvarları boyunca uzanan L şeklindeki sedir sekisi ile birleşmektedir. Günümüzde mutfak olarak kullanılan odanın zemini taş, tavanı ahşap kirişlidir.

41J odasının güneybatı duvarında yer alan ahşap çift kapaklı dolap, 2017

41J odasının kuzeybatı ve kuzeydoğu cepheleri önünde yer alan L şeklindeki taş sedir, 2017

NUH MEHMET DENEME EVİ (YAPI 4) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 4.8
OCAKLI ODA (4ZD)	

Zemin kattaki 4ZD odasının güneydoğu cephesinde yer alan, alçı yaşmaklı ocak, 2004 (Fot. Ali Temiz Arşivi)

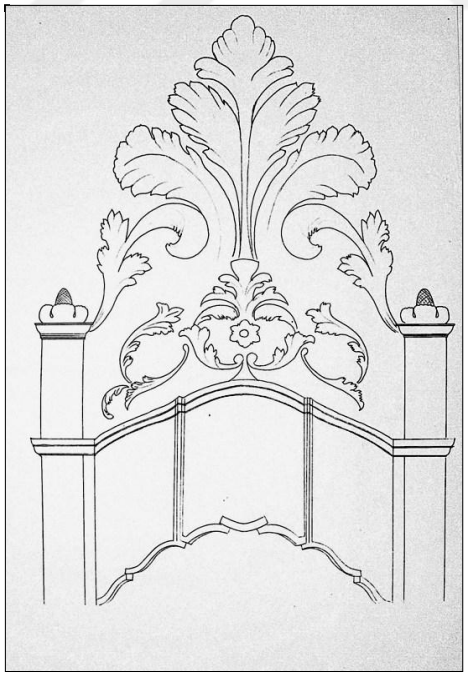

4ZD odasının güneydoğu cephesindeki ocağın plan, kesit ve görünüşü [1]

[1] Lambalığa ait rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

4.1.5 Mehmet İlhan Evi Mobilyaları

Yapı no: 5

Eski adı: -

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: Mehmet İlhan

Güncel durumu: Harabe[1], kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 20.11.2014[2]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 51; 11294 ada, 19-20 parsel (Şekil 4.17).

(a) (b) (c)

Şekil 4.17 Mehmet İlhan Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Germir halihazır haritalarında tespit edilmiş durumu.

[2] KKVKBK'nun 92 toplantı numaralı, 20.11.2014 tarihli, 1284 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.10).

Yapının genel durumu:

427.sokak üzerinden anlaşıldığı kadarıyla yapı bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşmaktadır. Günümüzde bodrum ve zemin katları kısmi olarak ayakta, üst katı ise tamamen yıkılmış durumdadır (Şekil 4.18). Yıkılan birinci kat ve çatıdan geriye sofaya açılan aydınlık fenerinin izleri (Şekil 4.17, Şekil 4.20) ve yapının kuzeydoğu yönünde yaptığı çıkmayı destekleyen ahşap eliböğründeler gibi bazı detaylar kalmıştır. Sokağa paralel yerleştirilen binaya, kuzeydoğu cephesi üzerindeki ana giriş kapısından girilmektedir. Sokaktan dört basamakla çıkılarak gelinen ve cepheden içe çekilen ahşap giriş kapısı, tek kanatlı ve basık kemerlidir. Kapı üzerinde yer alan tepe penceresi dikdörtgen şeklinde olup geçmeli dövme demir parmaklıklıdır (Şekil 4.19a). Üst kısmında yapıya ait odalardan biri (Katalog No: 5.1) bulunan geçitteki (abbara (Şekil A.10) diğer kapı ile avluya-bahçeye ulaşılmaktadır (Şekil 4.19b). Sokaktan üç dört geniş basamak inilerek gelinen ahşap kapı çift kanatlı ve yuvarlak taş kemerlidir.

Yığma sistemde inşa edilmiş olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır.

Şekil 4.18 Mehmet İlhan Evi'nin kuzeybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2016 (Fot. Abdullah Tezer arşivi)

(a) (b)

Şekil 4.19Mehmet İlhan Evi'nin kuzeydoğu cephesinde yer alan ana giriş kapısı (a) ve bahçe-avlu kapısı (b), 2014

Şekil 4.20 Mehmet İlhan Evi'nin çatı/damında yer alan ve sofaya açılan aydınlık fener, 2004 (Fot. Ali Temiz Arşivi)

Yapının iç mekan analizi:

Germir halihazır haritalarında durumu 'harabe' olarak tespit edilen Mehmet İlhan Evi, günümüzde oldukça kötü durumdadır. Zemin, duvar ve tavan döşemelerindeki çökme ve yıkılmalardan dolayı yapı içine girilememiş, iç mekan hakkındaki gözlemler bina çevresinden çekilen güncel fotoğraflar ve yapı içindeki odalara ait eski dönem fotoğrafları[1] üzerinden yapılmıştır.

Ana giriş kapısının açıldığı giriş/aralık mekanında yer alan odalardan ilki yapının doğusunda, köşede yer alan "sedir ve zarlı oda"dır (Katalog No: 5.1). Yapının kuzey cephesi (kapının sağ tarafı) günümüzde harabe halindedir. Odalara ait duvar ve döşeme izlerinin bir bölümü 427. sokaktan görülebilir. Ancak yapı plan şemasını büyük ölçüde kaybetmiştir.

Ana giriş kapısının karşısında, aralık mekanında yer alan yuvarlak kemerli bir kapıdan sofaya geçilir. Sofa etrafında çeşitli boyut ve biçimlerde odalar olduğu görülmektedir. Basık taş kemerli, ortalarında kilit taşı bulunan, ahşap tek kanatlı sofa kapılarının her biri özenle inşa edilmiştir (Şekil 4.21).

Şekil 4.21 Mehmet İlhan Evi sofası ve sofaya açılamn taş kemerli, ahşap oda kapıları (Fot. Ali Temiz arşivi)

[1] Ali Temiz arşivinden edinilen (2016) fotoğrafların çekim yılı belirsizdir. Sofa tavanında yer alan aydınlık fenerinin 2004 yılında çekilen fotoğrafına bakılarak, yapının o yıllarda henüz sağlam durumda olduğu ve eski fotoğrafların da en erken bu tarihlere ait olduğu düşünülmektedir.

MEHMET İLHAN EVİ (YAPI 5) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 5.1
SEDİR ve ZARLI ODA	

Yapının doğusunda, ana giriş kapısının solunda yer alan oda, avlu-bahçeye ulaşmak için altından geçilen (a) "sedir ve zarlı oda" dır. İkisi kuzeydoğu cephede (üstlerinde bir de yıldız penceresi olduğu görülür), bir tanesi de güneydoğu cephesinde olmak üzere toplam 3 adet ahşap penceresi vardır. Oda giriş kapısının üzerinde bulunduğu duvar dahil, odanın tüm duvarları zeminden belli bir yüksekliğe kadar ahşap zarlar (panolar) ile kaplanmıştır. Zar yüzeyleri bezemesizdir ve kahverengi-koyu yeşil renklerde boyanmıştır. Pembe boyalı duvar yüzeylerinde yer alan ve belli aralıklarda yerleştirildiği görülen ahşap çıtalar, sedir sekisi üzerindeki duvar zarlarından itibaren başlamakta ve sergen yüksekliğindeki yatay silmelerde sonlanmaktadır (b). Odanın güneydoğu ve kuzeydoğu duvarları önünde yer alan L şeklindeki sedir sekisi ve oda zemini taştır (b, c).

(a) Mehmet İlhan Evi'nin doğusunda yer alan sedir ve zarlı odanın 427.sokaktan görünüşü [KUDEB arşivi]

(b)

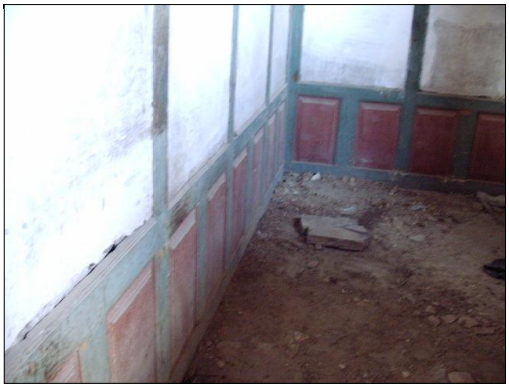

(c)

Şekil 4.1 Mehmet İlhan Evi'nin doğusunda yer alan sedir ve zarlı odanın görünüşü (Fot. Ali Temiz arşivi)

MEHMET İLHAN EVİ (YAPI 5) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 5.2
YÜKLÜK ve ZARLI ODA	

Yapının güneybatısında yer alan odaya, sofa üzerindeki basık taş kemerli, ahşap bir kapıdan girilmektedir. Kapının hemen karşısında bir yüklük, yüklüğün arkasındaki duvarda da ahşap zarlar (panolar) yer almaktadır (a). Yüklüğün üzerinde ve sofaya açılan duvar yüzeyinde ahşap, dikdörtgen şeklinde ve önlerinde geçmeli dövme demir parmaklıkları bulunan tepe pencereleri (iki adet) vardır.

Yüklük üstü detayları tam olarak görülmemekle beraber ortadaki geniş bölmenin (muhtemelen kapakları vardı) döşeklik olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir[1]. Döşeklik altında ise ortadaki 2 dikme/ayak üzerinde sonlanan, ön yüzünde 3 süslemeli kemer olan (sağ ve soldaki kaş kemerli, ortadaki yuvarlak kemerli) kapaksız, önü açık bir bölme yer alır. Bu bölmenin kaş kemerli hücresinin sağında yukarıdan aşağıya doğru 3 bölüm halinde düzenlenmiş düşey panolar vardır (b).

(a) (b)

Mehmet İlhan Evi'nin sofasında yer alan odanın basık kemerli giriş kapısı (a) ve kapının karşısında yer alan altı kemercikli, üstü döşeklikli yüklük (b)

[1] Bu dolabın benzer örnekleri için bknz. Yapı No: 15, 15ZE odası, Yapı No: 17, 17ZA ve 17ZE odaları. Dolap altındaki bölmenin tezgah şeklinde ayrı olarak kullanıldığı benzer örnekler için bknz. Yapı No: 1, 1ZA ve 1ZG odaları, Yapı No:8, 8ZA odası, Yapı No: 16, 16ZE odası.

MEHMET İLHAN EVİ (YAPI 5) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 5.3
SOFA ve ODA	

Mehmet İlhan Evi'ndeki odalardan bir diğerine (hangi oda olduğu tespit edilememiştir) ait olduğu belirtilen yüklük ve şerbetlik, odanın bir köşesinde yer alır. Dikdörtgen şeklindeki hücre duvarı ahşap profilli bir silme ile sonlanmaktadır.

Bahsi geçen hücre duvarının sağında (ve muhtemelen solunda) yer alan ahşap gilveler üst üste sıralanmış ve her biri farklı boyutlarda (yukarıdan aşağıya giderek küçülecek şekilde) düzenlenmiştir. Barok etkileri hatırlatan kemer detayları bulunan gilvelerden en alttakinin kemeri diğer ikisinden farklı olarak tasarlanmıştır.

Gilvelerin her iki yanında, üzerleri yivli ahşap sütunçeler/plastrlar yer alır. Sütunçe başlıkları, dikdörtgen şeklindeki düz atkı kemer/alınlık ile sonlanır. Etekleri yarım daire dilimli, ön yüzü bitki motifleri ile bezenmiş şerbetlik kemeri gilve üzerindeki ahşap profilli silmelere oturmaktadır. Üst kısımları yatay dikdörtgen panolara bölünmüş olan yüklük (herhangi bir raf görülmediği için döşeklik olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir) şerbetlikle L planı oluşturmaktadır.

Mehmet İlhan Evi'ndeki odalardan birine ait olan yüklük ve şerbetlik

4.1.6 Mehmet Pehlivan Evi Mobilyaları

Yapı no: 6

Eski adı: -

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: Mehmet Pehlivan

Güncel durumu: Kullanılmamaktadır[1].

Tescil yılı: 18.09.2014 [2]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı/ Hacı (acı) Sehak mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir Mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 35; 11295 ada, 19 parsel (Şekil 4.22).

(a) (b) (c)

Şekil 4.22 Mehmet Pehlivan Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Yılın belirli dönemlerinde, (özellikle yaz aylarında) kışlık nevale hazırlanması amacıyla kullanılmaktadır.

[2] KKVKBK'nun 89 toplantı numaralı, 18.09.2014 tarihli, 1229 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.11).

Yapının genel durumu:

Bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşan yapının günümüzde bodrum ve zemin katı ayakta, üst katı ise yıkılmış durumdadır. Yıkılan ikinci katın çıkmalarından geriye kalan eliböğründeler estetik bir görünüm sergilemektedir. Evin iki yanında yer alan komşu binalar bitişik nizamda yapılmış ve yapı sokağa paralel yerleştirmiştir (Şekil 4.23).

Sokaktan üç basamakla çıkılarak binanın kuzeydoğu cephesinde yer alan ana giriş kapısına gelinir. İçerlek yerleştirilmiş ahşap giriş kapısı çift kanatlı ve geçmeli taşlar ile oluşturulmuş yuvarlak kemerlidir. Kilit taşında bir rozet çiçeği yer alır. Kemerin üzerinde yer alan, taşların iç ve dış bükey şekilde yerleştirilmesi ile elde edilen dikdörtgen bezeme şeridi kapıyı üç yönden de çevrelemektedir. Kapı üzerinde yer alan ve çevresi yarım daire dilimlerle bezenmiş tepe penceresi dikdörtgen şeklinde olup geçmeli dövme demir parmaklıklıdır ve üzerine tüm Anadolu'da adet olan bir demet kuru 'özerlik/üzerlik otu'[1] asılmıştır (Şekil 4.24). Yapının ana giriş kapısı dışında aynı cephe üzerindeki sac kapıdan bodruma (Katalog No: 6.6a), güneybatı cephesindeki ahşap kapıdan da bodrum üzerinden bahçeye (Katalog No: 6.6b) ulaşılmaktadır.

Yapının çatı hizasında yer alan çörtenler (gürtenler [74]) özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiş durumdadır. Bodrum kattaki odalardan birinde, orijinal yerinden sökülmüş durumda olan, yüzeyi 3 dilimli/yapraklı bitki motifleriyle süslemeli taş bir çörten ile karşılaşılmıştır. Bahsi geçen bu çörtenin yapıya ait olduğu düşünülmektedir (Şekil 4.25).

Yığma sistemde inşa edilmiş olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır.

[1] "Özerlik: 30-70 cm yükseklikte, çok yıllık, otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. Eş anl. Nazar otu, Üzerik" [93] Kayseri'de kapı üstleri veya duvarlara nazarlık olarak asılan ot [15].

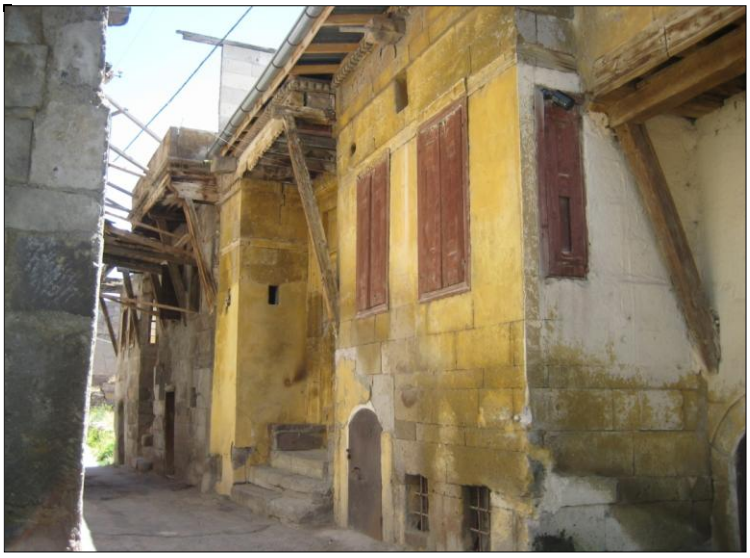

Şekil 4.23 Mehmet Pehlivan Evi'nin kuzeydoğu cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2018

Şekil 4.24 Mehmet Pehlivan Evi ana giriş kapısı ve üzerindeki tepe penceresi, 2018

Şekil 4.25 Mehmet Pehlivan Evi'nin bodrum katında bulunan taş çörten, 2016

Yapının iç mekan analizi:

Yapının ana giriş kapısı 6ZG no'lu giriş holüne açılmaktadır. Bu kısımda solda bir hela, sağda ise "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/6ZA" yer almaktadır. Helanın tam karşı köşesinde, giriş holünün güneyinde, duvara gömme olarak yapılmış sivri kemerli bir niş yer alır. 56 cm genişliğindeki bu niş zeminden 72 cm yüksekliktedir ve altında tek kapaklı, içi raflı bir dolap bulunur. Dolap üzerinde ön yüzü yuvarlak, taş bir tezgahı ve duvarda bir bacası vardır. Bahsi geçen tezgah üzerinde ve hücre duvarlarında görülen is lekelerinden bu mobilyanın ocak ya da lambalık/kandillik/çıralık [21] olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir (Katalog No: 6.5).

Girişin holünün karşısındaki ahşap, çift kanatlı ve yüzeyleri bitki motifleriyle bezemeli kapıdan bir basamakla çıkılarak 6ZE no'lu sofaya gelinmektedir. Sofanın yanındaki odalar (6ZB, 6ZC ve 6ZD) yapının kuzeybatı cephesi boyunca yan yana sıralanmıştır. Bodruma ve üst kata ulaşan taş merdivenler, hela ve 6ZF no'lu ocaklı oda ise evin güneydoğu cephesinde yer almaktadır. Odaların sofanın bir tarafına yerleştirilmiş olması konutun dış sofalı plan tipinde olduğunu gösterir, ancak bina bitişik nizamda yapıldığından, plan değişikliğe uğramış dış sofalı ev olarak değerlendirilmelidir (Şekil 4.26). Sokak seviyesinin zamanla yükselmesinden ve sokaktaki eğimden dolayı zamanla gömülen (yaklaşık 1m.) bodrum katta evin depo ve hizmet birimleri yer almaktadır. Farklı seviyelerde düzenlenmiş olan bodrum kattaki bu hizmet birimleri taştan kemerli geçitlerle birbirine bağlanmaktadırlar (Katalog No: 6.5a,b,c).

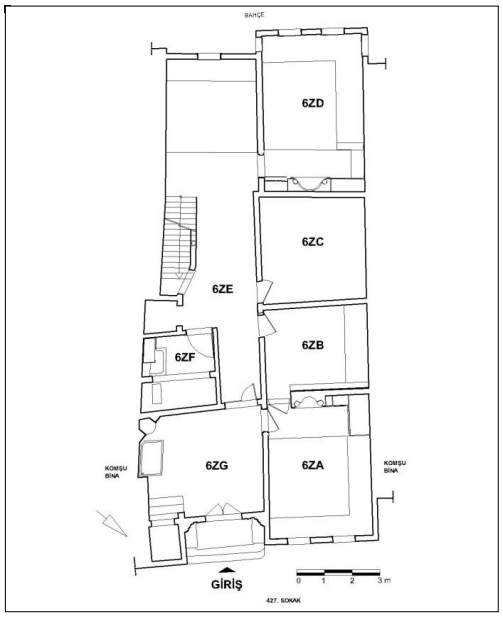

Şekil 4.26 Mehmet Pehlivan Evi'nin zemin kat krokisi

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	

Konumu: Zemin katta bulunan 6ZA odası yapının kuzeyinde, 427. sokak cephesinde, girişin hemen sağında yer almaktadır. Yaklaşık 18.5 m2'dir (Katalog No: 6.1.1).

Tahmin edilen işlevi: Oda bugünkü sahipleri tarafından kullanıldığı için orijinal işlevi bilinmemektedir. Sokağa bakan cephede yer alması ve yapıya girdikten sonra karşılaşılan ilk oda olması başoda olarak kullanıldığına işaret etse de, oda içinden başka bir odaya geçişin bulunması ve yapı içindeki en donanımlı odanın bu olmayışı bu yöndeki ihtimalleri düşürmektedir.

Yapı elemanları: 6ZG no'lu girişten bir basamak yüksekte yer alır. Yüzeyleri sofa kapısı gibi bezemeli tek kanatlı ahşap bir kapısı vardır ve seki altına açılır (Katalog No: 6.1.7). Oda kapısının hemen arkasında yer alan ikinci bir kapı ile de 6ZB no'lu diğer odaya geçilmektedir (Katalog No: 6.1.3). Kuzeydoğu duvarında (D2) ikişer adet ½ oranında, güneydoğu ve kuzeybatı duvarlarında da ½ oranında birer adet ahşap köşe penceresi yer alır (Katalog No: 6.1.8). Bu pencerelerin tamamı ahşap kepenkli ve geçmeli dövme demir parmaklıklıdır. Oda zemini taş, tavanı ise ahşap kirişlidir.

Mobilyaları: Odanın güneybatı duvarında (D4) yer alan bir şerbetliği ve kuzeybatı (D3) duvarında kapaklı bir dolabı vardır. D1, D2 ve D3 duvarları ise belirli bir yüksekliğe kadar ahşap duvar zarları ile kaplanmıştır. Oda kapısı yaklaşık 100 cm genişliğindeki seki altına açılmaktadır. Bu kısımdan 14 cm yüksekliğindeki sekiye, oradan da D2 ve D3 duvarlarının önünde manzaraya yönelik düzenlenmiş olan ve yaklaşık 90 cm genişliğinde, 32 cm yüksekliğindeki L planlı taş sedir sekisine çıkılmaktadır (Katalog No 6.1.1).

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	PLAN

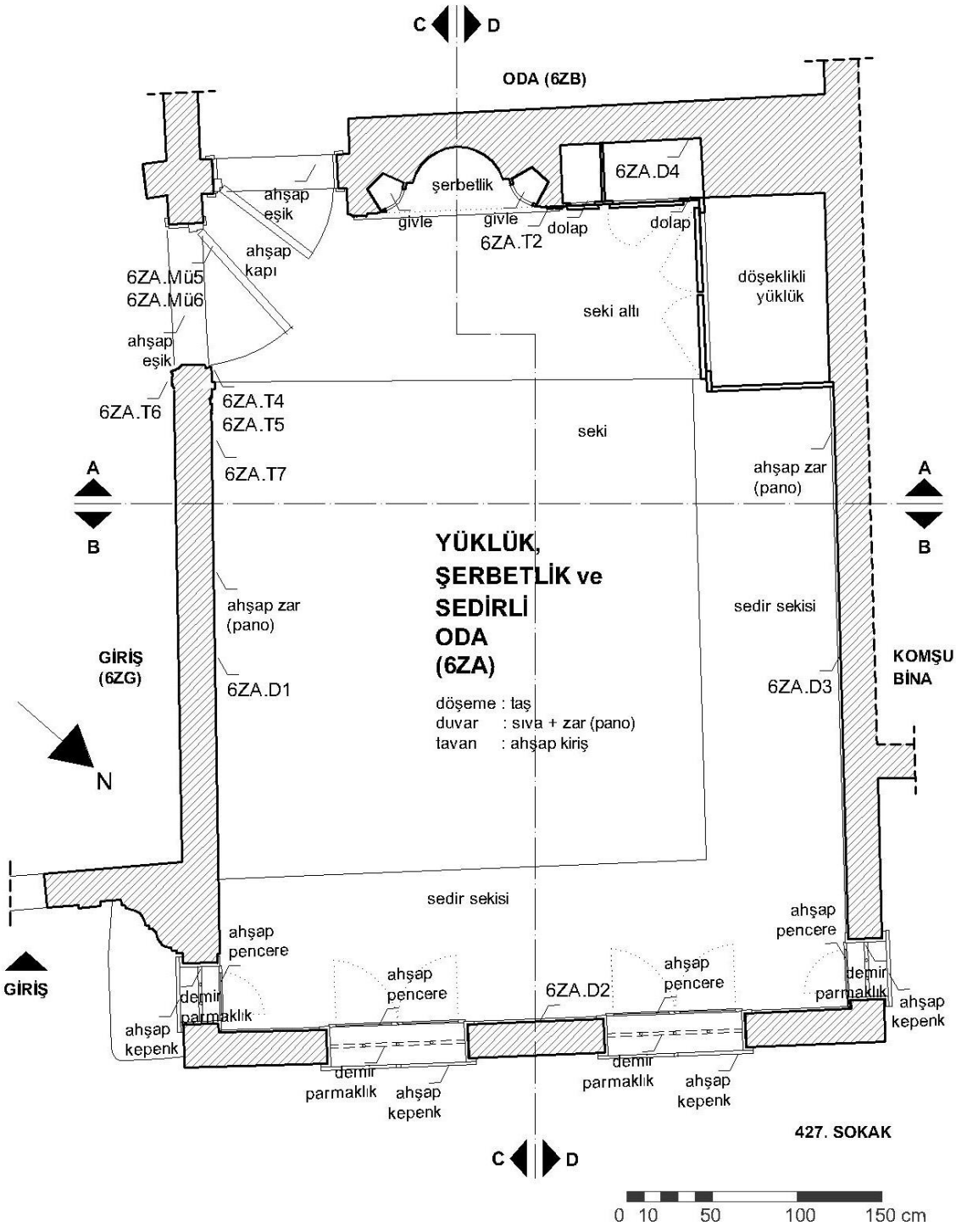

6ZA odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın güneybatı duvarında (D4) yer alan ve 6ZB odasının kapısıyla birlikte tasarlanan yüklük ve şerbetlik yeşil ve pembe renklerde boyanmış olup, seki altında yer almaktadır.

Şerbetlik yukarıdan aşağıya doğru incelendiğinde, en üst kısımda yuvarlak hücre kemeri, orta bölümde ise iç bükey formdaki hücre duvarı yer almaktadır. Hücre duvarının her iki yanında simetrik olarak düzenlenmiş olan gilveler üst üste gelecek şekilde 3'erli olarak tasarlanmıştır. En üsttekiler Barok etkileri hatırlatan C kıvrımlı kemerler şeklinde (Katalog No: 6.1.4, 6ZA.Mü2) diğerleri (orta ve alttaki gilveler) ise düşey ve bezemesiz dikdörtgen çerçeveler şeklinde düzenlenmiştir.

Gilvelerin her iki yanında, profilli bir başlıkla sonlanan, üzerleri yivli ve kaval silmeli (Katalog No: 6.1.4, 6ZA.T2), ahşap sütunçeler/plastrlar yer almaktadır. Sütunçe başlıklarının üzerine, yukarıdan aşağıya doğru sarkan ve 19. yüzyıl mimari bezeme detayları ile benzerlik gösteren, soyutlanmış/stilize edilmiş birer palmet motifi yerleştirilmiştir (Katalog No: 6.1.4, 6ZA.Mü1, 6ZA.T1).

Hücre duvarı ve gilvelerin üzerinde sonlandığı hücre tabanı (şerbetlik tezgahı) düz planlıdır ve hafif öne çıkıntılıdır. Bahsi geçen tezgahın altında, sağ ve soldaki düşey panoların tam ortasında ahşap mandalla tutturulan tek kapaklı bir dolap yer almaktadır. Dikdörtgen şeklindeki pano yüzeylerinin köşeleri dış bükey şekilde (C biçiminde)[1] pahlandırılmıştır (Katalog No: 6.1.4, 6ZA.Mü4).

Alçı ve ahşabın birlikte kullanıldığı şerbetliğin hücre kemeri ve duvarı alçı, diğer tüm bölümleri ahşaptır (Şekil 6.1.3). Alçı yüzeylerde herhangi bir bezeme unsuru yer almamakla birlikte dolap kapaklarında ve ahşap zarlarda (panolarda) rokokonun yalın geometrik motifleri kullanılmıştır.

Şerbetliğin solunda, farklı genişliklerde ancak aynı derinliklere dar ve geniş dolaplar yer almaktadır. Dolap kapakları altlarında/yanlarında yer alan ufak ahşap mandallarla tutturulur.

[1] "Katie Scott'ın, The Rococo Interior: Decoration and Social Spaces in Early Eighteenth-century" adlı kitabına göre; pano köşelerini C şeklinde, içbükey pahlandırma Fransız tasarımcı Lepautre tarafından uygulamaya geçirilmiştir [99].

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.2 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Yüzeyleri dikdörtgen şeklinde tek ya da ikili panolara bölünmüş ve üzerleri simetrik kemer biçimli motiflerle, pano çevreleri ise yarım daire dilimli tekrarlı motiflerle bezenmiştir (Katalog No: 6.1.4, 6ZA.Mü3). Bahsi geçen tek ve çift kapaklı bu dolapların altında ve üstünde ise yatay ve düşey sabit zarlar yer alır. Dolap kapaklarının üzerinde yer alan ve yüzeyi çubuk/dışbükey/kaval silme şeklindeki bir çıta ile süslenmiş olan zar (pano), şerbetlik sütunçelerinde olduğu gibi profilli bir silme ile sonlanmaktadır. Bahsi geçen bu yatay zar ve üzerindeki silmeler kuzeybatı duvarında (D3) yer alan ve şerbetlik ile L planı oluşturan yüklük üzerinde de aynı şekilde tekrar edilmektedir.

74 cm derinliğinde, 240 cm yüksekliğinde ve seki altı genişliğinde olan bu yüklük, sağda şerbetlik, solda ise L şeklindeki taş sedir sekisi ile birleşir. Alt ve orta kısmı çift kapaklı dolaplar şeklinde düzenlenmiş olan yüklüğün ortadaki bölmesiz kısmı döşeklik olarak kullanılmaktadır (Katalog No: 6.1.9).

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI ve A-A KESİTİ

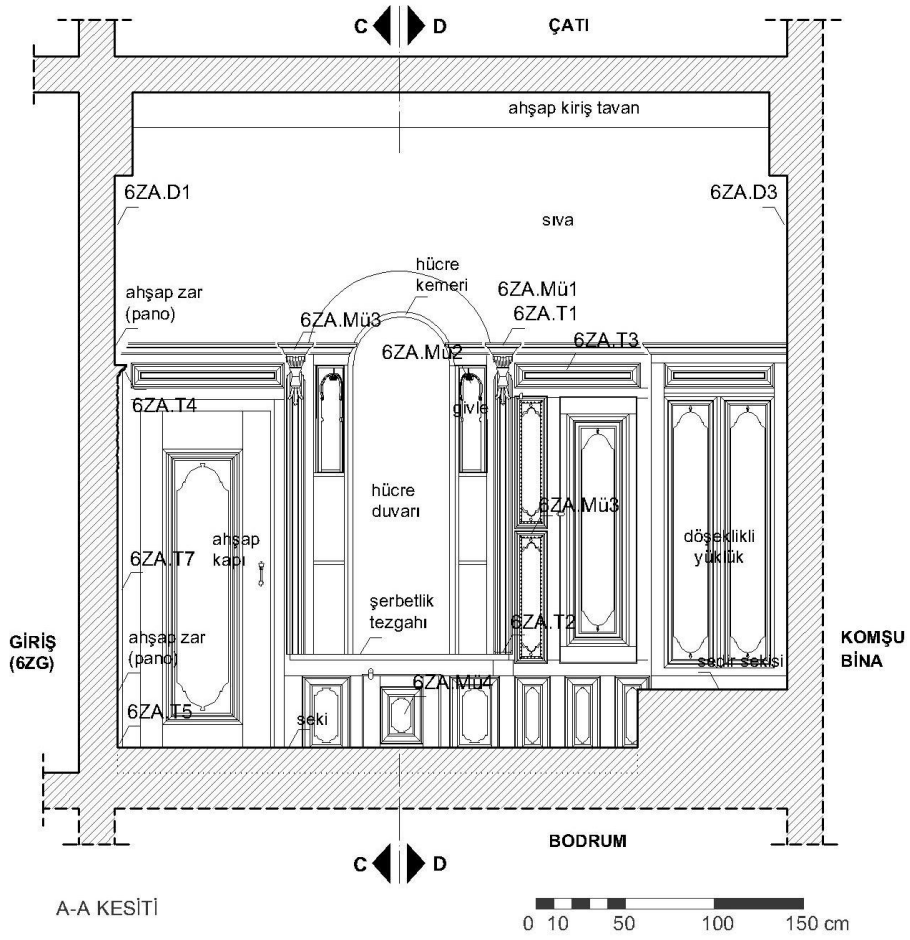

6ZA odasının güneybatı duvarında (D4) yer alan yüklük ve şerbetliğin önden görünüşü, döşeklikli yüklüğün yandan görünüşü ve D3 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	ŞERBETLİK DETAYLARI

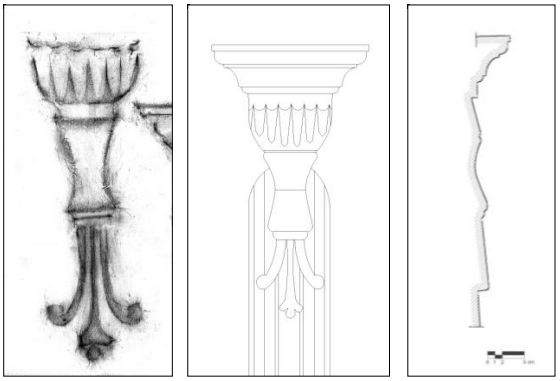

6ZA.Mü1, 6ZA.T1

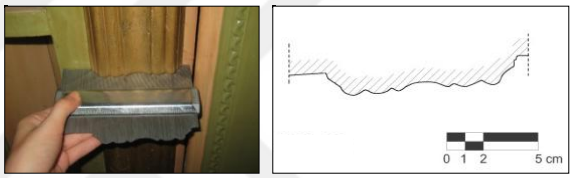

6ZA.T2

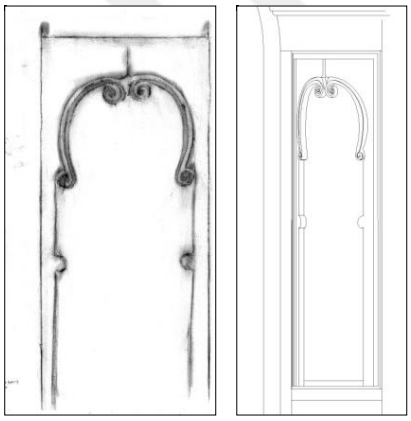

6ZA.Mü2

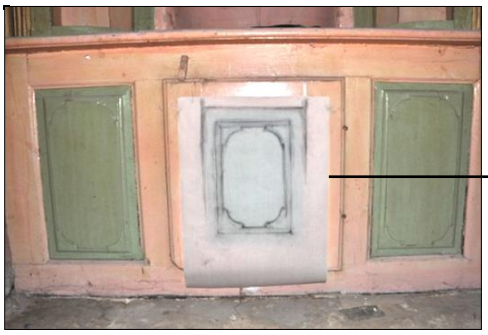

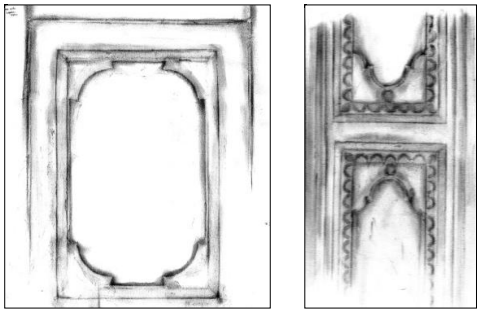

6ZA.Mü4 6ZA.Mü3

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.5
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın D1 duvarı üzerinde yer alan ahşap giriş kapısı tek kanatlı ve bezemelidir. Giriş holüne açılan kapının üst kısmı profilli bir silmeyle sonlanmaktadır. Asaba (düz), kaval (dışbükey) ve kepçe (içbükey) profilli bu silmelerin altında, iç içe geçmiş farklı yarıçaplardaki yarım daire motifler yer almaktadır (Katalog No: 6.1.7, 6ZA.Mü5). Istampaj tekniğinden yararlanılarak üzerindeki desenin çıkartıldığı kapı tablasının, yarım daire dilimlerle çevrelenmiş dikdörtgen panosunun merkezinde, Ampir dönemde (II. Mahmut dönemi yapılarında ya da geleneksel 19. yüzyıl evlerinde) sıklıkla karşılaşılan oval kartuş/madalyon içerisinde, kenarları dilimli güneş desenli (ışınsal) bir motif yer almaktadır. Panonun alt ve üst kısımları ise kemer şeklinde (kavisli bir biçimde) sonlanmakta ve uçlarında soyutlanmış, palmet benzeri bir motif yer almaktadır. Pano köşeliklerine ise ¼ oranında yelpaze şeklinde dilimli başka bir motif yerleştirilmiştir (Katalog No: 6.1.7, 6ZA.Mü6).

Mavi ve pembe renklerde boyalı oda kapısının arka yüzü odadaki diğer mobilyalar gibi pembe ve yeşil renklerde boyanmıştır. Kapı pervazının yanında zikzak ve oval dilimlerin üst üste sıralanması ile meydana gelen düşey bir profil yer alır (Katalog No: 6.1.7 (devam), 6ZA.T3, T4, T5).

Kapı pervaz profilinin devamında, yükseklikleri seki üstünden itibaren 152,5 cm olan duvar zarları (panoları) bulunmaktadır. Yatay ve düşey dikdörtgenler şeklindeki bu panolar (her yatay panonun altında üzerleri 6 adet dikdörtgen dilime bölünmüş tekli ya da ikili düşey pano) D2 ve D3 duvarı önündeki sedir sekisi üzerinde de devam etmektedir (Katalog No: 6.1.6, 6.1.8, 6.1.9).

6ZA odasının güneydoğu duvarındaki (D1) oda kapısı ve ahşap duvar zarları, 2016

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.6
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	C-C KESİTİ

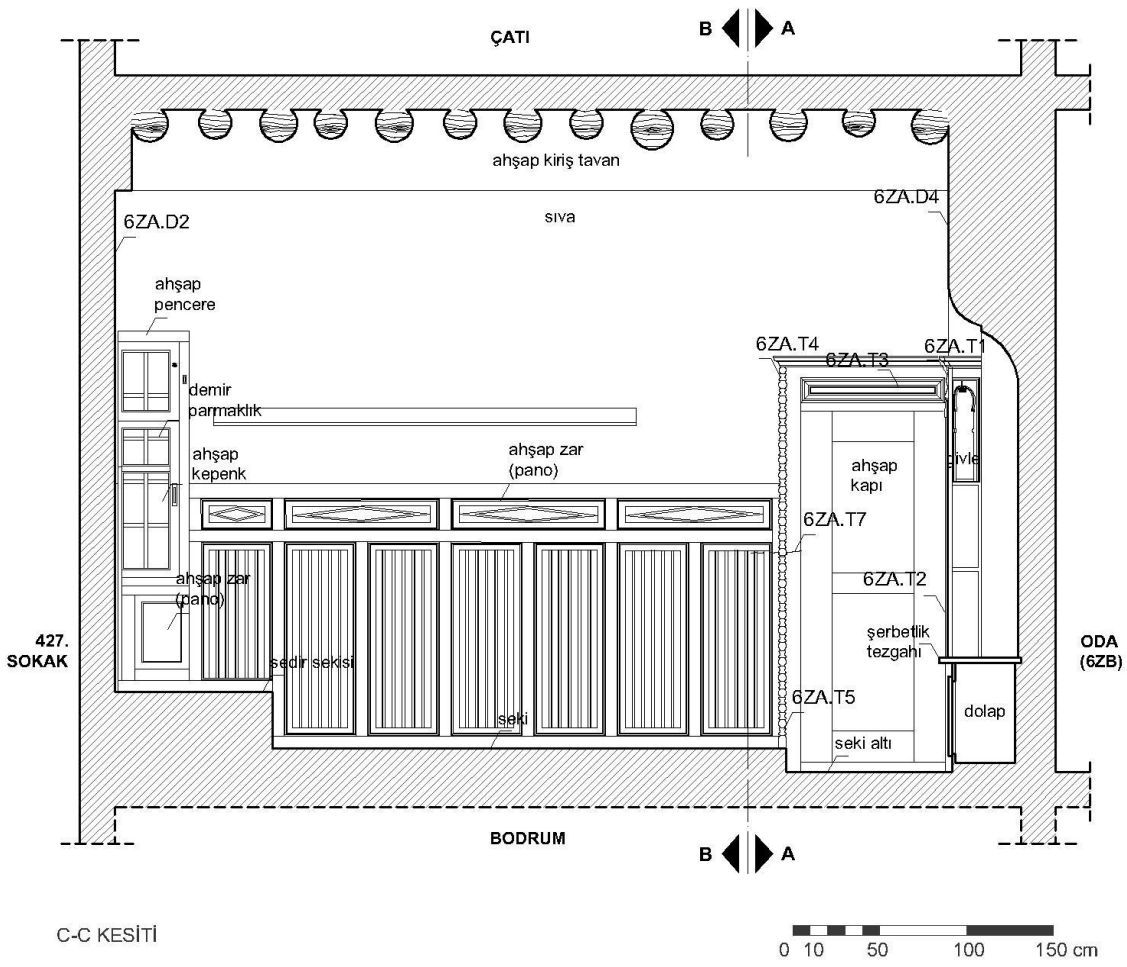

6ZA odasının güneydoğu duvarındaki (D1) oda kapısı, ahşap duvar zarları ve köşe penceresinin önden görünüşü ile D3 duvarı önündeki sedir sekisi ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	KAPI DETAYLARI

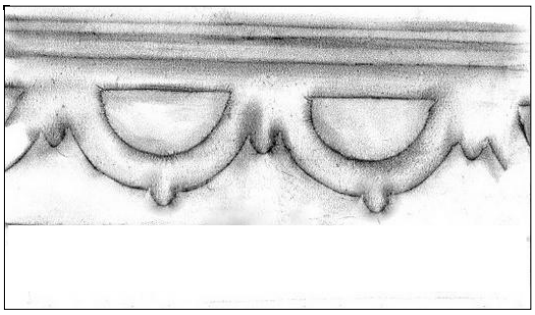

6ZA.Mü5

6ZA no'lu oda kapısı üzerinde yer alan güneş motifi, 2016

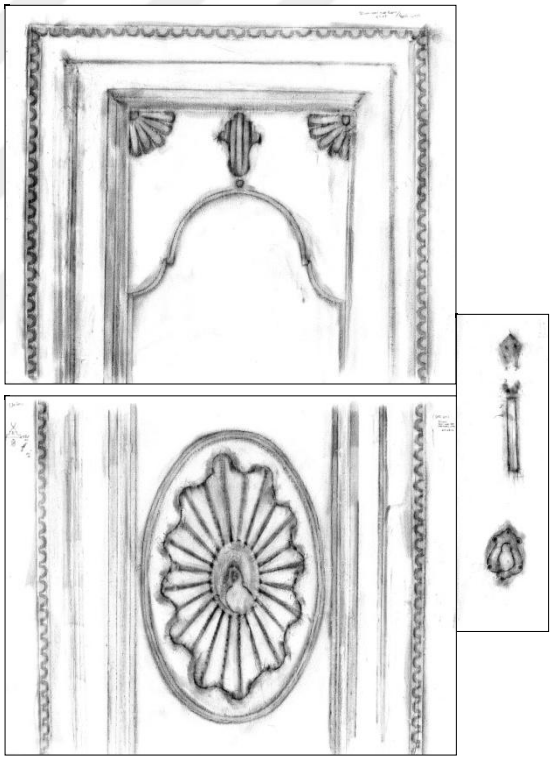

6ZA.Mü6

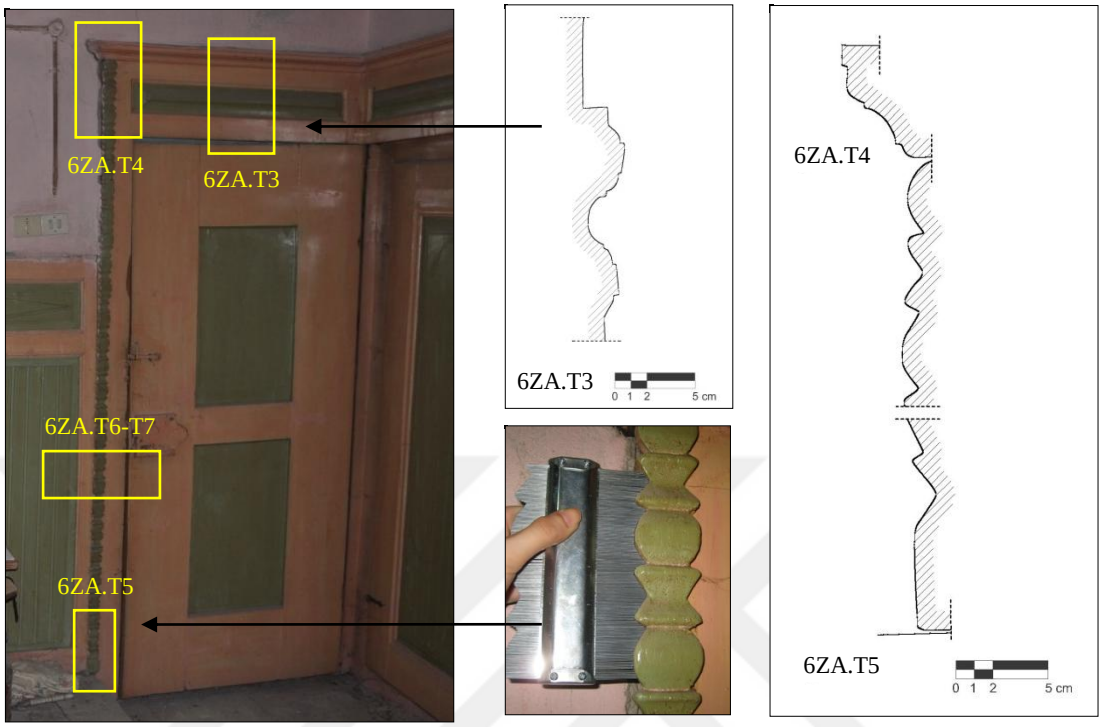

Duvar zarlarından alınan tarak izi (plan) 6ZA.T7

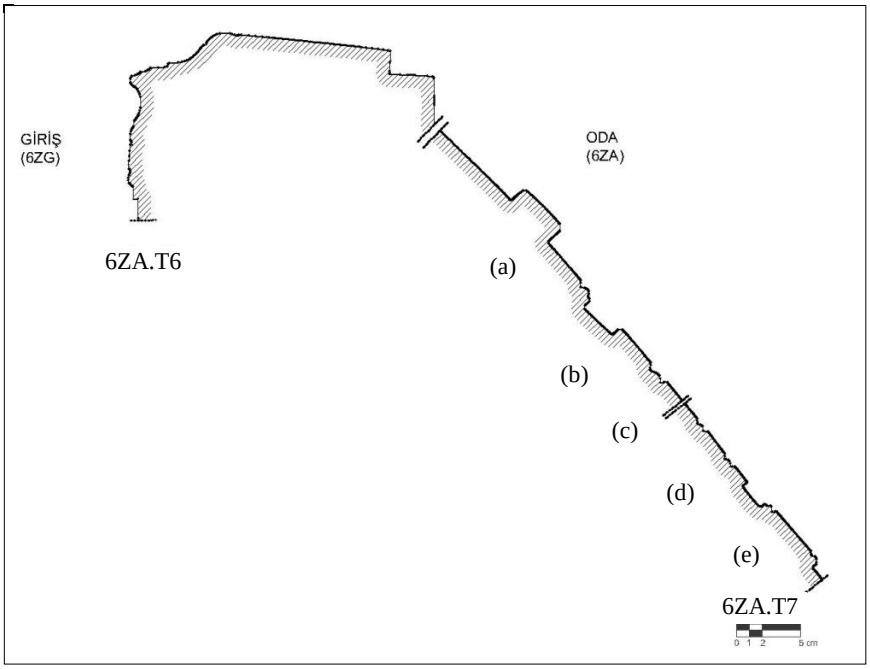

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

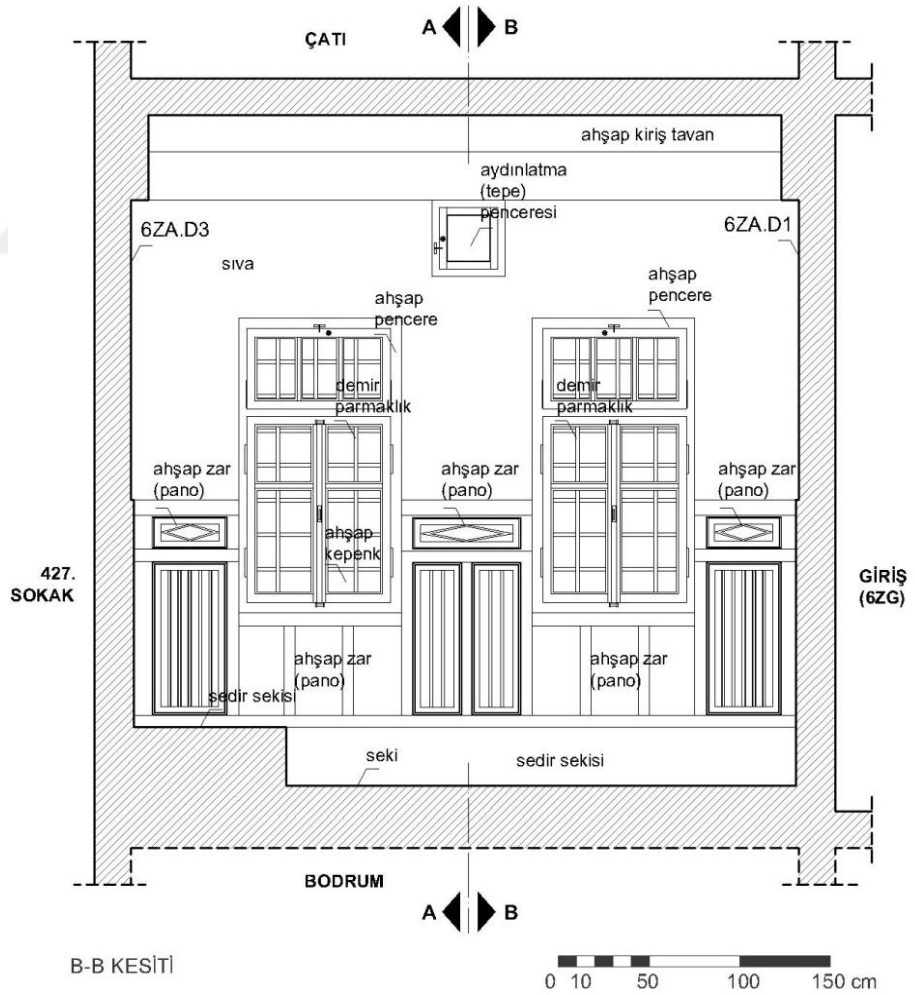

6ZA odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) sedir sekisi, duvar zarları ve ahşap pencerelerin önden görünüşü

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.1.9
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

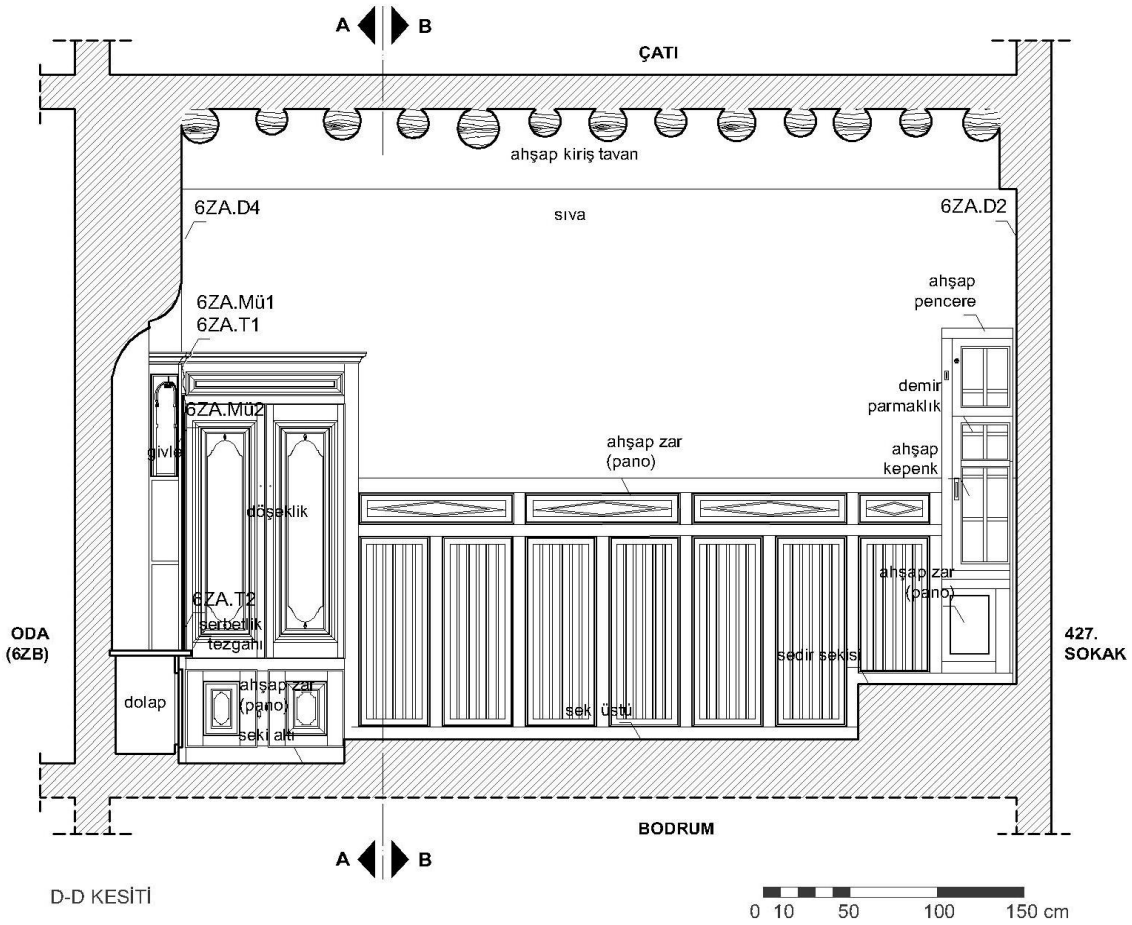

6ZA odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) döşeklik ve ahşap duvar zarlarının önden görünüşü ile D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	

Konumu: Yapının zemin katında yer alan ve 6ZE no'lu sofaya açılan bu oda, bahçe cephesinde (güneybatıda) konumlanan tek odadır. Yaklaşık 20.3 m2'dir (Katalog No: 6.2.1).

Tahmin edilen işlevi: Günümüzde evin yıkılan üst katındaki odalar ve içlerindeki mobilyalar hakkında bilgi sahibi olunamadığından oda içindeki sabit mobilyalara bakıldığında, döşenmesi ile dikkat çeken en donanımlı odadır. Bu sebeple başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Odanın ikisi güneybatı duvarında (D2), diğer ikisi güneydoğu ve kuzeybatı duvarlarında (D1 ve D3) köşe penceresi şeklinde toplam dört adet ahşap penceresi bulunmaktadır (Katalog No: 6.2.10). Kare şeklindeki ufak tepe penceresi ise D2 duvarındaki pencerelerin arasında ve daha yukarıda yer alır. Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar ve ahşap kepenkler yer alır. Kepenklerin sürekli kapalı tutulmasından dolayı oda içi oldukça karanlıktır. Tavanı ahşap kirişli ters tavan olup zemini düzgün kesme taştır.

Mobilyaları: 6ZD odası içinde yüklüğü, şerbetliği, seki altı, seki üstü ve taş sedirleri ile geleneksel Türk evinde olduğu gibi oturma, yatma, dinlenme gibi çok amaçlı kullanıma yönelik düzenlenmiştir.

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	PLAN

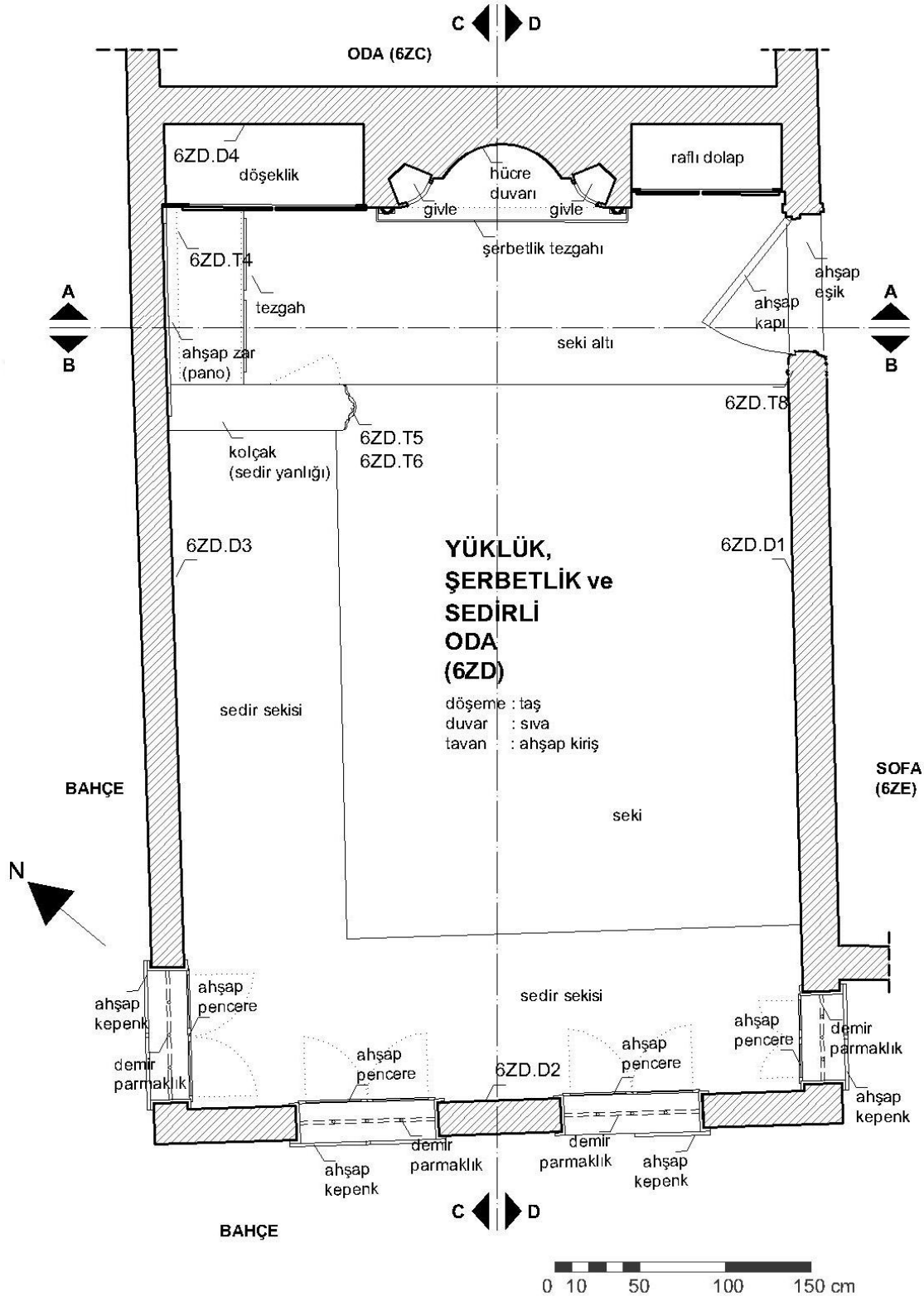

6ZD odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

6ZD no'lu odanın ahşap tek kanatlı oda kapısı yaklaşık 112 cm genişliğindeki seki altına açılmaktadır. Odanın esas mobilyası olan döşeklikli yüklük ve şerbetlik tam da burada, kuzeydoğu duvarında (D4) yer alır. Bahsi geçen bu mobilyanın sağ ve sol bölümlerinde yer alan dolaplar çift kapaklı, orta bölümde yer alan şerbetlik ise açık ve iç bükey formdadır (Katalog No: 6.2.3a, 6.2.4).

Şerbetlik yukarıdan aşağıya doğru 3 bölümden meydana gelmektedir. En üstte (tavan kirişlerine bitişik) çeşitli boyutlarda tasarlanmış ve Batılılaşma sonucu Osmanlı bezemesine giren bitkisel bezemelerin yer aldığı dikdörtgen bir bezeme şeridi yer alır. Buradaki bezeme unsurları, Ampir dönem özelliğine uygun olarak birbirinden ayrık şekilde tek tek işlenmiştir (Katalog No: 6.2.3b). Gilve yanlarında yer alan sütunçelerin profilli başlıkları üzerinde sonlanan bezeme şeridinin uçlarında, iki ayrı (ayaklı) vazo içinden çıkan çiçek demetleri ve meyve (üzüm) motifleri yer almaktadır (Katalog No: 6.2.5c). Orta kısımdaki alçı hücre duvarı (nişi), 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Batılılaşma sonucu ilk defa İstanbul'da görülen ve daha sonradan Anadolu'ya yayılan Barok perde motifi ile süslemelidir (Katalog No: 6.2.5 (devam), 6ZD.Mü2). Simetrik düzenlenen ve yanlara doğru büzülerek toplanmış olan perdenin ucundan püsküller sarkmaktadır (Katalog No: 6.2.5 (devam), 6ZD.Mü1).

Hücre duvarının üst kısmı kalkık kemer şeklindedir. Hücre kemerinin üzerinde, kemer köşeliklerini de içeren panonun ortasında, kenarları dilimli, yuvarlak bir madalyon yer alır (Katalog No: 6.2.5b). Bu madalyon II. Mahmud döneminde yaygınlaşan, merkezden dışa doğru ışın biçiminde dağılan ve güneş motifini anımsatan Ampir (Empire) üslubun izlerini taşır. Madalyonun hemen üzerinde, içerlek panonun tam ortasında kanatlarını yana doğru açmış (kanatlarından biri kırık) çift başlı kartal figürü[1] ve tepesinde bir taç motifi yer almaktadır (Katalog No: 6.2.5a).

[1] İlk defa ilk Çağ'da Sümer kabartmalarında görülen kartal figürünün daha geç devirlerde oldukça yaygın olarak geniş bir coğrafyada uygulandığı bilinmektedir. C.E. Arseven, zamanla evrensel bir bezeme unsuru haline gelen kartal figürünün Orta Asya Türkleri'nden geldiğini belirtmektedir [17]. Sanat tarihçi Yaşar Çoruhlu yapılan araştırmalarda kartalın ve kartal cinsi (şahin, doğan, atmaca v.d.,) diğer kuşların Türk mitolojisinde çok önemli bir türeme sembolü olduğuna dikkat çekmektedir [98].

Hücre duvarının (nişin) sağ ve solunda üst üste yerleştirilmiş üçerden, toplam altı adet gilve bulunmaktadır (Katalog No: 6.2.5 (devam), 6ZD.Mü3). Beşgen planlı bu gilvelerin altta ön yüzleri düz, üst kısımları ise Barok etkileri hatırlatan C kıvrımlı kemerler şeklindedir. Gilvelerin her iki yanında yer alan ve hücre kemer hizasından başlayarak hücre tabanı/tezgahı üzerinde sonlanan ahşap sütunçeler yarım daire profillidir. Alt kısmında bir kaidesi, üst kısımda da profilli bir sütun başlığı bulunan sütunçelerin gövdesi kaval silmelerle bezenmiştir (Katalog No: 6.2.5 (devam), 6ZD.T3, T4, T5).

Arka kısmı eğrisel, ön yüzü düz planlı hücre tabanı/tezgahı altındaki dolapların ortası çift kapaklı, sağ ve sol bölümleri ise düşey dikdörtgen zarlar (panolar) şeklinde düzenlenmiştir.

Eklektik üslup özellikleri taşıyan şerbetliğin sağındaki dolapların iç kısmı bölmesizdir ve döşeklik olarak kullanılmaktadır. Çift kapaklı dolap yüzeyleri yarım daire dilimlerle çevrelenmiş dikdörtgen panolara bölünmüş ve merkezlerine birer gülbezek motifi yerleştirilmiştir (Katalog No: 6.2.6, 6ZD.Mü4). Panoların alt ve üst kısımları kemer şeklinde (kavisli bir biçimde) sonlanmakta ve uçlarında soyutlanmış/stilize edilmiş palmet benzeri birer motif yer almaktadır. Şerbetliğin solunda (kapının arkasında) yer alan dolap ise çift kapaklıdır ve içi raflı olarak düzenlenmiştir. Dolap kapakları daha sade ve süslemesiz olup, üst ve alt kısımları (döşeklikli yüklükte olduğu gibi) yatay ve düşey zarlar şeklinde düzenlenmiştir (Katalog No: 6.2.3a). Bahsi geçen bu yatay zarlar ve üzerindeki silmeler (Katalog No: 6.2.6, 6ZD.T2) yüklük yanlarındaki duvar (D1 ve D3) üzerlerinde de aynı şekilde tekrar edilmiştir (Katalog No: 6.2.9).

(a) 6ZD odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) döşeklikli yüklük ve şerbetlik, 2016

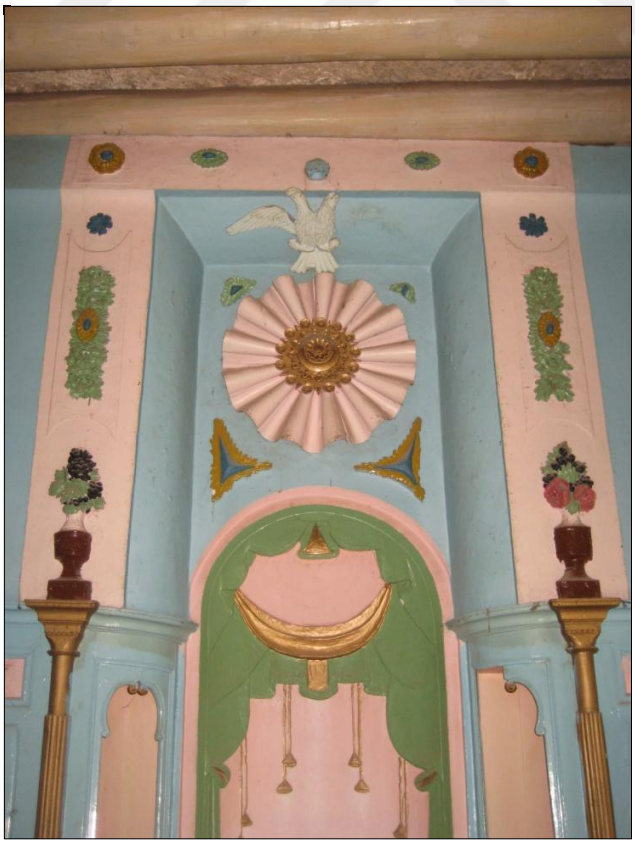

(b) Şerbetliğin içbükey formdaki hücre duvarı ve kemeri ile kemer üzerindeki içerlek panonun ve çevresindeki bezeme şeridinin detayları, 2016

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	A-A KESİTİ

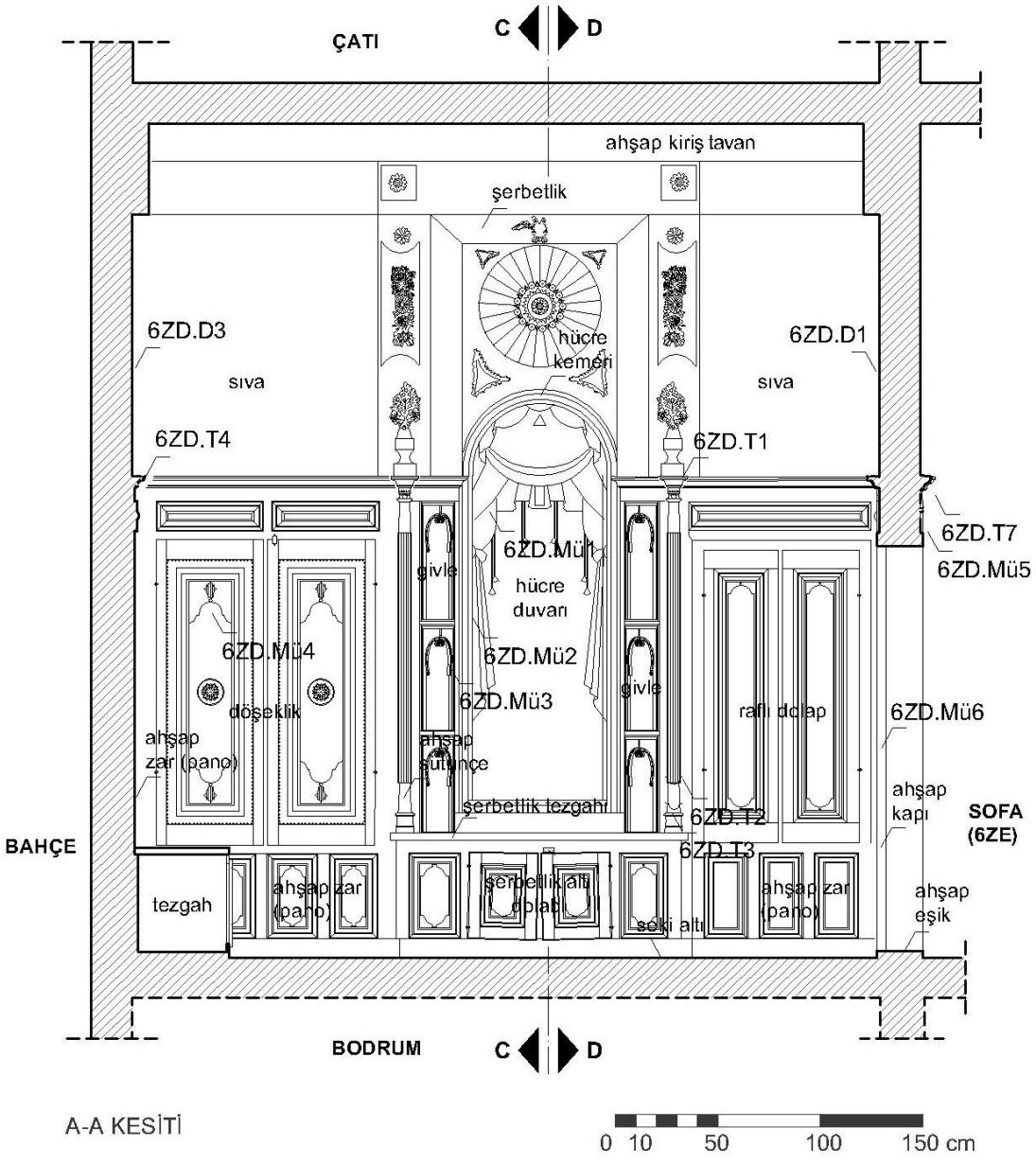

6ZD odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) döşeklikli yüklük ve şerbetliğin önden görünüşü ile D1 duvarındaki oda kapısının ve D4 duvarındaki tezgahın kesiti

(a) 6ZD odasının kuzeydoğu duvarındaki şerbetlik tepeliğinde yer alan çift başlı kartal figürü ve tepesindeki taç motifi, 2016

(b) Şerbetliğin içerlek panosunun ortasında yer alan kenarları dilimli güneş motifi, 2016

(c) Sütun başlıkları üzerinde yer alan ayaklı vazolar ve içlerinden çıkan çiçek, yaprak ve meyve (üzüm) motifleri, 2016

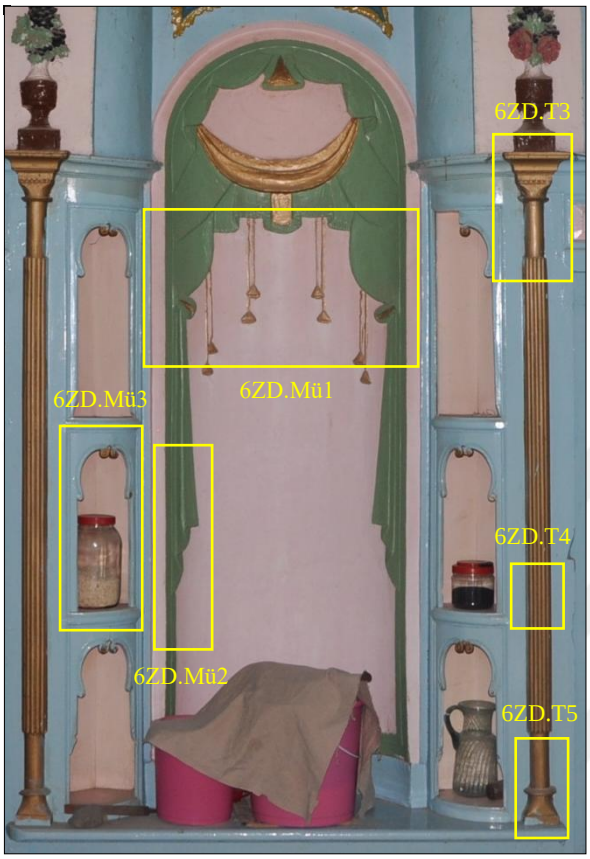

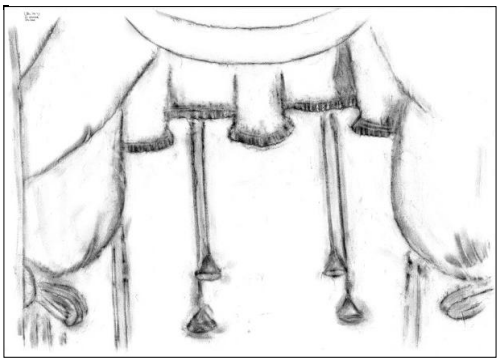

6ZD.Mü1

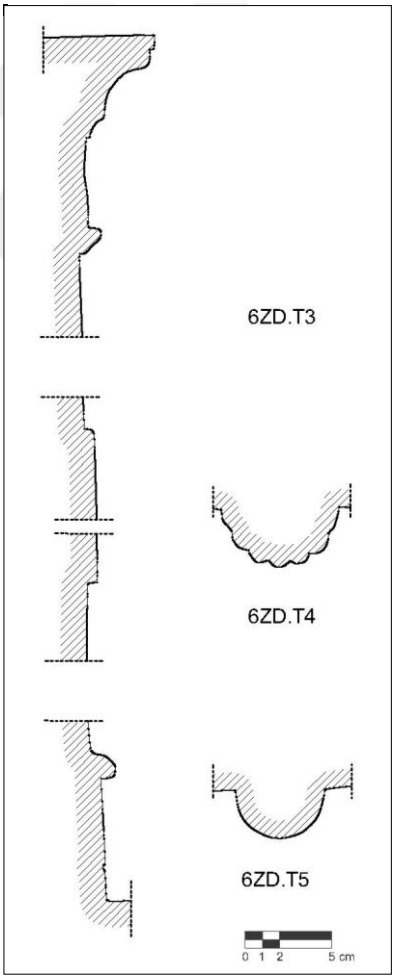

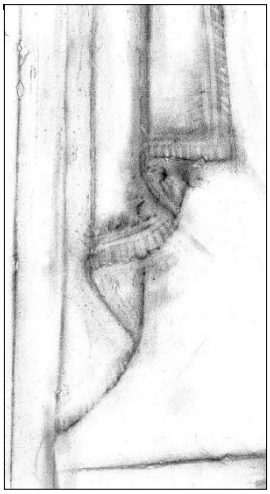

6ZD.Mü2

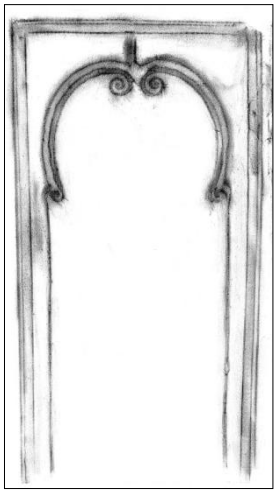

6ZD.Mü3

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.6
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	DÖŞEKLİK DETAYLARI

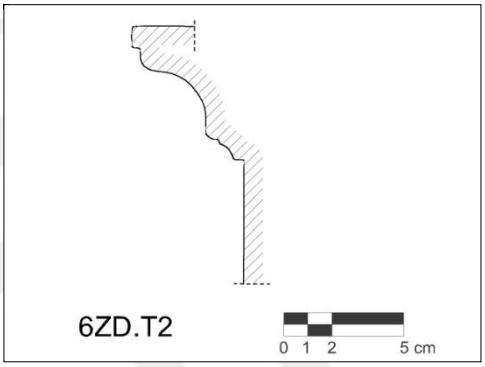

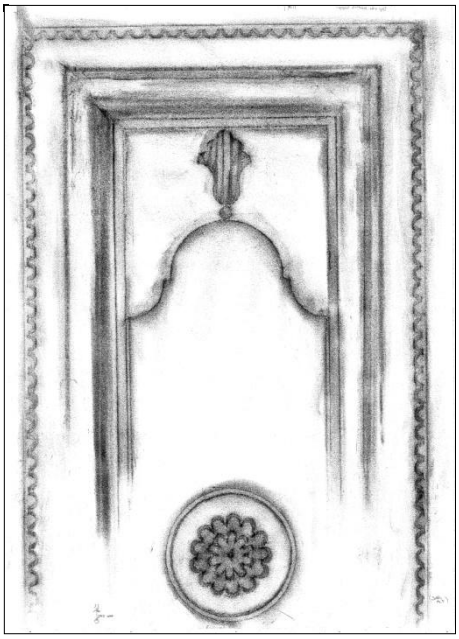

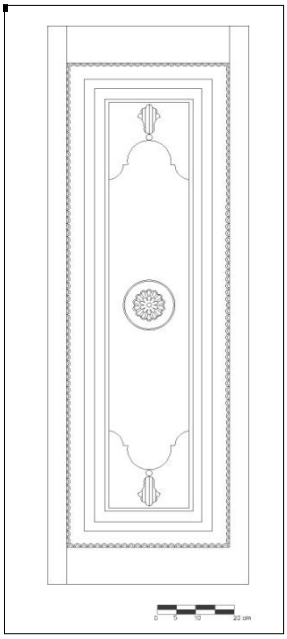

6ZD.Mü4

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	D1, D2 ve D3 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın D1 ve D2 duvarları, yüklük ve şerbetliğin yer aldığı D4 duvarı ile çift kapaklı tezgahın yer aldığı D3 duvarına oranla daha sade döşenmiştir.

D1 duvarı üzerinde yer alan oda kapısı tek kanatlı ve bezemelidir. Kapı tablası (6ZA oda kapısı gibi) merkezinde oval kartuş/madalyon içinde güneş desenli (ışınsal) bir motif ve kemer şeklinde sonlanan uç kısımları soyutlanmış palmet motifleri ile bezenmiştir (Katalog No: 6.2.8, 6ZD.Mü6). Kapı pervaz silmeleri, üç yönden de oda kapısını çevrelemektedir (Katalog No: 6.2.8, 6ZD.T8). Sağ ve sol köşelerde simetrik olarak yerleştirilmiş olan gül motifleri, ters C kıvrımların ortasında yer almaktadır (Katalog No: 6.2.8, 6ZD.Mü5).

Bahsi geçen oda kapısı 100-110 cm genişliğindeki (yüklük altı dolaplarının içe çekildiği bölümde seki altı genişliği değişkenlik gösterir) seki altına açılmaktadır. Seki altından 9 cm yüksekliğindeki taş sekiye, oradan da D2 ve D3 duvarları önünde konumlanan (L şeklinde) ve döşemesiz halde yaklaşık 30 cm yüksekliğinde, 96 cm genişliğindeki sedir sekisine gelinmektedir (Katalog No: 6.2.1, 6.2.10).

D3 duvarı önündeki sedir sekisi ahşap bir yanlık (kolçak) ile sonlanmaktadır (Katalog No: 6.2.12). Seki üzerinden itibaren 85 cm yüksekliğinde, 27 cm genişliğindeki kolçağın ön yüzü oluklu/yivli düşey çubuk motifler halinde simetrik olarak düzenlenmiş (Katalog No: 6.2.12, 15ZD.T7) ve kemer şeklinde kavisli bir başlıkla sonlandırılmıştır (Katalog No: 6.2.12, 15ZD.T6). Sol yan yüzünde yer alan kapaktan da anlaşılacağı gibi, iç kısmı bölmeli olan yanlık, aynı zamanda ufak raflı bir dolap olarak kullanılmaktadır (Katalog No: 6.2.10). Kolçak ile döşeklik arasında yer alan çift kapaklı tezgah ise 45 cm derinliğinde, 54 cm yüksekliğinde ve seki altı genişliğindedir (Katalog No: 6.2.11).

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	KAPI DETAYLARI

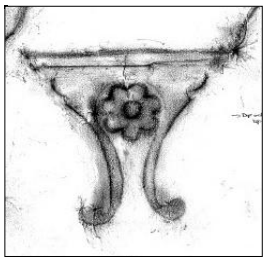

6ZD.Mü5

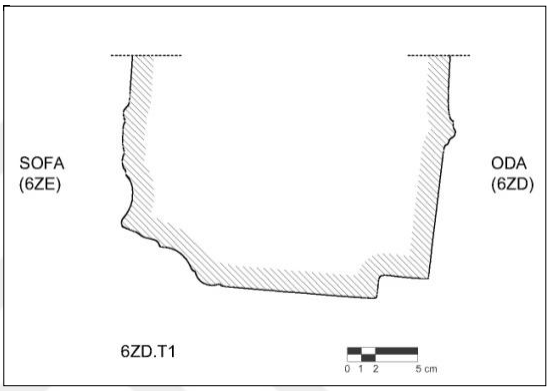

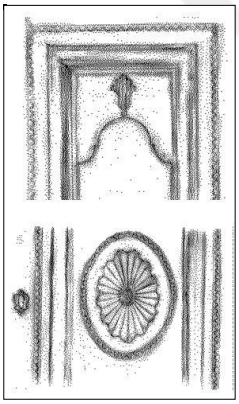

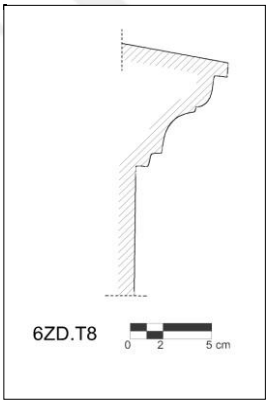

6ZD.Mü6

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.9
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	D1 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

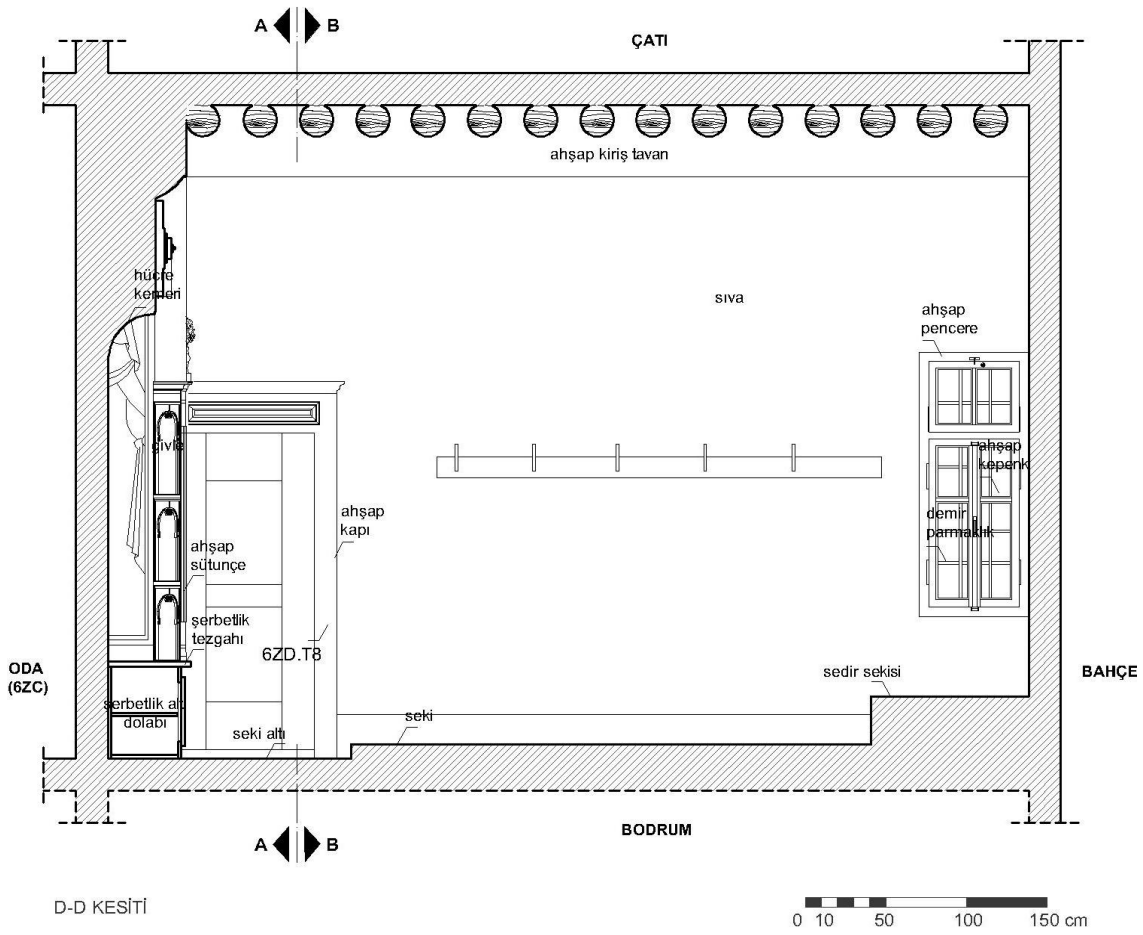

6ZD odasının güneydoğu duvarındaki (D1) oda kapısı, köşe penceresi ve kuzeydoğu duvarındaki (D4) şerbetlik ile güneybatı duvarındaki (D2) sedir sekisinin kesiti

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.10
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

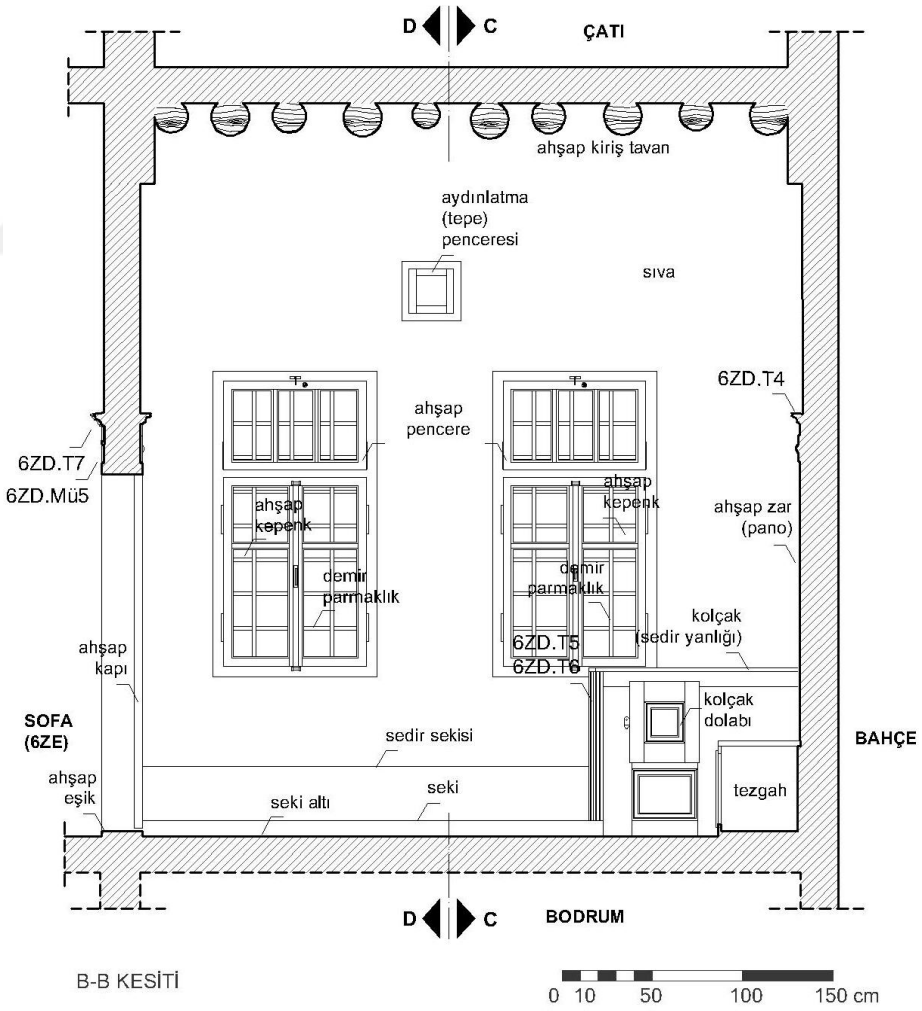

6ZD odasının güneybatı duvarındaki (D2) sedir sekisinin ve ahşap pencerelerin önden görünüşü, kolçağın yandan görünüşü ve seki altındaki çift kapaklı tezgahın kesiti

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.2.11
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (6ZD)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

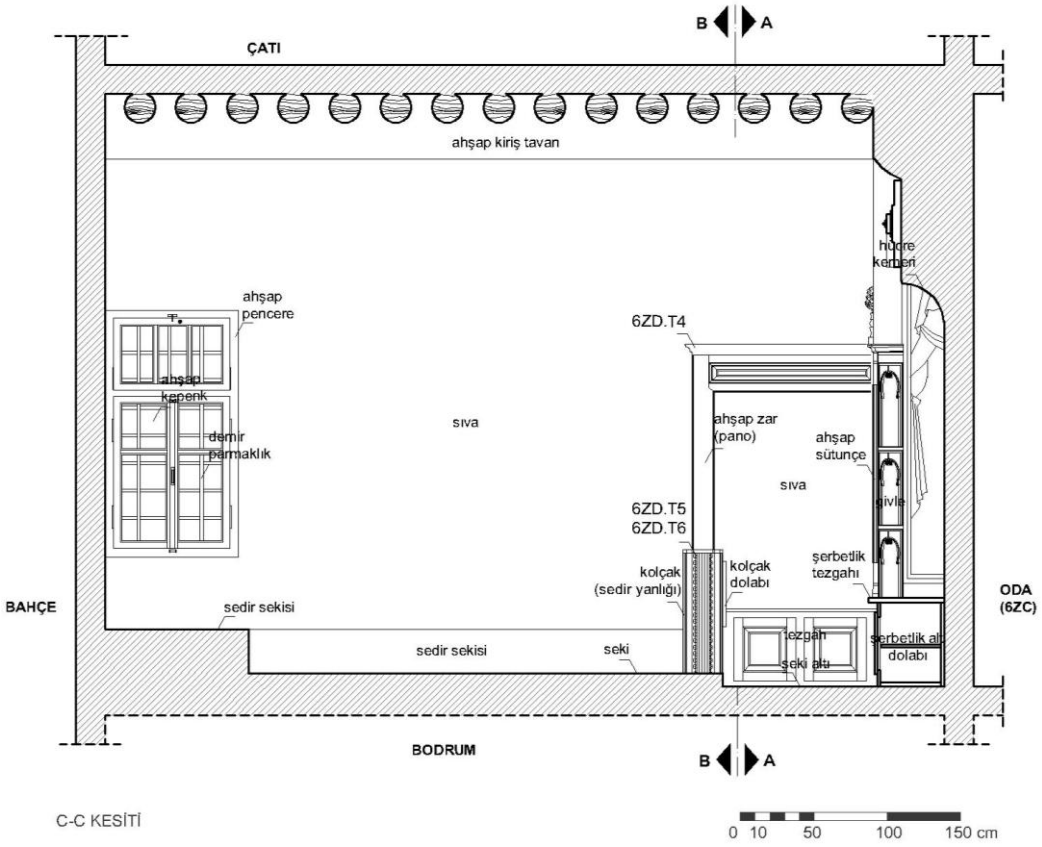

6ZD odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) sedir sekisi, kolçak ve çift kapaklı tezgahın önden görünüşü ile kuzeydoğu duvarındaki (D4) şerbetliğin ve güneybatı duvarındaki (D2) sedir sekisinin kesiti

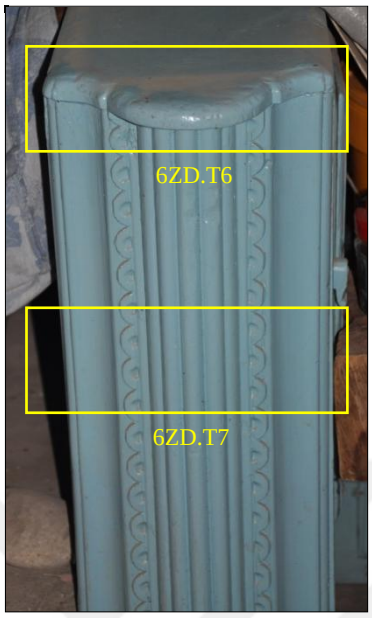

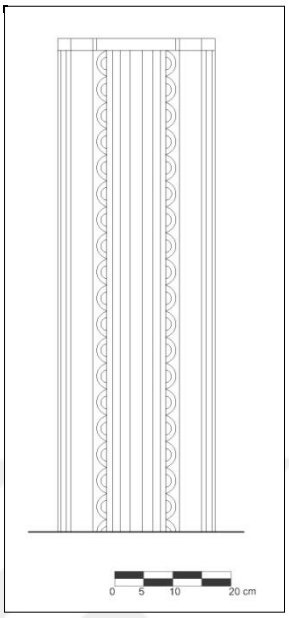

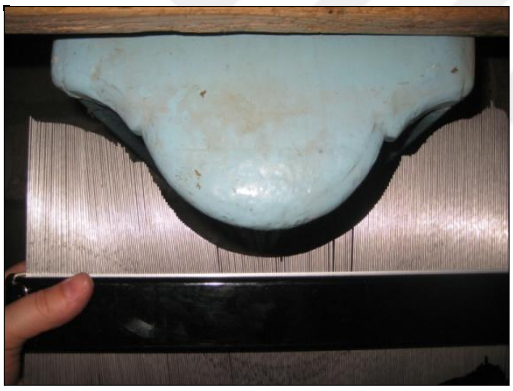

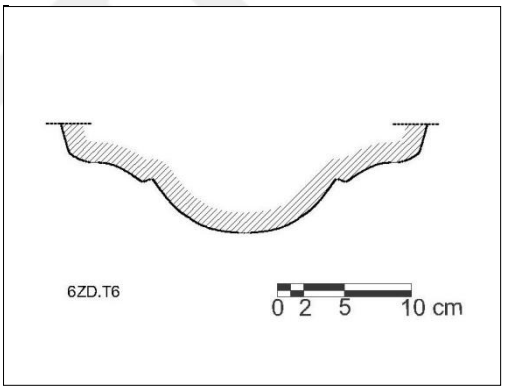

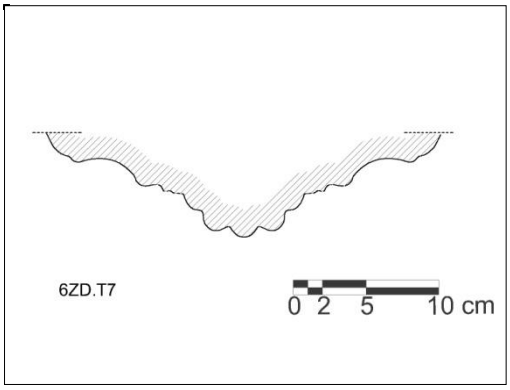

6ZD odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) kolçak (sedir yanlığı) ile kolçaktan alınan tarak izleri (plan) (6ZD.T6, 6ZD.T7)

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.3
SOFA (6ZE)	

6ZE no’lu oda (sofa)’nın güneybatı cephesindeki seki ve I şeklindeki sedir sekisi, 2016

6ZE no’lu oda (sofa)’nın kuzeydoğu cephesininin görünüşü ve sofa etrafındaki odalar, 2016

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.4

OCAKLI ODA (6ZF)

Konumu: Yapının zemin katında, güneydoğu yönündeki sağır cephede yer alır. Yaklaşık 7 m2'dir (Katalog No: 6.4.1).

Tahmin edilen işlevi: İçinde yer alan taş kemerli ocaktan da anlaşılacağı gibi oda "tokana/togana/mutfak" olarak kullanılmıştır.

Yapı elemanları: Odanın kuzeydoğu duvarında (D1) tek kanatlı ahşap bir kapısı vardır. Kapı üzerinde yer alan dikdörtgen tepe penceresi dışında odanın dışarıya açılan bir penceresi bulunmamaktadır. Bu sebeple aydınlatma ve havalandırılması bu pencere ile sağlanmaktadır.

Kündekari tekniğinde yapılan oda kapısının ön tablası yatay ve düşey panolara ayrılmıştır. Bu bölümlenme üstte, altta ve ortalarda olmak üzere toplam 4 adet dörderli yatay pano (16 adet) ve her ikili yatay panonun altına 3'er adet düşey pano (18 adet) gelecek bir şekilde yapılmıştır. Bahsi geçen yatay ve düşey panoların içleri kabartma tekniğinde dikdörtgen motiflerle bezenmiş ve her biri motifin uçları pahlandırılmış ve uçlarına ufak motifler yerleştirilmiştir (Katalog No: 6.4.4, 6ZF.Mü1). Kapının tam ortasında yer alan bezemeli bini çıtası bahsi geçen bezemeli panoları katlamalı/simetrik olarak ikiye bölmektedir (Katalog No: 6.4.4, 6ZF.Mü2, 6ZF.T1). Kapının arka yüzü de ön yüzü gibi panolara bölünmüş ancak farklı bir geometrik düzen içinde düzenlenmiş (Katalog No: 6.4.4 (devam), 6ZF.Mü3) ve üzerleri iki ucunda 3'er dilimli palmet benzeri bitki motifleri ile bezenmiştir (Katalog No: 6.4.4 (devam), 6ZF.Mü4).

Mobilyaları: Odanın kullanım amacını tanımlayan en önemli mobilyası kuzeydoğu duvarında (D3) yer alan taş kemerli ocağıdır (Katalog No: 6.4.2). Ayrıca güneydoğu duvarında (D2) yerden 80-87 cm yükseklikte, 28 ve 38 cm derinliklerinde biri açık, diğeri kapaklı raflı iki adet dolabı vardır. Dolapların hemen altında, zeminde yer alan çağ taşı 80x100 cm boyutlarındadır (Katalog No: 6.4.3).

Ocak kemerinin ayakları sağ ve sol kısımda yer alan dikdörtgen şeklindeki profilli konsollarda sonlanmaktadır. Ocak zemininin solunda bir adet pişirme bölmesi/tandır bulunur. Sağ ön yüzde yer alan havalandırma deliği çağ taşının hemen yanında yer alır.

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.4.1
OCAKLI ODA (6ZF)	PLAN

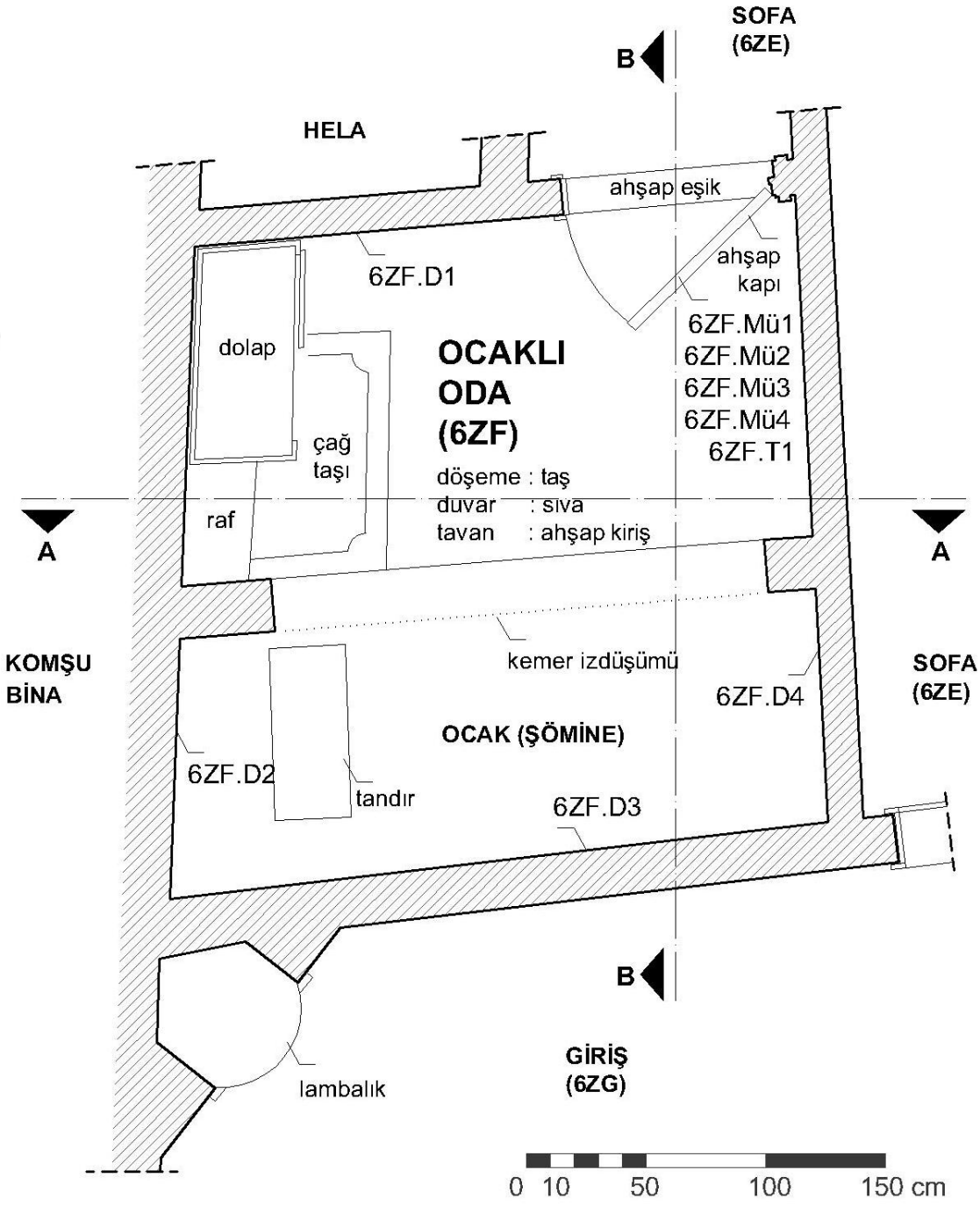

6ZF odası mobilyalarının plan üzerindeki konumlar

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.4.2
OCAKLI ODA (6ZF)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve A-A KESİTİ

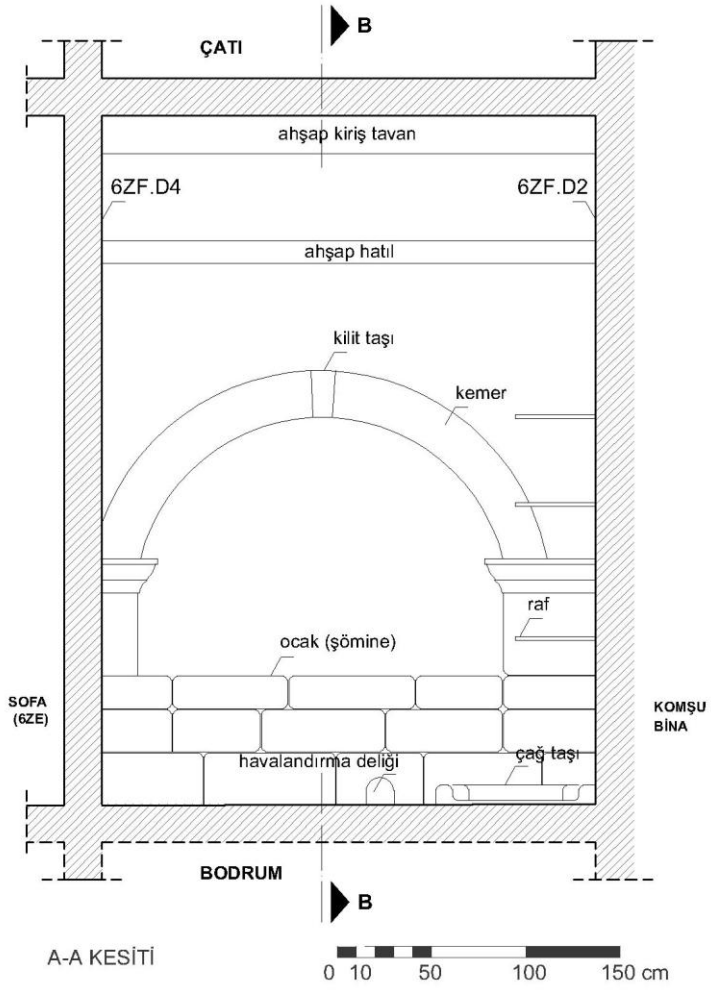

6ZF odasının kuzeydoğu duvarındaki (D3) taş kemerli ocağın ve zemindeki çağ taşının önden görünüşü

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.4.3
OCAKLI ODA (6ZF)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

Açık ve kapaklı raflı dolaplar ile zeminde yer alan çağ taşı, 2016

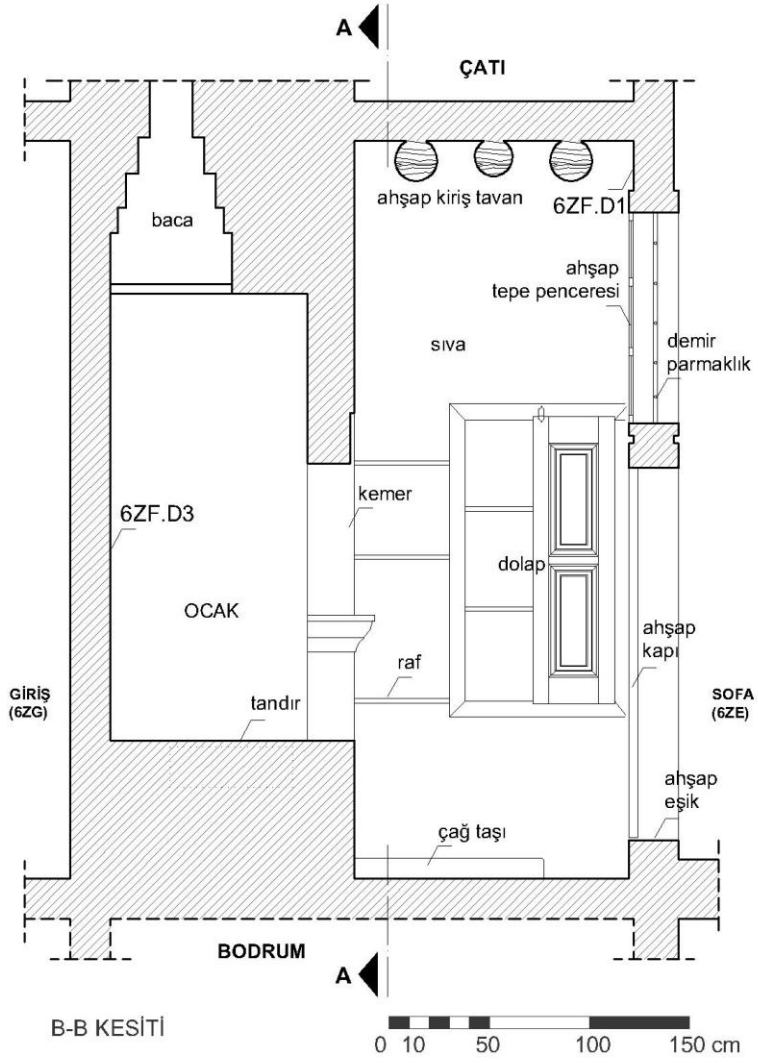

6ZF odasının güneydoğu duvarındaki (D2) açık ve kapaklı raflı dolapların, zemindeki çağ taşının önden görünüşü ve D3 duvarındaki ocağın kesiti

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.4.4
OCAKLI ODA (6ZF)	KAPI DETAYLARI

Kündekari tekniğinde yapılmış ahşap kapının ön yüzü ve üzerindeki tepe penceresi, 2016

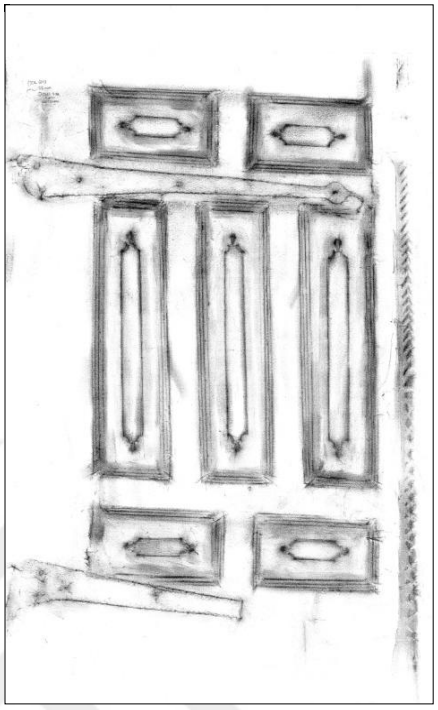

6ZF.Mü1

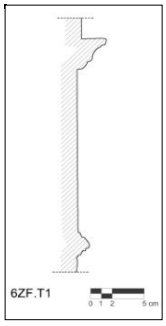

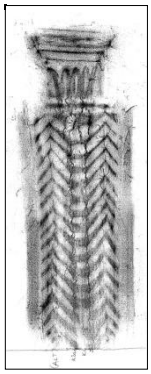

Kapı tablasının ortasındaki profilli bini çıtası, 6ZF.T1, 6ZF.Mü2

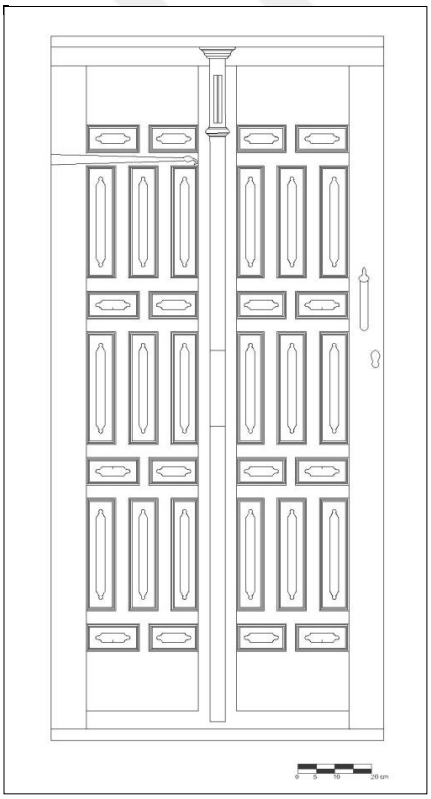

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.4.4 (devam)
OCAKLI ODA (6ZF)	KAPI DETAYLARI

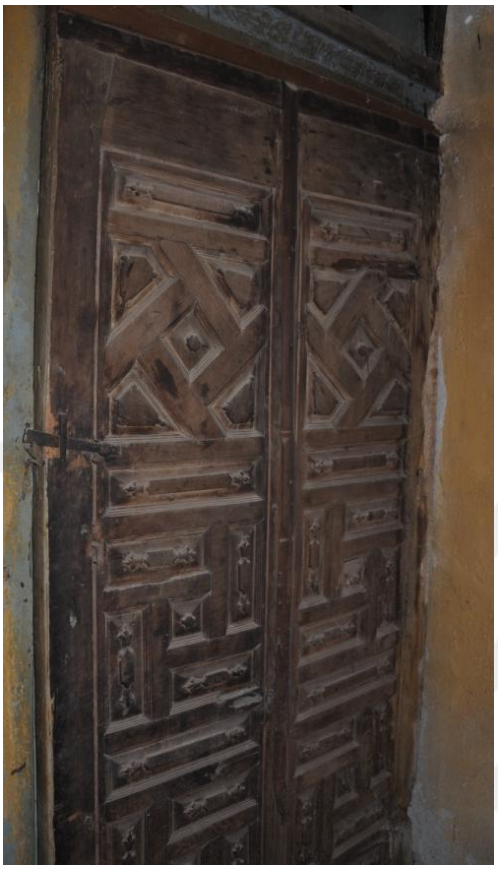

Kündekari tekniğinde yapılmış ahşap kapının arka yüzü ve pano yüzeylerindeki bezemeler

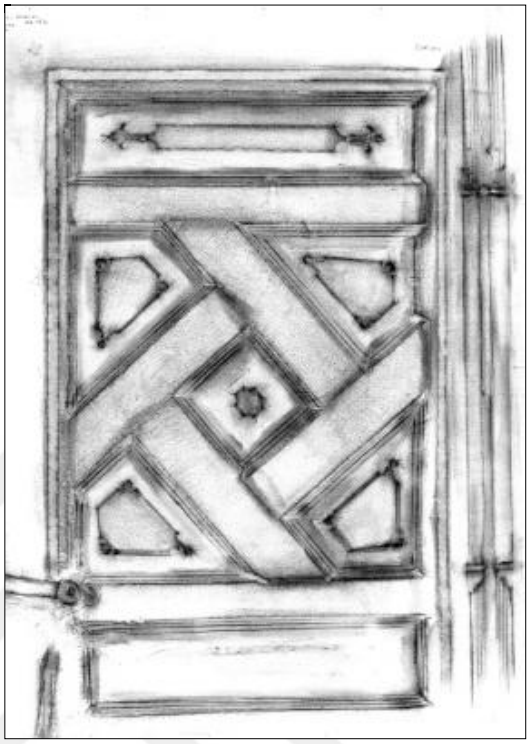

6ZF.Mü3

Pano yüzeylerinde yer alan geometrik ve bitki (3 dilimli palmete benzeyen) motifleri bitki motifleri

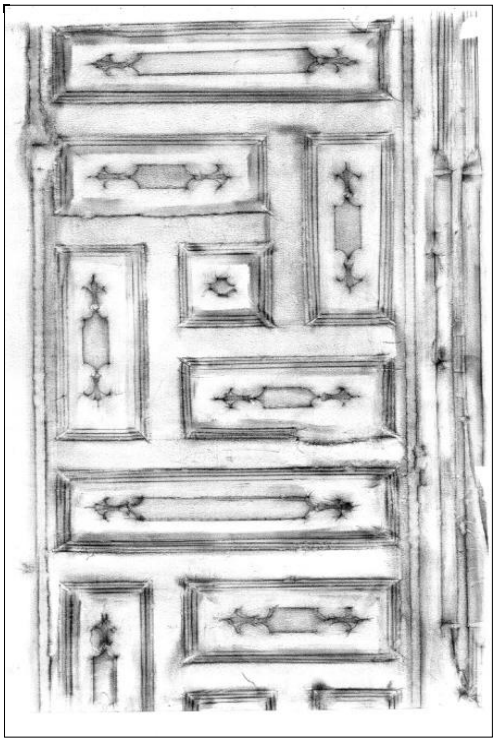

6ZF.Mü4

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.5
GİRİŞ (6ZG)	LAMBALIK

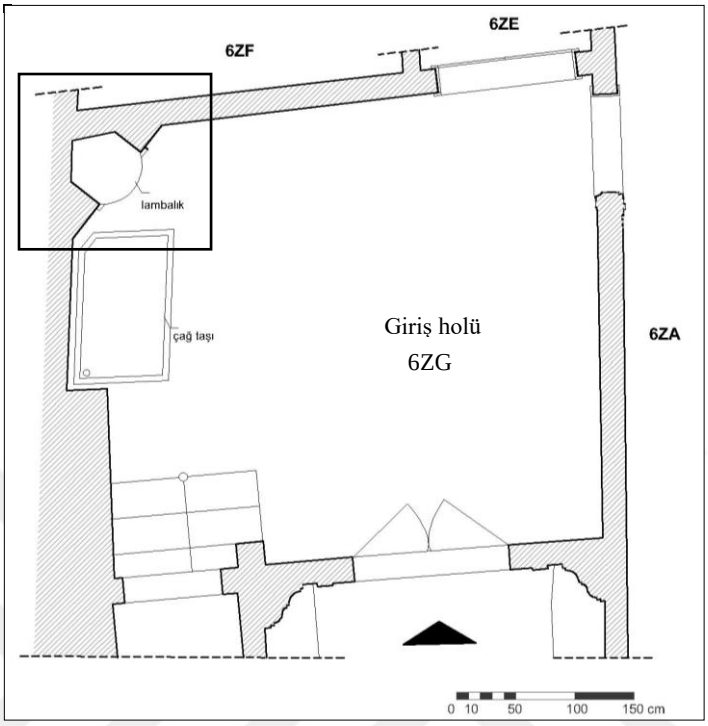

6ZG odasında (giriş holünde) yer alan lambalığın plan üzerindeki konumu

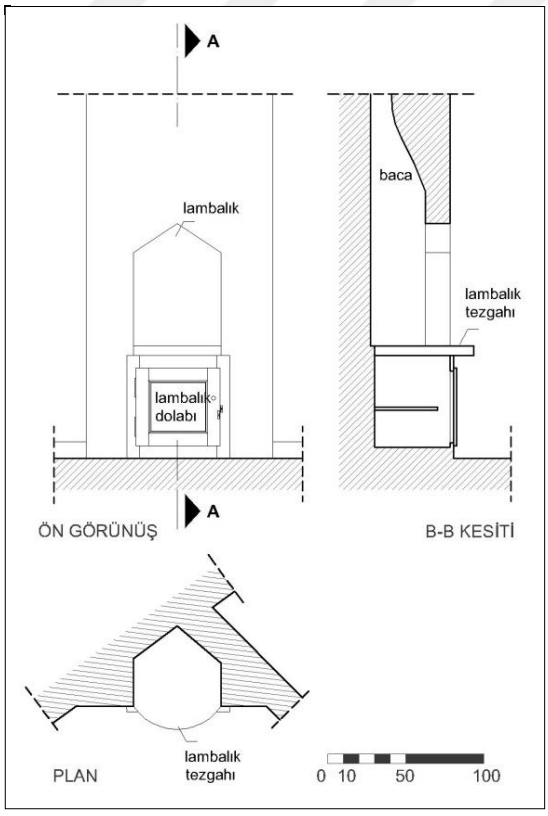

Giriş holünde yer alan lambalığın plan, kesit ve görünüşü

MEHMET PEHLİVAN EVİ (YAPI 6) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 6.6
BODRUM KATTAKİ MEKANLAR	

(a) Bodrum katın kuzeydoğu cephesinde yer alan ve 427. Sokağa açılan sac kapısı, 2016

(b) Bodrum katın güneybatı cephesinde yer alan ve bahçeye açılan ahşap kapısı, 2016

(c) Bodrum katta yer alan ve farklı seviyelerde oluşturulmuş hizmet mekanları, 2016

4.1.7 Hacı İsmail Deneme Evi Mobilyaları

Yapı no: 7

Eski adı: -

Yapım Yılı: 1870

Mimarı: -

Mülkiyeti: İbrahim Türkoğlu

Güncel durumu: Kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 29.12.1994[1]

Tescil eden kurum: KKTVKK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı; 10 pafta, 1318 parsel.

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir Mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 33; 11295 ada, 20 parsel (Şekil 4.27).

(a) (b) (c)

Şekil 4.27 Hacı İsmail Deneme Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.12).

Yapının genel durumu:

Mehmet Pehlivan Evi (Yapı No: 6) ile Hacı Ali Köse Evi (Yapı No: 8) arasında yer alan yapı bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşmaktadır. Günümüzde birinci katı yıkılmış, zemin katın döşeme ve duvarlarında da çökme ve yıkılmalar meydana gelmiştir.

Yapının kuzeydoğu cephesinde bulunan ana giriş kapısı sokak seviyesinden 4 basamak yükseltilerek cepheden içe çekilmiştir. Çift kanatlı galvanizli teneke ile kaplanmış giriş kapısı dişili erkekli taşlar ile oluşturulmuş geçmeli daire/yuvarlak kemerlidir. Kemer üzerinde yer alan tepe penceresi beyzi/dairevi/oval [12] biçiminde ve ferforje demir parmaklıklıdır (Şekil 4.28a). Aynı cephe üzerinde yer alan ve sokak ile aynı seviyede bulunan diğer kapı ise ahır kapısıdır.

427. Sokağa bakan cephe üzerinde toplam 5 adet ahşap pencere yer alır. Bunlardan ikisi ahır üzerindeki odaya, diğer üçü ise (biri köşe penceresi şeklinde) yapının güneydoğusunda (sağında) yer alan Hacı Ali Köse Evi (Yapı No: 8) avlusu üzerindeki odaya aittir. Pencere yanlarında yer alan eliböğründeler, günümüzde yıkılmış olan birinci kat çıkmalarını desteklemektedir (Şekil 4.28b). Yığma sistemde inşa edilmiş olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır.

(a) (b)

Şekil 4.28 Hacı İsmail Deneme Evi'nin kuzeydoğu cephesindeki ana giriş kapısı (a) ve yapının 427.sokaktan görünüşü (b), 2017

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan dört basamakla çıkılarak gelinen ana giriş kapısı ufak bir aralık/giriş/7ZB mekanına açılmaktadır (Şekil 4.29). Bu bölümde, yapının kuzeyinde (kapının sağında), zeminden bir basamak yüksekte hela yer almaktadır (Katalog No: 7.1a). Helanın önündeki ahşap basamaklarla "Yüklük, zar ve sedirli oda/7ZA" ya çıkılır (Katalog No: 7.1b). Basamaklar altında yer alan ahşap kapıdan ahıra ulaşılmaktadır (Katalog No: 7.1c).

Oda kapısının karşısında (kuzeybatı duvarı), sol köşede yer alan yüklüğün altı zarlı (muhtemelen üst kısmı da kapaklı)'dır. Duvar yüzeyinden çıkıntılı (duvara gömülü olmayan) yüklük ile aynı genişlikteki sedir sekisi 427.sokağa bakan duvar önünde L şeklinde devam eder. Yüklüğün solundaki duvar yüzeyi boydan boya düşey zarlarla (panolar) kaplanmıştır. Aynı zarlar 427.sokağa bakan duvar yüzeyinde (sedir sekisinden pencere altına kadar) yatay yönde uygulanmıştır. Oda zemini taş, tavanı ahşap kirişlidir (Katalog No: 7.1b).

Aralık/giriş mekanına açılan odalardan bir diğeri de, yapının doğusunda (kapının solunda) yer alan 7ZC odasıdır (Katalog No: 7.2). Günümüzde oda tavanı çökmüş ve zemin döşemesi toprakla dolmuştur, bu sebeple odada yer alan sabit mobilyalar tespit edilememiştir.

7ZC odasının yanındaki ahşap kapı ile 7ZE no'lu sofaya geçilir (Katalog No: 7.2). Sofa etrafında çeşitli boyutlarda toplam 4 adet oda bulunur. Odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun karnıyarık Türk Evi plan şemasına uygun olarak düzenlendiği söylenebilir (Şekil 4.29).

Yapının kuzeybatısında bodrum ve birinci katlara ulaşımın sağlandığı merdiven kovası, güneybatısında ise "Yüklük ve zarlı oda/7ZD" ile Hacı Ali Evi (Yapı No: 8) avlusuna bakan sofa pencereleri yer almaktadır (Katalog No: 7.2).

7ZD no'lu odanın ahşap tek kanatlı giriş kapısı üzerinde, Karamanlıca *"ortakapı"* yazısı yer almaktadır (Katalog No: 7.4a). İçinde özgün mobilyaların bulunduğu odanın kuzeybatısında (kapının solunda) altı zarlı (muhtemelen üzeri kapaklı) bir yüklük yer almaktadır (Katalog No: 7.4b). Yüklük altındaki bu zarlar, odanın kuzeydoğu duvarı boyunca (yatay yönde) devam etmektedir (Katalog No: 7.4c). Güneydoğu duvarında (kapının karşısında) ve Hacı Ali Köse Evi'nin (Yapı No: 8) avlusuna bakan güneybatı duvarında toplam üç adet ahşap penceresi (avluya bakan ikisinin ortasında bir de tepe

penceresi) bulunmaktadır. Güneydoğu duvarında yer alan üzeri kapaklı, ortası raflı dar dolap, duvara gömülü olarak yapılmıştır (Katalog No: 7.4d). Oda zemini ve tavanı ahşaptır.

Hacı Ali Köse Evi'nin avlusuna bakan sofa duvarı yaklaşık 100 cm'e kadar (pencere altı hizasında sonlanan) 8-10 cm genişliğindeki düşey zarlarla kaplanmıştır (Katalog No: 7.2a). Zarların devamında, odanın kuzey köşesinde bir ocak (O1) bulunmaktadır (Katalog No: 7.2b). Zemin kattaki bu ocak (O1) birinci katta yer alan diğer ocak (O2)[1] ile aynı konumdadır (Şekil 4.29). Bahsi geçen O2 no'lu ocağın alt kısmında dikdörtgen şeklinde bir boşluk bulunur. Üst kısmında ise merkezinde kavisli bir kemeri olan esas ocak bölümü ve her iki yanda simetrik olarak yerleştirilmiş dekoratif gömme sütunlar yer alır. Bu sütunların ocak tabanı üzerine oturan abartılı kaideleri iç bükey formda olup kum saatini anımsatmaktadır. Kaidelere oranla daha sade tutulan sütun başlıkları en üst kısımda yatay bir silme/hatıl ile sonlanır (Katalog No: 7.3b,c)..

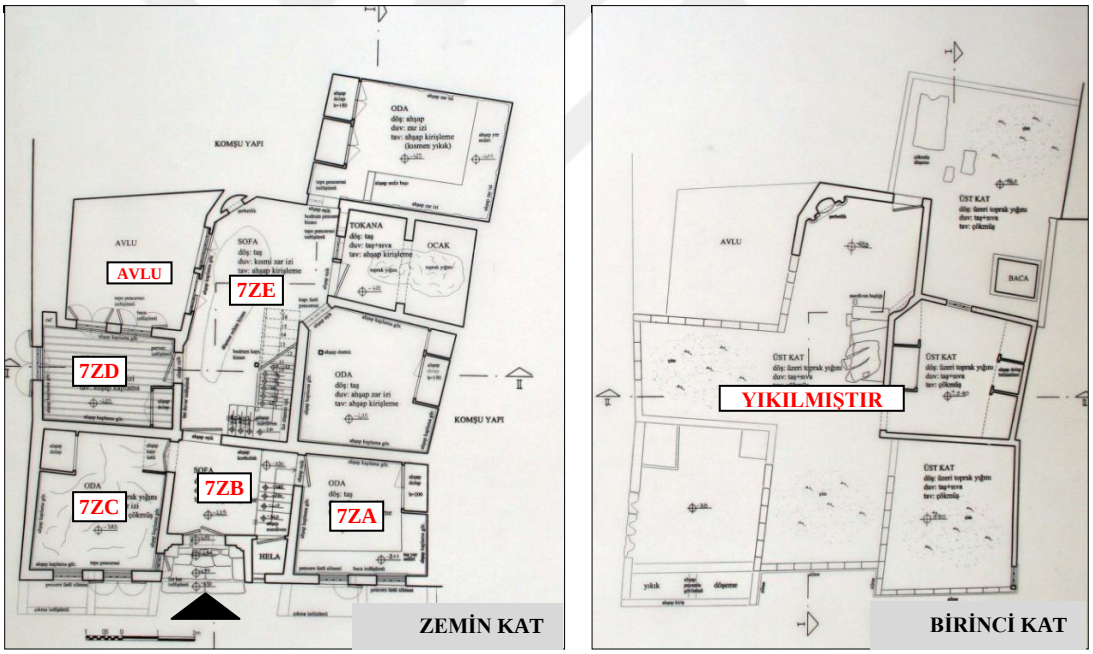

Şekil 4.29 Hacı İsmail Deneme Evi'nin zemin ve birinci kat planları (Çiz. K.Zorlu, B. Çevik, 1997)[2]

[1] Yapılan gözlemler sonucu zemin kat sofasındaki ocağın yıkılmış olduğu, birinci katta yer alan ocağın (O2) ise Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin (Yapı No: 9) zemin kat odasına (Katalog No: 9.1.8) taşınmış olduğu tespit edilmiştir.

[2] Yapının zemin ve birinci kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

HACI İSMAİL DENEME EVİ (YAPI 7) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 7.1
ARALIK/GİRİŞ MEKANI (7ZB) ile YÜKLÜK, ZAR ve SEDİRLİ ODA (7ZA)	

7ZB no'lu aralık mekanında yer alan hela (a), 7ZA odası (b) ve ahır (c) 2017

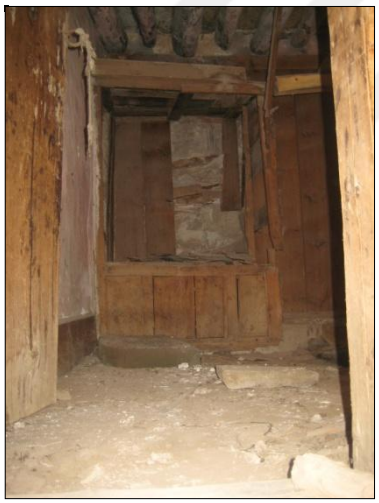

(b) 7ZA odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) yüklük, duvar zarları ve taş sedir sekisi, 2017

HACI İSMAİL DENEME EVİ (YAPI 7) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 7.2
ARALIK/GİRİŞ MEKANI (7ZB) ve SOFA (7ZE)	

7ZB no'lu aralık mekanı ve 7ZE no'lu sofanın genel görünüşü, 2017

7ZE odası (sofa)'nın güneydoğu duvarındaki (Hacı Ali Köse Evi avlusuna bakan cephe) duvar zarları (a) ve kuzey köşesinde yer alan ocak (O1) (b), 2017

7ZE odası (sofa)'nın batı cephesindeki sabit mobilyaların genel görünüşü, 2017

HACI İSMAİL DENEME EVİ (YAPI 7) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 7.3
OCAK (ŞÖMİNE) DETAYLARI	

(a) 1997 (b) 2002

Hacı İsmail Deneme Evi'nin yıkılan birinci katında yer alan ocak (O2)

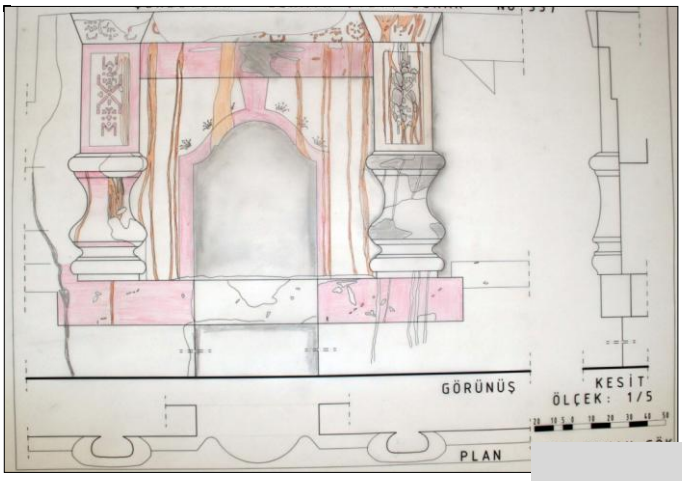

(c) O2 no'lu birinci kat ocağının plan, kesit ve görünüşü (Çiz. E.Gök)

HACI İSMAİL DENEME EVİ (YAPI 7) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 7.4
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (7ZD)	

(a) 7ZD odasının kuzeybatı cephesindeki giriş kapısı ve kapı üzerinde yer alan Karamanlıca ***"ortakapı"*** yazısı

(b) 7ZD odasının kuzeybatı duvarında yer alan yüklük, 2017

(c) (d)

7ZD odasının kuzeydoğu duvarındaki ahşap duvar zarları ile (c) Hacı Ali Köse Evi'nin avlusuna bakan güneybatı cephesindeki ahşap pencereler ve gömme dolap (d), 2017

4.1.8 Hacı Ali Köse Evi Mobilyaları

Yapı no: 8

Eski adı: -

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: Hacı Ali Köse, Ziya Köse vd.

Güncel durumu: Kullanılmamaktadır[1].

Tescil yılı: 18.09.2014 [2]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı/ Hacı (acı) Sehak mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir Mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 31; 11295 ada, 22-41 parsel (Şekil 4.30).

(a) (b) (c)

Şekil 4.30 Hacı İsmail Deneme Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Yılın belli dönemlerinde (özellikle yaz aylarında), ev sahipleri tarafından ziyaret edilmektedir.

[2] KKVKBK'nun 89 toplantı numaralı, 18.09.2014 tarihli, 1229 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.13).

Yapının genel durumu:

Bodrum ve zemin katlardan[1] oluşmakta olup çıkmasız bir cephe düzenine sahiptir. Eğimli bir arazi üzerinde konumlanan yapının kuzeydoğu cephesinde (427. Sokak) yer alan mavi boyalı, sac kaplamalı kapıdan sokak seviyesinin altında kalan avluya[2] (Şekil 4.31b) girilir. Avlu kapısı üzerinde yer alan ahşap pencereler ve yıkılan üst kattan geriye kalan ahşap eliböğründeler (Şekil 4.31a), yapının kuzeybatısındaki Hacı İsmail Deneme Evi'ne (Yapı No:7) aittir.

Avludan üzerinden ulaşılan zemin kat kapısı zeminden 7 basamak yükseltilmiş olup yapının kuzeydoğu cephesinde yer alır (Şekil 4.32). Basamakların yanındaki diğer kapıdan birkaç basamak inilerek bodruma, ana giriş kapısının yanından yer alan merdivenlerle de dama ulaşılmaktadır.

Yapının arkasında konumlanan bahçe (güneybatı) cephesine bakıldığında, bodrum kattan geçilerek ulaşılan bahçe kapısının sağ ve solundaki cephelerle[3] aynı düzlemde olduğu ve bu sebeple içerlek yerleştirilen zemin kat (sofa) cephesinin bir parapetle çiçeklik olarak düzenlendiği görülmektedir. Zemin kat hizasında yer alan ½ oranındaki ahşap pencereler, tüm cepheyi çevreleyen ahşap hatıllar, kat hizalarındaki kaba kaval taş silmeler ve sofaya açılan yıldız pencereler[4] (Şekil 4.33) cepheyi hareketlendiren mimari unsurlardır. Yapım malzemesi düzgün kesme (yonu) taş olan bina, yığma sistemde inşa edilmiştir.

[1] Yapı tescil fişinde bodrum, zemin + 1 katlı olarak inşa edildiği bilgisi yer almaktadır (Şekil A.13)

[2] Germir'de incelenen konutlar arasında direk olarak sokaktan yapıya girilen örneklerin dışında 'avlu üzerinden yapıya girilen' tek örnektir.

[3] Yapı eğimli bir arazi üzerinde konumlandığı için bahçe yönünden bakıldığında, zemin katın birinci kat seviyesinde yer aldığı görülür.

[4] "Yıldız pencere: Yüksek tavanlı odaların esas pencereleri üzerinde yer alan ve kare, oval, eş kenar dörtgen gibi geometrik şekillerde ya da farklı biçimlerde (yaprak, damla vd.) yapılan, pencere kepenklerinin kapalı olduğu durumlarda odaların aydınlatılmasına ve havalandırılmasına yardımcı olan küçük pencerelerdir" [15].

Bahsi geçen bu küçük pencereler Germir'de çalışması yapılan Baki Köse Evi (Yapı no: 11) ve Hamdi Akın Evi (Yapı no: 19) cephelerinde de karşımıza çıkmaktadır. Bu yapılara ek olarak Mehmet Kara'nın mektubunda (Şekil A.38) bahsettiği "Hekim'in Konağı" cephesinde de yer alan bu pencereler Germir konutlarında sıklıkla kullanılan bir cephe elemanıdır.

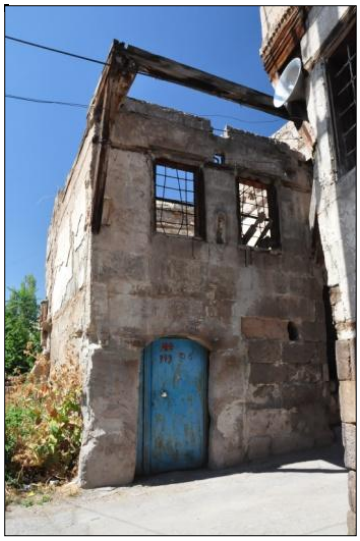

Şekil 4.31 Hacı Ali Köse Evi'nin kuzeydoğu cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2018

Şekil 4.32 Hacı Ali Köse Evi'nin kuzeydoğu cephesinin avludan görünüşü, 2018

Şekil 4.33 Hacı Ali Köse Evi'nin bahçe (güneybatı) cephesinde yer alan ve sofaya açılan yıldız pencereleri, 2018

Yapının iç mekan analizi:

Yapının ana giriş kapısı 8ZE no'lu girişe açılmaktadır. Giriş oldukça uzun bir koridor şeklinde olup sağında ve solunda odalar yer alır. Sağdaki odada köşede bir ocak görülmektedir. Mutfak olduğu düşünülen bu odanın zemin ve tavan döşemesi çökmüş olduğu için artık kullanılmamaktadır [1]. Girişin solunda, yer alan oda ise içinde şerbetliği bulunan 8ZD odasıdır. Avluya ve sokak cephesine açılan pencereleri bulunan oda ilk yapıldığı dönemlerde oturma/yatma odası olarak kullanılmış ancak odaya sonradan eklenen tezgah v.d. mobilyalar sonucu günümüzde mutfak olarak kullanılmaktadır. 8ZD odasının hemen yanında yer alan 8ZC odası giriş kısmındaki son odadır. Bu odanın yanında, girişten iki basamak yüksekteki 8ZB no'lu sofaya açılan, tepe pencereli, çift kanatlı, ahşap bir kapı yer almaktadır.

Odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun, karnıyarık Türk Evi plan şemasına uygun olduğu söylenebilir (Şekil 4.34).

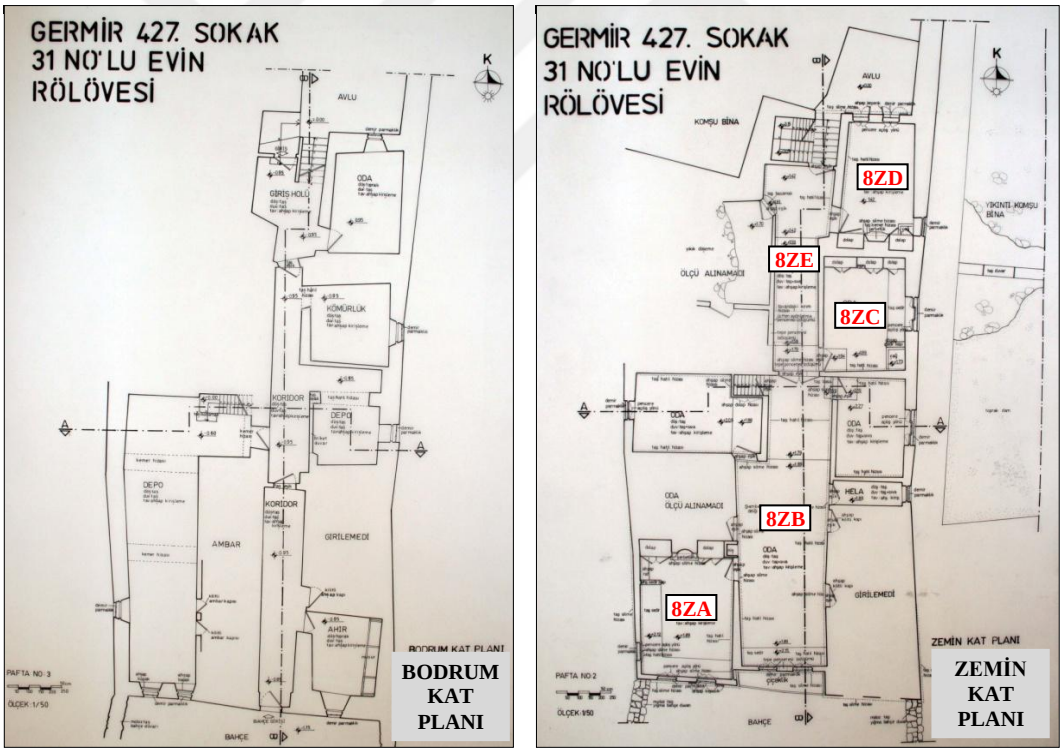

(a) (b)

Şekil 4.34 Hacı Ali Köse Evi'nin planları (Çiz. G.Özdaş, E.Akyol)[2]

[1] Yapıdaki tahribatlar dolayısıyla çoğu odaya girilememiştir. Bu yüzden zemin ve tavan döşemesi sağlam durumda olan (2016) 8ZA ve 8ZC odaları üzerinde çalışılmıştır.

[2] Yapının bodrum ve zemin kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	

Konumu: Zemin katta, yapının batısında (sofanın bahçeye bakan cephesi üzerinde) yer alır. Yaklaşık 25.7 m2'dir (Katalog No: 8.3.1).

Tahmin edilen işlevi: Oda içindeki sabit mobilyalara bakıldığında, döşenmesi ile dikkat çeken en donanımlı oda olduğu ve bu sebeple başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Sofadaki diğer oda kapılarıyla benzer şekilde düzenlenmiş tek kanatlı ahşap bir kapısı vardır. Ayrıca oda güneydoğu, güneybatı ve kuzeybatı duvarlarında (D1, D2 ve D3) yer alan toplam dört adet ½ oranında ahşap pencerelerle aydınlanmakta ve havalandırılmaktadır. Üst profilleri özenle işlenmiş olan (Katalog No: 8.3.6a) bu pencerelerin tümünün ahşap kepenkleri ve önlerinde geçmeli, dövme demir parmaklıkları vardır. D1 duvarı üzerinde yer alan pencere, diğer pencerelere oranla daha dar boyutlarda olup köşe penceresi şeklindedir (Katalog No: 8.3.8). Oda zemini sal taşı ile döşenmiş (seki altı zemini kısmen çökmüş durumdadır), tavanı ise ahşap kirişlidir.

Mobilyaları: Odanın kuzeydoğu duvarında (D4) döşeklikli bir yüklük ve şerbetlik yer alır [Katalog No: 8.3.2 (devam)]. D2 ve D3 duvarları önünde konumlanan, 85 cm derinliğinde, 28 cm yüksekliğindeki taş sedir sekisi (Katalog No: 8.3.1, 8.3.5), seki üzerinden itibaren 94 cm yüksekliğinde, 19.5 cm genişliğindeki ahşap bir kolçak ile sonlanır (Katalog No: 8.3.6b). Kolçağın ön yüzü oluklu ve kaval silme şeklinde düşey çubuk motifler halinde simetrik olarak düzenlenmiş ve kemer şeklinde kavisli bir başlıkla sonlandırılmıştır (Katalog No: 8.3.6, 8ZA.T4). Sol yan yüzünde yer alan kapaktan da anlaşılacağı gibi, iç kısmı bölmeli olan yanlık, aynı zamanda ufak raflı bir dolap olarak kullanılmaktadır (Katalog No: 8.3.7).

Kolçak ile döşeklik arasında yer alan ve ön yüzünde 3 süslemeli kemer olan (sağ ve soldaki kaş kemerli, ortadaki yuvarlak kemerli) tezgah ise 40 cm derinliğinde, 53 cm yüksekliğinde ve seki altı genişliğindedir (Katalog No: 8.3.5, 8.3.6c).

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	PLAN

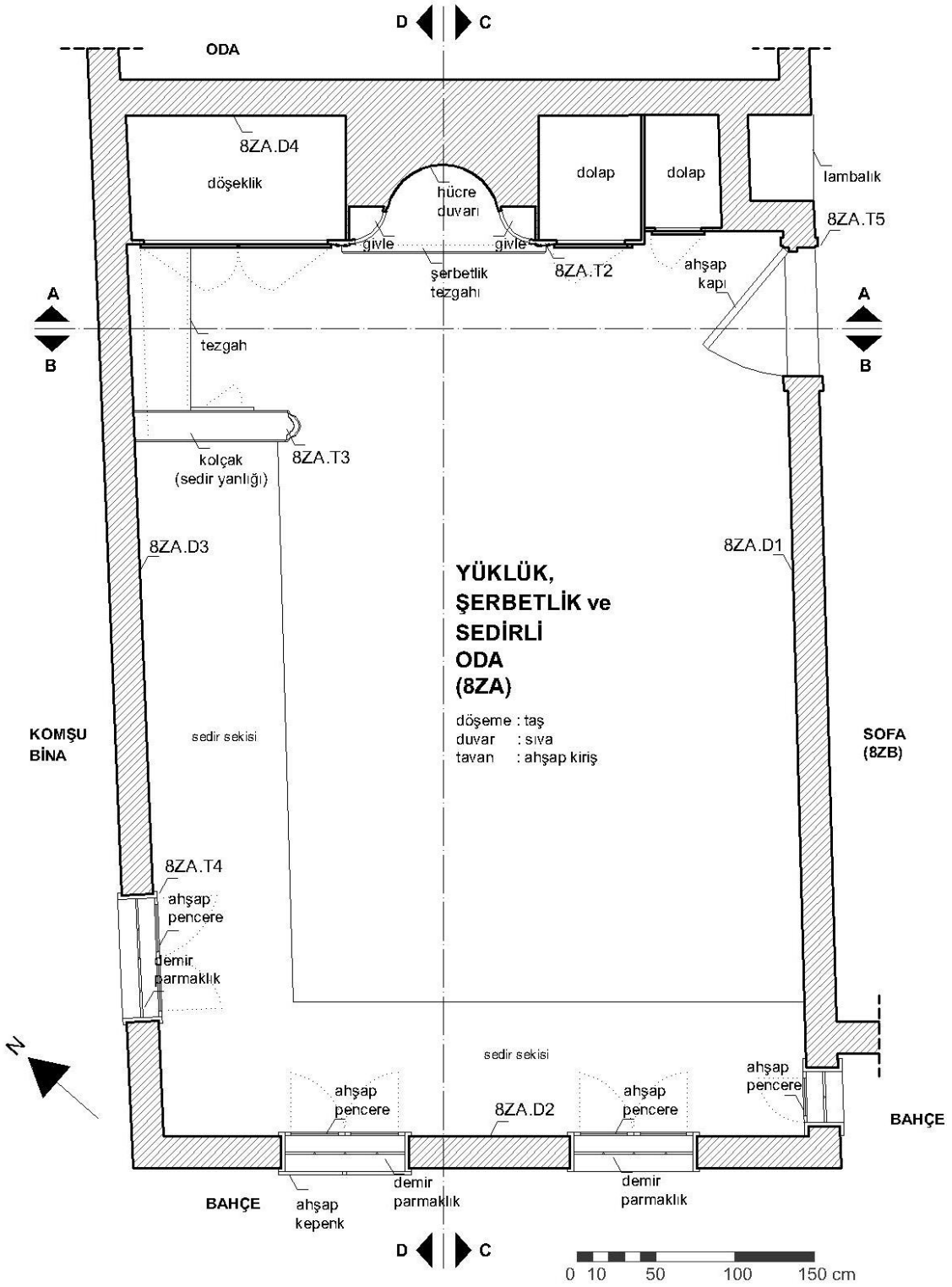

8ZA odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın kuzeydoğu duvarında (D4), oda kapısının hemen arkasında yer alan döşeklikli yüklük ve şerbetlik, bulunduğu duvar yüzeyini boydan boya kaplamaktadır. Duvarın tam ortasında iç bükey formlardaki şerbetlik, sağ ve sol kısımlarda ise farklı derinliklerdeki döşeklik ve kapaklı raflı dolaplar yer alır [Katalog No: 8.3.2 (devam)].

Yukarıdan aşağıya doğru 3 bölümden meydana gelen şerbetliğin en üstünde (tavan kirişlerine bitişik) içerlek yerleştirilmiş kare şeklindeki panoyu çevreleyen dış bükey formlarda, maviye boyanmış dikdörtgen bir başlık yer alır. Bu başlık sağ ve solda yer alan ve yine aynı şekilde dış bükey formlardaki gilvelerin üzerinde bulunan, alt kısımları yarım daire dilimlerin yer aldığı asaba ve kepçe şeklindeki profilli silmeler üzerine oturmaktadır (Katalog No: 8.3.4, 8ZA.T1).

Kenarları verev biçimindeki kare panonun üzerinde, merkezinde bir gülbezeğin bulunduğu 18 dilimli bir güneş kursu motifi bulunmaktadır. Bu motifin çevresi, her bir dilimin üzerine ve ortasına yerleştirilen, merkezden dışa doğru ışın şeklinde yayılan düz, zikzak (alev biçimini anımsatan) ve ok şeklindeki çıtalar ile bezenmiş, pano köşebentlerine de ufak birer rozet çiçeği yerleştirilmiştir [Katalog No: 8.3.4 (b)].

Bahsi geçen panonun hemen altında, yuvarlak kemerli ve iç bükey formlardaki hücre duvarı yer alır. Aynı şekilde maviye boyanmış olup yüzeyleri süslemesizdir. Yuvarlak hücre kemerinin altında yüzeyi bezemesiz, iç bükey formlardaki hücre duvarı (Katalog No: 8.3.4a), sağ ve sol yanlarda ise üst üste yerleştirilmiş üçerden, toplam altı adet gilve bulunmaktadır. ¼ daire planlı bu gilvelerin en üstte yer alanlarının altları düz, üst kısımları ise Barok etkileri hatırlatan kıvrımlı kemerler şeklindedir (Katalog No: 8.3.4, 8ZA.Mü2). Orta ve alt kısımlardaki gilveler ise bezemesiz ve dikdörtgen şeklindedir.

Gilvelerin her iki yanında, üst kısımları profilli birer başlıkla sonlanan gömme sütunlar/plastrlar yer almaktadır. Bu sütunların yüzeyleri yarım daire şeklindeki çubuk/kaval silmelerle bezenmiştir (Katalog No: 8.3.4, 8ZA.T2).Uçlarında püskül benzeri sarkaçların olan sütun başlıklarının ortalarına da birer rozet çiçeği motifi yerleştirilmiştir (Katalog No: 8.3.4, 8ZA.Mü1). Hücre duvarının tabanında yer alan şerbetlik tezgahı düz planlıdır ve hemen altındaki dolap yüzeylerinden öne doğru çıkıntı yapmaktadır.

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3.2 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Tezgah altındaki dolapların ortası çift kapaklı, sağ ve sol bölümleri ise kapaksız, dikdörtgen panolar şeklinde düzenlenmiştir (Katalog No: 8.3.2 (devam), 8.3.3).

Şerbetliğin sağında ve solunda simetrik olarak yerleştirilmiş tek kapaklı tepe dolapları düşey dikdörtgenler şeklindedir. Şerbetliğin sağında (tepe dolabının altında) yer alan çift kapaklı döşeklik dolabı 80 cm derinliğinde ve 120 cm genişliğindedir. Solunda yer alan tek kapaklı raflı dolaplar da aynı derinliklerde fakat daha dar boyutlarda (32-52 cm) düzenlenmiştir. Kapının arkasındaki düşey pano yüzeyi, sofa duvarında yer alan ancak dolap içine dahil olan lambalık nişine aittir (Katalog No: 8.3.1, 8.4c).

Yüklük altındaki pano yüzeyleri bezemesiz (yalnızca dört köşesinde ufak yelpaze biçiminde motifler var) iken, her bir dolap kağapının üzerinde yer alan yatay zarlar çubuk/yol/dışbükey/kaval silme şeklinde yatay çıtalar/motifler ile süslemelidir. Aynı yatay zarlar tezgah üzerinde (Katalog No: 8.3.5) ve D1 duvarındaki oda kapısı üzerinde de tekrar edilmiştir (Katalog No: 8.3.8).

8ZA odasının kuzeydoğu duvarında (D4) yer alan döşeklikli yüklük, şerbetlik ve simetrik olarak düzenlenmiş olan tepe dolapları, 2016

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	A-A KESİTİ

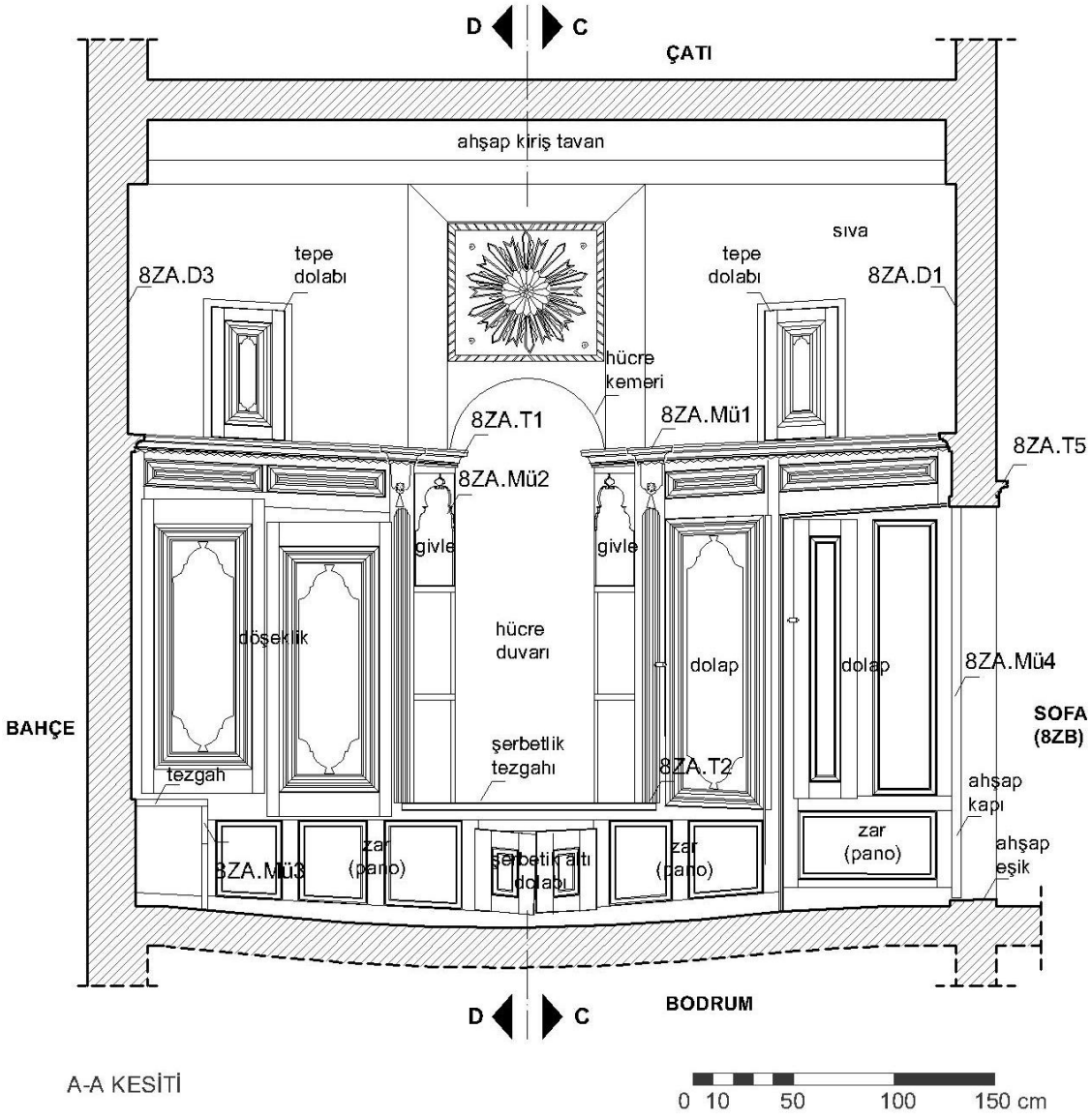

8ZA odasının kuzeydoğu duvarında (D4) yer alan döşeklikli yüklük, şerbetlik ve tepe dolaplarının önden görünüşü ile D1 duvarındaki kapının ve D3 duvarındaki tezgahın kesiti

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	ŞERBETLİK DETAYLARI

(a) Şerbetlik kemer detayı

(b) İçerlek pano üzerindeki güneş kursu motifi

(c) Gilve ve sütunçe detayl

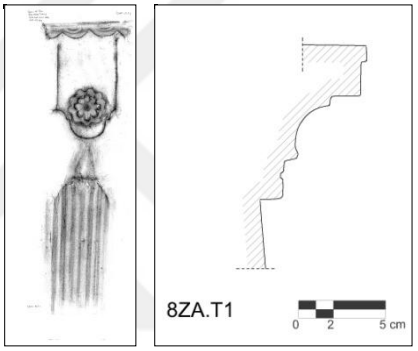

8ZA.Mü 1 ve 8ZA.T1

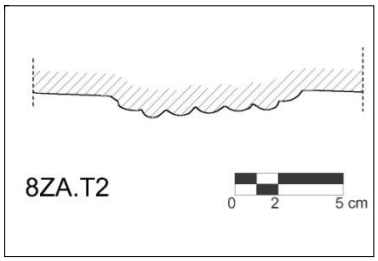

8ZA.Mü 2

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3.5
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

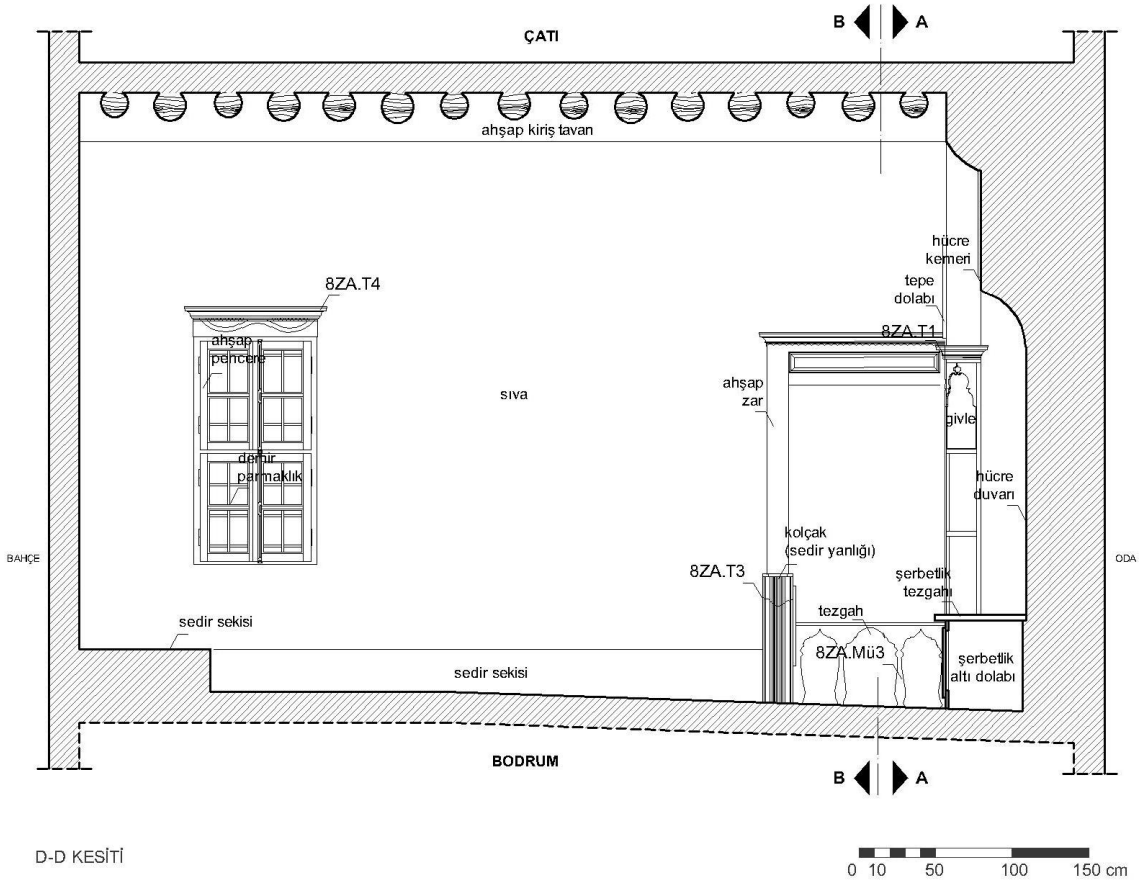

D-D KESİTİ

0 10 50 100 150 cm

8ZA odasının kuzeybatı duvarında (D3) yer alan sedir sekisi, tezgah ve ahşap pencerenin önden görünüşü ile D2 duvarındaki sedir sekisinin ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

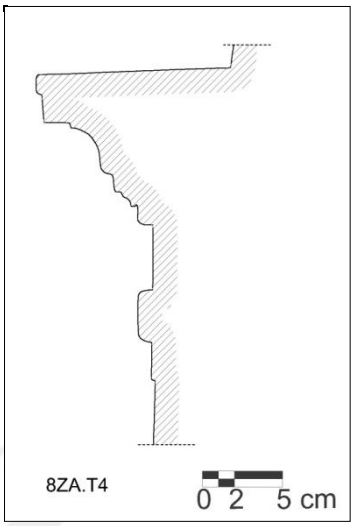

(a) 8ZA odasının kuzeybatı duvarında (D3) yer alan pencerenin üst profil detayı ve tarak izi (kesit) (8ZA.T4)

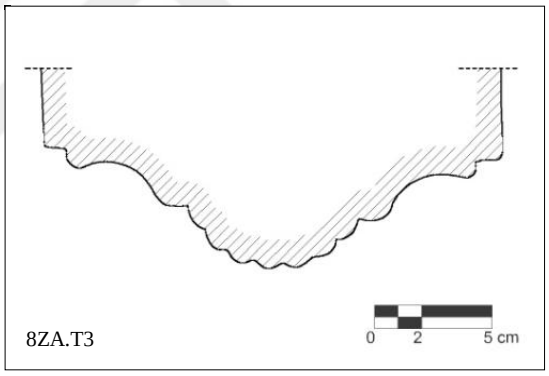

b) 8ZA odasının kuzeybatı duvarında (D3) yer alan kolçak ve kolçak başlığından alınan tarak izi (plan) (8ZA.T3)

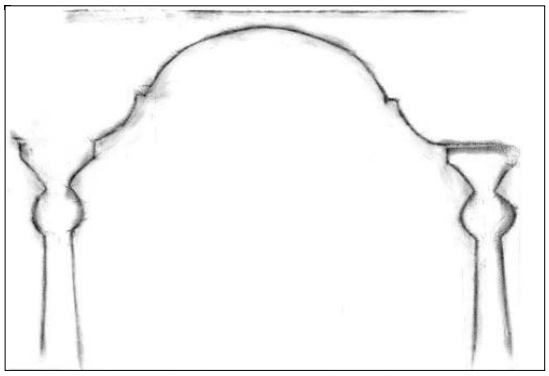

(c) 8ZA odasının kuzeybatı duvarında (D3) yer alan yuvarlak ve kaş kemerli tezgahın ıstampajı (8ZA.Mü3)

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

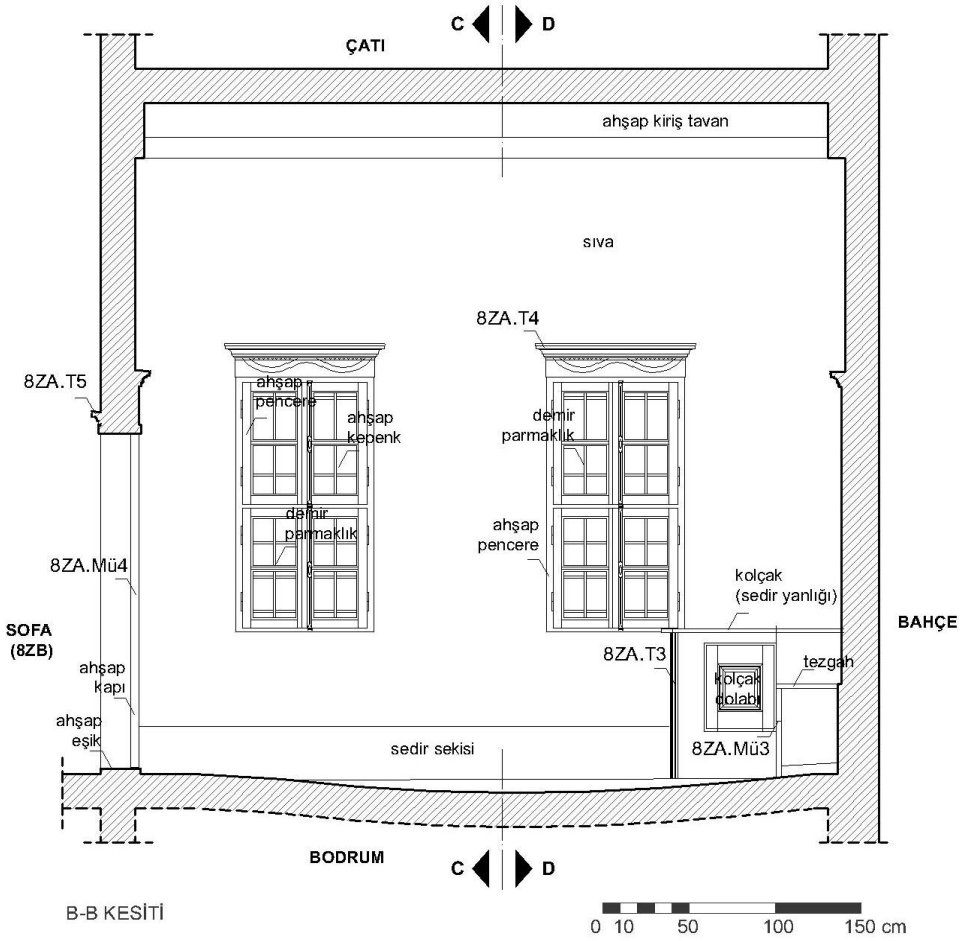

8ZA odasının güneybatı duvarında (D2) yer alan sedir sekisi ve ahşap pencerenin önden, D3 duvarındaki sedir sekisinin yandan görünüşleri ile D1 duvarındaki kapının ve D3 duvarındaki tezgahın kesiti

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.3.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (8ZA)	D1 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

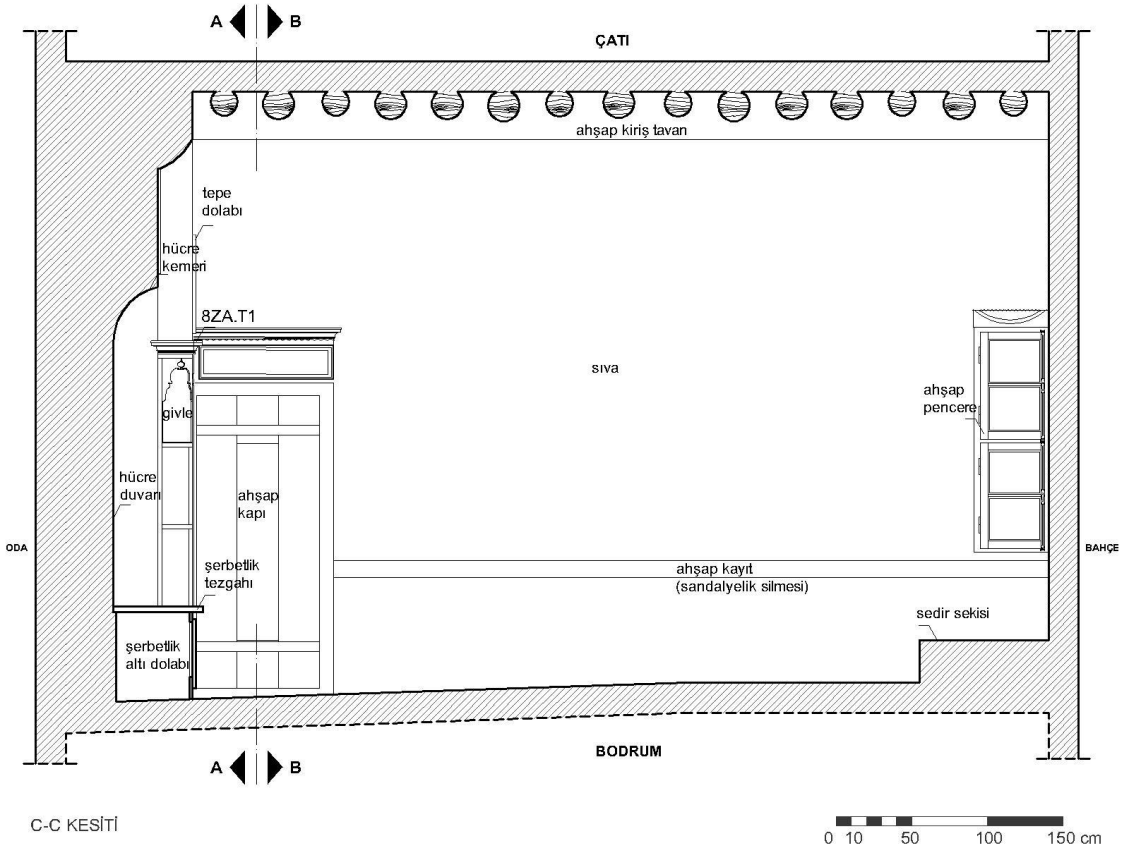

8ZA odasının güneydoğu duvarında (D1) yer alan ahşap kapı ve köşe pencerelerinin önden görünüşü ile D2 duvarındaki sedir sekisinin ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.4

SOFA (8ZB)

8ZE no'lu girişin devamında dikdörtgen şeklinde tepe penceresi bulunan ahşap, çift kanatlı bir kapı yer almaktadır (a). Girişten iki basamak yüksekte yer alan bu kapı, 8ZB no'lu sofaya açılmaktadır (b). Sofada yer alan mobilyalar güneybatı cephesindeki pencerelerin önünde konumlanan tek kollu (I şeklinde) taş sedir sekisi ve kuzeybatı cephesinde (8ZA odası ile bitişiğindeki odanın ortasında) dikdörtgen planlı, üçgen biçimli kemeri olan bir lambalık nişinden ibarettir (c). Ayrıca bahsi geçen sivri kemerli lambalığın hemen önünde, zeminde, kare şeklinde bir delik yer alır. Bodrum kattaki ambara açılan bu delik, kullanılmadığı zamanlarda üzerinde tutma halkası olan taş kapak ile kapatılmaktadır (d).

(a)

(b)

(c)

(d)

8ZB no'lu sofanın giriş kapısı (a), sofadaki tek kollu sedir sekisi (b), lambalık (c), sofa zemininde yer alan ambar deliği, 2016

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.5
YÜKLÜK ve ÇAĞLI ODA (8ZC)	

Konumu: Zemin katta bulunan oda yapının güneydoğusunda, 8ZD odasının yanında yer alır. 8ZE no'lu girişe açılan odaların sonuncusudur ve yaklaşık 17.8 m2'dir (Katalog No: 8.5.1).

Tahmin edilen işlevi: Oturma/yatak odası

Yapı elemanları: 8ZE no'lu girişten bir basamak yüksekte yer alır. Ahşap tek kanatlı oda kapısı 94 x112 cm boyutlarındaki seki altına açılmaktadır (Katalog No:8.5.2). Tabla yüzeyi orta kısımda iki adet yatay, üst ve alt kısımlarda ise üçer adet düşey dikdörtgen şeklinde panolara bölünmüştür (Katalog No: 8.5.6). Güneydoğu duvarında (D3) yer alan ahşap pencerenin önünde, yonca yaprağı şeklinde demir parmaklıklar yer alır (Katalog No: 8.5.5). Oda zemini taş, tavanı ise ahşap kirişli ters tavandır.

Mobilyaları: Çeşitli boyut ve derinliklerdeki gömme dolaplar, odanın esas mobilyası olup kuzeydoğu duvarında (D2) yer almaktadır. Duvarın tamamını boydan boya kaplayan yüklüğün tek ve çift kapaklı dolap yüzeyleri çeşitli şekillerde geometrik motiflerle bezenmiştir (Katalog No: 8.5.3 (devam), 5.5.4). Kapının karşısında, güneydoğu duvarında (D3) yer alan çağ taşı 92 x103 cm boyutlarında olup sağında yer alan ahşap kolçak ile birlikte tasarlanmıştır. Muhtemelen ilk yapıldığı dönemde odada yer alan (Şekil 4.34) ancak sonraki yıllarda kaldırılan tek kollu sedir sekisine ait olan bu kolçak, seki üzerinden itibaren 83 cm yükseklikte, 23 cm genişliğindedir. Islak zemin yönünde açılan bir kapağı bulunan ve aynı zamanda ufak bir dolap olarak da kullanılan kolçak, günümüzde sedire ait bir parça olmaktan çıkmış ve solundaki çağ taşı ile birlikte yeni bir düzen içinde yer almaya başlamıştır (Katalog No:8.5.2, 8.5.5).

Odanın tüm mobilyaları 25 cm yükseklikteki seki üzerinde konumlanır. D1 ve D4 duvarları üzerinde yer alan zarlar yatay ve düşey yönde bölümlenmiş dikdörtgen panolar şeklinde olup seki üzerinden itibaren 108 cm (Katalog No: 8.5.6) ve 143 cm (Katalog No: 8.5.2) yüksekliğe kadar çıkmaktadır.

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.5.1
YÜKLÜK ve ÇAĞLI ODA (8ZC)	PLAN

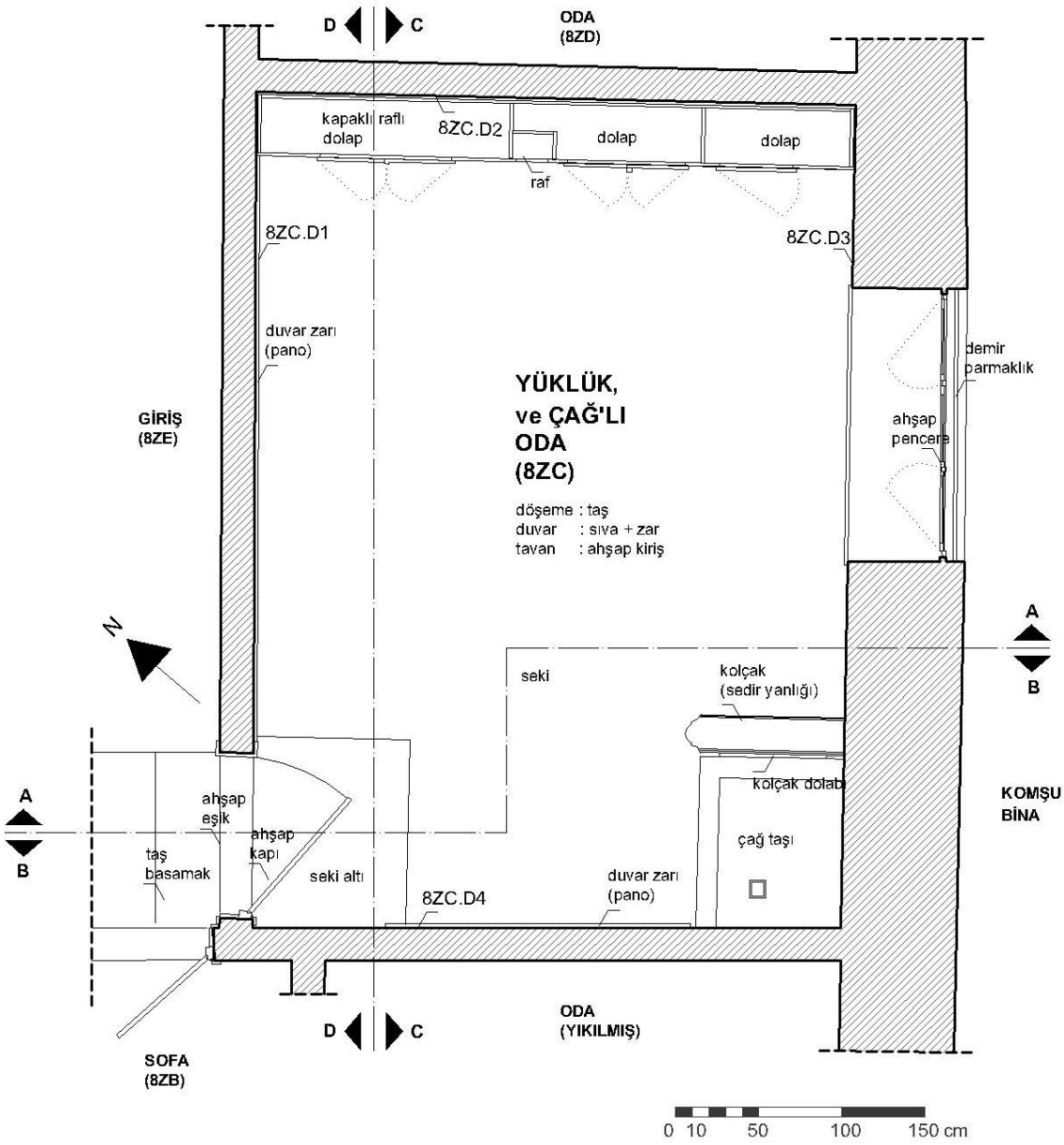

Hacı Ali Evi'ndeki 8ZC odası mobilyalarının plan üzerindeki konumlar

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.5.2
YÜKLÜK ve ÇAĞLI ODA (8ZC)	D1 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

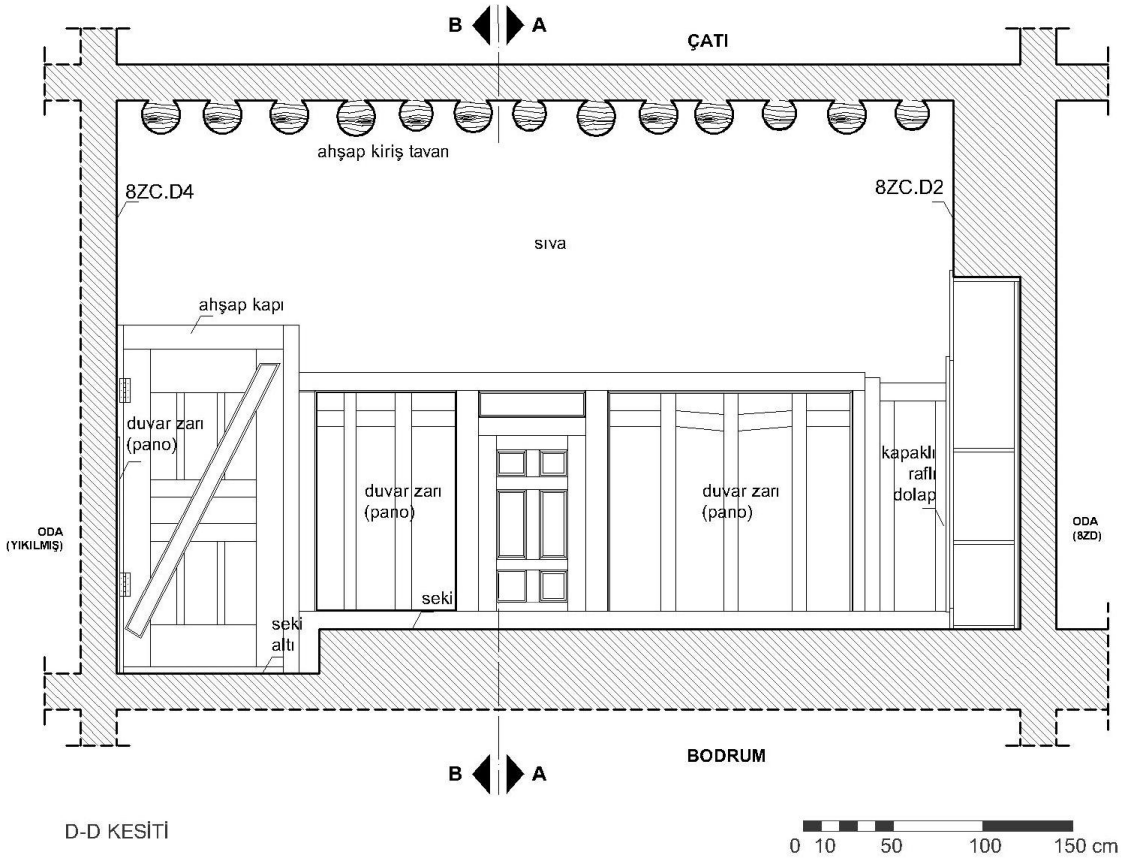

8ZC odasının kuzeybatı duvarında (D1) yer alan oda kapısı ve ahşap duvar zarlarının önden görünüşü ile kuzeydoğu duvarındaki (D2) döşeklikli yüklüğün kesiti

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.5.3
YÜKLÜK ve ÇAĞLI ODA (8ZC)	D2 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın D2 duvarı üzerinde yer alan dolaplar zeminden 201 cm yükseklikte olup soldan sağa doğru tüm duvar yüzeyini kaplamaktadır.

Bahsi geçen bu dolaplar incelendiğinde ortada, üst üste sıralanmış 15 cm derinliğinde 4 adet raf, rafların altında da dikdörtgen şeklinde bir pano yer aldığı görülmektedir. Bu rafların her iki yanında da 33 cm derinliğinde, 75-80 cm genişliğinde, yüzeyleri çeşitli geometrik motiflerle bezenmiş kapaklı raflı dolaplar vardır (Katalog No: 8.5.3 (devam) a, 8.5.4).

Solda, zeminden itibaren başlayan kapaklı raflı dolabın yüzeyleri, en üstte kare bir pano içinde iç içe geçmiş daireler, onun altında kare şeklinde, köşeleri pahlanmış ikişerli motifler, devamında ise önce yatay sonra ikili düşey ve yatay dikdörtgen panolar şeklinde düzenlenmiştir [Katalog No 8.5.3 (devam) (b)]. Sağdaki dolabın yüzeylerinde de aynı motifler kullanılmış, yalnızca motiflerin bu dizilimdeki yerleri ve tekrar edilme sıklıkları değişmiştir [Katalog No 8.5.3 (devam), c].

Rokokonun yüzeysel geometrik çeşitlemeleri bahsi geçen dolap kapaklarıyla sınırlı kalmamış, yarım baklava desenli motiflerin tekrar edildiği sabit pano (zar) yüzeylerinde de belirli bir düzen içinde kullanılmıştır (Katalog No 8.5.3 (a), 8.5.4).

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.5.3 (devam)
YÜKLÜK ve ÇAĞLI ODA (8ZC)	D2 DUVARI MOBİLYALARI

(a)

(b)

(c)

8ZC odasının kuzeydoğu duvarında (D2) yer alan ve geometrik motiflerle bezenmiş simetrik bir pano düzenlemesi bulunan yüklük, 2016

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.5.4
YÜKLÜK ve ÇAĞLI ODA (8ZC)	A-A KESİTİ

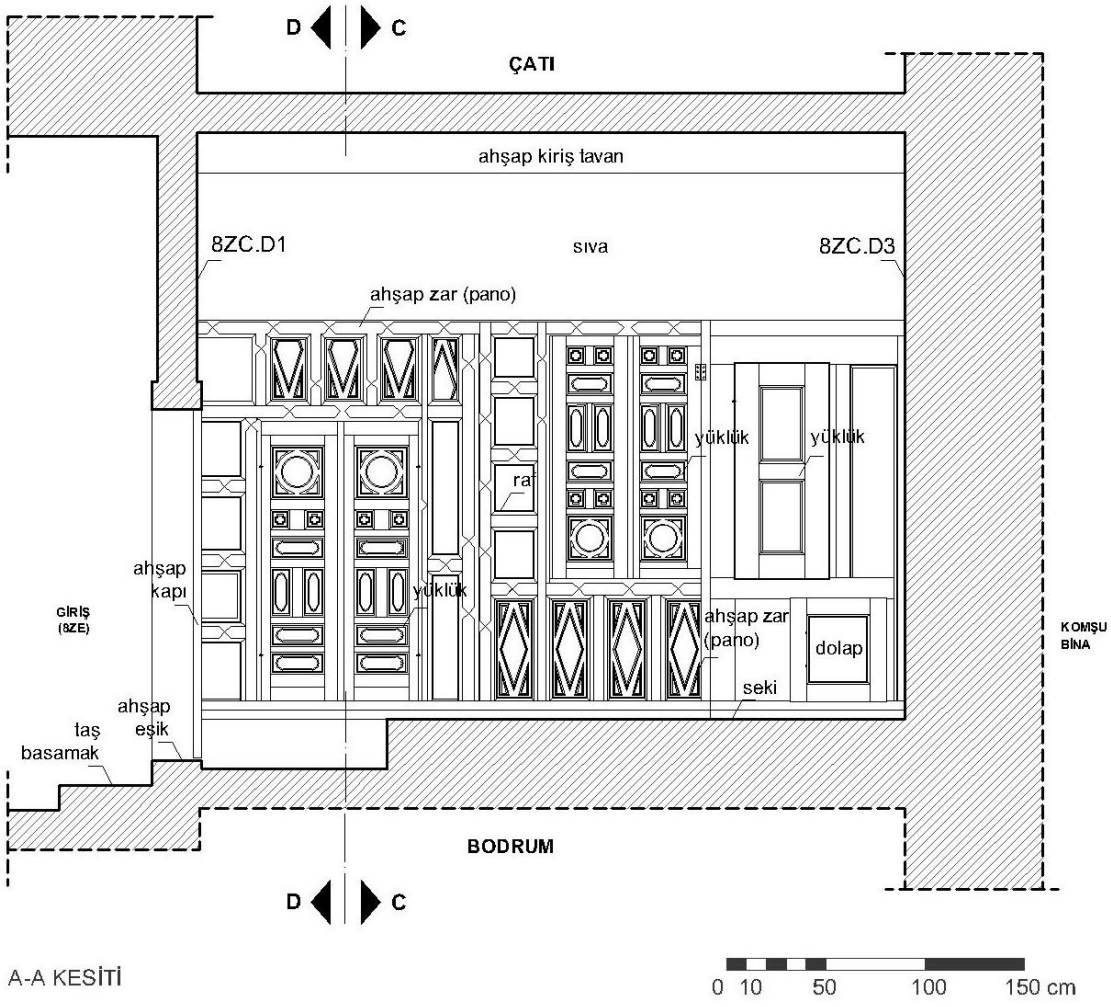

8ZC odasının kuzeydoğu duvarında (D2) yer alan dolaplarının önden görünüşü

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.5.5
YÜKLÜK ve ÇAĞLI ODA (8ZC)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

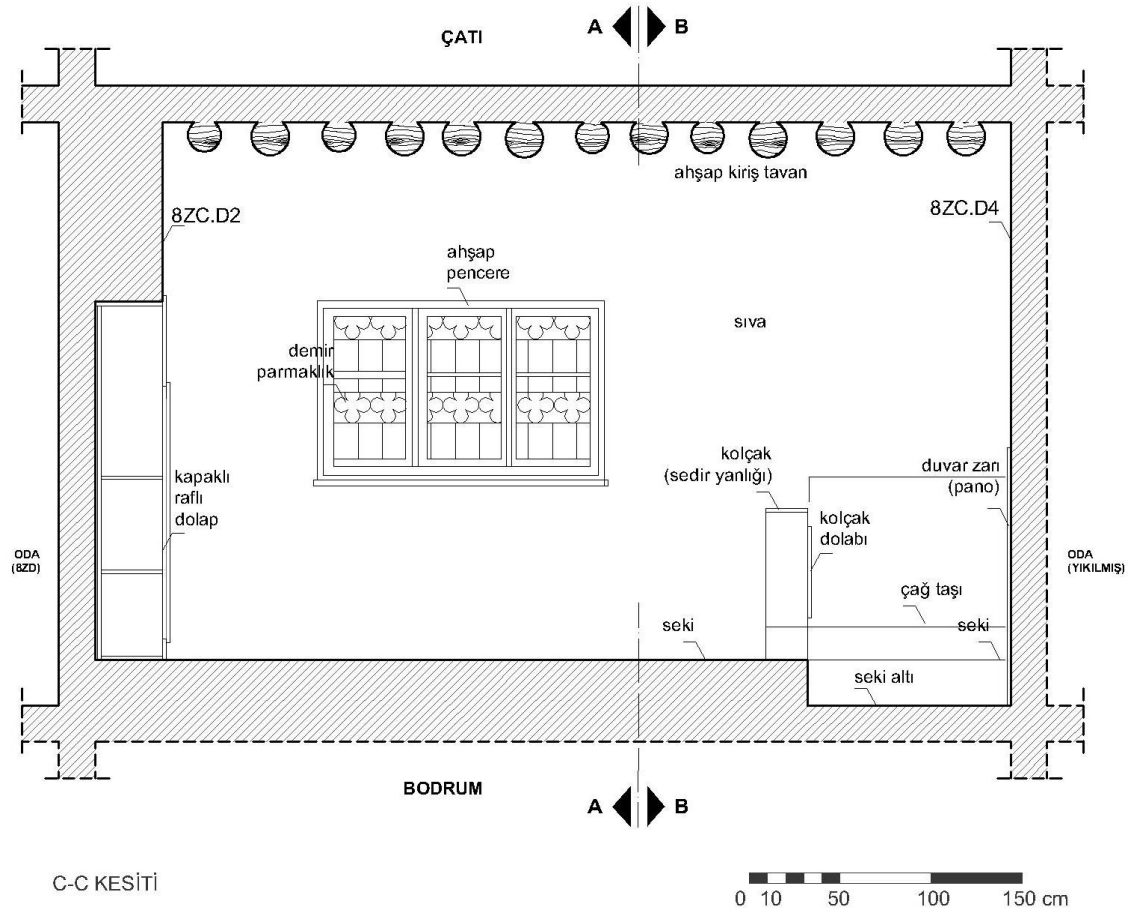

8ZC odasının güneydoğu duvarında (D3) yer alan ahşap pencere ve çağ taşının önden görünüşü ile D2 duvarındaki kapaklı raflı dolabın kesiti

HACI ALİ KÖSE EVİ (YAPI 8) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 8.5.6
YÜKLÜK ve ÇAĞLI ODA (8ZC)	D4 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

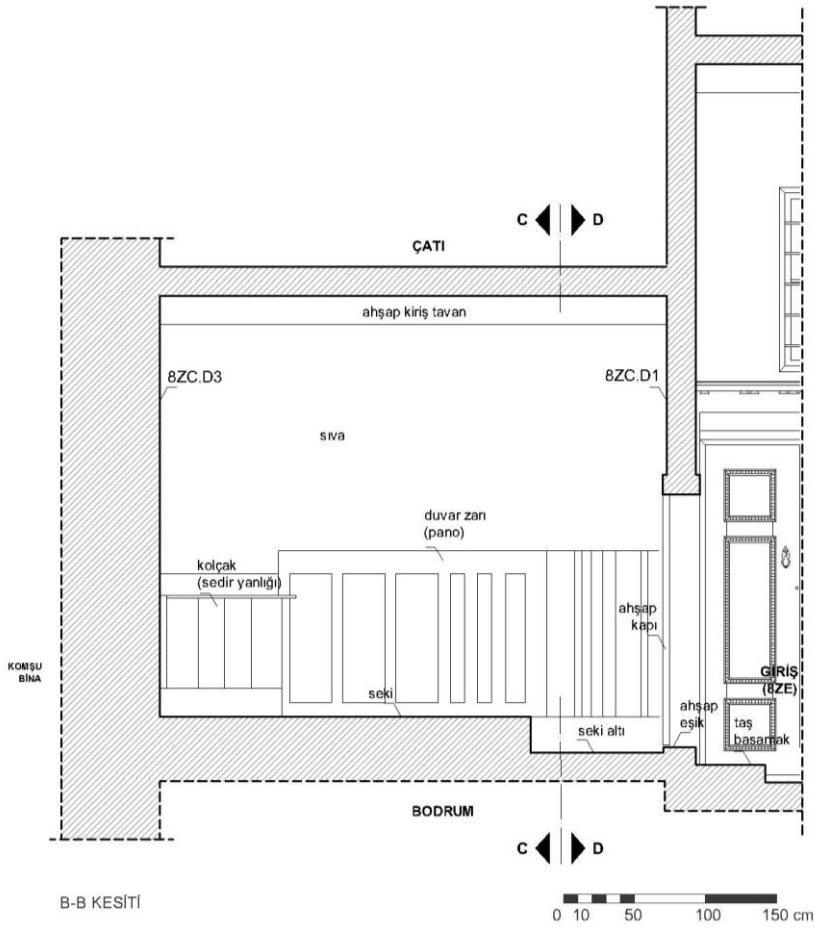

8ZC odasının güneybatı duvarında (D4) yer alan ahşap duvar zarlarının (panoların) önden, D3 duvarındaki kolçağın yandan görünüşleri ve D1 duvarındaki oda kapısının kesiti

4.1.9 Hacı İsmail Pehlivan Evi Mobilyaları

Yapı no: 9

Eski adı: -

Yapım yılı: 19.yy[1]

Mimarı: -

Mülkiyeti: Kemal Pehlivan vd.[2]

Güncel durumu: Kullanılmaktadır[3].

Tescil yılı: 18.09.2014 [4]

Tescil eden kurum: KKTVKK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Konaklar (Germir) Köyü/ Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı / Hacı (acı) Sehak mahallesi; 10 pafta, 1360 parsel

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir Mahallesi, 427. Sokak, Kapı no: 44; 11292 ada, 24 parsel (Şekil 4.35).

(a) (b) (c)

Şekil 4.35 Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

Yapının genel durumu:

[1]Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalında hazırlanan öğrenci projesinde yapının 1875 tarihinde Ermeniler tarafından yapıldığı, 1945 yılından itibaren de günümüz sahipleri tarafından kullanıldığı bilgisi yer almaktadır.

[2] Birden fazla varisi bulunmaktadır.

[3] Ev sahipleri tarafından yılın belirli dönemlerinde (özellikle yaz aylarında) kullanılmaktadır.

[4] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.14).

Bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşan yapının günümüzde bodrum ve zemin katları korunmuş, birinci katı ise yıkılarak yeniden yapılmıştır. Plan ve cephe özelliklerinde yapılan değişikliklerden dolayı birinci kattan geriye işlevini kaybetmiş ahşap konsolların kaldığı görülmektedir (Şekil 4.36a).

Çıkmasız bir cephe düzenine sahip olan yapının ana giriş kapısı cepheden içe çekilmiş durumdadır. Sokaktan dört basmak çıkılarak gelinen ve güneybatı cephesinde yer alan ana demir giriş kapı, çift kanatlı ve düz atkı kemerlidir. Kapı üzerinde yer alan tepe penceresi (yıldız pencere) düşey dikdörtgen şeklinde olup geçme demir parmaklıklıdır (Şekil 4.36b). Yapının ana giriş kapısı dışında, aynı cephe üzerinde yer alan demir kapıdan bodrum kata ulaşılmaktadır.

Hacı İsmail Pehlivan Evi de 427.sokakta bulunan diğer yapılar gibi bitişik nizamda inşa edildiği için sağ ve sol cepheleri sağır tutulmuş, pencereler ön cepheye yerleştirilmiştir. Günümüzde kuzeybatı duvarında yer alan iki ufak pencerenin yapıya sonradan eklendiği görülmektedir. Tamamı geçme demir parmaklıklı olan pencerelerin özgün ahşap oymalı kepenkleri yerlerinden sökülmüş durumdadır. Yığma sistemde inşa edilmiş olan yapının ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır.

(a) (b)

Şekil 4.36 (a) Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin güneybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü 2011[1] ve (b) içerlek yerleştirilmiş ana giriş kapısı, 2016

Yapının iç mekan analizi:

[1] KKVKBKM arşivi 38.00/317 numaralı dosyadan edinilmiştir.

Sokaktan beş basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı ufak bir aralık/giriş mekanına açılmaktadır. Girişten bir basamak sonra 9ZB no'lu sofa yer alır. Sofanın sağında ve solunda, 427. Sokak yönünde konumlanan iki adet oda vardır. Bunlardan ilki çalışması yapılan "Yüklük, şerbetlik, ocak ve sedirli oda/9ZC" ikincisi ise fotoğraflarla belgelenebilen "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/9ZA" dır.

Ana giriş kapısının karşısında, bahsi geçen 9ZA ve 9ZC odalarının ortasında yer alan çift kanatlı kapıdan yapının diğer odalarının bulunduğu ikinci bir sofaya/9ZF geçilir. 9ZE no'lu tokana (Katalog No: 9.2) dahil dört adet odanın açıldığı sofa, 9ZB no'lu giriş sofasına göre daha dar ve uzundur. Bodrum ve birinci kata ulaşan merdiven kovası da bu bölümde yer almaktadır. Odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun, karnıyarık Türk Evi plan şemasına uygun olduğu söylenebilir (Şekil 4.37).

9ZF no'lu sofa merdivenleri ile ulaşılan bodrum katta çeşitli hizmet birimleri bulunmakta ve bu mekanlar taş kemerlerle birbirine bağlanmaktadır (Katalog No: 9.4).

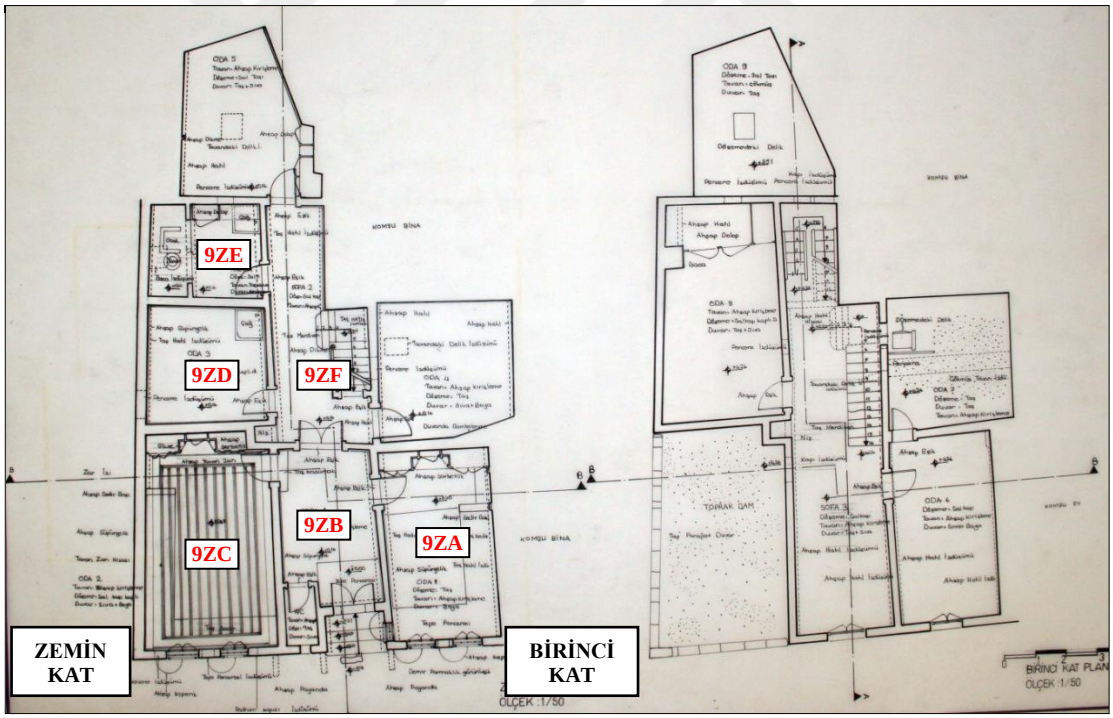

Şekil 4.37 Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin zemin kat ve birinci kat planları (Çiz. B.Görümlü, H.Erşekerci, B.Sazak, N.Emre, 1997) [1]

[1] Yapının zemin ve birinci kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (9ZC)	

Konumu: Zemin katta bulunan 9ZC odası yapının batısında, 427. sokak cephesinde, ana giriş kapısın solunda, 9ZB no'lu giriş sofasında yer almaktadır. Yaklaşık 21,7 m2'dir (Şekil 9.1.1).

Tahmin edilen işlevi: Başoda

Yapı elemanları: Giriş sofasından/9ZB iki basamak yüksekte yer alan oda kapısı tek kanatlı, üst kısmı camlı ve yüzeyi bezemesizdir. Güneybatı duvarında (D2) 2 adet ½, 1 adet 1/1 oranında, kuzeybatı duvarında (D3) ise 1 adet ½ oranında penceresi vardır. Pencerelerden güneybatı duvarında yer alanlardan birinin kanadı yapıya sonradan eklendiği anlaşılan ocak (şömine) yüzünden artık kullanılmamaktadır.

Tüm oda pencerelerinin önünde geçmeli dövme demir parmaklıklar yer alır. Yapının orijinalinde mevcut olan bezemeli ahşap kepenkler günümüzde yerinde değildir. Seki altı ve seki üstü döşemesi taş, tavanı ise ahşaptır.

Mobilyaları: Kuzeydoğu duvarındaki (D4) yüklük ve şerbetlik odanın esas mobilyası olmakla beraber, kuzeybatı duvarında bir adet altı kapaklı tezgahı, kuzeybatı ve güneybatı cephesi önünde L şeklinde bir sedir sekisi vardır. Bahsi geçen sedir sekisi ahşap bir kolçakla sonlanmaktadır. Güneybatı ve güneydoğu duvarlarının (D1 ve D2) köşesinde yer alan ocak yapıya sonradan eklenmiştir. Ocağın yanındaki D1 duvarında düşey ahşaplardan oluşan bir pano yer almaktadır. Oda kapısı yaklaşık 115-120 cm genişliğindeki seki altına açılmaktadır. Bu kısımdan 12 cm yüksekliğindeki sekiye, oradan da D2 ve D3 duvarları önünde yer alan sedir sekisine çıkılmaktadır (Katalog No: 9.1.1).

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.1.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (9ZC)	PLAN

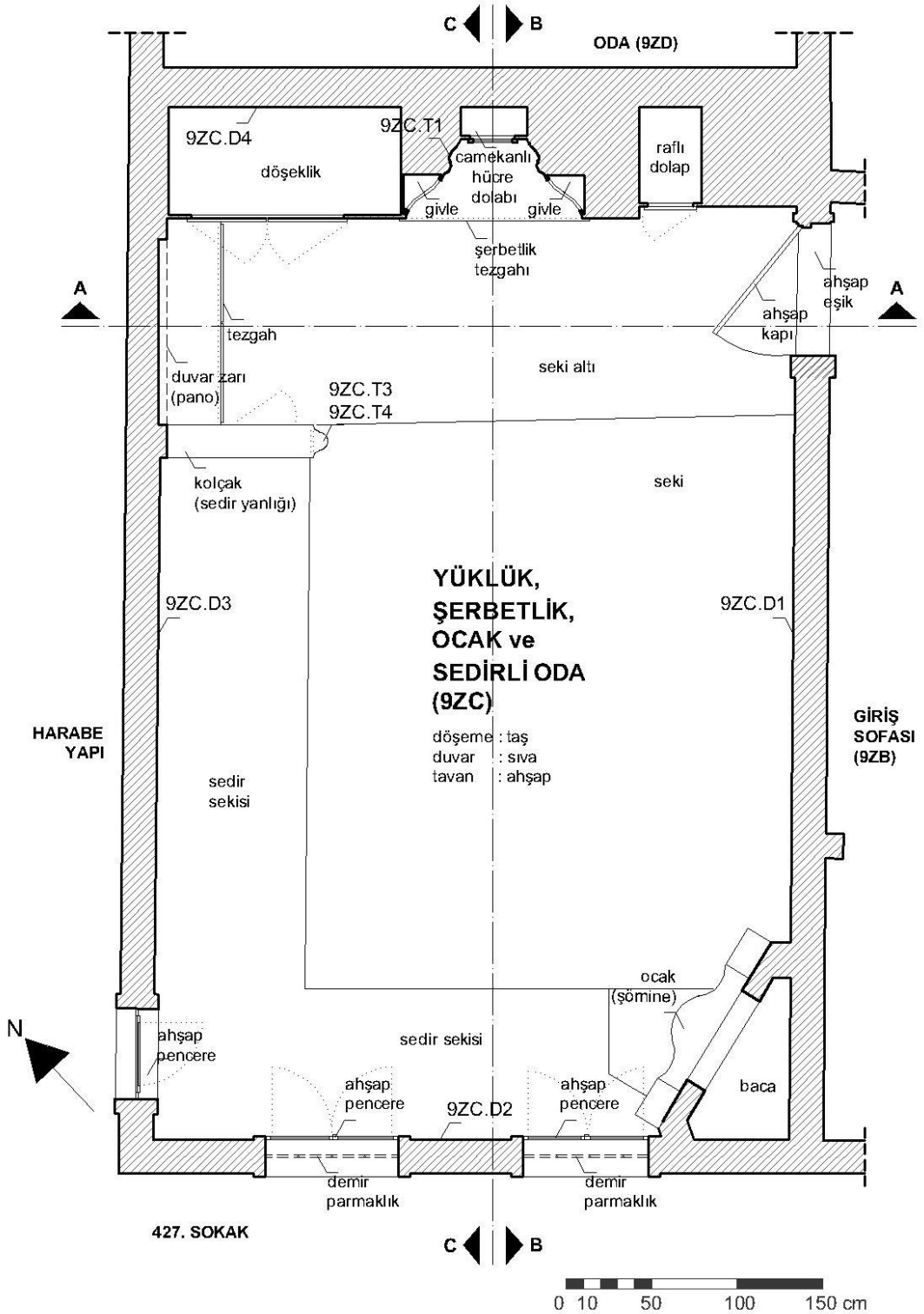

9ZC odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.1.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (9ZC)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın kuzeydoğu duvarındaki (D4) şerbetlik, sağında ve solunda yer alan ahşap dolap ve zarlarla birlikte düzenlenmiştir (Katalog No: 9.1.3). Yukarıdan aşağıya doğru incelendiğinde, 3 bölümden meydana gelen şerbetlik yuvarlak kemerlidir. Kemer tablasında güneş kursu motifi yer alırken (Katalog No: 9.1.4), hemen üzerindeki kemer karnı (içliği) çubuk/yollu motif ile bezenmiştir. Kemer alnındaki ışınsal motifler içten dışa doğru eğrisel dilimlere ayrılmış olup kemer tablasındaki güneş kursu motifinden yayılma izlenimini sürdürür. Bu ışınsal motiflerin ortasında vazodan çıkan yapraklar ve tepesinde bir rozet çiçeği motifi yer almaktadır. Ard arda tekrar edilen dilimli bir motifle oluşturulan bezeme şeridi antik dönemden bu yana kullanılan (Neoklasik üslup) ve bitkisel yaprak soyutlamaları tekrarından oluşan bir friz motifi olup, hücre kemerini içten ve dıştan kuşatmaktadır (Katalog No: 9.1.4). Şerbetlik kemerinin altında, şerbetliğin ortasında yer alan hücre duvarı camekanlı raflı dolap şeklinde tasarlanmıştır. Dolabın sağında ve solunda yer alan gilveler üçerli olarak düzenlenmiş olup alt ön yüzleri dalgalı formda, üst kısımları ise dekoratif kırık kaş kemer şeklinde ve kemer profili dilimlidir (Katalog No: 9.1.4 (devam), 9ZC.Mü3). Hücre kemer ayakları en üstteki gilvelerin devamında yer alan profilli silmelere oturmaktadır. Kemerin karnındaki çubuk/yollu bezemeler hücre duvarındaki dolabın her iki yanından bordürler halinde inerek gilvelerle birlikte şerbetlik tezgahı üzerinde sonlanır. Ön ve arka yüzleri düz, yanları ise dalgalı formdaki hücre tabanı (tezgah) etekleri/uçları gilve kemerlerindeki gibi dilimlidir (Katalog No: 9.1.4 (devam), 9ZC.Mü4). Tezgah altı düşey dikdörtgen zarlar (panolar) şeklinde düzenlenmiştir. Aynı zarlar en üstteki gilve yanlarında yer alan ve yukarıdan aşağıya doğru sarkar şekilde duran soyutlanmış palmet motifinin (Katalog No: 9.1.4, 9ZC.Mü2) yanındaki dolap geçişlerinde de tekrar edilmiştir.

Şerbetliğin solunda tek kapaklı ve raflı bir dolap, sağında ise çift kapaklı ve rafsız bir döşeklik dolabı yer almaktadır (Katalog No: 9.1.3). Dolap ve zarların üzerindeki profilli silmeler (Katalog No: 9.1.4, 9ZC.T1) D1 duvarındaki oda kapısı üzerinde ve D3 duvarındaki niş üzerinde de aynı şekilde devam etmektedir (Katalog No: 9.1.3, 9.1.6, 9.1.8).

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.1.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (9ZC)	A-A KESİTİ

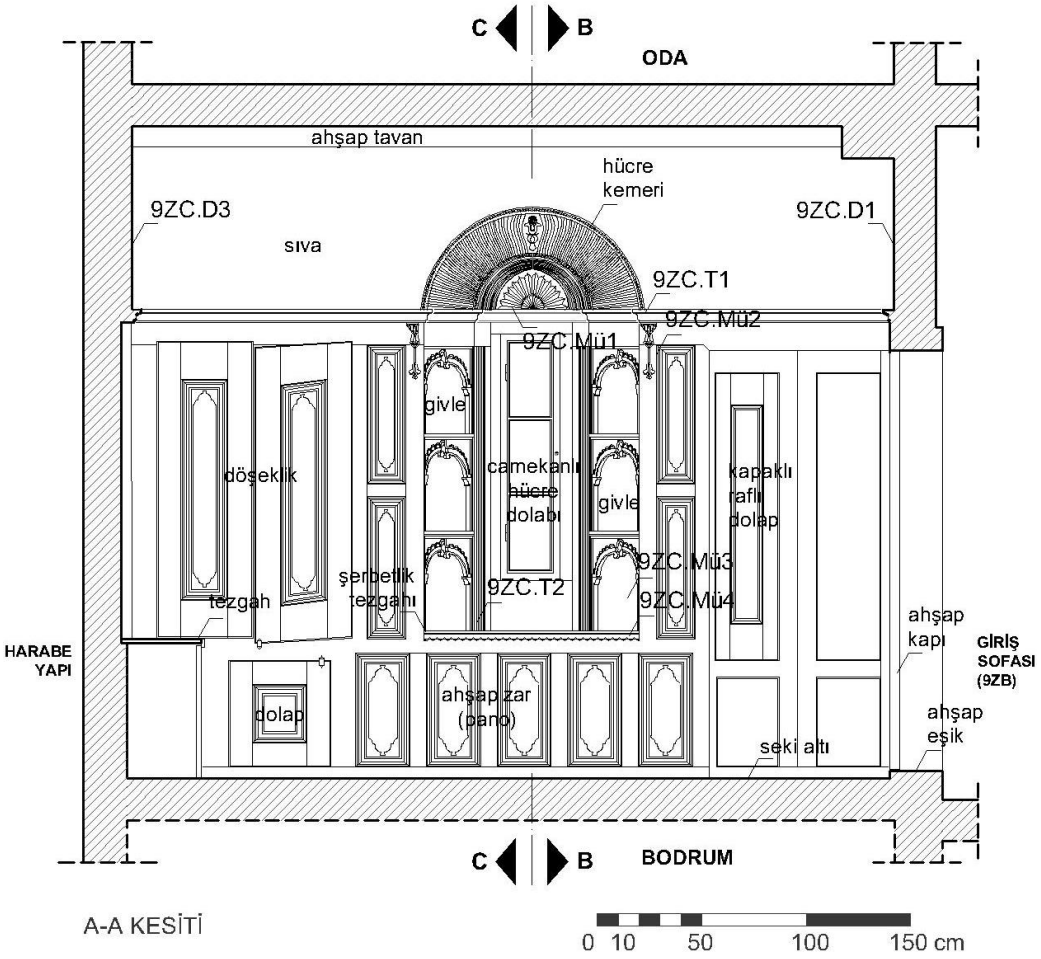

9ZC odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) döşeklikli yüklük ve şerbetliğin önden görünüşü ile D3 duvarındaki kapaklı tezgah ve D1 duvarındaki kapının kesiti

Şerbetliğin camekanlı hücre duvarı, kalkık kemeri ve gilveleri

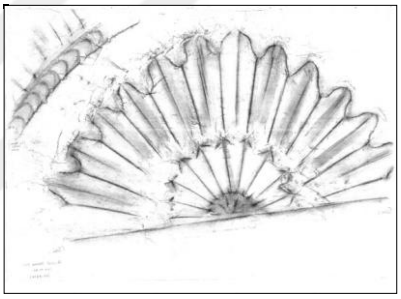

9ZC.Mü1

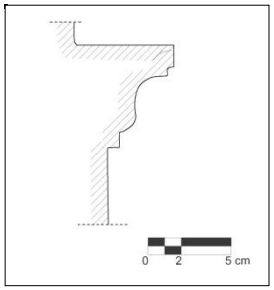

9ZC.T1

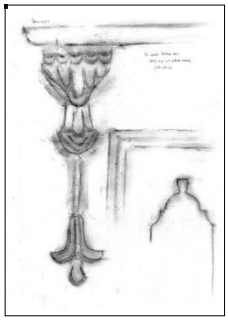

9ZC.Mü2

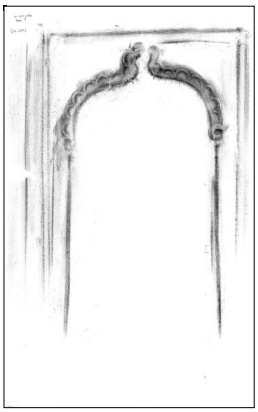

9ZC.Mü3

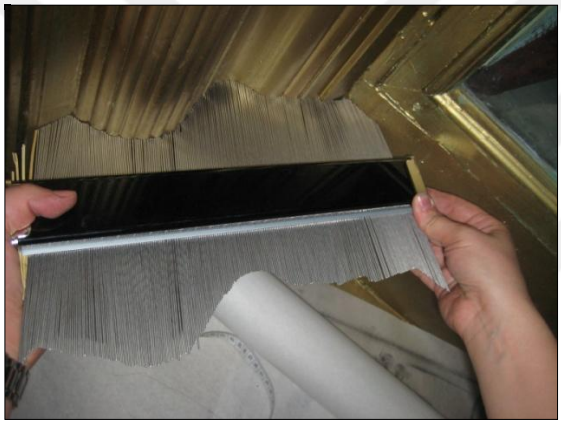

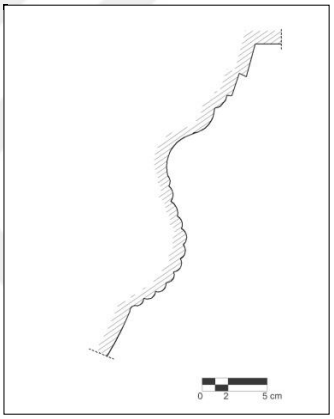

9ZC.T2

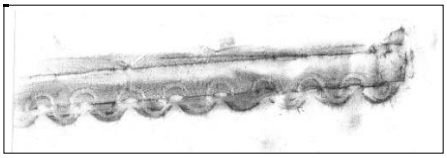

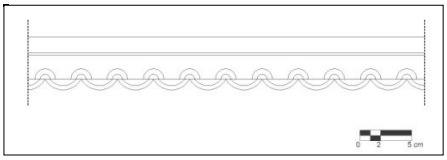

9ZC.Mü4

D1 duvarının köşesinde yer alan oda kapısı 115-120 cm genişliğindeki seki altına açılır. Seki altından 12 cm yüksekliğindeki taş sekiye çıkılır. Seki üstünde, D1 duvarının ortasında odaya sonradan eklendiği anlaşılan ve askılık olarak kullanılan düşey dikdörtgen panolar yer alır. D1 duvarının güneybatıdaki D2 duvarı ile kesiştikleri noktada pahlı olarak yerleştirilmiş taş bir ocak (şömine) görülmektedir. Yapının karşısında yer alan Hacı İsmail Deneme Evi'nin yıkılmış olan üst katına ait eski fotoğraflara bakıldığında (Katalog No: 7.3.a, b) günümüzde 9ZC odasında yer alan bu ocağın bahsi geçen evdeki ocak olduğu görülmektedir. Özgünlüğünü büyük ölçüde korumuş ancak taşıma, yerine yerleştirme vd. müdahalelerden dolayı hasar görmüştür. (Katalog No: 7.3c, 9.1.8).

D2 ve D3 duvarları önünde konumlanan L şeklindeki taş sedir sekisi 88 cm genişliğinde, 32 cm yüksekliğinde olup D3 duvarı önündeki ahşap kolçakla sonlanmaktadır (Katalog No: 9.1.1, 9.1.6). Seki üzerinden itibaren 20 cm genişliğinde, 93 cm boyunda ve 90 cm yüksekliğindeki kolçağın ön yüzü çubuk/yol/kaval silme motifler ile bezenmiş (Katalog No: 9.1.7 9ZC.T4) ve 8 cm öne çıkıntı yapan kemerli bir başlıkla sonlandırılmıştır (Katalog No: 9.1.7, 9ZC.T3). Kolçak ile döşeklik dolabı arasında kalan ve bir kısmı D3 duvarındaki niş içinde yer alan çift kapaklı tezgah, 40 cm genişliğinde, 120 cm boyunda ve 67 cm yüksekliğindedir (Katalog No: 9.1.6, 9.1.7). Niş üzerindeki ahşap zarların alt kısımları dalgalı formda ve etekleri dendanlarla bezenmiştir. Sağ ve solda daralan ancak ortada genişleyen zarın kenara yakın kısmında 9 yapraklı bir çiçek motifine yer verilmiştir (Katalog No: 9.1.7, 9ZC.Mü5).

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.1.6
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (9ZC)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

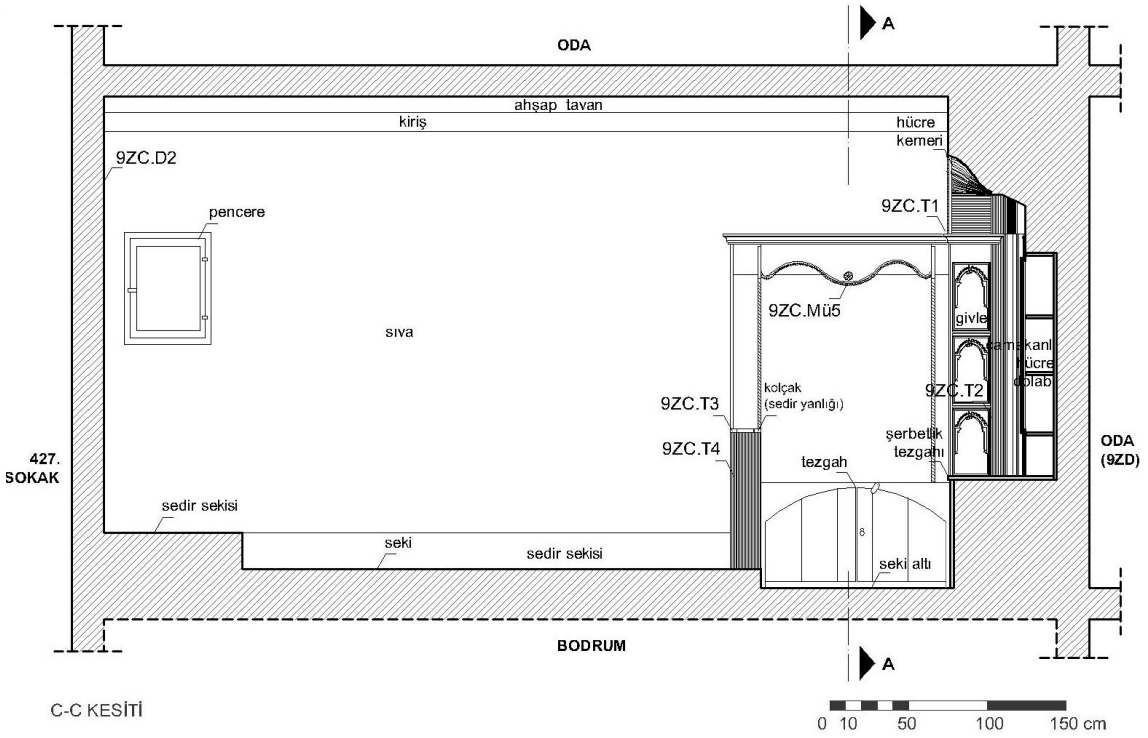

9ZC odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) tezgah, sedir yanlığı (kolçak) ve sedirin önden görünüşü ile D2 duvarındaki sedirin ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

D3 duvarında yer alan kolçak, kapaklı tezgah ve bezemeli duvar zarları, 2016

Kolçak (sedir yanlığı)

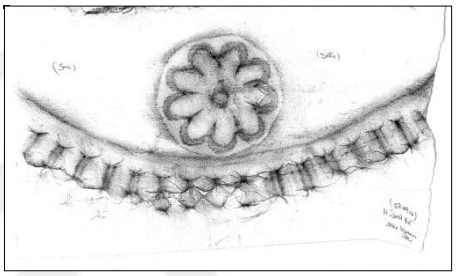

9ZC.Mü5

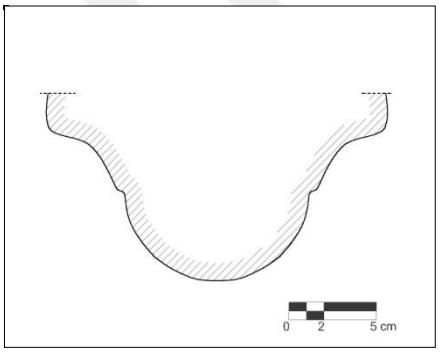

9ZC.T3

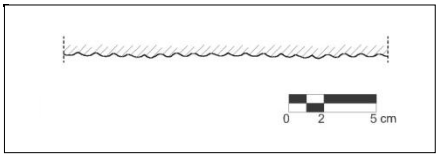

9ZC.T4

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.1.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, OCAK ve SEDİRLİ ODA (9ZC)	D1-D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

Hacı İsmail Deneme Evi'nin birinci kat odasında yer alan ocağın, Hacı İsmail Pehlivan Evi'ndeki 9ZC odasına taşındıktan sonraki hali [1]

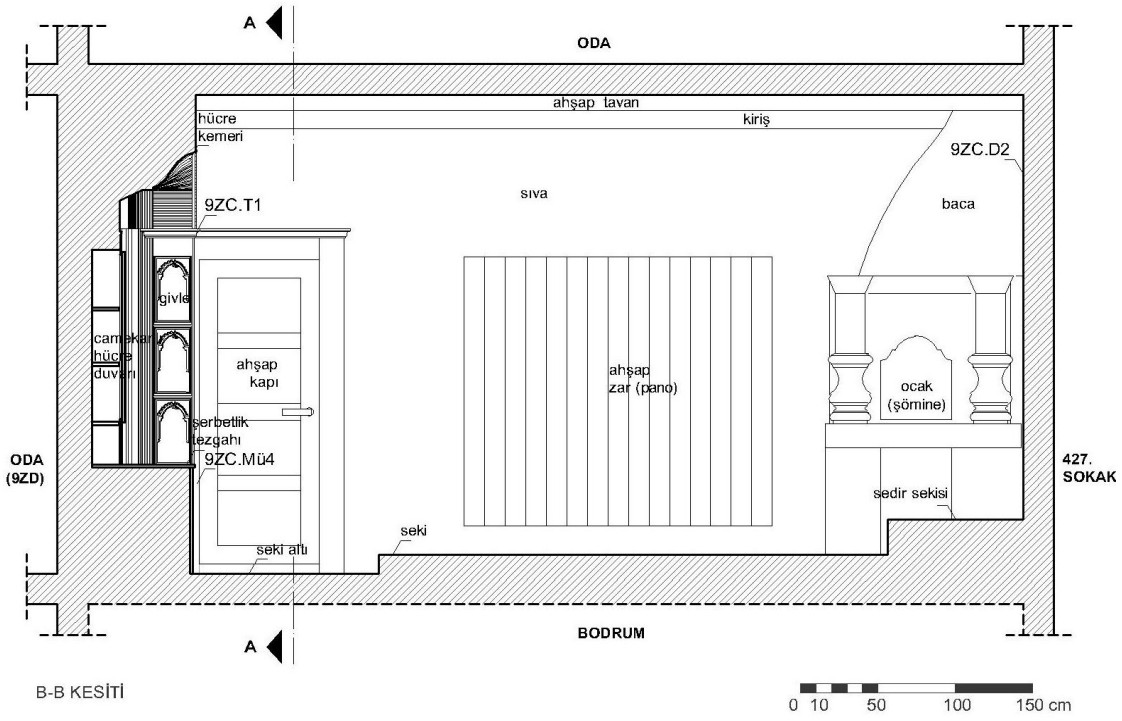

9ZC odasının güneydoğu duvarındaki (D1) oda kapısı, duvar panosu ve ocağın görünüşü ile D4 duvarındaki şerbetliğin ve D2 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

[1] Bknz. Hacı İsmail Deneme Evi (Yapı No:7, Katalog No: 7.6, Ocak detayları)

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.2
OCAKLI ODA (9ZE)	

9ZE odasının kuzeybatısında yer alan ocak ve doğu köşesindeki çağ taşı[1] 2016

9ZE odasının kuzeybatısında yer alan ocağın tandır bölümleri ve havalandırma delikleri, 2016

[1] Oda içinde gusülhane olarak kullanılmalarının dışında, tokanalarda temizlik amaçlı da kullanılmaktadırlar.

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.3

YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (9ZA)

Konumu: Zemin katta bulunan 9ZA odası yapının güneyinde, 427. sokak cephesinde, ana giriş kapısın sağında, 9ZB no'lu giriş sofasında yer almaktadır.

Tahmin edilen işlevi: Oturma/yatak odası

Yapı elemanları: Giriş sofasından/9ZB bir basamak yüksekte yer alan oda kapısı tek kanatlı, üst kısmı camlı ve yüzeyi bezemesizdir. Güneybatı duvarında (D2) 2 adet ½ oranında çift kanatlı, kuzeybatı duvarında (D3) ise ½ oranında tek kanatlı bir köşe penceresi vardır. Odanın tüm pencereleri geçme demir parmaklıklı olup özgün ahşap kepenklerini kaybetmiş durumdadır.

Mobilyaları: Kuzeydoğu duvarındaki (D4) yüklük ve şerbetlik odanın esas mobilyasıdır. Seki altında yer alan şerbetlik yuvarlak kemerlidir. Kemer tablasında güneş kursu motifi yer alırken, kemer karnı ve kemer alnı ise merkezdeki güneş kursundan yayılan çubuk/yol motifleri ile bezenmiştir. Ard arda tekrar edilen dilimli bir motifle oluşturulan bezeme şeridi antik dönemden bu yana kullanılan (Neoklasik üslup) ve bitkisel yaprak soyutlamaları tekrarından oluşan bir friz motifidir ve hücre kemerini içten kuşatmaktadır (Katalog No: 9.3.2a). Kemer alnının altındaki hücre duvarında kapaklı raflı bir dolap yer almaktadır (Katalog No: 9.3.2b). Dolabın her iki yanında yer alan gilveler üçerli olarak düzenlenmiştir. Gilvelerin alt kısımları düz, üst kısımları ise uçlarında volütlerin yer aldığı dekoratif kırık kemerler şeklindedir. Kemer köşeliklerine ise birer tane çiçek motifi yerleştirilmiştir (Katalog No: 9.3.2c). Hücre tabanı ile gilvelerin sonlandığı şerbetlik tezgahı düz planlı olup tezgah altı 3 adet düşey dikdörtgen panoya bölünmüştür. Hücre dolabının üzerinde yer alan yatay dikdörtgen zarlar, sağ ve soldaki çift kapaklı döşeklik dolaplarının üzerinde de aynı şekilde devam etmektedir. Soldaki (kapının arkasındaki) dolabın alt kısmı düz bırakılmış, sağdaki döşeklik dolabının altına ise tek kapaklı bir dolap yerleştirilmiştir. Yapının güneydoğusunda yer alan Mehmet Sağ Evi (Yapı No: 10) Hacı İsmail Pehlivan Evi'ne bitişik olarak inşa edilmiş olup harebe bir durumdadır. Bu sebeple Mehmet Sağ Evi'nin duvarındaki yıkılmaların 9ZA odasını da olumsuz yönde etkilemeye başladığı görülür. (Katalog No: 9.3.2a).

Şerbetlik ve sedir yanlığı arasında yer alan kemerli tezgah (Katalog No: 9.3.2c), 9ZC odasındaki tezgahla aynı konumda yer alır ve kapaksızdır. Odadaki tüm mobilyalar (kapının odaya bakan kanadı dahil) maviye, zar (pano) yüzeylerindeki, gilvelerdeki ve hücre dolabındaki bazı bezemeler ise kırmızı renge boyanmıştır. Seki üstünde, D2 ve D3 duvarları önündeki yer alan taş sedir sekisi L şeklindedir (Katalog No: 9.3.2b) ve uç kısmı ahşap, kapaklı raflı bir kolçakla sonlanır (Katalog No: 9.3.2a). Kolçağın ön yüzü çubuk/yol/kaval silmelerle bezenmiştir. Seki altına bakan yüzünde parça kopmaları mevcuttur. Dolap kapakları ise sedire bakan yönde yer alır.

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.3.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (9ZA)	

(a) 9ZA odasının kuzeydoğu duvarında (D4) yer alan döşeklikli yüklük ve şerbetlik, 2016

(b) 9ZA odasının kuzeybatı duvarında (D2) yer alan döşeklikli yüklük ve şerbetlik, 2016

(a) Ampir üslup özellikleri taşıyan şerbetlik kemeri

(b) Dolaplı hücre duvarı

(c) S ve C kıvrımlı kemer detayı bulunan şerbetlik gilvesi

(d) Kavisli kemerli tezgah ve kapaklı raflı sedir yanlığı (kolçak)

HACI İSMAİL PEHLİVAN EVİ (YAPI 9) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 9.4
BODRUM KATTAKİ MEKANLARI	

Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin bodrum katında yer alan kaya oyma mekanlar, 2016

4.1.10 Mehmet Sağ Evi Mobilyaları

Yapı no: 10

Eski adı: -

Yapım yılı: 19.yy

Mimarı: -

Mülkiyeti: Mehmet Sağ

Güncel durumu: Harabe[1], kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 29.12.1994[2]

Tescil eden kurum: KKTVKK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Konaklar (Germir) Köyü/ Aşağı İslam mahallesi/ Kuma(r)lı caddesi/ Bezirhaneler sokağı; 10 pafta, 1362 parsel.

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 427. sokak, Kapı no: 42; 11292 ada, 23 parsel (Şekil 4.38).

(a) (b) (c)

Şekil 4.38 Mehmet Sağ Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Germir halihazır haritalarında tespit edilmiş durumu.

[2] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A. 15).

Yapının genel durumu:

Hacı İsmail Deneme Evi'nin (Yapı No: 9) güneydoğusunda yer alan yapı zemin ve birinci kattan oluşmakta olup günümüzde harabe durumundadır (Şekil 4.39, 4.40). Dışarıdan bakıldığında tüm katlarını korumuş gibi dursa da yapı içindeki katlar arasındaki tavan, duvar ve döşemelerde çökme ve yıkılmalar mevcuttur.

Kademeli olarak yapılan düz ve gönyeli çıkmalar (testere çıkma), bezemeli taş silme altındaki ahşap hatıllar ve çıkmaları taşıyan ahşap eliböğründeler dikkat çekicidir.

Yapının güneybatı cephesinde bulunan ana giriş kapısı sokak kotundan 2 basamak yüksekte ve cepheden hafif içe çekilmiş durumdadır. Ahşap tek kanatlı giriş kapısı (tescil fişinde çift kanatlı olduğu bilgisi yer almaktadır bknz A.15) düz atkı kemerlidir ve üzerinde dikdörtgen şeklinde bir tepe penceresi vardır. Güneydoğu cephesinin köşesinde ise ahır/odunluk kapısı yer alır.

427. Sokağa bakan cephe üzerinde, zemin kat hizasında toplam 4 adet, birinci kat hizasında ise toplam 9 adet (bunlardan 4 tanesi köşe penceresi şeklinde) ahşap pencere yer alır. Bunlardan zemin katta yer alanlardan üçü güneydeki 10ZA odasına, bir tanesi de harabe halindeki 10ZC odasına aittir. Birinci kattaki pencereler zemin kata göre daha yoğun kullanılmış olup çıkmaların ön ve yan yüzlerine yerleştirilmiştir. Pencerelerin tümü ahşap kepenkli ve geçme demir parmaklıklıdır. Birinci katın güneydoğu cephesindeki pencerelerden birinin muşarabiyeli olduğu görülmektedir.

Yığma sistemde inşa edilmiş olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır.

Şekil 4.39 Mehmet Sağ Evi'nin güneybatı cephesinin 427.sokaktan görünüşü, 2002[1]

[1] KKVKBKM arşivi 38.00/317 numaralı dosyadan edinilmiştir.

Şekil 4.40 Mehmet Sağ Evi'nin güneybatı cephesi ve ana giriş kapısının görünüşü, 2016

Yapının iç mekan analizi:

427. sokak üzerinden girilen ana giriş kapısı sofaya/10ZB açılmaktadır (Katalog No: 10.1a). Kuzeybatı cephesinde (kapının solunda) günümüzde zemin ve tavanı çökmüş durumda olan (eskiden kuzeydoğusunda bir ocak bulunduğu anlaşılan) 10ZC no'lu oda yer almaktadır (Katalog No: 10.1b). Güneydoğusunda (kapının sağında) ise bir hela (Katalog No: 10.1c), helanın önünde de ahşap korkuluk ve küpeştesi olan L şeklinde bir taş merdiven yer alır (Katalog No: 10.1d). Bahsi geçen merdivenlerdeki taş basamaklardan çıkılarak ara kattaki "Yüklük, çağ ve sedirli oda/10ZA' ya, oda kapısının yan duvarında (sahanlıkta) yer alan lambalık (Katalog No: 10.1e) önünden de yıkılmış olan birinci kata ulaşılmaktadır (Katalog No: 10.1f).

Odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun, karnıyarık Türk Evi plan şemasına uygun olduğu söylenebilir (Şekil 4.41).

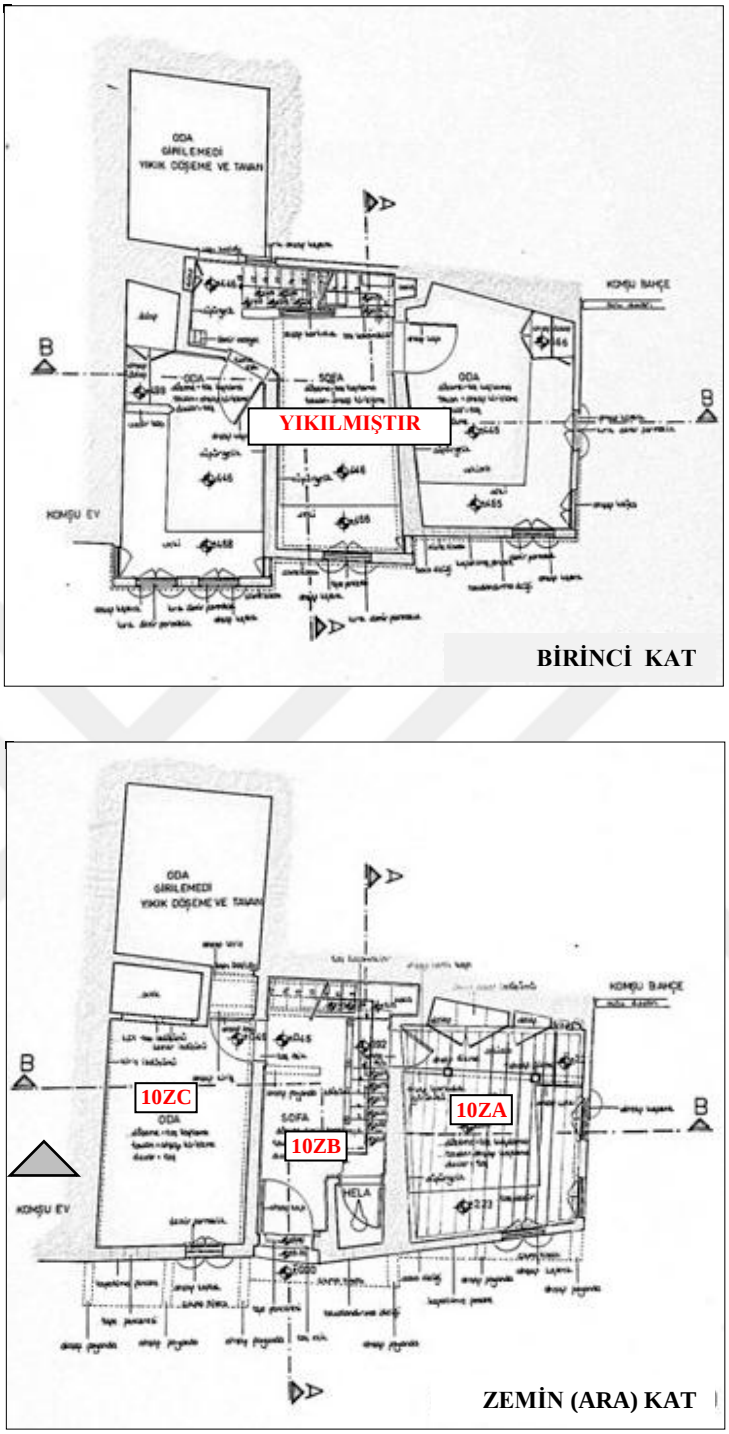

Şekil 4.41 Mehmet Sağ Evi'nin zemin (ara) kat ve üst kat planları (Çiz. S.Gülerik, Z.Yıldız)[1]

[1] Yapının zemin ve birinci (ara) kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

MEHMET SAĞ EVİ (YAPI 10) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 10.1
SOFA (10ZB), HELA ve DİĞER ODALAR (10ZA, 10ZC)	

(a)

(b)

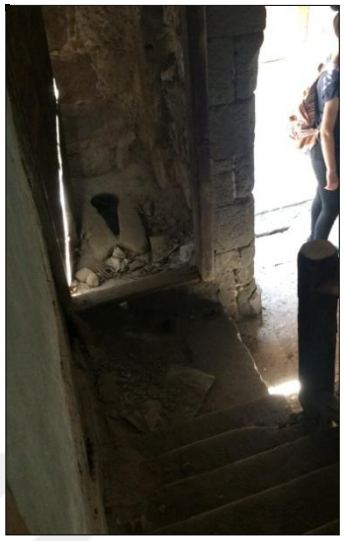

(c)

Mehmet Sağ Evi zemin katındaki 10ZB (sofa) ile 10ZC odası ve hela, 2018

(d)

(e)

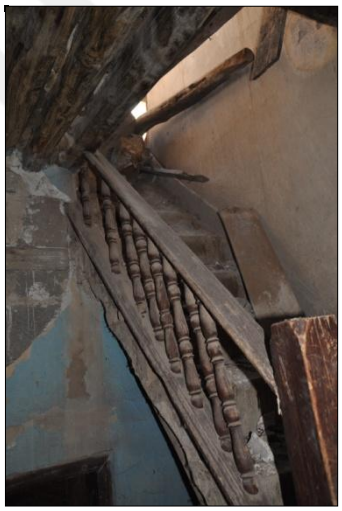

(f)

10ZA odası ile yıkılmış olan birinci kata ulaşan taş merdivenler ve merdiven sahanlığında yer alan lambalık, 2018

MEHMET SAĞ EVİ (YAPI 10) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 10.2

YÜKLÜK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (10ZA)

Konumu: Zemin kattan 7 basamak çıkılarak ulaşılan 10ZA odası, yapının güneyinde, zeminden birinci kata çıkan merdiven sahanlığının sağında (ara katta) yer almaktadır (Şekil 4.39).

Tahmin edilen işlevi: Yapının yıkılan birinci katındaki odalar ve içlerindeki mobilyalar hakkında bir bilgimiz olmadığı için, 10ZA odasının işlevi kesin olarak belirlenememiştir. Ancak yapının güney köşesinde olması, çift yönden sokağa açılması ve küçük bir alana rağmen içindeki sabit mobilyaların kurgusuna bakılara başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Merdiven sahanlığından girilen ve seki altına açılan oda giriş kapısı ahşap ve tek kanatlıdır. Kapı tablasının alt kısmı düşey panolara ayrılırken, üzerindeki camlı kısım ortasındaki çıtalarla dört eşit parçaya bölünmüştür (Katalog No: 10.2.1a). Güneydoğu ve güneybatı (D2 ve D3) duvarlarında olmak üzere toplam 3 adet çift kanatlı, ahşap kepenkli (tek ya da çift kanadı kopmuş) ve demir parmaklı penceresi vardır (Katalog No: 10.2.1d,e).

Mobilyaları: Odanın kuzeydoğusunda (kapının solunda), seki altında yer alan yüklük bulunduğu duvar yüzeyini (D1) boydan boya kaplamaktadır (Katalog No: 10.2.1a). Üst kısımda (musandıra bölgesinde) dikdörtgen şeklinde bir tepe dolabı, orta kısımda çift kapaklı bölmesiz bir döşeklik, hemen yanında tek kapaklı raflı bir dolap ve onun yanında üst üste sıralanmış 3 adet açık raf yer alır (Katalog No: 10.2.1b). Dolap içleri bulundukları duvar yüzeyine göre düzenlenmiş olup içindeki raf ve bölme genişlikleri buna bağlı olarak değişkenlik gösterir.

Döşekliğin altındaki bölme kapaklı bir dolap olarak düzenlenmiş, diğer dolap ve raf altları ise zarlar (panolar) ile kaplanmıştır. Odanın güneydoğu duvarı (D2) önünde, seki altındaki yüklük ile seki arasında (Katalog No: 10.2.2b), zeminden 30 cm yükseklikte bir çağ taşı yer alır (Katalog No: 10.2.2c).

Seki altı ve seki arası ayrımı, seki üzerinden tavana kadar uzanan ağaç direkler ve yanlarındaki ahşap bölmeler ile sağlanmıştır (Katalog No: 10.2.1a). Giriş kısmında (kapının sağında) yer alan bölme, tornada şekillendirilmiş ahşap korkuluklar/parmaklıklar şeklinde iken (Katalog No: 10.2.1c), çağ taşının solunda yer alan bölme yatay ahşap panolar şeklinde (muhtemelen sonraki dönemlerde yapılmış) düzenlenmiştir.

Seki altı, seki ve güneydoğu ve güneybatı (D3 ve D4) duvarları önünde yer alan L şeklindeki sedir sekisi taş (Katalog No: 10.2.2d), tavanı ahşaptır. Dikdörtgen formlu ve kademesiz ahşap tavan seki altında odaya, seki üzerinde ise odanın uzun kenarına paralel atılmış yüzeyi profilli çıtalarla bölümlendirilmiştir. Uzun dikdörtgen bölümlerin içi bezeme yapılmaksızın boş bırakılmıştır (Katalog No: 10.2.2b) .

MEHMET SAĞ EVİ (YAPI 10) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 10.2.1
YÜKLÜK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (10ZA)	

(a) Kuzeydoğu duvarında (D4) yer alan döşeklik, kapaklı ve açık raflı dolaplar, 2016

(b) Döşeklik ve kapaklı raflı dolap detayları, 2016

(c) Seki altı ile seki arasında yer alan ahşap direklik ve korkuluk detayları, 2016

MEHMET SAĞ EVİ (YAPI 10) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 10.2.2
YÜKLÜK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (10ZA)	

(a) (b) (c)

10ZA no'lu oda kapısının açıldığı seki altı ve seki altında yer alan yüklük ve çağ taşı, 2018

(d) (e)

Seki altı ile seki arasındaki ahşap direklik, seki üzerinde yer alan (L şeklinde) taş sedir sekisi ve 427.sokağa bakan çift kanatlı, ahşap kepenkli ve geçmeli demir parmaklıklı pencereler, 2016

4.2 428.Sokak

Çizelge 4.3 Germir Köyü 428.sokak üzerinde çalışması yapılan evler ve bu evlerin yakın çevresindeki anıtsal ve tarihi yapıların vaziyet planı üzerindeki yerleri

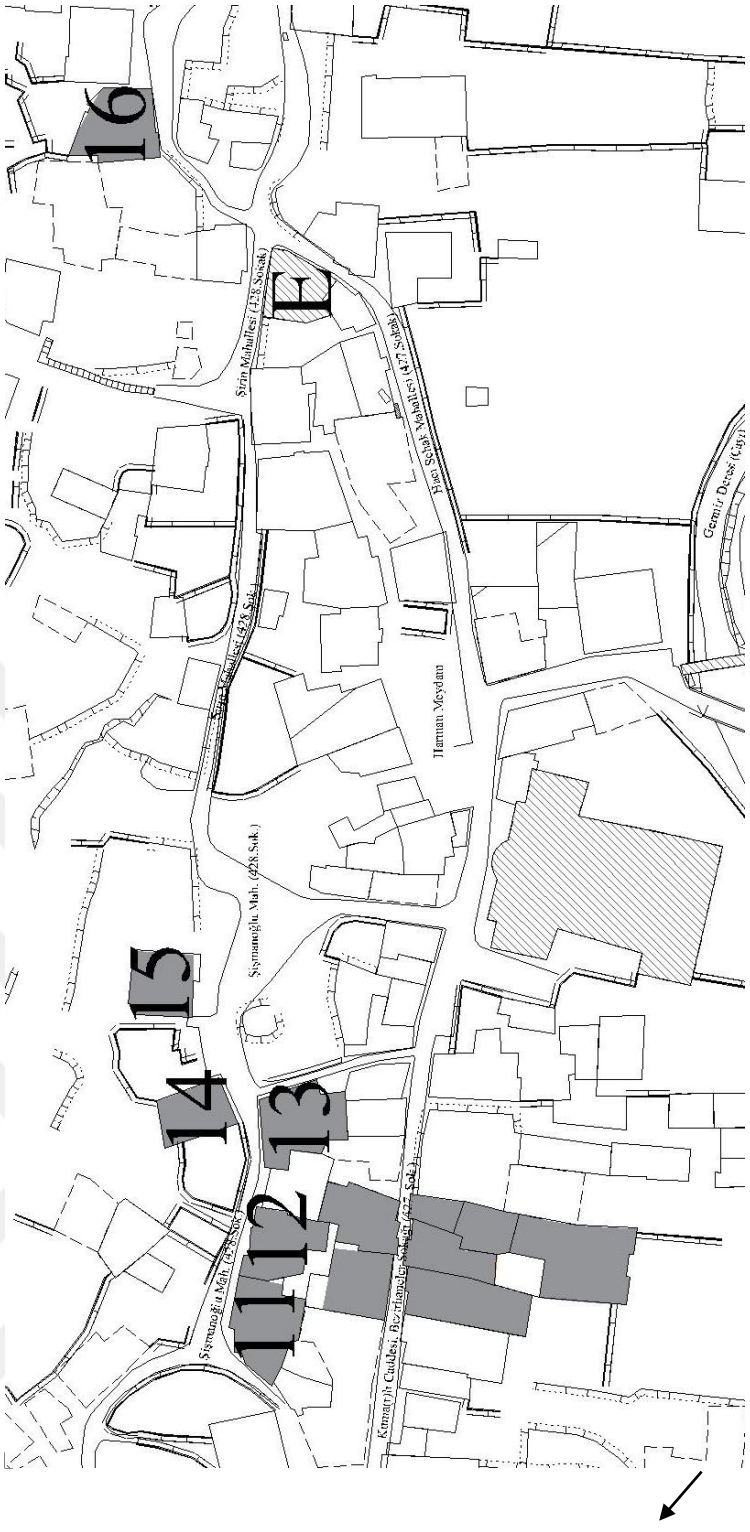

428. Sokak: Şişmanoğlu mahallesi, Şirin mahallesi (19.yy)

11- Baki Köse Evi

12- Mehmet Akdağ Evi

13- İbrahim Akdağ Evi

14- İzzet Sır Evi

15- Bilal Türk Evi

16- Ali Erbil Evi

E- Sarraf Dükkanları

4.2.1 Baki Köse Evi (Köseoğlu Konağı) Mobilyaları

Yapı no: 11

Eski adı: -

Yapım yılı: 1868

Mimarı: -

Mülkiyeti: Baki Köse vd.

Güncel durumu: Kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 18.09.2014 [1]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Şişmanoğlu mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 428. Sokak; 11292 ada, 16 parsel (Şekil 4.42).

(a) (b) (c)

Şekil 4.42 Baki Köse Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] KKVKBK'nun 89 toplantı numaralı, 18.09.2014 tarihli, 1229 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.16).

Yapının genel durumu:

Bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşan yapının günümüzde tüm katları korunmuş durumdadır. Bahçesi bulunmayan ve sokağa paralel konumlanan yapı, farklı kotlarda çözümlenmiş çıkmalı bir cephe düzenine sahiptir. Sağ ve sol kısımları gönyeli, ortası ise düz çıkmalı olup, çıkmaların oturduğu ahşap hatılların tümü taş konsollarla taşıtılmıştır. Yapım malzemesi çoğunlukla düzgün kesme taş olup yığma sistemde inşa edilmiştir (Şekil 4.43).

Ön cephesi 428. Sokağa bakan yapının daha gösterişsiz olan arka cephesi 427. Sokağa bakmaktadır. Sağında ve solunda yer alan yapılar günümüzde harabe halini almışsa da Köseoğlu Konağı ilk yapıldığı dönemde bitişik nizamda inşa edilmiş ve Germir geleneksel sokak dokusunun özgün bir parçası olarak ayakta kalmayı başarabilmiştir.

Sokaktan üç basamak çıkılarak binanın kuzeydoğu cephesinde yer alan ana giriş kapısına gelinmektedir. İçerlek yerleştirilmiş ahşap giriş kapısı yapının merkezinde konumlanmaktadır (Şekil 4.44a). Merdivenin her iki yanında yer alan ve oturma/yük vd. koyma amaçlı kullanılan taş setler 70 cm yüksekliğindedir. Bu setler hizasında başlayan ve dekoratif amaçlı kullanılan gömme sütunların (plastr) altı lale/soğan biçiminde, üstü ise 2 adet sade sütun başlığı ile süslemelidir. Her bir dilimi farklı renkte boyanmış yuvarlak kapı kemerinin ortasında ise çıkıntı yapan bir kilit taşı ve üzerinde 1868 tarihi yer alır (Şekil 4.44b). Kilit taşı ile aynı hizadaki kitabe/kartuş üzeri bezemesizdir. Kapı üzerindeki kartuşun sağında ve solunda simetrik olarak yerleştirilmiş (yonca yaprağı [75]/damla (Şekil A.16) formunda) yıldız pencerelerine yer verilmiştir (Şekil 4.44a).

Yapının ana giriş kapısının solunda, aynı cephe üzerindeki kemerli, tek kanatlı ahşap kapıdan ise ahıra (odunluğa) ulaşılmaktadır. Ön cephesi pencere yönünden oldukça zengin olan yapının tüm pencereleri ahşap kepenkli ve geçmeli, dövme demir parmaklıdır.

Şekil 4.43 Baki Köse Evi'nin kuzeydoğu cephesinin 428.sokaktan görünüşü, 2016

(a) (b)

Şekil 4.44 Baki Köse Evi'nin ana giriş kapısı ve kemer üzerinde yer alan 1868 tarihli kilit taşı, 2016

(c)

Şekil 4.45 Ana giriş kapısının kelebek kulbu ve özgün metal aksamı [75], 2016

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan üç basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı ufak bir giriş/aralık mekanına açılmaktadır. Kapının karşı duvarında konumlanan pencereler bodrum katın aydınlatılmasını ve havalandırılmasını sağlamaktadır. Kapının hemen sağında ise hela yer almaktadır. Helanın önündeki 5 basamak ile yapının birinci katına çıkılır. Odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun, orta sofalı Türk Evi plan şemasına uygun olduğu söylenebilir (Şekil 4.46). Bahsi geçen sofa üzerinde çeşitli boyutlarda odalar, ön cephede çıkma yapan köşk ve bodrum kat ile üst kata ulaşan taş merdivenler bulunmaktadır.

Birinci katta yer alan odalardan 2 tanesinde çalışma yapılabilmiştir. Bunlardan ilki yapının kuzeyinde yer alan ve sofaya/111B açılan "Şerbetlik ve sedirli oda/111A", ikincisi ise yapının doğusunda yer alan ve aynı şekilde sofaya/111B açılan "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/111D" dır. Yapının bodrum katı da oldukça işlevsel olup içinde ambar, ocak (11-1A) vd. hizmet birimleri ve inler yer almaktadır (Katalog No: 11.3).

Şekil 4.46 Baki Köse Evi'nin bodrum, zemin ve birinci kat planları (Çiz. B.Gündüz) [75]

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	

Konumu: Birinci katta bulunan 111A odası yapının kuzeyinde, 428. sokak cephesinde, zeminden birinci kata çıkan sofa merdivenin hemen sağında yer almaktadır. Yaklaşık 17.8 m2'dir (Katalog No: 11.1.1).

Tahmin edilen işlevi: Oturma/yatak odası. Ev sahibi Birsen Köse'den alınan bilgilere göre bu oda içinde şerbetliği olan "zarlı oda" olarak anılmaktadır (Şekil A.37). Buna ek olarak sokağa bakan cephede yer alması ve diğer odalara (111F ve 111D) oranla daha özenle döşenmiş olması açısından başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Sofadan/111B bir basamak yüksekte yer alan oda giriş kapısı tek kanatlı ve bezemelidir. Kapı tablasının alt ve üst kısımları simetrik olarak yerleştirilmiş kemerler ve kemer uçlarındaki soyutlanmış lale motifleri ile süslemelidir. Seki altına açılan kapının hemen karşısında (seki üstünde) yer alan ikinci bir kapı ile 111H no'lu diğer odaya geçilmektedir. Günümüzde banyo olarak düzenlenmiş olan odanın orjinalinde içinde gusülhaneli ahşap bir dolabı olduğu ancak sonradan kaldırıldığı bilinmektedir [75]. İkisi kuzeydoğu duvarında (D2), diğer ikisi kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarında (D3 ve D1) köşe penceresi şeklinde toplam dört adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar ve ahşap kepenkler yer alır. Odanın tüm duvarları iç ve dış bükey formlardaki (oluklu ve kaval şeklinde) zarlar ile kaplanmıştır (Katalog No: 11.1.2 (devam), 11.1.5, 11.1.7, 11.1.8, 111A.Mü3, 111A.T6, T7). Ev sahibinden alınan bilgilere göre orijinalinde ahşap göbekli bir tavanı vardır ancak tahrip olan tavandaki çökmenin önlenmesi amacıyla sonradan beton dökülmüştür. Seki altı ve seki üstü döşemesi ise ahşap kaplamadır.

Mobilyaları: Güneybatı duvarında (D4) bir şerbetliği ve kuzeydoğu cephesi önünde I şeklinde (tek kollu) bir sedir sekisi vardır. Odanın tüm duvarları tavana kadar uzanan ahşap duvar zarları (panolar/masif lambri [15]) ile kaplanmıştır. Oda kapısı yaklaşık 105 cm genişliğindeki seki altına açılmaktadır. Bu kısımdan 21 cm yüksekliğindeki sekiye, oradan da D2 duvarının önünde manzaraya yönelik düzenlenmiş olan ve yaklaşık 90 cm genişliğinde, 39 cm yüksekliğindeki tek kollu sedir sekisine çıkılmaktadır (Katalog No 11.1.1, 11.1.5, 11.1.6, 11.1.7).

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1.1
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	PLAN

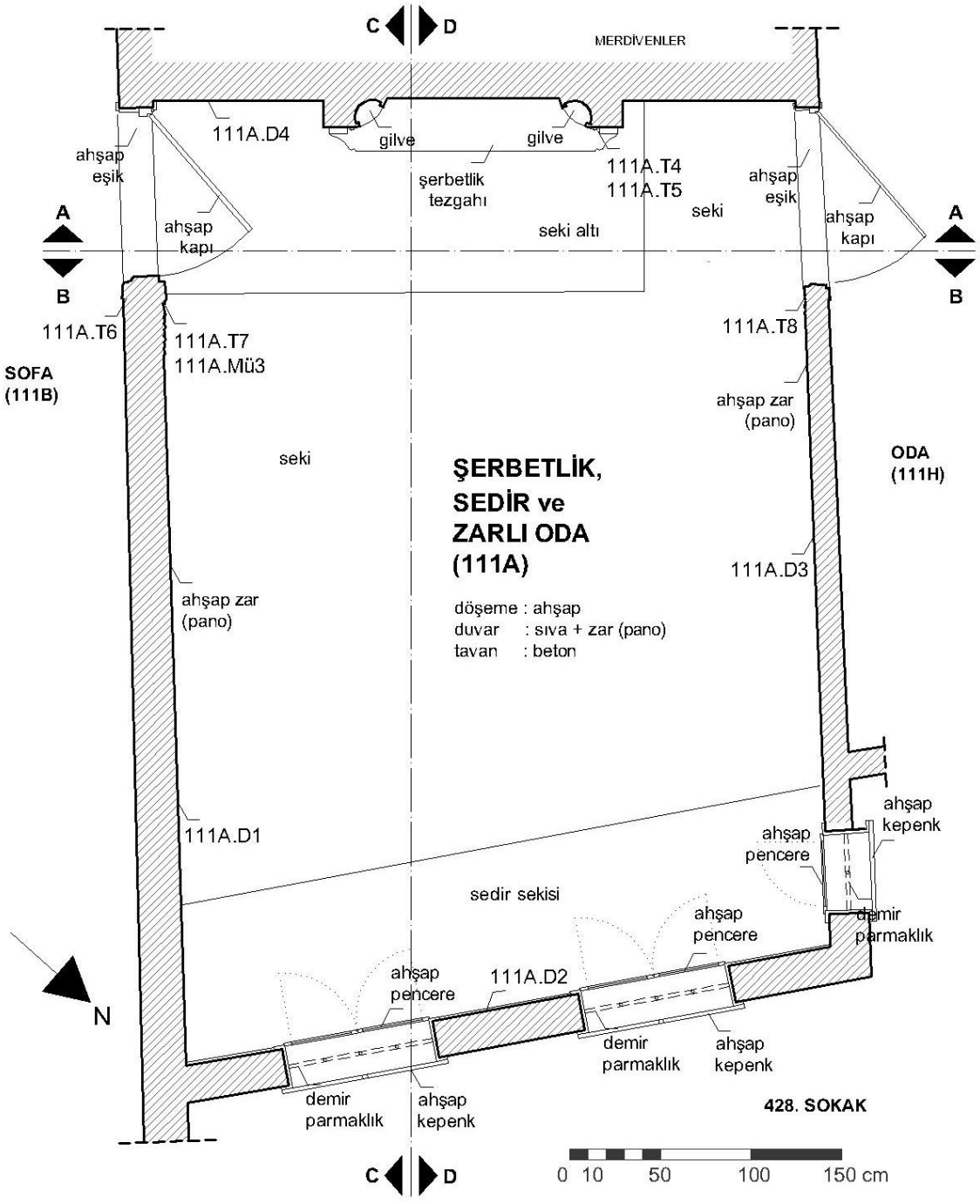

111A odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1.2
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın güneybatı duvarında (D4), sağ, sol ve üstündeki yivli duvar zarlarının merkezinde, ahşap ve alçı malzemenin bir arada kullanıldığı özgün bir şerbetlik yer alır (Katalog No: 11.1.2 (devam), 11.1.3, 11.1.4). 320 cm yükseklikte, 165 cm genişliğindeki şerbetlik zeminden tavana doğru incelendiğinde, alt kısmının 61.5 x 26.5 cm boyutlarında 4 adet ahşap dikdörtgen pano ile kaplandığı görülmektedir. Pano yüzeylerinin alt ve üst kısımlarında simetrik olarak yerleştirilmiş kemer biçiminde bezemeler yer alır (Katalog No: 11.1.3, 11.1.4, 111A.Mü2). Panoların hemen üzerinde yer alan şerbetlik tezgahı, yerden 86 cm yüksekte olup, 12.5 cm öne çıkıntılıdır. Tezgahın 10-12 cm üzerinden başlayan resimli hücre duvarı, gilveleri de içine alan, dış bükey formlu, dikdörtgen şeklindeki bir çerçeve ile sonlanmaktadır. Çerçevenin kenarları dendanlı (dişli) bir friz ile bezenmiştir (Katalog No: 11.1.4, 111A.T2)

Bezemeli hücre duvarının her iki yanında yer alan ve üçerli olarak tasarlanan alçı gilvelerin her biri farklı renklerde boyanmıştır. ¼ daire planlı olan gilvelerin alt ön yüzleri düz, üst kısımları kemerlidir (Katalog No: 11.1.4 (devam), 111A.Mü1). Dikdörtgen bir alınlık ve onun üzerindeki düz ve kaval silmelerden meydana gelen şerbetlik kemeri, her iki gilvenin yanında simetrik olarak konumlanan, düz ve düşey şeritlerle bezenmiş yarım daire planlı gömme sütunçelere taşıtılmaktadır. Sütunçe kaideleri dikdörtgen şeklinde olup (Katalog No: 11.1.4 (devam), 111A.T4, T5) başlıkları ise düz, asaba ve kaval silmeli bir profilden meydana gelmiştir ve yatayda devam eden yarım daire dilimli frizlerle süslemelidir (Katalog No: 11.1.4, 111A.T1).

Bahsi geçen şerbetliğin en göz alıcı bölümü ise hücre duvarı üzerinde yer alan duvar resmidir. Ağırlıkla kırmızı, yeşil ve mavi renklerdeki kök boyaların kullanıldığı resmin en üstünde (dış bükey formdaki başlık yüzeyinde) çift başlı bir kartal figürü ve tam ortalarında mavi renkli bir taç motifi yer almaktadır. Simetrik olarak yerleştirilen çiçek ve yaprak motifleri merkezdeki kartal motifinin kanatları altında çelenkler halinde sonlanmaktadır. Dikdörtgen şeklindeki hücre duvarının merkezinde ise bir kafes ve kafes içinde bir kuş figürü yer almaktadır. Barok dönemde sıklıkla kullanılan perde motifi en üstte kıvrımlı bir bordür altında üst üste katlanmış bir şekildeyken, sağda ve solda boğumlar halinde toplanarak asimetrik bir şekilde aşağıya doğru bırakılmıştır. Perdelerin tam ortasından sarkan iplerin uçlarında birer adet püskül, bu iplerin arasından sarkan zincirin ucunda ise hemen altındaki kafesi taşıyan bir çengel yer almaktadır (Katalog No: 11.1.2 (devam), 11.1.4).

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1.2 (devam)
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Mavi renkli kafesin altındaki köşelerden de aynı şekilde püsküller sarkmaktadır. Alt kısımda (zeminde) ise iki katlı bir köşk ve bahçesindeki ağaçlar resmedilmiştir. Ayrıca bahçenin tam ortasında, etrafı korkuluklarla çevrili, yerden yüksek, dikdörtgen bir set ve üzerinde vazodan çıkan çiçeklerle yaprakların resmedildiği bitkisel bir motif yer almaktadır.

Resmin geri kalan yüzeylerinde-özellikle hayvan figürlerine (kuş ve kartal başlarına) yönelik-kasıtlı tahribatlar olduğu görülmektedir.

111A odasının güneybatı duvarındaki (D4) şerbetlik ve ahşap duvar zarları, 2016

Duvar resmi üzerinde yer alan çift başlı kartal ve taç figürü ile zincir ucundaki çengele asılmış kafes içindeki kuş figürü

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1.3
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	A-A KESİTİ

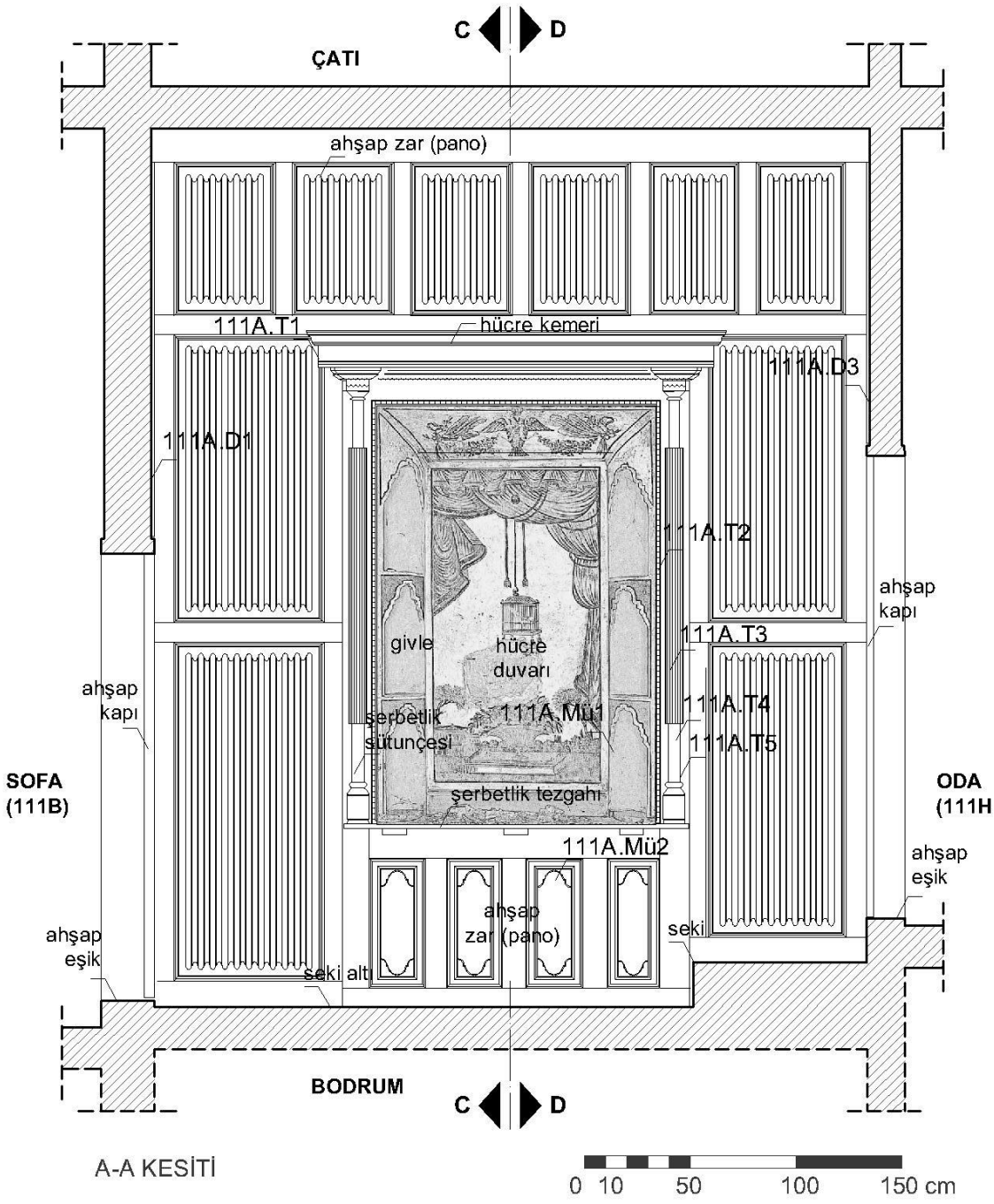

111A odasının güneybatı duvarındaki (D4) şerbetlik ve ahşap duvar zarları

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1.4
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	ŞERBETLİK DETAYLARI

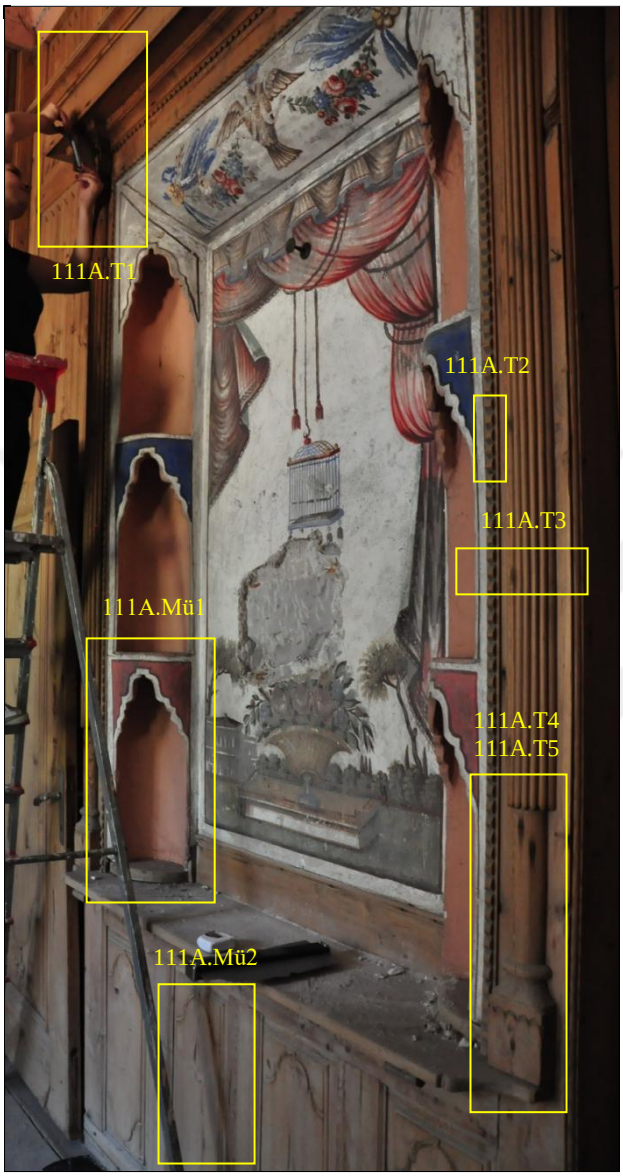

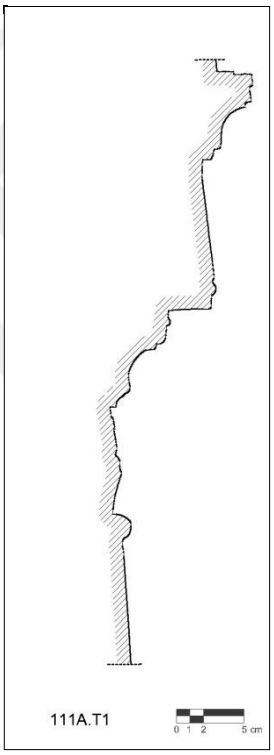

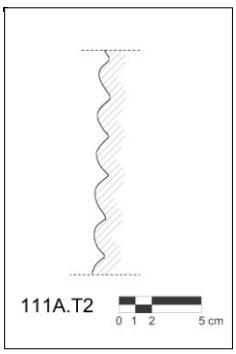

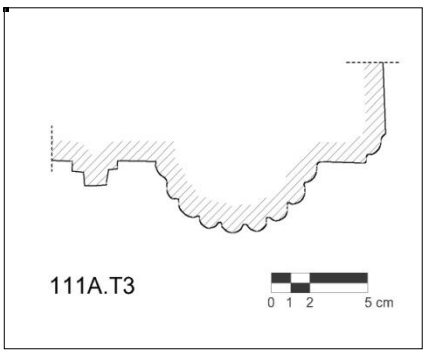

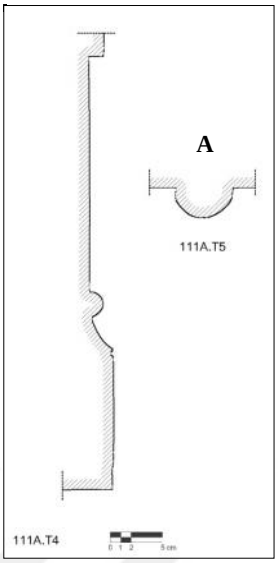

111A.T4 ve 111A.T5

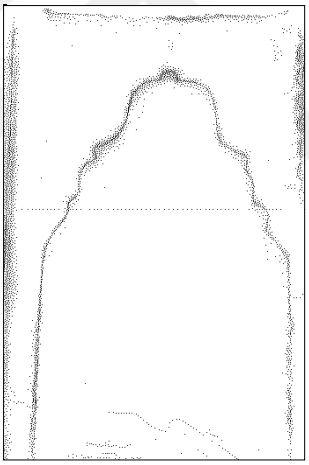

111A.Mü1

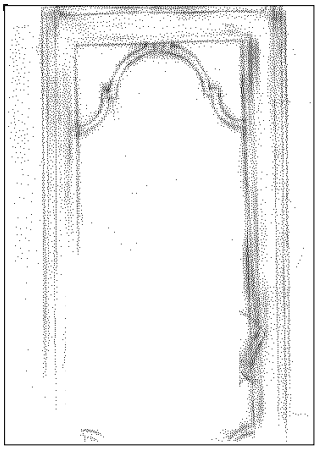

111A.Mü2

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1.5
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

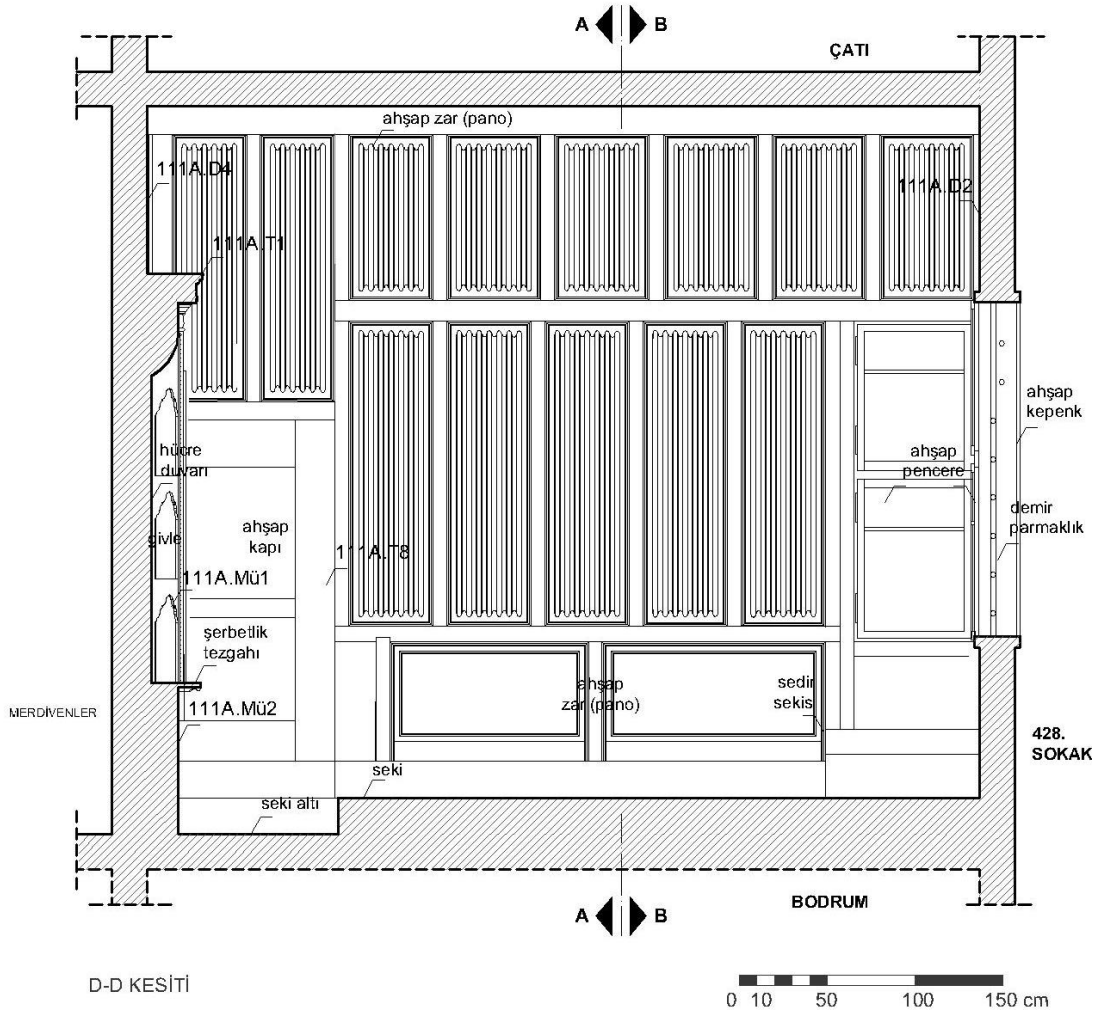

111A odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) 111H no'lu odanın kapısı, ahşap duvar zarları ve köşe penceresinin önden görünüşü ile D4 duvarındaki şerbetliğin ve D2 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1.6
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

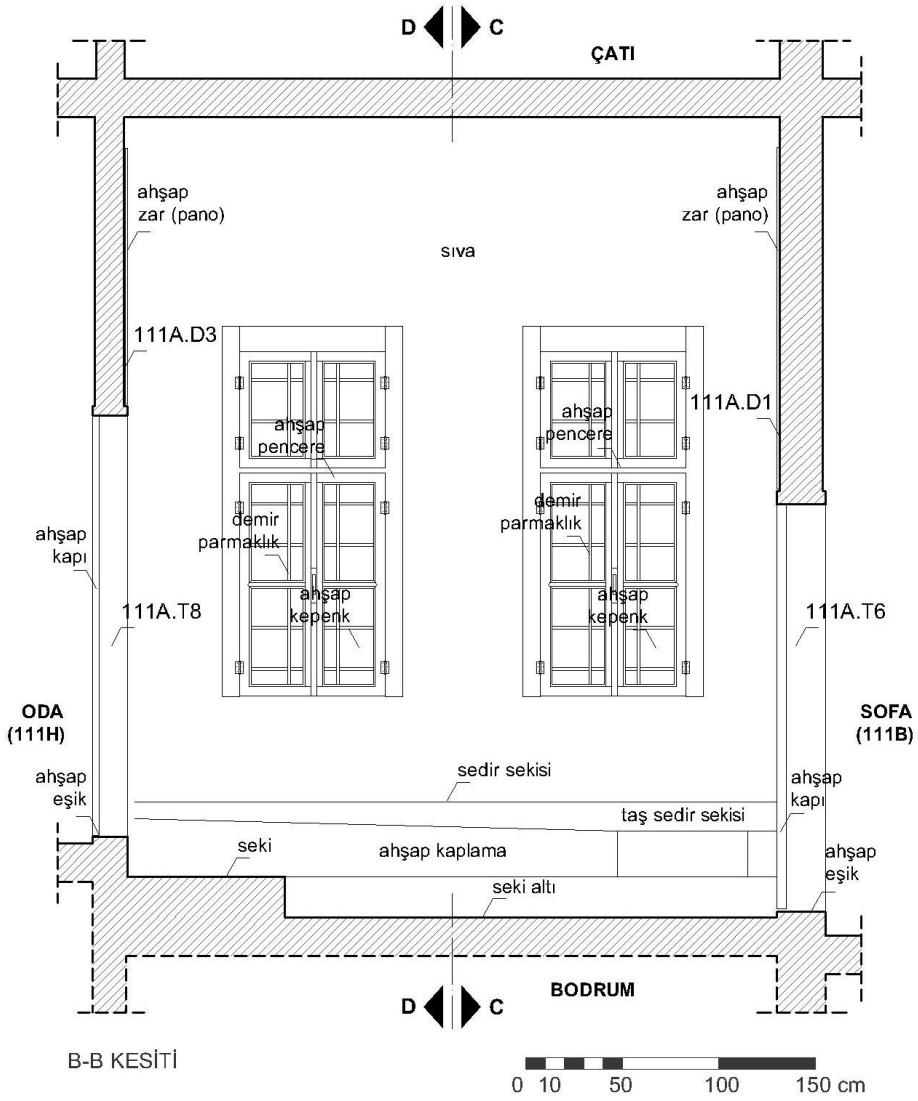

111A odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) ahşap pencereler ve sedir sekisi

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.1.7
ŞERBETLİK, SEDİR ve ZARLI ODA (111A)	D1 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

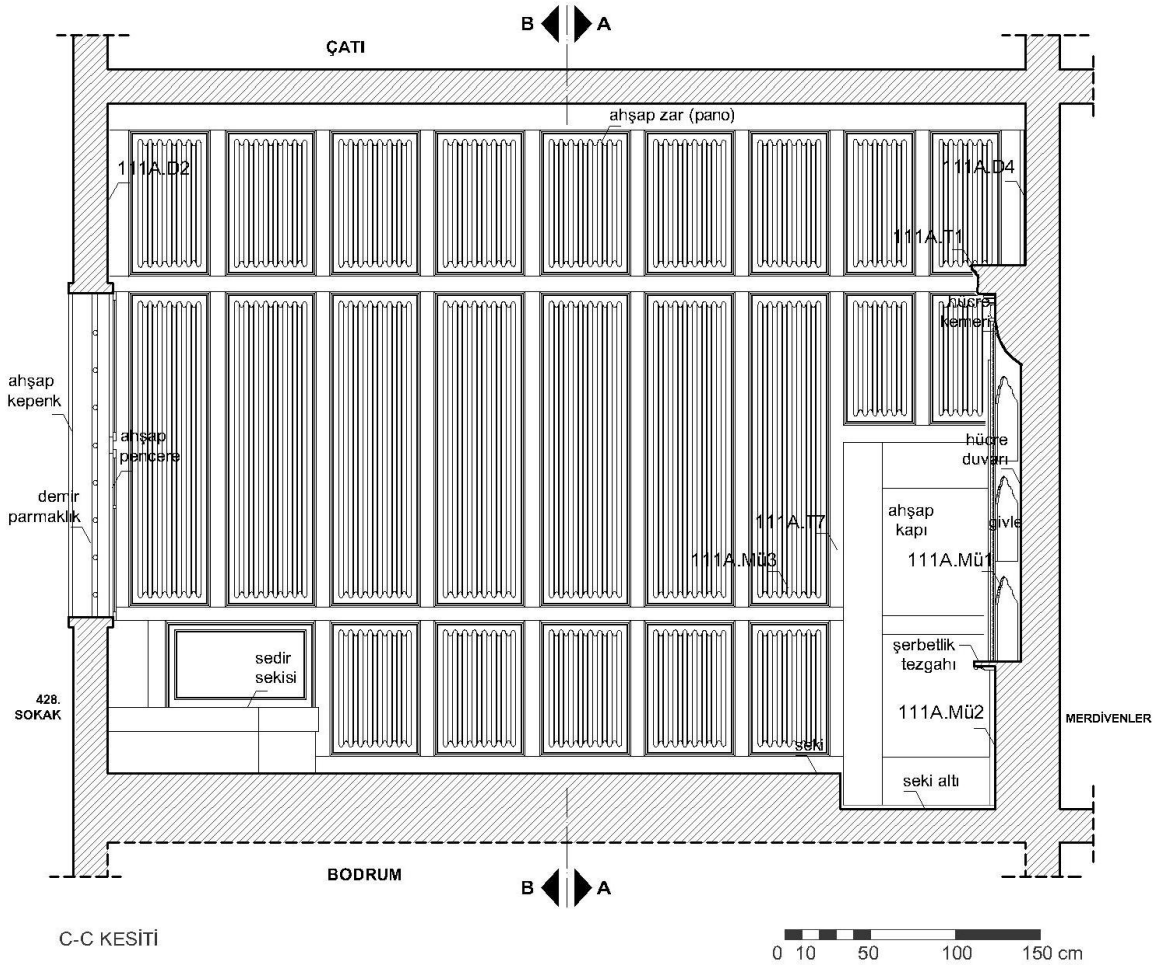

111A odasının güneydoğu duvarındaki (D1ahşap duvar zarları ve oda kapısının görünüşü ile D2 duvarındaki sedir sekisi ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

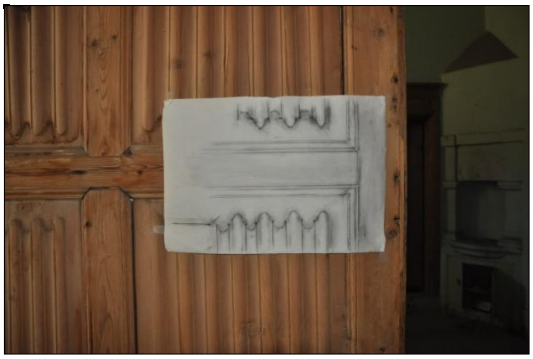

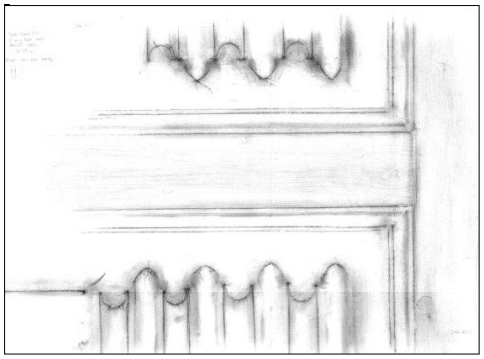

111A.Mü3

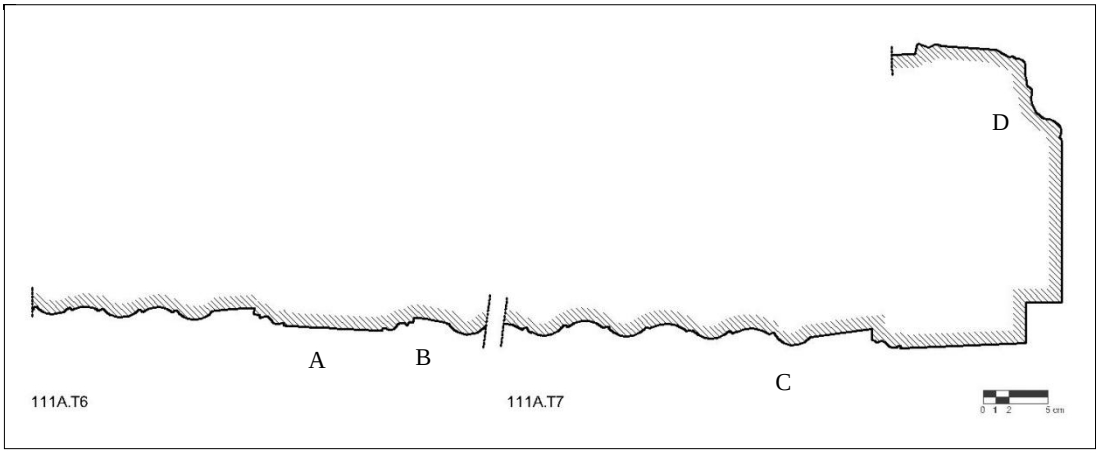

Oda kapısı ve zarlardan alınan tarak izleri (111A.T6 ve 111A.T7)

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (111D)	

Konumu: Birinci katta bulunan 111D odası yapının doğusunda, 428. sokak cephesinde yer alır ve yaklaşık 27.6 m2'dir (Katalog No: 11.2.1).

Tahmin edilen işlevi: Oturma/yatak odası. Ev sahibi Birsen Köse'den alınan bilgilere göre bu oda içinde yüklük ve şerbetliği olan "büyük oda" olarak anılmaktadır (Şekil A. 37).

Yapı elemanları: İkisi kuzeydoğu duvarında (D2) çift kanatlı, diğer ikisi kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarında (D3 ve D1) daha dar ve ufak boyutlarda olan tek kanatlı köşe pencereleri şeklinde, toplam dört adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar ve ahşap kepenkler yer alır (Katalog No: 11.2.1, 11.2.5, 11.2.7). Ev sahibinden alınan bilgilere göre orijinalinde ahşap çıtalı bir tavanı vardır ancak tadilat sonrasında tavan döşemesi değiştirilmiş ve beton dökülmüştür. Seki altı ve seki gibi bir ayrım görülmeyen zemini ise taş kaplıdır.

Mobilyaları: Güneybatı duvarında (D4) bir şerbetliği ve kuzeydoğu ve güneydoğu cepheleri önünde yer alan L şeklinde bir sedir sekisi vardır (Katalog No: 11.2.1). 37 cm yükseklikteki sedir sekisi taştır ve hemen üzerinde 11.5 cm genişliğinde, yatay ahşap bir kayıt (sandalyalık silmesi) yer alır. Bu kayıt zeminden 95 cm yükseklikte, 22 cm genişliğindeki ahşap sedir yanlığı (kolçak) ile sonlanmaktadır (Katalog No: 11.2.5). Ahşabın oyulmasıyla elde edilen şerit/çubuk şeklindeki bezemeler sedirin ön yüzünde yer almaktadır. Ön yüzden hafif çıkıntı yapan sedir başlığının kenarları iç bükey, orta kısmı ise yarım daire şeklini almış bir kemer formundadır (Katalog No: 11.2.5, 11.2.6, 111D.T2).

Kapının tam karşısında, sedir yanlığı ile D4 duvarındaki döşeklik dolabı arasında ahşap, gömme bir dolap daha vardır. Zeminden itibaren 185 cm yüksekliğe kadar çıkan çift kapaklı bu dolap, 111 cm genişliğinde, 65 cm derinliğindedir. Boyutu ve konumu itibariyle döşeklik olarak kullanılmış olduğu tahmin edilmektedir. Diğer dolap kapaklarında olduğu gibi yüzeyleri kemer biçiminde ve uç kısımları palmet benzeri bir bitki motifi ile süslemeli ile süslemelidir (Katalog No: 11.2.6, 111D.Mü6). Dolabın üstünde ve yanında yer alan duvar zarları ise yalın bir üslup içinde düzenlenmiş olup, kenarları iç ve dış bükey formlarda pahlanmış, yatay ve düşey panolardan meydana gelmektedir (Katalog No: 11.2.5, 11.2.6, 111D.Mü3, 111D.Mü4, 111D.Mü5).

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.2.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (111D)	PLAN

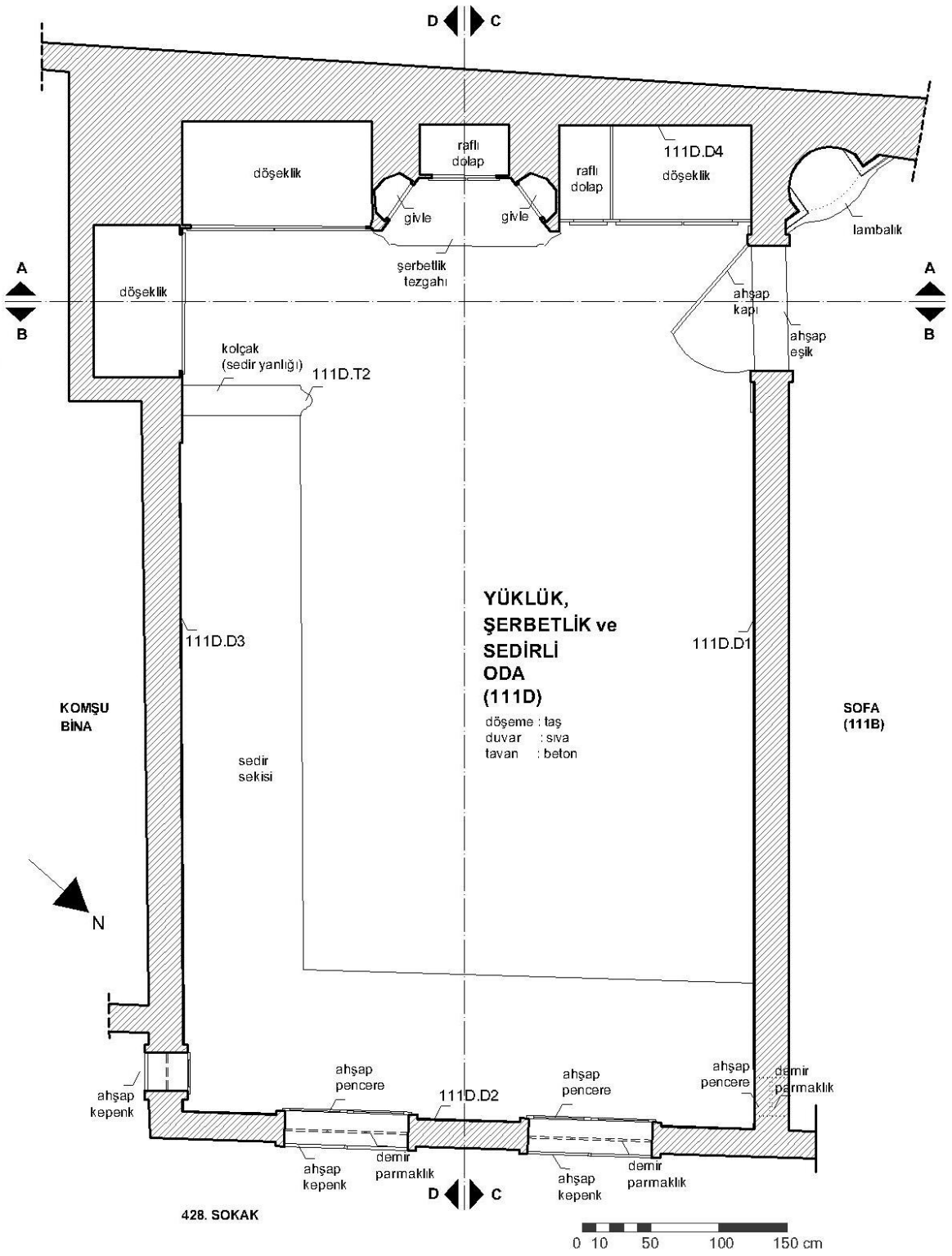

111D odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.2.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (111D)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın güneybatı duvarındaki (D4) şerbetlik sağında ve solunda yer alan ahşap dolaplarla birlikte tasarlanmıştır. Yukarıdan aşağıya doğru incelendiğinde, en üst kısımda kontrlplakla kaplanmış yüzey içinde külah şeklinde bir başlık yer alır. Bu kısmın özgün olup olmadığı tespit edilememiştir. Düz olan hücre kemerinin altında yer alan hücre duvarı, kapaklı ve 2 raflı bir dolap olarak tasarlanmıştır. Dolap kapağı üzerinde, dilimli frizlerler çevrelenmiş, salbekli şemse biçiminde bir pano düzenlemesi ve merkezinde rozet bulunan başka bir motif yer almaktadır (Katalog No: 11.2.4, 111D.Mü1).

Hücre duvarının sağında ve solunda yer alan gilveler, 3'erli olarak tasarlanmış olup alt ön yüzleri düz, üst kısımları yarım daire dilimli bir şerit bezeme ile süslemeli, ufak koltuklara oturan ve birer volütle sonlanan dekoratif kırık kemerlerden meydana gelmektedir (Katalog No: 11.2.4, 111D.Mü1). Bahsi geçen bu gilveler, düz planlı şerbetlik tezgahı sonlanmaktadır. Tezgah altı sağ ve solda düşey panolar şeklinde olup ortası çift kapaklı bir dolap olarak düzenlenmiştir.

Şerbetliğin solunda tek kapaklı (raflı) ve çift kapaklı olmak üzere iki adet dolap yer almaktadır. Sağında da yine aynı şekilde 140 cm genişliğinde, 76 cm derinliğinde, çift kapaklı bir döşeklik dolabı yer alır. Şerbetlik ve döşeklik dolabının (yüklük) üst kısımları ayrı ayrı düzenlenmiş yatay dikdörtgen panolar ve devamında yer alan profilli silmelerle çevrelenmiş olup, bu düzen D1 duvarındaki kapı üzerinde ve D3 duvarındaki gömme dolap üzerinde de aynı şekilde sürdürülmüştür (Katalog No: 11.2.3, 11.2.4, 111D.T1).

111D odasının güneybatı duvarında (D4) yer alan döşeklikli yüklük, şerbetlik ve gömme dolap, 2016

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.2.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (111D)	A-A KESİTİ

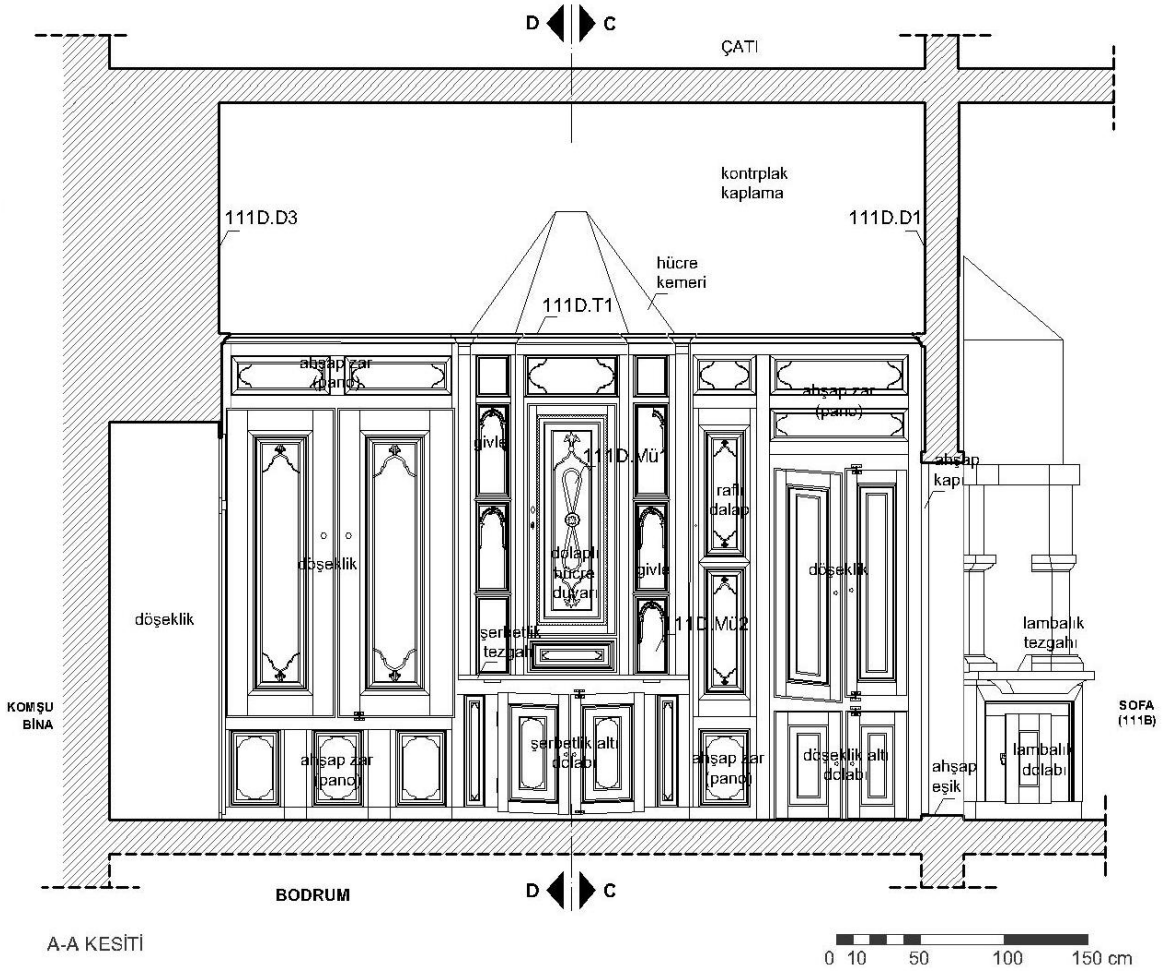

111D odasının güneybatı duvarında (D4) yer alan döşeklikli yüklük, şerbetlik ve sofadaki lambalığın önden görünüşü ile D3 duvarındaki gömme dolabın kesiti

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.2.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (111D)	ŞERBETLİK DETAYLARI

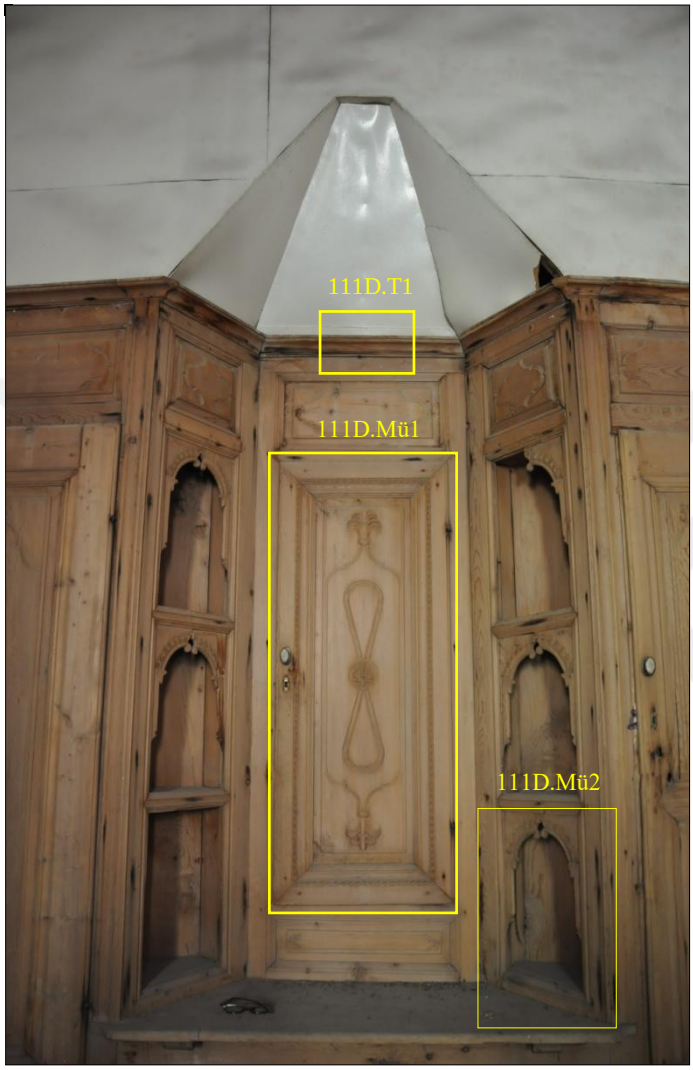

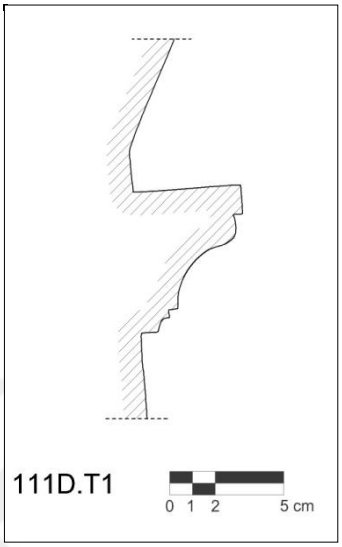

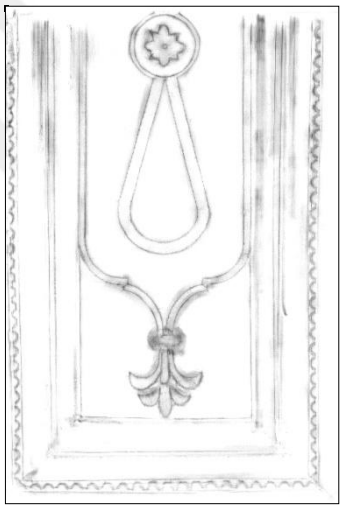

111D.Mü1

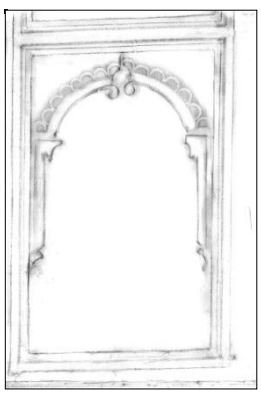

111D.Mü2

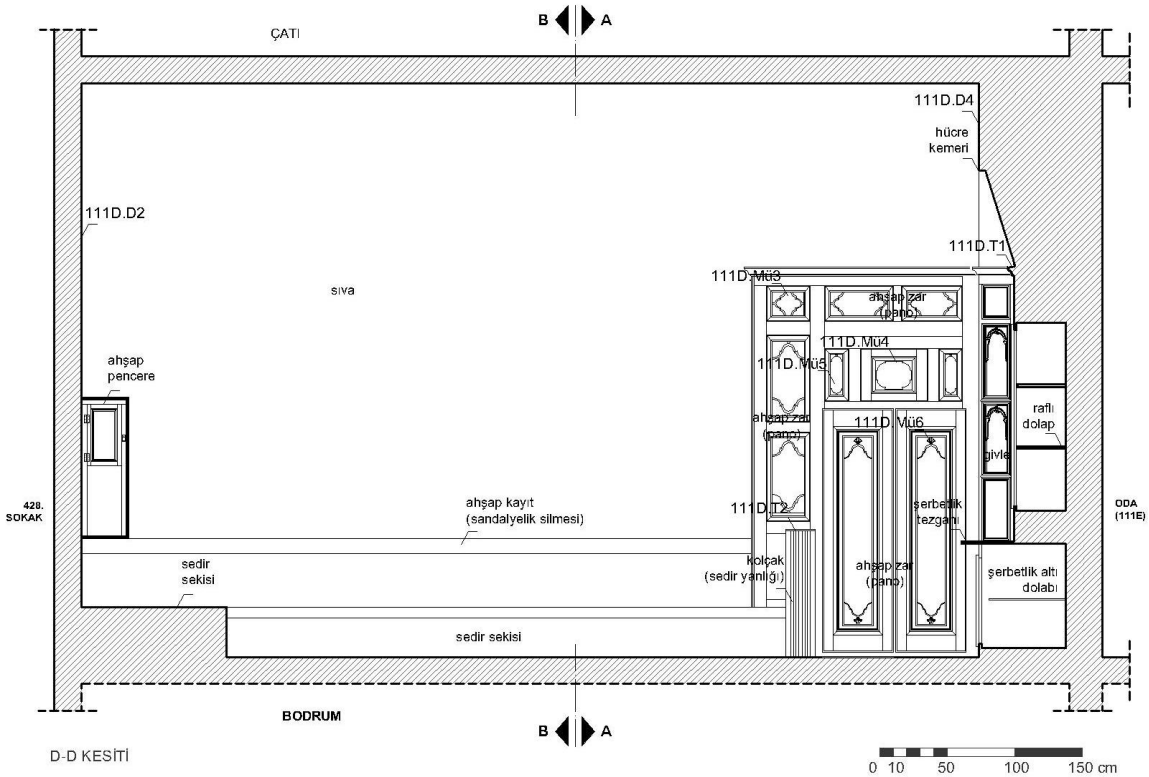

111D odasının güneydoğu duvarında (D3) yer alan köşe penceresi, sedir sekisi, kolçak ve gömme dolabın önden görünüşü ile D2 duvarındaki sedir sekisi ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

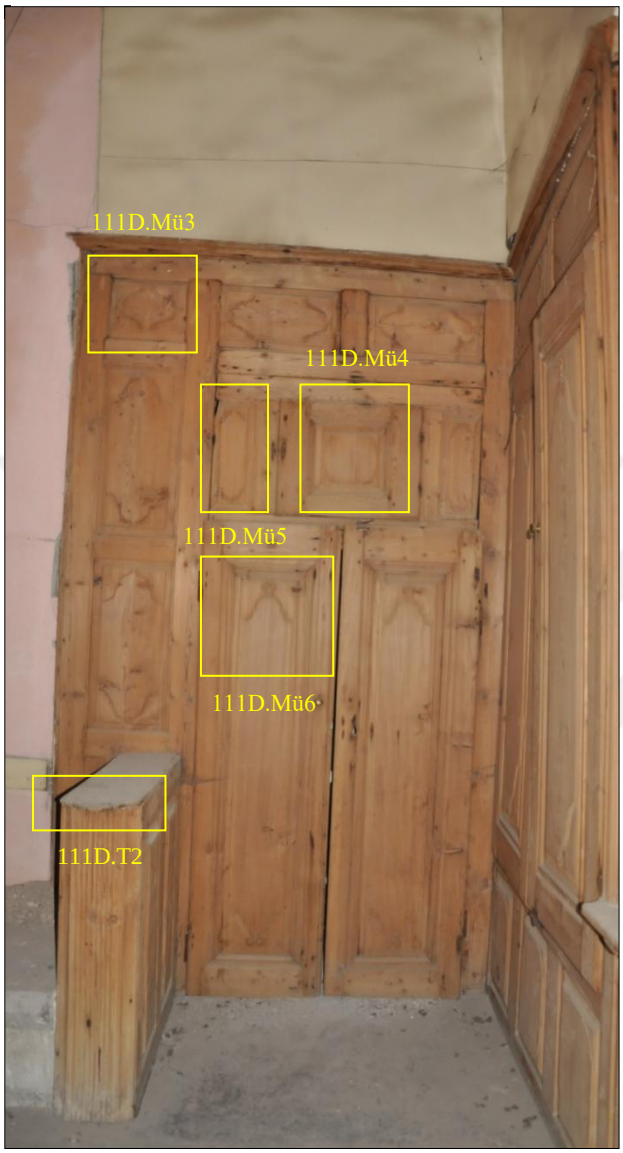

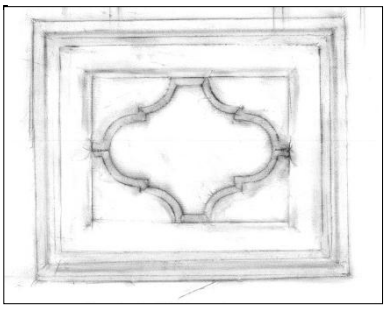

111D.Mü3

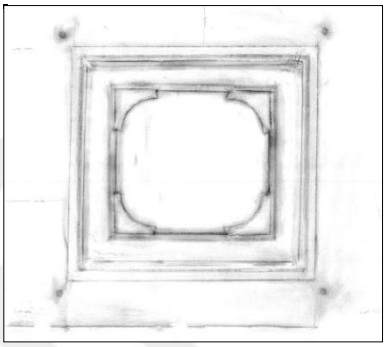

111D.Mü4

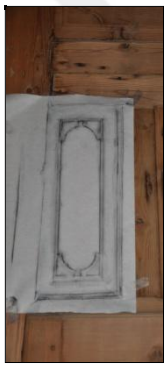

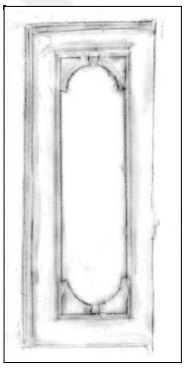

111D.Mü5

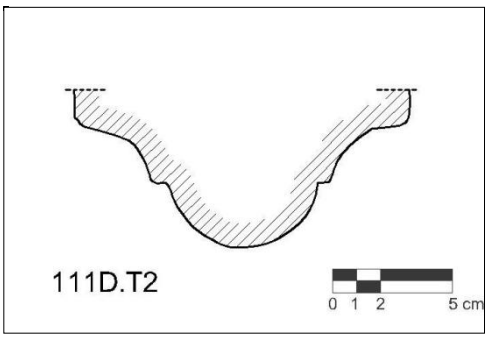

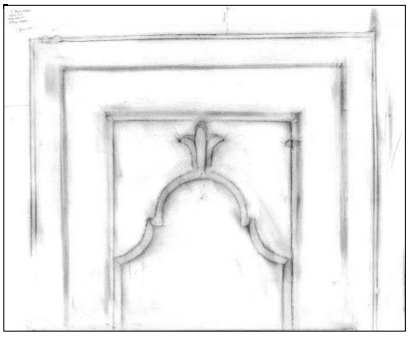

111D.Mü6

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.2.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (111D)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

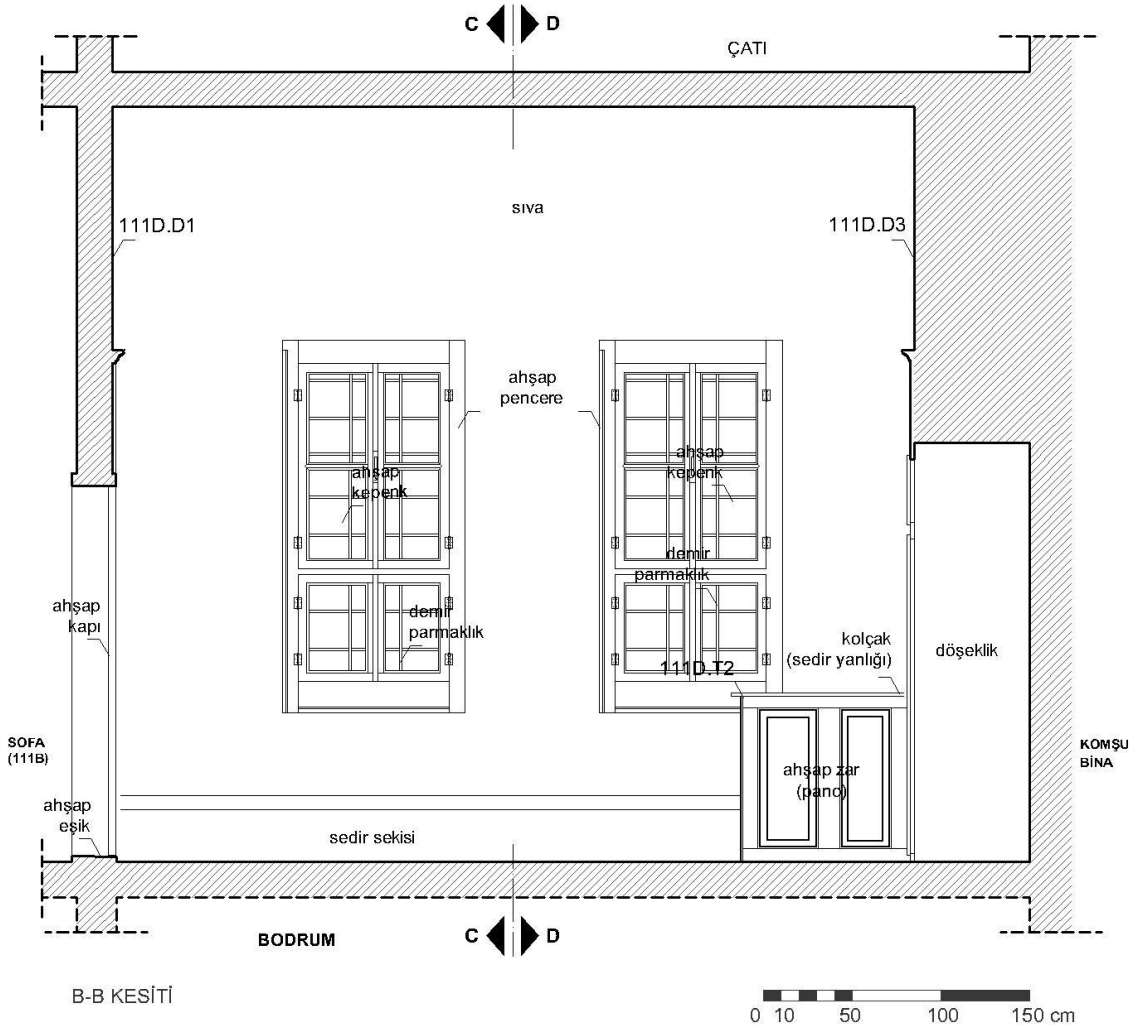

111D odasının kuzeydoğu duvarında (D3) yer alan ahşap pencereler ve sedir sekisi ile D3 duvarındaki gömme dolabın kesiti

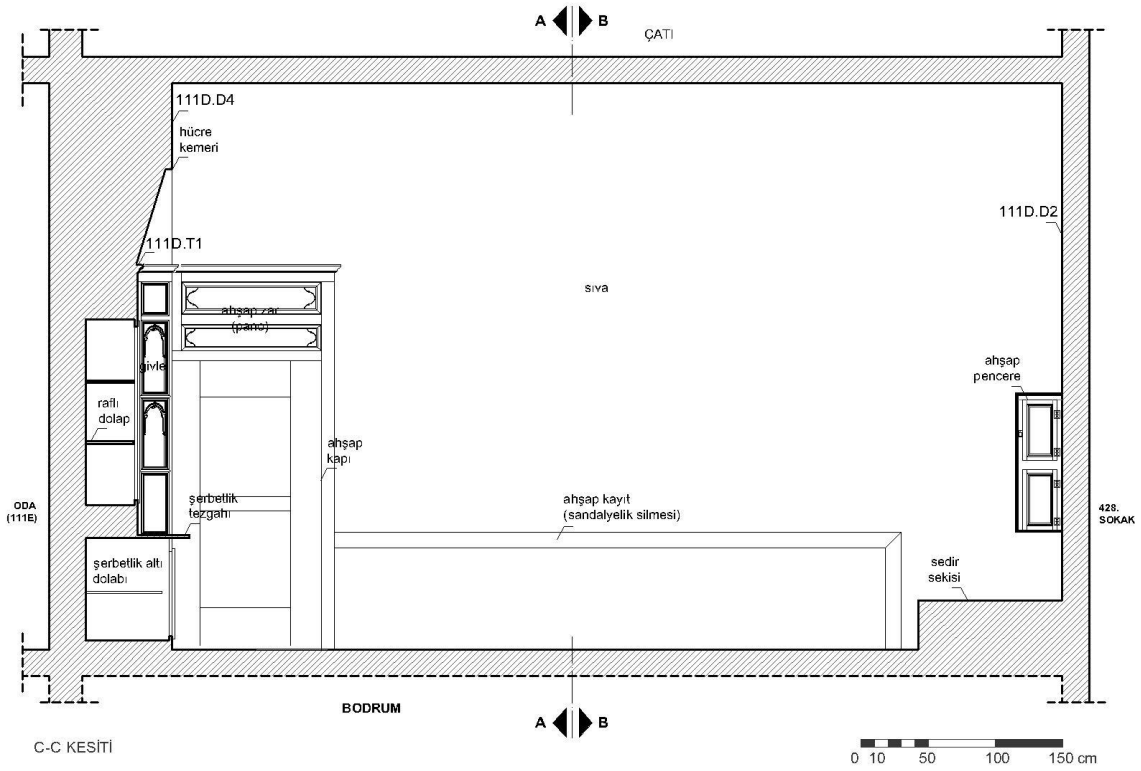

111D odasının kuzeybatı duvarında (D1) yer alan oda kapısı ve köşe penceresi ile D4 duvarındaki şerbetliğin ve D2 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

BAKİ KÖSE EVİ (YAPI 11) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 11.3
BODRUM KAT MEKANLARI (11-1A)	AMBAR ve OCAK

Bodrum kattaki mahzen-1'de yer alan taş ambar, 2016

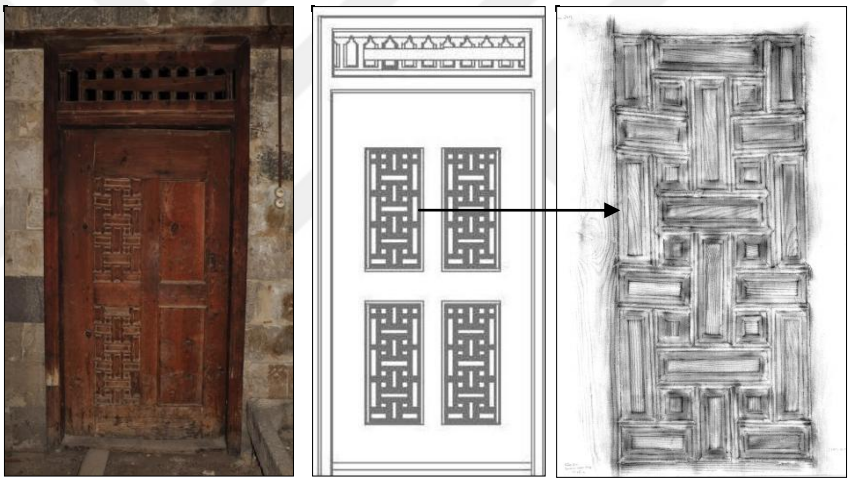

Bodrum kattaki mahzen-2'nin kündekari tekniğindeki giriş kapısı, çizimi [75] ve ıstampajı, 2016

Bodrum kattaki mahzen-1'de yer alan taş kemerli ocak ve mahzen-2'deki ahşap dolap, 2016

4.2.2 Mehmet Ali Akdağ Evi Mobilyaları

Yapı no: 12

Eski adı: -

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: Mehmet Ali Akdağ

Güncel durumu: Kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 16.06.2014[1]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Şişmanoğlu mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 428. sokak, Kapı no: 31; 11292 ada, 17 parsel (Şekil 4.47).

(a) (b) (c)

Şekil 4.47 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] KKTVKK'nun 82 toplantı numaralı, 16.06.2014 tarihli, 1072 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.17).

Yapının genel durumu:

Bitişik nizamda inşa edilen yapının kuzeybatısında Baki Köse Evi (Yapı no: 11), güneydoğusunda ise günümüzde yıkılmış olan harabe bir yapı yer almaktadır. Bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşan Mehmet Ali Akdağ Evi'nin günümüzde birinci katı ve zemin katın doğusunda yer alan (içinde özgün bir yüklüğü bulunan) odası/12ZC yıkılmış durumdadır (Katalog No: 12.2b). Çift çıkmalı cephe düzenine sahip olan yapının yıkılan birinci katından geriye, kuzey cephedeki çıkmayı destekleyen yüzeyleri bezemeli ahşap eliböğründeler kalmıştır (Şekil 4.48).

Yapının kuzeydoğu cephesinde bulunan ana giriş kapısı sokak kotundan 5 basamak yüksekte ve cepheden içe çekilmiş durumdadır. Ahşap tek kanatlı giriş kapısı, dişili erkekli taşlar ile oluşturulmuş geçmeli daire/yuvarlak kemerlidir. Kemer üzerinde yer alan tepe penceresi dikdörtgen şeklinde ve ferforje demir parmaklıklıdır (Şekil 4.49). Ana giriş kapısının yanında (Baki Köse Evi'nin (Yapı No: 11) 111D odasının altında) yer alan ahşap tek kanatlı, yuvarlak taş kemerli kapıdan bodrum kata, bodrumun girişinde, kapının hemen karşısında yer alan taş merdivenlerle de yapının zemin kat sofasına/12ZB ulaşılmaktadır (Şekil 4.50).

Kuzeydoğu cephesinin bodrum kat hizasında, kare biçiminde toplam 4 adet (1 tanesi sonradan kapatılmış) demir parmaklıklı penceresi, zemin kat hizasında ise 2 tanesi köşe penceresi şeklinde toplam 6 adet (1 tanesi oda ile birlikte yıkılmıştır) ahşap kepenkli ve geçmeli demir parmaklı penceresi vardır.Yığma sistemde inşa edilmiş olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır.

Şekil 4.48 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin komşu yapılar olan ilişkisi, 2006 (Fot. Ali Temiz Arşivi)

Şekil 4.49 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin 428.sokaktan görünüşü ve kuzeydoğu cephesinde yer alan ana giriş kapısı, 2018

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan beş basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı sekizgen şeklindeki zemin kat sofasına/12ZB açılmaktadır (Katalog No: 12.2a, Şekil 4.50). Sofa etrafında çeşitli boyutlarda odalar, katlar arası ulaşımı sağlayan merdiven kovası ve deniz kızı figürlü bir duvar resmi yer almaktadır. Odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun orta sofalı Türk Evi plan şemasına uygun olarak düzenlendiği söylenebilir (Şekil 4.50). Günümüzde yapının yıkılmış olan birinci kat mobilyaları hakkında bir yorum yapılamasa da, bodrum katta geniş taş kemerlerle birbirine bağlanan işlevsel mekanların (ambar, depo vd.) ve ocak gibi sabit mobilyaların bulunduğu görülmektedir (Katalog No: 12.5).

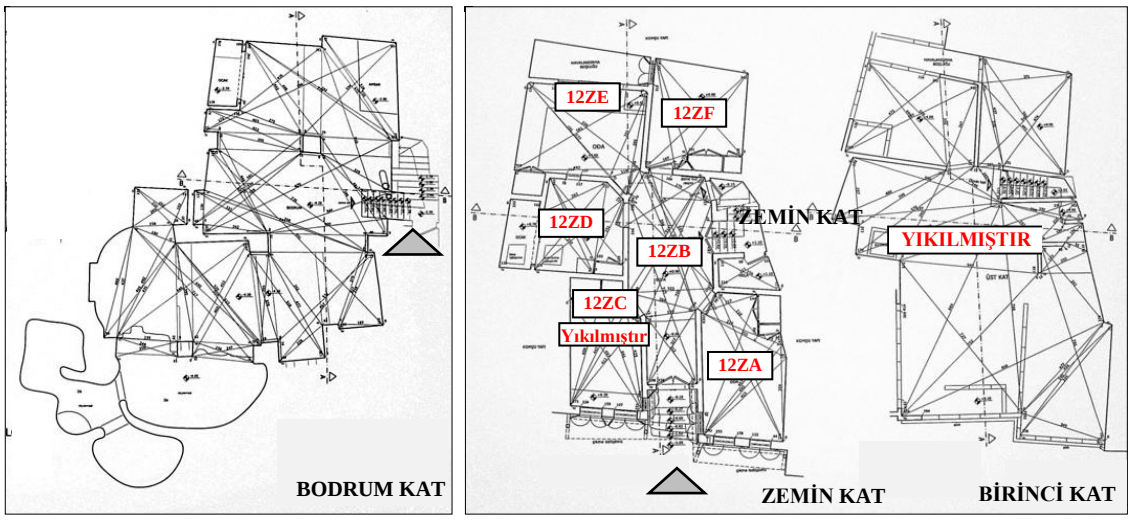

Şekil 4.50 Mehmet Ali Akdağ Evi'nin bodrum, zemin ve birinci kat planları (Çiz. E.Gök, D.Ercan, S.Gölgelioğlu)[1]

[1]Yapının bodrum, zemin ve birinci kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

MEHMET ALİ AKDAĞ EVİ (YAPI 12) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 12.1
SOFA (12ZB)	

Yapının kuzeyinde (ana giriş kapısının sağında) içinde yüklüğü bulunan 12ZA no'lu oda yer almaktadır. Oda kapısı sofadaki diğer kapılar gibi pahlı olarak yerleştirilmiştir. Ahşap, tek kanatlı ve pano yüzeyleri eklemeli S ve C kıvrımlardan meydana gelen kemerler ve uçlarındaki palmet motifleri ile süslemelidir (Katalog No: 12.2c). Duvardan çıkıntılı (gömülü olmayan) olan yüklüğün alt kısmı kapaklı bir dolap (kapağı kırılmıştır) ve zar (pano) şeklinde, orta kısmı ise çift kapaklı ve rafsız olarak düzenlenmiş olup döşeklik olarak kullanılır. Alt kısımdaki bu zarlar, döşekliğin solunda (düşeyde) ve üzerinde (yatayda) tekrar edilmiş, en üst kısımda ise profilli bir silme ile sonlandırılmıştır (Katalog No: 12.2d).

12ZA odasının yanında (kuzeybatıda) yer alan merdivenlerle birinci kata, bodruma ve 428.sokağa ulaşılmaktadır. Merdivenlerin sağında (batıda) bir hela, kapının karşısında (güneybatıda) 12ZF no'lu yüklüklü oda (girilememiştir) yer alır.

Bahsi geçen odanın/12ZF sofa duvarındaki resimde bir deniz kızı tasvir edilmiştir. Sıva altından görüldüğü kadarıyla, turuncu renkte dalgalı bir çerçeve içinde yer alan figürün, üst kısmı çıplak kadın vücudu şeklinde olup belden aşağıya uzanan dalgalı siyah saçları vardır. Yarı insan yarı balık vücutlu olan figürün alt kısmı ise balık kuyruğu şeklinde kıvrımlı ve pulludur (Katalog No: 12.3a). Sağ eliyle bir çapayı (Katalog No: 12.2b), sol eliyle ise bir gemi/kadırgayı (Katalog No: 12.2c) tutan deniz kızının üst kısmı ten renginde, kuyruğu ve pulları ise gri üzeri siyah ile konturlenmiştir. Deniz ve gökyüzünü temsilen ise mavi ve gri renklerin kullanıldığı resim kasıtlı müdahaleler (evdeki çocukların bahsi geçen resimden korkmaları sebebiyle üzeri sıvanarak boyanmıştır) bakımsızlık vd. nedeniyle büyük ölçüde hasar görmüştür.

Yapının güneyinde yer alan odanın/12ZE güneybatı ve kuzeybatı duvarları önünde L şeklinde bir sedir sekisi ve seki bitiminde (oda kapısının karşısında) bir çağ taşı ile üst köşesinde alçı bir raf yer alır. Bahsi geçen raf şerbetlik gilveleri gibi dekoratif kemerlidir (Katalog No: 12.4a).

Yapının güneydoğusunda (merdivenlerin karşısında) yer alan oda/12ZD içinde, güneydoğu duvarını boydan boya kaplayan, taş kemerli bir ocak (Katalog No: 12.4b) ve hemen yanında ahşap terekler bulunmaktadır.

MEHMET ALİ AKDAĞ EVİ (YAPI 12) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 12.2
YÜKLÜKÜ ODALAR (12ZA ve 12ZC) ve SOFA (12ZB)	

(a) (b)

12ZB no'lu sofa (a) ve yıkılan 12ZC no'lu odanın güneydoğu duvarındaki yüklük ve zarlar (b), 2018

(c) (d)

12ZA odasının bitkisel bezemeli oda kapısı (c) ve kuzeybatı duvarındaki yüklük (d), 2018

MEHMET ALİ AKDAĞ EVİ (YAPI 12) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 12.3
SOFADAKİ/12ZB DUVAR RESMİ	

(a) 12ZB no'lu oda (sofa)'nın güneybatı duvarındaki (12ZF no'lu oda duvarı) deniz kızı figürlü duvar resmi, 2018

(b)

(c)

Deniz kızının ellerinde tuttuğu çapa (b) ve kadırga (c) detayları, 2018

MEHMET ALİ AKDAĞ EVİ (YAPI 12) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 12.4
ÇAĞ'LI (12ZE) ve OCAKLI ODA (12ZD)	

(a) 12ZE odasının güneybatı duvarındaki çağ taşı ve üzerinde yer alan (gilve biçiminde) alçı raf, 2018

(b) 12ZD odasının (tokana) güneydoğu duvarında yer alan taş kemerli ocak, 2018

MEHMET ALİ AKDAĞ EVİ (YAPI 12) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 12.5
BODRUM KAT MEKANLARI	

Mehmet Ali Akdağ Evi'nin bodrum katında yer alan taş kemerli mekanlar, 2018

4.2.3 İbrahim Akdağ Evi Mobilyaları

Yapı no: 13

Eski adı: Rum Kızı Şikar'ın Evi[1]

Yapım yılı: 1862

Mimarı: -

Mülkiyeti: İbrahim Akdağ

Güncel durumu: Kullanılmaktadır.

Tescil yılı: 16.06.2014 [2]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Şişmanoğlu mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 428. Sokak, Kapı no: 27; 11292 ada, 20 parsel (Şekil 4.51).

(a) (b) (c)

Şekil 4.51 İbrahim Akdağ Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Ev sahibi İbrahim Akdağ tarafından yazılan belgede yer alan bilgidir (Şekil A.41).

[2] KKTVKK'nun 82 toplantı numaralı, 16.06.2014 tarihli, 1072 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.18).

Yapının genel durumu:

Günümüzde İbrahim Akdağ ve ailesi tarafından kullanılmakta olan yapı bodrum ve zemin kattan oluşmaktadır (Şekil 4.52). Tüm katları korunmuş ve iyi durumda olan yapı simetrik bir cephe düzenine sahiptir ve doğu köşesi zemin kotundan ahşap kat silmesine kadar pahlanmıştır. Bu sayede sadece bu köşede meydana gelen zemin kat çıkması, tüm cepheyi çevreleyen ahşap silme ve altındaki destekle/yastıkla birlikte ahşap bir konsola taşıtılmıştır. Bahsi geçen ahşap desteğin merkezine yarım rozet motifi, yanlarına da simetrik olarak volüt kıvrımlar yerleştirilmiştir (Şekil 4.53).

Sokağa paralel konumlanan kuzeydoğu cephesi üzerindeki ana giriş kapısı zeminden beş basamakla yükseltilerek içe çekilmiş olup cephenin tam ortasında yer almaktadır. Basamak rıhtlarında (3.ve 4.basamak) bodrum kat ile bağlantılı (günümüzde kapatılmış) beş adet havalandırma/aydınlatma deliği bulunur. Çift kanatlı ve yuvarlak kemerli kapı kırmızı renkte boyanmıştır. Kilit taşında yazılı olan 1862 tarihinden dolayı yapının bu tarihlerde inşa edilmiş olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 4.54). Kapı üzerinde yer alan dikdörtgen şeklindeki tepe penceresi demir ferforje ile süslemelidir. Pencereyi de içine alacak şekilde kapı etrafında dolanan ve dikdörtgen bir çerçeve oluşturan silmeler yalın ve bezemesizdir.

Ön cephesi 428.sokak üzerinde yer alırken arka cephesi 427. sokağa bakmaktadır. Kuzeydoğu cephesindeki ana giriş kapısı dışında, yapının güneydoğusunda yer alan ve bodrum kata ulaşımın sağlandığı tek kanatlı ahşap bir kapısı daha vardır. Ön ve yan cephelerin tamamı pencere yönünden oldukça zengin olup zemin kat hizasındakiler çoğunlukla ½ oranında, ahşap kepenkli ve geçmeli dövme demir parmaklı, bodrum kat hizasındakiler ise kare şeklinde, kepenksiz ve demir parmaklıdır.

Yığma sistemde inşa edilmiş olan yapının ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır.

Şekil 4.52 İbrahim Akdağ Evi'nin kuzeydoğu ve güneybatı cephelerinin 428.sokaktan görünüşü, 2016

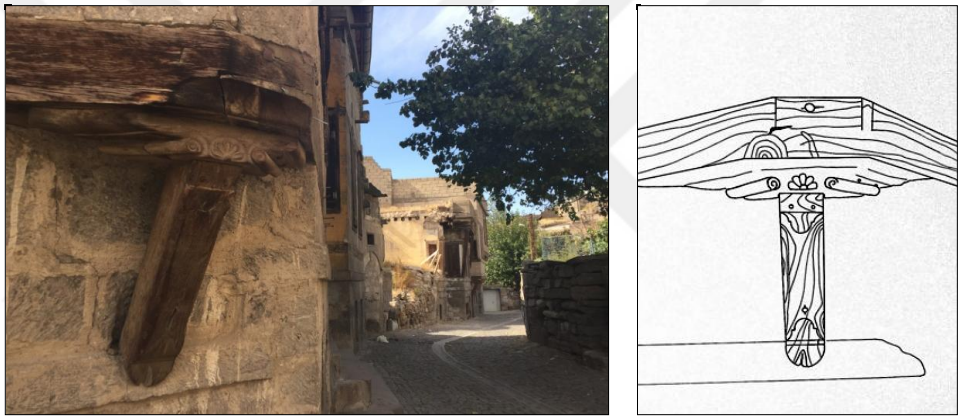

Şekil 4.53 İbrahim Akdağ Evi'nin köşe pahında yer alan ahşap konsol ve destek/yastık üzerindeki bezeme detayı, 2016 (Çiz. H.Durdu) [1]

(a) (b)

Şekil 4.54 İbrahim Akdağ Evi ana giriş kapısının kemeri üzerinde yer alan 1862 tarihli kilit taşı (a) ve basamak rıhtlarındaki havalandırma delikleri (b), 2018

[1]Cephede yer alan köşe pahına ait detay çizimi Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan beş basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı sofaya/13ZB açılmaktadır. Önden arkaya doğru genişleyen sofa etrafında çeşitli işlev ve boyutlarda odalar, yan duvarlarda lambalıklar (L1,L2) ve giriş kapısının solunda bir çağ taşı bulunmaktadır. 13ZB no'lu sofaya (Katalog No: 13.2) açılan odalardan ilki, yapının kuzeybatısında yer alan "Şerbetlikli oda/13ZA"dır (Katalog No: 13.1). Bu odanın devamında sırasıyla bodrum ve çatı katlarına ulaşan merdivenler, sofanın genişlediği noktada ise bir hela yer almaktadır. Yapının güneydoğusundaki "Yüklük, şerbetlik, çağ ve sedirli oda/13ZC" sofaya açılan bir diğer oda olup (Katalog No: 13.3) hemen yanında, içinde kemerli bir ocağı ve ahşap terekli dolabı (21×213×117cm) bulunan "mutfak (tokana)/13ZD" yer alır. Mutfağın içinde bulunan ufak oda, günümüzde kiler olarak kullanılmaktadır (Katalog No: 13.4). Kuzeybatı ve güneydoğu cepheleri hizasında karşılıklı olarak konumlanan odaların ortasında (ana giriş kapının karşısında), günümüzde yatak odası olarak kullanılan ve sofaya açılan bir oda daha vardır. Bahsi geçen odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun orta sofalı Türk Evi plan şemasına uygun olarak düzenlendiği söylenebilir (Şekil 4.55).

Üst katı bulunmayan yapının bodrum katı oldukça işlevseldir. Yapının yanındaki dar yol (428. Sokaktan 427.sokağa inen ara yol) üzerinden gelinen bodrum kapısı farklı kotlardaki hizmet mekanlarına açılmaktadır. Kapıdan girdikten sonra solda odun ve kömürlük olarak kullanılan odalar, karşıda asma kat ve zemin kata ulaşan taş merdivenler, sağda ise zemin kattaki ocaklı oda/13ZD ile aynı hizada yer alan başka bir ocaklı oda/13-1A vardır. Ocağın bulunduğu kottan 2 basamak yüksekte (428.sokağa bakan yönde) bir kuyu, yanında dikdörtgen şeklinde bir çağ taşı, kuyu ve çağ taşının yanlarında da su kanalları görülmektedir (Katalog No: 13.5).

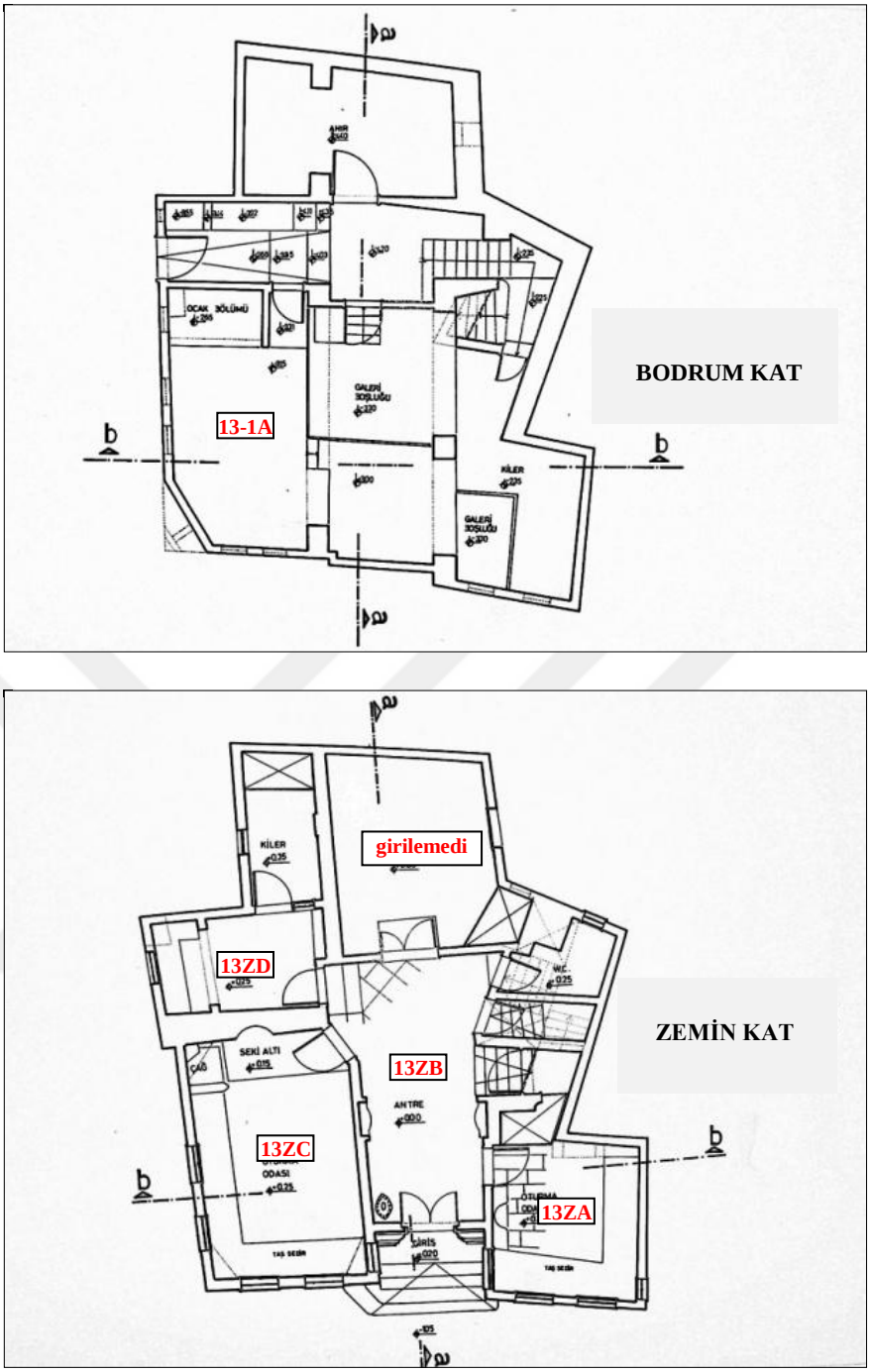

Şekil 4.55 İbrahim Akdağ Evi'nin bodrum ve zemin kat planları [1]

[1]Yapının bodrum ve zemin kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1

ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)

Konumu: Zemin katta bulunan 13ZA odası yapının kuzeybatısında, ana giriş kapısının sağında yer almaktadır. Yaklaşık 13,5 m2'dir (Katalog No: 13.1.1).

Tahmin edilen işlevi: Oturma/yatak odası.

Özgün işlevi bilinmemekle beraber, ev sahibinden alınan bilgilere göre oda "oturma odası" olarak kullanılmaktadır (Şekil A. 38).

Yapı elemanları: Ahşap tek kanatlı ve yüzeyi bezemeli bir oda kapısı vardır. Etrafını yarım daire dilimli bezemenin çevrelediği, dikdörtgen pano yüzeyi alt ve üst kısımları simetrik olarak yerleştirilmiş kemerler şeklinde ve kemer uçlarında 3 dilimli, palmet benzeri bir bitki motifi ile süslemelidir. Benzer bezeme ögesinin döşeklik dolap kapaklarında da aynı şekilde kullanıldığı görülmektedir (Katalog No: 13.1.5, 13ZA.Mü3).

İkisi kuzeydoğu duvarında (D2), diğer ikisi kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarında (D3 ve D1) köşe penceresi şeklinde toplam dört adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar ve ahşap kepenkler yer alır (Katalog No: 13.1.1). Zemini sal taşı, tavanı ahşap düz tavandır. İç ve dış bükey formlardaki 24 dilimden oluşan oval şeklindeki tavan göbeğinin kenarları dilimlidir (Katalog No: 13.1.10).

Mobilyaları: Kapıdan girdikten sonra sağda, güneydoğu duvarında (D1) bir şerbetliği, solda (kapının arkasındaki D4 duvarında) da çift kapaklı bir döşeklik dolabı vardır (Katalog No: 13.1.1). Günümüzde odada yer almayan ancak duvarlardaki ahşap zarlardan ve zemindeki taş izlerinden anlaşıldığı kadarıyla sonradan kaldırılmış olan L şeklinde bir sediri vardır (Katalog No: 13.1.7, 13.1.8).

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.1
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	PLAN

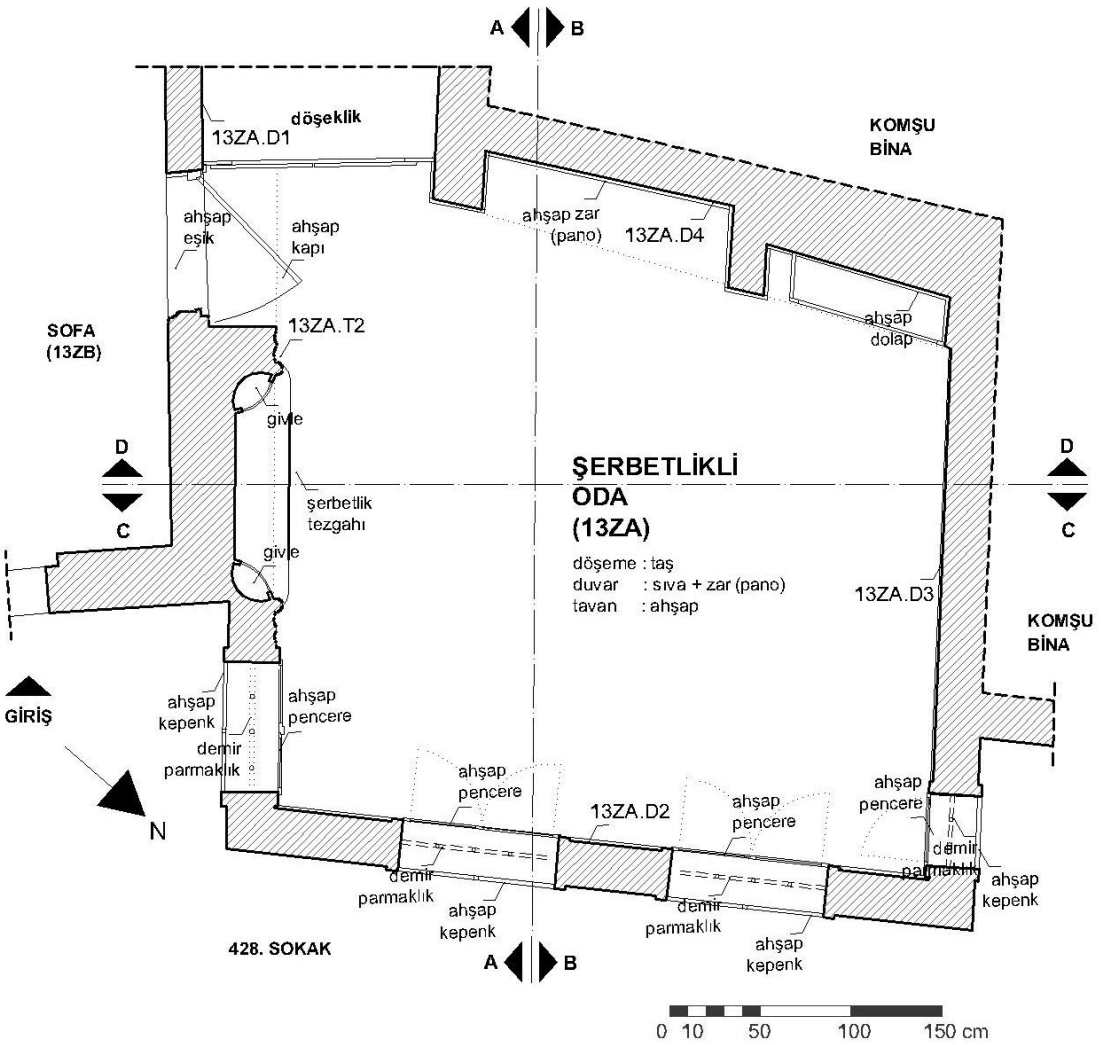

13ZA odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.2
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın en donanımlı duvarı olan D1 duvarının merkezinde, ahşap ve alçı malzemenin birlikte kullanıldığı bir şerbetlik yer alır. Solundaki tek kanatlı ahşap oda kapısının çevresindeki yatay ve düşey zarlarla (Katalog No: 13.1.4, 13ZA.T4) birlikte tasarlanan şerbetliğin sağında ise odanın köşe pencerelerinden biri bulunmaktadır (Katalog No: 13.1.2 (devam), 13.1.3).

Yukarıdan aşağıya doğru 3 bölümden meydana gelen şerbetliğin en üst kısmı alçı kemerli, ortasındaki hücre duvarı manzara resimli, resmin sağında ve solunda yer alan alçı gilveler ise üçerli ve ön yüzleri kemerlidir (Katalog No: 13.1.5, 13ZA.Mü1). Gilve yanlarında yer alan ahşap sütunçeler yarım daire profillidir. Alt kısmı dikdörtgen kaideler şeklindeyken üst kısımları sütun başlıklı, gövdesi ise yarım daire (kaval) silmelerle bezenmiştir (Katalog No: 13.1.4, 13ZA.T2, T3). Sütunçe kaidelerinin üzerine oturduğu hücre tabanının (şerbetlik tezgahının) uç kısımları eğimli, ön yüzü ise düz planlı ve öne doğru çıkıntılıdır. Tezgahın alt kısmında yer alan 4 adet düşey panonun her biri yaklaşık 32 cm genişliğinde ve 55 cm yüksekliğindedir. Alt ve üst kısımları simetrik olarak (iç ve dış bükey şekillerde) pahlanarak kemer biçimini almış ve uçlarına soyut bitki motifleri yerleştirilmiştir (Katalog No: 13.1.5, 13ZA.Mü2).

Yuvarlak bir niş içinde yer alan alçı şerbetlik kemerinin ayakları gilve üzerindeki kemergahlarda sonlanmaktadır (Katalog No: 13.1.4, 13ZA.T1). Kemer alnında, 5 adet alçı kabartma rozet çiçeği (ikisi kırılmış) yer alır. 74 cm genişliğinde, 220 cm yüksekliğindeki hücre duvarını kaplayan ve Ermeni bir usta tarafından yapıldığı belirtilen resmin (Şekil A.41) bu kemer üzerinde başladığı ve zemindeki şerbetlik tezgahının 7-8 cm üzerinde sonlandığı görülür (Katalog No: 13.1.2 (devam), 13.1.3).

Ağırlıklı olarak koyu mavi, gri ve sarı renklerin kullanıldığı resim, denize (boğaz) bakan eski bir yapı (muhtemelen bir saray) ve boğumlu, barok tarzı bir perde motifinden oluşmaktadır. Kuru fresk tekniğinde yapılmış olan [76] resmin en üst kısmında, dönemin üslup özelliklerini yansıtan perde motifi yer almaktadır. Sağda ve solda simetrik olarak toplanmış olan perdelerin uçları aşağı doğru bırakılmış ve arkalarına da koyu yeşil renklerde ağaçlarlar yerleştirilmiştir. Resmin alt kısmında ise önünde deniz bulunan bir saray yapısı yer almaktadır.

Deniz içindeki kayıklar karşılıklı olarak konumlanmış olup figürsüzdür. Hemen devamında yer alan demir korkulukların merkezinde avludan kayıklara ulaşımı sağlayan ve üzerinde güneş motifi yer alan demir bir kapı bulunmaktadır. Perspektif etkisini kuvvetlendirecek şekilde resmedilmiş olan avludan, ortasında çift kanatlı bir kapısı, üst katta perdeli bir balkonu bulunan 2 katlı yapıya gelinir. Yapının alt ve üst kat cephelerinde simetrik olarak yerleştirilmiş (altta ve üstte dört, toplam 8 adet) iyon başlıklı sütunlar ve üçerli pencereler yer alırken, çatısında ise (balkon hizasında) ortasındaki mavi madalyondan dışarı doğru yayılan sarı renkli ışınsal motiflerden oluşan ve ampir üslup özelliklerini yansıtan bir güneş motifi yer almaktadır (Katalog No: 13.1.4).

13ZA odasının güneydoğu duvarındaki (D1) köşe penceresi, şerbetlik ve oda kapısı, 2016

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.3
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	D1 DUVARI MOBİLYALARI ve A-A KESİTİ

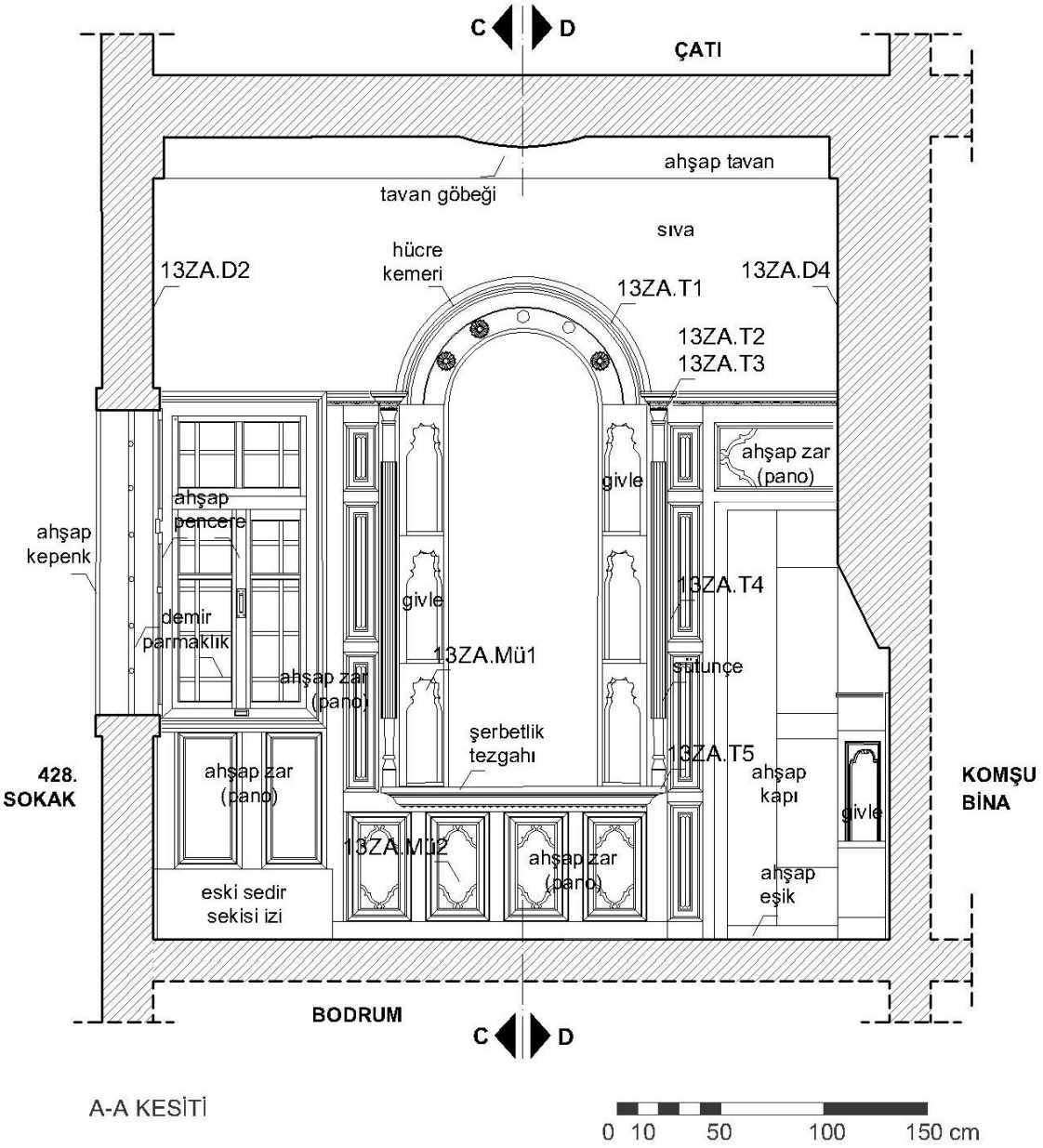

13ZA odasının güneydoğu duvarındaki (D1) köşe penceresi, şerbetlik ve oda kapısının önden görünüşü

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.4
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	ŞERBETLİK DETAYLARI

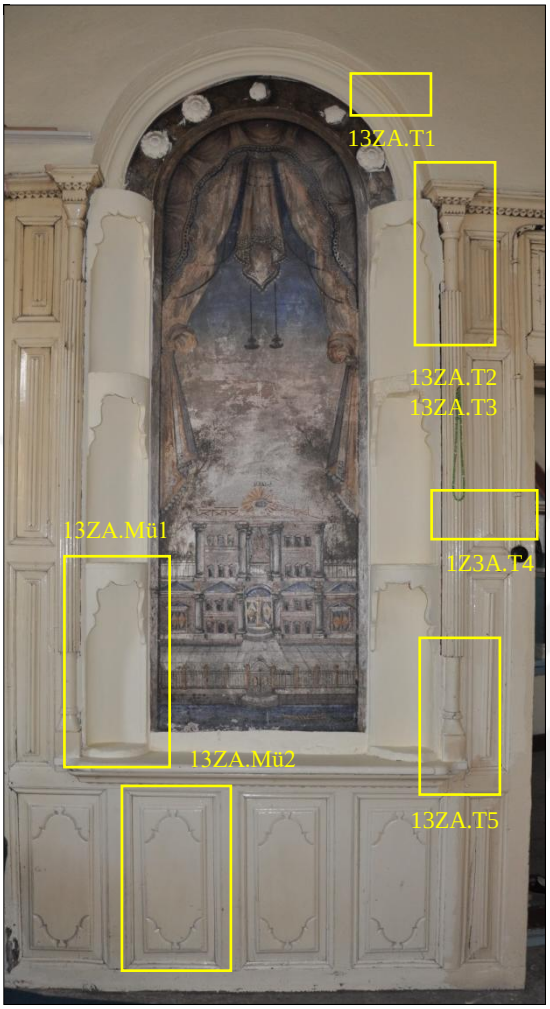

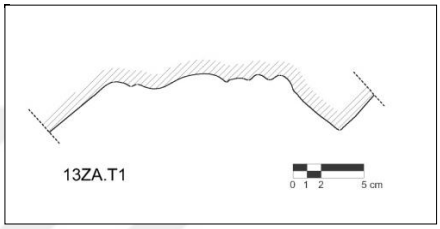

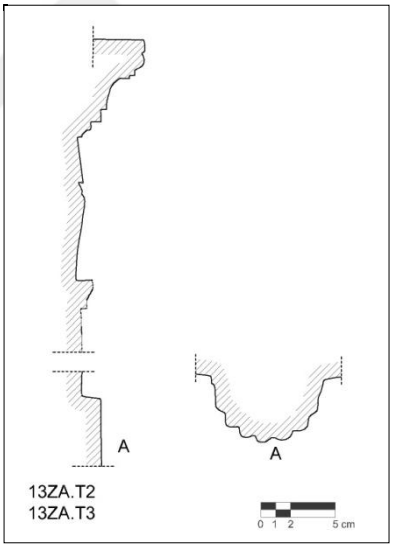

13ZA.T4

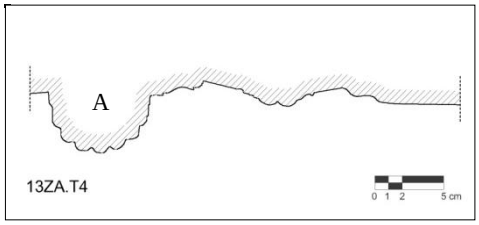

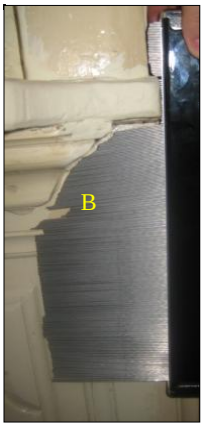

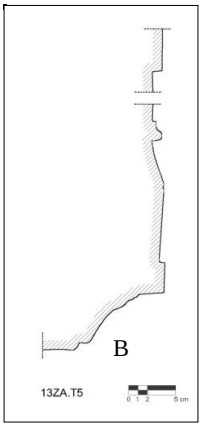

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.5
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	DETAYLAR

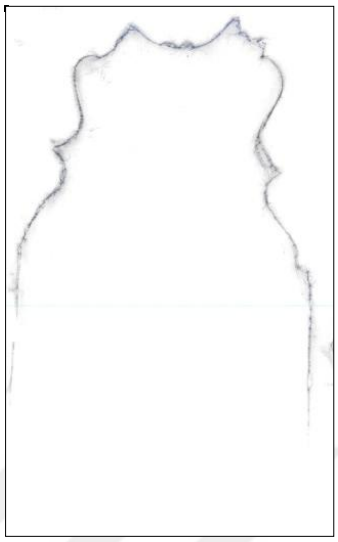

13ZA.Mü1

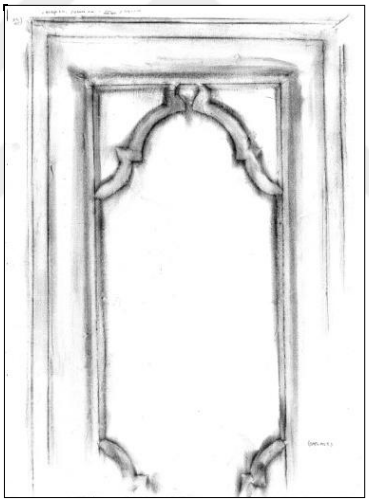

13ZA.Mü2

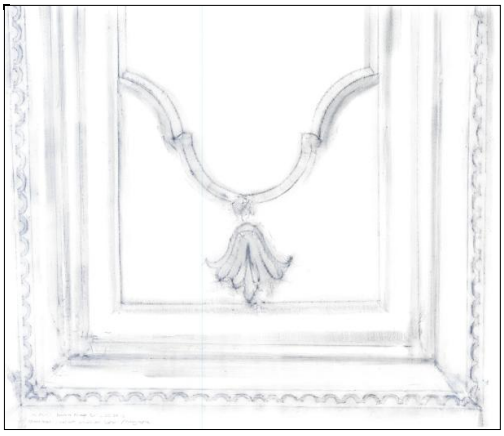

13ZA.Mü3

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI)	KATALOG NO: 13.1.6
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	D2, D3 ve D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın 428. Sokak üzerindeki kuzeydoğu duvarı (D2) ve günümüzde harabe durumundaki komşu yapıya bitişik olan kuzeybatı (D3) duvarları, zemindeki izlerine bakılarak sonradan kaldırılmış olduğu anlaşılan 30 cm yüksekliğindeki sedir sekisinden sonra başlayan ve ahşap pencereler altında sonlanan 52.5 cm yüksekliğinde, 39 cm genişliğinde bezemesiz zarlar (panolar) ile kaplanmıştır (Katalog No: 13.1.7, 13.1.8).

Kapının hemen arkasında yer alan döşeklikli yüklük ise D4 duvarında yer alan özgün bir mobilyadır. Kapı üzerinde yer alan ve aynı yatay düzlemde devam eden bu zarlar (panolar), döşeklik dolabı üzerinde de sürdürülmüştür. Üzerinde, sağ ve sol uçlarındaki kemerlerin birer palmet ile sonlandığı bir motif yer alır ve motif tek bir yatay pano üzerinde 2 li şekilde kullanılmıştır. Orta kısmı bölmesiz ve çift kapaklı olan dolap döşeklik olarak kullanılmaktadır. Dolabın alt kısmında ise, ortada tek kapaklı bir dolap, yanlarda da üst bölümdeki yatay zarların düşeyleri yer almaktadır (Katalog No: 13.1.9).

Yaklaşık 128 cm genişliğindeki döşeklik dolabının yanında, zeminden 183 cm sonra başlayarak tavana kadar devam eden bir çıkma yer alır. Bu çıkmanın altında kalan duvar yüzeyleri D2 ve D3 duvarlarındaki gibi duvar zarlarıyla kaplanmış ancak aynı yatay hat hizasında yer almalarına rağmen (sedir sekisi yer almadığı için) farklı boyutlarda uygulanmışlardır.

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.7
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

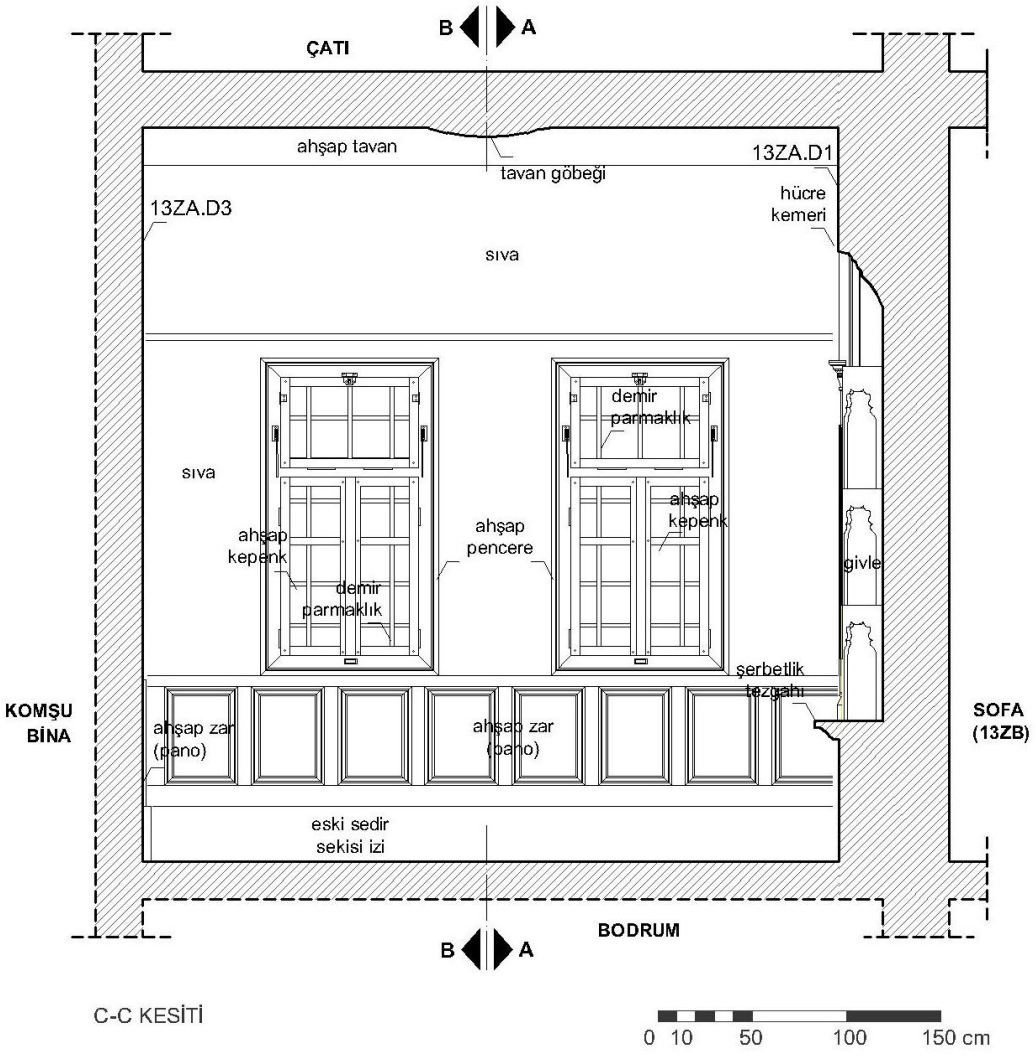

13ZA odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) ahşap pencereler ve duvar zarlarının önden görünüşü ile şerbetliğin kesiti

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.8
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

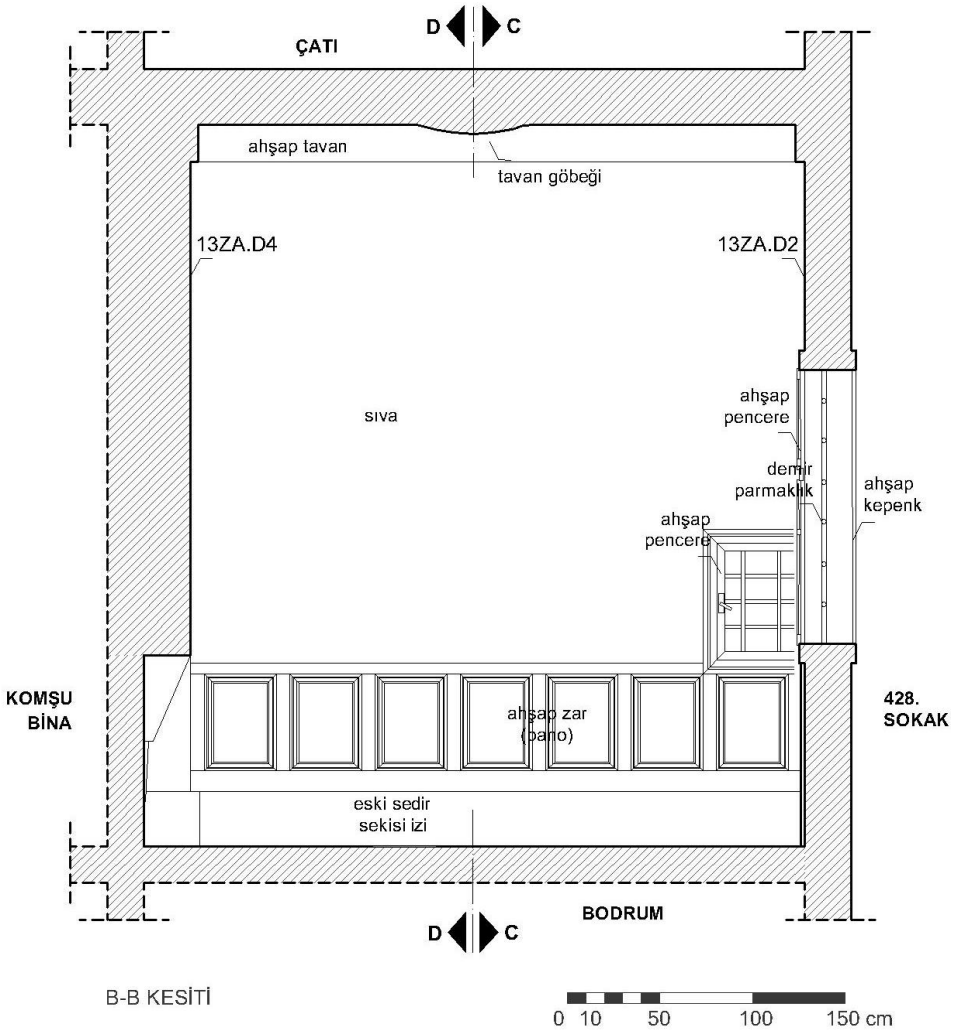

13ZA odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) köşe penceresi ve ahşap duvar zarlarının önden görünüşü

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.9
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

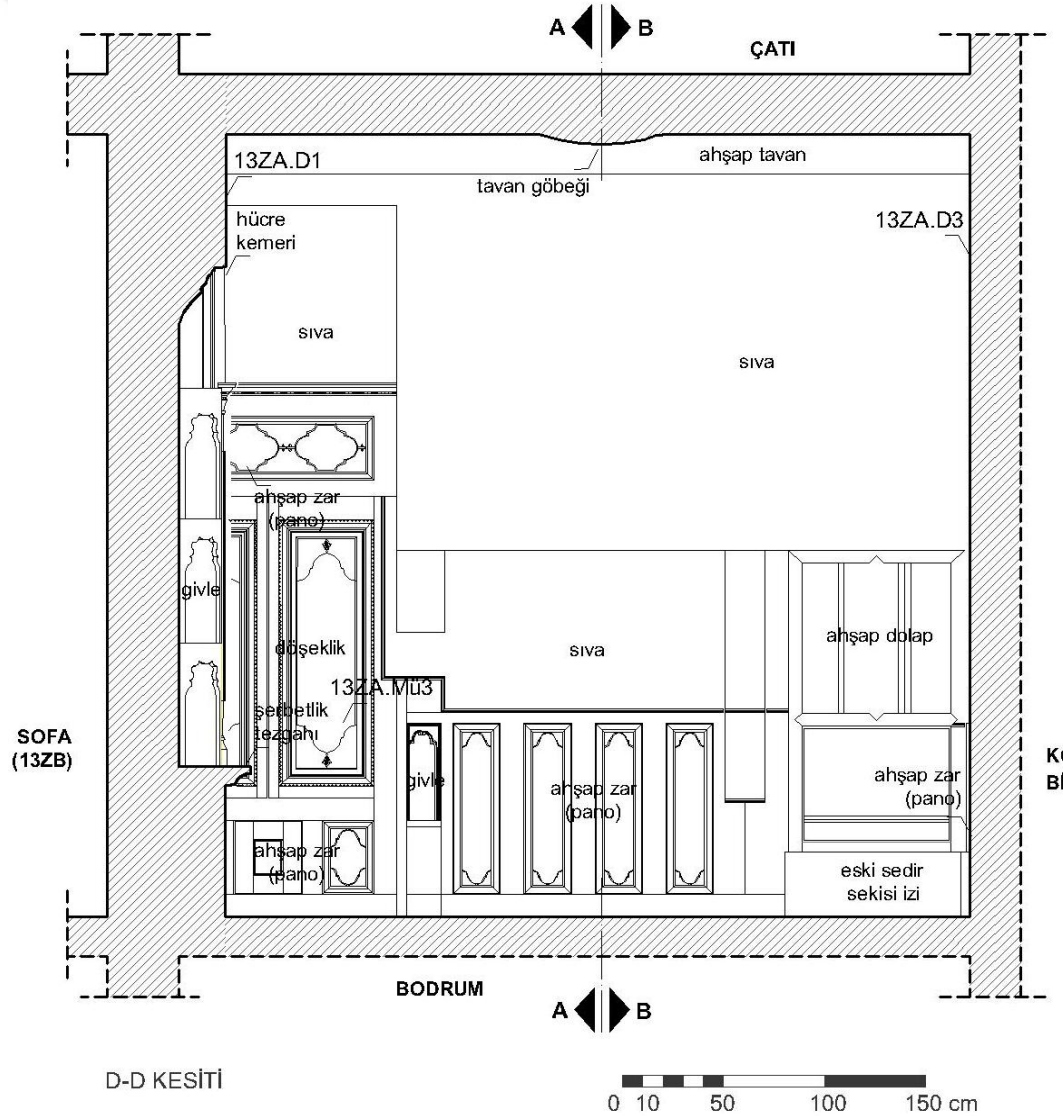

13ZA odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) köşe penceresi ve ahşap duvar zarlarının önden görünüşü

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.1.10
ŞERBETLİKLİ ODA (13ZA)	TAVAN DETAYLARI

Tavan kademesiz ve tek kuşaklı olarak planlanmış olup oldukça sağlam durumdadır. Duvardan tavana geçiş bağdadilerle sağlanmıştır. Bağdadi ile ahşap tavanın birleşiminde bulunan yüzeyi profilli bir çıta tavanı çepeçevre kuşatmaktadır. Çıtanın tavan içine bakan kenarı yan yana sıralanmış kelebek motifleri şeklinde biçimlendirilmiştir. Bu çıtadan sonra tavanı çevreleyen tek kuşağın yüzeyi hiçbir bezeme yapılmaksızın düz bırakılmıştır. Bezemesiz kuşak, 8 cm genişliğinde, yüzeyi profilli ve testere dişi şeklinde hareketlendirilmiş suyolu ile nihayetlenir. Bu suyolunun da dışa bakan kenarı yine yan yana sıralanmış kelebek motifleri şeklinde biçimlendirilmiştir. Ortada kalan iç tavan, yüzeyi palmetlerle bezeli çıtalarla dikdörtgen bölümlere ayrılmıştır. Tavan merkezinde elips formunda ve su dalgası şeklinde kavisli küçük bir göbek yer almaktadır. Tavan süslemesinde oyma ve çakma tekniği ön plana çıkmaktadır.

13ZA odasının bezemeli çıtalarla süslü, göbekli düz tavanı, 2006 (Fot.Ali Temiz Arşivi)

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.2
SOFA (13ZB)	

Yapının kuzeydoğusunda yer alan çift kanatlı ana giriş kapısı, 13ZB no'lu sofaya açılmaktadır. Zemini yaklaşık 40 x 40 cm boyutlarındaki sal taşlarının 45 derecelik bir açıyla yerleştirilmesi şeklinde düzenlenmiş, bu çapraz taşlar dışında kalan ek yerleri ise dikdörtgen şeklindeki taşlar ile kaplanmıştır.

Tavanı ahşap kirişli olan sofanın kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarlarında karşılıklı olarak yerleştirilmiş 2 adet lambalık (L1, L2) yer almaktadır. Ayrıca kapının hemen yanında ufak bir çağ taşı bulunmaktadır.

Zeminden 62 cm sonra başlayan ve her ikisi de biçim ve bezeme özellikleri bakımından aynı olan lambalıklar 93 cm genişliğinde, 26 cm derinliğinde ve 174 cm yüksekliğindedir.

Lambalığın hücre tabanının (tezgahı) arka kısmı düz, ön kısmı ise eğrisel planlıdır. Tezgahın her iki ucunda simetrik olarak yerleştirilmiş gömme kolonlar yer alır. Altında bir kaidesi üst kısmında da birer başlığı bulunan bu kolonlar yukarıya doğru devam eder ve ortada istiridye/yelpaze şeklinde bir hücre kemeri, üst kısımda da profilli silmeleri olan bir hatılla sonlanır. Bir binanın cephesi gibi betimlenmiş olan lambalık, en üst kısımda üçgen bir alınlıkla sonlanmaktadır (Katalog No: 13.2.1).

Bina kapısından girdikten sonra solda, sofanın doğusunda yer alan çağ taşı 50 cm boyunda, 46 cm genişliğinde ve yaklaşık 6-6.5 cm derinliğindedir. Çevresi yarım daire dilimli bezeme ile çevrelenmiş çağ taşı oval bir forma sahiptir. Solunda ufak bir gider deliği, merkezinde ise zemindeki kirli su ile teması engelleyen 4-4,5 cm yüksekliğinde dairesel planlı bir taş daha yer almaktadır (Katalog No: 13.2.2).

13ZB odası (sofa)'nın genel görünüşü, 2016

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.2.1
SOFA (13ZB)	LAMBALIK

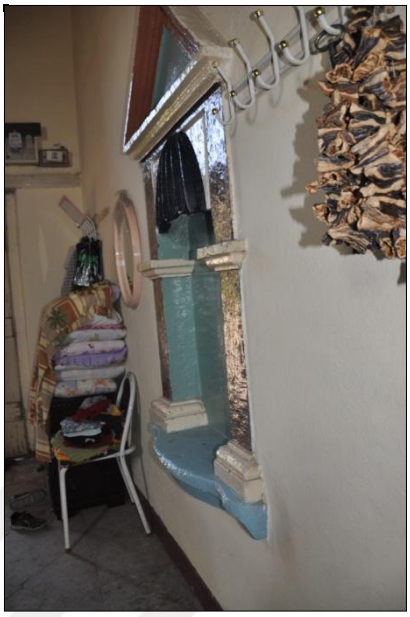

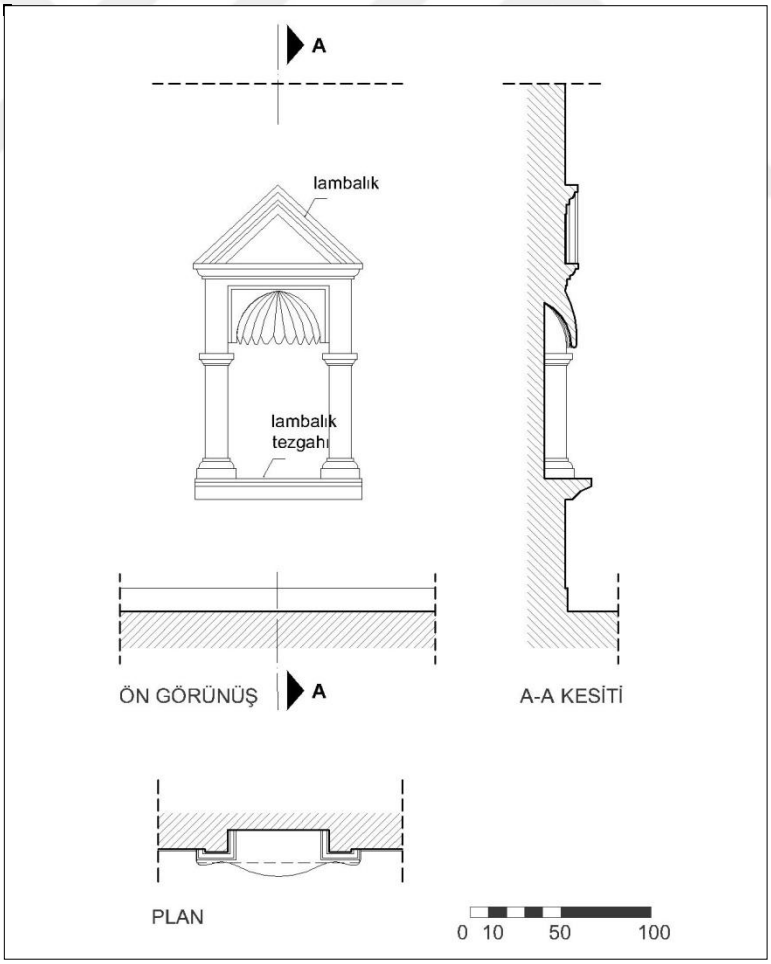

13ZB odasında (sofada) yer alan lambalığın (L2) plan, kesit ve görünüşü

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.2.2
SOFA (13ZB)	ÇAĞ TAŞI

13ZB odası (sofa)'nda yer alan çağ taşı, 2016

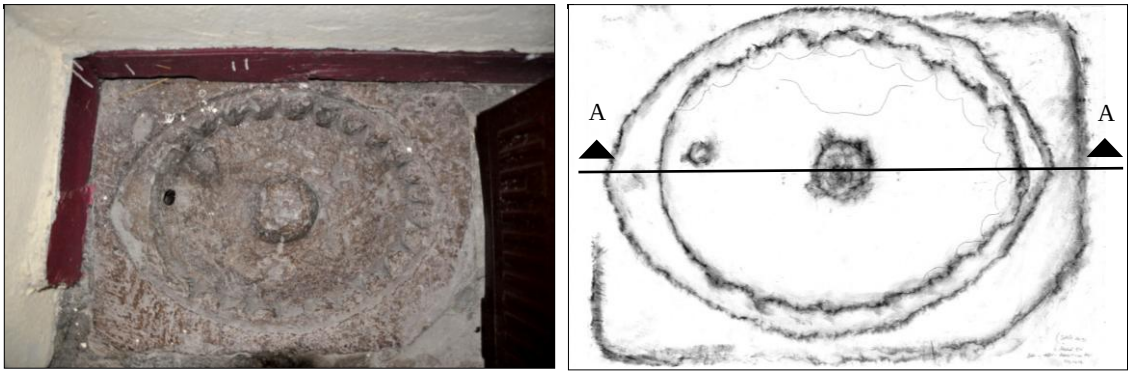

(a) (b)

(c)

Çağ taşının (a) ıstampajı (13ZB.Mü1) (b) ve A-A kesiti (c)

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	

Konumu: Yapının güneydoğusunda, ana giriş kapısının solundaki ilk odadır. Yaklaşık 24 m2'dir (Katalog No: 13.3.1).

Tahmin edilen işlevi: Ev sahibinden alınan bilgilere göre oda "başoda" olarak anılmaktadır (Şekil A. 38).

Yapı elemanları: Ahşap tek kanatlı ve yüzeyi kemer uçlarındaki palmet motifleriyle bezenmiş bir kapısı vardır. Sonraki yıllarda diğer oda kapılarında olduğu gibi beyaza boyanmıştır. İkisi kuzeydoğu duvarında (D2), diğer ikisi kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarında (D3 ve D1) köşe penceresi şeklinde toplam dört adet ahşap penceresi vardır. Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar ve ahşap kepenkler yer alır (Katalog No: 13.3.1). Seki altı ve seki üstü döşemesi taş, tavanı ise ahşap tekne tavandır.

Mobilyaları: D4 duvarı üzerindeki döşeklikli yüklük ve duvar resimli şerbetlik odanın esas mobilyasıdır. D3 ve D2 duvarları önünde (L şeklinde) manzaraya yönelik (428.sokak) düzenlenmiş olan taş sedir ahşap bir kolçakla sonlanır. D3 duvarı önünde, kolçak ve yüklük arasında yer alan çağ taşı (gusülhane) ise seki altında yer alır (Katalog No: 13.3.7, 13.3.8). D1 duvarının köşesinde yer alan oda kapısı pahlı olarak yerleştirilmiş olup solunda (düşey) ve üzerinde (yatay) yer alan duvar zarları (panolar) D4 duvarındaki yüklük ve şerbetlik zarları ile birlikte ortak bir tasarım anlayışı içinde düzenlenmiştir. D1 duvarı üzerindeki camekanlı dolap aynı zamanda 13ZB no'lu sofaya açılmaktadır. Ancak günümüzde sofaya bakan kısmı ahşap bir parça ile kapatılmıştır.

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	PLAN

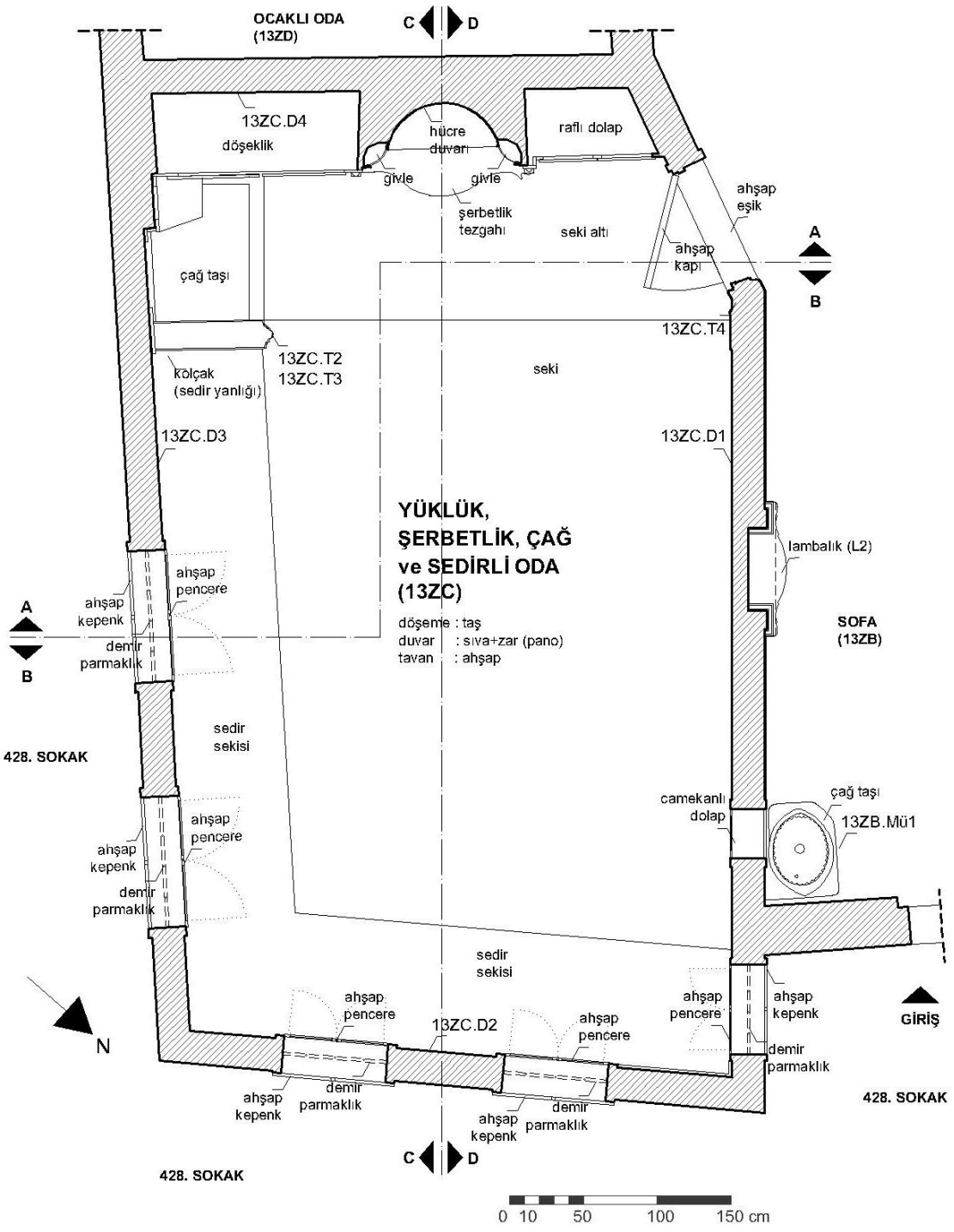

13ZC odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın güneybatı duvarında (D4), oda kapısının hemen arkasında yer alan yüklük ve şerbetlik, bulunduğu duvar yüzeyini boydan boya kaplamaktadır. Duvarın tam ortası iç bükey formdaki şerbetlik, sağ ve sol kısımları ise farklı derinliklerdeki döşeklik ve kapaklı raflı dolaplar şeklinde düzenlenmiştir (Katalog No: 13.3.3).

Şerbetliğin her iki yanında yer alan dolaplardan soldaki (kapının arkasındaki) 72 cm genişliğinde, çift kapaklı ve raflı olup daha küçük boyutlardaki eşyaların depolanmasına yönelik düzenlenmiştir. Dolap kapakları ve alt kısımdaki dikdörtgen zar (pano) yüzeyleri bezemesizken, üst kısımdaki ikili yatay dikdörtgen panolar iç içe geçmiş S kıvrımların uçlarında yer alan ufak palmet motifleri ile süslemelidir (Katalog No: 13.3.7, 13ZC.Mü10). Şerbetliğin sağında yer alan dolaplar ise daha geniş (yaklaşık 120 cm) ve derin olmakla beraber rafsız olarak düzenlenmiştir ve döşeklik olarak kullanılmaktadır (Katalog No: 13.3.4). Döşekliğin altında 4 adet düşey zar yer alır ve üzerleri oval bir madalyon içindeki simetrik palmet motifleri ile süslemelidir (Katalog No: 13.3.4, 13ZC.Mü3). Döşekliğin üst kısmındaki ikili zarların her biri hemen hemen dolap kapakları genişliğinde olup üzerinde merkezdeki tomurcuktan sağa ve sola ayrılan demet halindeki (bağ içindeki) katlamalı[1] bitki motifleri yer almaktadır (Katalog No: 13.3.4, 13ZC.Mü1).

D4 duvarının merkezinde yer alan şerbetliğin en üst kısmı yuvarlak alçı kemerli, ortadaki içerlek hücre duvarı ise manzara resimlidir (Katalog No: 13.3.3). Resmin sağında ve solunda üst üste yerleştirilmiş üçer adet givle/gilve yer alır. Hücre duvarı ve kemerinden farklı olarak ahşap malzemenin kullanıldığı gilveler uçları volütle biten dekoratif kırık kemerlidir. Kemer çevresi zeytin yaprağını anımsatan bitki motifleri ile bezenmiştir. Gilvelerden en üstte, hücre kemeri hizasında yer alanlar (sağdaki gilvenin sol kemeri kırılmış) orta ve en alttakilere oranla daha küçük tasarlanmış ancak aynı yoğunluktaki bitki motifleri ile bezenmiştir (Katalog No: 13.3.4 (devam), 13ZC.Mü7).

[1] "Katlama ya da simetri: Simetri esasına dayalı olarak örgelerin karşılıklı yerleştirilerek yüzeyin bezenmesidir. Örge sağa sola katlandığında aynadaki görüntü gibi soldakiler sağda, sağdakiler de solda görünür" [100].

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.2 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Gilve yanlarındaki ahşap sütunçeler yarım daire profilli olup çubuk/kaval silmelerle bezenmiştir. Düşey yönde yaklaşık 45 derecelik bir açıyla yerleştirilen düz bantlar ile sütun gövdesindeki kaval silmeler kesintiye uğramış ve burma sütun etkisi verilmeye çalışılmıştır (Katalog No: 13.3.4). Alt kısmında birer kaide yer alırken, üst kısımları profilli sütun başlıkları şeklindedir ve yüzeyleri eliptik formda bitkisel motiflerle bezenmiştir (Katalog No: 13.3.4 (devam), 13ZC.T1, 13ZC.Mü5, 6). Sütunçe kaidelerinin üzerine oturduğu şerbetlik tezgahı (sağ köşesi kırılmış) yaklaşık 123 cm genişliğinde ve hücre duvarından ön yüze kadar yaklaşık 63 cm derinliğindedir. Eğrisel bir plana sahip olan tezgahın çıkıntı yapan alt kısmı ucu volütle sonlanan bitkisel formlu ahşap bir parça ile alttan desteklenmiştir (Katalog No: 13.3.4 (devam), 13ZC.Mü8). Şerbetlik altındaki dolaplar çift kapaklı olup düşey yönde simetrik olarak yerleştirilmiş bitki motifleriyle bezenmiştir. Dolapların sağ ve sol kısmında yer alan düşey zarlar ise kenarları yarım daire dilimli dikdörtgen bir pano şeklinde olup ortasında kozalağı andıran bir motif ve uçlarında da yine palmetle biten birer motife yer verilmiştir (Katalog No: 13.3.4 (devam), 13ZC.Mü9).

Şerbetliğin iç bükey formdaki hücre duvarı yaklaşık 73 cm genişliğinde, 212 cm yüksekliğinde olup üzerinde Ermeni bir usta tarafından yapıldığı belirtilen (Şekil A.41) bir manzara resmi yer almaktadır. Ağırlıkla mavi, yeşil, sarı ve turuncu renkler kullanılan resim kuru fresk tekniğinde yapılmıştır [76].

Üstteki kemer kısmı üst üste katlanmış barok tarzda bir perde motifi ile bezenmiştir. Ortadaki fistolu perdenin her iki yanından da ikişer adet püsküllü perde kordonu sarkmaktadır. Hücre duvarının sağ yan yüzünde toplanmış perdenin ucu aşağıya doğru serbestçe bırakılmıştır. Resminin merkezinde üçgen şeklinde, yuvarlak kemerli bir taş köprü yer almaktadır. Sağında ve solunda yer alan tek kanatlı evler ve irili ufaklı ağaçlar görülmektedir. Köprünün altından geçerek kıyı şeridine ulaşan deniz üzerinde karşılıklı yerleştirilmiş kayıklar ve içlerinde insan figürleri vardır. Simetri ve perspektiften yararlanılarak yapılan resmin arka planındaki kıyılarda (adalarda) karşılıklı konumlanan uzun ağaçlar, sağdaki ağacın dalına konmuş bir kuş figürü ve en arkada, bir dağın yamacında yer alan evler ile gri ve mavi tonlarındaki gökyüzünde uçuşan kuşlar göze çarpmaktadır.

13ZC odasının güneybatı duvarındaki (D4) şerbetliğin hücre duvarında yer alan manzara resmi, 2016

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	D4 DUVARI MOBİLYALARI ve A-A KESİTİ

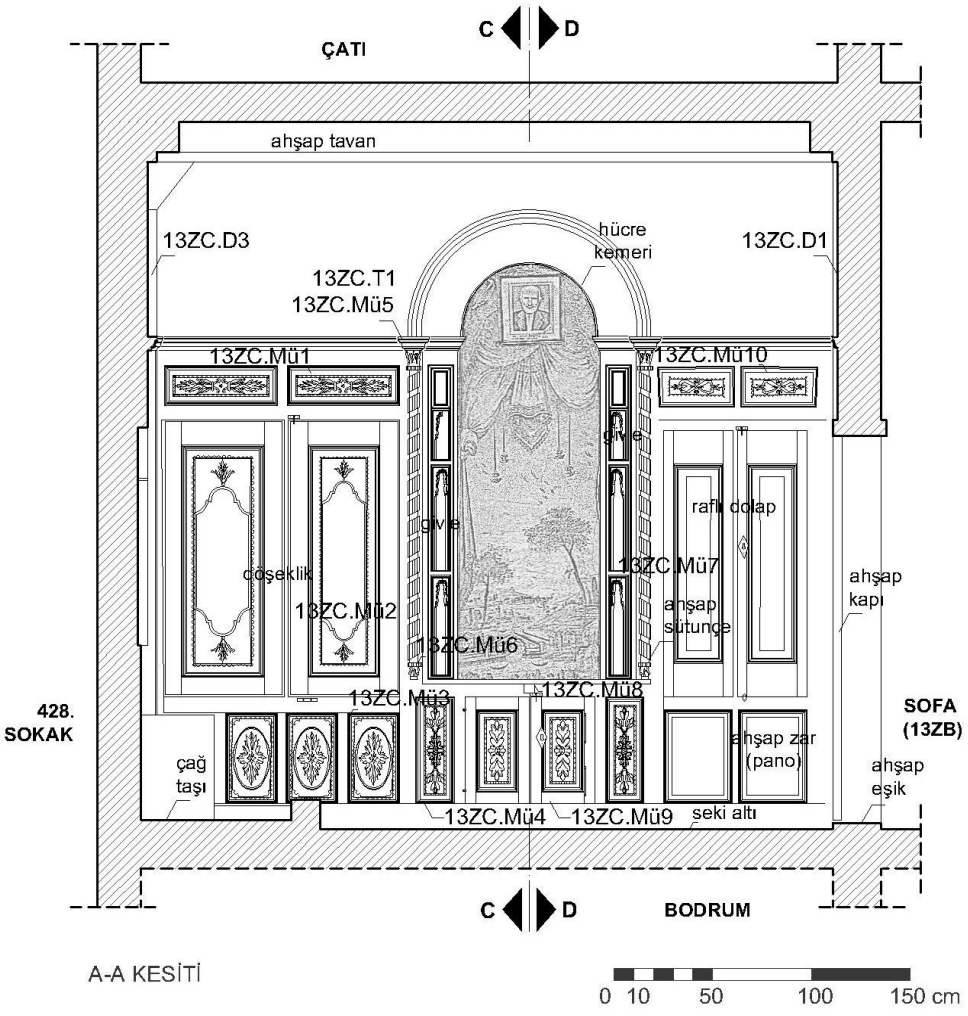

13ZC odasının güneybatı duvarındaki (D4) döşeklikli yüklük ve şerbetliğin önden görünüşü ile D3 duvarındaki çağ taşının ve D1 duvarındaki kapının kesiti

Döşeklikli yüklüğün içi, 2016

13ZC.Mü1

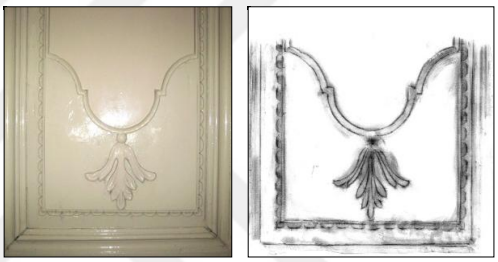

13ZC.Mü2

13ZC.Mü3

13ZC.Mü4

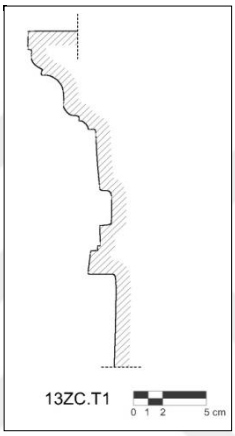

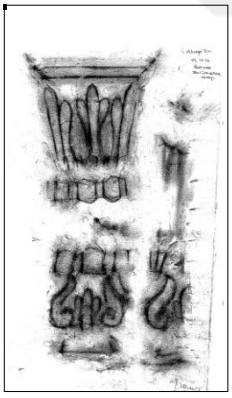

13ZC.Mü5 ve 13ZC.Mü6

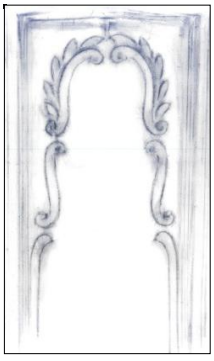

13ZC.Mü7

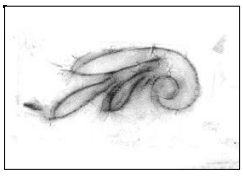

13ZC.Mü8

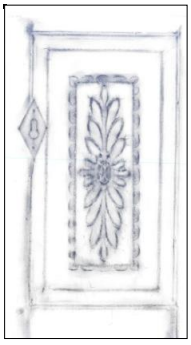

13ZC.Mü9

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.5
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	D1, D2 ve D3 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın D1 ve D2 duvarları, yüklük ve şerbetliğin yer aldığı D4 duvarı ile çağ taşının yer aldığı D3 duvarına oranla daha sade döşenmiştir.

D1 duvarı üzerinde yer alan oda kapısı pahlı olarak yerleştirilmiş olup 95-100 cm genişliğindeki seki altına açılmaktadır. Seki altından yaklaşık 7 cm yüksekliğindeki taş sekiye çıkılır (Katalog No: 13.3.1, 13.3.7).

Kapının solunda ve üzerinde yer alan ahşap zarların (panolar) yüzeyleri bitki motifleri ile bezenmiştir. Kapı üstündeki yatay zarların her ikisinde de saptan simetrik olarak çıkan ve kıvrımlı bir şekilde sağa sola ayrılan, uçları yapraklı çiçekler ile sonlanan ve ortada bir palmetle birbirine bağlanan bir motif yer almaktadır (Katalog No: 13.3.7, 13ZC.Mü11). Kapının yanındaki düşey zarlardan en üstte yer alanı kare bir pano içindedir. Pano ortasındaki çiçek tomurcuğu etrafında sıralanmış 4 adet palmet motifi yer almaktadır. Merkezdeki tomurcuk motifi palmet aralarında da tekrar kullanılmıştır (Katalog No: 13.3.7, 13ZC.Mü12). Altında yer alan ikili düşey zarlar ise şerbetlik tezgahı altındaki zarlarda kullanılan motifin tekrarı şeklindedir. D1 duvarı üzerindeki bu zarlar yatay yönde D4 duvarındaki yüklük ve şerbetlik zarlarıyla birleşirler (Katalog No: 13.3.7).

D2 ve D3 duvarları önünde konumlanan L şeklindeki sedir sekisi 75 cm genişliğinde olup D3 duvarı önündeki ahşap kolçakla (sedir yanlığı) sonlanmaktadır (Katalog No: 13.3.7). Seki üzerinden itibaren 87 cm yüksekliğinde, 22 cm genişliğindeki kolçağın ön yüzü çubuk/yollu motiflerle bezenmiş olup (Katalog No: 13.3.10, 13ZC.T3) 7 cm öne çıkıntı yapan kemer şeklinde bir başlıkla sonlanmaktadır (Katalog No: 13.3.10, 13ZC.T2). Kolçak ile döşeklik dolabı arasında, seki altında yer alan çağ taşı kolçak ile aynı derinlikte ve seki altı genişliğindedir (Katalog No: 13.3.10). Gusülhane olarak kullanılan bu bölümün üzerinde, uçları yarım daire dilimli duvara gömülü, dar bir raf bulunmaktadır (Katalog No: 13.3.10, 13ZC.Mü14). Bu rafın hemen üzerindeki yatay zarın üzerinde, saptan çıkan bahar çiçeklerinin merkezde bir lale motifi ile tamamlandığı görülmektedir. Simetrik olarak yerleştirilen bu çiçek buketleri rokoko bezemelerde sıklıkla karşılaşılan kurdale motifi ile ortadan birbirine bağlanmıştır (Katalog No: 13.3.10, 13ZC.Mü13). Sedir yanlığının üzerinden başlayarak gusülhane üzerinde devam eden ve D4 duvarındaki döşeklik zarları ile birleşen bu zarlar, yatay ve düşey yönde konumlanarak bir bezeme kuşağını meydana getirirler.

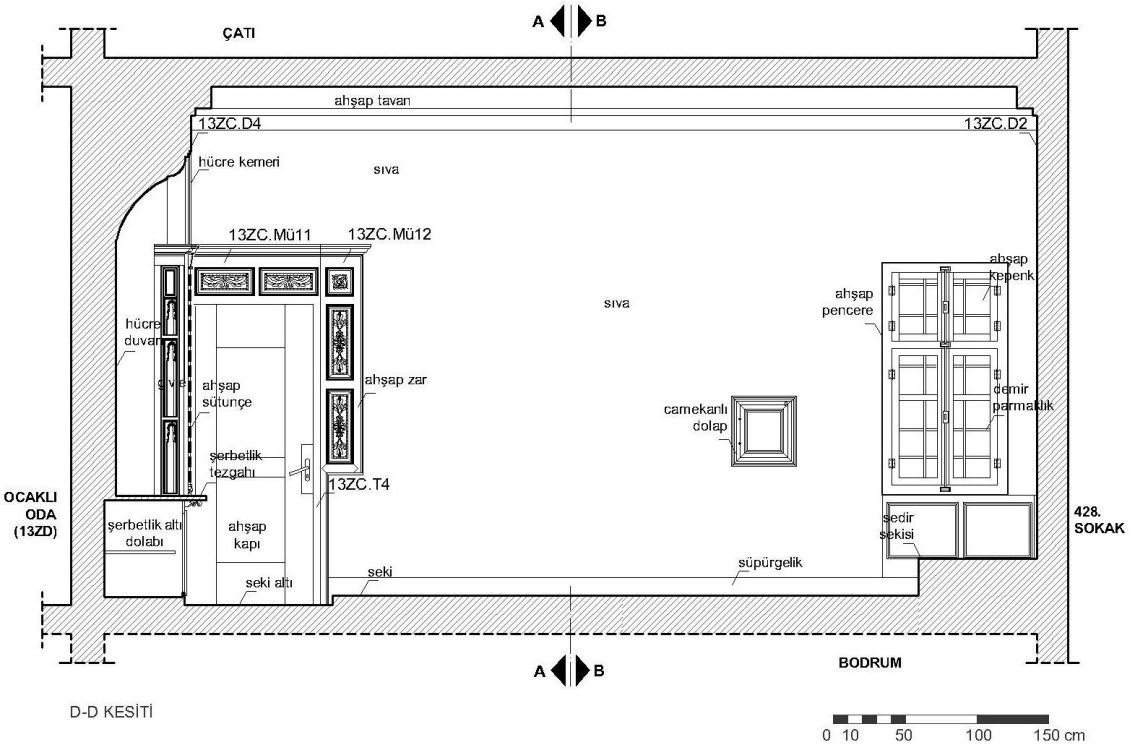

13ZC odasının kuzeybatı duvarındaki (D1) oda kapısı, camekanlı dolap ve ahşap pencerenin önden görünüşü ile D4 duvarındaki şerbetlik ve D2 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve D1 DUVARINDAKİ ZAR DETAYLARI

D1 duvarının köşesine, pahlı olarak yerleştirilmiş olan oda kapısı, 2016

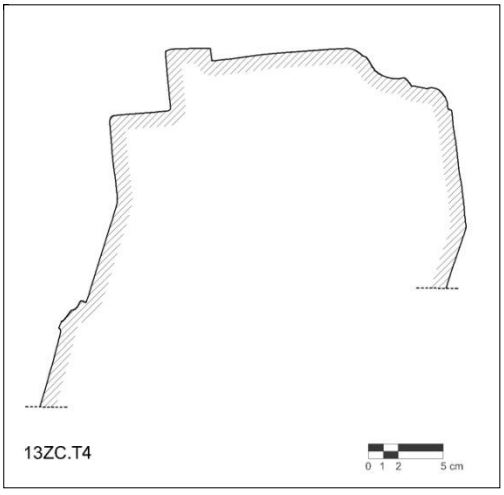

Oda kapısından alınan tarak izi (13ZC.T4)

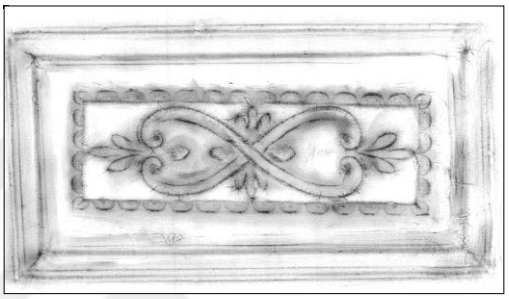

13ZC.Mü10

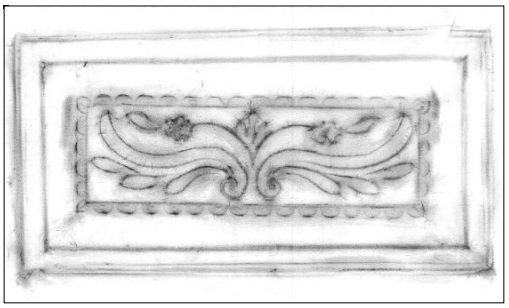

13ZC.Mü11

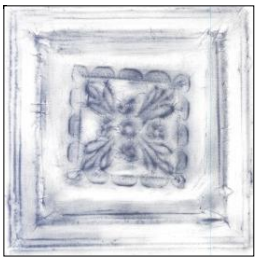

13ZC.Mü12

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

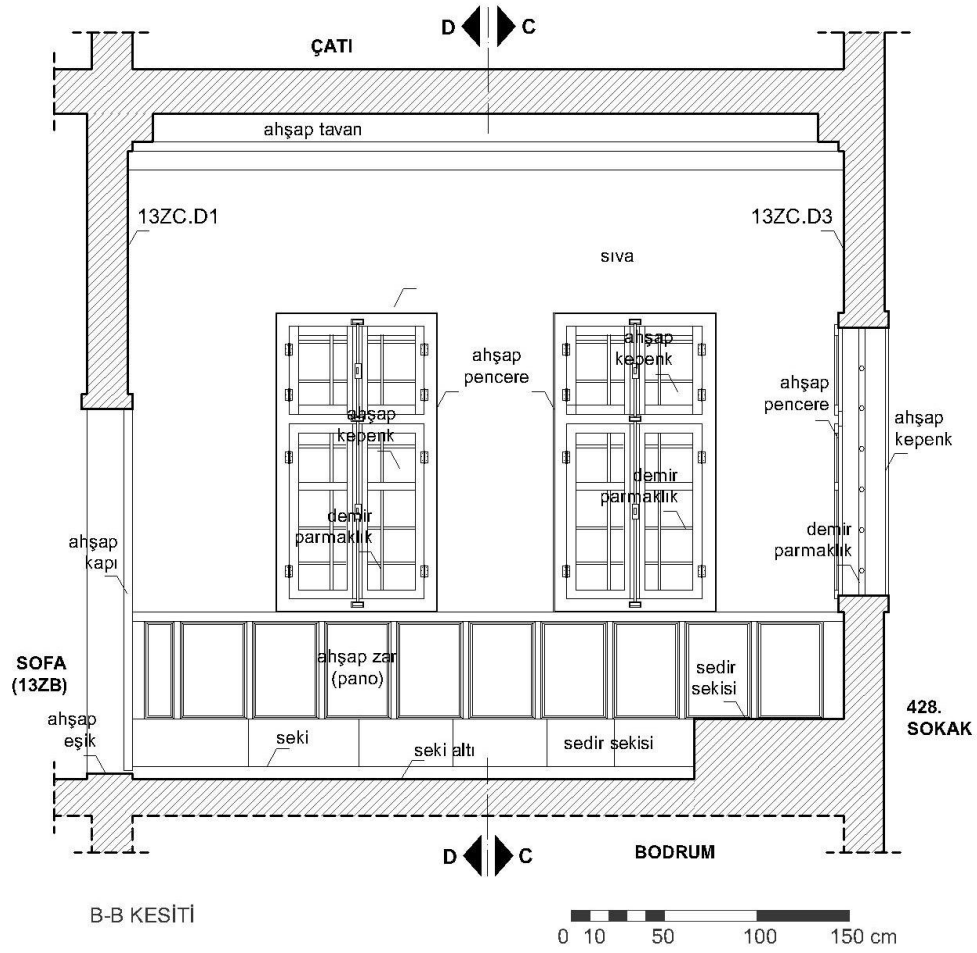

13ZC odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) ahşap pencereler, duvar panoları ve sedir sekisinin önden görünüşü ile D1 duvarındaki kapı, D3 duvarındaki pencere ve sedir sekisinin kesiti

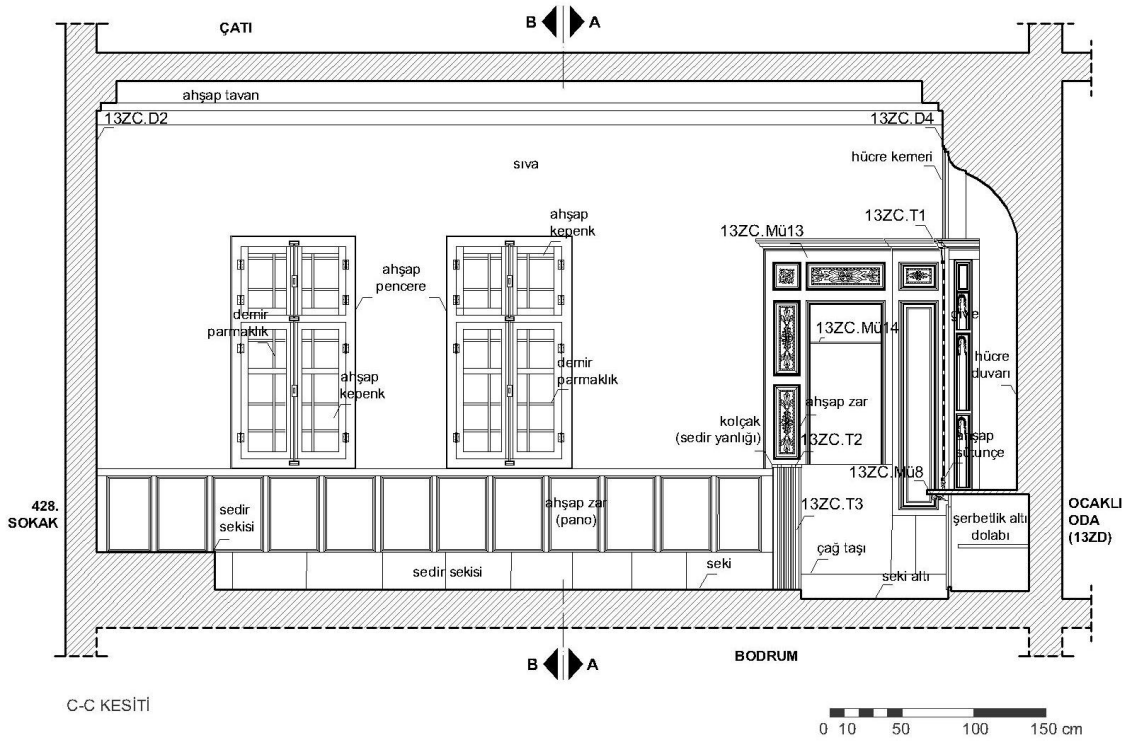

13ZC odasının güneydoğu duvarındaki (D3) ahşap pencereler, duvar zarları, sedir sekisi, kolçak, çağ taşı ve üzerindeki zarların önden görünüşü ile D4 duvarındaki şerbetlik ve D2 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

13ZC odasının D3 duvarındaki çağ taşı

13ZC.Mü13

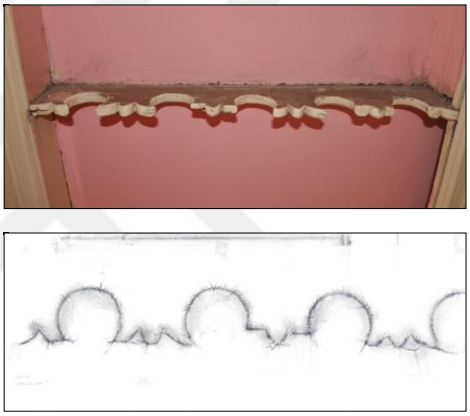

13ZC.Mü14

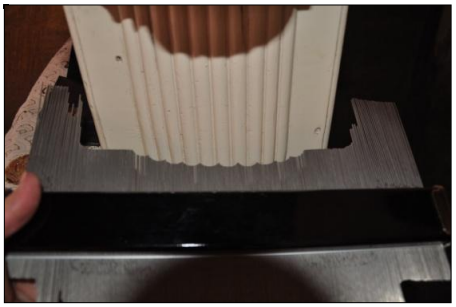

Sedir yanlığı (kolçak)

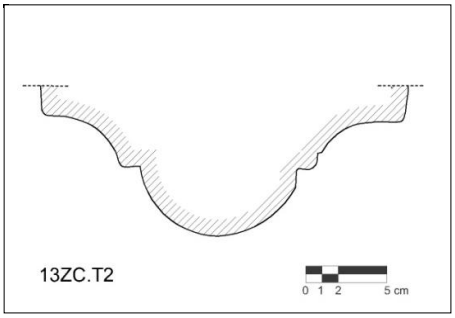

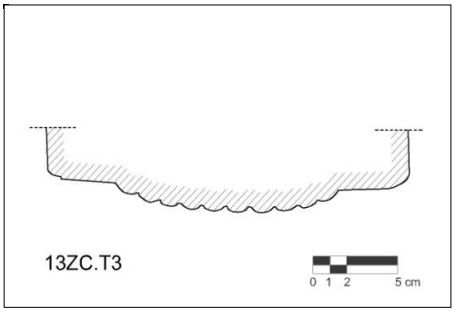

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.11
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	TAVAN

13ZC odasının tavanı dikdörtgen formlu olmakla birlikte tavana geçişlerde pandantiflerle köşeler pahlanmış ve sekizgen bir geometri elde edilmiştir.

2 kademeli tavanda duvardan tavana geçiş kısmında, duvar yüzeyinde yaklaşık 15cm yüksekliğinde tavan eteği olarak da adlandırılan ve yüzeyi ^^ şeklinde çıtalarla hareketlendirilmiş bordür tüm duvarları dolaşmaktadır. Bordür bitiminde tavanı çevreleyen birinci kuşak bulunmaktadır. Kuşak yüzeyi S kıvrımlı dişler ve aralarında yer alan çiçeklerle süslenmiştir. Bu kuşaktan sonra yaklaşık 10 cm kademe yapılmıştır. Kademe bitiminde sarmal bir silme tavanı çevrelemektedir (Katalog No: 13.3.11 (devam), a).

Silmeden sonra iç tavan çevresinde yüzeyleri düz bırakılmış iki geniş kuşak görülmektedir. Kuşaklar, aralarında yer alan sarmal biçimli su yolu ile birbirinden ayrılmaktadır. İç tavan ise yüzeyi yan yana iki adet başak dizisi şeklinde yivli çıtalarla dikdörtgen bölümlere ayrılmış ve merkezine elips formlu göbek yerleştirilmiştir. Göbek kompozisyonunun merkezine, kartala benzeyen mitolojik bir kuş figürü nakşedilmiştir (Katalog No: 13.3.11 (devam), b). Çevresinde ise ampir üsluplu, merkezden dışa doğru ışınsal olarak iki katman halinde yayılan çıtalar yer almaktadır. Birinci katmanı oluşturan çıtaların bir kısmı S kıvrımlı iken bir kısmı da zincir şeklinde boğumludur. İkinci katmanı oluşturan çıtalar ise kuşların telek denilen tüylerine benzemektedir. Göbeğin yerleştirildiği dikdörtgen alanda göbek çevresinde kalan boşluk kısımlar ise çiçek ve S kıvrımlı yaprak motifleri ile doldurulmuştur.

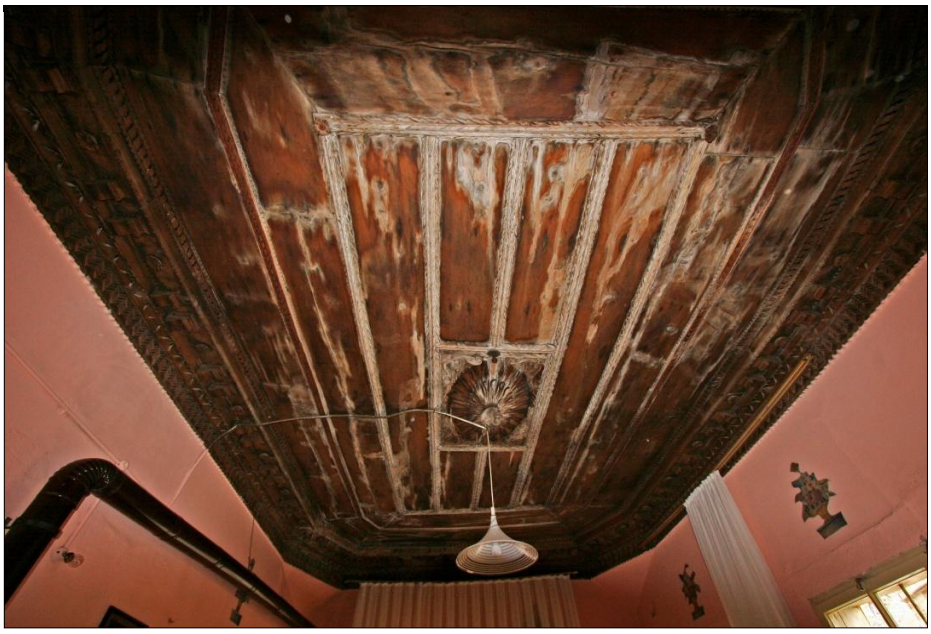

13ZC odasının bezemeli, göbekli tekne tavanı, 2006 (Ali Temiz Arşivi)

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.3.11 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (13ZC)	TAVAN

(a) Tavan eteğinin detayları, 2016

(b) Tavan göbeğinin ortasındaki elips kitabe üzerinde yer alan mitolojik kuş figürü, 2016

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.4
OCAKLI ODA (TOKANA) (13ZD)	

13ZD odasının (tokana) güneydoğu duvarındaki taş kemerli ocak, 2016

13ZD odasının (tokana) kuzeybatı duvarında yer alan ahşap terekli dolap ve güneybatı duvarındaki odanın (kiler) demir parmaklıklı penceresi, 2016

İBRAHİM AKDAĞ EVİ (YAPI 13) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 13.5
BODRUM KATTAKİ MEKANLAR	

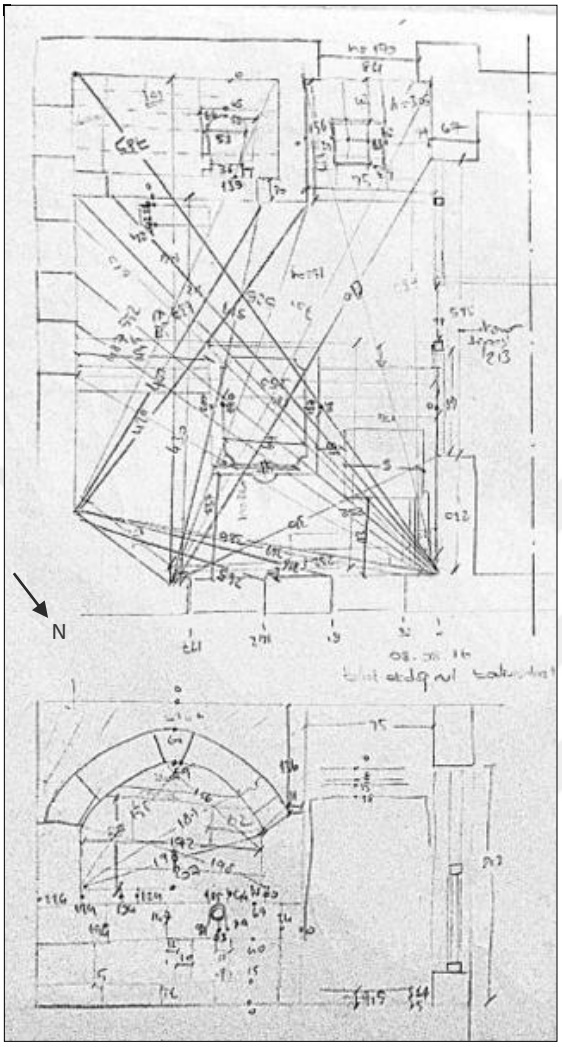

Bodrumun kısmi kat planı/13-1A ve ocağın görünüşü [Çiz. T.Dalmış]

13-1A no'lu mekanın kuzeydoğu duvarında yer alan taş kemerli ocak, 2016

13-1A no'lu mekanda yer alan taş kemerli bölümler ve ahşap kirişlere taşıtılan asma katın görünüşü, 2016

13-1A no'lu mekanda yer alan su kuyusu, su kanalları ve çağ taşı, 2016

Asma katın altında yer alan taş kemerli hizmet birimleri

Asma katın altındaki tahıl ambarı ve depo, 2016

4.2.4 İzzet Sır Evi Mobilyaları

Yapı no: 14

Eski adı: -

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: İzzet Sır

Güncel durumu: Kullanılmaktadır.

Tescil yılı: -

Tescil eden kurum: -

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Şişmanoğlu mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 428. sokak, 11293 ada, 4 parsel (Şekil 4.56).

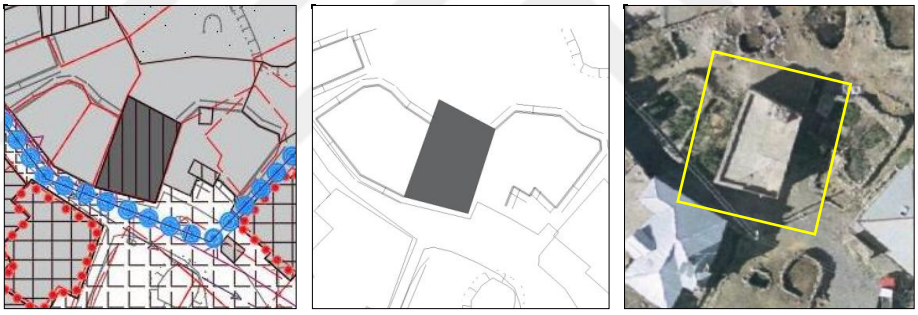

(a) (b) (c)

Şekil 4.56 İzzet Sır Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

Yapının genel durumu:

Zemin ve birinci (ara) katlardan oluşan iki katlı bir yapıdır. Günümüzde tüm katları korunmuş durumdadır. Çıkmasız bir cephe düzenine sahiptir. Güney ve doğu cephelerinin kesiştiği köşe, zeminden itibaren birinci katın tavan kirişlerine kadar pahlanmış ve cepheye hareket kazandırılmıştır. Güney cephede (odaya ait tavan kirişleri üzerinde) yer alan taş çörtenin özgünlüğünü koruduğu görülmektedir (Şekil 4.57).

Zemin kat hizasındaki pencereler kare biçiminde ve ferforje demir parmaklı, birinci kattaki 141A odasına ait pencereler ise dikdörtgen şeklinde, demir parmaklıklı ve ahşap kepenklidir. Bahsi geçen oda pencereleri (köşe pahının her iki yanındakiler) dışındakilerin özgün olmadıkları tahmin edilmektedir.

Yığma sistemde yapılmış olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır. Yapının güney ve doğu cephelerinde kullanılan malzemelerde değişiklik görülmekte ve sonraki yıllarda yapıya eklemeler/tadilatlar yapıldığı düşünülmektedir.

Şekil 4.57 İzzet Sır Evi'nin güney cephesinin 428.sokaktan görünüşü ve doğu cephesinde yer alan ana giriş kapısı, 2018

Yapının iç mekan analizi:

428. sokak üzerinden girilen ve yapının doğu cephesinde yer alan ana giriş kapısı aralık/giriş mekanına açılmaktadır. Kuzey yönde (kapının sağında) bir mutfağı, mutfağın içinde de alçak tavanlı, küçük bir odası/14ZA vardır. Odanın tüm duvarları düşey yönde bölümlenmiş ahşap zarlar (panolar) ile kaplanmıştır. Odanın güneyinde (kapının solunda) tek ve çift kapaklı bir yüklük yer alır (Katalog No: 14.1a). Yüklük ile sedir yanlığı (kolçak) arasında, ön yüzü kavisli kemer şeklinde bir tezgah bulunur (Katalog No: 14.1b). Kuzey yönde yer alan kapaklı raflı dolaplar ve gilveler yanında özgününde şerbetlik olduğu düşünülen (günümüzde yıkılmış) altı zarlı üstü hücre/niş şeklinde bir mobilya yer alır (Katalog No: 14.1c).

Ana giriş kapısının karşısındaki basamaklar ile birinci (ara) kat sofasına çıkılmaktadır. Bahsi geçen odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun karma (dış sofa +karnıyarık) plan özellikler göstermekte olduğu söylenebilir. Yapının güney köşesinde (merdivenlerin solunda) yer alan oda/141A içinde yüklüğü, gusülhanesi ve sedir sekisi ile özgünlüğünü korumaktadır (Katalog No: 14.2).

İZZET SIR EVİ (YAPI 14) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 14.1
YÜKLÜKLÜ ODA (14ZA)	

(a)

(b)

İzzet Sır Evi'nin zeminde katında, yapının kuzeyindeki odada/14ZA yer alan yüklük, tezgah ve sedir yanlığı, 2018

(c) İzzet Sır Evi'nin zeminde katında, yapının kuzeyindeki odada/14ZA yer alan gilveler ve duvar zarları, 2018

İZZET SIR EVİ (YAPI 14) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 14.2
YÜKLÜK ve ÇAĞ'LI ODA (141A)	

Yüklükle birlikte tasarlanan oda kapısı ahşap, tek kanatlı ve yüzeyleri bezemesizdir. Kapı tablası yatay ve düşey panolar halinde bölümlenmiştir (Katalog No: 14.2.1a). Seki altına açılmakta olan kapının tam karşısındaki duvarda (D3), tamamı kapaklı bir dolap ve içinde bir çağ taşı yer alır (Katalog No: 14.2.1b,c,d). Gusülhane olarak kullanılan bu dolabın üst kısmı boş bırakılmıştır. Sekiye bakan kısmı ise sedir sekisinden itibaren çift kapaklı, camekanlı ve raflı bir dolap olarak tasarlanmıştır.

Seki altı ve seki ayrımı, tavandaki kirişler ve kirişleri taşıyan cumbalı ahşap dikmeler ile sağlanmıştır (Katalog No: 14.2.1a). Dolaşım ve hizmet alanı olan seki altından bir basamak yüksekteki sekiye, asıl oturma alanına geçilir. Güney ve batı duvarları (D2 ve D3) önünde yer alan taş seki, manzaraya (428.sokağa) yönelik (L şeklinde) düzenlenmiştir (Katalog No: 14.2.2a).

Odanın batı duvarı (D1) ise ahşap dikme ve korkuluklar hizasına kadar boydan boya yüklük ile kaplanmıştır. Çift kapaklı ve raflı olarak düzenlen döşeklikli yüklüğün alt kısmı düşey yönde panolara bölümlenmiş ve (daha büyük kapakları olan döşeklik altı hizasında) çift kapaklı olarak tasarlanmıştır (Katalog No: 14.2.2b). Üst kısmı (kapı üzerinde de devam eden) yatay zarlar (panolar) ile çevrelenmiş olup, musandıra bölgesinde tek kapaklı bir tepe dolabı yer almaktadır. Zemini taş, tavanı ahşaptır (Katalog No: 14.2.3).

Oda kapısı ve yüklük beyaz renkte, ahşap dikme, korkuluklar, gusülhane dolabı ve camekanlı dolap ise kırmızı renkte boyanmıştır (Katalog No: 14.2.1c, 14.2.2b).

İZZET SIR EVİ (YAPI 14) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 14.2.1
YÜKLÜK ve ÇAĞ'LI ODA (141A)	

(a)

(b)

İzzet Sır Evi'nin birinci (ara) kat odasının/141A ahşap kapısı ile seki altı ve sekiyi arasındaki ahşap dikme ve korkuluklar (a) ile kapının karşısında, seki altında yer alan gusülhane (çağ taşı) (b), 2018

(c) Gusülhane ve sol yan duvarındaki camekanlı raflı dolap, 2018

(d) Gusülhane tavanı ve zeminindeki çağ taşının detayları, 2018

İZZET SIR EVİ (YAPI 14) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 14.2.2
YÜKLÜK ve ÇAĞ'LI ODA (141A)	

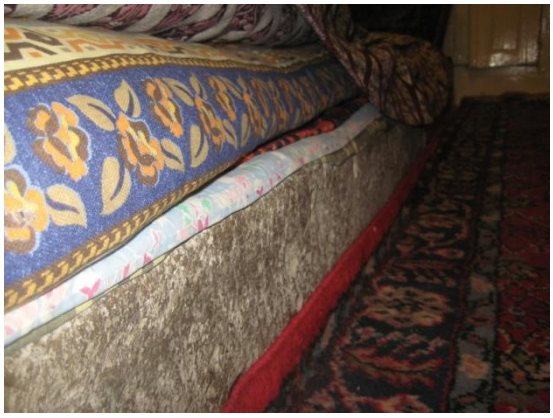

(a) 141A odasındaki (L şeklinde) taş sedirler, 2018

(b) 141A odasının kuzeybatı duvarında yer alan döşeklik dolapları, ahşap dikme ve parmaklıklar ve seki altına açılan oda kapısı, 2018

İZZET SIR EVİ (YAPI 14) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 14.2.3
YÜKLÜK ve ÇAĞ'LI ODA (141A)	

Seki altı ve seki bölümlerinin her ikisinde de tavan kademesiz, düz planlanmıştır. Uzun dikdörtgen planlı giriş bölümünün tavanında ince çıtalarla iki yanda dikdörtgen ortada ise kare formlu alanlar oluşturulmuş ve bunların içi çıtalarla iç içe baklava dilimi formları ile süslenmiştir. Ana mekanın tavanında ise yüzey yine benzer nitelikteki çıtaların çakılmasıyla değişik boyutlarda kare ve dikdörtgen alanlara bölünmüştür. Tavanın merkezine ise (büyük olasılıkla sonradan monte edildiği anlaşılan) bir ay yıldız yerleştirilmiştir.

141A odasının seki altı ve seki tavanının detayları, 2018

4.2.5 Bilal Türk Evi (Türkoğlu Konağı) Mobilyaları

Yapı no: 15

Eski adı: -

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: Bilal Türk

Güncel durumu: Kullanılmaktadır[1].

Tescil yılı: 16.06.2014 [2]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Şişmanoğlu mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 428. sokak, Kapı no: 60; 11298 ada, 2 parsel (Şekil 4.58).

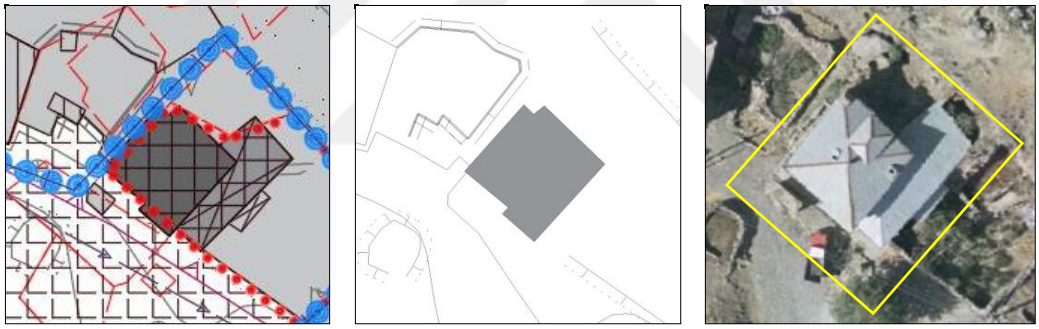

(a) (b) (c)

Şekil 4.58 Bilal Türk Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalında hazırlanan öğrenci projesinde, konut olarak planlanan yapının Cumhuriyetin ilk dönemlerinde karakol binası olarak kullanıldığı bilgisi yer almaktadır. Ev sahibi Fatma Türk'den alınan bilgilere göre ise yapı bir dönem askeriyenin ordu evi olarak kullanılmıştır.

[2] KKVKBK'nun 82 toplantı numaralı, 16.06.2014 tarihli, 1073 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.19).

Yapının genel durumu:

Eğimli bir arazi üzerinde konumlanmakta olan yapı bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşmaktadır. Güneybatı cephesi 428. Sokağa (meydana) bakarken, kuzeydoğu cephesi altında oyma mekanlar yer alan kayalıklara yaslanmaktadır. Günümüzde tüm katları korunmuş durumda olup sonraki yıllarda (1945'ler) güneydoğu yönünde eklenen bodrum +1 kat/oda ile genişletilmiş ve misafirlik olarak kullanılmıştır. Yapının güneyinde, birinci kat hizasında yapılan çıkma zemin kat pencerelerinin altına kadar uzanan ve ahşap hatıllara oturan ahşap payandalar ile desteklenmektedir (Şekil 4.59).

Sokaktan yedi basamak çıkılarak binanın güneybatı cephesinde yer alan ana giriş kapısına gelinmektedir. Beşinci basamağın rıhtında, bodrum kat ile bağlantılı (günümüzde kapatılmış) 3 adet havalandırma/aydınlatma deliği vardır. İçerlek yerleştirilmiş ahşap giriş kapısı çift kanatlı ve dişili erkekli taşlar ile oluşturulmuş geçmeli daire/yuvarlak kemerlidir. Kemer üzerinde yer alan tepe penceresi beyzi/dairevi/oval şeklinde ve ferforje demir parmaklıklıdır (Şekil 4.60).

Yapının ana giriş kapısı dışında aynı cephe üzerindeki yuvarlak kemerli ahşap kapıdan günümüzde odunluk ve samanlık olarak kullanılan bodrum kata, yandaki ek binanın düz atkı kemerli ahşap kapısından da depo ve kesimhane olarak kullanılan bodrum kata ulaşılmaktadır. Ek binanın ana giriş kapısı güneydoğu yönünde konumlanan bahçe içinde yer almaktadır.

Ana cephesi pencere yönünden oldukça zengin olan yapının bodrum kat pencereleri kare şeklinde, zemin ve birinci kat pencereleri ise ½ oranında olup geçme demir parmaklıklıdır. Ahşap kepenklerin bir bölümü korunmuş olmakla beraber çoğu özgünlüğünü yitirmiş durumdadır. Aynı şekilde cephede görülen taş çörtenlerden bazıları özgün, bazıları ise yerinden sökülmüştür ve su tahliyesi çörtenlerden kalan boşluklara yerleştirilen plastik borularla sağlanır.

Yığma sistemde inşa edilmiş olan yapının ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır. Ana giriş kapısı kırmızıya, dişili erkekli kemer taşları yeşil ve beyaza, kapının üzerinde yer aldığı taş duvarlar ise sarı renkte boyanmıştır.

Yapının hemen önünde, güneydoğu cephesinde giriş kapısı, güneybatı cephesinde de demir parmaklıklı bir pencere boşluğu bulunan, kesme taştan inşa edilmiş ve kaya oyma mekanlara (in) girişin sağlandığı ufak bir yapı daha bulunmaktadır (Katalog No: 15.7).

Şekil 4.59 Bilal Türk Evi'nin güneybatı cephesinin 428.sokaktan görünüşü, 2016 (Fot. Abdullah Tezer Arşivi)

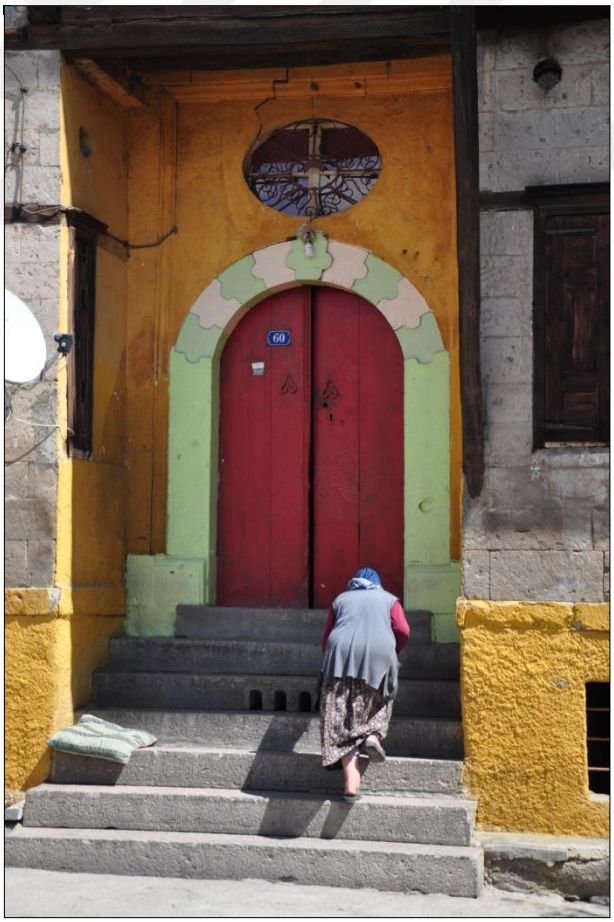

Şekil 4.60 Ana giriş kapısı ve kapı üstünde yer alan elips şeklindeki tepe penceresi, 2016

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan yedi basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı altıgen şeklindeki sofaya/15ZC açılmaktadır. Yapının batısında (ana giriş kapısının solunda) "Yüklük, şerbetlik, çağ ve sedirli/15ZA" oda, kuzeyinde "Mutfak (tokana)/15ZB" kuzeydoğusunda (kapının hemen karşısında) bodrum kata inen ve birinci kata çıkan merdiven kovası, doğusunda (merdivenin solunda) "Yüklük ve zarlı oda/15ZE" ya geçişin sağlandığı aralık mekanı, güneydoğusunda "hela" ve güneyinde (ana giriş kapısının sağında) "Yüklük ve zarlı oda/15ZD" yer almaktadır. Ana giriş kapının karşısında yer alan merdiven kovasının sofayı ikiye böldüğü görülmektedir. Bahsi geçen odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun iç sofalı (karnıyarık) Türk Evi plan şemasına uygun olarak düzenlendiği söylenebilir[1] (Şekil 4.61).

15ZA odası içinde yüklük ve şerbetliği, çağ taşı ve sedir sekisi ile başoda konumunda olup özgünlüğünü büyük ölçüde korumuş olan odalardan biridir (Katalog No: 15.1.1). Hemen yanındaki 15ZB no'lu tokana ise kuzeydoğu duvarında (D2) yer alan taş kemerli bir ocağa ve odaya sonradan eklendiği belirtilen mutfak tezgahı ile zemindeki çağ taşına sahiptir (Katalog No: 15.2). 15ZC no'lu sofada (pahlı olarak yerleştirilen başoda ve tokana kapıları arasındaki duvarda), söve şeklinde bir çerçeveyle kuşatılmış basık kemerli bir lambalık (L1) nişi yer almaktadır. Kemerin hemen üzerinde yüzeyden çıkıntı yapan dikdörtgen şeklinde dekoratif bir başlık bulunur. Arka kısmı düz, ön yüzü eğrisel planlı lambalık tezgahı (hücre tabanı) yerden 83,5 cm yüksektedir ve altında dış bükey formlu bir konsol yer alır (Katalog No: 15.3, 15.3.1).

15ZD no'lu yüklük ve zarlı oda, ana giriş kapısının sağında yer alır. Yatak odası olarak kullanılmakta olan odanın kuzeydoğu duvarında bir yüklüğü, güneydoğu duvarında da düşey ahşap zarları vardır (Katalog No: 15.4c).

15ZE no'lu oda içinde yüklük, şerbetlik ve duvar zarları gibi sabit mobilyaların bulunduğu bir odadır ve günümüzde depo olarak kullanılmaktadır (Katalog No: 15.5).

[1] Yapının üst katındaki odalar günümüz mobilyaları ile döşenmiş durumdadır. Sofada (151A) yer alan lambalıklar (L2, L3) dışında özgün bir mobilya ile karşılaşılmamıştır.

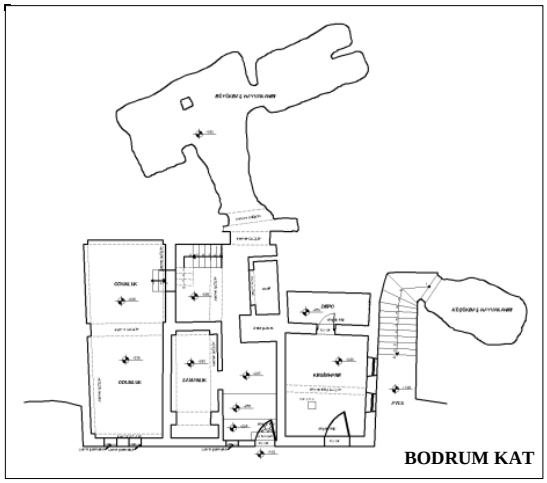

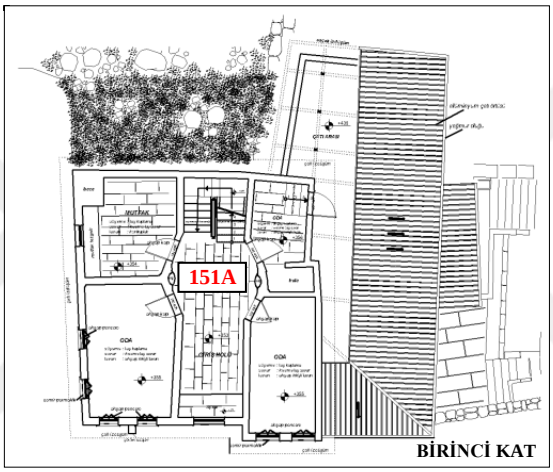

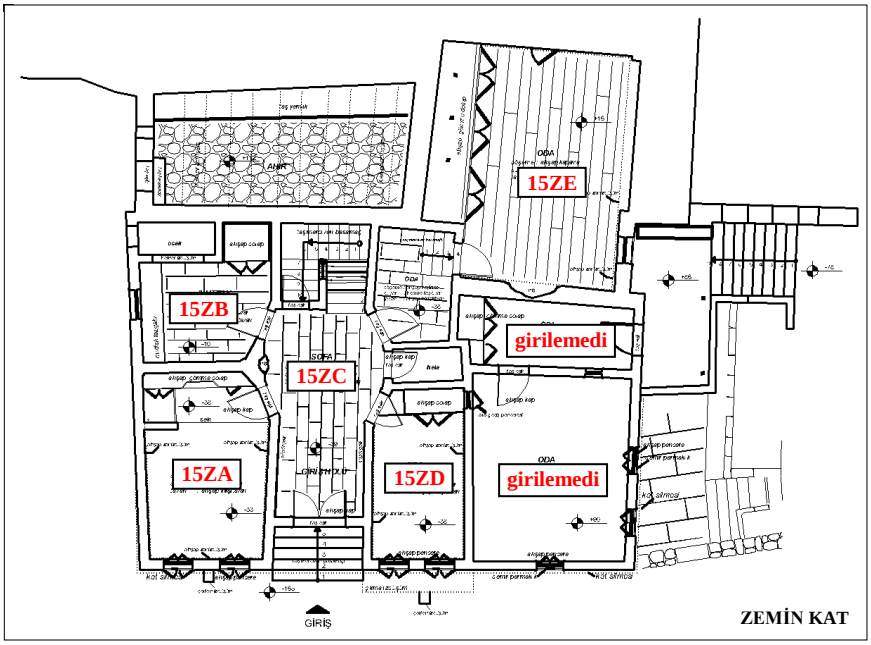

Şekil 4.61 Bilal Türk Evi'nin bodrum, zemin ve birinci kat planları (Çiz. G.Işık) [1]

[1] Yapının bodrum, zemin ve birinci kat rölöve çizimleri Gün Işık arşivinden alınmıştır.

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	

Konumu: Zemin katta bulunan oda yapının batısında, ana giriş kapısının solunda yer almaktadır. Yaklaşık 19 m2'dir (Katalog No: 15.1.1).

Tahmin edilen işlevi: 428.sokağa bakan cephede yer alması ve diğer odalara (15ZD ve üst kat odaları) oranla daha özenle döşenmiş olması açısından başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: D1 duvarının köşesinde yer alan ahşap, tek kanatlı ve bezemeli oda kapısı pahlı olarak yerleştirilmiş olup seki altına açılmaktadır (Katalog No: 15.1.1). Kapı tablasının alt ve üst kısımları simetrik olarak yerleştirilmiş kemerler ve kemer uçlarındaki soyutlanmış lale motifleri ile süslemelidir (Katalog No: 15.1.10). İkisi güneybatı duvarında (D2), bir tanesi de güneydoğu duvarında (D1) köşe penceresi şeklinde toplam üç adet ahşap penceresi vardır (Katalog No: 15.1.8, 15.1.19). Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar yer alır. Güneydoğu duvarındaki köşe penceresi aynı zamanda özgün ahşap kepenklerini muhafaza etmiş durumdadır. Tavanı ahşap kirişli, seki altı ve seki üstü ise taştır.

Mobilyaları: Kuzeydoğu duvarını (D4) boydan boya kaplayan yüklük ve şerbetlik, hemen yanındaki duvarda (D3) seki altında bulunan çağ taşı ile birleşmektedir. Oda kapısının açıldığı seki altından sekiye, oradan da sedir sekisine gelinmektedir. Odanın D4 duvarı dışındaki tüm duvarları belli bir yüksekliğe kadar (90-120 cm) ahşap zarlar (panolar) ile kaplanmıştır (Katalog No: 15.1.1).

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	PLAN

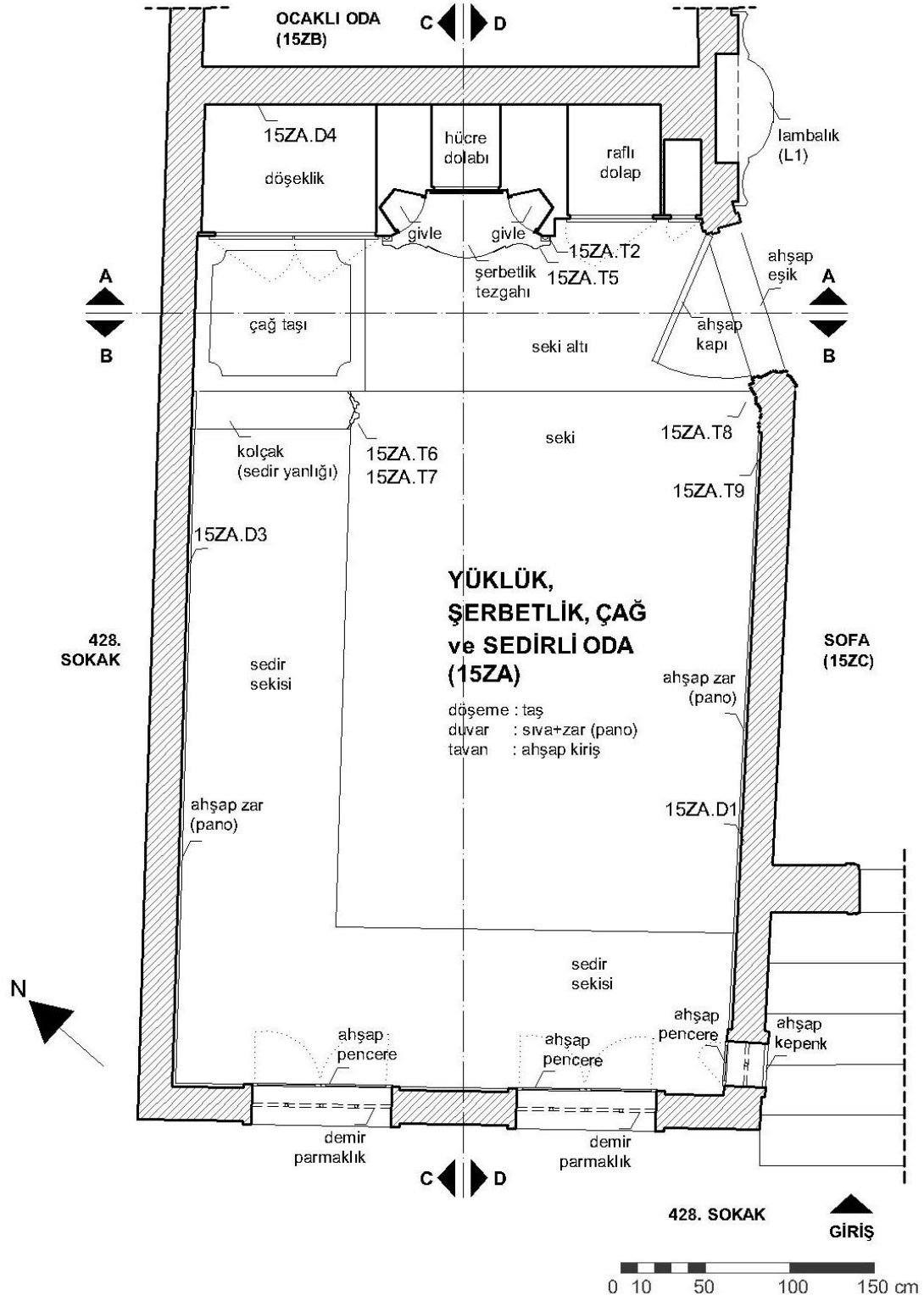

15ZA odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın kuzeydoğu duvarında (D4), oda kapısının hemen arkasında yer alan yüklük ve şerbetlik, bulunduğu duvar yüzeyini boydan boya kaplamaktadır. Şerbetlik duvarın tam ortasında, çeşitli boyut ve derinliklerde dolaplar ise yanlarda yer almaktadır (Katalog No: 15.1.2 (devam), 15.1.3).

Üç bölümlü olarak düzenlenmiş olan şerbetliğin en üst kısmı yuvarlak kemerlidir. Dış bükey formlu kemer alnı ile düz kemer tablası bezemesizdir ve oda duvarları gibi yeşile boyanmıştır. Hemen altındaki hücre duvarının üstünde ve altında bezemeli yatay zarlar yer alırken, ortasında kapaklı raflı bir dolap bulunmaktadır(Katalog No: 15.1.4). Istampaj tekniğinden yararlanılarak üzerindeki desenin çizildiği dolap kapağı pano şeklinde olup etrafı dişli, yarım daire dilimli şeritlerle çevrelenmiştir. Merkezinde de aynı şekilde dendanlarla çevrelenmiş dikdörtgen içinde dilimlerle çevrili oval madalyon (kartuş), içinde ampir dönem özelliği taşıyan ışınsal bir motif (güneş deseni) alt ve üst kısımlarında ise döşeklik kapaklarında olduğu gibi kemer şeklinde motif uçlarında palmetler yer almaktadır (Katalog No: 15.1.4, 15ZA.Mü1, Mü2, Mü3).

Hücre duvarının sağında ve solunda, kemer ayaklarının altında yer alan ahşap gilveler üst üste üçerli olarak yerleştirilmiş olup süslemesiz ve dikdörtgen şeklindedir (Katalog No: 15.1.4). Her iki gilvenin yanında da yarım daire profilli ahşap sütunçeler yer alır. Alt kısımları dikdörtgen kaideler şeklinde olup şerbetlik tezgahı (hücre tabanı) üzerine basar, üst kısımları sütun başlıklı, gövdesi ise düşey yönde uzanan yarım daire (kaval) silmelerle bezenmiştir (Katalog No: 15.1.4 (devam), 15ZA.T1, T2, T3).

Sütunçe kaidelerinin üzerine oturduğu şerbetlik tezgahının arka kısmı (hücre duvarı ile birleştiği kısım) düz, ön yüzü ise eğrisel planlı ve öne doğru çıkıntılıdır (Katalog No: 15.1.4 (devam), 15ZA.T5). Çıkıntı yapan kısmın altı profilli bir silme ve dilimli bir bezeme ile sonlandırılmıştır (Katalog No: 15.1.4 (devam), 15ZA.T4). Tezgah altının sağında ve solunda 2 adet düşey dikdörtgen pano, ortalarında ise tek kapaklı, üzerinde S kıvrımlardan oluşan bitki motiflerinin bulunduğu bir dolap yer almaktadır (Katalog No: 15.1.4 (devam), 15ZA.Mü4, Mü5).

Şerbetliğin solunda (kapının arkasında) biri 17 cm, diğeri ise 55 cm genişliğinde iki adet kapaklı raflı dolap yer almaktadır. Dolap kapakları kemer ve palmet motifleri ile süslenmiştir (Katalog No: 15.1.4 (devam), 15ZA.Mü7, Mü8). Dolapların altında kalan kısım bezemesiz zarlarla kaplanmışken, dolapların üzerindeki yatay zar da yine kemer şeklinde sonlanmakta ve uçlarında birer bitki (palmet) ve merkezinde rozet motifi yer almaktadır (Katalog No: 15.1.4 (devam), 15ZA.Mü6). Aynı yatay zar ve bezemenin pahlı olarak yerleştirilen oda kapısı üzerinde de tekrar edildiği görülmektedir (Katalog No: 15.1.10).

Şerbetliğin sağında 100 cm genişliğinde, çift kapaklı ve rafsız döşeklik dolabı yer almaktadır. Döşeklik kapakları da diğer dolap kapaklarının pano çevresinde olduğu gibi yarım daire dilimli ufak dişli şeritlerle çevrelenmiştir. Uç kısımları kemer şeklinde olup hücre dolabı üzerindeki palmetlerin benzerleri ile sonlandırılmıştır. Sağ kapak hizasında, musandıra bölgesinde yer alan tek kanatlı tepe dolabı D4 duvarının tam köşesinde yer almaktadır. Üzerinde, tam ortada 4 yapraklı bir çiçek motifi, alt ve üst kısımlarda ise su damlası şeklinde bir bezeme unsuru yer almaktadır ile (Katalog No: 15.1.3).

Döşeklik dolaplarının altında kalan kısım bezemeli ve düz zarlar ile kaplanmışken, üstte kalan yatay zarlar çubuk/yol/dışbükey/kaval silme şeklinde yatay çıtalar/motifler ile süslemelidir. Aynı yatay zar motifi, çağ taşı üzerindeki zarlarda da tekrar edilmiş ve yatay yönde D4 duvarındaki döşeklik dolabı ile, düşey yönde ise ahşap sedir yanlığı üzerinde sonlandırılmıştır.

Tüm dolap ve şerbetlik hücresi bitişleri de yarım daire dilimli bezeme üzerindeki profilli silmeler ile tamamlanmıştır (Katalog No: 15.1.4 (devam), 15ZA.T1).

15ZA odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) döşeklikli yüklük ve şerbetlik, 2016

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	A-A KESİTİ

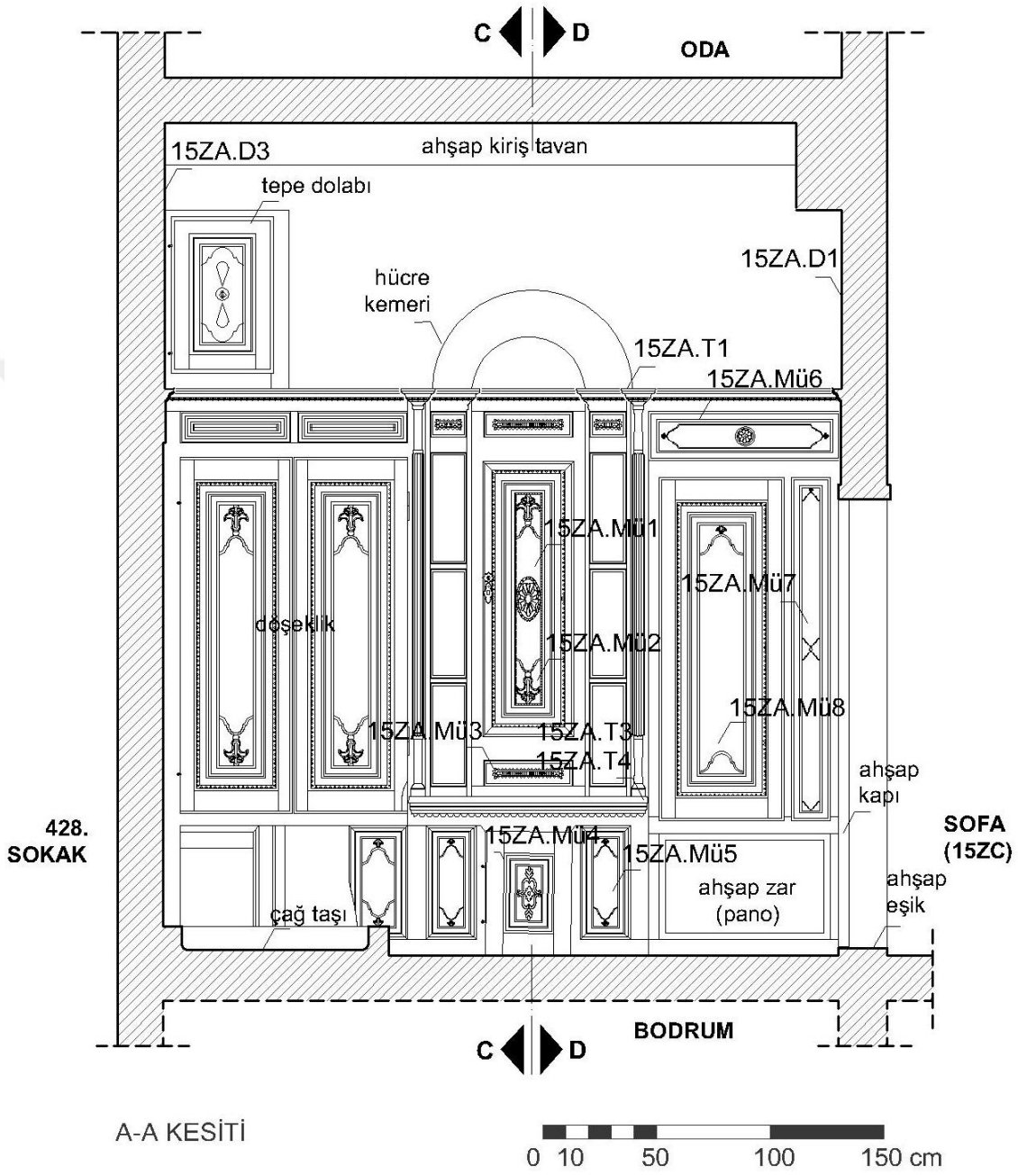

15ZA odasının kuzeydoğu duvarındaki (D4) döşeklikli yüklük ve şerbetliğin önden görünüşü ile çağ taşı ve oda kapısının kesiti

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	ŞERBETLİK DETAYLARI

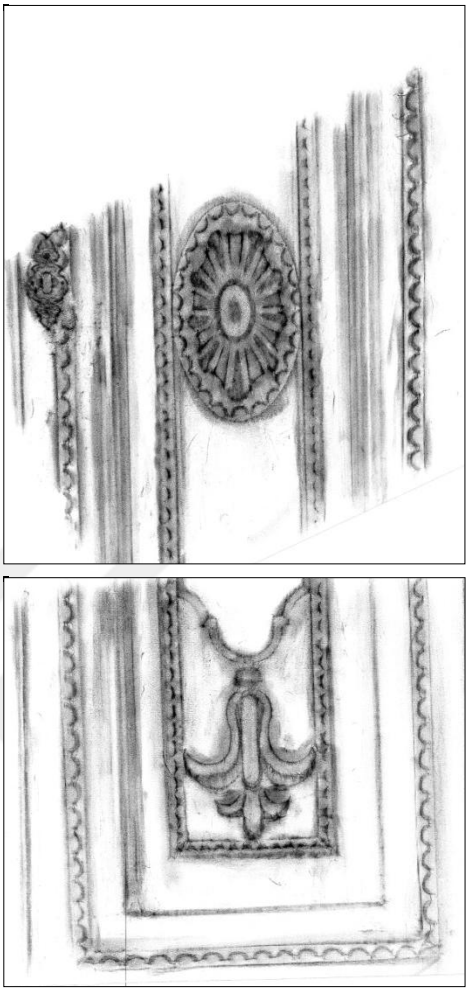

15ZA.Mü1 ve Mü2

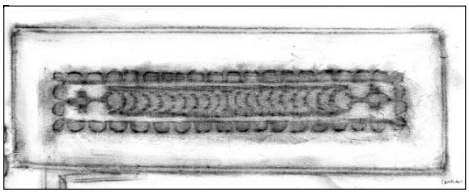

15ZA.Mü3

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1.4 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	ŞERBETLİK DETAYLARI

15ZA.T1

15ZA.T2 ve T3

15ZA.T4

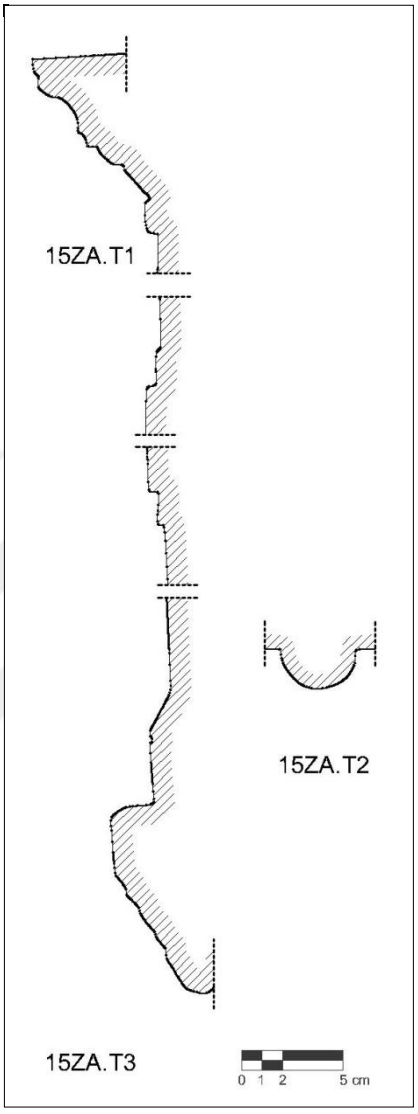

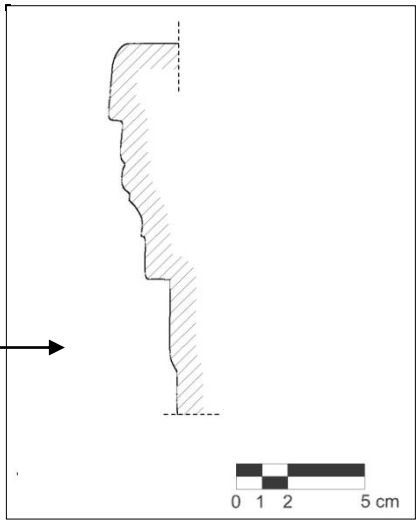

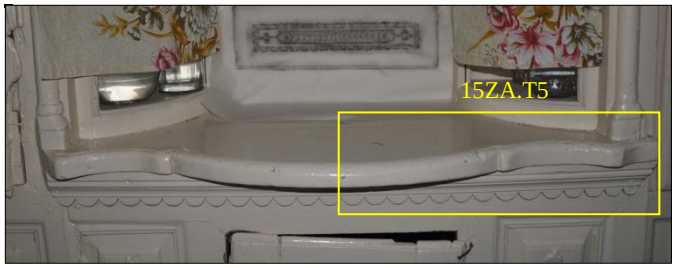

Hücre tabanı (şerbetlik tezgahı) (15ZA.T5)

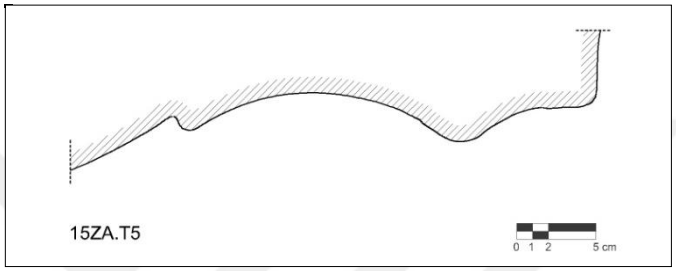

Tezgah altında yer alan tek kapaklı dolap ve düşey zar (pano) detayı

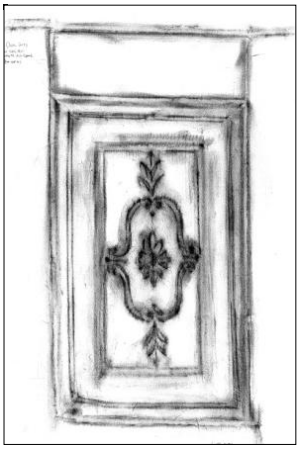

15ZA.Mü4

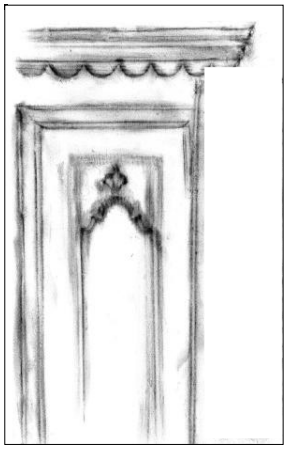

15ZA.Mü5

Şerbetlik zarlarında yer alan rozet motifi (15ZA.Mü6) ve dolap kapakları üzerindeki kemerli panolar (15ZA.Mü7 ve 15ZA.Mü8)

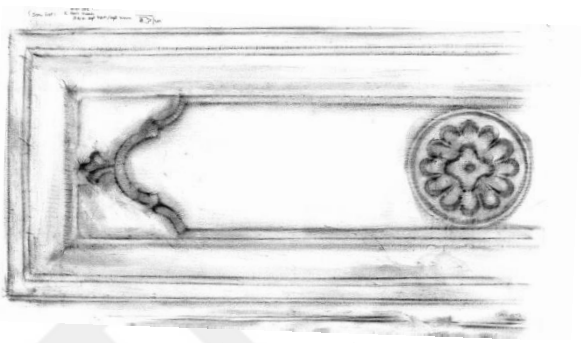

15ZA.Mü6

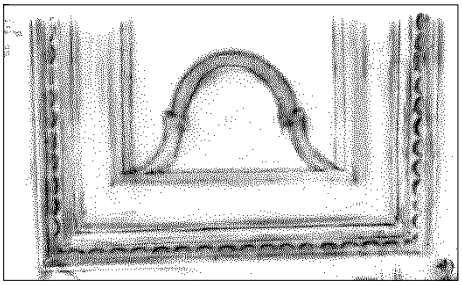

15ZA.Mü8

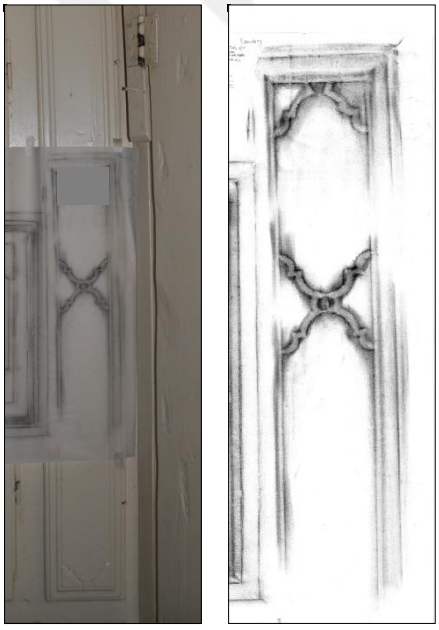

15ZA.Mü7

Odanın D1 ve D2 duvarları, yüklük ve şerbetliğin yer aldığı D4 duvarı ile çağ taşının yer aldığı D3 duvarına oranla daha sade döşenmiştir.

D1 duvarı üzerinde yer alan oda kapısı pahlı olarak yerleştirilmiş olup yaklaşık 90-100 cm genişliğindeki (oda planından dolayı seki altı genişliği değişkenlik göstermektedir) seki altına açılmaktadır. Seki altından yaklaşık 7 cm yüksekliğindeki taş sekiye, oradan da D3 ve D2 duvarları önünde konumlanan (L şeklinde) ve döşemesiz halde yaklaşık 94 cm genişliğinde, 29 cm yüksekliğindeki sedir sekisine gelinmektedir (Katalog No: 15.1.1, 15.1.7, 15.1.8).

D3 duvarı önündeki sedir sekisi, çağ taşının yanındaki ahşap sedir yanlığı (kolçak) ile sonlanmaktadır [Katalog No: 15.1.1, 15.1.2 (devam)]. Seki üzerinden itibaren 75 cm yüksekliğinde, 22,5 cm genişliğindeki kolçağın ön yüzü oluklu/yivli düşey çubuk motifler halinde simetrik olarak düzenlenmiş (Katalog No: 15.1.6, 15ZA.T7), 3 cm öne çıkıntı yapan kemer şeklinde bir başlıkla (günümüzde üzerinde kırıklar mevcut) sonlandırılmıştır (Katalog No: 15.1.6, 15ZA.T6).

Bahsi geçen D4 duvarı dışında, odanın diğer tüm duvarları (D1, D2 ve D3) seki üzerinden itibaren 120 cm, sedir sekisi üzerinden itibaren ise 90 cm yüksekliğe kadar farklı genişliklerde ancak aynı yönde tekrarlanan düşey dikdörtgen zarlar (panolar) ile kaplanmıştır (Katalog No: 15.1.7, 15.1.8, 15.1.9, 15.1.10, 15ZA.T9). Kolçak ile döşeklik dolabı arasında, seki altında yer alan çağ taşı/gusülhane üzerinde de bu zarlar aynı şekilde devam etmektedir (Katalog No: 15.1.6). Ayrıca sedir yanlığının üzerinden başlayarak gusülhane üzerinde de devam eden ve D4 duvarındaki döşeklik zarları ile birleşen bu zarlar, düşey ve yatay yönde konumlanarak ortak bir bezeme anlayışı içinde düzenlenmişlerdir. Öyle ki gusülhane ile karşılıklı konumlanan oda kapısı (Katalog No: 15.1.10, 15ZA.T8) veetrafındaki zarlarla da paralellik gösterirler (Katalog No: 15.1.9).

15ZA odasının kuzeybatı duvarında (D3) yer alan sedir, sedir yanlığı ve çağ taşı (gusülhane), 2016

Çağ taşı (gusülhane)

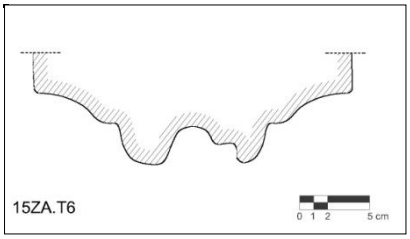

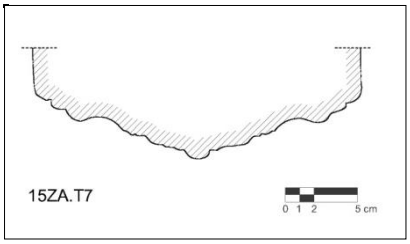

Sedir yanlığından alınan tarak izleri (15ZA.T6 ve 15ZA.T7)

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	C-C KESİTİ

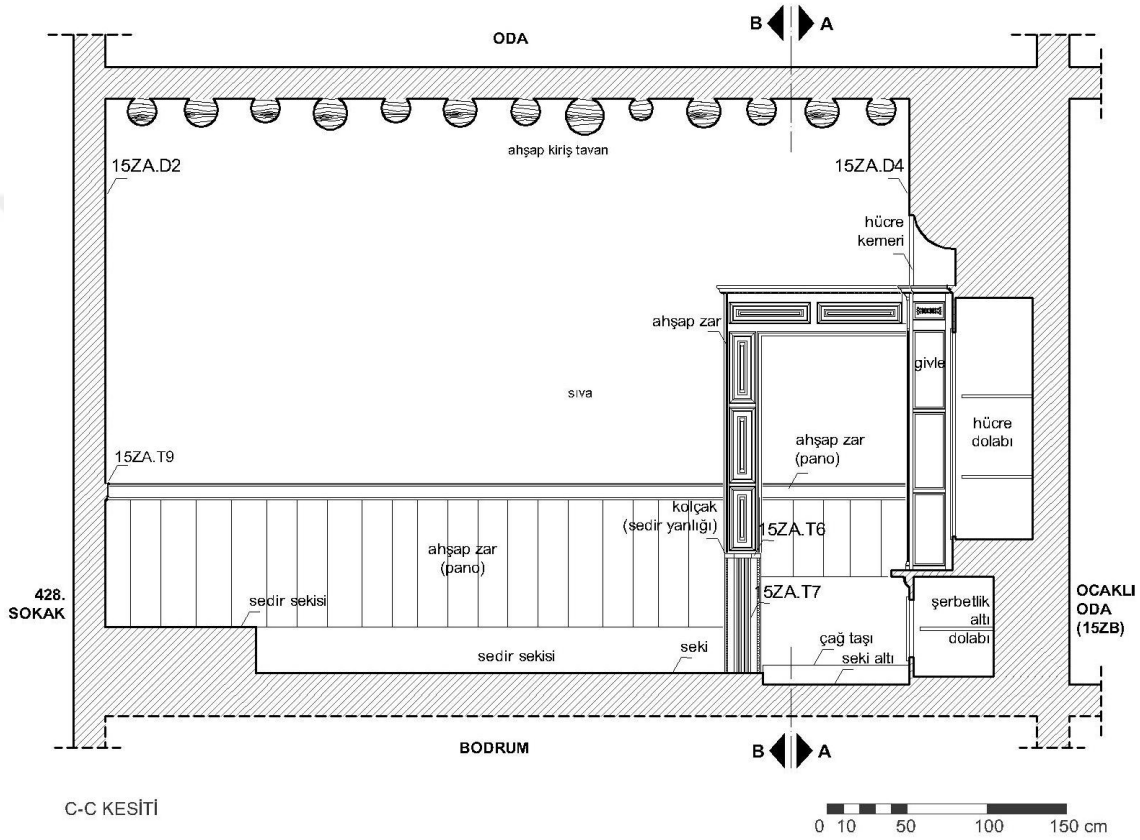

15ZA odasının kuzeybatı duvarındaki (D3) ahşap duvar zarları, sedir sekisi, sedir kolçağı ve çağ taşının önden görünüşü ile D2 duvarındaki sedir sekisinin ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

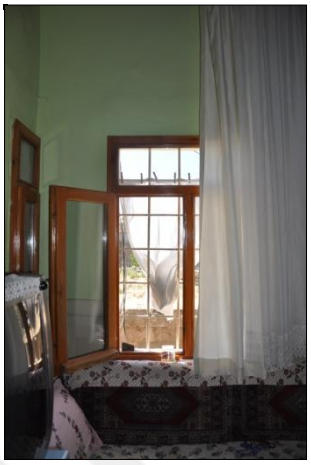

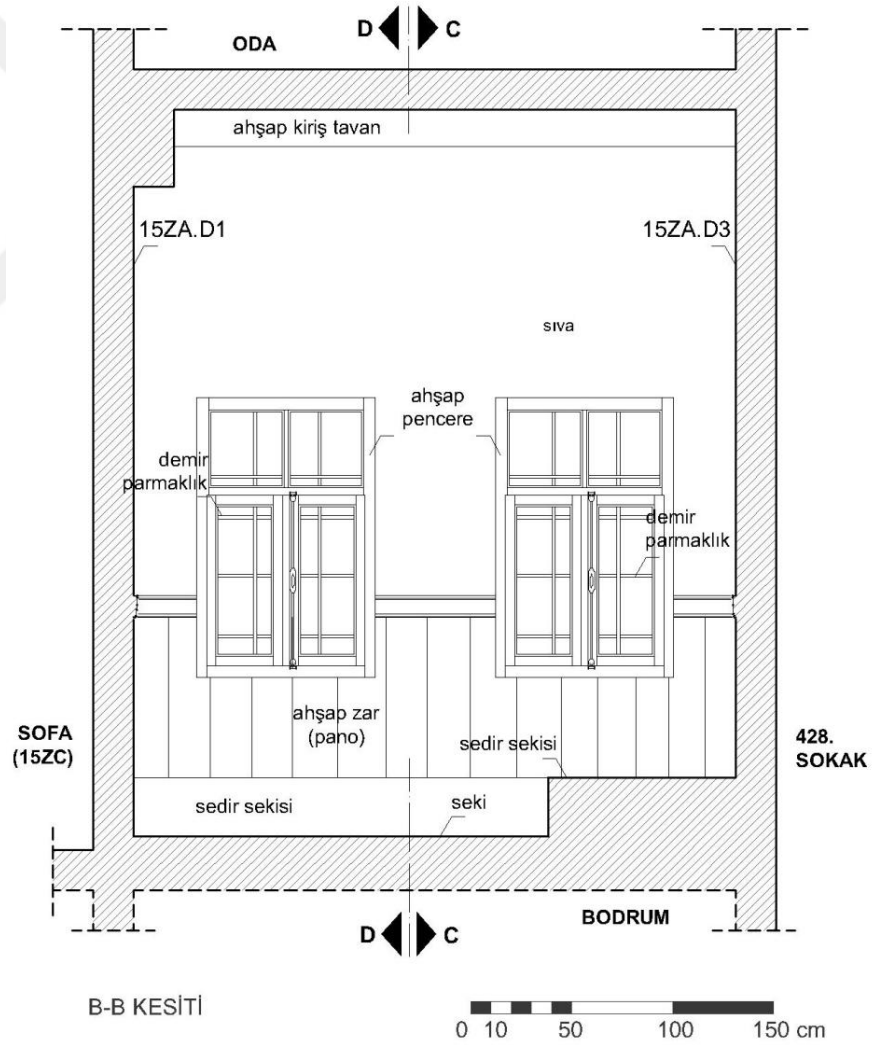

15ZA odasının güneybatı duvarındaki (D2) çift kanatlı ahşap pencereler, sedir sekisi ve duvar zarlarının önden görünüşü ile D3 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.1.9
YÜKLÜK, ŞERBETLİK, ÇAĞ ve SEDİRLİ ODA (15ZA)	D1 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

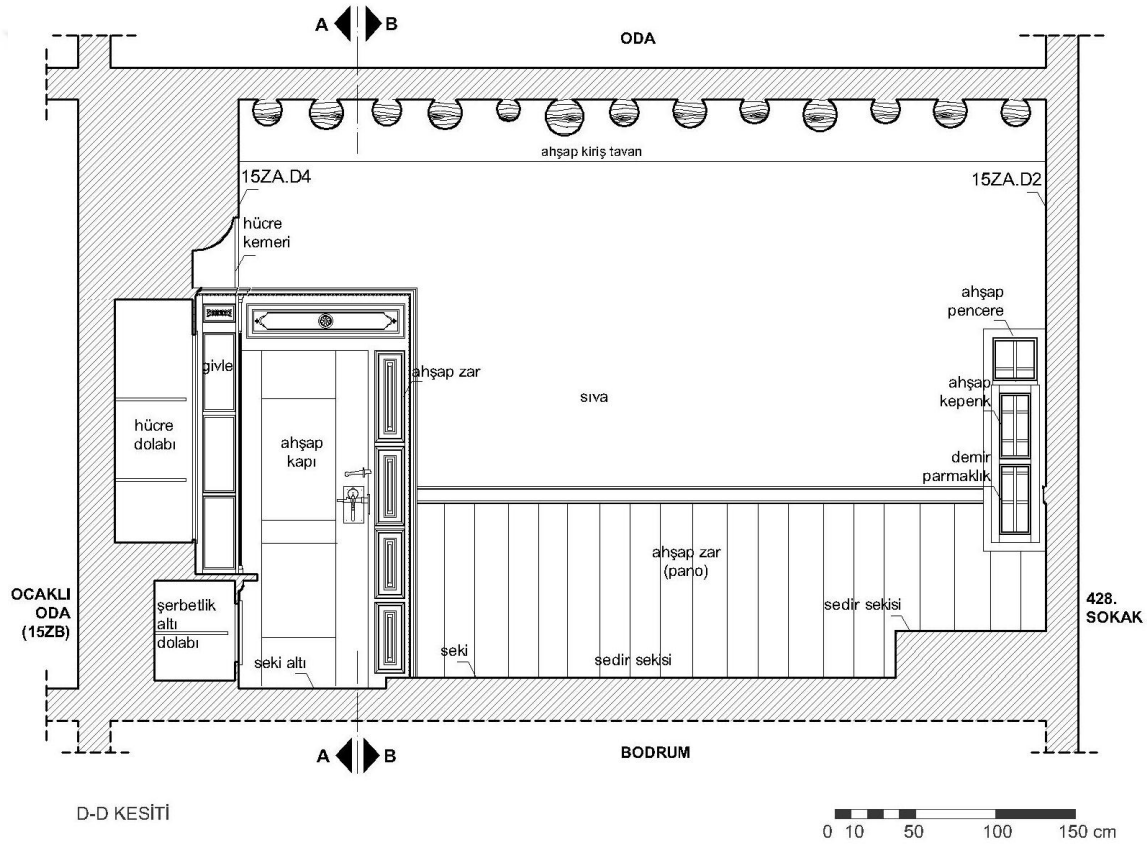

15ZA odasının güneydoğu duvarındaki (D1) oda kapısı, duvar zarları ve köşe penceresinin önden görünüşü ile, D2 duvarındaki sedir sekisi ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

15ZA no'lu oda kapısının ön ve arka görünüşleri

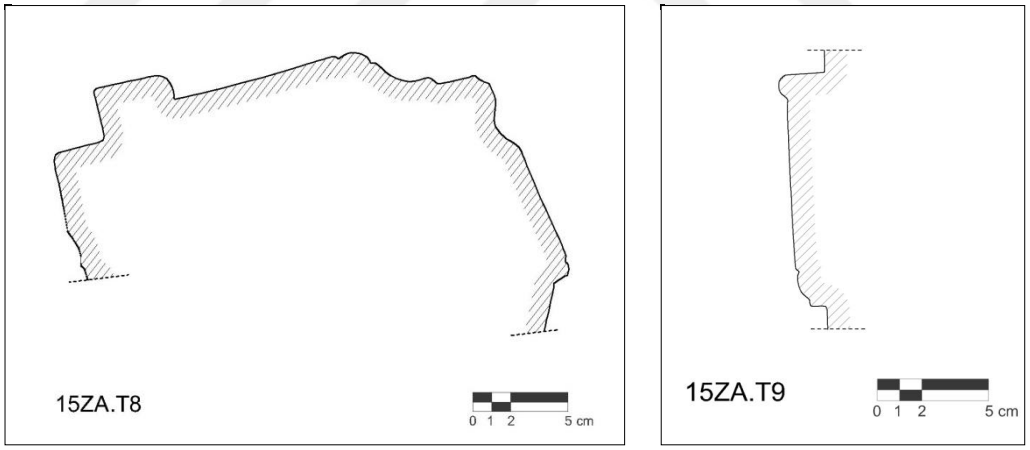

15ZA no'lu oda kapısı (15ZA.T8) (plan) ve duvar zarından (15ZA.T9) (kesit) alınan tarak izleri

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.2
OCAKLI ODA (15ZB)	

15ZB odası (tokana)'nın kuzeydoğu duvarında yer alan taş kemerli ocak, 2016

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.3
GİRİŞ SOFASI (15ZC)	

(a) 2006 yılı (Fot. Ali Temiz Arşivi)

(b) 2016 yılı

15ZC odası (giriş sofası)'nın (a) kuzeydoğu ve (b) güneybatı cephelerinin görünüşü

15ZC odası (giriş sofası)'nın kuzeybatı duvarında yer alan alçı lambalık (L1)

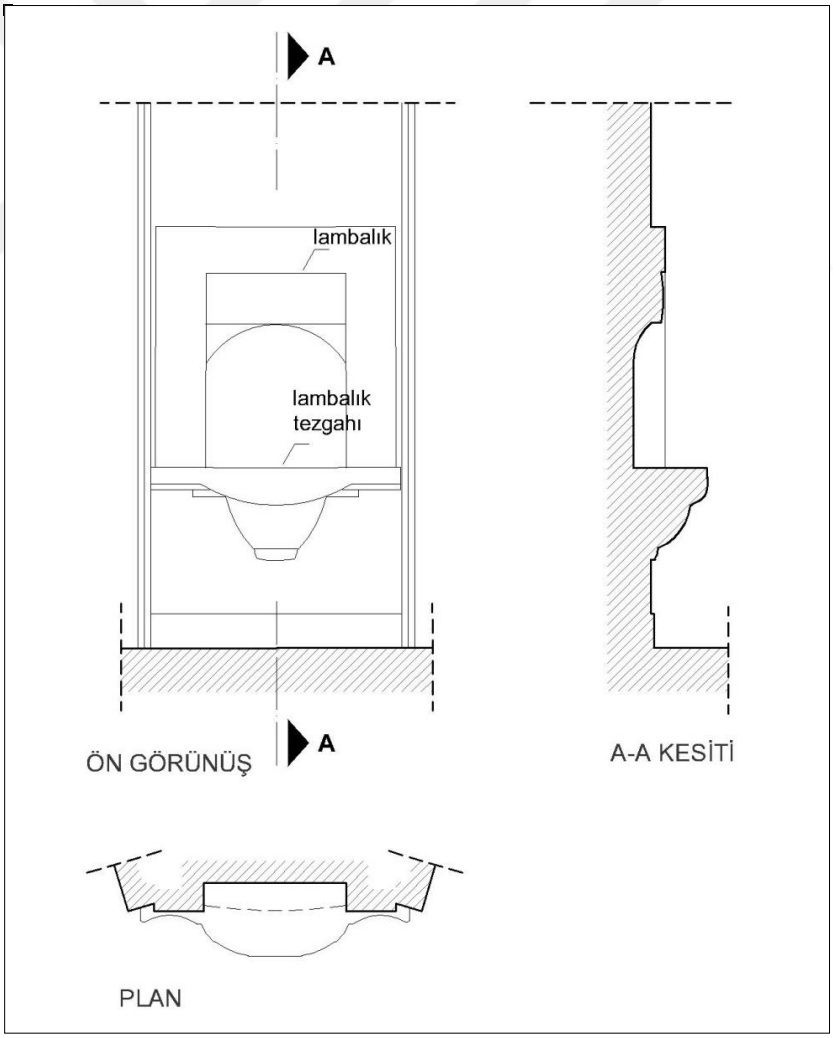

15ZC odası (sofa)'da yer alan alçı lambalığın (L1) plan, kesit ve görünüşü

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.4

YÜKLÜKLÜ ODA (15ZD)

15ZD no'lu yüklük ve zarlı oda, ana giriş kapısının sağında yer alır. Yatak odası olarak kullanılmakta olan odanın kuzeydoğu duvarında bir yüklüğü (a,b), güneydoğu duvarında da düşey ahşap zarları (c) vardır. Döşeklik dolabının sol kısmı tek kapaklı ve raflı bir dolap, oda kapısının arkasında kalan sağ kısmı (pahlı köşe) ise açık raflı olarak düzenlenmiştir. Kapı açıldığında, oda içinde yer kaplamaz ve yüklük duvarı içindeki yerine girer (a). Aşağıdan yukarıya 3 bölümden oluşan yüklüğün alt kısımları düşey yönde bölümlenmiş dikdörtgen şeklinde 8 adet zar (pano) ile kaplanmıştır. Orta kısımları depolama amaçlı düzenlenmiş, en üst kısmı ise yatay yönde bölümlenmiş 5 adet dikdörtgen zar (pano) ve üzerindeki profilli silmelerle sonlandırılmıştır. Ayrıca musandıra bölgesinde dikdörtgen şeklinde bir tepe dolabı yer alır. Yüklüğün çift kapaklı döşeklik kısmının içinde ek binaya geçişin sağlandığı küçük bir kapı vardır. Bahsi geçen bu açıklık dolap kapakları kapalı olduğunda dışarıdan fark edilmez (b).

(a) (b)

15ZD odasının (a) kuzeybatı duvarındaki pahlı oda kapısı ile (b) döşeklik içindeki kuzeybatı duvarında yer alan ve ek binaya geçişin sağlandığı küçük kapı, 2016

(c)

15ZD odasının güneydoğu duvarında yer alan ve düşey dikdörtgenler şeklinde bölümlenmiş ahşap duvar zarları (panolar), 2016

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.5
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (15ZE)	

Konumu: Zeminden üst kata çıkan merdiven kovasının solunda, yapının doğu köşesinde yer alır. 15ZE no'lu odaya geçiş, pahlı aralık kapısı üzerinden geçildikten sonra 4 basamak çıkılarak yapılmaktadır. Yaklaşık 32 m2'dir (Şekil 4.59).

Tahmin edilen işlevi: Kışlık oturma/yatak odası

Yapı Elemanları: Odaya kuzeybatı duvarının (D4) köşesinde yer alan tek kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. Ayrıca kuzeydoğu duvarında (D2) yer alan ve günümüzde odunluk olarak kullanılan kaya oyma mekana açılan, daha ufak boyutlarda ikinci bir kapısı daha vardır. Kapının hemen üzerinde, zeminden 230 cm yüksekte yer alan 3 adet, güneydoğu duvarında (D3) yer alan ve bahçeye bakan 1 adet olmak üzere toplam 4 adet ahşap çift kanatlı penceresi vardır. Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar yer alır (Katalog No: 15.5.1). Zemin ve tavan döşemesi ahşaptır.

Mobilyaları: Yüklük, şerbetlik, camekanlı gömme dolap ve duvar zarları odanın özgün mobilyalarıdır. Günümüzde güneybatı duvarı (D4) önünde büyük boyutlarda başka bir mobilya bulunduğu için şerbetlik üzerinde çalışılamamıştır (Katalog No: 15.5.6).

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.5.1
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (15ZE)	PLAN

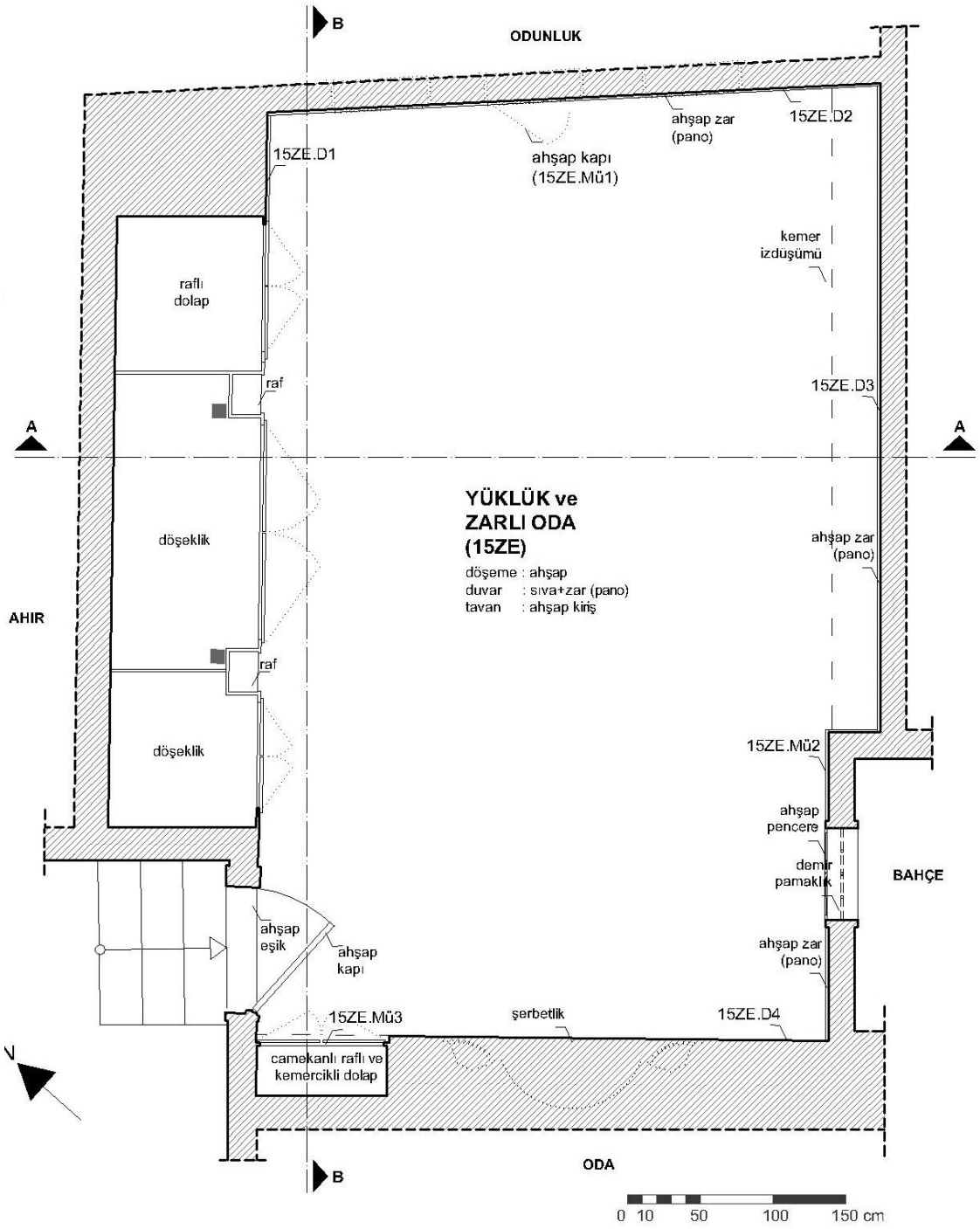

15ZE odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.5.2
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (15ZE)	D1 DUVARI MOBİLYALARI

Oda kapısının solunda, kuzeybatı duvarı (D1) üzerinde yer alan yüklük bulunduğu duvar yüzeyini boydan boya kaplamaktadır. Yaklaşık olarak 420 cm uzunluğundaki bu dolap, 80-100 cm derinliğindedir. Raflı ve rafsız, tek ve çift kapaklı olmak üzere çeşitli eşyaların depolanmasına yönelik düzenlenmiştir. Kapaklı bölmeler arasına yerleştirilen 20 cm derinliğindeki açık rafların (günümüzde perde ile kapatılmış) arkasında, dolap içinde 2 adet ahşap dikme (10×10 cm) yer almaktadır. Odaya hakim bir konumda olan yüklüğün alt kısımları zarlarla (panolar) kaplanmış, üstleri ise yalın profilli bir silme/bordür ile sonlandırılmıştır.

15ZE odasının kuzeybatı duvarındaki (D1) oda kapısı ve yüklük, 2016

Kuzeybatı duvarındaki (D1) yüklük ve kuzeydoğu duvarındaki (D2) ahşap duvar zarları, 201

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.5.3
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (15ZE)	D2 DUVARI MOBİLYALARI

Üzerinde 3 adet çift kanatlı ahşap pencerenin bulunduğu kuzeydoğu duvarı (D2), zeminden pencere altı sövelerine kadar düşey yönde uzanan uçları kemer şekli ve birer palmetle sonlanan, altlı üstlü (ikişerli) yerleştirilmiş, 14 adet (kapı üzerindeki 2 tanesi daha küçük boyutlarda) düşey zar (pano) ile kaplanmıştır. Ortadaki pencerenin alt hizasında, kaya oyma mekana (günümüzde odunluk olarak kullanılan bölüm) açılan ahşap bir kapı yer alır. 85×170 cm ölçülerindeki kapının tablası üstte ve altta yatay, ortada ise düşey dikdörtgenler şeklinde panolara bölünmüştür. Ortadaki pano yüzeyi, birbirne eklemeli S ve C kıvrımlardan oluşmakta ve uç kısımlarında 3 dilimli palmet benzeri birer motif yer almaktadır (Katalog No: 15.5.4, 15.5.5, 15ZE.Mü1).

15ZE odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) odunluk kapısı, ahşap pencereler ve ahşap zarların (panolar)

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.5.4
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (15ZE)	A-A KESİTİ

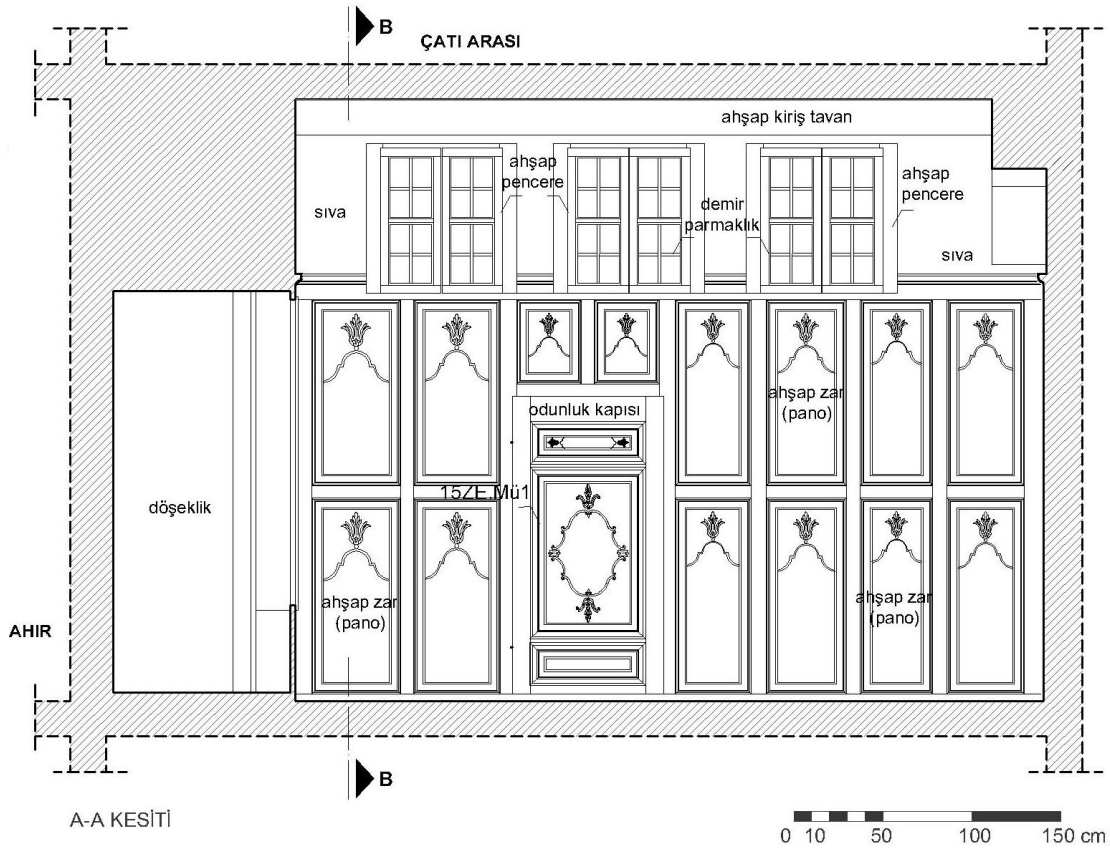

15ZE odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) odunluk kapısı, ahşap pencereler ve ahşap zarların (panolar) önden görünüşü ile döşeklikli yüklüğün kesiti

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.5.5
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (15ZE)	ZAR DETAYI

15ZE odasının kuzeydoğu duvarındaki (D2) odunluk kapısı, ahşap pencereler ve ahşap duvar zarları (panolar), 2016

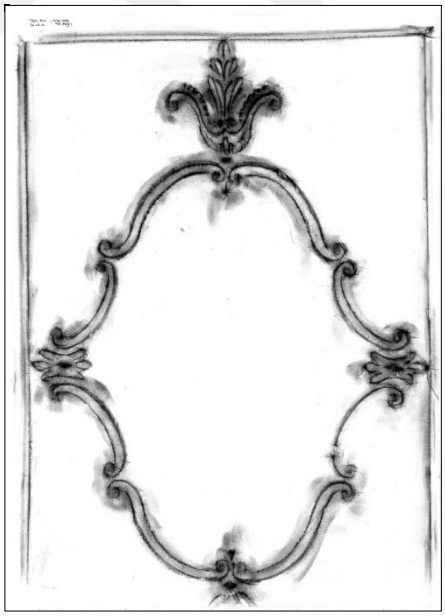

Odunluk kapısı üzerinde yer alan, ucuca eklemeli S ve C kıvrımlardan oluşan, altında ve üstünde palmet benzeri birer motif bulunan ve Barok etkilerde hatırlatan ahşap pano düzenlemesi (15ZE.Mü1)

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.5.6
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (15ZE)	D3 DUVARI MOBİLYALARI

Yüklük duvarının karşısındaki güneydoğu duvarı (D3) da tıpkı yanındaki D2 duvarı gibi, altlı üstlü yerleştirilmiş 14 adet (2 tanesi pahlı köşede olup daha dar boyutlarda) düşey zar (pano) ile kaplanmıştır. Bahsi geçen zarların dikdörtgen şeklindeki pano yüzeyleri, (soldan üçüncüler dışında) tıpkı D2 duvarındaki gibi bezemelidir. Zeminden 240 cm yükseklikteki zarlar profilli bir silme/bordür ile sonlandırılmıştır. Devamındaki duvar ise dekoratif olarak yerleştirilen ve taşıyıcılığı olmayan Bursa kemeri şeklinde düzenlenmiştir. Günümüzde deformasyona uğramış olmakla beraber özgünlüğünü büyük ölçüde korumaktadır. Kemer açıklığı fazla olduğu için orta kısma destek amaçlı bir payanda yerleştirilmiştir. D3 duvarı üzerinde, kapının tam karşısında yer alan çift kanatlı ahşap pencere bahçeye açılmaktadır. Altındaki zarlar düşey, üzerindeki zarlar ise yatay olarak düzenlenmiş olup yüzeyleri bezemelidir (Katalog No: 15.5.7).

15ZE odasının güneydoğu duvarındaki (D3) duvar zarları (panolar) dekoratif Bursa kemeri, 2016

Güneydoğu duvarındaki (D3) ahşap zarlar ve pencerenin sol alt köşesindeki zar üzerinde yer alan palmet motifi ve ıstampajı (15ZE.Mü2)

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.5.7
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (15ZE)	B-B KESİTİ

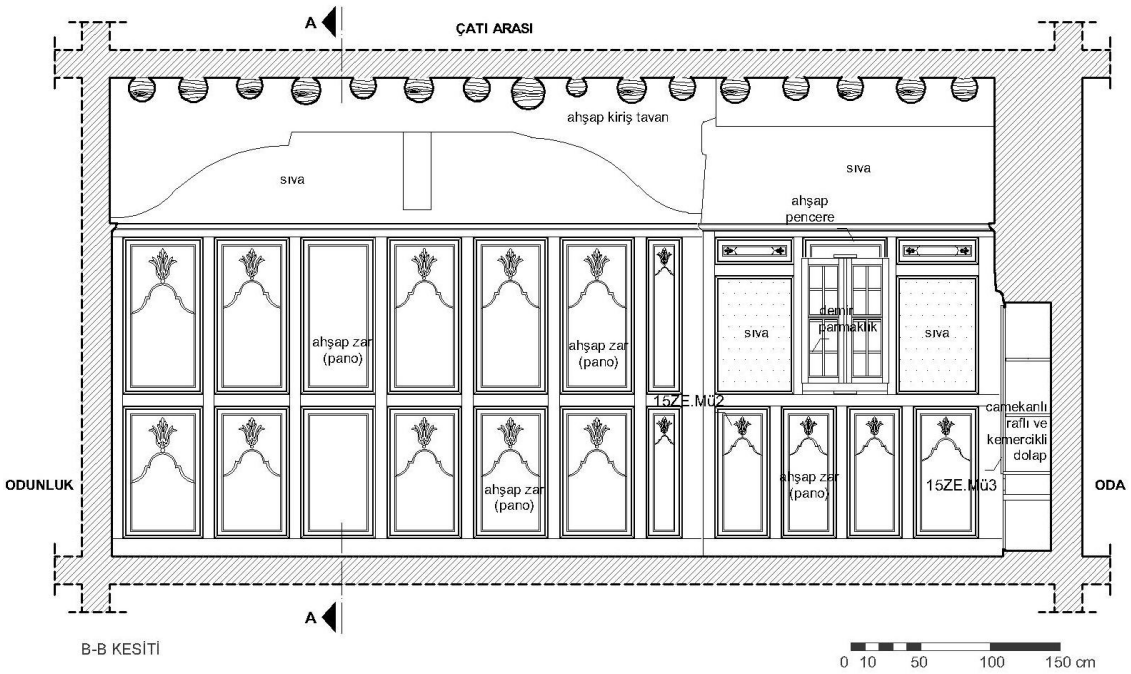

15ZE odasının güneydoğu duvarındaki (D3) duvar zarları (panolar) ile D4 duvarındaki üstü camekanlı raflı, altı kemercikli dolabın kesiti

Şerbetlik duvarındaki diğer bir mobilya ise, kapının hemen arkasında yer alan 90 cm genişliğindeki gömme dolaptır. Üst kısmı zarlı, ortası kapaklı, altı ise kemercikli tezgah şeklindedir. Zar yüzeyi kemer ve palmet motifleriyle süslemelidir. Ortadaki çift kapaklı (kapaklar 2 adet yatay çıta ile 3'e bölünmüş) dolap ise yaklaşık 35 cm derinliğinde ve 2 raflıdır. Dolabın alt kısmı ise, S ve C kıvrımlı yaylardan oluşan ve ortasında bir palmetle sonlanan kemerli bir bölme şeklindedir (Katalog No: 15ZE.M3). Soldaki daha geniş ve raflı, sağdaki ise daha dar ve bölmesizdir.

Güneybatı duvarındaki (D4) şerbetlik ve camekanlı gömme dolap, 2016

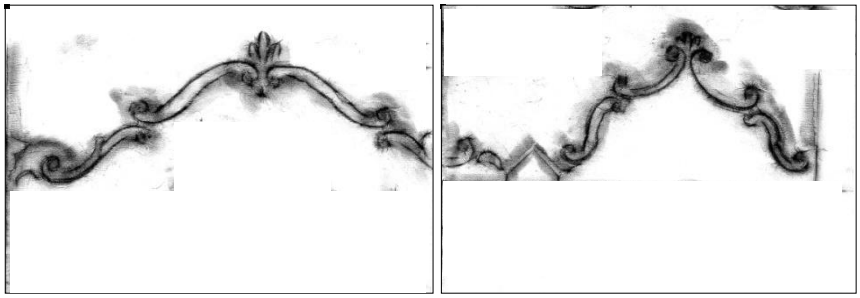

(b)

Camekanlı dolabın altındaki bölmenin S ve C kıvrımlı Barok etkilerde düzenlenmiş kemer detayı ve kemerlerden alınan ıstampaj örnekleri, 15ZE.Mü3

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.6
151A ODASI (ÜST KAT SOFASI)	LAMBALIKLAR (L2, L3)

151A no'lu üst kat sofası da zemin kattaki giriş sofası gibi altıgen şeklindedir. Sofanın yan duvarlarında, odalar arasında karşılıklı olarak yerleştirilmiş 2 adet lambalık nişi (L2 ve L3) bulunur. Merdivenlerden çıktıktan sonra sağda kalan lambalık (L2), dikdörtgen şeklindedir ve arka kısmı düz, ön yüzü eğrisel planlı, zeminden 38 cm yüksekte yer alan bir hücre tabanı (tezgah) vardır. Kaş kemerli hücrenin ortasında/tepesinde bir palmet yer almaktadır (Katalog No: 15.6.1). Kemer ayaklarının sonlandığı noktada sütun kaidesi şeklinde profilli birer silme bulunur. Dikdörtgen şeklinde çıkıntılı, sade bir profille sonlanan lambalığın hücre tabanı altında kaş kemerin tersi yönde, dış bükey formlu bir konsol yer alır. L3 no'lu lambalık da L2 no'lu lambalıkla benzer özelliklerde olup yalnızca alt kısmındaki konsol üzerinde, inci benzeri yuvarlak ve yassı bir sıra dizisi ile kenarında bir rozet motifi ile süslemelidir.

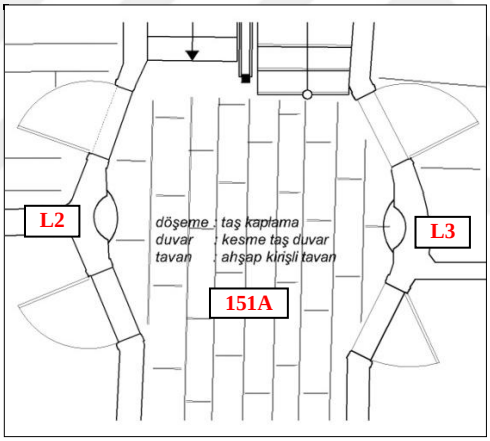

L2 Üst kat sofasının kısmi planı/151A L3

151A odası (üst kat sofası)'nda yer alan alçı lambalıklar (L2, L3) ve plan üzerindeki konumları

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.6.1
151A ODASI (ÜST KAT SOFASI)	LAMBALIK (L2) DETAYLARI

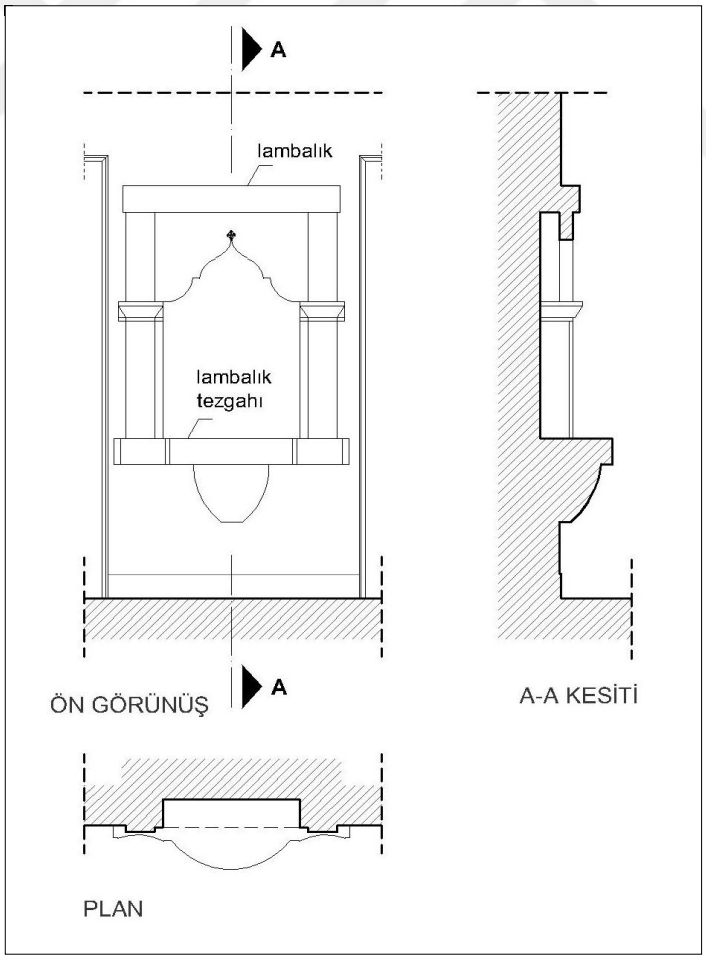

151A odası (üst kat sofası)'nda yer alan alçı lambalığın (L2) plan, kesit ve görünüşü

BİLAL TÜRK EVİ (YAPI 15) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 15.7
MAHZEN (İN)	

Bilal Türk Evi'nin güneybatısında (ana giriş kapısının önünde) yer alan mahzen girişi, 2016

Mahzen (in) içinde yer alan taş kemerli mekanlar ve kayadan oyma setler, 2016

4.2.6 Ali İhsan Erbil Evi Mobilyaları

Yapı no: 16

Eski adı: -

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: Ali İhsan Erbil

Güncel durumu: Kullanılmaktadır.

Tescil yılı: 18.09.2014[1]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Konaklar (Germir) Köyü, Bostancı (Bahçeci) mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 428. sokak, Kapı no: 30; 11302 ada, 4 parsel (Şekil 4.62).

(a) (b) (c)

Şekil 4.62 Ali İhsan Erbil Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] KKVKBK'nun 89 toplantı numaralı, 18.09.2014 tarihli, 1229 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.20).

Yapının genel durumu:

Eğimli bir arazide konumlanmakta olan yapı bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşmaktadır. Günümüzde yanlızca bodrum ve zemin katları ayakta, birinci katı yıkılmış durumdadır. Yapının güney köşesi zemin kotundan ahşap kat silmesine kadar pahlanmıştır. Pencere üstlerindeki kaval silmeler yatay bir hat halinde dolaşarak bulunduğu cepheyi hareketlendirmektedir (Şekil 4.63).

Güneybatı cephesinin tam ortasında bulunan ana giriş kapısı sokak kotundan basamaklarla yükseltilerek cepheden içe çekilmiştir. Ahşap, çift kanatlı kapısı, dişili erkekli taşlar ile oluşturulmuş geçmeli daire/yuvarlak kemerlidir (Şekil 4.64). Kemer üzerinde yer alan tepe penceresi dikdörtgen şeklinde ve geçme demir parmaklıklıdır Merdivenlerin sağında, sokak ile aynı kotta yer alan yuvarlak kemerli, ahşap tek kanatlı kapı ise bodrum kapısıdır.

Bodrum kat hizasındaki pencereler daha küçük, zemin kat hizasındaki pencereler ise çift kanatlı ve ½ oranındadır. Pencerelerin tümü demir parmaklıklı olup yalnızca birinin (kapının sağında, güneydoğu cephesinde yer alan köşe penceresi) ahşap kepenklerini muhafaza edebildiği görülmektedir.

Yığma sistemde inşa edilmiş olan yapının ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır (Şekil 4.63).

Şekil 4.63 Ali İhsan Erbil Evi'nin güneydoğu ve güneybatı cephelerinin 430.sokaktan görünüşü, 2018

Şekil 4.64 Ali İhsan Erbil Evi'nin güneybatı cephesinde yer alan merdivenler ve ana giriş kapısı, 2018

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan onbir basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı (Şekil 4.2) ufak bir seki altına açılmaktadır. Seki altından bir basamakla sekiye çıkılır. Sekizgen şeklindeki sofa/16ZA etrafında çeşitli işlev ve boyutlarda odalar bulunur (Katalog No: 16.1). Bunlardan ilki yapının güneyinde (ana giriş kapısının sağında) yer alan "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/16ZB"dır (Katalog No: 16.2). Hemen devamındaki doğu köşesinde içinde taş kemerli bir ocağı, ahşap dolapları ve çağ taşı bulunan tokana/16ZC yer almaktadır (Katalog No: 16.3). Yapının kuzeydoğusunda (ana giriş kapının karşısında) bulunan odanın/16ZD tüm duvarlarında ahşap zarlar, tek ve çift kapaklı gömme dolaplar bulunmaktadır (Katalog No: 16.4a). Dolap kapakları ve zar yüzeylerin tamamı bezemesiz olup zeminden 2-2.5 mt yüksekliğe kadar çıkmaktadır. Yapının kuzey köşesinde yer alan oda/16ZE günümüzde yatak odası olarak kullanılmaktadır. Odanın tek özgün mobilyası olan ahşap yüklük kuzeydoğu duvarında yer almaktadır. Soldan sağa çift kapaklı döşekliği, tek kapaklı raflı dolabı ve açık rafları ile bulunduğu duvar yüzeyini boydan boya kaplamaktadır (Katalog No: 16.4b). Yapının batısında ise (ana giriş kapısının solunda) "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/16ZF" yer almaktadır (Katalog No: 16.5). 16ZE ve 16ZF odaları arasında yer alan çift kanatlı kapı içinde katlar arası bağlantıyı sağlayan merdiven kovası bulunmaktadır. Odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun, orta sofalı Türk Evi plan şemasına uygun olduğu söylenebilir (Katalog No: 16.1).

ALİ İHSAN ERBİL EVİ (YAPI 16) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 16.1
SOFA (16ZA)	

16ZA no'lu oda (sofa) etrafında yer alan odalar, 2017

ALİ İHSAN ERBİL EVİ (YAPI 16) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 16.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (16ZB)	

Pahlı olarak yerleştirilen oda kapısının arkasında yer alan yüklük ve şerbetlik kuzeydoğu duvarında (D4) yer almaktadır. Bahsi geçen şerbetlik sağında ve solunda yer alan ahşap dolaplarla birlikte 3 bölümlü olarak tasarlanmıştır. En üst kısımda yatay yönde bölümlenmiş dikdörtgen şeklindeki bezemesiz zarlar ve üzerindeki profilli silmeler, diğer örneklerde olduğu gibi oda kapısı üzerinde ve kapının karşı duvarı üzerinde de aynı düzende tekrar edilmiştir. Ortadaki şerbetliğin hücre duvarı kapaklı raflı bir dolap olarak düzenlenmiştir. Hücre duvarının her iki yanında yer alan gilveler üst üste üçerli olarak tasarlanmış ve yanlarına da birer yivli sütun/plastr yerleştirilmiştir. Eğrisel planlı (köşeleri volütlü, Katalog No: 16.2.1a) bir hücre tabanı (tezgahı) bulunan şerbetliğin sağında çift kapaklı rafsız bir döşeklik, solunda ise sağdakine oranla daha dar ve raflı ancak aynı şekilde çift kapaklı bir dolap yer almaktadır.

Üst kısmı zarlı, ortası ise çeşitli boyutlardaki dolaplar şeklinde düzenlenmiş olan şerbetliğin en alt bölümüne bakılacak olursa, sol kısmının sedir sekisi ile birleştiği, ortada ve sağ alt kısımlarda ise her iki yanda düşey zarlar ve ortalarında birer kapaklı dolap şeklinde düzenlendikleri görülmektedir. Yeşil ve pembe renklerde boyanmış olan ve bulunduğu duvar yüzeyini boydan boya kaplayan yüklük ve şerbetlik zeminden tavana kadar yükselmez, sağında ve solundaki duvarlar üzerinde tekrar edilen profilli silme/pervaz hizasında sonlanır.

Oda kapısının üzerinde yer aldığı kuzeybatı duvarı (D1) yaklaşık 1mt yüksekliğindeki duvar zarları ile kaplanmıştır (Katalog No: 16.2.1b). Bu zarlar, güneybatı ve güneydoğu duvarları (D2 ve D3) önünde yer alan (L şeklinde) ve yaklaşık 45-50 cm yüksekliğindeki sedir sekisi Katalog No: 16.2.1c arkasında da (sırtlık hizasında) devam ederek odayı 3 yönden de çevrelemektedir.

16ZB no'lu odanın kuzeydoğu duvarında (D4) yer alan yüklük ve şerbetlik, 2017

(a) 16ZB no'lu odasındaki şerbetliğin eğrisel planlı hücre tabanı (şerbetlik tezgahı) ve volütlü tezgah köşeliğinin detayı, 2017

(b) 16ZB no'lu odanın kuzeybatı duvarında (D1) yer alan ve düşey panolar halinde düzenlenmiş ahşap duvar zarları, 2017

(c) 16ZB no'lu odanın güneybatı ve güneydoğu duvarları (D2, D3) önünde yer alan (L şeklinde) taş sedir sekisi, 2017

ALİ İHSAN ERBİL EVİ (YAPI 16) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 16.3
OCAKLI ODA/TOKANA (16ZC)	

16ZC no'lu oda (tokana)'nın kuzeydoğu duvarında taş kemerli ocak, 2017

Ocağın güneydoğusunda (solunda) yer alan çift kapaklı ve raflı tokana dolabı, 2017

Tokana dolabının yanında yer alan ahşap terekler ve zemindeki çağ taşı, 2017

(a) 16ZD no'lu odanın kuzeydoğu duvarında yer alan gömme dolap ve zarlar, 2017

(b) 16ZE no'lu odanın kuzeydoğu duvarında yer alan gömme dolap, 2017

Pahlı olarak yerleştirilen kapılardan bir diğeri de palmet benzeri bitki motifleriyle bezenmiş ve yeşil, pembe renklerde boyanmış tablası olan 16ZF no'lu oda kapısıdır (Katalog No: 16.5.2a).

Odanın kuzeydoğu duvarında (D4) yer alan yüklük ve şerbetlik, 16ZB no'lu odadaki şerbetlik gibi 3 bölümden meydana gelmektedir. En üst kısımda yatay yönde bölümlenmiş dikdörtgen şeklindeki zarlar (panolar) yer alır. Pano yüzeyleri simetrik olarak yerleştirilen kemer şeklindeki motif uçlarında palmet benzeri bitki motifleri ile süslemelidir. Üst kısımları ise profilli silmeler altında tekrarlı yarım daireler ve dendanlar ile bezenmiş, bu bezeme ögesi oda kapısı üzerinde ve kapının karşı duvarı üzerinde de aynı şekilde sürdürülmüştür (Katalog No: 16.5.1). Ortadaki şerbetliğin hücre duvarı camekanlı ve raflı bir dolap olarak düzenlenmiştir (Katalog No: 16.5.1a). Sağ ve solundaki gilveler üst üste üçerli olarak tasarlanmış ve bezemesidir (Katalog No: 16.5.1b). Gilve yanlarında yer alan ahşap sütunçeler yarım daire profillidir. Alt kısmı dikdörtgen kaideler şeklindeyken üst kısımları sütun başlıklı, gövdesi ise yarım daire (kaval) silmelerle bezenmiştir. Sütunçe kaidelerinin üzerine oturduğu şerbetlik tezgahı (hücre tabanı) eğrisel planlı ve öne doğru çıkıntılıdır. Bahsi geçen şerbetliğin sağ ve sol kısımları çift kapaklı dolaplar şeklinde düzenlenmiştir. Daha geniş, derin ve rafsız olanı döşeklik olarak kullanılırken, daha dar ve raflı olanı günlük kıyafet, eşya vd. kullanımı için tasarlanmıştır. Üst kısmı zarlı, ortası ise çeşitli boyutlardaki dolaplar şeklinde düzenlenmiş olan şerbetliğin en alt kısmı ortadaki şerbetlik altı dışında bezemeli ve bezemesiz zarlar şeklindedir. Şerbetlik altındaki dolaplar çift kapaklı ve yüzeyleri en üst kısımdaki yatay zarlar gibi bitki motifleri ile süslemelidir. Sağ ve solunda ise düşey bezemesiz zarlar bulunmaktadır. Yeşil ve pembe renklerde boyanmış olan ve bulunduğu duvar yüzeyini boydan boya kaplayan yüklük ve şerbetlik zeminden tavana kadar yükselmez, sağında ve solundaki duvarlar üzerinde tekrar edilen profilli silme/pervaz hizasında sonlanır.

Kuzeydoğu duvarı (D1) zeminden belli bir yüksekliğe kadar kontrplakla kaplanmıştır (Katalog No: 16.5.2a, özgününde bu kısımda ahşap zarların bulunduğu tahmin edilmektedir). Odanın güneybatı duvarı (D2) önünde tek kollu bir sedir sekisi yer alır (Katalog No: 16.5.2b). Ancak kuzeybatı duvarı (D3) önünde yer alan sedir yanlığından da anlaşılacağı üzere, özgününde bu sedir L şeklinde düzenlenmiş ve bahsi geçen sedir yanlığı ile sonlandırılmış olmalıdır. Ön yüzünde üst üste tekrarlanmış 2 kompozisyon (kemer ve palmet motifleri) bulunan bu yanlık günümüzde sedire ait bir parça olmaktan çıkmış (Katalog No: 18.4.1c) ve hemen solundaki iki adet bezemesiz dikme üzerinde ön yüzü kemerli (sağ ve solu kaş kemer, ortası kavisli kemer), ortası raflı, alçak tezgah ile birlikte yeni bir düzen içinde yer almaya başlamıştır (Katalog No: 16.5.2c). Tezgah üstündeki yatay zarlar yüklük ve şerbetlik zarlarıyla birleşirken, diğer yöndeki ince yatay kayıt ise bu zarlardan bağımsız olarak D2 duvarı üzerinde sonlanmaktadır.

(a) 16ZF odasının kuzeydoğu duvarında (D4) yer alan yüklük ve şerbetlik, 2017

(b)

(c)

16ZF odası şerbetliğinin camekanlı raflı hücre duvarı (b) ve dikdörtgen şeklindeki bezemesiz gilveler (c), 2017

(a) Odanın güneydoğu duvarı (D1) üzerinde yer alan oda kapısı ve yanında devam eden kontrplak duvar kaplaması, 2017

(b) Odanın güneybatı duvarı (D2) önünde yer alan tek kollu sedir sekisi, 2017

(c) 16ZF no'lu odanın kuzeybatı duvarında (D3) yer alan sedir yanlığı ve ön yüzü kemerli ahşap tezgah, 2017

4.3 429.Sokak

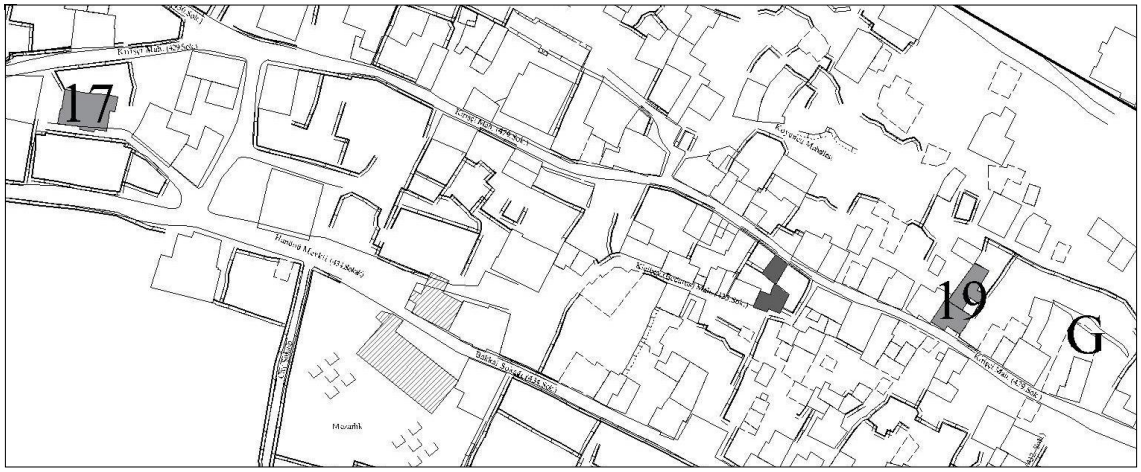

429. Sokak: Kirişçi mahallesi (19.yy)

Çizelge 4.4 Germir Köyü 429.sokak üzerinde çalışması yapılan evler *(17-Ali Hisar Evi, 18-Ali Murat Evi)* ve bu evlerin yakın çevresindeki tarihi yapının *(G- Fırın)* vaziyet planı üzerindeki yerleri

4.3.1 Ali Hisar Evi Mobilyaları

Yapı no: 17

Eski adı: -

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: Ali Hisar

Güncel durumu: Kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 16.06.2014[1]

Tescil eden kurum: KKTVKK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Yukarı İslam mahallesi/ Hanönü/ Konaklar (Germir) Köyü; 11 pafta, 1500 parsel.

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 434. Sokak, Kapı no: 6; 11311 ada, 1 parsel (Şekil 4.65).

(a) (b) (c)

Şekil 4.65 Ali Hisar Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.21).

Yapının genel durumu:

İki bodrum [inler/kayadan oyma mekanlar (Katalog No: 17.8)], zemin ve birinci katlardan oluşmakta olan yapının günümüzde tüm katları korunmuş durumdadır. Düz ve kademeli çıkmaları, ahşap hatılları, kaba kaval taş silmeleri, taş çörtenleri ve çıkmaları destekleyen ahşap eliböğründeleri ile özgün bir cephe düzenine sahiptir (Şekil 4.66).

Yapının ana giriş kapısı güneybatı cephesinin tam ortasında, çıkma yapan cephenin altında, sokaktan birkaç basamak yükseltilerek içe çekilmiştir. Çift kanatlı galvanizli teneke ile kaplanmış olan kapı üzerinde, her iki yönde dişleri olan, birbiri içine geçmeli taşlardan oluşturulmuş yuvarlak bir kemer ve kemer ortasında bitki motifleriyle bezenmiş (merkezdeki rozet çiçeği üstünde simetrik yerleştirilmiş saptan çıkan bahar çiçekleri ve volüt kıvrımlar) bir kilit taşı yer alır. Kemer üzerindeki tepe penceresi kapı genişliğinde olup dikdörtgen şeklindedir ve önünde yatay kayıtları bulunan ahşap bir kepenk bulunur (Şekil 4.67). Kapı ve üzerindeki tepe penceresinin etrafını çevreleyen oluklu taş silmeler cepheye hareket kazandıran diğer unsurlardır. Ön cephede yer alan ½ oranındaki pencereler arka ve yan cephelerdekilere oranla daha yoğun kullanılmıştır ve her birinin önünde geçmeli demir parmaklıklar ve yatay kayıtlardan oluşan metal kepenkler yer alır (yalnızca kuzeybatı cephesindeki 2 pencere özgün kepenklerini koruyabilmiştir).

Yapının kuzeydoğusunda (429. Sokak üzerindeki arka cephede) bir bahçesi ve güneyinde bir ahırı bulunmaktadır. Kesme taştan yığma kagir sistemle inşa edilmiş olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır (Şekil 4.66).

Şekil 4.66 Ali Hisar Evi'nin güneybatı cephesinin 434.sokaktan görünüşü, 2007 [1]

[1] Ali Hisar Evi'ine ait resimler KKVKBKM Arşivi'nde yer alan 38.00/839 no'lu dosyadan edinilmiştir.

Şekil 4.67 Ali Hisar Evi'nin taş kemerli kapısı üzerindeki bitki bezemeli kilit taşı, 2017

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan iki basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı dikdörtgen şeklindeki zemin kat sofasına 1ZC açılmaktadır. Yapının batısında (ana giriş kapısının solunda) şerbetlik ve sedirli oda/17ZA, kuzeyinde yüklüklü oda/17ZB, kuzeydoğusunda (kapının hemen karşısında) bodrum kata inen ve birinci kata çıkan merdiven kovası, doğusunda (merdivenin solunda) kiler ve ocaklı oda/tokana/17ZD ve güneyinde (3-4 basamakla çıkılan) yüklüklü oda/17ZE ve kapı ile aynı hizada (sağda) bir hela yer almaktadır. Ana giriş kapının karşısında yer alan merdiven kovasının sofayı ikiye böldüğü görülmektedir. Bahsi geçen odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun iç sofalı (karnıyarık) Türk Evi plan şemasına uygun olarak düzenlendiği söylenebilir (Şekil 4.68).

Üst kat sofası/171A etrafında da içinde yüklük, sedir, lambalık ocak vd. sabit mobilyaların bulunduğu oda ve mekanlar bulunmaktadır. Cepheden çıkma yapan sofadaki birinci kattan çatı katına ulaşan ahşap merdivenlerin yan duvarında 1 adet (L1), sofanın yan duvarlarında da karşılıklı yerleştirilmiş 2 adet (L2, L3) olmak üzere, toplam 3 adet lambalık nişi vardır.

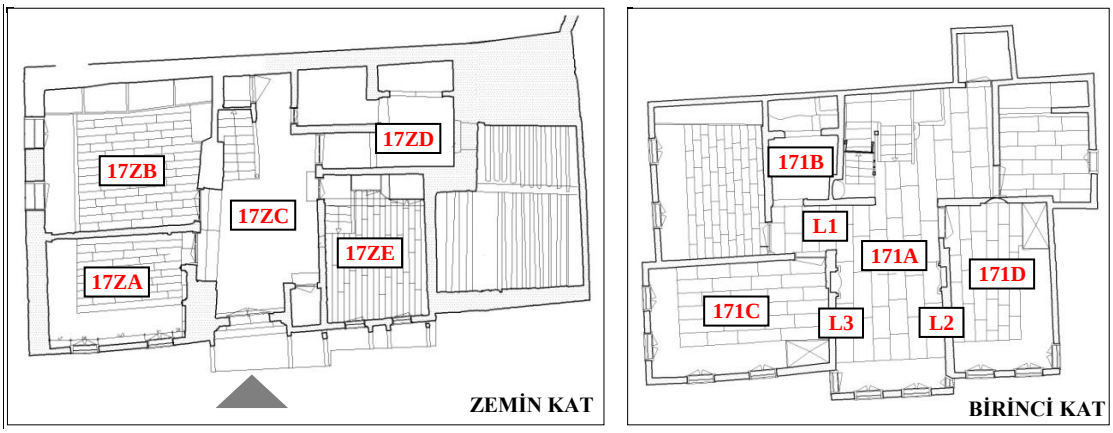

Şekil 4.68 Ali Hisar Evi'nin bodrum, zemin ve birinci kat planları (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.1
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (17ZA)	

Yapının batısında (ana giriş kapısının solunda) yer alan ve sofadan/17ZA bir basamak çıkılarak gelinen odaya çift kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. 15.5 m2'lik bir alana sahip olan odanın güneybatı duvarında (D2) ½ oranında 2 adet ahşap penceresi, pencere önlerinde de demir parmaklıklar ve metal kepenkler vardır.

Oda kapısının yer aldığı D1 duvarı üzerinde, üç adet yarım daire/yuvarlak kemerli niş bulunur. Bu nişlerden ortadaki şerbetliğe aitken, şerbetliğin sağındaki kapıyı (diğer ikisine göre daha yüksek kemerli), solundaki ise duvar zarlarını (panoları) içine almaktadır.

Gri/açık mavi tonlardaki şerbetlik yukarıdan aşağıya doğru incelendiğinde en üst kısımda yuvarlak, bezemesiz, alçıdan bir hücre kemeri, orta kısımda dikdörtgen şeklinde bir hücre duvarı, en altta ise düşey yönde bölümlere ayrılmış bezemesiz zarların (panolar) yer aldığı görülmektedir. Gri renkli hücre duvarının üzerinde, 17ZA no'lu sofaya açılan, dikdörtgen şeklinde ufak, tek kanatlı bir pencere bulunmaktadır. Koyu gri renkli kaval silmelerle çevrelenmiş hücre duvarının alçı yüzey ile birleştiği noktada, simetrik şekilde yerleştirilmiş ve kırmızı renkte boyanmış volüt ve yapraklardan oluşan kabartmalı motifler bulunmaktadır (Katalog No: 17.1.1a).

Hücre yanlarında gilveleri bulunmayan şerbetliğin her iki yanında yarım daire profilli ahşap sütunçeler yer alır. Yarım daire (kaval) silmelerle bezenmiş sütunçe gövdeleri üzerinde helozonik olarak dolanan düz bantlar bulunur. Alt kısmında birer kaide yer alırken, üst kısımları profilli sütun başlıkları şeklindedir ve yüzeyleri eliptik formda bitkisel motiflerle bezenmiştir Sütunçe kaidelerinin üzerine oturduğu hücre tabanı (şerbetlik tezgahı) eğrisel planlıdır ve öne doğru çıkıntılı tablası/tezgahı ahşap bir parça ile alttan desteklenir (Katalog No: 17.1.1a).

Şerbetlik dışında odanın güneybatı ve kuzeybatı duvarları (D2 ve D3) üzerinde ahşap zarlar (panolar) ve hemen önlerinde 22 cm yüksekliğinde ahşap sedir sekisi yer almaktadır (Katalog No: 17.1.1b).

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.1.1
ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (17ZA)	

(a) 17ZA odasının güneydoğu duvarında yer alan şerbetlik, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

(b) 17ZA odasının güneybatı ve kuzeybatı duvarları önündeki (L şeklinde) ahşap sedir sekisi ve duvar zarları, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.2
YÜKLÜKLÜ (17ZB) ve OCAKLI (17ZD) ODALAR	

Yapının kuzeyinde (17ZA no'lu odanın yanında) yer alan ve sofadan/17ZB bir basamak çıkılarak gelinen oda 23.8 m2'lik bir alana sahiptir. Çift kanatlı ahşap bir kapısı, demir parmaklıklı ve metal kepenkli 2 adet ufak penceresi vardır. Odanın kuzeybatı duvarı (D2) önünde yer alan ahşap sedir sekisi tek kolludur. Kuzeydoğu duvarını boydan boya kaplayan (yaklaşık 5.5m) ahşap yüklük zeminden itibaren 310 cm yüksekliğindedir. Çift kapaklı raflı ve rafsız (yaklaşık 75-80 cm derinliğinde) dolaplar arasına yerleştirilen üçerli açık rafları vardır. Alt kısımları zarlar (panolar) ile kaplanmış olan yüklüğün üst kısmı sade profilli bir silme sonlanır (a). Odanın yüklük duvarı dışındaki diğer duvarları yaklaşık 80 cm yüksekliğindeki zarlarla kaplıdır.

17ZD no'lu tokana, yapının doğusunda, sofadaki merdiven kovasının solunda yer almaktadır. Tek kanatlı bir kapısı bulunan tokanaya, ufak bir holden geçilerek ulaşılır. Odanın kuzeydoğu duvarında yaklaşık 2.5 m2 lik bir alana (geniş bir kemer açıklığına) sahip, yuvarlak, taş kemerli bir ocak bulunmaktadır. Ocağın kuzeybatısında (sağında) yer alan oda ise kiler olarak kullanılmaktadır (b).

(a) 17ZB odasının kuzeybatı duvarında yer alan yüklük, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

(b) 17ZD odasının kuzeydoğu duvarında yer alan ocak, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.3

YÜKLÜKLÜ ODA (17ZE)

Yapının güneyinde yer alan 17ZE no'lu oda14.75 m2'lik bir alana sahiptir. Sofadan/17ZB bir basamak çıkılarak gelinen oda kapısı tek kanatlı ve ahşaptır. D2 duvarında (güneybatı cephesi) yer alan 2 adet ahşap penceresi ise demir parmaklıklı ve metal kepenklidir. Odaya girdikten sonra 4 ahşap basamakla zeminden yükseltilmiş (123 cm) esas döşemeye gelinir. Merdivenlerin sağındaki kuzeybatı duvarı (D1) zeminden duvardaki kare formlu tepe penceresi hizasına kadar düşey yönde bölümlere ayrılmış ahşap zarlar (panolar) ile kaplanmıştır (a).

Odanın kuzeydoğu duvarı (D4) üzerinde yer alan ahşap yüklüğü de duvar zarları ile aynı renkte açık mavi/gri tonlarında boyanmıştır. Bahsi geçen yüklük soldan sağa doğru incelendiğinde, üst kısmı çift kapaklı ve rafsız (döşeklik), alt kısmı ise dolap kapakları ile aynı genişlikteki dikdörtgen panodan oluşmaktadır. Ortadaki pahlı kısmın üstünde iki adet açık raf, altında tek kapaklı bir dolap yer alırken, ahşap korkuluklar hizasındaki sağ kısım üstte (raflı) ve altta (rafsız) kapaklı dolaplar şeklinde düzenlenmiştir (b).

(a) 17ZE odasının kuzeybatı duvarındaki ahşap tepe penceresi ve duvar zarları, 2004 (KUDEB Arşivi)

(b) 17ZE odasının kuzeydoğu duvarında yer alan yüklük, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.4
OCAKLI ODA (171B)	

Birinci katta yer alan 171B no'lu ocaklı oda yapının kuzeydoğusunda, zeminden birinci kata çıkan merdiven kovasının kuzeybatısında yer almaktadır. Ahşap, tek kanatlı bir kapısı bulunan odanın kuzeydoğu duvarında (D3) bulunduğu duvarı boydan boya kaplayan (yaklaşık 2.4 m2) bir ocak yer almaktadır. Bahsi geçen ocak yuvarlak taş kemerlidir ve ortasında çıkıntılı bir kilit taşı yer alır. Kemer ayakları, her iki yanda yer alan dikmeler üzerindeki profilli silmeler/başlıklar üzerinde sonlanmaktadır. Zeminden 45 cm yüksekte yer alan ocak tabanı üzerinde tandır ve ocağa sonradan eklendiği anlaşılan dikdörtgen bir bölme yer alır. Ocağın güneydoğusunda yer alan ahşap terekler odaya sonraki yıllarda eklenmiş olmalıdır.

171B odasının kuzeydoğu duvarında yer alan taş kemerli ocak, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.5
ÜST KAT SOFASINDAKİ/171A LAMBALIK NİŞLERİ (L1)	

Birinci kat sofasından/17ZC çatı katına ulaşan ahşap oyma korkuluk ve basamakları olan merdivenlerin yanında, zeminden bir basamak yüksekte, sofanın kuzeybatı duvarının köşesinde yer alan lambalık nişi (L1), 50 cm yükseklikte yer almaktadır. Eğrisel planlı hücre tabanı, kaş kemerli bir hücresi ve bezemesiz bir hücre duvarı vardır.

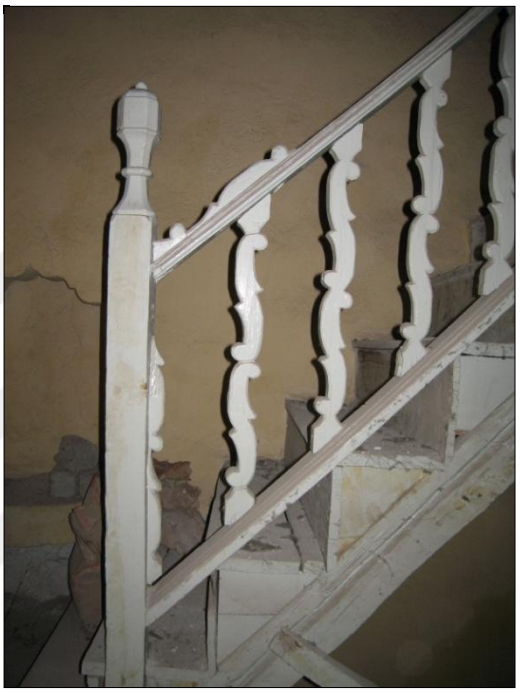

171A odası (sofa)'nın kuzeybatı duvarı üzerinde yer alan kaş kemerli lambalık (L3), 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.5.1

ÜST KAT SOFASINDAKİ/171A LAMBALIK NİŞLERİ (L2, L3)

Merdivenlerden çıktıktan sonra sağda kalan lambalık (L2), dikdörtgen şeklinde ve zeminden 75 cm yükseklikte yer alır (a, b). Eğrisel planlı hücre tabanın sağ ve sol yanında simetrik olarak yerleştirilmiş yüzeyleri yivli 2 adet gömme sütunçe/plastr bulunur. Altında dikdörtgen şeklinde bir kaidesi üst kısmında da karma üslup özelliği gösteren (alta akantus yaprakları, üstünde iyonik volüt başlıklar) birer başlığı bulunan bu sütunçeler, kaş kemerli hücre hizasında sonlanır. Ortadaki bu kemerin merkezinde ve kemer köşeliklerinde birer adet (simetrik olarak yerleştirilmiş) palmet motifi yer almaktadır. Dikdörtgen şeklinde profilli bir silmeyle/pervazla sonlanan lambalık tezgahının altında, ortada kaş kemerin tersi yönünde bir bezeme, sağ ve sol yanlarda da sütun kaideleri hizasında birer konsol yer almaktadır. L3 no'lu lambalık (merdivenlerden çıktıktan sonra solda kalan) da L2 no'lu lambalıkla birebir aynı özelliklerde olup (a, c), günümüzde hücre tabanı (tezgahı) kazılmış ve hasar görmüş durumdadır.

(a) 171A odası (sofa)'nın güneybatı cephesi önünde yer alan tek kollu (I şeklinde) sedir sekisi ve yan duvarlardaki lambalıklar (L2 ve L3), 2007 (KKVKBKM Arşivi)

(b)

(c)

171A odası (sofa)'nın güneydoğu ve kuzeybatı duvarlarında yer alan kaş kemerli lambalıklar (L2 ve L3), 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.6
YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (171C)	

Yapının batısında, birinci kat sofasının/17ZA sağında yer alan odaya ahşap, tek kanatlı ve yüzeyi altta ve üstte simetrik kemerler şeklinde bezenmiş bir kapıdan girilmektedir. 19.2 m2'lik bir alana sahip olan odanın kuzeybatı ve güneybatı duvarlarında (D2 ve D3) ½ oranında ikişer adet ahşap pencere, pencere önlerinde demir parmaklıklar ve metal kepenkler yer almaktadır.

Oda kapısının karşısında, L şeklindeki taş sedir sekisinin (kazılmış/tahrip edilmiş durumda) bitiminde, D3 duvarı köşesinde yer alan yüklük, 135 cm genişliğinde ve sedir sekisi derinliğindedir. Zeminden 240-250 cm yüksekliğe (kapı üstü profili hizasına) kadar çıkan yüklüğün sağında çift kapaklı ve rafsız bir döşeklik bölümü, solunda ise üst üste sıralanmış üç adet kapaksız bölme/raf/göz yer almaktadır. Bu bölmeler döşeklikten daha az derinliğe sahiptir ve arkalarında kalan kısım sedir sekisi (h.26 cm) yönünde açılan tek kapaklı ve raflı bir dolap şeklinde düzenlenmiştir. Yüklüğün üst kısmı yatay yönde ikişerli panolara bölünmüş ve yüzeyleri oda kapısı ile döşeklik kapakları gibi simetrik kemerler şeklinde bezenmiş, alt kısmı ise düz/bezemesiz bırakılmıştır.

(a) 171C odasının kuzeydoğu duvarındaki (D1) oda kapısı ve güneybatı duvarındaki (D3) yüklük ve L şeklindeki sedir sekisi, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.7
YÜKLÜK, LAMBALIK ve SEDİRLİ ODA (171D)	

Yapının güneyinde, birinci kat sofasının/17ZA solunda yer alan odaya ahşap, tek kanatlı ve yüzeyi 171C odası kapısı gibi simetrik kemerle bezenmiş ahşap bir kapıdan girilmektedir. 16.8 m2'lik bir alana sahip olan odanın güneybatı ve güneydoğu duvarlarında (D2 ve D3) ½ oranında toplam üç adet ahşap penceresi, pencere önlerinde demir parmaklıklar ve metal kepenkler yer almaktadır.

Oda kapısının karşısında, L şeklindeki taş sedir sekisinin (h.20 cm) bitiminde, D3 duvarı köşesinde yer alan yüklük, 148 cm genişliğinde ve 80-85 cm derinliğindedir (yüklük kendi içinde soldan sağa doğru daralmaktadır) (Katalog No: 17.7.1a). Zeminden kapı üstü profili hizasına kadar çıkan yüklüğün (Katalog No: 17.7.1b) sağında çift kapaklı ve rafsız bir döşeklik bölümü (ortadaki pano kısmı oda kapısındaki gibi simetrik kemerler şeklinde bezenmiş ve koyu gri/mavi tonlarında boyanmış), solunda ise üst üste sıralanmış üç adet kapaksız bölme/raf/göz yer almaktadır. Bu bölmelerin arkasında, yüklüğün sol yan yüzünde yer alan tek kapaklı dolap ise iki raflı olarak düzenlenmiştir. Yüklüğün üst kısmı yatay yönde ikişerli panolara bölünmüş ve ortadaki pano kısmı koyu gri/mavi tonlarında boyanmıştır (Katalog No: 17.7.1a).

Alt kısmı (döşeklik kapakları hizası) ise ön yüzleri yuvarlak ve kavisli kemer şeklinde ve kapaksızdır. Bahsi geçen kemerler sağda ve solda yer alan dikmeler/ayaklar üzerinde sonlanmaktadır. Kemerler altında yer alan ahşap kayıt sonraki yıllarda eklenmiş olmalıdır.

Oda kapısı ile yüklük arasındaki D4 duvarı üzerinde, 74 cm genişliğinde, 250 cm yüksekliğinde, yuvarlak kemerli bir lambalık nişi yer almaktadır. Zeminden 77 cm yüksekliğindeki lambalık tezgahının altında, ters üçgen (külah) şeklinde, dilimli ve ön yüzü bombeli alçı bir konsol yer alır (Katalog No: 17.7.1b).

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.7.1
YÜKLÜK, LAMBALIK ve SEDİRLİ ODA (171D)	

(a) 171D odasının güneydoğu duvarında yer alan yüklük ve L şeklindeki sedir sekisi, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

(b) 171D odasının kuzeydoğu duvarında yer alan yuvarlak kemerli alçı lambalık, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.7.2
YÜKLÜK, LAMBALIK ve SEDİRLİ ODA (171D)	

171D no'lu oda tavanı dikdörtgen şeklinde ve 2 kademelidir. Duvardan tavana geçiş kısmında alçıdan yumurta ok frizi süsleme yer almaktadır. Özgününde friz tavanı dört yönden kuşatırken çeşitli müdahaleler nedeniyle büyük kısmı günümüze ulaşmamıştır. Bu süslemenin devamında alçıdan içbükey bir silme ile tavana geçilmektedir. Silmeden sonra yer alan ve tavanı çevreleyen alçı kuşağın yüzeyi kendi içinde ritmik tekrar eden çiçek ve kenger yaprakları ile süslüdür. Ancak bu bezemelerin de bir kısmı günümüze ulaşamamıştır. Alçı kuşaktan sonra yine profilli içbükey silme ile tavan yüzeyi yaklaşık 10 cm içe çökertme yapılarak kademe sağlanmıştır. İç tavanın merkezine elips formunda alçıdan bir çiçek çelengi yerleştirilmiştir. Çelengin iki ucuna yaprak demetleri ve aralarına da yine çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Çelengin ortasındaki süsleme ise neredeyse tümüyle yok edilmiş olmakla birlikte bi uçta üzüm yapraklarının olduğu görülmektedir. kompozisyonda çiçekler beyaz veya kırmızı, yapraklar ise yeşil renkte boyanmıştır.

171D no'lu odanın alçı bezemeli tavanı, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

ALİ HİSAR EVİ (YAPI 17) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 17.8
BODRUM KATTAKİ KAYA OYMA MEKANLAR	

Ali Hisar Evi'nin bodrum katındaki kaya oyma mekanlar, 2007 (KKVKBKM Arşivi)

4.3.2 Ali Murat Evi Mobilyaları

Yapı no: 18

Eski adı: -

Yapım yılı: H. 1228, M.1812

Mimarı: -

Mülkiyeti: Ali Murat

Güncel durumu: Kullanılmaktadır.

Tescil yılı: 20.11.2014[1]

Tescil eden kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Kirişçi mahallesi

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 429. sokak, Kapı no: 123; 11333 ada, 4 parsel (Şekil 4.69).

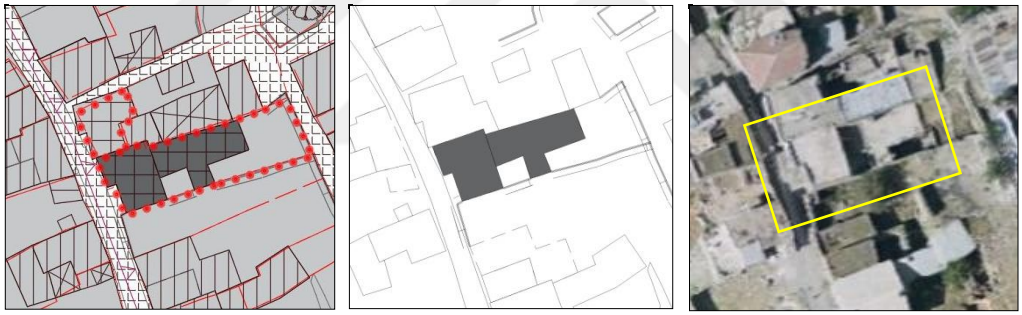

(a) (b) (c)

Şekil 4.69 Ali Murat Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1]KKVKBK'nun 92 toplantı numaralı, 20.11.2014 tarihli, 1284 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.22).

Yapının genel durumu:

Zemin ve birinci katlardan oluşan yapı çıkmasız bir cephe düzenine sahiptir (Şekil 4.70). 429. sokağa paralel konumlanan kısa kenarı üzerinde (batı cephesinde) yer alan ana giriş kapısı, günümüzde tek kanatlı sac bir kapı ile değiştirilmiştir. Basık taş kemeri üzerindeki kilit taşında yapının inşa tarihi olan 1812 tarihi yer almaktadır (Şekil 4.71).

Zemin ve üst kat hizasındaki pencerelerin çoğu özgünlüğünü kaybetmiş durumdadır. Birinci kat hizasındaki pencereler üzerindeki ahşap hatıllar ve çatı hizasında taş çörtenler özgün cephe elemanlardır. Yığma sistemde inşa edilmiş olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır.

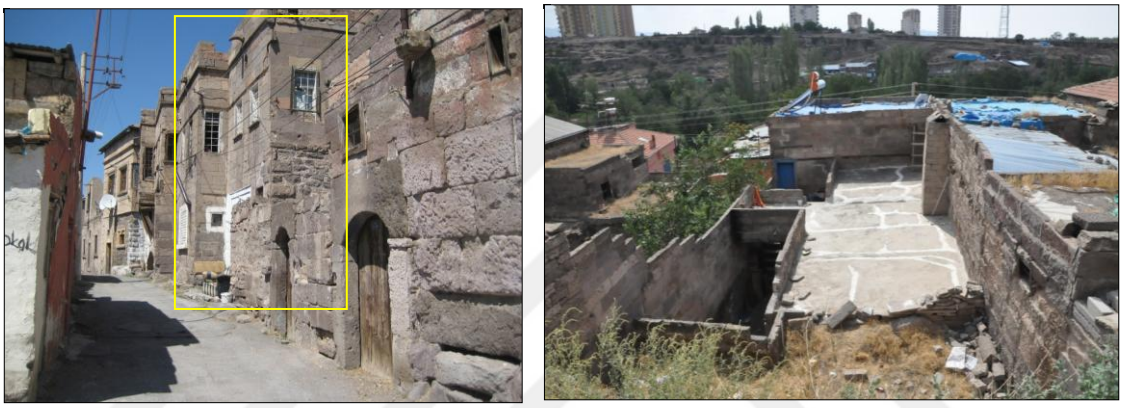

Şekil 4.70 Ali Murat Evi'nin batı cephesinin 429.sokaktan görünüşü, 2017

(a) (b)

Şekil 4.71 Ali Murat Evi'nin ana giriş kapısı (a) ve 1812 tarihli kilit taşı (b), 2014[1]

[1] 2014 tarihli resimlerin tümü Kayseri Büyükşehir Belediyesi KUDEB arşivinden alınmıştır.

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan bir basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı giriş sofasına/18ZA mekanına açılmaktadır (Şekil 4.72). Yapının kuzeyinde (kapının solunda) yer alan 18ZB no'lu oda, içinde özgün mobilyaların yer aldığı ilk odadır. Bahsi geçen bu mobilyalar odanın doğu duvarında (D2) yer alan ahşap yüklük (Katalog No: 18.1a) ve kuzey ile batı duvarları (D3 ve D4) önünde konumlanan (L şeklinde) taş sedir sekisidir (Katalog No: 18.1b). Bulunduğu duvarı boydan boya kaplayan ve krem renkte boyalı olan yüklük, duvara gömme olarak yapılmıştır ve zeminden belli bir yüksekliğe kadar çıkmaktadır. Sağ üst köşede görülen dikdörtgen şeklindeki ufak pencere, zeminden birinci kata çıkan merdivenler (M1) ile oda arasında yer almaktadır. Farklı yüksekliklerde tek ve çift kapaklı olarak düzenlenen yüklüğün bir bölümünün özgün olduğu, bazı bölümlerinin (örn. çekmecelerin) ise daha geç dönemlerde odaya eklenmiş olabileceği düşünülmektedir.

Ana giriş kapının karşısında yer alan tek kollu taş merdivenler (M1) ile (Şekil 4.73a) birinci kattaki aralık mekanına, oradan da "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/181B" ya gelinmektedir. Bahsi geçen bu oda zemin kattaki 18ZB odasının tam üzerinde yer alır ve yapı içinde başka bir oda ile ilişkisi yoktur (Katalog No: 18.2, 18.2.3).

Kapının karşısındaki taş basamaklar ile (Şekil 4.73b) yapının iç avlusuna/18ZC geçilir (Katalog No: 18.3a,b,c). Avluya açılan odalardan ilki; içinde çift kanatlı bir yüklük ve duvarları zarları (yaklaşık 1m) bulunan 18ZD no'lu yatak odasıdır. Hemen yanında yer alan 18ZE no'lu oda ise içinde basık taş kemerli bir ocağı, gömme dolapları ve duvar zarları bulunan tokana/18ZE'dır. Kapının karşısındaki duvarda (D3) yer alan ocak, bulunduğu duvar yüzeyinden öne doğru çıkıntı yapmaktadır. Günümüzde kullanılmayan ocağın tandır bölümünde, zeminden yükseltilmiş kalın bir ağaç/kütük yer almaktadır. Ocak ile aynı duvar (D3) üzerinde bulunan ve duvara gömme olarak yapılan ahşap dolapların günümüzde işlevini yitirmiş oldukları ve önlerine buzdolabı yerleştirildiği görülmektedir (Katalog No: 18.3d).

İç avlu üzerinde, tokananın karşısında yer alan taş merdivenler (M2) ile birinci kattaki "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/ 181A" ya gelinir. Bahsi geçen oda, 18ZA no'lu giriş sofasının tam üzerinde (batı cephesinde) yer almaktadır (Katalog No: 18.4, 18.4.1).

Yapının orijinal hali bilinmediği için kesin bir yorum yapılamamaktadır ancak günümüzdeki plan şemasından anlaşıldığı kadarıyla dış sofalı plan tipi karakteri göstermekle beraber tipik bir Türk evi özelliğini yansıtmamaktadır (Şekil 4.72).

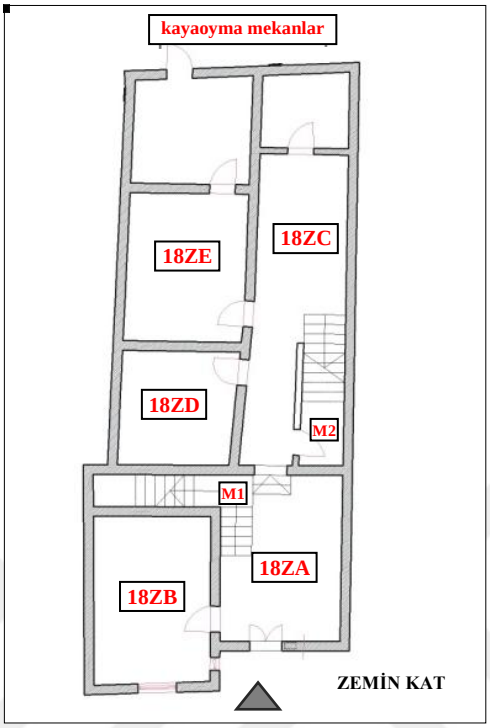

Şekil 4.72 Ali Murat Evi'nin zemin kat planı[1] ve kaya oyma mekanlar üzerine yaslanan doğu cephesi, 2015

(a) (b)

Şekil 4.73 Ali Murat Evi'nin giriş sofasındaki (18ZA) merdivenler (M1) (a) ve iç avluya geçiş kısmında yer alan taş basamaklar (b), 2014

[1]Yapının zemin kat rölöve çizimi Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.1
GİRİŞ (18ZA), YÜKLÜK ve SEDİRLİ ODA (18ZB)	

(a) Zemin kattaki 18ZB no'lu odanın doğu duvarında (D2) yer alan yüklük, 2015

(b) Zemin kattaki 18ZB no'lu odanın batı ve kuzey duvarları (D3 ve D4) önünde yer alan taş sedir sekisi, 2014

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK VE SEDİRLİ ODA (181A)	

Zemin kattan birinci kata ulaşan merdivenler (M1) ufak bir aralık mekanına açılmaktadır. Ahşap, tek kanatlı oda kapısı (alt kısmı pano, üzerindeki camlı kısım çıtalarla altı eşit parçaya bölünmüş) yüklük ve şerbetlik ile birlikte tasarlanmış olup odanın doğu duvarı (D1) üzerinde yer almaktadır (Katalog No: 18.2.3a). Kapının hemen arkasında D4 duvarı üzerinde yer alan dar dolap, kapı ile aynı hizada sonlanmaktadır. Üst kısmı dikdörtgen bir raf (kısmen açık), ortası ise tek kapaklı, raflı bir dolap şeklinde düzenlenmiş, altı ise açık (özgün hali bilinmiyor) bırakılmıştır.

Bulunduğu duvarın tam ortasında, oda kapısının solunda yer alan şerbetlik yukarıdan aşağıya doğru incelendiğinde 3 bölümden meydana gediği görülmektedir (Katalog No: 18.2.3b). En üstte kemer kısmı, ortada dolaplı hücre duvarı, devamında bir hücre tabanı ve en altta çift kapaklı dolaplar ve zar şeklinde düzenlenmiştir.

En üstte yer alan kalkık kemer dıştan içe doğru incelendiğinde, kemer alnının en dışında yarım daire dilimli bir bezeme, hemen altındaki kemer tablasında güneş kursu motifinden çıkan ışınsal yayılımı güçlendiren ve su dalgası biçiminde sonlanan yedişer dilimli ince çubuk çıtalar, çıta eteklerinin merkezinde ise rozet çiçeklerinin yer aldığı görülmektedir. Kemer karnında ise buğday başağını anımsatan oyma bitki motiflerinin çubuk motifleriyle birlikte tekrarlı olarak kullanıldığı görülür. Kemer tablasının merkezinde yer alan güneş kursu motifindeki ışınsal etki alev biçimindeki kıvrımlı (zikzaklı) çıtalar ve buğday başağını anımsatan kabartma bitki motifleri ile kuvvetlendirilmiştir (Katalog No: 18.2.3c).

Kemer tablasının altında, hücre duvarı üzerinde yer alan yatay pano, yan yana tekrar edilmiş dilimli, eliptik biçimli motifler ile bezenmiştir. Panolar altında devam eden hücre duvarı, aynalı, kapaklı raflı bir dolap şeklinde tasarlanmıştır. Dolabın sağında ve solunda yer alan gilveler üçerli olarak düzenlenmiş olup üst kısımları her iki ucunda volütler bulunan (C kıvrımlı) ve Barok etkileri hatırlatan kemerler şeklindedir. Etrafı dilimli motiflerle bezenmiş gilve kemerleri, her iki uçta yer alan ufak koltuklarda sonlanmaktadır. Gilve yanlarındaki ahşap sütunçeler yarım daire profilli olup çubuk/kaval silmelerle bezenmiştir. Düşey yönde yaklaşık 45 derecelik bir açıyla yerleştirilen düz bantlar ile sütun gövdesindeki kaval silmeler kesintiye uğramış (helezonik dolanma) ve burma sütun etkisi verilmeye çalışılmıştır (Katalog No: 18.2.3 (devam), d).

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.2 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK VE SEDİRLİ ODA (181A)	

Alt kısmında, merkezinde rozet çiçekleri yer alan kaideler üst kısmında ise profilli birer sütun başlığı yer alır. Sütunçe kaidelerinin üzerine oturduğu şerbetlik tezgahı uçlarda eğriselleşen düz bir plana sahiptir. Tezgahın çıkıntı yapan alt kısmı üç adet ahşap parça ile alttan desteklenmektedir (Katalog No: 18.2.3 (devam), d). Şerbetlik altı çift kapaklı dolaplar ve zarlar şeklinde olup kemer biçimindeki uç kısımları palmet benzeri bitki motifleriyle bezenmiştir (Katalog No: 18.2.3b).Şerbetliğin solunda yer alan tek ve çift kapaklı dolapların üst kısımları farklı boyutlardaki (üç adet) panolara bölünmüş ve üzerleri çubuk/yol/dış bükey/kaval silme şeklinde yatay çıtalar/motifler ile süslenmiştir. Bahsi geçen tek kapaklı dolaplar raflıdır ve kıyafet, çamaşır vd. ihtiyaçlara yönelik düzenlenmiştir. Çift kanatlı olanlar ise rafsızdır ve daha büyük boyutlardaki yatak, yorgan, yastık vd. eşyaların koyulmasına yönelik döşeklik/yatak dolabı [12] olarak düzenlenmiştir. Döşekliğin alt kısmı da tıpkı üst kısmı gibi panolara (düşey) bölünmüş ve hemen önüne (zemine) dikdörtgen şeklinde bir taş yerleştirilmiştir. Zarlar üzerinde görülen malzeme kırıkları ve bozulmalardan anlaşıldığı kadarıyla günümüzde üzerine soba yerleştirilmiş olan bu taş odaya sonradan eklenmiştir. Ancak bu taşın aynı konumdaki başka/özgün bir çağ taşı yerine mi yoksa keyfi olarak mı yerleştirildiği bilinmemektedir (Katalog No: 18.2.3b).

Döşeklik üzerindeki yatay panolar, şerbetliğin hücre duvarı, gilveleri ve oda kapısı üzerinde de tekrar edilerek ortak bir bezeme anlayışı içinde tasarlanmış ve uygulanmıştır (Katalog No: 18.2.3a).

Odada yer alan sabit mobilyalardan bir diğeri ise manzaraya (429.sokak) yönelik düzenlenmiş ve D2 duvarı (batı cephesi) önünde konumlanan tek kollu (I şeklinde) taş sedir sekisidir (Katalog No: 18.2.3 (devam), e).

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.2.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK VE SEDİRLİ ODA (181A)	

(a) (b)

181A odasının doğu duvarı (D1) üzerinde yer alan oda kapısı (a) ile yüklük ve şerbetlik (b), 2015

(c) D1 duvarında yer alan şerbetliğin kemer detayları, 2015

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.2.3 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK VE SEDİRLİ ODA (181A)	

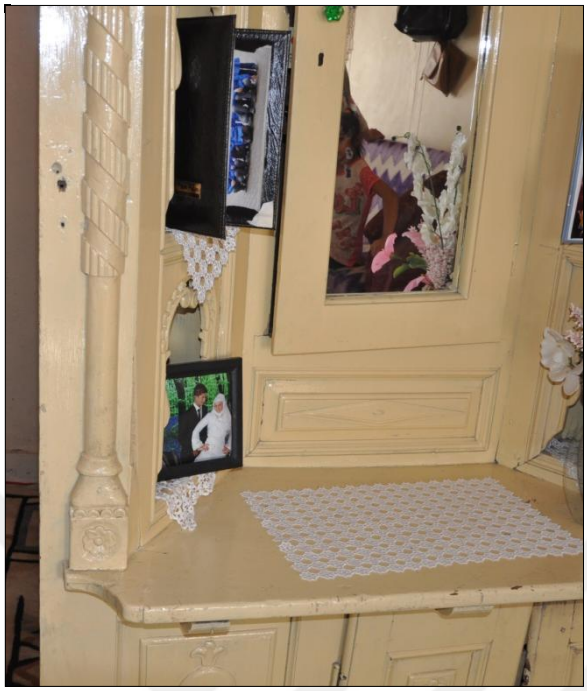

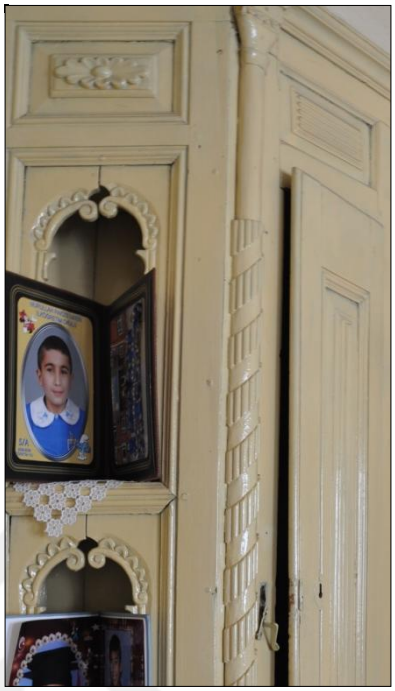

(d) D1 duvarında yer alan şerbetliğin aynalı hücre dolabı, helezonik kıvrımlı sütunçesi, düz planlı hücre tabanı (tezgahı) ve dekoratif kemerli gilve detayları, 2015

(e) Odanın D2 duvarında (batı cephesi) yer alan çift kanatlı ahşap pencereler ve tek kollu (I şeklinde) taş sedir sekisi, 2015

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.3
İÇ AVLU (18ZC) ve OCAKLI ODA (18ZE)	

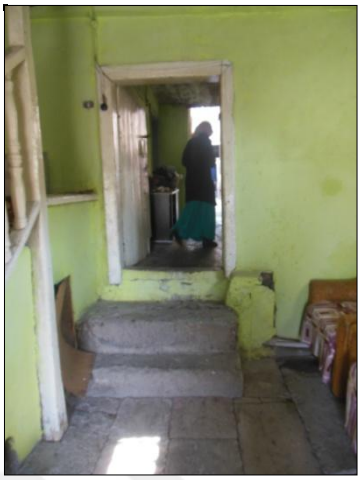
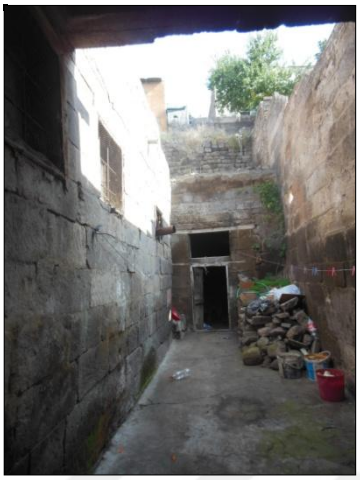

(a) (b) (c)

Giriş sofasından iç avluya geçiş (a), iç avlu/18ZC (b), iç avludan birinci kattaki 181B no'lu odaya geçişte yer alan taş merdivenler (c), 2014

(d) İç avlu üzerinden girilen 18ZE no'lu odada (tokana) yer alan taş kemerli ocak ve ocağın yanındaki buzdolapları arkasında kalan gömme dolaplar, 2014

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (181B)	

İç avludan birinci kata ulaşan merdivenlerin (M2) karşısında yer alan 181B no'lu oda içinde, sedir sekisi, kapaklı tezgahlar (alçak dolaplar), yüklük ve şerbetlik gibi özgü mobilyalar yer almaktadır. Ahşap, tek kanatlı oda kapısı yüklük ve şerbetlik ile birlikte tasarlanmış olup odanın doğu duvarı (D1) üzerinde yer almaktadır (Katalog No: 18.4.1a).

Bulunduğu duvarın tam ortasında, oda kapısının sağında yer alan şerbetlik yukarıdan aşağıya doğru incelendiğinde 3 bölümden meydana geldiği görülmektedir. En üstte kemer kısmı, ortada zarlar ve dolaplı hücre duvarı, hemen altında bir hücre tabanı (tezgahı) ve en altta çift kapaklı dolaplar ve zar şeklinde düzenlenmiştir.

En üstte yer alan kalkık kemer dıştan içe doğru incelendiğinde, kemer alnının kalın bir bant halinde zikzak şeklindeki çıtalar/şevron motifi ile bezendiği, kemer karnındaki beşer dilimli ince çubuk çıtaların ise kemer tablasının merkezindeki kafes/sepet formunu hatırlatan ahşap bezeme motifinden yayılan ışınsal etkiyi (güneş kursu) kuvvetlendirdiği görülmektedir (Katalog No: 18.4.1a).

Kemer tablasının altında, hücre duvarı üzerinde yer alan dikdörtgen şeklindeki yatay pano bezemesizdir. Pano altında devam eden hücre duvarı, kapaklı raflı bir dolap şeklinde tasarlanmıştır. Bahsi geçen hücre duvarının her iki yanında yer alan gilveler üst üste yerleştirilmiştir ve toplam 6 adettir. Bezemesiz dikdörtgen çerçeveler şeklindeki gilvelerin en üst ve ortada yer alanları eş boyutlu, en alttakiler ise diğer ikisinin yarı boyutundadır (Katalog No: 18.4.1a).

Gilve yanlarındaki ahşap sütunçeler yarım daire profilli olup yarım daire (kaval) silmelerle bezenmiştir. Alt kısımlarında dikdörtgen şeklinde birer kaidesi, üst kısımlarda ise profilli birer sütun başlığı yer alır. Sütunçe kaidelerinin üzerine oturduğu şerbetlik tezgahı uçlarda eğriselleşen düz bir plana sahiptir. Tezgahın çıkıntı yapan alt kısmı iki adet ahşap parça ile alttan desteklenmiştir. Şerbetlik altı çift kapaklı dolaplar ve zar şeklinde olup yüzeyleri bezemesizdir (Katalog No: 18.4.1a).

Şerbetliğin sağında çift kapaklı bir döşeklik dolabı, solunda ise pahlı olarak yerleştirilmiş tek kapaklı, raflı, dar bir dolap yer almaktadır.

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.4 (devam)
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (181B)	

Döşeklik dolabının üst kısmı eş boyutlardaki (iki adet) bezemesiz panolara bölünmüşken, pahlı köşedeki dolap üzeri boş bırakılmıştır. Ancak ortadaki şerbetlik altındaki çift kapaklı dolaplar dışında, alt kısımda yer alan tüm yüzeyler düşey zarlar (panolar) ile kaplanmıştır (Katalog No: 18.4.1a).

Odada yer alan sabit mobilyalardan bir diğeri de D2 duvarı (batı cephesi) önünde konumlanan I şeklindeki (tek kollu) sedir sekisidir. D3 duvarı önünde yer alan sedir yanlığından da anlaşılacağı üzere, özgününde bu sedir L şeklinde düzenlenmiş ve bahsi geçen sedir yanlığı ile sonlandırılmış olmalıdır. Profilli ve yatay bir kemer şeklinde öne çıkıntı yapan bu yanlık (kolçak) günümüzde sedire ait bir parça olmaktan çıkmış ve hemen solundaki çift kapaklı, alçak tezgah ile birlikte yeni bir düzen içinde yer almaya başlamıştır (Katalog No: 18.4.1c).

ALİ MURAT EVİ (YAPI 18) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 18.4.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (181B)	

(a) İç avludan birinci kata ulaşılan taş merdivenlerin karşısında yer alan 181B odası ve odanın doğu duvarında yer alan yüklük ve şerbetlik, 2015

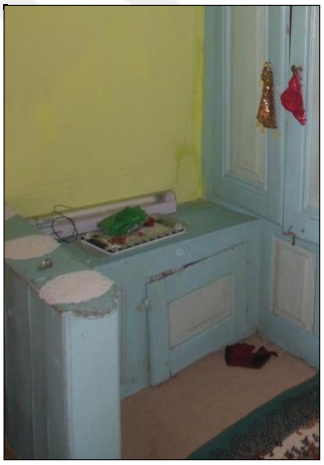

(b) (c)

Doğu duvarındaki ahşap şerbetliğin kemer detayı (b), kuzey duvarındaki kapaklı tezgah ve ahşap sedir yanlığı (c), 2014

4.4 430.Sokak

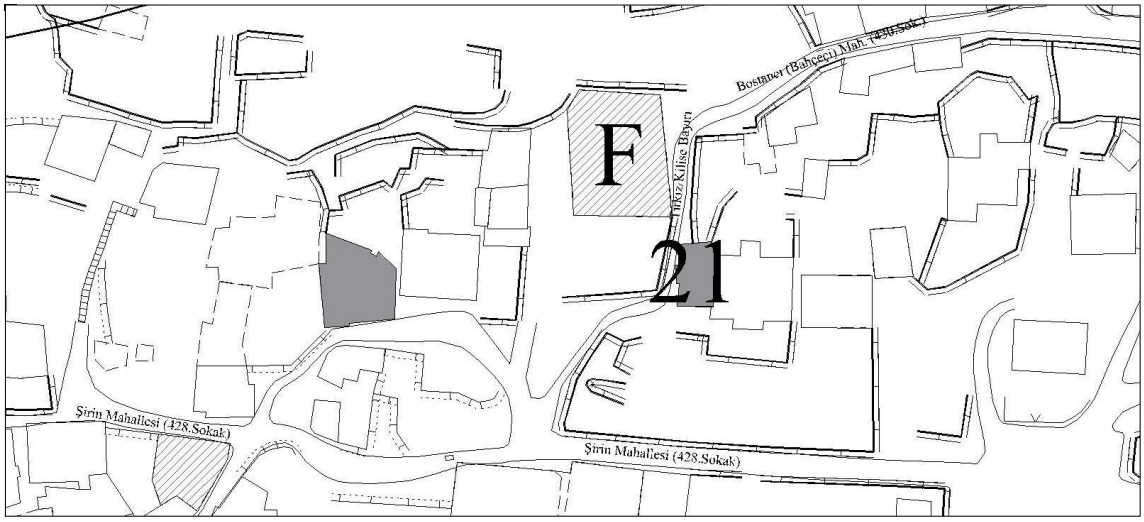

430. Sokak: Bostancı (Bahçeci) mahallesi (19.yy)

Çizelge 4.5 Germir Köyü 430.sokak üzerinde çalışması yapılan ev *(19- Hamdi Akın Evi)* ve bu evin yakın çevresindeki anıtsal yapının *(F- Agios Teodoros Rum Kilisesi)* vaziyet planı üzerindeki yerleri

4.4.1 Hamdi Akın Evi Mobilyaları

Yapı no: 19

Eski adı: Papaz Evi[1]

Yapım yılı: 1878

Mimarı: -

Mülkiyeti: Ayşe Erbil, Bilal Akın vd.

Güncel durumu: Kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 29.12.1994[2]

Tescil eden kurum: KKTVKK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Bostancı (Bahçeci) mahallesi, Köyiçi Mevkii[3], 10 pafta, 1489[4]/1485[5] parsel.

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 430. sokak[6], Kapı no[7]: 19, 16; 11306 ada, 3 parsel (Şekil 4.74).

[1]Yapı tescil fişinde Papaz'ın evi olarak kayıtlıdır ve Germir halkı arasında da bu isimle bilinmektedir. Ayrıca kuzeyinde yer alan Rum kilisesi de yapının kilise papazı tarafından kullanılmış olma ihtimalini güçlendirmekte ancak buna dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. G. Kazazoğlu'na ait olan 1953 tarihli Yunanca belgede ise (Şekil A.27) kilisenin yanındaki evin bir dönem Athina adında bir bayana ait olduğu bilgisi yer almaktadır. Ancak belgede adı geçen evin günümüzdeki Hamdi Akın/Papaz Evi olup olmadığı kaynak yetersizliğinden dolayı belirlenememiştir.

[2] KKTVKK'nun 167 toplantı numaralı, 29.12.1994 tarihli, 1806 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A. 23).

[3] KKVKBKM arşivi 38.00/1640 numaralı dosyadan edinilmiş bilgidir.

[4] 29.12.1994 tarihli, 1806 numaralı tescil kararında belirtilen parsel numarasıdır.

[5] Tescil sonrası düzenlenen 'yapı tescil fişi'nde kayıtlı olan parsel numarasıdır.

[6] Rum kilisesinin kuzeyinde yer alan yapı, kilisenin yanından 430.sokağa çıkan bayır [Kilise bayırı/Tırkız (Şekil 3.25)] ile 428. Sokak arasında yer almaktadır. Tescil fişinde 430. Sokakta bulunduğu bilgisi yer aldığı için bu sokak adı esas alınmıştır.

[7] Birinci kat giriş kapısına 19 numara, zemin kat giriş kapına ise 16 numara verilmiştir.

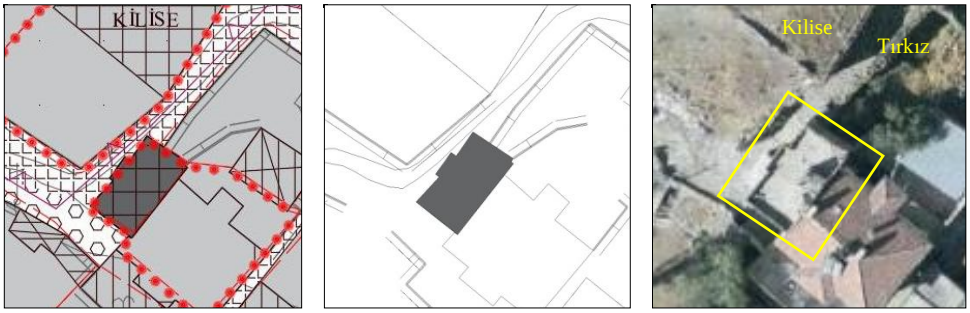

(a) (b) (c)

Şekil 4.74 Hamdi Akın Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

Yapının genel durumu:

Agios Teodoros Rum Kilisesi'nin güneyinde, 430. Sokakta yer alan yapı, eğimli bir arazi üzerinde[1] konumlanmaktadır. Bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşmakta olup simetrik bir cephe düzenine sahiptir. Yığma sistemde inşa edilmiş olan binanın ana yapım malzemesi düzgün kesme taştır (Şekil 4.75).

Yapının farklı kapı numaralarına sahip 2 adet girişi vardır [2]. Kuzeybatı cephesinde yer alan birinci kat giriş kapısı, taş basamaklarla yükseltilerek içe çekilmiş olup cephenin tam ortasında yer almaktadır (Şekil 4.77a). Ahşap, çift kanatlı kapı, iki kompozit başlıklı taş sütunun taşıdığı yuvarlak/beşik kemerli niş içerisine yerleştirilmiştir. Geometrik ve bitkisel bezemelerden oluşan kemer ve söve üzerinde, yarım daire şeklinde tepe/yıldız penceresi, pencere üzerinde de dikdörtgen şeklinde bir kitabesi vardır. Kapının her iki yanında yer alan ahşap payandalar (sol taraftaki kırılmış) taş sütunların taşıdığı kemer üzerindeki çıkmayı desteklemektedir. Güneybatı cephesinde yer alan zemin kat giriş kapısı ise hafif çıkma yapan birinci katın altında, yapının köşesinde konumlanmaktadır (Şekil 4.77b). Ahşap, tek kanatlı ve yuvarlak/yarım daire/beşik kemerli kapının kilit taşında 1878 tarihi yer alır (Şekil 4.78). Ahşap hatıllı çıkmayı destekleyen taş payandalar[3] kapının her iki yanında, ahşap eliböğrüdeler ise kapının solunda yer alır[4].

[1] Yapı çevresi farklı kotlarda düzenlenmiş olduğu için zemin ve birinci katlar arası geçişler yapı önündeki taş basamaklar aracılığıyla sağlanmıştır.

[2] Eğimli bir arazide yer alan yapı çevresi farklı kotlarda düzenlenmiş olduğu için zemin ve birinci katlar arası geçişler yapı önündeki taş basamaklar aracılığıyla sağlanmıştır.

[3] Taş konsollar üzerine oturan ahşap hatıllı çıkmalar Germir'de sık karşılaşılan bir uygulamadır.

[4] Cephede görülen taş payandaların özgün oldukları, yanlarındaki ahşap eliböğründelerinse yapıya sonradan eklendiği anlaşılmaktadır.

Her iki cephe de pencere yönünden zengindir. Zemin katta yer alan pencereler birinci kattakilere oranla daha sade düzenlenmiştir. Güneybatı cephesinde ikisi birinci kata, diğer ikisi zemin kata ve bir tanesi de bodrum kata ait toplam 5 adet pencere yer alır. Kilise yönündeki cephe üzerinde simetrik olarak yerleştirilmiş 2 adet yaprak formunu anımsatan, diğer yönde ise elips şeklinde 1 adet yıldız penceresi[1] (Şekil A. 35.1) bulunmaktadır (Şekil 4.76). Kuzeybatı cephesindeki pencerelerin (kapı üzerindeki tepe penceresi hariç) dördü birinci kata, iki tanesi de zemin kata ait olup zemin kattakilerden bir tanesi sonraki yıllarda taşla örülerek kapatılmıştır.

Yapının tüm pencereleri geçmeli dövme demir parmaklıdır ve eski resimlerde görülen ahşap kepenkler günümüzde mevcut değildir (Şekil 4.75a, b).

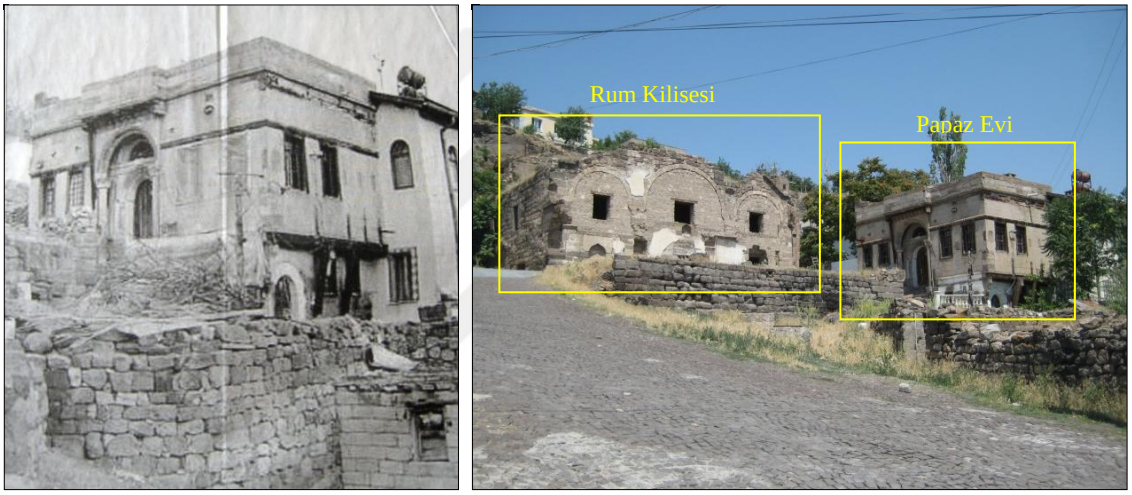

(a) 1960-65'ler [77] (b) 2018 yılı

Şekil 4.75 Hamdi Akın Evi ve kuzeyindeki Agios Teodoros Rum Kilisesi'nin 428. Sokaktan görünüşü

[1] Hamdi Akın evinde kullanılan yıldız penceleri günümüzde kapatılmış durumdadır.

Şekil 4.76 Hamdi Akın Evi'nin ve kuzeybatı cephesindeki yıldız pencereleri, 2016

(a) (b)

Şekil 4.77 Hamdi Akın Evi'nin kuzeybatıdaki birinci kat giriş kapısı (a) ve güneybatıdaki zemin kat giriş kapısı (b), 2016

Şekil 4.78 Zemin kat giriş kapısı üzerinde yer alan 1878 tarihli kilit taşı, 2016

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan birkaç basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı 191B no'lu sofaya açılmaktadır. Sofa etrafında çeşitli işlev ve boyutlarda odalar, kuzeybatı ve kuzeydoğu duvarlarının köşesinde ise bir lavabo/musluk taşı bulunmaktadır (Katalog No: 19.2).

Kapının sağında ve solunda konumlanan odalardan güneybatı yönündeki (sağdaki) "Yüklük, şerbetlik ve sedirli oda/191A" (Katalog No: 19.1, 19.9), kuzeydoğu yönündeki (soldaki) ise "Yüklüklü oda/191C" dır (Katalog No: 19.3, 19.5). Kapının karşısındaki merdiven kovasından bodrum, zemin ve çatı katlarına ulaşım sağlanmaktadır. Merdivenin sağında bir hela olarak kullanılan bölüm yer alır. Odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun karnıyarık Türk Evi plan şemasına uygun olarak düzenlendiği söylenebilir (Şekil 4.79).

Yapının zemin katında yer alan odalar da birinci kattakiler gibi düzenlenmiştir. Güneybatı cephesindeki zemin kat giriş kapısından önce bir aralık/giriş mekanına (Katalog No: 19.4a), oradan da bodrum ve birinci kata ulaşan merdiven kovasının bulunduğu sofaya (Katalog No: 19.4b) geçilmektedir. Yapının güneybatısında (zemin kat giriş kapısının yanında), içinde taş kemerli bir ocağı (105x195) bulunan, yaklaşık 8.5 m2 bir alanı olan tokana/19ZA yer alır (Katalog No: 19.4c, d) . Sofadan geçilerek ulaşılan kuzeydoğudaki sedirli oda (Katalog No: 19.4e) ise birinci kattaki 191C no'lu oda ile aynı hizadadır.

Zemin katın güneydoğusundaki merdivenlerden ulaşılan bodrum katta ise taş kemerler ve sütunlarla oluşturulmuş çeşitli oyma mekanlar bulunmaktadır (Katalog No: 19.5).

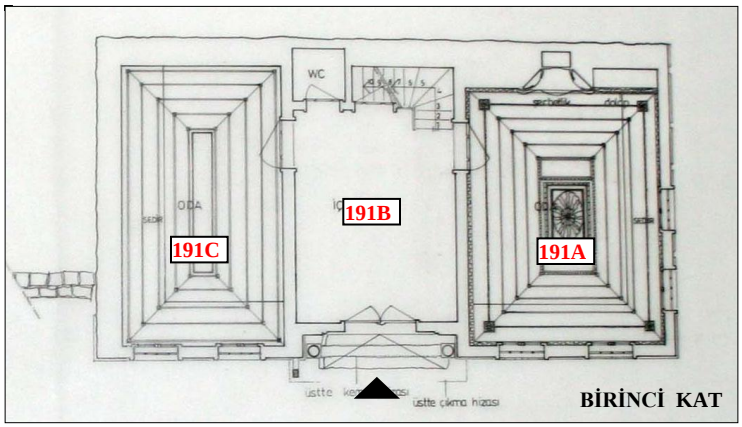

Şekil 4.79 Hamdi Akın Evi'nin birinci kat planı[1]

[1]Yapının birinci kat rölöve çizimi Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	

Konumu: Birinci katta bulunan 191A odası yapının güneybatısında, ana giriş kapısının sağında yer almaktadır. Yaklaşık 16 m2'dir (Katalog No: 19.1.1).

Tahmin edilen işlevi: Yapı içinde şerbetlik ve sediri olan tek oda olması, çıkma yapan cephe üzerinde yer alması ve manzaraya yönelik düzenlenmiş olması açısından başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Sofadan/191B bir basamak yüksekte yer alan oda giriş kapısı ahşap ve tek kanatlıdır. Sofada yer alan diğer oda (191C odası, hela) kapıları ve demir merdiven korkulukları gibi yeşile boyanmıştır. Kapı tablasının alt ve üst kısımları kemer şeklinde sade motiflerle süslenmiştir. İkisi kuzeybatı duvarında (D2), diğer ikisi güneybatı duvarında (D3) olmak üzere toplam dört adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar yer alır (Katalog No: 19.1.1). Zemini taş, tavanı ise ahşap göbekli tekne tavandır (Katalog No: 19.1.9).

Mobilyaları: Güneydoğu duvarında (D4) yüklük ve şerbetliği, güneybatı ve kuzeybatı duvarları (D2 ve D3) önünde ise L şeklinde bir sedir sekisi vardır. Odanın yüklük ve şerbetlik duvarı (D4) dışındaki tüm duvarları zarlar (panolar) ile kaplanmıştır (Katalog No: 19.1.6, 19.1.7, 19.1.8).

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1.1
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	PLAN

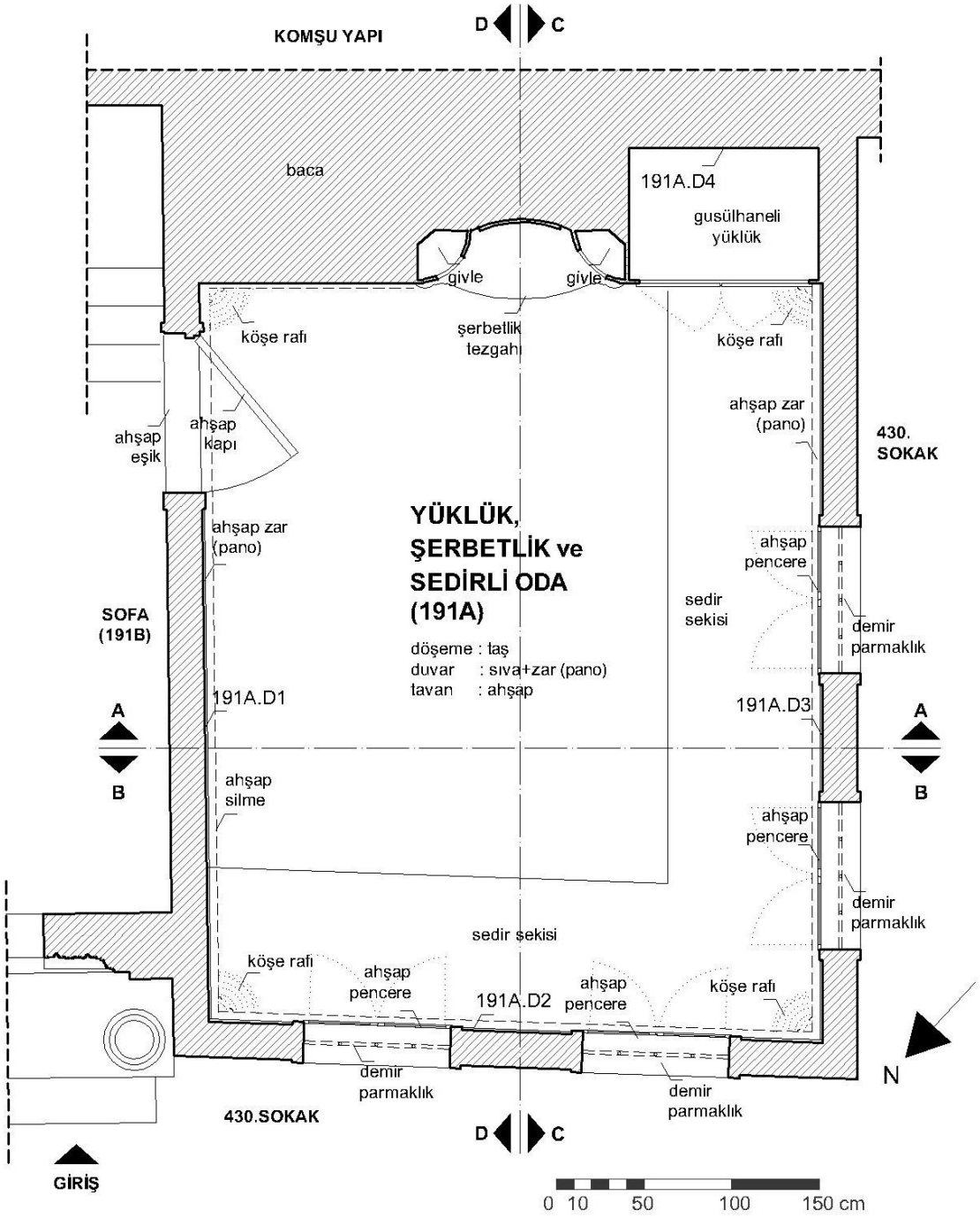

191A odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1.2
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın güneydoğu duvarının (D4) merkezinde yer alan şerbetlik, sol kısmında yer alan gusülhaneli yüklük ile birlikte tasarlanmış olup odaya hakim bir konumdadır (Katalog No: 19.1.3).

Yukarıdan aşağıya 3 ana bölümden meydana gelen şerbetlik kalkık kemerlidir. Kemer tablası ve kemer alnı bezemesizken, kemer çevresi tavan eteği ile birleşen ahşap, dilimli bir silme ile çevrelenmiştir. Kemer tablasının altındaki hücre duvarında kapaklı bir dolap yer alır. Merkezinde oval bir kartuş/madalyon bulunan, uçları kemer şeklinde biten ve palmet formunu anımsatan bir bezeme motifi ile sonlanan (salbekli şemse biçimindeki pano düzenlemesi) dolap kapağı eğrisel biçimde tasarlanmıştır (Katalog No: 19.1.4, 191A.Mü3). Günümüzde dolabın hemen önünde yer alan ve ahşap dikmelerle şerbetlik tezgahına, metal parçalarla da gilvelere sabitlenen yatay tablalardan dolayı hücre dolabı kullanılamaz haldedir. Hücre duvarının yanlarında, kemer ayaklarının oturduğu yüzeyin altında, Barok etkileri hatırlatan kırık kemerli gilveler yer almaktadır. İkişerli olarak düzenlenen bu gilveler şerbetlik tezgahı (hücre tabanı) üzerine oturmaktadır (Katalog No: 19.1.4, 191A.Mü4). Arka ve ön kısmı eğrisel planlı ve etekleri yarım daire dilimleri ile süslemeli bu tezgah öne doğru çıkıntı yapmaktadır. Tezgah altındaki bölüm, çift kapaklı bir dolap ve zar (pano) şeklinde düzenlenmiştir. Şerbetliğin solunda yer alan yüklük kapakları yatay ve düşey yönde panolara ayrılmıştır. Pano yüzeyleri iç ve dış bükey biçimindeki (oluklu ve kaval şeklinde) motiflerle bezemelidir (Katalog No: 19.1.4, 191A.Mü5). 100 cm genişliğinde, 75-80 cm derinliğindeki yüklüğün zemininde bir çağ yer alır. Gusülhane olarak kullanılan yüklüğün, dolap kapakları hizasında yatay, ahşap bir kapak/bölme bulunur. Banyo olarak kullanılmadığı durumlarda bu kapak kapatılır ve üzerine yatak, döşek vd. eşyalar koyularak depolama amaçlı kullanılır (Katalog No: 19.1.5). Gusülhaneli yüklüğün üzerinde, musandıra bölgesinde bir adet tepe dolabı yer alır. Yanyana getirilmiş, eliptik kaideli, oval formlu vazo benzerindeki oyma dolap kapağının üst kısmı, eteklerinde iç içe geçmiş yarım daire dilimler bulunan profilli bir silme ile sonlanır (Katalog No: 19.1.4, 191A.Mü1). Dolap kapaklarının altı ise bezemesiz, dikdörtgen bir pano şeklindedir. Odanın şerbetlik duvarı (D4) dışındaki tüm duvarları zeminden itibaren 122 cm, sedir sekisinden itibaren ise 90 cm ve 52 cm (pencere altındaki zarlar) yüksekliğe kadar duvar zarları (panolar) ile kaplanmıştır. 88 cm genişliğindeki taş sedir sekisi 32 cm yüksekliğindedir (Katalog No: 19.1.6, 19.1.7, 19.1.8). Şerbetlik kemerini çevreleyen dilimli silme, şerbetliğin sağındaki yatay zar ile solundaki yüklük üzerinde de devam eder ve güneybatı ile kuzeybatı duvarlarındaki (D3 ve D2) çift kanatlı ahşap pencereler üzerinde (sergen hizasında) dolaşarak D1 duvarındaki kapı üzerinde sonlanır. Yatay bir kuşak halinde bütün odayı çevrelemekte olan dilimli silmelerin duvar köşeliklerinde, merkezinde ¼ çiçek motifi bulunan yelpaze şeklinde köşe rafları/pervaz köşelikleri bulunur (Katalog No: 19.1.4, 191A.Mü2).

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1.3
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	D4 DUVARI MOBİLYALARI ve A-A KESİTİ

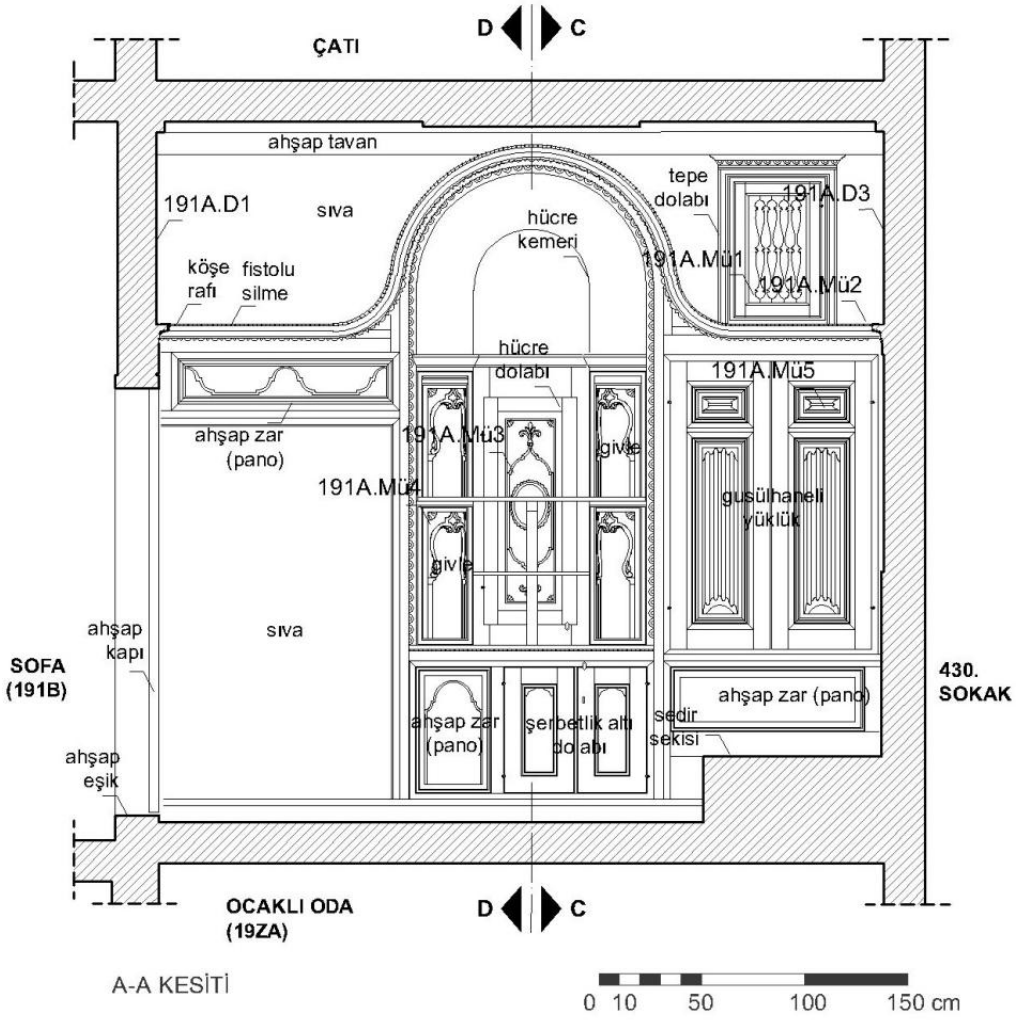

191A odasının güneydoğu duvarındaki (D4) gusülhaneli yüklük ve şerbetlik

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1.4
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	YÜKLÜK ve ŞERBETLİK DETAYLARI

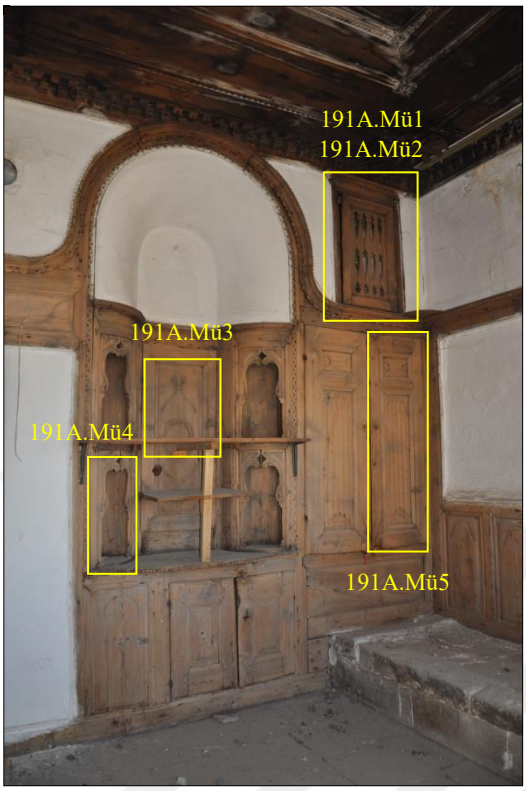

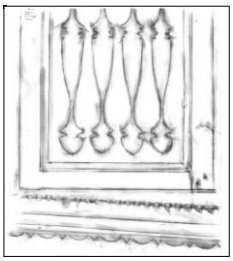

Gusülhaneli yüklük üstündeki tepe dolabının ahşap oymalı dolap kapağı (191A.Mü1)

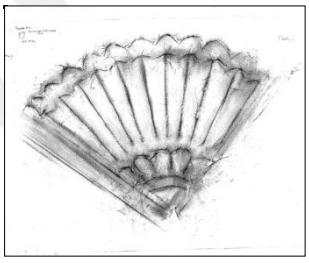

Yelpaze şeklindeki köşe rafı (191A.Mü2)

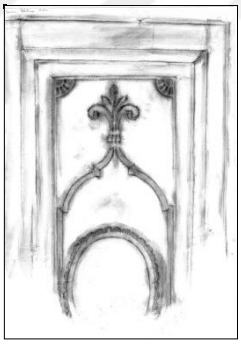

Hücre duvarındaki dolap kapağı üzerindeki salbekli şemse motifi (191A.Mü3)

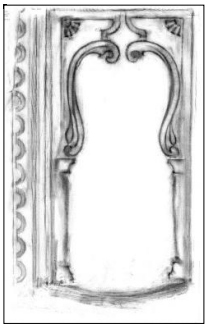

Gilve detayı, (191A.Mü4)

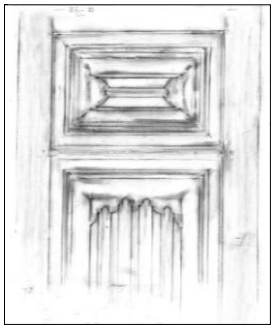

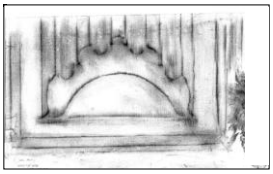

Gusülhaneli yüklük kapağı üzerindeki oluklu ve kaval silme şeklindeki motifler (191A.Mü5)

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1.5
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	GUSÜLHANELİ YÜKLÜK

191A odasının güneydoğu duvarındaki (D4) gusülhaneli yüklük, 2016

Yüklük içindeki ahşap kapak/bölme ve zemindeki çağ taşı, 2016

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1.6
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

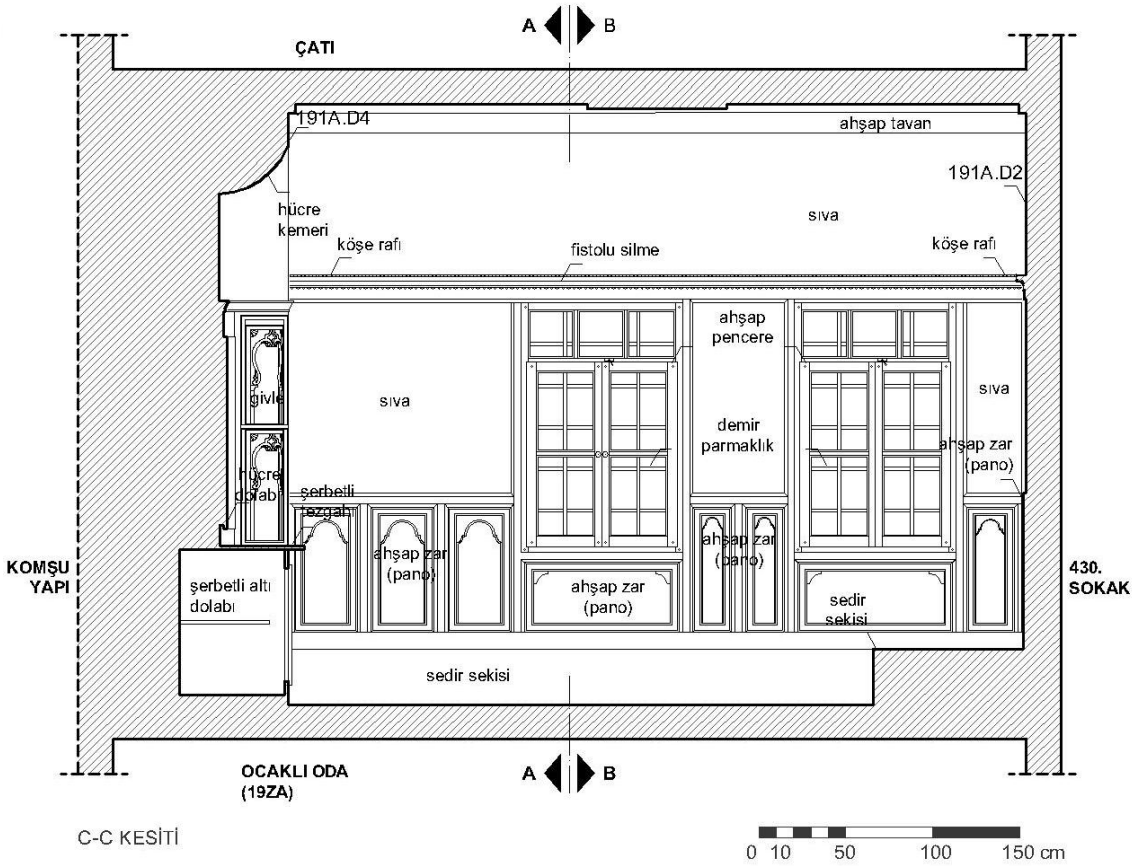

191A odasının güneybatı duvarındaki (D3) sedir sekisi ve ahşap pencerelerin önden görünüşü ile D4 duvarındaki şerbetliğin ve D2 duvarındaki sedir sekisinin kesiti

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1.7
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

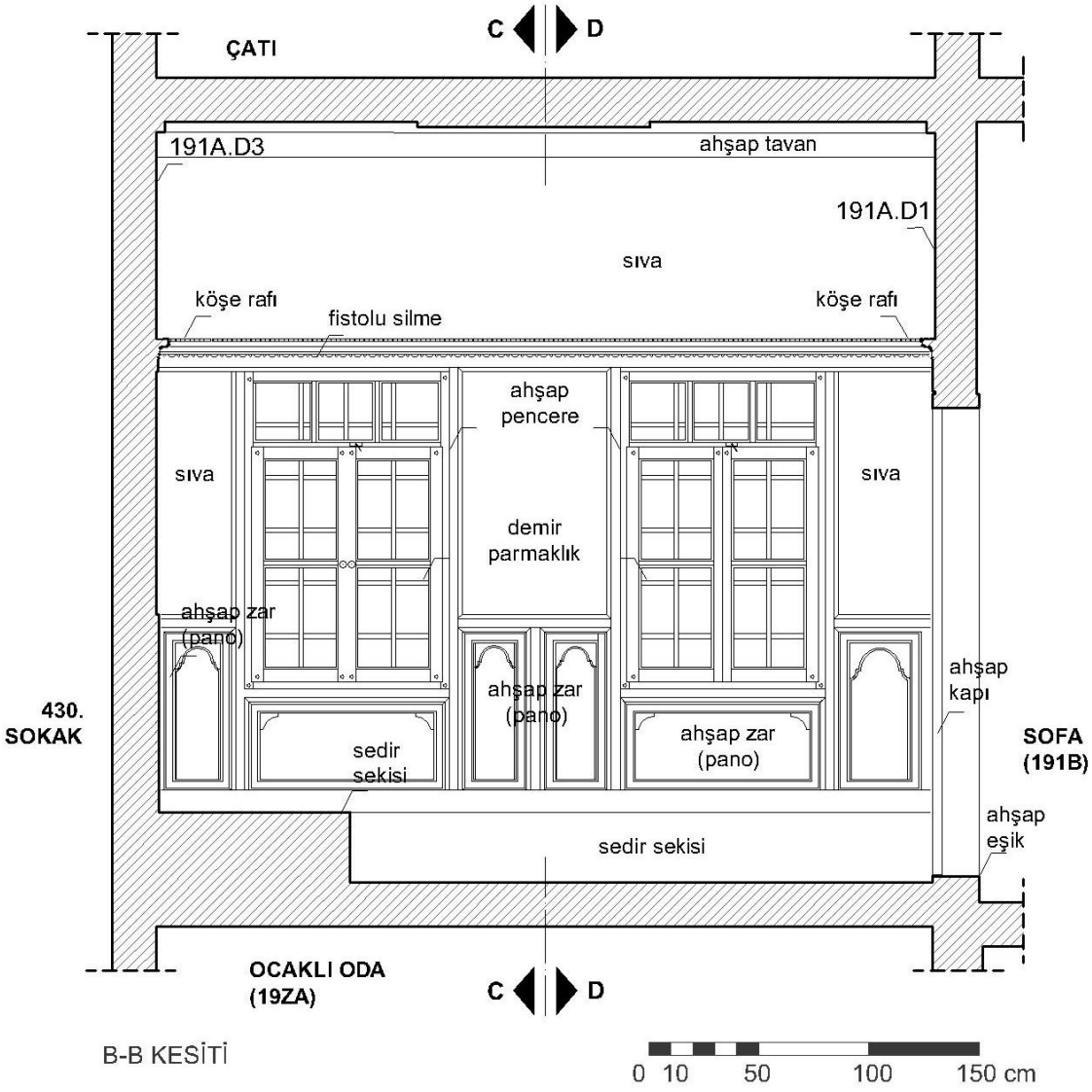

191A odasının kuzeybatı duvarındaki (D2) sedir sekisi ve ahşap pencerelerin önden görünüşü ile D3 duvarındaki sedir sekisinin ve D1 duvarındaki kapının kesiti

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.1.8
YÜKLÜK, ŞERBETLİK ve SEDİRLİ ODA (191A)	D1 DUVARI MOBİLYALARI ve D-D KESİTİ

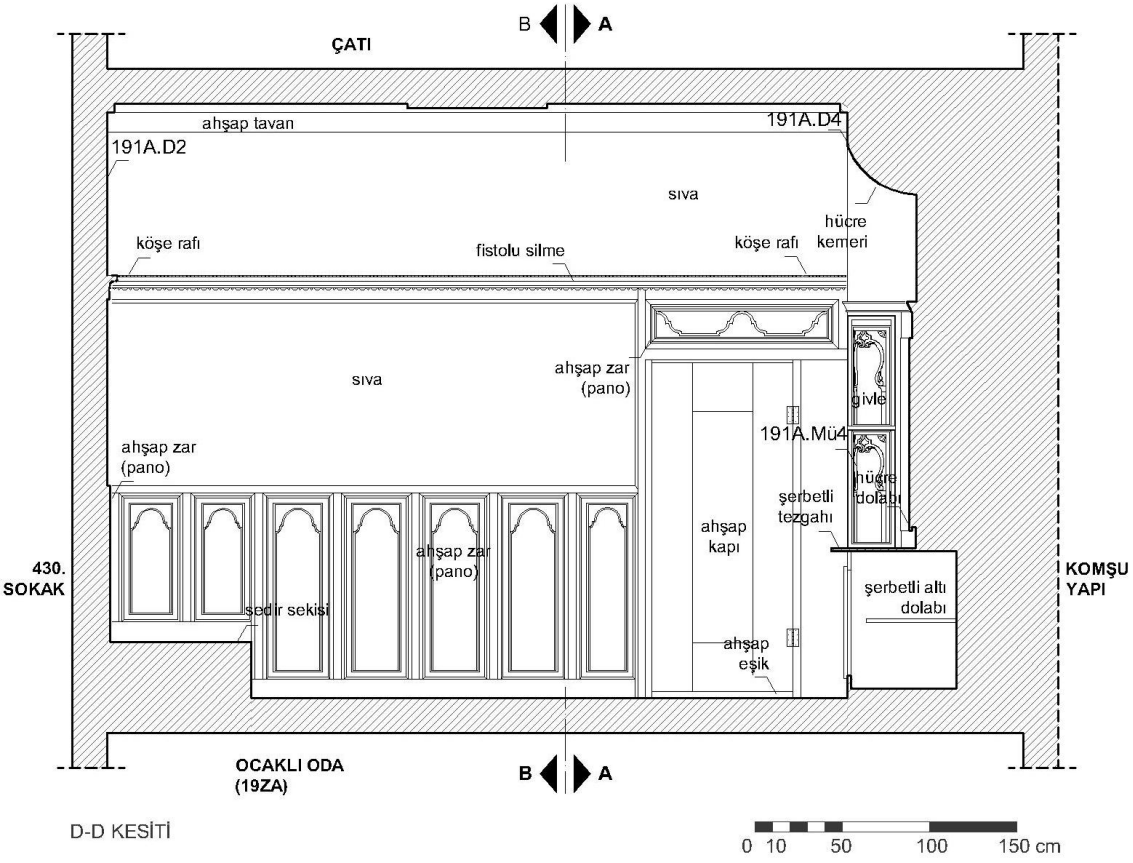

191A odasının güneydoğu duvarındaki (D1) ahşap duvar zarları ve kapının önden görünüşü ile D2 duvarındaki sedir sekisinin ve D4 duvarındaki şerbetliğin kesiti

191A odasının ahşap göbekli tekne tavanı, 2016

191A odasının sal taşı ile kaplı zemini, 2016

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.2
GİRİŞ (191B)	

Birinci kat ana giriş kapısının solunda, kuzeybatı ve kuzeydoğu duvarlarının köşesinde, tezgah yüksekliğinde yerleştirilmiş taş bir lavabo/musluk taşı yer almaktadır (b). Ön kısmı kurnaya benzeyen eğrisel biçimli lavabonun ortasında bir gider deliği bulunur (c). Muhtemelen el yıkama amaçlı kullanılmıştır ancak etrafında herhangi bir tesisat bağlantısı görülmemektedir. Hemen üzerindeki kuzeybatı duvarında (kapının bulunduğu duvarda), 10 cm derinliğinde dikdörtgen bir niş yer alır. Bahsi geçen nişin çeşmelerde kullanılan 'maşrapalık nişi' ile aynı işlevlerde kullanılmış olduğu düşünülmektedir.

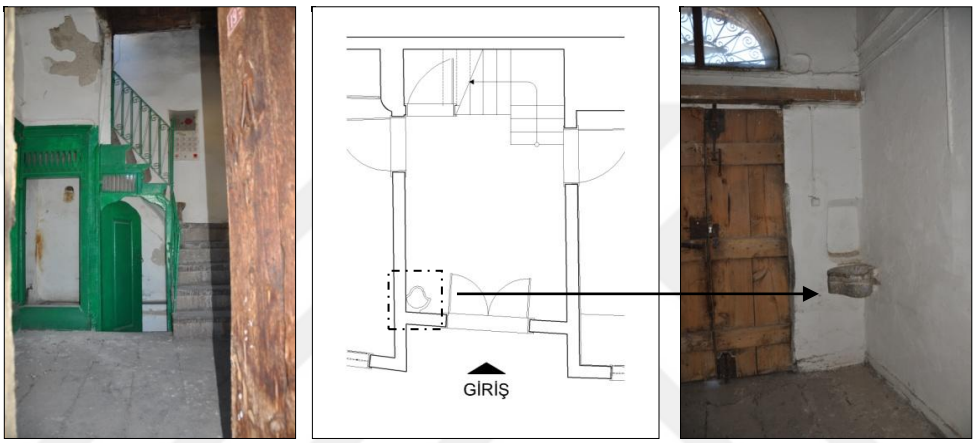

(a) 191B odası krokisi (b)

191B odası (sofa)'nın (a) güneydoğu (b) kuzeybatı cephelerinin görünüşü, 2016

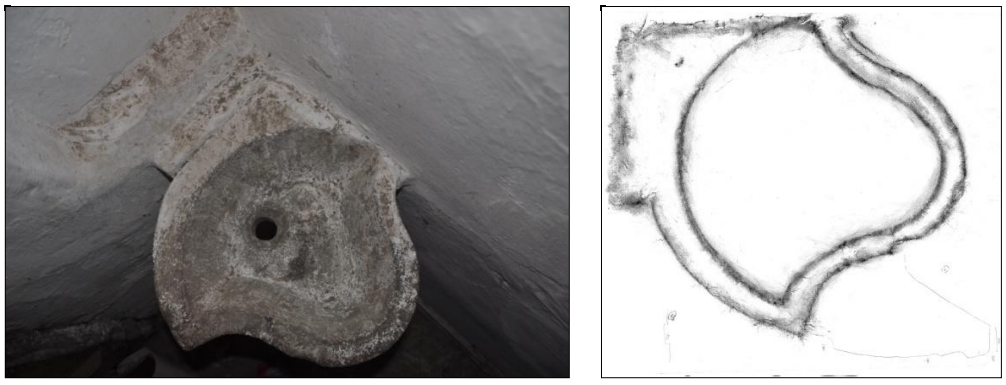

(c) 191B odası (sofa)'nın kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarlarının köşesine yerleştirilmiş taş lavabo[1] ve ıstampajı (191B.Mü1), 2016

[1] Nor Marmara gazesi sahibi ve başyazarı Ṛober Hattēchean (1926) ile Garo Hamamcıyan'dan alınan bilgilere göre (13.11.2017) *"lavabo"* Ermenice'de *"kur"* olarak adlandırılmaktadır. Ancak yazarların özellikle dikkat çektikleri nokta, "kur" kelimesi yalnızca Türkçe'deki "lavabo" nun Ermenice'deki karşılığıdır. Papaz evinde karşılaştığımız, konumu ve özellikleri (gideri olması, tezgah yüksekliğinde olması vd.) bakımından lavabo olarak adlandırdığımız bu taşın, gayrimüslimler tarafından bilinen özel bir ismi olup olmadığı, varsa dahi bunu öğrenebileceğimiz birini bulmanın oldukça zor olması gerekçesiyle bu elemanın özgün ismi netlik kazanamamıştır.

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.3
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (191C)	

Konumu: Birinci katta bulunan 191C odası yapının kuzeydoğusunda, ana giriş kapısının solunda yer almaktadır. Yaklaşık 13.5 m2'dir (Katalog No: 19.3.1).

Tahmin edilen işlevi: Oturma/yatak odası

Yapı elemanları: Sofadan/191B bir basamak yüksekte yer alan oda giriş kapısı ahşap ve tek kanatlıdır. Odaya bakan kısmı gusülhaneli yüklük dolapları gibi kırmızıya (Katalog No: 19.3.5a). , sofaya bakan kısmı ise sofadaki diğer oda (191A odası, hela) kapıları ve demir merdiven korkulukları gibi (Katalog No: 19.2a) yeşile boyanmıştır. Çift kanatlı ahşap pencerelerin ikisi kuzeybatı duvarında (D2), daha ufak boyutlardaki (40x45) köşe penceresi ise D1 duvarında olmak üzere toplam 3 adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar yer alır ancak ahşap kepenkler günümüzde mevcut değildir (Katalog No: 19.3.1). Zemini taş, tavanı ahşap pasalıdır.

Mobilyaları: Güneydoğu duvarında (D4) gusülhaneli bir yüklüğü vardır. Yüklük duvarı dışındaki duvarların tamamı (D1, D2 ve D3) 20 ila 30 cm genişliğinde, 100 cm yüksekliğindeki ahşap zarlar (panolar) ile kaplanmıştır (Katalog No: 19.3.4, 19.3.5).

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.3.1
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (191C)	PLAN

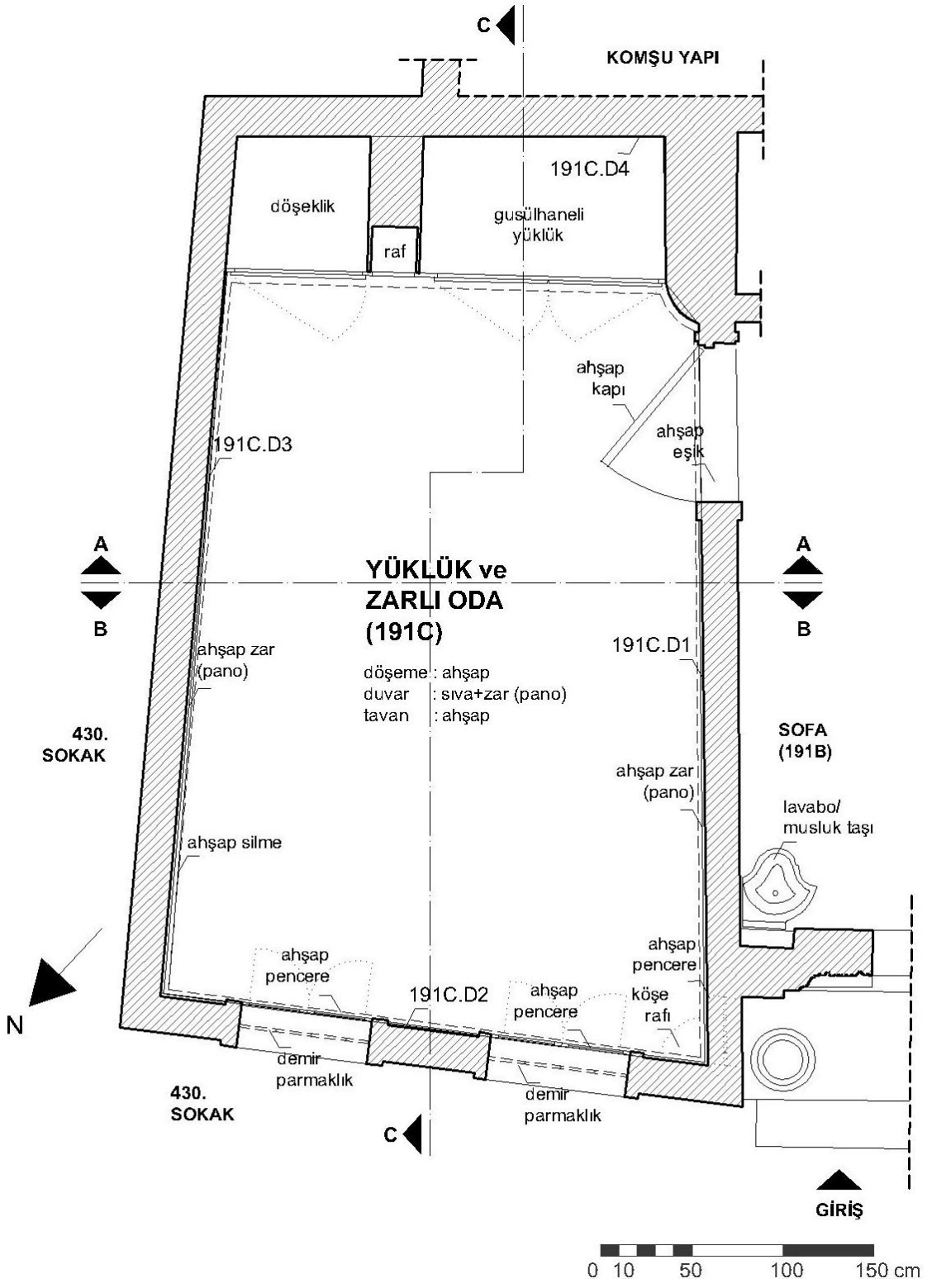

191C odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.3.2
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (191C)	D4 DUVARI MOBİLYALARI

Odanın güneydoğu duvarını (D4) boydan boya kaplayan yüklük odanın esas mobilyasıdır. En üstteki musandıra bölgesinde tek kapaklı bir tepe dolabı yer alır. Hemen altında, 4 adet yatay dikdörtgen pano görülen yüklüğün orta kısmında çift ve tek kapaklı dolaplar ve aralarında açık raflar bulunur. Yüklüğün en alt kısmı ise yatay ve düşey yönde bölümlendirilmiş zarlar ve çift kapaklı bir dolap şeklinde düzenlenmiştir.

Yüklüğün sol tarafındaki (kapının arkası) çift kapaklı dolaplar 130 cm genişliğinde, 75 cm derinliğindedir (b). Zemini taş kaplı olan dolabın gusülhane olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir. Dışarıdan bakıldığında, yüklüğün sol kapağının altı zarlı, sağ kapağının altı ise çift kapaklı dolap olarak tasarlanmış ancak bahsi geçen dolaplar, yüklüğün gusülhane olarak kullanılmasıyla birlikte muhtemelen iptal edilmiştir. Yüklüğün sağ tarafında ise 25 cm derinliğinde, bezemesiz, dikdörtgen şeklinde, üst üste sıralanmış üç adet açık raf bulunmaktadır. Rafların yanındaki tek kapaklı yüklük 80 cm derinliğinde, altı kısmı zar (pano) şeklinde ve raflıdır (a). Dolabın önünde yer alan tesisat bağlantısının sonradan eklendiği anlaşılmaktadır.

191C odasının güneydoğu duvarındaki (D4) gusülhaneli yüklük ve raflı dolaplar, 2016

(a) (b)

Yüklük (a) ve gusülhane (b) içindeki raf ve kapaklı bölmeler, 2016

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.3.3
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (191C)	A-A KESİTİ

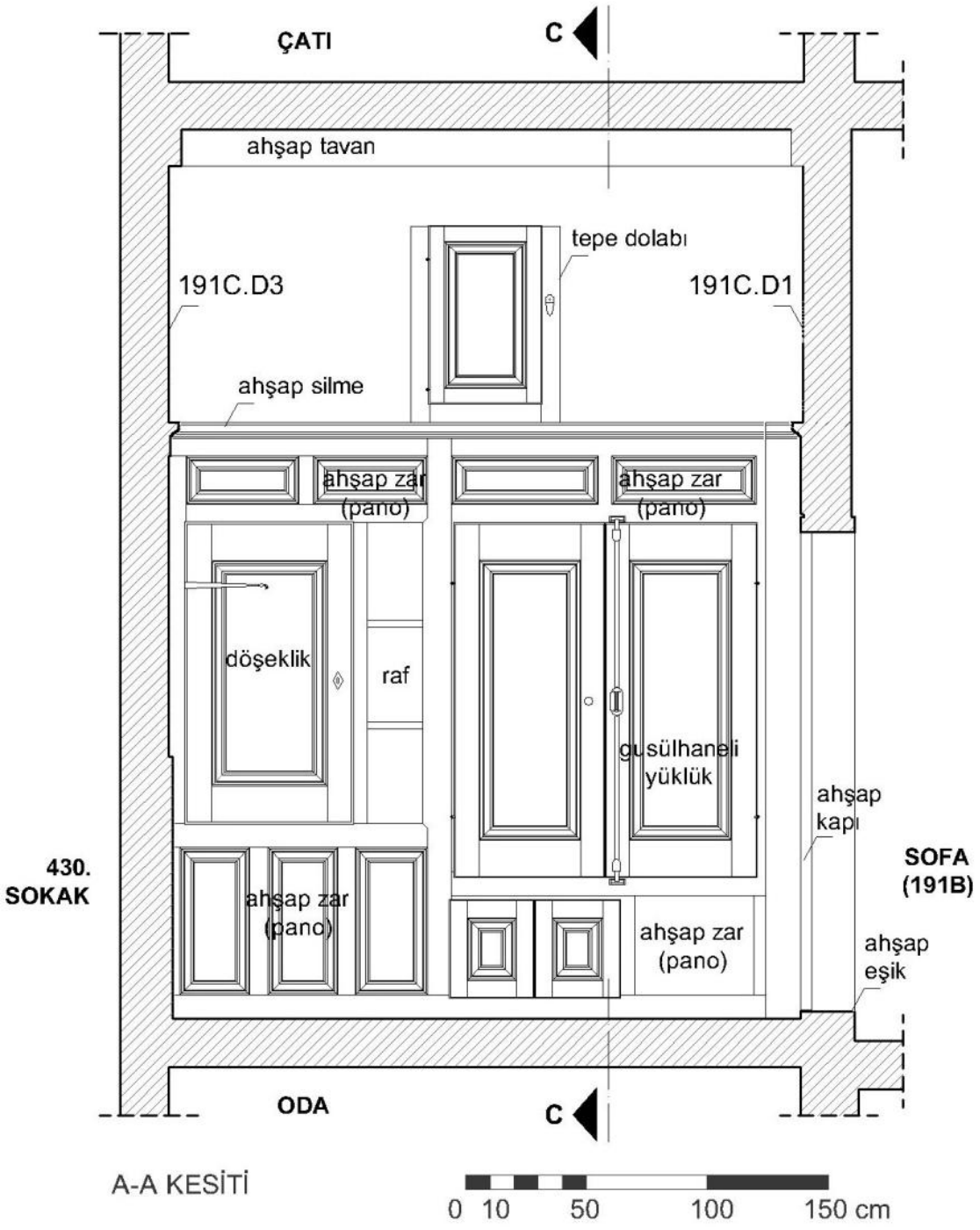

191C odasının güneydoğu duvarındaki (D4) gusülhaneli yüklük ve raflı dolapların önden görünüşü ile oda kapısının kesiti

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.3.4
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (191C)	D3 DUVARI MOBİLYALARI ve C-C KESİTİ

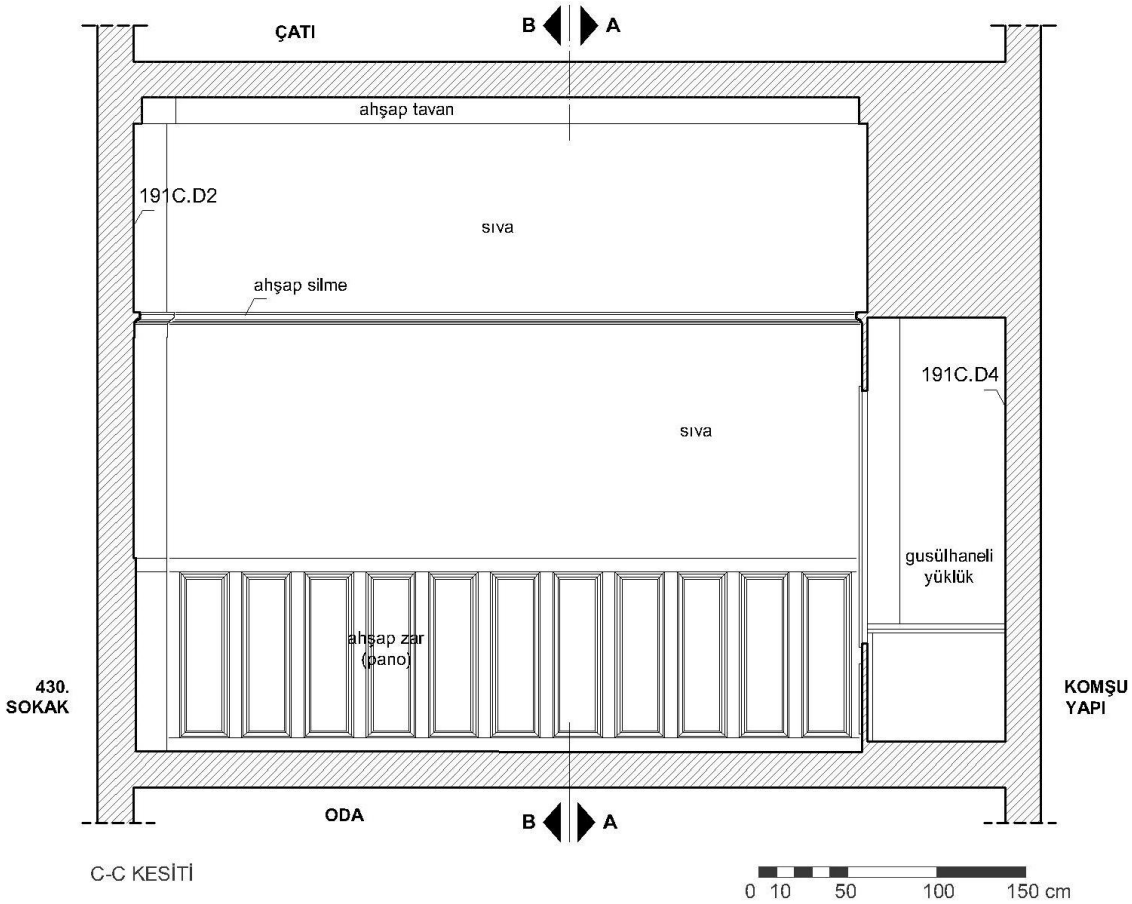

191C odasının kuzeydoğu (D3) duvarındaki ahşap zarlar (panolar) ve güneydoğu (D4) duvarındaki gusülhaneli yüklüğün kesiti

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.3.5
YÜKLÜK ve ZARLI ODA (191C)	D1 ve D2 DUVARI MOBİLYALARI ve B-B KESİTİ

(a) (b) (c)

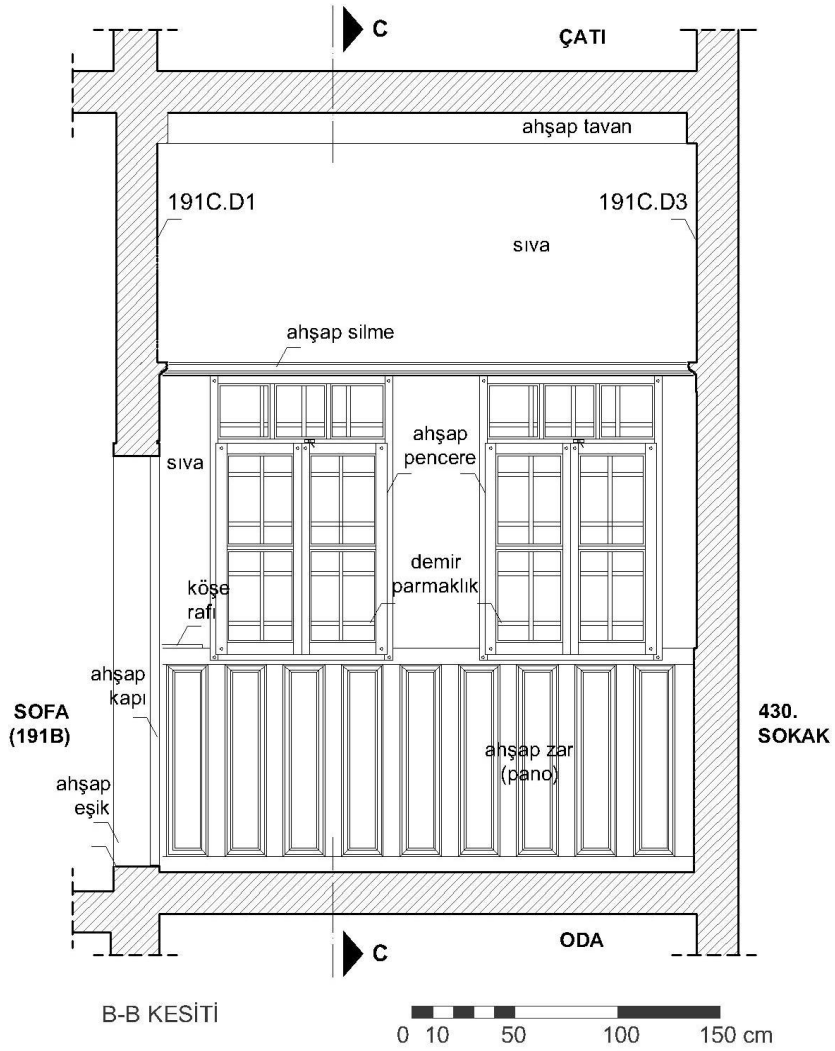

191C odasının kuzeybatı (D2) duvarındaki ahşap zarların (c) ve köşe rafının (b) önden görünüşü ile güneybatı (D1) duvarındaki oda kapısının (a) kesiti

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.4
OCAKLI ODA (TOKANA) (19ZA)	

(a)

(b)

19ZB no'lu aralık mekanına açılan zemin kat kapısı (a) ve zemin kat sofasında/19ZC yer alan merdiven kovası (b), 2016

(c)

(d)

19ZA no'lu oda (tokana)'nın güneydoğu duvarında (D2) yer alan taş kemerli ocak (c) ve bacası (d), 2016

(e)

Zemin kat sofasının/19ZC kuzeydoğusunda yer alan 19ZD no'lu sedirli oda

HAMDİ AKIN EVİ (YAPI 19) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 19.5
BODRUM KAT MEKANLARI	

Yapının bodrum katındaki taş kemerli mekanlar ve duvarlarda yer alan kayadan oyma setler, 2016

4.5 433. Sokak

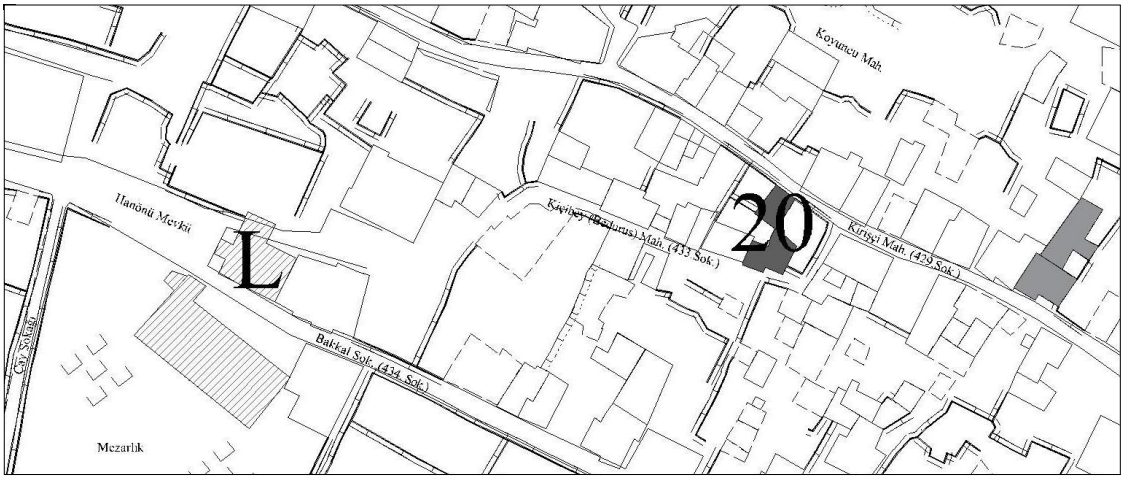

433. Sokak: Kiçibey/Bedurus mahallesi (19.yy)

Çizelge 4.6 Germir Köyü 433.sokak üzerinde çalışması yapılan ev *(20-Kazım Duygulu Evi)* ve bu evin yakın çevresindeki tarihi yapının *(L- Germir (İptida-i) Mektebi)* vaziyet planı üzerindeki yerleri

4.5.1 Kazım Duygulu Evi Mobilyaları

Yapı no: 20

Eski adı: İğneci Kazım Evi[1]

Yapım yılı: -

Mimarı: -

Mülkiyeti: Münüp Duygulu vd.

Güncel durumu: Harabe, kullanılmamaktadır.

Tescil yılı: 20.11.2014 [2]

Tescil eden Kurum: KKVKBK

Eski adres; Eski kadastro bilgileri: Kiçibey/Bedurus mahallesi/ Köyiçi Mevkii[3]

Yeni adres; Yeni kadastro bilgileri: Germir mahallesi, 433. Sokak, Kapı no: 19; 11330 ada, 17 parsel (Şekil 4.80).

(a) (b) (c)

Şekil 4.80 Kazım Duygulu Evi'nin (a) 1/1000 İmar Planı, 2017 [71], (b) Vaziyet Planı, 2018 [64], (c) Hava Fotoğrafı, 2005 [57]

[1] Kazım Duygulu Kayseri Sümer fabrikasında çalışan bir işçidir. Askerde sıhhıyeli olduğu için Germir'e geldikten sonra da (1935-1940) iğne yapmaya devam etmiş, bu sebeple de "İğneci Kazım" lakabıyla anılmıştır.

[2] KKVKBK'nun 92 toplantı numaralı, 20.11.2014 tarihli, 1284 numaralı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil A.24).

[3] KKVKBKM arşivi 38.00/1529 numaralı dosyadan edinilmiş bilgidir.

Yapının genel durumu:

Eğimli bir arazi üzerinde konumlanan Kazım Duygulu Evi bodrum, zemin ve birinci katlardan oluşan iç ve dış bahçeli bir yapıdır (Şekil 4.81).

Ana giriş kapısının üzerinde, birinci kat hizasında yapılan çıkma (kapalı çıkma) ahşap elibögründeler ile desteklenmektedir. Yapının batı cephesi üzerinde yer alan ana giriş kapısı zeminden birkaç basamak yüksekte yer alır (Şekil 4.82). Ahşap, tek kanatlı ve yuvarlak kemerli kapının kemer taşları iki farklı renkte olup daha koyu renkli kilit taşı hafif öne çıkıntılıdır. Kapı üzerinde yer alan tepe penceresi dikdörtgen şeklinde ve demir parmaklıklıdır. Çıkmanın altında, kapının her iki yanında yer alan ve yapıya sonradan eklenerek sal taşı ile kaplanan duvarlar nedeni ile ana giriş kapısı içerlek kalmıştır. 433. sokaktan 429.sokağa çıkan bayır üzerinde, yapının güney cephesinde yer alan düz lentolu ahşap kapı ile de avluya ulaşılmaktadır.

Zemin katta yer alan pencere dikdörtgen şeklinde ve demir parmaklıklıdır. Üst katlardaki pencereler ise çift kanatlı (6 adet), demir parmaklı ve ahşap kepenklidir. Günümüzde çoğu kepengin tek kanadı kırılmış ve menteşeleri kopmuş durumdadır.

Şekil 4.81 Kazım Duygulu Evi'nin batı cephesinin 433. sokaktan görünüşü, 2017

Yapının iç mekan analizi:

Sokaktan bir iki basamak çıkılarak gelinen ana giriş kapısı giriş holüne/20ZA açılmaktadır (Şekil 4.84). Kapının solunda bir hela, karşısında ise bodrum kata ulaşan merdivenler yer alır. Kapının sağında, dikdörtgen şeklinde bir penceresi bulunan 20ZB odası vardır. Bu odanın yanındaki taş basamaklardan çıkılarak iç bahçeye gelinmektedir (Şekil 4.84). Buradan da yine 3 basamak çıkılarak, ahşap tek kanatlı, üzerinde dikdörtgen şeklinde bir tepe penceresi bulunan bir kapıdan tokanaya geçilir. Tokananın içinde taş kemerli bir ocak bulunmaktadır (Şekil 4.85b). Tokanadan aynı zamanda dış bahçeye ulaşılabilir. İç bahçede yer alan L şeklindeki ahşap merdivenlerle birinci kattaki sedirli odaya/201B, yüklük ve şerbetlikli odaya/201A (Şekil 4.85c,d) ve çatı katına (Şekil 4.85a) ulaşılmaktadır. Bahsi geçen odaların sofa etrafında yerleştirilmesine bakılarak konutun karnıyarık Türk Evi plan şemasına uygun olarak düzenlendiği söylenebilir (Şekil 4.84).

Şekil 4.82 Kazım Duygulu Evi'nin batı cephesinde yer alan ana giriş kapısı ve dövme demirden yapılmış kapı anahtarı, 2016

Şekil 4.83 Kazım Duygulu Evi'nin ana giriş kapısının açıldığı giriş holü/20ZA, oda/20ZB ve iç bahçeye ulaşan taş merdivenler, 2015

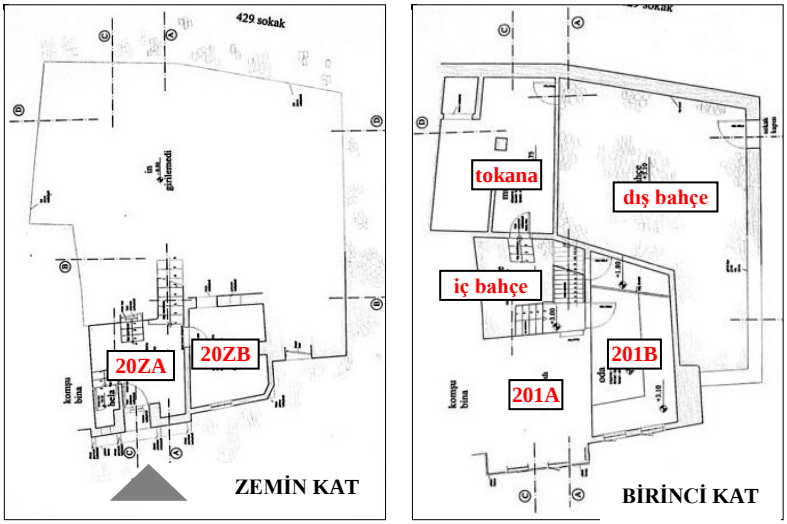

Şekil 4.84 Kazım Duygulu Evi'nin zemin ve birinci kat planları (Çiz. A. Aksoy, M. Dilbas, H.Tatar) [1]

(a) (b)

(c) (d)

Şekil 4.85 Kazım Duygulu Evi'nin doğusunda yer alan iç bahçe (a), iç bahçedeki taş basamaklarla ulaşılan tokananın taş kemerli ocağı (b) taş+ahşap merdivenlerle gelinen 201B (c) ve 201A (d) no'lu odalar, 2015

[1] Yapının zemin ve birinci kat rölöve çizimleri Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı arşivinden alınmıştır.

KAZIM DUYGULU EVİ (YAPI 20) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 20.1
YÜKLÜK ve ŞERBETLİKLİ ODA (201A)	

Konumu: Birinci katta bulunan 201A odası yapının batısında, 433. sokak cephesinde, ara attan (iç bahçeden) birinci kata çıkan ahşap merdivenlerin sağında yer almaktadır. Yaklaşık 15 m2'dir.

Tahmin edilen işlevi: Sokağa bakan cephede yer alması ve aynı cephe üzerindeki diğer odaya (201B) göre daha özenle döşenmiş olması açısından başoda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Yapı elemanları: Ahşap, tek kanatlı oda kapısı bezemesizdir (Şekil 4.85c, d). İkisi batı cephesinde/D3 duvarında (Katalog No: 20.1.2 (devam), c), birer tanesi de kuzey ve güney cephesinde (D2 ve D4 duvarları) köşe penceresi şeklinde (Katalog No: 20.1.2 (devam), b, e), toplam dört adet ahşap penceresi bulunmaktadır. Tüm oda pencerelerinin önünde geleneksel demir parmaklıklar ve ahşap kepenkler yer alır.

Mobilyaları: Doğu duvarında (D1) yer alan şerbetlik ve gusülhaneli yüklük dışında günümüze ulaşan bir mobilya bulunmamaktadır.

KAZIM DUYGULU EVİ (YAPI 20) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 20.1.1
YÜKLÜK ve ŞERBETLİKLİ ODA (201A)	PLAN

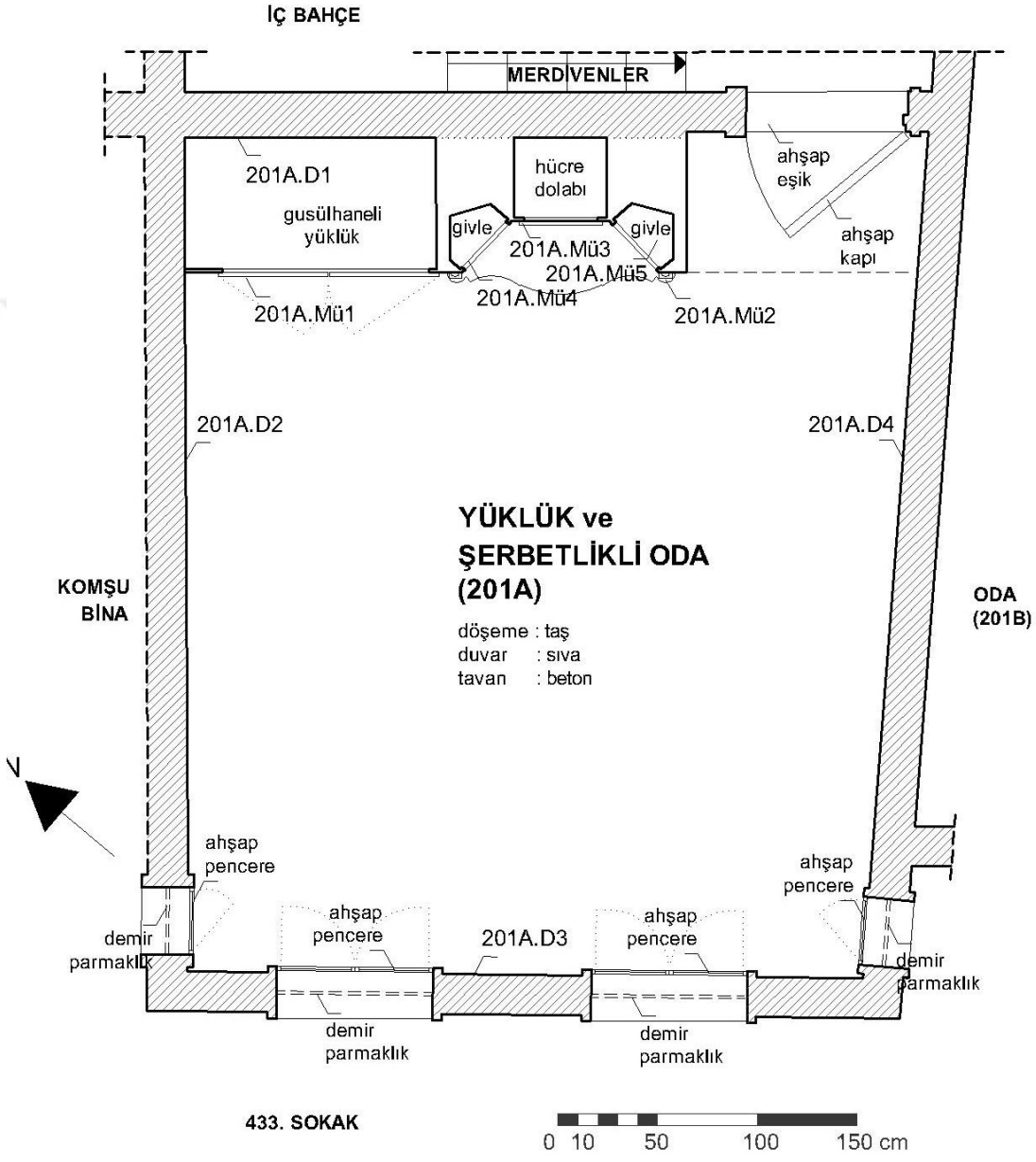

201A odası mobilyalarının plan üzerindeki konumları

KAZIM DUYGULU EVİ (YAPI 20) MOBİLYALARI	KATALOG NO: 20.1.2
YÜKLÜK ve ŞERBETLİKLİ ODA (201A)	D1, D2, D3 ve D4 DUVARI MOBİLYALARI

D1 duvarının (odanın tek donanımlı duvarı) merkezinde yer alan yüklük ve şerbetlik odanın sağlam durumda olup günümüze ulaşan tek mobilyasıdır (Katalog No: 20.1.2 (devam), a). Solundaki tek kanatlı oda kapısı ile birlikte tasarlanan bu mobilya, sağındaki gusülhaneli yüklük ile birlikte zeminden 235 cm yüksekliğe kadar çıkar. Yüklük ve şerbetliğin duvarın 70 cm önünde yer alması oda kapısı önünde 70x115 cm'lik bir alan meydana getirir (Katalog No: 20.1.2 (devam), b). Kapı kanadı açıldığı zaman kendisi için ayrılmış olan bu alan içinde kalır ve oda girişi kontrollü olarak yapılmış ve mahremiyet sağlanmış olur (Katalog No: 20.1.2 (devam), d).

Yukarıdan aşağıya 3 bölümden meydana gelen yüklük ve şerbetliğin en üst kısmı yatay dikdörtgenler şeklinde, etrafı yarım daire dilimli frizlerler çevrelenmiş panolar ile kaplanmıştır. Bu yatay zarlar (panolar) oda kapısı üzerinde (kapı için ayrılan boşluk üzerinde) de aynı şekilde devam etmektedir. Şerbetliğin hücre duvarı tek kapaklı, raflı bir dolap olarak düzenlenirken yüklüğün ortasındaki çift kapaklı dolap rafsızdır ve gusülhane olarak kullanılır. Kapakların pano yüzeyleri alt ve üst kısımlarda kemer şeklinde (kavisli bir biçimde) sonlanmakta ve uçlarında soyutlanmış, 3 dilimli palmet benzeri bir bitki motifi yer almaktadır (Katalog No: 20.1.3, 201A.Mü1). Hücre duvarındaki dolap kapağı üzerinde, yarım daire dilimli frizlerler çevrelenmiş, salbekli (palmeti anımsatan motif) şemse biçiminde bir pano düzenlemesi ve merkezinde oval formda yapraklı başka bir bitki motifi yer alı (Katalog No: 20.1.3 (devam) c, 201A.Mü3). Bahsi geçen hücre duvarının sağında ve solunda yer alan gilveler üst üste yerleştirilmiştir ve toplam 6 adettir. Barok etkileri hatırlatan kemer detayları bulunan gilvelerin en üst ve ortada yer alanları eş boyutlu (Katalog No: 20.1.3 (devam) d, 201A.Mü4), en alttakiler ise diğer ikisinin yarı boyutundadır (Katalog No: 20.1.3 (devam) e, 201A.Mü5). Gilve yanlarındaki ahşap sütunçeler yarım daire profilli olup çubuk/kaval silmelerle bezenmiştir. Düşey yönde yaklaşık 45 derecelik bir açıyla yerleştirilen düz bantlar ile sütun gövdesindeki kaval silmeler kesintiye uğramış ve böylelikle burma sütun etkisi verilmeye çalışılmıştır (Katalog No: 20.1.3b, 201A.Mü2). Sütunçe kaidelerinin üzerine oturduğu hücre tabanı (şerbetlik tezgahı) eğrisel planlı ve öne doğru çıkıntılıdır. Tezgahın alt kısmı çift kapaklı, raflı bir dolap şeklinde düzenlenmiştir. Sağında ve solunda düşey zarlar yer almaktadır boyutundadır (Katalog No: 20.1.3 (devam), f). Döşeklikli yüklüğün alt kısmı ise dolap kapakları genişliğinde dikdörtgen şeklinde bezemesiz zar (pano) olarak düzenlenmiştir (Katalog No: 20.1.2 (devam), a).

Odanın yüklük ve şerbetlik duvarı (D1) dışındaki diğer duvarları üzerinde (D2, D3, D4) herhangi bir mobilya yer almamaktadır (Katalog No: 20.1.2 (devam), c,d,e).

(a) Odanın doğu duvarında (D1) yer alan gusülhaneli yüklük, şerbetlik ve ahşap kapı, 2016

(b)

(c)

(d)

(e)

Odanın batı (c) (D3) ve güney (e) (D4) duvarlarında yer alan ahşap pencereler ve doğu duvarında (D1) yer alan (şerbetlikle birlikte tasarlanan) ahşap kapı (b,d), 2015

(a) 201A odasının doğu duvarındaki (D1) gusülhaneli yüklük ve uçları kemerle biten, tepeliğinde palmet benzeri bir bitki motifi yer alan yüklük ve kapak üzerindeki motifin ıstampajı, 201A.Mü1, 2015

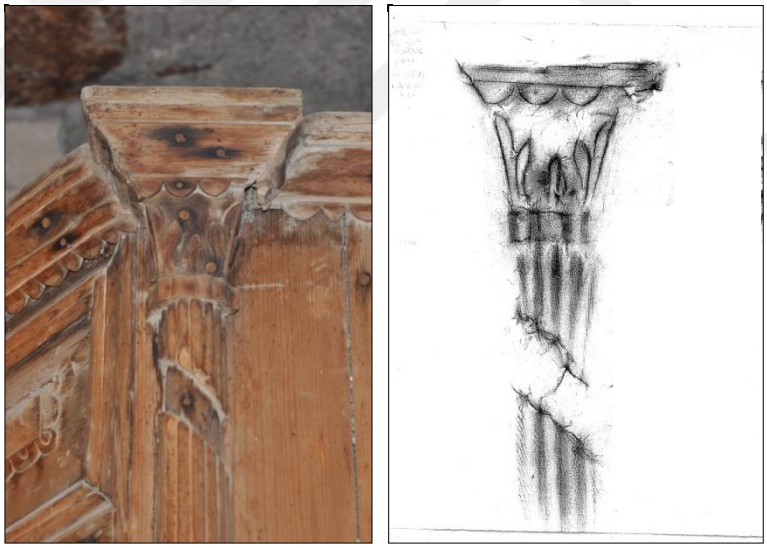

(b) Gilvelerin sol yanında yer alan yarım daire planlı, kaval silmeli sütunçenin profilli sütun başlığı ve ıstampajı, 201A.Mü2, 2015

(c) Şerbetliğin hücre duvarındaki kapaklı raflı dolap ve dolap kapağındaki dikdörtgen pano üzerinde yer alan salbekli şemse motifinin ıstampajı,201A.Mü3, 2016

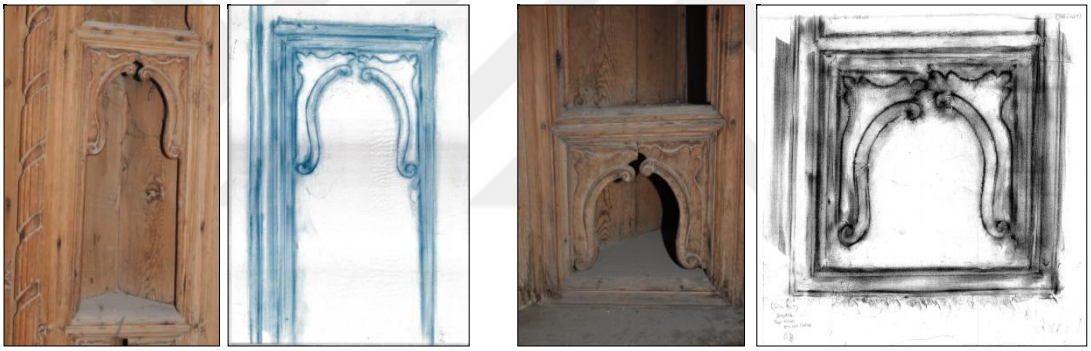

(d) 201A.Mü4 (e) 201A.Mü5

Barok etkileri yansıtan C kıvrımlı, kırık kemerli gilveler ve ıstampajları (d,e), 2015

(f) Eğrisel planlı hücre tabanı (şerbetlik tezgahı) ve altında yer alan çift kapaklı, raflı dolap, 2016

BÖLÜM 5

DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

Germir'in tarihi evlerindeki sabit mobilyaların Kayseri evleri içindeki yerinin daha iyi anlaşılabilmesi için, öncelikle köyde çalışması yapılan evlerde tespit edilen sabit mobilyalar değerlendirilmiş, daha sonra bu mobilyalar Kayseri iline bağlı Melikgazi, Talas ve Develi ilçelerindeki Hıristiyan azınlıklara ve Müslüman Türklere ait benzer dönem (19.yüzyıl) örnekleriyle karşılaştırılmıştır.

Germir konutlarında yer alan mobilyaların her biri için ayrı ayrı düzenlenen kataloglardan (Katalog No:1-Katalog No:20) ve kataloglardaki veriler ile oluşturulan çizelgelerden (Çizelge 5.1, 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4, 5.1.5, 5.1.6 ve 5.1.2) de anlaşılacağı gibi, Germir konutlarında kullanılan sabit mobilyaların başında odaların hemen hemen tümünde yer alan ve depolama amaçlı kullanılan *'dolaplar'* gelmektedir.

Germir evlerindeki dolaplar oda içindeki konumlarına göre: *yüklük duvarında yer alan* ve *yüklük duvarı dışında yer alan diğer dolaplar* olmak üzere 2 çeşittir. Yüklük duvarındaki dolaplar da kendi içinde: *tavana kadar olanlar* ve *tavana kadar olmayanlar* olarak 2'ye ayrılır. Tavana kadar olan dolaplar: duvara gömme olan *'yüklükler', 'şerbetlikli yüklükler'* ve *'şerbetlikler'* olmak üzere 3 çeşittir. (Çizelge 5.1.1).

Tavana kadar olan dolaplardan en sık karşılaşılanı, genellikle bulunduğu duvar yüzeyini boydan boya kaplayan, zeminden ortalama 240-250 cm yükseklikte ve duvara gömme olarak yapılan *'yüklükler'*dir (Katalog No: 1.4.2, 1.7.3b, 14.2.2, 19.3.2). Kimi durumlarda tavan ile yüklük arasında (musandıra bölgesinde) tek kapaklı bir tepe dolabı bulunur. Kare ya da dikdörtgen şeklinde, kapaklı ya da muşarabiyeli (Katalog No: 19.1.4, 191A.Mü1) olan bu ufak dolaplar insan elinin uzanabileceği yüksekliğin dışında

olup tek (Katalog No: 1.7.5d, , 10.2.1, 15.4, 19.3.2) ya da çift/simetrik [(Katalog No. 8.3.2 (devam)] olarak düzenlenmişlerdir (Çizelge 5.1).

Alt kısımları zarlı ya da dolaplı, üst kısımları yatay zarlar ile kaplanmış olan yüklüklerin ortaları ise tek ve çift kapaklı olarak düzenlenmiştir. 120-150 cm'lik genişliğinde, 75-80 cm derinliğindeki çift kapaklı dolapların iç kısımları genellikle bölmesiz/rafsızdır ve '*döşeklik (yatak dolabı)'* olarak kullanılırlar (Katalog No: 3.2.3 (devam), d). Döşeklik olarak kullanılanların dışında, zemininde çağ taşı olan ve yine aynı genişlik ve derinliklerde yüklükler de vardır. Bunlar ise oda içindeki tek ıslak hacim olup *'gusülhane'* olarak kullanılırlar (Katalog No:19.1.5, 14.2.1). Yüklüğün diğer bölmeleri ise yatak ve döşeklerden ziyade çarşaf, yastık kılıfı, kıyafet vd. eşyaların koyulması için düzenlenmiş raflı ve daha dar boyutlardaki dolaplardan meydana gelmektedir [Katalog No: 1.4.2, 8.5.3 (devam)].

Germir'deki odalarda yer alan ve *tavana kadar olan dolaplardan* bir diğer de *'şerbetlikli yüklükler'*dir. Şerbetlikler, çoğu zaman yüklüklerle birlikte tasarlandıkları için çalışmalarda bu şekilde katagorize edilmiştir (Katalog No: 1.3.2, 2.1.1, 4.3, 19.1.3). Yüklüklerle birlikte düzenlenen şerbetlikler bazı durumlarda odalarda tek olarak kullanılırlar [(Katalog No: 11.1.2 (devam)]. Bunun yanında, tek oldukları ancak oda kapısı ile birlikte düzenlendikleri (Katalog No: 3.4.3, 4.2, 13.1.2 (devam), 17.1.1) örnekler de mevcuttur. Oda kapısının pahlı olarak yerleştirildiği durumlarda ya da kapı yüklük ve şerbetlik duvarı dışında yer aldığında kapının açılış yönü esas alınırsa, genellikle kapının arkasındaki D4 duvarında (1.1.2 (devam), 6.2.3, 8.3.2) yer aldıkları görülür.

Sağ ve sol bölümleri genellikle kapaklı, ortası niş şeklinde olan bu dolaplar yukarıdan aşağıya doğru incelendiğinde 3 ayrı bölümden meydana gelmektedir:

Hücre kemerleri; yuvarlak (Katalog No: 1.1.4), kalkık (Katalog No: 9.1.4), basık (Katalog No: 3.2.3), düz atkı [(Katalog No: 11.1.2 (devam)] ve karma (yuvarlak+düz atkı kemer) (Katalog No: 6.2.3) olarak çeşitlenmektedir (Çizelge 5.1.2).

Hücre duvarları/şerbetlik alkovları; düz ya da içbükey formda olup, kapaklı raflı (Katalog No: 2.1.2b, 11.2.4, 111D.Mü1, 15.14, 15ZA.Mü1, Mü2), kapaksız (bezemeli) (Katalog No:6.2.5 (devam) 6ZD.Mü1, Mü2, 11.1.4, 13.1.4, 13.3.3), kapaksız (bezemesiz) (Katalog No: 6.1.3, 4.2, 4.3), camekanlı-aynalı (Katalog No: 1.3.2, 9.1.3, 18.2.3, 16.5.1, 17.1.1) olarak tasarlanmıştır (Çizelge 5.1.2).

Gilveleri: hücre duvarının sağında ve solunda yer alan şerbetlik gilveleri kemerli (Katalog No: 1.3.4, 2.1.2c, 3.2.3, 5.3, 9.1.3 (devam), 11.1.4 (devam), 111A.Mü1, 11.2.4, 111D.Mü2, 19.1.4, 191A.Mü4) ve dikdörtgen (Katalog No: 1.4.2b, 3.4.3, 15.1.4, 16.5.1, 18.4.1) şeklinde olup 2 çeşittir ve ikili ya da üçlü şekillerde üst üste sıralanmışlardır (Çizelge 5.1.2).

Hücre tabanları/Şerbetlik tezgahları: hücre duvarı ve gilvelerin üzerinde sonlandığı tezgah kısımları eğrisel (Katalog No: 1.1.1, 3.2.3a, 3.4.5j) ve dikdörtgen (Katalog No: 8.3.1, 9.1.1) oldukları görülmektedir (Çizelge 5.1.2).

Tezgah altları*:* şerbetlik tezgahının alt kısımlarının bazıları tek kapaklı (Katalog No: 6.1.4, 6ZA.Mü4), bazıları çift kapaklı (Katalog No: 6.2.3, 16.5.1) ve diğerleri ise zar (pano) şeklinde (Katalog No: 9.1.3, 11.1.4, 111A.Mü2) düzenlenmiştir (Çizelge 5.1.2).

Yüklük duvarında yer alan ancak *tavana kadar olmayan* (tavan ile dolap arasındaki musandıra bölgesi açık olan) dolaplar vardır ki bunlar da: her iki yanı kapalı olan *'yüklükler (Katalog No: 16.4a,b, 17.2, 17.3)'* ve *'şerbetlikli (Katalog No: 16.2, 16.5.1)'* olmak üzere 2'ye ayrılmaktadır. Üst kısımları açık/boş olan bu dolaplar tavana kadar olan yüklük ve şerbetliklerle yatay bölümlenme açısından benzer özellikler taşımakla beraber, düşey bölümlenmede kemer şekilleri ve tepe dolapları olmaması açısından onlardan farklılaşırlar (Çizelge 5.1.).

Yüklük duvarı dışındaki gömme dolaplar; altı zarlı, üstü kapaklı (Katalog No: 1.1.5 (devam), 1.7.6, 2.3.2) ve tamamı kapaklı (Katalog No: 1.2.1, 4.2, 11.2.6, 13.1.9) olmak üzere 2 çeşittir (Çizelge 5.1.3). Altı zarlı üstü kapaklı olarak tanımlanan gömme dolaplar genellikle odanın yüklük duvarı dışındaki duvarlarından birinde, zeminden ya da sedir sekisinden 60-70 cm sonra başlayan ve üzerindeki duvar zarları ile sonlanan, raflı, tek ya da çift kapaklı dolaplardır. Genişlikleri 75-140 arasında değişebilen bu dolaplar bulundukları duvar yüzeyine göre 25-40 cm derinliğinde olabilirler (Katalog No: 1.1.6, 1.7.7). Tamamı kapaklı olan dolaplar ise tıpkı yüklükler gibi benzer özellik ve işleve sahiptirler. Çoğu zaman çift kapaklı ve derindirler. Bazen alt ve üst kısımları ayrı ayrı kapaklı (Katalog No: 6.1.9, 13.1.9), bazen ise tek parça halinde boydan boya kapaklıdırlar (Katalog No: 11.2.5, 11.2.6). Döşeklik ya da düzenlenmesine göre gusülhane olarak da kullanılabilen bu dolaplar gömme olan yüklüklerden bulundukları konum itibariyle farklılaşırlar. Genellikle yüklük ve şerbetlikle L planı oluştururlar ve seki altında, oda kapısının karşısında yer alırlar (Katalog No: 1.3.1, 1.3.2a) Çift kapaklı

olmayanların dışında, tek kapaklı ve dar olanları da vardır ki bunlar da daha ufak boyutlardaki eşyaların depolanması amacıyla kullanılırlar (Katalog No: 1.2.1a,b, 3.4.9).

Yüklük duvarı dışındaki gömme olmayan dolaplar ise; yüksek ve alçak dolaplar (tezgahlar) şeklinde 2 çeşittir. Yüksek dolaplar altı açık (kemerli) üstü kapaklı (Katalog No: 5.2, 15.5.6, 17.7.1, 18.2.3), ve tamamı kapaklı (Katalog No: 1.4.2, 8.5.3 (devam), 6.1.9, 12.2d, 14.2.1c) olacak şekilde, alçak dolaplar (tezgahlar) ise açık (kemerli) [Katalog No: 1.1.5 (devam), 8.3.6c, 9.3.1 (devam)] ve kapaklı (Katalog No: 6.2.11, 9.1.7) olacak şekilde çeşitlenmektedir (Çizelge 5.1.3). Altı açık (kemerli) ya da zarlı olan bu dolaplar tıpkı yüklük duvarındaki yüklükler ve yüklük duvarı dışındaki derin dolaplar gibi kullanılırlar. Şerbetlik ile aynı odada ise genellikle seki altında, oda kapısının karşısındaki D3 duvarında (Katalog No: 1.3.1, 1.3.2a), değil ise odanın bir köşesinde (Katalog No: 4.3.1c , 4.7, 12.2d) yer alırlar ve genellikle bir yanı şerbetliğe ya da duvara yaslanırken, sedir sekisi ile birleşen yüzleri açıkta kalır. 'Alçak dolaplar (tezgahlar)' olarak adlandırılan sabit mobilyalardan ön yüzleri kemerli olan örnekler, yüksek dolapların altındaki kemerli bölmelerle birebir benzer özelliktedir. Yüksek olanların yalnızca üst kısımlarında çift kapaklı bir dolapları vardır (Katalog No: .) Gündelik ve sık kullanılmaları dışında aynı zamanda dekoratif olarak tasarlanmış olmaları açısından diğer dolaplardan farklılaşırlar.

Zarlar (panolar/motifli lambriler): Germir evlerindeki ahşap zarların mobilya (Katalog No: 1.1.5 (devam)h, 1.3.5 (devam), 1.7.3a, 13.3.4) ve duvar zarları (Katalog No:1.7.6b, 1.7.8, 11.1.8, 13.3.7) şeklinde 2 tipte uygulandıkları görülmektedir. Bulundukları yüzeye göre yatay ve düşey yönde tasarlanmış olan zarlar kimi odalarda düz panolar halinde (Katalog No: 15.1.9) kimilerinde ise bitki (Katalog No: 1.7.8 (devam), 15.5.4) ve hayvan motifleriyle (Katalog No: 1.1.5 e,f) bezemelidir. Bazı odaların duvarları zeminden belli bir yükseklikte (Katalog No: 1.3.10), bazıları ise zeminden tavana kadar (Katalog No: 11.1.5) zarlar ile kaplanmışken, bazı odalarda zar kullanılmadığı görülmüştür [(Katalog No: 1.5.2, 17.6, 20.1.2 (devam)]. Oda içindeki mobilyalar ve duvar dekorasyonu ortak özelliklere sahip oldukları için kullanılan zarlar ile oda içinde görsel bir bütünlük sağlanmaktadır (Katalog No: 4.3, 6.1.3, 6.2.3).

Seki altları: Germir evlerindeki odaların çoğuna zemini taş ya da ahşap ile kaplanan ve ortalama genişlikleri 100 cm olan seki altından girilmektedir (Katalog No: 6.1.1,

13.3.1). Döşeklik, gusülhane ve çoğu zaman şerbetlikle birlikte tasarlanan yüklük duvarı ya da çağ (cağ) taşları burada, seki altında yer almaktadır.

Sekiler: Seki döşemesi, seki altı döşemesinden yaklaşık 12-15 cm yüksektedir (Katalog No: 3.2.1, 15.1.1). Çoğu zaman seki altı ile aynı malzemeyle kaplanmıştır.

Sedir sekileri: Odanın bir, iki ya da üç duvarı boyunca devam eden ve genellikle pencere önlerinde yer alan sedir sekileri manzaraya yönelik düzenlenmiştir. Oda içindeki durumlarına (plan tiplerine) göre L şeklinde (Katalog No: 1.7.9, 3.4.8, 10.2.2d, 17.7.1, 19.1.7), I şeklinde (tek kollu) (Katalog No: 1.4.1, 8.4b, 6.3, 11.1.1, 17.5.1a) ve U şeklinde (Katalog No: 1.1.7) olmak üzere 3 çeşittir (Çizelge 5.1.4).Yükseklikleri (mindersiz olarak) 15 ila 30-35 cm arasında değişmektedir. Çoğu zaman seki ile aynı malzeme olan taştan, bazıları ise ahşap kaplamalı olarak yapılmıştır. Bunlar dışında malzemesi belirlenemeyen örnekler de vardır. Bazı odalarda ise sedir sekisi hiç yer almazken (Katalog No:19.3.1), bazılarının özgünlüklerinin bozularak kullanılmaya devam edilmekte, (Katalog No: 16.5.1, 18.4.1). Bazıları ise tamamen yerinden sökülmüş durumdadır (Katalog No: 13.1.7, 5.5.1).

Kolçaklar (sedir yanlıkları): Germir'deki sedirlerin çoğu uç kısımlarındaki kolçaklar (yanlık) ile sonlanırlar (Çizelge 5.1.4). Sedirin oda içindeki konumuna (U, L) göre tek (Katalog No: 1.3.5 (devam),c, 11.2.6, 4.1 vd.) ya da ikili [Katalog No: 1.1.5 (devam)] olarak kullanılırlar. Ortalama genişlikleri 22 ila 27 cm aralığında olan bu mobilyalar aynı zamanda ufak, raflı bir dolap olarak da kullanılırlar. Bu amaçla kullanılan kolçakların iç (sedir yönünde) ya da dış (sedirin dışı yönünde) yüzeylerinde birer kapak bulunur. Kapaksız olan yüzeyler genellikle ahşap zarlar (panolar) ile kaplanmıştır.

Ocaklar: Germir'deki ocaklar; başoda duvarında ve tokanalarda yer alacak şekilde 2 çeşittir (Çizelge 5.1.5). Tokana ocakları; mutfak (tokana) olarak kullanılan odalarda (Katalog No: 6.4.2 vd.) ya da bodrum kat mekanlarında (Katalog No: 11.3, 13.5 vd.) bulundukları duvar yüzeyinin neredeyse tamamını kaplayan kemerli (Katalog No: 13.4 vd.), ya da yaşmaklı (Katalog No: 1.2.1) ocaklar şeklindedir. Tokanaların dışında başodalarda da yer alan yaşmaklı ocaklar ise (Katalog No: 1.3.9, 3.2.3 (devam), 4.8) çok kere bulundukları duvarın ortasında, merkezi bir konumda yer alırlar.

Lambalıklar: Germir evlerindeki lambalıklar genellikle giriş sofası (Katalog No: 15.3), merdiven sahanlığı (Katalog No: 10.2, 17.5) ve üst kat sofası (Katalog No: 17.5.1) gibi mekanlarda yer alan, altı dolaplı (Katalog No: 6.5) ve dolapsız (Katalog No: 8.4c)

olarak düzenlenmiş, çeşitli boyut ve şekillerdeki nişlerdir. Kullanım şekilleri her odaya özgü değişkenlik göstermekle birlikte genel itibariyle lambalık olarak kullanılmış oldukları düşünülmektedir (Çizelge 5.1.5).

Çağ (cağ) taşları/ Gusülhaneler: Germir evlerinde görülen çağ taşları (Şekil A.35.2) dolap içinde (Katalog No: 14.2.1), bordürlü (Katalog No: 13.3.9), ve hemzemin (Katalog No. 13.2.2) olmak üzere 3 çeşittir (Çizelge 5.1.6).

Delikler (tandır/iskembi boşlukları vd.): Ocak bulunmayan evlerde ısınma amaçlı kullanılan iskembiler hareketli/taşınabilir mobilyalardır. Bu sebeple Germir evlerindeki örneklerde yalnızca zeminde bıraktıkları (yaklaşık 80x80 cm) boşluklar (Katalog No: 1.7.9), yerinde görülebilmektedir. Isınma, pişirme vd. amaçlarda kullanılan tandır kuyuları ise zemine gömülerek yapılır ve sabitlerdir (Katalog No: 1.4.6). Çoğunlukla zeminde yer alan bu örnekler dışında sedir sekisinde yer alan farklı şekil ve boyutlardaki delikler (Katalog No: 1.2.1) ile de karşılaşılmaktadır (Çizelge 5.1.6).

Bezeme: Germir'deki mobilya ve duvar zarlarında görülen motifler genellikle bitki ve geometrik motiflerden oluşmakta olup az sayıda örnekte hayvan figürlü motif ile karşılaşılmaktadır Ahşap zarlar üzerinde sıklıkla karşılaşılan bezeme ögeleri; palmet motifini anımsatan, 3 dilimli/yapraklı bir bitki motifidir. Genellikle simetrik olarak yerleştirilen, kemer biçimli uçlarında büyük, küçük, katmanlı vd. şekillerde rölyef tekniğinde (kabartma) yapılmış uygulanırlar (Katalog No: 1.7.8). Diğer bir öge ise rozet çiçeğidir. Kimi durumlarda tek başına bir zar üzerinde, kimi durumlarda ise grift bir bezeme programı içinde, bir köşede/köşebentte yer alırlar (Katalog No: 8.3.4b).

Genellikle dolap ve kapı kanatlarında, kare ya da dikdörtgen şeklinde pano yüzeylerini çevreleyen, iç içe girmiş yarım daire dilimler (Katalog No: 15.1.4, 15ZA.Mü1) ve dendanlar (dişler) (Katalog No: 11.1.4, 111A.T2) da ayrı ayrı kullanılan motifler arasında olup bağlayıcı ve dekorasyonda bütünleyici bir rol oynamaktadırlar. Antik dönemden bu zamana tekrar edilen bu gibi motifler, günümüzde neo-klasik üslup özellikleri altında diğer birçok motifle birlikte kullanılmaktadır. Bu motiflerden en önemlisi genellikle şerbetliklerin üzerindeki yuvarlak ya da kalkık kemerlerin tabla yüzeyinde, ışınsal bir etki veren zikzaklı (alev formunda), ok şeklinde ve düz çıtalardan oluşan kompozisyonla birlikte kullanılmış olan güneş kursu motifidir (Katalog No: 2.1.2a, 9.1.4, 9ZC.Mü1). II. Mahmud dönemi yapılarında sıklıkla karşılaşılan ve Ampir dönem özelliklerini yansıtan bu motif, aynı oda içinde ufak biçim ve boyut

değişikliklerine uğrayarak oda kapılarının merkezinde oval bir madalyon/kartuş içinde (Katalog No: 6.1.7, 6ZA.Mü6), ya da ahşap tekne tavan göbeklerinde (Katalog No: 13.1.10) de aynı şekilde tekrar edilir. Bir diğer motif ise genellikle kök boyalarıyla ya da alçı kabartma tekniğiyle yapılan duvar resimlerinde uygulanan Barok perde motifidir [Katalog No: 1.1.4a,b, 11.1.2 (devam)]. İlk örnekleri İstanbul'da görülen ve zaman içinde Anadolu'ya yayıldıkları bilinen bu motif duvar resimlerinde sık kullanılan bir bezeme ögesidir. Barok etkinin görülebildiği diğer örnekler ise şerbetlik gilvelerinin S ve C kıvrımlı dekoratif kemerlerinde (Katalog No: 1.3.4a, 6.1.4, 6ZA.Mü2) karşımıza çıkmaktadır.

Dikdörtgen ya da kare şeklindeki pano köşeliklerinin iç ya da dış bükey formlarda pahlandığı örnekler [Katalog No 8.5.3 (devam) (b)] mobilya zarlarında (panolarında) sıklıkla kullanılan bir bezeme ögesidir. Rokoko üslubun bu şekildeki yalın ve geometrik uygulamaları ile hem dolap yüzeylerinin bezenmesi ihtiyacı giderilmiş, hem de şerbetliğin hücre duvarında ya da kemerlerinde kullanılan yoğun bezeme etkisi, tezgah altında ya da yüklük kapaklarındaki bu motiflerle dengelenmiştir.

Bitki kompozisyonlarının tekrarı şeklinde, katlamalı/aynalı/simetrik olarak uygulanan bezeme ögeleri yapraklı çiçekler ve saptan çıkan bahar çiçekleri, kurdaleyle bağlanan çiçek demetleri (Katalog No: 13.3.7, 13.3.10) ya da dolap kapakları üzerinde kullanılan salbekli şemse (palmet) motifi (Katalog No: 11.2.4, 111D.Mü1, 19.1.4, 191A.Mü3, 20.1.3 (devam), 201A.Mü3) şeklinde çeşitlenebilir.

Malzeme: Germir konutlardaki sabit mobilyalarda Türk evinde olduğu gibi ağırlıklı olarak ahşap ve taş malzemenin kullanıldığı, şerbetlik ve ocak gibi mobilyalarda ise ahşap malzeme yanında alçıdan da (duvar resmi, kabartma bezeme vd.) yararlanıldığı görülmektedir. Kapı, pencere ve mobilya aksamlarında (korkuluklar, menteşe ve kilitler, kulplar vd.) ise demir kullanılmıştır.

Mobilyaların yapım tarihleri: Germir mobilyalarının ne zaman ve hangi ustalar tarafından yapıldıkları bilinmemektedir. Bazı binaların kitabelerinde bina yapım tarihleri (Katalog No: 4.3c, 4.7b, 4.14b, 4.54a, 4.71b, 4.78) yer almaktadır. Mobilyaların da binayla birlikte inşa edildikleri düşünülecek olursa, bu tarihler bize mobilya yapım tarihleri hakkında bir fikir verebilir.

Çizelge 5.1 Germir konutlarındaki sabit mobilyalar

Yüklük duvarındaki dolaplar-	Gömme olanlar	Tavana kadar olanlar	Yüklükler	Detaylar		
			Şerbetlikli yüklükler		Hücre kemeri	Yuvarlak
						Kalkık
						Düz atkı
						Karma
					Hücre duvarı (niş)	Kapaklı raflı
						Kapaksız (bezemesiz)
						Kapaksız (bezemeli)
						Camekanlı-aynalı
			Şerbetlikler		Gilve	Kemerli
						Dikdörtgen
					Hücre tabanı (tezgahı)	Eğrisel
						Dikdörtgen
					Tezgah altı	Çift kapaklı
						Tek kapaklı
						Zarlı (kapaksız)
		Tavana kadar olmayanlar	Yüklükler			
			Şerbetlikli yüklükler		Hücre kemeri	Yuvarlak
						Kalkık
						Düz atkı
						Karma
					Hücre duvarı (niş)	Kapaklı raflı
						Kapaksız (bezemesiz)
						Kapaksız (bezemeli)
						Camekanlı-aymalı
					Gilve	Kemerli
						Dikdörtgen
					Tezgah	Eğrisel
						Düz (Dikdörtgen)
					Tezgah altı	Çift kapaklı
						Tek kapaklı
						Zarlı (kapaksız)
Yüklük duvarı dışındaki diğer dolaplar	Gömme olanlar	Tavana kadar olanlar	Altı zarlı, üstü kapaklı			
			Tamamı kapaklı			
	Gömme olmayanlar	Tavana kadar olmayanlar	Yüksek dolaplar		Altı açık üstü kapaklı	
					Tamamı kapaklı	
			Alçak dolaplar (Tezgahlar)		Kapaklı	
					Kemerli	
Zarlar (panolar)			Mobilya zarları			
			Duvar zarları			
Sekiler						
Sedir sekileri			L şeklinde		Kolçaklar (Sedir yanlıkları)	
			I şeklinde (tek kollu)			
			U şeklinde			
Ocaklar (şömineler)			Kemerli ocaklar			
			Yaşmaklı ocaklar			
Lambalıklar			Altı dolaplı			
			Dolapsız (zeminden yüksekte)			
Çağ taşları (gusülhaneler)			Dolap içinde			
			Bordürlü			
			Hemzemin			
Delikler (tandır/iskembi boşlukları)			Sedir sekisinde			
			Zeminde			

Çizelge 5.1.1 Yüklük duvarındaki dolaplar

Gömme olanlar				
Tavana kadar olan			Tavana kadar olmayan	
Yüklükler	Şerbetlikli Yüklükler	Şerbetlikler	Yüklükler	Şerbetlikli Yüklükler
			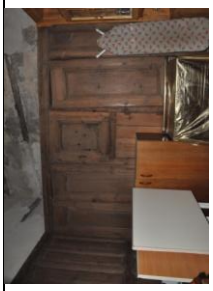	
	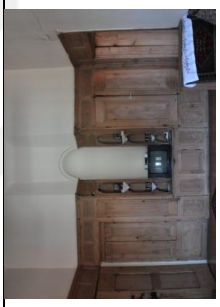	 		

Çizelge 5.1.2 Şerbetlik detayları

Hücre kemeri		Hücre duvarı (niş)		Gilveleri		Hücre tabanı (tezgah)		Tezgah altı	
Yuvarlak		Kapaklı raflı		Kemerli		Eğrisel		Dolaplı (Tek/çift kapaklı)	
Kalkık	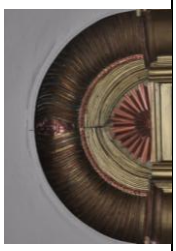	Kapaksız (bezemeli)							
Basık		Kapaksız (bezemesiz)							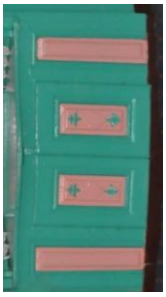
Düz atkı		Camekanlı-aynalı		Dikdörtgen		Düz (dikdörtgen)		Zarlı (panolu)	
Karma									

Çizelge 5.1.3 Yüklük duvarı dışındaki dolaplar

Gömme olanlar		Gömme olmayanlar	
Altı zarlı, üstü kapaklı	Tamamı kapaklı	Alçak dolaplar (tezgahlar)	Yüksek dolaplar
		Açık (kemerli)	Altı açık, üstü kapaklı 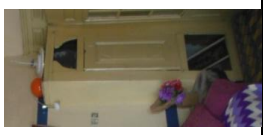
		Kapaklı	Tamamı kapaklı

Çizelge 5.1.4 Sedirler

Plan tipi			Sedir yanlığı (kolçak) tipi	
L şeklinde	I şeklinde (tek kollu)	U şeklinde	Dolaplı	
	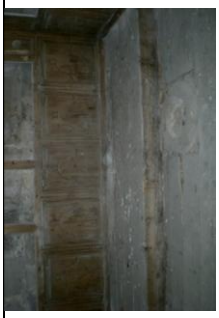			
			  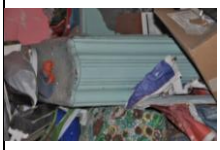	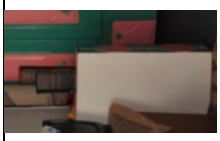

Çizelge 5.1.5 Ocaklar (şömineler) ve lambalıklar

Ocaklar (şömineler)		Lambalıklar	
Taş kemerli	Alçı yaşmaklı	Zeminden yüksekte	Altı dolaplı

Çizelge 5.1.6 Çağ taşları ve delikler-boşluklar

Çağ/Cağ taşları			Delikler (Tandır/İskembi boşlukları)	
Dolap içinde	Bordürlü	Hemzemin	Seidr sekisinde	Zeminde
	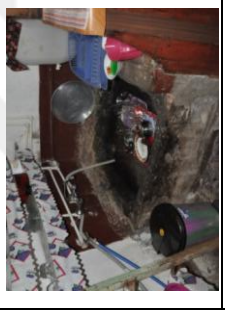			

Çizelge 5.2 Germir Geleneksel Konutlarındaki Sabit Mobilyaların Yapılara Göre

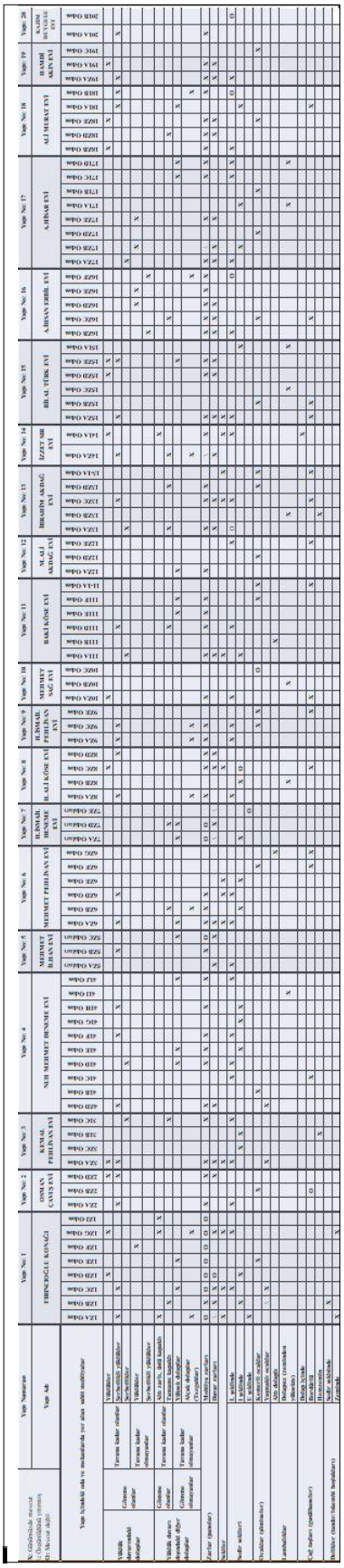

Kayseri kent merkezi (Melikgazi), Talas ve Develi ilçelerindeki mobilyaların Germir evlerindeki örneklerle karşılaştırılması:

Şekil 5.1 Kayseri'nin ilçelerini gösteren harita [78]

Kayseri ilinin kent merkezinde (Melikgazi) ve yakın çevresindeki Talas ve Develi ilçelerinde yer alan yapılar da Germir evleri gibi 19. Yüzyıla tarihlenmekte olup benzer dönem özellikleri gösterirler. Bahsi geçen tarihi evlerde yer alan sabit mobilyalar incelendiğinde, birçoğunun yapı ve oda büyüklüklerinden bağımsız olarak aynı düzen içinde kurgulandıkları, bezeme programı ve işçilik özellikleri bakımından birbirinden farklılaştıkları görülmektedir. Kayseri ilçelerindeki Müslüman evleri aynı sokak ya da mahalledeki gayrimüslim evlerine oranla daha mütevazi yapılardır. Ancak her iki kültüre ait yapılarda da, konumuz dahilindeki '*yüklük, şerbetlik, sedir sekisi, gusülhane (çağ), lambalık nişi ve ocak'* gibi sabit mobilyalar benzer şekilde yer almış, bir takım farklılıklar dışında aynı işlevlerde kullanılmışlardır.

Yüklük ve Şerbetlik düzenlemeleri:

Odaların sofa etrafındaki konumuna bağlı olarak değişkenlik gösteren girişler, oda içindeki mobilyaların tasarım ve konumlarının da belirleyicisi olmuş, dolap ve raf bölümlenmeleri bu belirleyici baş unsurlara bağlı olarak düzenlenmiştir. Bahsi geçen mobilyalardan en yaygın olanı, duvara gömme olarak yapılan yüklük ve şerbetliklerdir.

Develi'deki Ahmet Özdil Evi (Şekil 5.2a) ve Vakkis Yalçın Evi'nde (Şekil 5.2b) kapının odanın bir köşesinde ve yüklük duvarı içinde yer alması, Germir'deki Fırıncıoğlu Konağı 1ZG odasındaki (Katalog No:1.7.3) yüklüklerle düzenleme açısından benzerlik göstermektedir. Ahmet Özdil Evi'nde görülen yüklüğün üst kısmı

boydan boya musandıralı olarak tasarlanmışken, Fırıncıoğlu Konağı 1ZG odasındaki yüklüğün üzerinde dikdörtgen şeklinde bir tepe dolabı yer almaktadır. Aynı amaca yönelik kullanılan bu kafesli ve dolaplı bölmeler yalnızca duvar yüzeyinden yararlanılan alan ve düzenleme açısından birbirinden farklılaşırlar.

(a) (b)

Şekil 5.2 Ahmet Özdil Evi (a) ve Varktis Yalçın Evi'ndeki (b) yüklükler, Develi, 2008 [81]

Melikgazi Gülük mahallesinde, 672 ada 2 parselde yer alan bir evde (Şekil 5.3a) ve Talas'taki Mustafa Vural Evi'nde (Şekil 5.3b) uygulanan örneklerde, şerbetliğin de bu düzenlemeye dahil olduğu görülmektedir. Germir'deki Ali Murat Evi'nin 181A ve 181B odalarındaki (Katalog No: 18.2.3, 18.4.1) şerbetlikli yüklükler de Melikgazi ve Talastaki örneklerle benzer şekilde oda kapısı ile birlikte düzenlenmiştir.

(a) (b)

Şekil 5.3 Melikgazi Gülük mah. 672 ada 2 parsel'de[1] (a) ve Talastaki Mustafa Vural Evi'nde[2] (b) yer alan şerbetlikli yüklükler, 2009

[1] KKVKBKM Arşivi, 38.00/1141 no'lu dosyadan edinilmiştir.

[2] KKVKBKM Arşivi, 38.08/11 no'lu dosyadan edinilmiştir.

Oda kapısının mobilya tasarımlarını doğrudan etkilediği bir diğer uygulama ise, Talastaki Osman Eryılmaz Evi (Şekil 5.4a) ve Alaybey Köşkü'nde (Şekil 5.4b) görülen yuvarlak kemerli, çift kanatlı oda kapılarının duvarın merkezinde konumlanmış olmasıdır. Germir'deki Fırıncıoğlu Konağı 1ZD odasında da (Katalog No: 1.4.2) oda kapısı benzer şekilde duvarın ortasında konumlanmış ve yüklükler kapının sağ ve soluna yerleştirilmiştir. Osman Eryılmaz Evi'nde görülen seki ve seki altı ayrımı odanın yanlarında yer alan ahşap direklikler ile sağlanmıştır. Germir'deki İzzet Sır Evi (Katalog No: 14.2.1) ve Mehmet Sağ Evi (Katalog No: 10.2.1) odalarında da görülen bu direklikler, Eryılmaz Evi'nden farklı olarak oda kapısının hemen karşısında değil, kontrollü bir giriş ve mahremiyet sağlanması amacıyla seki altına açılan kapının sağında konumlanmış, tornada şekillendirilmiş ahşap korkuluklar üzerinde sonlandırılmışlardır.

(a) (b)

Şekil 5.4 Osman Eryılmaz Evi[1] (a) ve Alaybey Köşkü'ndeki (b) yüklüklerin oda kapısı ile birlikte tasalandığı örnekler, 2006, Talas

Melikgazi, Talas ve Develi evlerindeki oda girişlerinin yüklük duvarının sağında ya da solunda yer aldığı uygulamalarda, kapının arkasında kalan duvar yüzeyi (Germir evlerinde D4 duvarı) boydan boya yüklük ya da şerbetlikli yüklükler ile kaplanmıştır. Develi Reşadiye mahallesindeki 542 ada 1 parsel (Şekil 5.5a) ve 545 ada 5 parsellerde (Şekil 5.5b), Talas Yamandede (Kürtüncü) Konağı'nda (Şekil 5.6a) ve Melikgazi Darsiyak köyündeki Mehmet Şan Evi'nde (Şekil 5.6b) görülen şerbetlikli yüklükler oda içinde benzer şekil ve boyutlarda konumlanmışlardır. Sağ ve sol bölümleri kapaklı, ortası niş şeklinde olan bu mobilyalar musandıra bölgeleri kısmında birbirlerinden farklılaşırlar. Tamamı kafesli (yarı açık) (Şekil 5.5a, b), tepe dolaplı (Şekil 5.6a) ve

[1] KKVKBKM Arşivi, 38.08/24 no'lu dosyadan edinilmiştir.

tamamı açık/boşluklu (Şekil 5.6b) şekilde düzenlenmişlerdir. Germir'deki Ali İhsan Erbil Evi'nin 16ZB (Katalog No: 16.2) ve 16ZE odalarında (Katalog No: 16.5.1) yer alan, duvara gömme olan ve tavana kadar olmayan şerbetlikli yüklükler, Mehmet Şan Evi'ndeki örnekte olduğu gibi tasarlanmıştır.

Develi 545 ada 5 parseldeki yüklük duvarı dışında yer alan gömme dolap, Germir'deki Fırıncıoğlu Konağı'nın 1ZA [Katalog No: 1.1.5 (devam)] ve 1ZG odaları (Katalog No: 1.7.6a) ile Osman Çavuş Evi'nin 2ZD odasında (Katalog No: 2.3.2) yer alan dolaplar gibi altı zarlı üst kapaklı şekilde düzenlenmiştir. Develi'deki örnekte dolap kapakları süslemesizken, Fırıncıoğlu Konağı'ndaki kapak yüzeylerinin yoğun bitki motifleriyle bezenmiş oldukları görülür.

(a) (b)

Şekil 5.5 Develi, Reşadiye mah. 542 ada[1] 1 parsel (a) ve 545 ada 5 parseldeki[2] (b) musandıralı yüklükler (2012)

(a) (b)

Şekil 5.6 Talas Yamandede (Kürtüncü) Konağı'nda (a) (2012) ve Melikgazi Darsiyak'daki Mehmet Şan Evi'nde (b) [101] yer alan yüklükler

[1]KKVKBKM Arşivi, 38.02/141 no'lu dosyadan edinilmiştir.

[2] KKVKBKM Arşivi, 38.02/145 no'lu dosyadan edinilmiştir.

Bazı durumlarda avlu kapısı direk sofaya açılır ve kapının karşısında yer alan duvar, odanın en donanımlı duvarı olarak düzenlenir. Melikgazi, Güpgüpoğlu Konağı sofası (Şekil 5.7a) bunun en güzel örneğidir. Melikgazi, Tavukçu mahallesindeki Dülgeroğlu Evi sofasında da (Şekil 5.7b) benzer bir uygulama görülür ancak burada Güpgüpoğlu Konağındaki yüklük yerinde, duvarın merkezinde konumlanan yuvarlak kemerli bir şerbetlik vardır.

(a) (b)

Şekil 5.7 Melikgazi Güpgüpoğlu Konağı sofasındaki yüklük ve duvar zarları (a) (2015) ve Dülgeroğlu Evi sofasındaki şerbetlik (b) (2014)

Tek ve çift kapaklı yüklüklerle birlikte tasarlanan basık, yuvarlak, kalkık ya da karma şekillerde kemeri olan, sağ ve sol yanında üst üste sıralanmış kemerli ya da düz gilveleri bulunan şerbetlik nişleri, oda kapısının konumuna göre duvarın sağında, solunda ya da tam ortasında konumlanmıştır. Eğrisel, düz, bezemeli, bezemesiz, dolaplı ya da camekanlı olarak tasarlanan hücre duvarları ile bulundukları yüzeye hareket kazandıran şerbetlikler Melikgazi, Talas ve Develi ilçelerinde de benzer şekillerde uygulanmıştır.

Her biri ayrı bir işçilik ürünü olan şerbetlikler bezeme ve üslup açısından birbirinden farklılaşsalar da ortak bir tasarım anlayışı içinde kurgulanırlar. Genellikle odanın kısa kenarı üzerinde, seki altında yer alan bu mobilya Germir'deki İbrahim Akdağ Evi 13ZA [Katalog No: 13.1.2 (devam)] ve 13ZC odaları (Katalog No: 13.3.3) ile Baki Köse Evi 111A odasında (Katalog No: 11.1.4) duvar resimli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu resimlerde, Barok perdeler arkasında resmedilen doğa manzaraları, deniz kıyısı ve bahçe içinde yer alan tarihi yapılar, vazodan çıkan çiçekler, bitki bezemeleri ve hayvan figürleri (özellikle kuş) gibi çok çeşitli motifler kullanılmıştır. Talas Yamandede

(Kürtüncü) Konağı'nda (Şekil 5.8a) ve Gazioğlu Konağı (Şekil 5.8b) şerbetliklerinde yer alan duvar resimleri, Germir'deki bezeme ögeleri ile benzerlikler taşımaktadır.

(a) (b)

Şekil 5.8 Talas, Yamandede (Kürtüncü) Konağı'nın[1] (a) (2011) ve Melikgazi, Tavukçu mah. Gazioğlu Evi'nin (b) (2018) duvar resimli şerbetlikleri, 2014 (Fot. Ali Talhaoğlu)

Dönemin üslup özelliklerini yansıtan bu resimler Germir'deki şerbetliklerin alçı hücre duvarında ve kemer alnında uygulanırken, Melikgazi Tavukçu mah. 328 ada, 15 parseldeki duvar resmi (Şekil 5.9) Germir'dekilerden farklı olarak yalnızca şerbetliğin kemerinde (kemer tablası, karnı ve alnında) kullanılmış, hücre duvarı ise bezemesiz zarlarla (pano) kaplanmıştır. Burada dikkat çeken önemli bir nokta ise, genellikle hücre duvarının her iki yanında yer alan ve ikişerli ya da üçerli olarak (üst üste) düzenlenen gilvelere yer verilmemiş olmasıdır. Germir'deki Hacı İsmail Pehlivan Evi 9ZC odasındaki gilvelerin eğriselliği (Katalog No: 9.1.4) bahsi geçen bu şerbetlikte de görülmektedir.

[1] KKVKBKM Arşivi

Şekil 5.9 Melikgazi, Tavukçu mah. 328 ada, 15 parseldeki duvar resimli şerbetlik, 2018

Melikgazi Darsiyak (Kayabağ) köyündeki Hacı Mahmut Efendi Konağı'nın harem bölümünde yer alan şerbetlik, musandıralı yüklüğün tam ortasında konumlanmaktadır. Yuvarlak kemerinin tablasında yer alan güneş kursu motifi Germir'deki Osman Çavuş Evi (Katalog No: 2.1.2), Kemal Pehlivan Evi (Katalog No: 3.4.3), Hacı İsmail Pehlivan Evi (Katalog No: 9.1.4, 9ZC.Mü1, 9.3.1) ve Ali Murat Evi (Katalog No: 18.2.3, 18.4.1) şerbetliklerinin kemer tablalarında da görülebilir. Hücre duvarının iç bükey formuna rağmen kare ve dikdörtgen panolara bölünmüş olması ise farklı bir düzenlemedir. Ancak asıl farklı ve benzersiz olanı, Germir'de alışılagelmiş gilve örneklerinin dışında bir dizilimin kemer alnında uygulanmış olmasıdır. Yuvarlak şerbetlik kemeri üzerine, kemer eğriselliğini takiben dört adet gilve yerleştirilmiş, ortalarına da (kemer tepeliğine) kabukları soyulmuş üç adet mısır koçanı biçiminde bir bezeme ögesi yerleştirilmiştir (Şekil 5.10).

Şekil 5.10 Melikgazi Darsiyak (Kayabağ) köyündeki Hacı Mahmut Efendi Konağı'nın selamlık bölümündeki şerbetlik, 1997 (Fot. Hüseyin Cömert Arşivi)

Aynı yapının harem bölümündeki yatak odası duvarında, yüklük ve şerbetlikler gibi 3 bölüm halinde düzenlenmiş ocaklı (şömineli) bir yüklük yer almaktadır. Tek kapaklı raflı dolapların devamında farklı boyutlardaki gilveler yer alır. Germir'deki şerbetlik uygulamalarında görülen hücre duvarı yaşmaklı bir ocakla değerlendirilmiştir. Üst kısımdaki yarım daire biçimindeki kemerler, özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiş manzara resimleri ile bezenmiştir (Şekil 5.11). Germir'deki Osman Çavuş Evi (Katalog No: 2.1.2), Kemal Pehlivan Evi (Katalog No: 3.4.3) ve Ali Hisar Evi (Katalog No: 17.1.1) şerbetliklerinde de benzer şekilde üçlü yarım daire kemer uygulamaları görülmektedir.

Şekil 5.11 Melikgazi Darsiyak (Kayabağ) köyündeki Hacı Mahmut Efendi Konağı'nın harem bölümündeki şerbetlik, 1997 (Fot. Hüseyin Cömert Arşivi)

Diğer ilçelerden farklı olarak Bünyan'daki Büyükbürüngüz köyünde yer alan yuvarlak kemerli şerbetlik ahşap, alçı ve taş malzemenin bir arada kullanıldığı ender örneklerden biridir (Şekil 5.12). Duvarın merkezinde konumlanması ve kemer, hücre duvarı, hücre tabanı ve her iki yanda yer alan gilveleri ile Germir'deki uygulamaları anımsatırken, boyutları ile onlardan ayrılır. Ayrıca iç bükey formlu hücre duvarı üzerinde yer alan bitki bezemeli ayna taşı ve hemen önündeki kavisli hücre tabanındaki gömme taş lavabosu ile Germir ve diğer ilçelerdeki (Melikgazi, Talas, Develi) şerbetliklerden ayrılır İmamoğlu'na göre; şerbetliğin değirmi çeperi (hücre duvarı) ve üzerindeki yatay bant, ince çıtaların yan yana dizilip üzerlerinin sıvanması şeklinde yapılmıştır ve yörede bu tekniğin adı 'iskidos' olarak bilinmektedir [101]. Germir'deki Fırıncıoğlu Konağı şerbetliğinin hücre duvarı da (Katalog No: 1.1.4) daha geniş aralıklarla yerleştirilmiş yatay bantlarla ve muhtemelen benzer teknikle yapılmıştır.

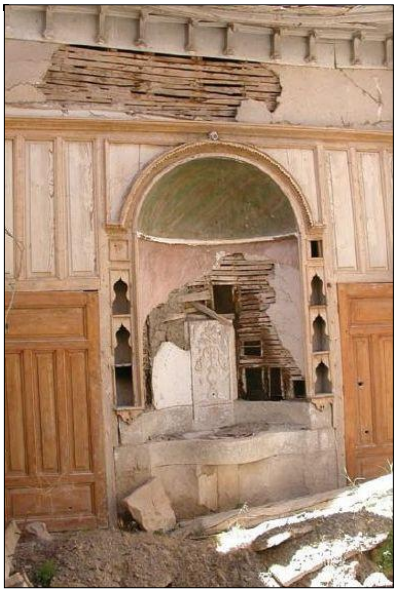

Şekil 5.12 Bünyan Büyükbürüngüz köyündeki bir konağın ayna taşlı ve lavabolu şerbetliği [101]

Duvar Zarları:

Oda dekorasyonunun tamamlayıcı bir ögesi olan duvar ve mobilya zarları (panolar) Melikgazi, Talas ve Develi evlerinde de sıklıkla kullanılan bir elemandır. Kimi zaman yüklük ve şerbetliklerle aynı hizada (210-240 cm) sonlanarak tüm oda duvarlarını yatay ve düşey olarak çevrelemekte, kimi zaman ise seki ya da sedir sekisinden itibaren 80-100 cm yükseklikte düşey panolar halinde uygulanmaktadır. Germir'deki Baki Köse Evi'nin 111A odasını (Katalog No: 11.1.5) boydan boya kaplayan duvar zarları, Yamandede Konağı odasındaki oluklu zarlarla birebir aynı özelliklerde olup, Baki Köse evindekinden farklı olarak zeminden belli bir yükseklikte uygulanmıştır (Şekil 5.13).

Şekil 5.13 Talastaki Yamandede Konağı'nın ahşap duvar zarları[1], 2011

[1] KKVKBKM Arşivi

Tezgahlar:

Yüklük duvarı dışında yer alan mobilyalar değerlendirildiğinde Germir Fırıncıoğlu Konağı'nın 1ZA odası (Katalog No: 1.1.5 (devam), a) Hacı Ali Köse Evi'nin 8ZA odasında (Katalog No: 8.3.6c) ve Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin 9ZA odasında [Katalog No: 9.3.1 (devam)] yer alan kemerli tezgahların benzerleri, Talastaki Yamandede Konağı odalarında (Şekil 5.14) ve Şafak Çivici Evi'nde (Şekil 5.15) görülmektedir. Yamandede Konağı'ndaki tezgahlardan biri (Şekil 5.14a) Germir'dekilere oranla daha yüksek tasarlanmışken, diğeri (Şekil 5.14b) seki altında konumlanması ve yüklük ile kapaklı sedir yanlığı arasında yer alması bakımından Germir'deki tezgahlarla benzerlik gösterir. Şafak Çivici Evi'nde görülen tezgah Ali İhsan Erbil Evi'nin 16ZF odası (Katalog No: 16.5.2c) ve Fırıncıoğlu Konağı'nın 1ZG odasında (Katalog No: 1.7.6b) yer alan tezgahlarla kaş kemerli, üç bölümlü ve ortası raflı olarak düzenlenmiş olması bakımından benzerlik göstermektedir.

(a) (b)

Şekil 5.14 Talastaki Yamandede Konağında[1] yer alan düz ve S kıvrımlı (dekoratif kemerli) tezgah örnekleri, 2008

Şekil 5.15 Talastaki Şafak Çivici Evi'nde yer alan kaş kemerli tezgah, 2017

[1] KKVKBKM Arşivi, 38.08/6 no'lu dosyadan edinilmiştir.

Sedir Sekileri:

Germir'deki evlerde en çok görülen sabit mobilyanın sedir sekileri olduğu söylenebilir. Melikgazi, Talas ve Develi evlerinde de aynı oran devam etmekte ve genel olarak malzeme (taş, ahşap) ve konumları (U, L ve I şeklindeki plan tipleri) bakımından birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Melikgazi'deki Dülgeroğlu Evi'nin şerbetlikli odasında yer alan I şeklindeki (tek kollu) sedir sekileri (Şekil 5.16a), konum ve malzeme bakımından Germir'deki sedirlerden farklılaşmaktadır. Dülgeroğlu Evi'ndeki sedir sekileri taş değil ahşaptır. Germir'dekiler gibi manzaraya yönelik (pencere önlerinde) değil, şerbetliğin yan duvarlarında, karşılıklı olarak konumlanmışlardır. Bunun sebebi önceki örneklerde bahsedildiği gibi oda kapısının mobilya biçimlenmesinde etkili oluşudur. Seki altına açılan oda kapısı (Şekil 5.16b) ile sağında ve solunda karşılıklı olarak konumlanan diğer oda kapıları şerbetliğin karşı duvarda, sedir sekilerinin de şerbetliğin yan duvarlarında konumlanmasına sebep olmuştur (Şekil 5.16).

(a) (b)

Şekil 5.16 Melikgazi'deki Dülgeroğlu Evi'nde karşılıklı konumlanan ahşap, tek kollu sedir sekileri, 2014

Çağ taşları (gusülhaneler):

Genellikle bulundukları oda ile ilişkili olarak kullanım şekli değişen ve temizlik ya da yıkanma amaçlı kullanılan çağ taşları Germir evlerinde başoda, sofa ve tokana gibi mekanlarda bulunmaktadır. Bunlardan İzzet Sır Evi'ndeki (Katalog No: 14.2.1) kapaklı bir dolap içinde yer almakta ve gusülhane olarak kullanılmaktadır. Osman Çavuş Evi'ndeki çağ taşı ise (Katalog No: 2.2.1c) özgününde evin tokanasında yer alırken günümüzde yerinden sökülmüş durumdadır. Ali İhsan Erbil Evi'nde görülen çağ taşı da (Katalog No: 16.3) tıpkı Osman Çavuş Evi gibi tokanada yer almakta ve bulaşık yıkama, temizlik vd. mutfak işlerinde kullanılmaktadır. İbrahim Akdağ Evi'nde (Katalog No: 13.3.9), Bilal Türk Evi'nde (Katalog No: 15.1.6) ve Mehmet Sağ Evi'nde (Katalog No: 10.2.2) yer alan çağ taşları ise seki altında, sedir sekisi ile yüklük arasında bulunmaları, yaklaşık boyutları ve (75x90 x20) yıkanma/temizlik amaçlı kullanılmaları açısından benzerlik gösterirler. Kemal Pehlivan Evi'nin üst kat sofasında (Katalog No: 3.3) ve İbrahim Akdağ Evi'nin giriş sofasında (Katalog No: 13.2.2) yer alan çağ taşları ise Germir evlerinde görülen diğer çağ'lardan bulundukları konum, boyut ve tasarım açısından farklılaşırlar. Oda içlerinde yer alan gusülhanelerden daha küçük ve derinlikleri az olduğu için (hemzemin) gusülhane olarak değil ancak el-ayak yıkamak, sofanın yıkanması, temizliği vd. amaçlarda kullanılırlar. Bu açıdan Melikgazi'deki Güpgüpoğlu Konağı sofasındaki çağ taşı (Şekil 5.17) ile benzer özelliktelerdir.

Talas'taki Bülbül Hafız Evi'nin yüklük duvarında, altı zarlı üstü kapaklı bir dolap içinde yer alan yıkanma bölümü (Şekil 5.18), İzzet Sır Evi'ndeki gusülhane ile dolap içinde olması dışında bir benzerlik göstermez. Talastaki Mustafa Vural Evi'nde yüklük duvarı dışında yer alan tek ve çift kapaklı dolabın içi de sonraki yıllarda gusülhane olarak düzenlenmiş olsa özgünlükten oldukça uzaktır (Şekil 5.19).

Şekil 5.17 Melikgazi Güpgüpoğlu Konağı sofasında yer alan çağ taşı [15]

Şekil 5.18 Talas'taki Bülbül Hafız Evi'nin gusülhaneli yüklüğü, 2013 (KUDEB arşivi)

Şekil 5.19 Talas'taki Bülbül Hafız Evi'nin gusülhaneli yüklüğü, 2009[1]

Lambalıklar:

Germir evlerinde genellikle yapıların zemin ve üst kat sofalarında, karşılıklı olarak yerleştirilen ve zeminden belli bir yükseklikte, birbirine yakın boyutlarda tasarlanmış olan lambalıklar, ufak birer şerbetlik görünümündedir. İbrahim Akdağ Evi'nin giriş sofasında (Katalog No: 13.2), Bilal Türk Evi'nin (Katalog No: 15.6) ve Ali Hisar Evi'nin ise (Katalog No: 17.5.1) üst kat sofalarında yer alan bu şerbetlikler Develi'deki Ahmet Özdil Konağı sofasındaki kartal figürlü ve yoğun bitki bezemeli lambalıklarla (Şekil 5.20), Talastaki Yamandede (Kürtüncü) Konağı'nın zemin ve üst kat sofasındaki (Şekil 5.21) ve Melikgazi'daki Müftü Evi'nin giriş sofasındaki lambalıklarla (Şekil 5.22), bulundukları konum itibariyle benzerlik gösterseler de daha yalın bir bezeme programı içinde bulunmaları bakımından onlardan farklılaşırlar. Talastaki Akif Gömeç Evi'nin lambalıkları (Şekil 5.23) Germir'deki lambalıklardan hem konum, hem de tepeliğinde bir kuğu ve ayna taşında çıplak bir kadın figürü yer alan yoğun bezeme ögeleri açısından farklılık göstermektedir. Develi'deki Varktis

[1] KKVKBKM Arşivi, 38.08/11 no'lu dosyadan edinilmiştir.

Yalçın Evi odasında (Şekil 5.24) ise bahsi geçen lambalıkların tıpkı birer mobilya gibi, benzer boyutlarda ve özenli bir bezeme kompozisyonu içinde duvara resmedildikleri görülmektedir.

Şekil 5.20 Ahmet Özdil Evi Şerbetliği, Develi

Şekil 5.21 Yamandede (Kürtüncü) Konağı sofalarındaki lambalıklar, 2008[1]

[1] KKVKBKM Arşivi, 38.08/6 no'lu dosyadan edinilmiştir.

Şekil 5.22 Müftü Evi, Melikgazi, 2014

Şekil 5.23 Akif Gömeç Evi Şerbetliği, Talas, 2005 [81]

Şekil 5.24 Varktis Yalçın Evi, Develi, 2008 [81], 2015 [100]

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Başlangıçta oldukça küçük bir yerleşim yeri olarak kurulan (16.yüzyılda 34 hane [55] Germir'de 19. Yüzyılın ilk çeyreğine gelindiğinde birçok meydan, mahalle ve sokak (yaklaşık 17 adet) gelişmiştir. Bu meydan ya da meydancıkların merkezinde kilise, cami, çeşme, okul gibi anıtsal yapılar, ayrıca çeşitli mağaza, dükkan, bezirane ve fırın gibi diğer ticaret yapıları bize köyün sosyo-ekonomik yapısı hakkında önemli bilgiler vermektedir. Her biri özenle inşa edilmiş yapılarından da anlaşılacağı üzere Germir, içinde yüksek gelir gruplarının yaşadığı bir köy olmaktan çok büyük kentlerle (özellikle İstanbulla) irtibatlı, daha gelişmiş bir yerleşim yeri/kasaba olma özelliğine sahiptir.

19.yüzyılda sadece bir mahalle olan Germir'de yaşayanlar (Müslümanlar, Hıristiyanlar, yaklaşık 6000 kişi) geçimini çoğunlukla ticaret yaparak sağlamaktaydı. Germirli tüccarlar, İstanbulla yaptıkları ticaret sonucu büyük şehirlerde gördükleri evlerin benzerlerini kendi köylerinde inşa etmeye başlamışlardır. Oldukça zengin olan Germir halkının konak niteliğindeki evlerinin bu derece donanımlı ve gösterişli olmasının sebebi de muhtemelen bu olmalıdır. Konutlardaki mobilyalara (şerbetlik, ocak vd.) bakıldığında, her birinin ekonomik bir statü göstergesi olduğu ve yapı ile birlikte tasarlanarak inşa edildiği görülmektedir. Bu süreçte kullanılan kaliteli malzeme ve işçilik yanında mekanlarındaki zengin tasarımlarıyla Germir evleri köy konutu olmanın ötesine geçerek kent konutlarıyla yarışır hale gelmiştir. Germir'in zenginliği evlerin içinin döşenmesine ve kullanılan mobilyalara da yansımıştır.

Germir konutları Derevenk Vadisi'nin eğimli arazisine uygun olarak yerleştirilmiştir. Aynı zamanda sokağa ve arsanın biçimine göre şekillenen bitişik nizamdaki konutlar, Germir'deki geleneksel sokak dokusunu meydana getiren en belirgin özellik olarak tanımlanabilir. Yolun karşısındaki binalarla ev arasındaki mesafenin oldukça az olması

(yakl. 2 m.) binaların birbiriyle ve yollarla olan ilişkisi, Osmanlı sokak dokusu ile Germir sokak dokusu arasında büyük benzerlik olduğunu göstermektedir.

Germir konutlarında yer alan mobilyaların değerlendirilmesi aşamasında, her yapı için ayrı ayrı düzenlenen kataloglardan (Katalog No:1-20) ve kataloglardaki veriler ile oluşturulan çizelgelerden (Çizelge 5.1-5.1.2) yararlanılmıştır. Araştırma süresince tespiti yapılan bu mobilyaların neler oldukları (çeşitleri), yer aldıkları katlar (bodrum-zemin-birinci kat) ve odalar (başoda, sofa, tokana vd.) ile oda içindeki konumları (D1, D2 vd.) ve dağılım oranları (%) tespit edilmiştir. Aynı zamanda fonksiyonlarına göre sınıflandırılan bu mobilyaların bezeme ve üslup özellikleri belirlenmeye çalışılmış, güncel durum tespitleri üzerinden özgün durumlarını ne derecede korudukları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu değerlendirme sonucunda; Germir geleneksel konutlarının Türk odasının temel unsurlarının neredeyse tamamını içeren ve çok işlevliliğe cevap verebilecek nitelikteki *"dolaplar, şerbetlikler, sedir sekileri, çağ taşları, lambalık nişleri tandır/iskembilik ve ocaklar"* gibi mobilyalar ile döşenmiş oldukları görülmüştür (Çizelge 6.2).

Çoğu bodrum, zemin ve birinci kattan oluşan iki katlı Germir evlerinin birinci katlarının genellikle yıkılmış oldukları, giriş ve bodrum katlarının ise ayakta kaldıkları tespit edilmiştir. Günümüzde mevcut olan katlar üzerinden yapılan değerlendirmede, mobilyaların içlerinde yer aldıkları katlar ve odalar incelenmiş, bunun sonucunda evlerin % 55'inde (Yapı No: 1, 2, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16) esas katın Türk Evi'nin aksine ağırlıkla zemin kat olarak kullanıldığı, % 35'inde (Yapı No: 3, 4, 7, 10, 15, 17, 19) zemin ve birinci katlarda benzer özellikte mobilyaların kullanıldığı, %10'unda (Yapı No: 18, 20) ise birinci kattaki mobilyaların zemin kattakilere oranla daha özenli oldukları görülmüştür.

Zaman içinde meydana gelen tahribatlardan (döşeme ve tavanlarda çökmeler, binalara yapılan ekler vd.) dolayı evlerin bazıları özgün durum ve plan özelliklerini kaybetmiştir. Bir takım değişikliklere rağmen Germir evlerindeki odalar diğer Türk evlerinde olduğu gibi sofa etrafında şekillenmiş ve Türk evi plan şeması üzerine kurgulanmıştır.

Genel itibariyle Türk Evi'nin orta sofalı ve karnıyarık tipindeki bu plan şemaları yalın ve basit özelliktedir. Bazı konutlar ise farklı sofa tiplerinin birleşiminden meydana gelmiş ve karma tiplerdeki örneklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Çalışması yapılan evler (Yapı No:1-20) plan özellikleri bakımından değerlendirildiğinde; % 45'inin (Yapı No: 2, 3, 7, 8, 9, 10, 17, 19, 20) karnıyarık, %35'inin (Yapı No: 1, 4, 5, 11, 12, 13, 16) orta sofalı, % 15'inin (Yapı No: 6, 14, 18) ise karma plan özellikleri gösterdikleri belirlenmiştir.

20.yy başlarına kadar farklı kültürlerin bir arada yaşadığı Germir'de, Türk evi plan şemalarının gayrimüslim evlerinde de kullanıldığı ancak azınlıkların yaşam biçimlerine bağlı değişen ve Türk evinde bulunmayan bazı özelliklerin ortaya çıktığı görülmüştür. Her ev kendi içinde ayrı bir karaktere sahip olup bu plan tipini kendine göre yorumlamış, kullanım farklılıklarından kaynaklı plan özellikleri değişikliğe uğramış ve bu durum Türk-İslam unsurundan ayrı kullanım şekillerini meydana getirmiştir.

Örneğin geleneksel Türk evinde evler avlu etrafında şekillenmekte ve Müslüman evlerine bahçe olarak da kullanılan, çok işlevli avludan geçilerek girilmektedir. Evin arka cephesine bakan avluda-bahçede bulunan ek yapılarda (müştemilatta) ya da açık alanda üretim yapan Müslümanların aksine evlerinde üretim yapan Hıristiyanlar, bodrum katlarındaki mahzenleri kullanmış ve buralarda şarap üretmişlerdir. Dolayısıyla Gayrimüslim evlerinde eğer varsa avlu, evin arka bahçesini oluşturmakta ve geçit olarak kullanılmamaktadır.

Germir evlerinde az sayıda eve avludan girilirken, çok sayıdaki eve sokağa açılan sokak kapısından girilmektedir. 427. Sokakta yer alan Hacı Ali Köse Evi (Yapı No: 8) avludan geçilerek yapıya girilen tek örnek olup bunun dışındaki evlerin tümüne sokak kapısından girilmektedir.

Bazı iki katlı evlerde (Yapı No: 4, 19) iki farklı giriş bulunduğu tespit edilmiştir. Bu yapılardan biri Nuh Mehmet Deneme Evi'dir (Yapı No: 4). Zemin ve birinci kat arasındaki merdivenler sonraki yıllarda kapatılmış ve katlar bağımsız birer konut olarak kullanılmaya başlanmıştır. Diğer örnekler ise Fırıncıoğlu Konağı (Yapı No: 1) ve Hamdi Akın Evi'dir (Yapı No: 19). Söz konusu yapıların da zemin ve birinci katlarda olmak üzere iki farklı girişi vardır. Yapıların inşa tarihlerini yansıttığı düşünülen kitabeler Nuh Mehmet Deneme Evi'nin esas cephesinde (Şekil4.14a, b), Fırıncıoğlu Konağı ve Hamdi Eken evlerinin ise daha geri plandaki kapıları üzerinde (Şekil 4.3b, c, 4.77b, 4.78) yer almaktadır.

Gayrimüslim evlerindeki bahçe ve katlar arası kullanımın yanı sıra yapı içinde de (Müslüman evlerinin aksine) odadan odaya geçilebildiği (Katalog No: 4.3, 11.1.1) örnekler ile karşılaşılmıştır.

Yapılardaki bu kullanım ve yaşam biçimlerinin sabit mobilya kullanımını etkilediği gözlenmiştir. Hem azınlık hem geleneksel Türk evi özelliklerini bir arada gösteren bu evlerde Hıristiyan etkilerini açık olarak gösteren herhangi bir unsura rastlanmasa da, odaların benzer özellikteki mobilyalarla döşenmiş oldukları görülmektedir.

Bahsi geçen bu mobilyaların çalışması yapılan evlerdeki dağılım oranlarına (%) bakılacak olursa;

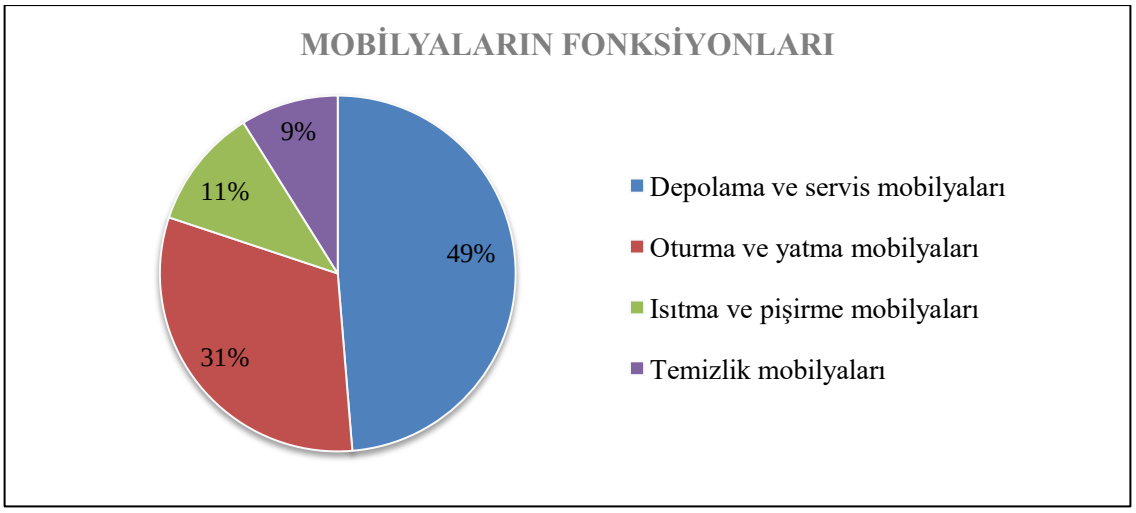

Çizelge 6.1 Germir konutlarındaki sabit mobilyaların fonksiyonlarına göre dağılımı

Fonksiyonlarına göre sınıflandırılmış olan bu mobilyalar; depolama ve servis mobilyaları, oturma ve yatma mobilyaları, ısıtma ve pişirme mobilyaları ve temizlik mobilyaları olmak üzere 4 ayrı bölümde toplanmıştır.

Bu sınıflandırma sonucu, çalışması yapılan 20 evin yaklaşık 85 odasının,

- %49 oranında depolama ve servis mobilyalarıyla (yüklük, şerbetlikli yüklük ve şerbetlikler, diğer dolaplar ve lambalıklar)
- %31 oranında oturma ve yatma mobilyalarıyla (sekiler ve sedir sekileri),
- % 11 oranında ısıtma ve pişirme mobilyalarıyla (ocaklar (şömineler), tandır/iskembi boşlukları),
- % 9 oranında temizlik mobilyalarıyla [çağ taşları (gusülhaneler)]

döşenmiş oldukları tespit edilmiştir.

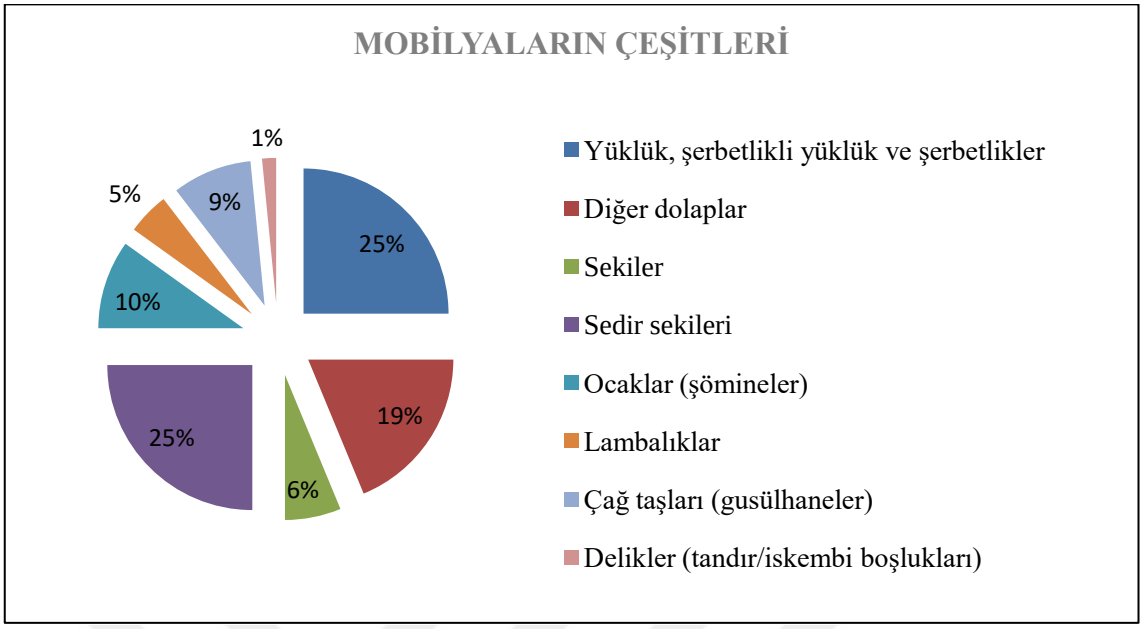

Çizelge 6.2 Germir geleneksel konutlarındaki sabit mobilyaların çeşitleri

Sınıflandırılması yapılan mobilya çeşitlerine ve odalardaki dağılım oranlarına bakılacak olursa;

- %25'nin yüklük duvarındaki yüklük, şerbetlik ve şerbetlikli yüklükler olduğu (Çizelge 6.2.1),
- %19'unun yüklük duvarı dışındaki diğer dolaplar [gömme dolap, yüksek ve alçak dolaplar (tezgahlar)] olduğu (Çizelge 6.2.2),
- %5'inin lambalıklar olduğu (Çizelge 6.2.3),
- %6'sının sekiler olduğu (Çizelge 6.2.4),
- %25'nin L, I ve U şeklindeki sedir sekileri olduğu (Çizelge 6.2.5),
- %10'unun kemerli ve yaşmaklı ocaklar (şömineler) olduğu (Çizelge 6.2.6),
- %1'inin delikler ve tandır/iskembi boşlukları olduğu (Çizelge 6.2.7),
- %9'unun da dolap içinde, bordürlü ve hemzemin şeklindeki çağ taşları (gusülhaneler) olduğu (Çizelge 6.2.8),

tespit edilmiştir (Çizelge 6.2).

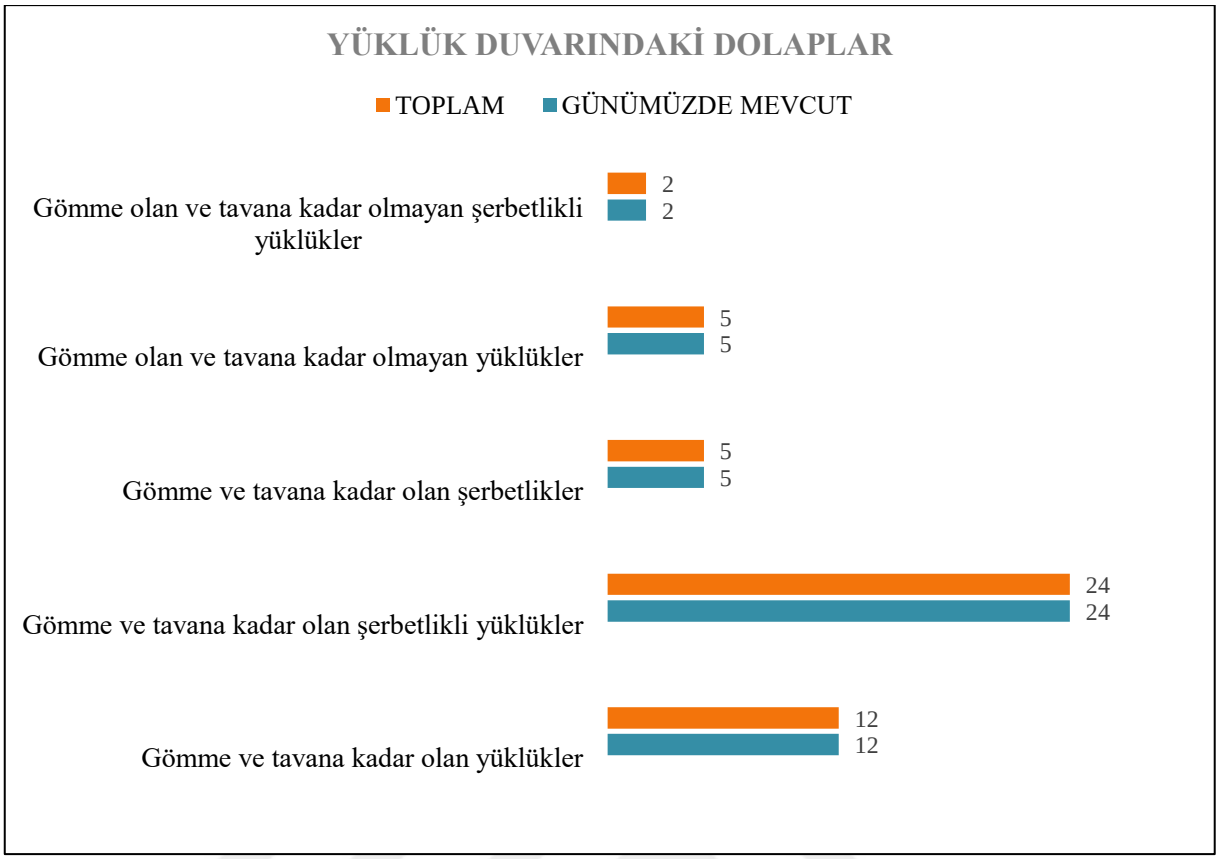

Çizelge 6.2.1 Yüklük duvarındaki dolaplar

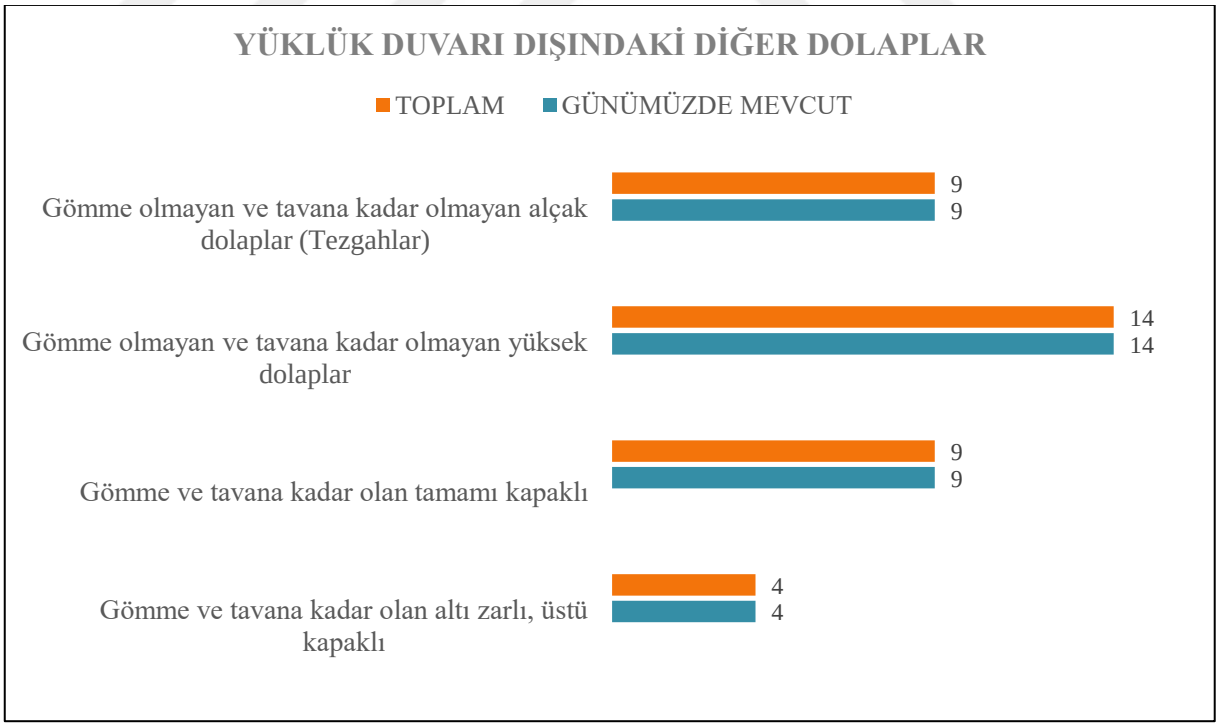

Çizelge 6.2.2 Yüklük duvarı dışındaki diğer dolaplar

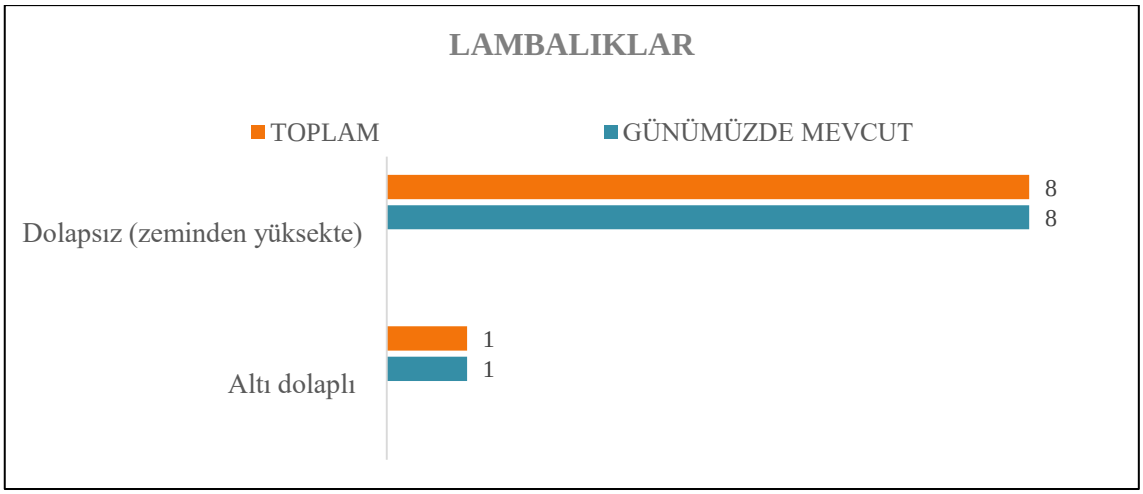

Çizelge 6.2.3 Lambalıklar

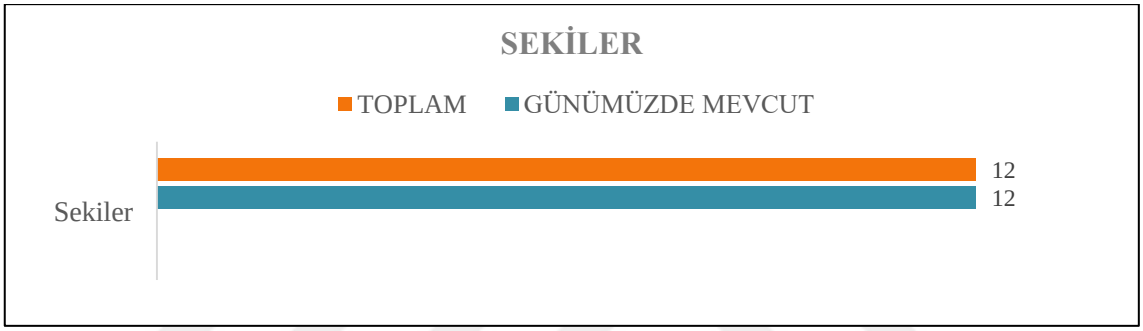

Çizelge 6.2.4 Sekiler

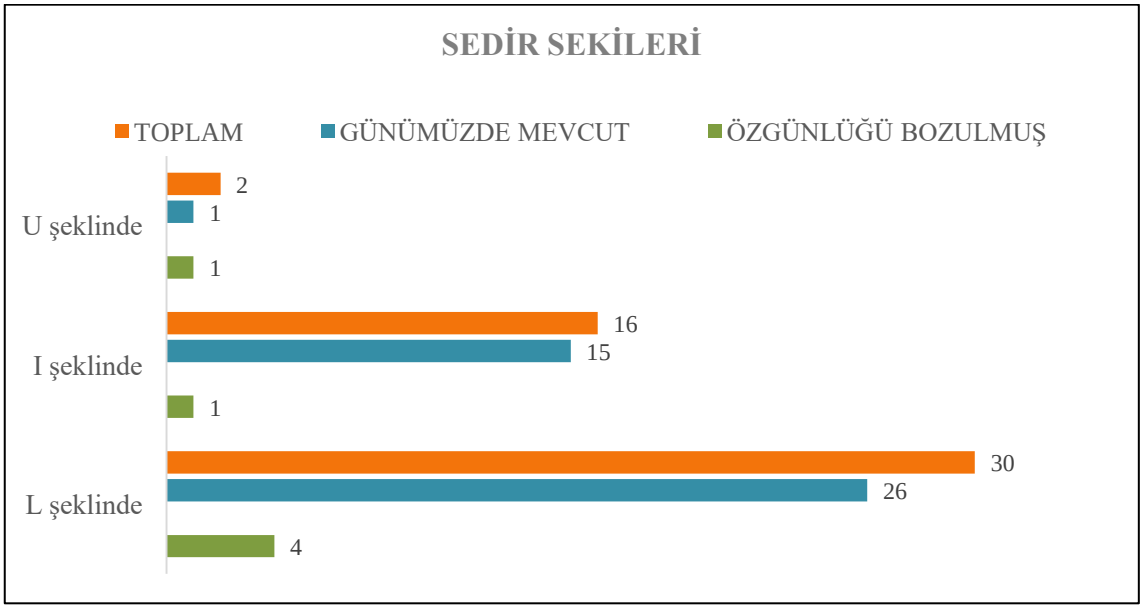

Çizelge 6.2.5 Sedir sekileri

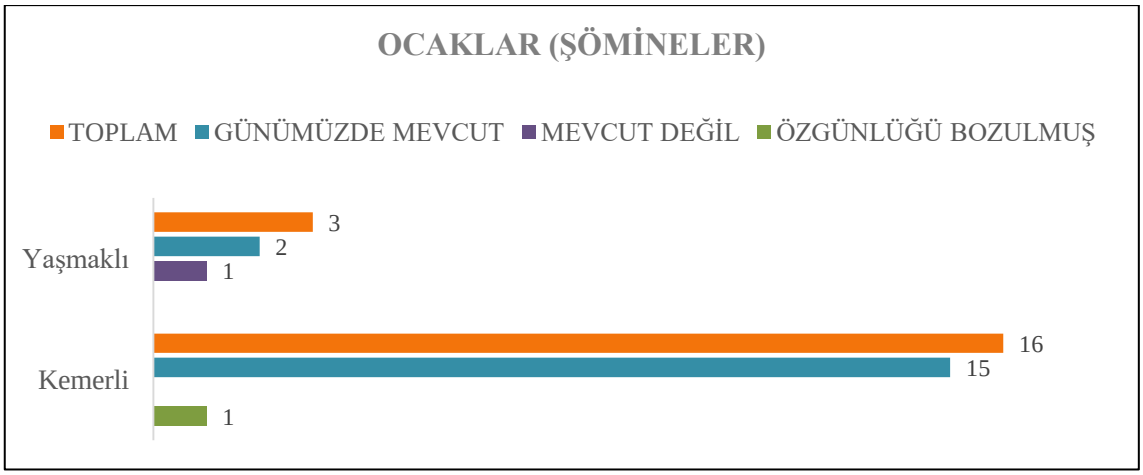

Çizelge 6.2.6 Ocaklar (şömineler)

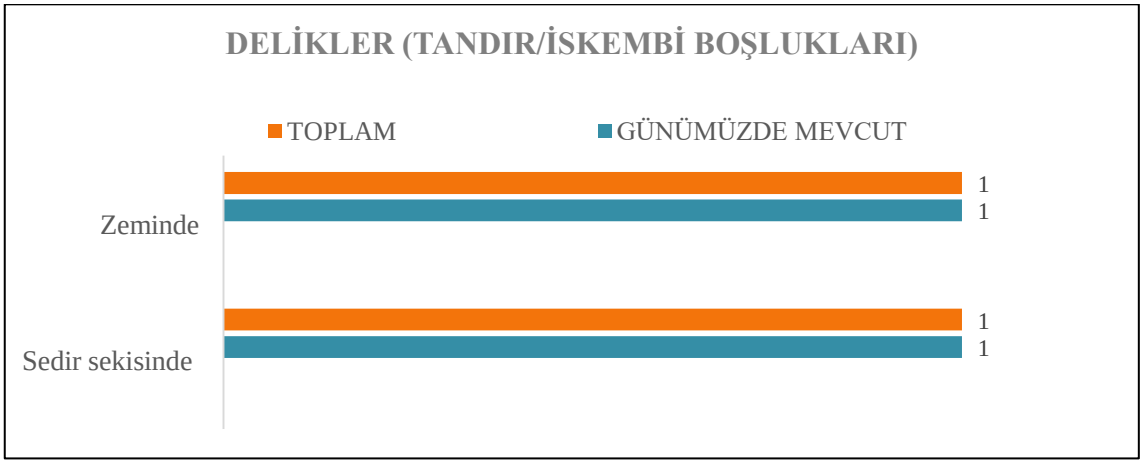

Çizelge 6.2.7 Delikler (Tandır/iskembi boşlukları)

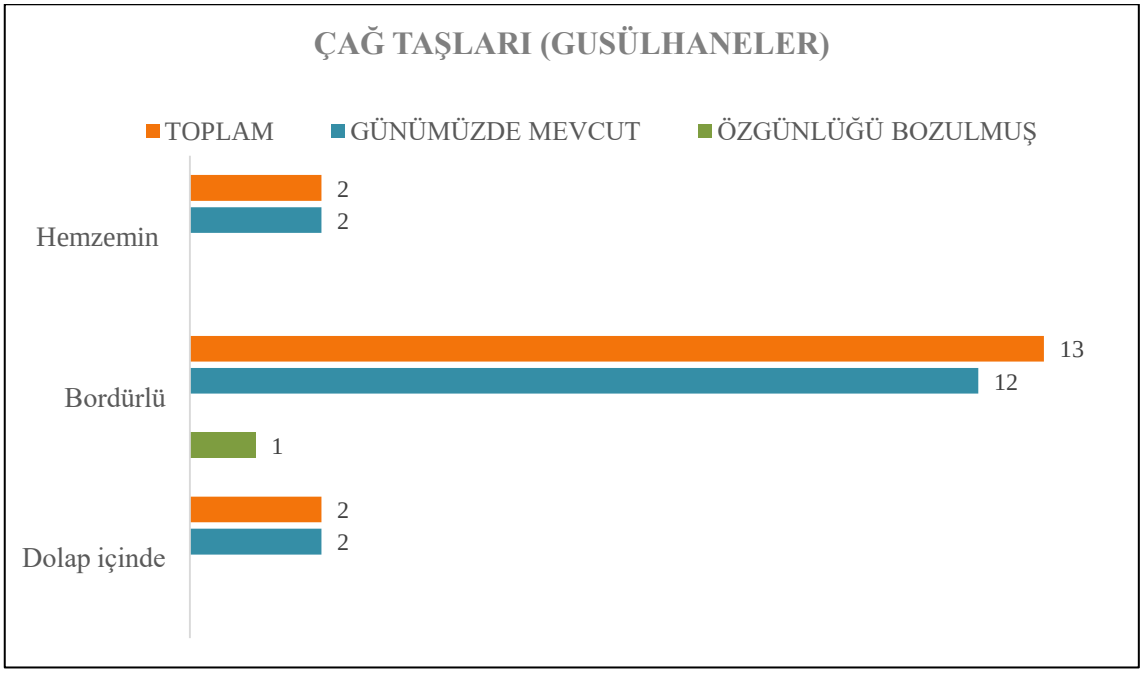

Çizelge 6.2.8 Çağ taşları (gusülhaneler)

Çalışması yapılan evlerdeki ahşap mobilyaların çoğu yüzeyleri bezemeli ya da düz panolar halindeki zarlar ile kaplanmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda Germir'deki mobilya zarlarının (yüklük, şerbetlik ve diğer dolap kapaklarının) %79'unun korunmuş, %3.5'inin özgünlüğünü yitirmiş, %17.5'inin ise artık yerinde bulunmadıkları tespit edilmiştir.

Mobilya zarlarının yanı sıra, oda dekorasyonunun bir parçası olarak duvarlar da belli bir yükseklikte ya da zeminden tavanada kadar zarlar/panolar/masif lambriler ile kaplıdır. Eş zamanlı sürdürülen çalışmada, Germir'deki duvar zarlarının %87,5'inin korunmuş, %3'ünün özgünlüğünü yitirmiş, %9.5'inin ise artık yerinde bulunmadıkları tespit edilmiştir (Çizelge 6.2.9).

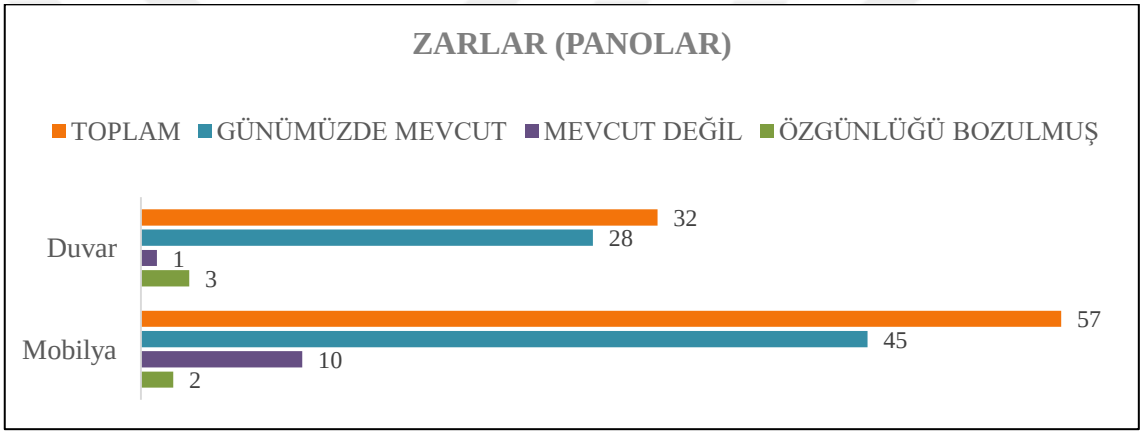

Çizelge 6. 2.9 Zarlar (panolar)

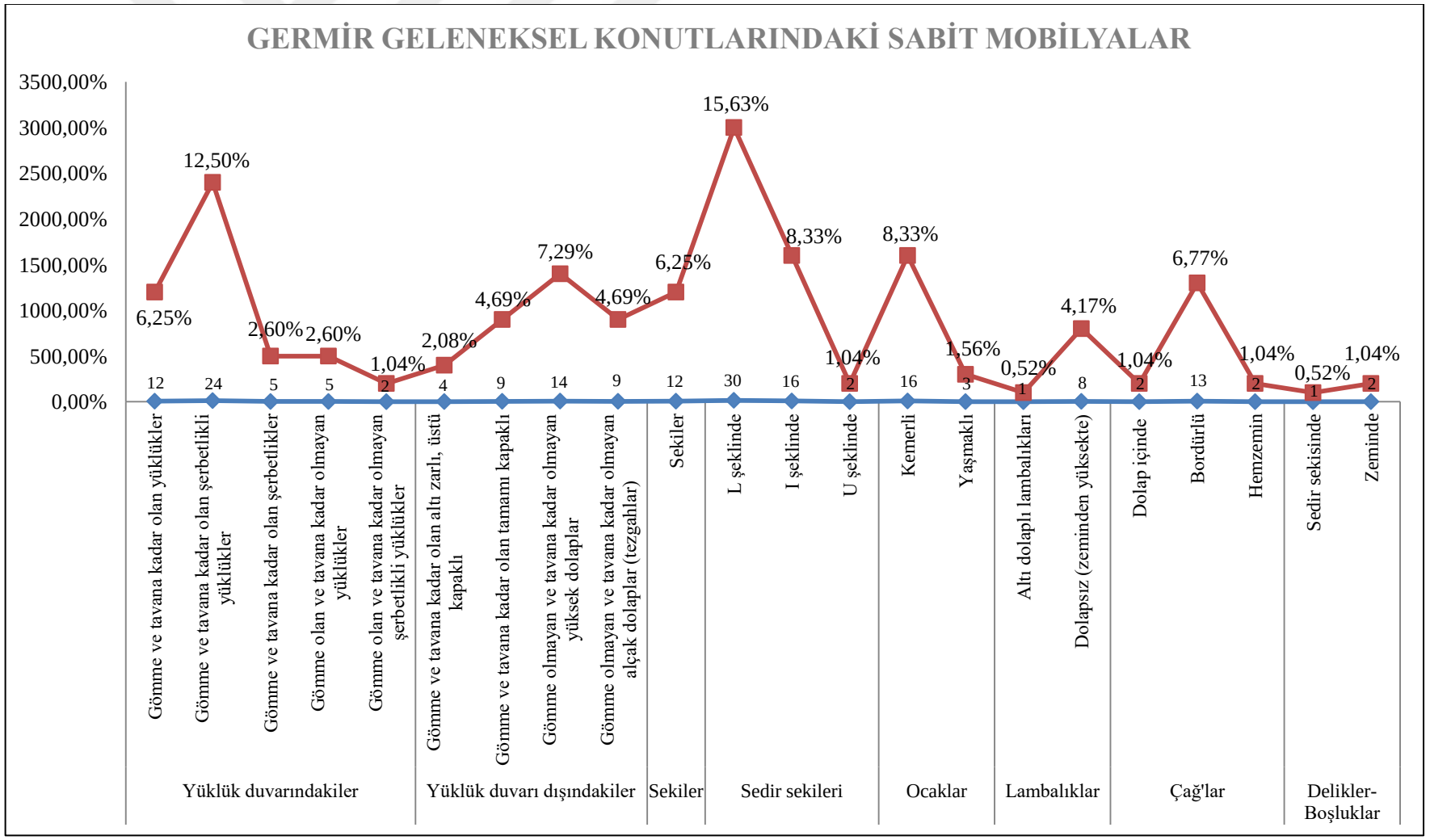

Çizelge 6.3 Germir geleneksel konutlarındaki sabit mobilyalar

20.yy. başlarına kadar farklı kültürlerin temsilcilerini (Müslüman-Türk, Rum ve Ermeni'lerin) birarada yaşadıkları Germir köyünde, Müslüman ve Hıristiyan halkın evlerinde kullandıkları sabit mobilyaların benzerleri Kayseri kent merkezi (Melikgazi), Talas ve Develi ilçelerinde de yaygın olarak kullanılmıştır.

Mobilyaların tasarım ilkelerinin oda büyüklüğüne bağlı olarak değişmediği, her odanın benzer mobilyalarla döşenmiş olduğu, mobilyaların oda içlerindeki konumları ve tasarım özellikleri/bölümlenmeleri hemen hemen aynıdır. Osmanlı sanatındaki Batılılaşma akımları (Yeni-Ampir, Eklektik vd.) Müslüman ve Hıristiyan tebayı aynı şekilde etkilemiştir. Bu mobilyalarda da Hıristiyan azınlık etkilerini gösteren önemli bir unsura rastlanmasa da, bezeme tarzının Batı etkisinde şekillendiği ve mobilyaların Batılılaşan Osmanlı kültürünün bir ürünü olduğu söylenebilir. Hatta bu mobilyaların Hıristiyan azınlıklar tarafından da benzer adlarla anıldıkları görülmektedir (Şekil A.27-30). Onlar da tıpkı Müslüman Türkler gibi uyumak için sedirleri, depolama ve sergileme amaçlı yüklük ve şerbetlikleri kullanmışlar, ısınmak için seki üstünde kurulan tandır etrafında toplanmışlardır. Bunun nedeni aynı yerleşim içinde birbirleriyle etkileşim içinde yaşayan çok kültürlü bir yaşam biçimidir. Bu noktada bir konu dikkati çekmektedir. O da Germir'deki Hıristiyan azınlığın bazı kaynaklara göre Türk kökenli, yani Türkofon olmalarıdır.

Yukarıda değerlendirilmesi yapılan (Çizelge 6.1,6.2-6.10) sabit mobilyaların Melikgazi, Talas ve Develi evlerinde de 'oturma, yatma, depolama, servis ve ısıtma' amaçlı kullanıldığı, bahsi geçen bu mobilyaların 'yüklükler, şerbetlikli yüklükler, şerbetlikler, seki ve sedirler, lambalıklar ve ocaklar" oldukları görülmüştür. 'Çağ taşları, tandır ve iskembi boşluları' ise diğer mobilyalar kadar yaygın kullanılmamış, gusülhane olarak dolap içlerinde bazı düzenlemeler yapıldığı (Bülbül Hafız Evi, Talas) görülmüştür.

Melikgazi, Talas ve Develi evlerindeki yüklükler de Germir'dekiler gibi genellikle odanın kısa kenarı üzerinde konumlanmış, içlerinde bulundukları odanın kapı ile olan ilişkisi, konumu ve boyutları ile orantılı olarak farklı derinlik ve genişliklerde tek ya da çift kapaklı olarak tasarlanmışlardır. Öncelikle ihtiyaca yönelik, sonrasında ise gelir seviyesi ve tasarımla ilişkili olarak uygulanan mobilya düzenlemelerinin birbirinden farklılaştıkları noktalar ise, bulundukları katlar ve odalar, yapının birden fazla odasında benzer özelliklerdeki mobilyaların bulunması (şerbetlik, ocak vd.), oda içindeki konumları ve diğer mobilyalarla olan ilişkileri, mobilya bölümlerinin yatay ve düşey

yönde düzenlenme biçimleri (yüklük içinin döşeklikle birlikte gusülhaneli olarak tasarlanması, musandıra kullanımı vd.,) ahşap ve alçı yüzeylerdeki bezemelerin yoğunluğu, tavan süslemeleri ve eğer varsa şerbetlik uygulamalarında (kemer şekli, hücre duvarı kompozisyonları, gilve düzenlemeleri, tezgah altı dolap ve rafları vd.) görülebilir.

Çalışması yapılan mobilyalar üzerinde yer alan bezeme ögeleri karakteristik özellikleri bakımından değerlendirilmiş ve taşıdıkları üslup özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda Germir geleneksel konutlarında yer alan sabit mobilyalarında ağırlıklı olarak Barok, Rokoko, Ampir, Yeni-klasik üslup özellikleri taşıyan bezeme ögeleri ile karşılaşılmıştır. Bunlardan biri; II. Mahmut dönemi yapılarında (ampir dönemde İstanbul'daki yapılarda) ya da geleneksel 18. ve 19. yüzyıl evlerinde karşılaşılan bezeme ögeleri ile benzerlik gösteren, oval kartuş içerisinde kenarları dilimli güneş kursu motifidir (Katalog No: 3.4.5, 31C.Mü1, 18.2.3c). Diğerleri ise S ve C kıvrımlı Barok etkilerde düzenlenmiş kemer (Katalog No: 13.3.4 (devam), 13ZC.Mü7, 15.5.6b, 15ZE.Mü3, 1.1.5 (devam) a) ve zar (pano) (Katalog No: 15.5.5, 15ZE.Mü1) detayları, uçlarından püsküller sarkan (Katalog No: 6.2.5 (devam), 6ZD.Mü1) ve yanlarda toplanan perdeler, kuş ve kartal figürleri [Katalog No: 1.1.5 (devam) f, 6.2.5a, 11.1.2 (devam)], antik dönemden bu zaman kullanılan dilimli ve dişli frizler (Katalog No: 3.4.5a, 1.3.9), yatay ve düşey panolar üzerinde görülen kaval silme/çubuk motifler (Katalog No: 2.1.2d, 3.4.5 (devam) c) ya da kenarları pahlanmış geometrik pano düzenlemeleri (Katalog No: 11.2.6) akantus yaprakları (Katalog No: 1.3.9, 4.8), vazodan çıkan çiçekler (Katalog No: 1.1.5 (devam) j, 6.2.5c) ve genellikle katlamalı/simetrik olarak kullanılan üç yapraklı/dilimli ve palmet motifini anımsatan (Katalof No: 15.5.6, 15ZE.Mü2, 15.1.4, 15ZA.Mü2) bitki motifleridir.

Bir dönem (mübadele öncesine (1923'te) kadar) aynı mahalledeki evlerde uzun yıllar bir arada yaşayan Müslüman ve Hıristiyan halka ait olan Germir evleri günümüzde her geçen gün ilgisizlik, bakımsızlık ve kötü kullanım koşulları yüzünden hızla tahrip olmakta, hatta yok olmaktadır. Bu durum iç mekanlardaki mobilyaları da olumsuz yönde etkilemiş ve son yıllarda özgünlüklerini büyük ölçüde kaybetmelerine sebep olmuştur.

2015-2018 tarihleri arasında sürdürülen çalışmada, odalarda yer alan mobilyalardaki tahribatların ağırlıklı olara mobilya ve duvar yüzeylerinde yer alan ahşap zarlarda,

yüklük ve şerbetliklerin dolap kapaklarında, şerbetlik profillerinde, gilve kemerlerinde, şerbetlik nişlerindeki duvar resimlerinde, kapı tablalarında, kapı ve pencerelerin metal aksamlarında, sedir kaplamalarında ve taş kemerli ocak yüzeylerinde olduğu tespit edilmiştir.

Mevcut mobilyaların dışında, odaya ve içindeki mobilyalara ait eski fotoğraflara (2009, 2011 vd.), döşeme ve duvarlarda yer alan mobilya izlerine, yerinden sökme ya koparılma sonucunda geride kalan mobilya parçalarına bakıldığında, çoğu mobilyanın özgün durumlarını büyük ölçüde kaybettikleri, bazı mobilyalarınsa mevcut durumlarını korumaya devam ettikleri görülmüştür (Çizelge 6.2.9).

Bir dönem (mübadele öncesine (1923'te) kadar) aynı mahalledeki evlerde uzun yıllar bir arada yaşayan Müslüman ve Hıristiyan halka ait olan Germir evleri günümüzde her geçen gün ilgisizlik, bakımsızlık ve kötü kullanım koşulları yüzünden hızla tahrip olmakta, hatta yok olmaktadır.

KAYNAKLAR

[1] Kuzu, E. G., (2013). Yıldız Şale Kasr-ı Hümayunu Üst Kat Oda ve Salonlarındaki Mobilyalar, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[2] Küçükerman, Ö., (1985). Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi, Apa Ofset Basımevi Sanayi ve Ticaret A.Ş., İstanbul.

[3] Yılmaz, F. Y., (2005). Batı Tarzı Saray Mobilyasında Osmanlı Kimliği, T.B.M.M Milli Saraylar Daire Başkanlığı Yayını, İstanbul.

[4] Günay, R., (1989). Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

[5] Ekinci, Z., (2005). Bir Konağın Kurgusu - Anadolu Türk Evi Geleneğinde Birgi Örneği ve Sandıkoğlu Konağı, Yapı Yayınları, İstanbul.

[6] Kuban, D., (1995). Türk "Hayat"lı Evi, Mısırlı Matbaacılık A.Ş., İstanbul.

[7] Arseven, C. E., (1983). Sanat Tarihi Ansiklopedisi, cilt IV, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

[8] Akkoyunlu, Z., (1989). Geleneksel Urfa Evlerinin Mimari Özellikleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1060, Ankara.

[9] Ünlüdil, S., (2005). Geleneksel Divriği Evlerinde Ahşap Süslemeli Tavanlar, Yüksek Lisans Tezi, EÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

[10] Şenol, S., (2007). Anadolu Türk Konut Mimarisinde Divriği Evleri, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Sivas.

[11] Sakaoğlu, N., (1978). Divriği'de Ev Mimarisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, 274, İstanbul.

[12] Arseven, C. E., (1983). Sanat Tarihi Ansiklopedisi, cilt V, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

[13] Eldem, S. H., (1987). Türk Evi Osmanlı Dönemi, cilt III, Türkiye Anıt, Çevre, Turizm Değerlerini Koruma Vakfı, Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., İstanbul.

[14] Kuban, D., (1982). Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

[15] İmamoğlu, V., (1992). Geleneksel Kayseri Evleri, LAGA Basım-Yayın Ltd. Şti., Ankara.

[16] Arseven, C. E., (1966). Sanat Tarihi Ansiklopedisi, cilt III, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

[17] Arseven, C. E., (1957). Sanat Tarihi Ansiklopedisi, cilt II, Maarif Basımevi, İstanbul.

[18] Eldem, S. H., (1984). Türk Evi Osmanlı Dönemi, cilt I, Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş, İstanbul.

[19] Sayan, Y., (1997). Uşak Evleri, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

[20] Esin, E., vd., (2008). Sadullah Paşa ve Yalısı: Bir Yapı Bir Yaşam, YEM Yayınları, İstanbul.

[21] Yavaş, G., (2016). İç Anadolu Bölgesi Ağızlarında Ev, Mutfak, Tarım ve Hayvancılık Terimleri Sözlüğü, İKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

[22] Bektaş, C., (1996). Türk Evi, Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti., İstanbul.

[23] Çevrimli, N., (2014). "Vakfiyelere Göre 15.-19. yüzyıllarda İstanbul'da Ev Tanımlarına İlişkin Bir Değerlendirme", Turkish Studies, 9(10):315-333.

[24] Esmer, M. A., (1992). Avanos'un Eski Türk Evleri, Kültür Bakanlığı Yayını, 1351, Ankara.

[25] Zeren, L., (1955). Ocaklar (Şömineler), Pulhan Matbaası, İstanbul.

[26] Topkapı Sarayı Müzesi, Valide Sultan Dairesi, https://topkapisarayi.gov.tr/tr/content/valide-sultan-dairesi, 22 Eylül 2018.

[27] Rıfat, M., İstanbul Şehir Üniversitesi e-arşiv, Mihran Matbaası, 1303/1887, http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/handle/11498/6838, 4 Aralık 2017.

[28] Binici, Y., (2002). "Geleneksel Kayseri Yapılarında Isıtma ve Havalandırma", VI. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyum Bildirileri, 8-10 Nisan 2002, Kayseri.

[29] Demiraslan, D., Aytöre, O. S. S., «Türkiye'de Oturma Mobilyası: Batılılaşma ve Değişim,» Arredamento Mimarlık, no. 100+85, pp. 119-123, Kasım 2005.

[30] Planlama ve Mühendislik Ltd. Şti., (2012). Germir (Kayseri) Koruma Amaçlı İmar Planı Açıklama Raporu ve Plan Notları, Ankara.

[31] TBMM Kütüphanesi Açık Erişim Sistemi, Son Teşkilatı Mülkiyede Köylerimizin Adları, https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/94, 16 Kasım 2017.

[32] Kiepert, R., The New York Public Library Digital Collections, https://digitalcollections.nypl.org/items/95d04112-04fd-4164-e040-e00a18067503, 22 Şubat 2017.

[33] Index-Anatolicus, Türkiye Yerleşim Birimleri Envanteri, http://www.nisanyanmap.com/?yer=20145&z=13&mt=Karma, 16 Kasım 2017.

[34] Balta, E. ve Kappler, M., (2008). "Proceedings of the First International Conference on Karamanlidika Studies", Cries and Whispers in Karamanlidika Books, 11-13 Eylül 2008, Nicosia.

[35] Eravşar, O., (2000). Seyahatnamelerde Kayseri, Kayseri Ticaret Odası, Kayseri.

[36] Umar, B., (1993). Türkiye'deki Tarihsel Adlar, İnkilap Kitapevi, İstanbul.

[37] Matossian, K. M., (2007). Anlatılar ve Fotoğraflarla 1914 Öncesi Ermeni Köy Hayatı, Aras Yayıncılık, İstanbul.

[38] Penoni, F., (2015). Armenian Religious Architecture in the late 19th early 20th century Kayseri: Spatial and cultural Cleansing, Sabancı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

[39] Nikolaos, R., (1856). Kapadokika (Καππαδοκικά), Anatoli Matbaası, İstanbul.

[40] Ioannidis, I., (1896). Kaisareia Metropolitleri ve Malumatı Mutenebbia, Der Saadet Aleksandros Nomismatidis Matbaası , İstanbul.

[41] Kottua, S., (2017). Ένα δένδρο με πολύ απλωμένα κλαδιά, Küçük Asya Araştırmaları Merkezi, Atina.

[42] Sözlü Gelenek Arşivi (Αρχείο Προφορικής Παράδοσης), Kermira (Κερμίρα) dosyası: ΚΑΠ 85-88., Atina: Küçük Asya Araştırma Merkezi [KAAM] / Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών.

[43] Nakracas, G., (2000). Anadolu ve Rum Göçmenlerin Kökeni, Belge Yayınları, Selanik.

[44] The Refugees of Asia Minor, Chronicle of Kermira (in Greek) by Sofia Kottou, https://www.theopavlidis.com/AsiaMinor/index.htm, 22 Kasım 2017.

[45] Çayırdağ, M., (2010). "Evliya Çelebi'ye göre Kayseri", Kayseri Ansiklopedisi, Kayseri Büyük Şehir Belediyesi Kültür Yayınları, (76): 282-285.

[46] Korat, G., (2000). "Mezattaki Kasaba Germir", Agos Gazetesi, 245, İstanbul.

[47] Hamilton, W. J., (2013). Küçük Asya, Midas Yayın, Ankara.

[48] Cömert, H., (1993). Kayseri'de İlk Nüfus Sayımı 1831, İl Kültür Müdürlüğü, Kayseri.

[49] Yinanç, R., Elibüyük, M., (2009). Kayseri İli Tahrir Defterleri, cilt I, Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Yayın No: 65a.

[50] İlter, F., (1988). "XIX. Yüzyıl Osmanlı Dönemi Mimarlığı'nda Kayseri Yöresi Hıristiyan Yapıları: Germir ve Endürlük Kiliseleri", Belleten, 52, (205): 1663-1713.

[51] Cuinet, V., (1892). La Turquie d'Asie, Ernest Leroux Yayınevi, Paris.

[52] Güngör Açıkgöz, Ş., (2007). Kayseri ve Çevresindeki 19. Yüzyıl Kiliseleri ve Korunmaları İçin Öneriler, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

[53] Turan, O., (1948). "Celâleddin Karatay, Vakıfları ve Vakfiyeleri", Belleten, 12, (45): 109.

[54] Çokona, A., (2016). 20.Yüzyıl Başlarında Anadolu ve Trakya'daki Rum Yerleşimleri, Literatür Yayıncılık, İstanbul.

[55] Cömert, H., (2014). Germir, Mazaka Yayıncılık, Kayseri.

[56] Yılmaz, A., (2016). Ermeni ve Rum Kültür Varlıklarıyla Kayseri=Kayseri: With its Armenian and Greek Cultural Heritage, Hrant Dink Vakfı (HDV) Yayınları, İstanbul.

[57] Kayseri Büyükşehir Belediyesi 3 Boyutlu Coğrafi Bilgi Sistemleri (CitySurf Globe v4.2.51), Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi.

[58] Gökdağ, F., (2010). Kayseri Ansiklopedisi, cilt II, İstanbul: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.

[59] Germir Mahallesi, Melikgazi, Kayseri, https://www.google.com/maps/place/Germir+Mahallesi, 9 Kasım 2018.

[60] Faroqhi, S., (2007). Orta Halli Osmanlılar, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

[61] Keskin M. ve Hülagü, M. M., (2007). Geçmişteki İzleriyle Kayseri, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

[62] İmamoğlu, V., (1996). "20.Yüzyılın İlk Yarısında Kayseri Kenti: Fiziki Çevre ve Yaşam", I. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri,11-12 Nisan 1996, Kayseri.

[63] Yetkin, N., (2007). 136 Numaralı Tahrir Defterine Göre XVI. Yüzyıl Sonlarında Kayseri, Yüksek Lisans Tezi, GÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

[64] Plan ve Proje Müdürlüğü Arşivi, Kayseri: Melikgazi Belediyesi, 2018.

[65] Güney, E., (1995). "Nevşehir Köylerinde Beziryağı Üretimi", Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi, 18, (205).

[66] Özbek, Y., Arslan, C., (2008). Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, cilt II, Kayseri Büyük Şehir Belediyesi, Kayseri.

[67] Varlık, M., B., "Hocam İnecek Var/Germir", Odtü'lüler Bülteni, no. 153, pp. 28-30, Haziran-Temmuz 2006.

[68] Tanış, Ö., (2006). Germir Kiliseleri ve Panagia "Kimisis -Tis Theotoku" Kilisesinin Günümüz Koşullarında Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, MSGSU Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[69] Önder, A., (2012). Germir Geleneksel Kayseri Mahalleleri, Kayseri Büyük Şehir Belediyesi, KUDEB, Kayseri.

[70] Balta, E., (2008). "The Underground Rock-Cut Winepresses of Cappadocia", Journal of Turkish Studies: In Memoriam Şinasi Tekin III, 32, (1):61-88.

[71] İmar ve Şehircilik Şube Müdürlüğü Arşivi, (2017). Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.

[72] Arseven, C. E., (1958). Sanat Tarihi Ansiklopedisi, cilt I, Maarif Basımevi, İstanbul.

[73] Bolak Hisarlıgil B., (2007). Yer"leşmenin Düş(üm)lenmesi: Geleneksel Anadolu Yerleşmelerinde "Ara"lar, Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[74] Manioğlu M., (1990). "Eski Kayseri Evinde Taşın Kullanımı", İlgi Dergisi, (61): 8-11.

[75] Gündüz, B., (2011). Kayseri İli Germir Mahallesi Köseoğlu Konağı Restorasyon Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, GÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

[76] Çeri Temel, E., (1999). 19. Yüzyıl Anadolu Türk Resmi ve Kayseri Örnekleri, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

[77] Kayseri Zambak Gazetesi, Kültür Sanat, 23 Kasım 2004, p.6

[78] Kayseri il haritası, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kayseri_(tr).svg, 9 Kasım 2018.

[79] Çabuk, S. Demir, K., (2013). "Osmanlı Kentlerinde Mahalleleri Mekansallaştırılabilmesi İçin Bir Yöntem Denemesi: Kayseri Örneği", Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 1, (3): 135-153.

[80] Çelebi, Ç. L., (2017). "Konut ve Göç: 19. yüzyil Kayseri Rum Evleri", Tarih İncelemeleri Dergisi, 32, (1): 17-45.

[81] Ünlüdil, S., Kişisel Fotoğraf Arşivi, Kayseri.

[82] Hasol, D., (1979). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, II. Baskı, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

[83] Devellioğlu, F., (2001). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitabevi, Ankara.

[84] Çapa, M., (1990). "Yunanistan'dan Gelen Göçmenlerin İskanı", Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 2, (5): 49-69.

[85] Kars, Z., (2004). "Ankara'nın Başkent Olduğu Yıllardaki Eğitim, Sağlık ve Sosyal Durumu Üstüne", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 10, (58): 105-127.

[86] Keskin, M., (1998). "II. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri", 1247-1277 Tarihli (Kayseri) Müfredat Defterine Göre Kayseri ve Tabi Yerleşim Yerlerinde Nüfus Dağılımı (1831-1860), Kayseri, 16-17 Nisan 1998.

[87] Akın, F., Türkler ve Ermeniler, Tarih Boyunca Türk-Ermeni İlişkileri, http://turksandarmenians.marmara.edu.tr/tr/1863, 8 Ekim 2018.

[88] Simeon, P., (2007). Polonyalı Bir Seyyahın Gözünden 16. Asır Türkiye'si, Kesit Yayınları, İstanbul.

[89] Bakar, B., (2009). Ermeni Tehciri, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.

[90] Umar, B., (2002). Yunanlıların ve Anadolu Rumlarının Anlatımıyla İzmir Savaşı, İnkilap Kitapevi, İstanbul.

[91] Tuzcu, A., (2000). "III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri", 19. Yüzyılın Başlarından 20. Yüzyılın İlk Çeyreğine Seyyahların Gözüyle ve Konsolosluk Raporlarında Kayseri'nin İktisadi Yapısı, Kayseri, 06-07 Nisan 2000.

[92] Baytop, T., (2007). Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

[93] Çağbayır, Y., (2007). Ötüken Türkçe Sözlük, Ötüken Neşriyat , İstanbul.

[94] Keyder, Ç., (2014). Türkiye'de Devlet ve Sınıflar, İletişim Yayınları, İstanbul.

[95] Şanal, M., (2011). “Atatürk Döneminde Kayseri Halkevi Tarafından Düzenlenen Köy Gezileri”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (31):299-315.

[96] Yörük, D., (2013). “H.1259/ M.1843 Tarihli Cizye Defterlerine Göre Kayseri’de Rum ve Ermeniler”, Journal of Turkish Studies, 8(11):439-466.

[97] Çoruhlu Y., (1995). Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi, Seyran Yayınları, İstanbul.

[98] Sevinçtav Kanlıçay, S., (2010). Barok-Rokoko Yorumlu 18. Yüzyıl İstanbul Çeşmelerinde Kompozisyon, Motif ve Terimler (1740-1797), Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[99] Kılıçkan, H., (2015). Tarih Boyunca Bezeme Sanatı ve Örnekleri, İnkilap Kitapevi, İstanbul.

[100] Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Arşivi, Kayseri: Develi Belediyesi, Melikgazi, 2018.

[101] İmamoğlu İ., (2010). Gesi Evleri Mimar Sinan'ın Yetiştiği Yöredeki Köyler ve Geleneksel Evler, Kayseri Büyük Şehir Belediyesi, Kayseri.

EK-A

KURUM VE KİŞİLERE AİT ARŞİV BELGELERİ

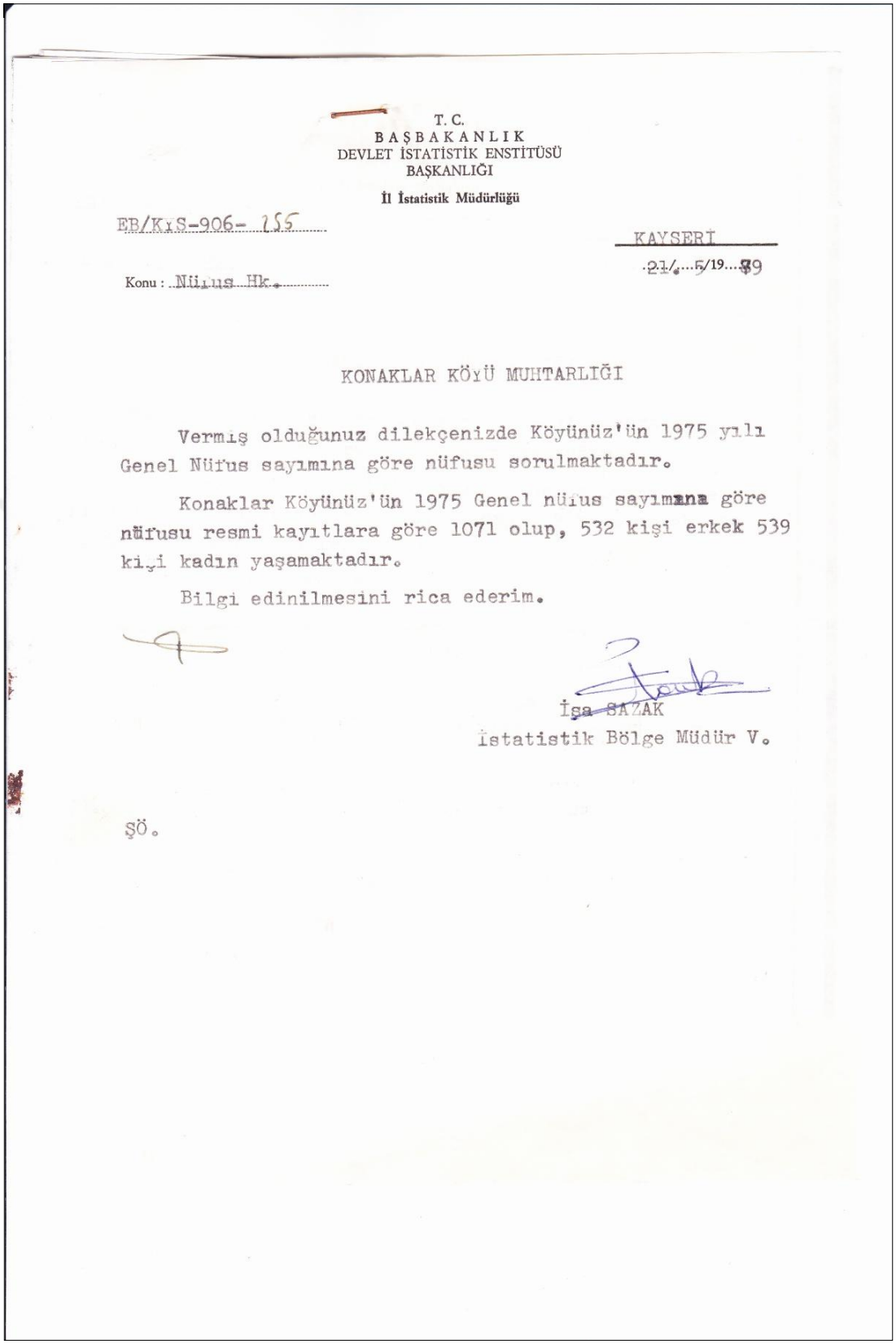

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ
BAŞKANLIĞI
İl İstatistik Müdürlüğü

EB/KYS-906- 155

KAYSERİ
21/...5/19...79

Konu : Nüfus Hk.

KONAKLAR KÖYÜ MUHTARLIĞI

Vermiş olduğunuz dilekçenizde Köyünüz'ün 1975 yılı Genel Nüfus sayımına göre nüfusu sorulmaktadır.

Konaklar Köyünüz'ün 1975 Genel nüfus sayımına göre nüfusu resmi kayıtlara göre 1071 olup, 532 kişi erkek 539 kişi kadın yaşamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

İsa SAZAK
İstatistik Bölge Müdür V.

ŞÖ.

Şekil A. 1 Konaklar Köyü'nün 1975 yılındaki genel nüfus sayımı hakkındaki bilgiler, 21.05.1979

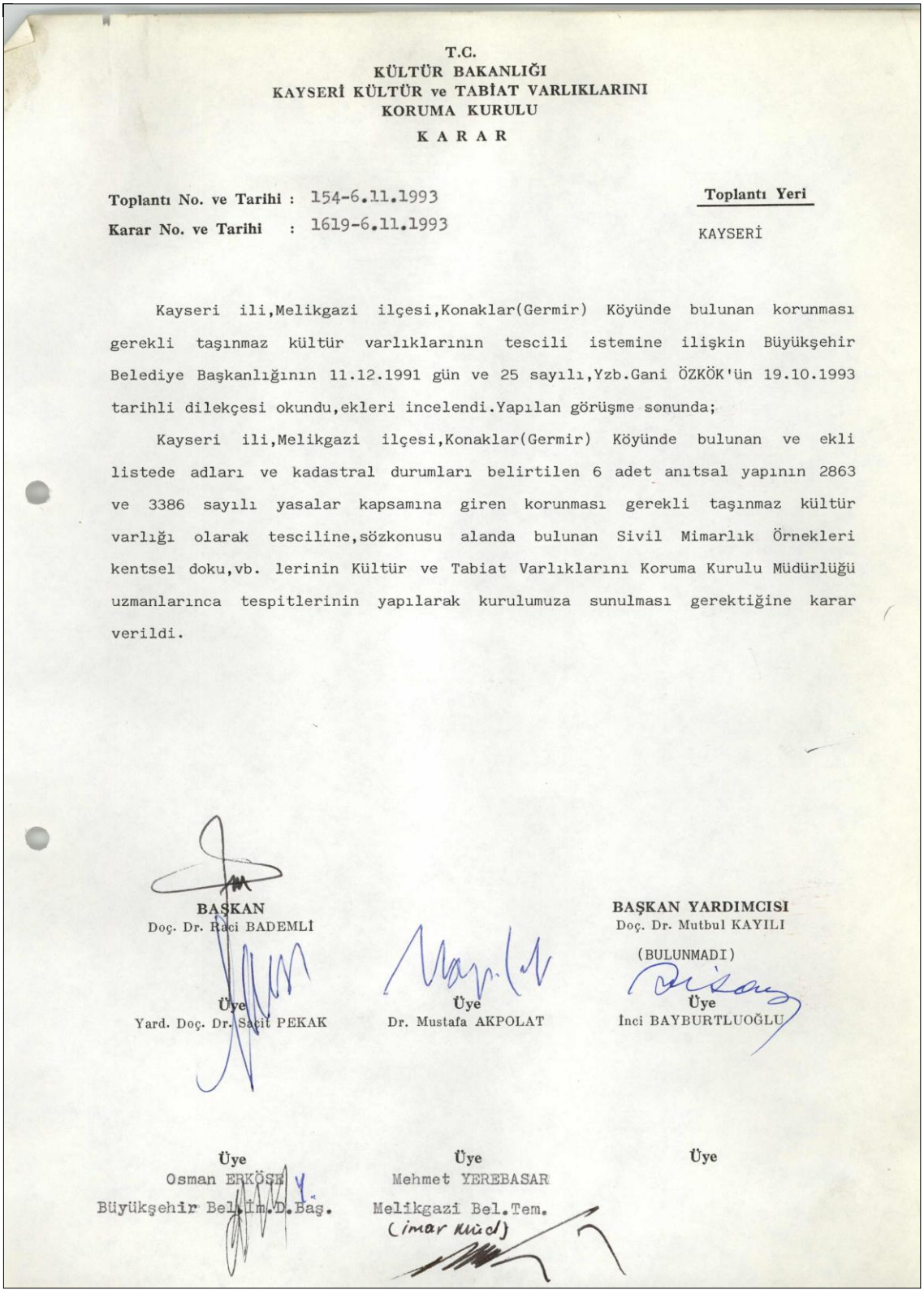

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KAYSERİ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 154-6.11.1993
Karar No. ve Tarihi : 1619-6.11.1993

Toplantı Yeri
KAYSERİ

Kayseri ili,Melikgazi ilçesi,Konaklar(Germir) Köyünde bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının tescili istemine ilişkin Büyükşehir Belediye Başkanlığının 11.12.1991 gün ve 25 sayılı,Yzb.Gani ÖZKÖK'ün 19.10.1993 tarihli dilekçesi okundu,ekleri incelendi.Yapılan görüşme sonunda;

Kayseri ili,Melikgazi ilçesi,Konaklar(Germir) Köyünde bulunan ve ekli listede adları ve kadastral durumları belirtilen 6 adet anıtsal yapının 2863 ve 3386 sayılı yasalar kapsamına giren korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tesciline,sözkonusu alanda bulunan Sivil Mimarlık Örnekleri kentsel doku,vb. lerinin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca tespitlerinin yapılarak kurulumuza sunulması gerektiğine karar verildi.

BAŞKAN
Doç. Dr. Raci BADEMLİ

BAŞKAN YARDIMCISI
Doç. Dr. Mutbul KAYILI
(BULUNMADI)

Üye
Yard. Doç. Dr. Saçit PEKAK

Üye
Dr. Mustafa AKPOLAT

Üye
İnci BAYBURTLUOĞLU

Üye
Osman ERKÖSE
Büyükşehir Bel.İm.D.Baş.

Üye
Mehmet YEREBASAR
Melikgazi Bel.Tem.
(imar Müd.)

Üye

Şekil A. 2 Konaklar (Germir) Köyü'nde bulunan 6 adet anıtsal yapının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi hakkındaki karar, 06.11.1993

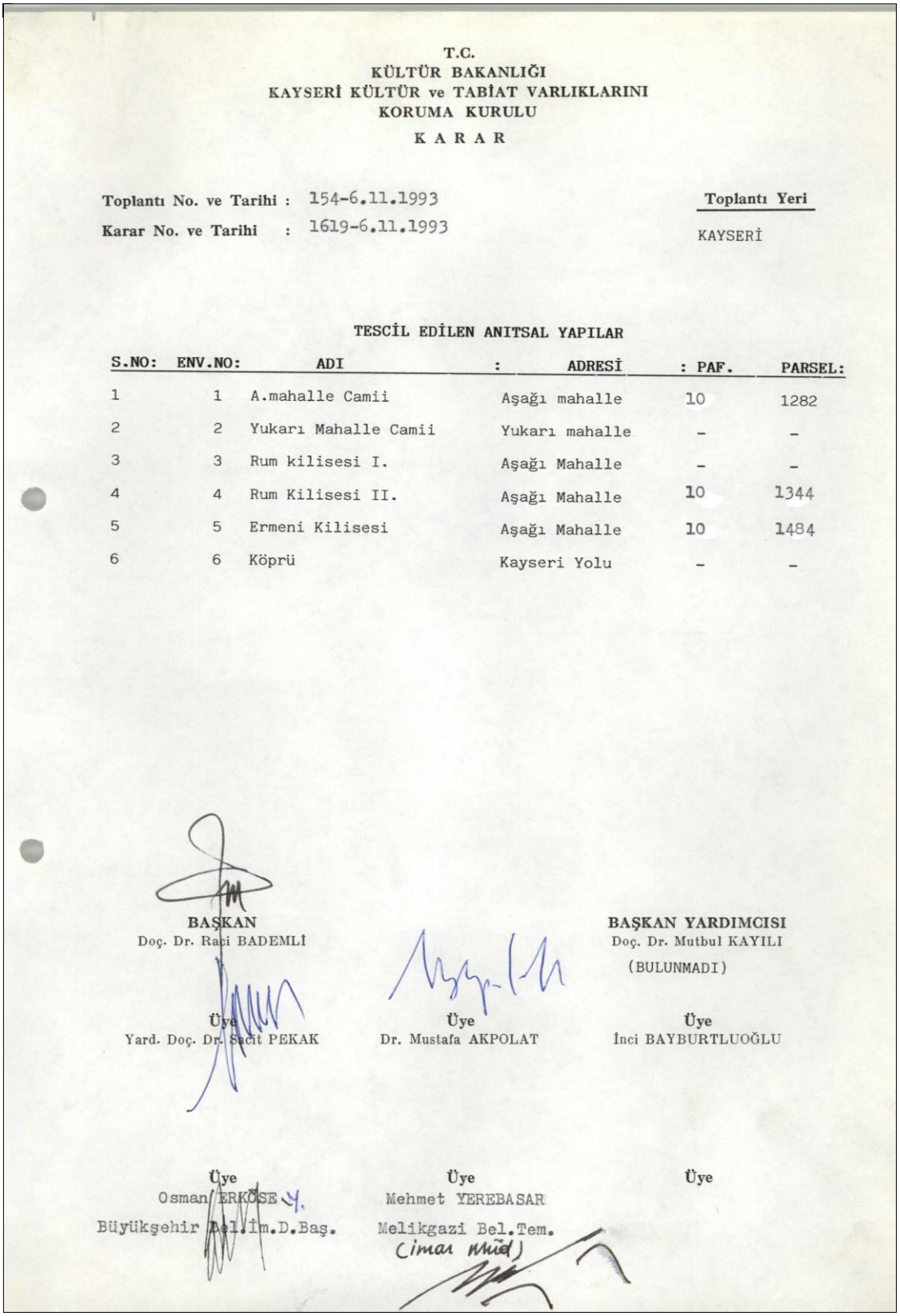

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KAYSERİ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 154-6.11.1993
Karar No. ve Tarihi : 1619-6.11.1993

Toplantı Yeri
KAYSERİ

TESCİL EDİLEN ANITSAL YAPILAR

S.NO:	ENV.NO:	ADI	ADRESİ	PAF.	PARSEL:
1	1	A.mahalle Camii	Aşağı mahalle	10	1282
2	2	Yukarı Mahalle Camii	Yukarı mahalle	-	-
3	3	Rum kilisesi I.	Aşağı Mahalle	-	-
4	4	Rum Kilisesi II.	Aşağı Mahalle	10	1344
5	5	Ermeni Kilisesi	Aşağı Mahalle	10	1484
6	6	Köprü	Kayseri Yolu	-	-

BAŞKAN
Doç. Dr. Raci BADEMLİ

BAŞKAN YARDIMCISI
Doç. Dr. Mutbul KAYILI
(BULUNMADI)

Üye
Yard. Doç. Dr. Sacit PEKAK

Üye
Dr. Mustafa AKPOLAT

Üye
İnci BAYBURTLUOĞLU

Üye
Osman ERKÖSE
Büyükşehir Bel.İm.D.Baş.

Üye
Mehmet YEREBASAR
Melikgazi Bel.Tem.
(imar müd.)

Üye

Şekil A. 3 Konaklar (Germir) Köyü'nde korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen anıtsal yapıların listesi, 06.11.1993

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KAYSERİ KÜLTÜR ve TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

Belediye

K A R A R

Toplantı No ve Tarihi :156-24.12.1993
Karar No ve Tarihi :1643-24.12.1993

Toplantı Yeri

NEVŞEHİR

Kayseri ili,Melikgazi ilçesi,Aydınlar ve Konaklar (Germir) Köylerinin Sit Alanı sınırlarının belirlenmesi istemine ilişkin Büyükşehir Belediye Başkanlığının 11.12.1991 gün ve 10 25 sayılı yazısı okundu,ekleri incelendi. Yapılan görüşme sonunda;

Kayseri ili,Melikgazi ilçesi,Aydınlar (Tavlusun) ve Konaklar (Germir) köylerinin,Sivil Mimarlık örnekleri ve Anıtsal Yapılarının yoğunluğu nedeniyle karar eki 1/5000 ölçekli haritada sınırları işaretli alanın Kentsel Sit Alanı olarak tesciline,bu alanda sivil mimarlık örnekleri,bezirhane vb,korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları tespitinin Koruma Amaçlı İmar Planında yapılarak kurulumuza sunulmasına;

Karar eki 1/5000 ölçekli haritalarda sınırları işaretli alanın tarımsal niteliği korunacak II.Derece Doğal Sit Alanı olarak tesciline karar verildi.

BAŞKAN
Doç. Dr. Raci BADEMLİ

BAŞKAN YARDIMCISI

Üye
Yard.Doç.Dr.Sadit PEKAK

Üye
Dr.Mustafa AKPOLAT

Üye
İnci BAYBURTLUOĞLU

Üye
Ahmet ERBAŞ
(B.Şehir Bel.Tem.)

Üye

Üye

Şekil A. 4 Konaklar (Germir) ve Aydınlar (Tavlusun) Köylerinin Kentsel ve II. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmesi hakkındaki karar, 24.12.1993

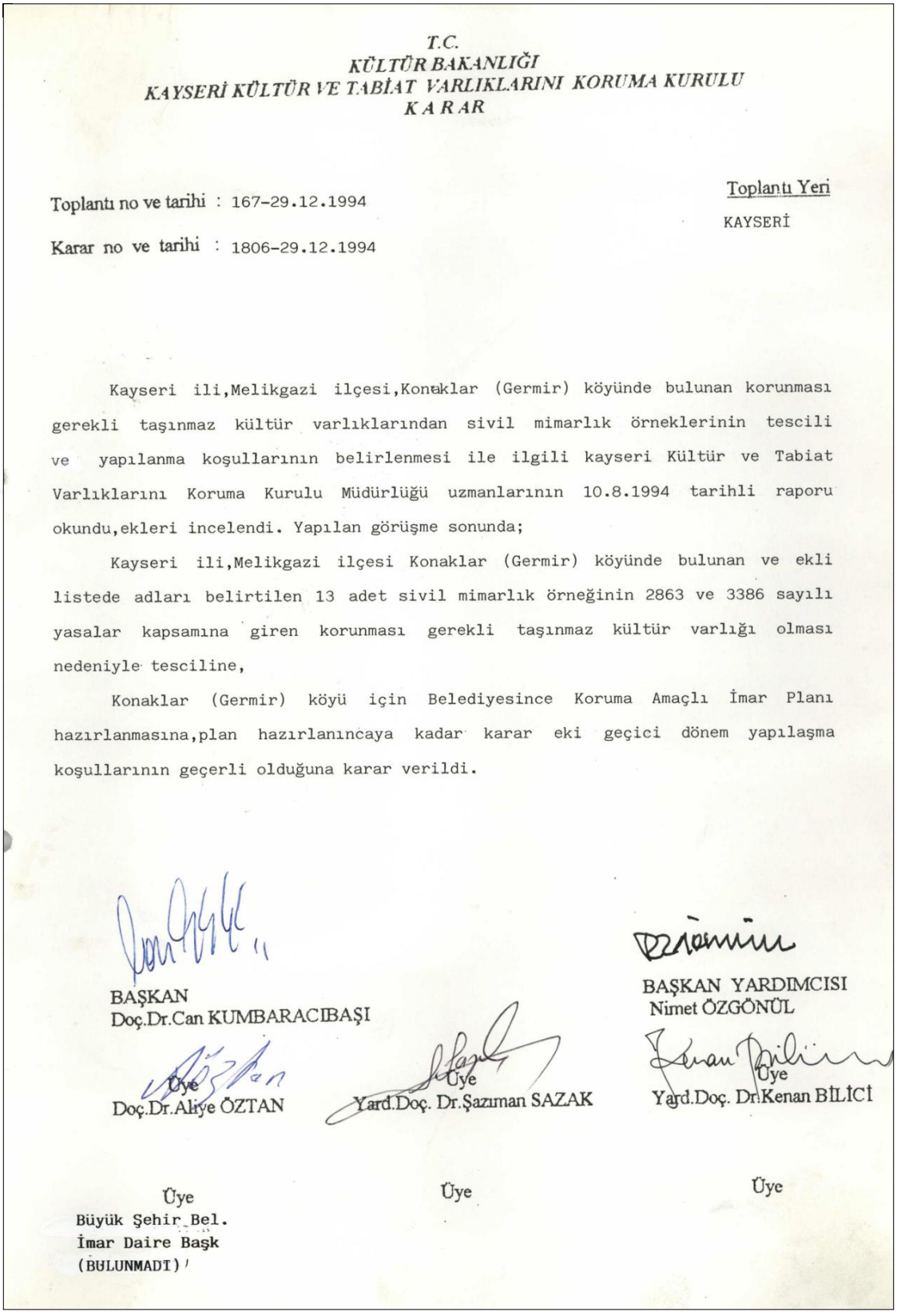

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KAYSERİ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KURULU
K A R A R

Toplantı no ve tarihi : 167-29.12.1994

Karar no ve tarihi : 1806-29.12.1994

Toplantı Yeri
KAYSERİ

Kayseri ili,Melikgazi ilçesi,Konaklar (Germir) köyünde bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarından sivil mimarlık örneklerinin tescili ve yapılanma koşullarının belirlenmesi ile ilgili kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü uzmanlarının 10.8.1994 tarihli raporu okundu,ekleri incelendi. Yapılan görüşme sonunda;

Kayseri ili,Melikgazi ilçesi Konaklar (Germir) köyünde bulunan ve ekli listede adları belirtilen 13 adet sivil mimarlık örneğinin 2863 ve 3386 sayılı yasalar kapsamına giren korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olması nedeniyle tesciline,

Konaklar (Germir) köyü için Belediyesince Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanmasına,plan hazırlanıncaya kadar karar eki geçici dönem yapılaşma koşullarının geçerli olduğuna karar verildi.

BAŞKAN
Doç.Dr.Can KUMBARACIBAŞI

BAŞKAN YARDIMCISI
Nimet ÖZGÖNÜL

Üye
Doç.Dr.Aliye ÖZTAN

Üye
Yard.Doç. Dr.Şazıman SAZAK

Üye
Yard.Doç. Dr.Kenan BİLİCİ

Üye
Büyük Şehir Bel.
İmar Daire Başk
(BULUNMADI)

Üye

Üye

Şekil A. 5 Konaklar (Germir) Köyü'nde bulunan 13 adet sivil mimarlık örneği yapının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmesi hakkındaki karar 29.12.1994

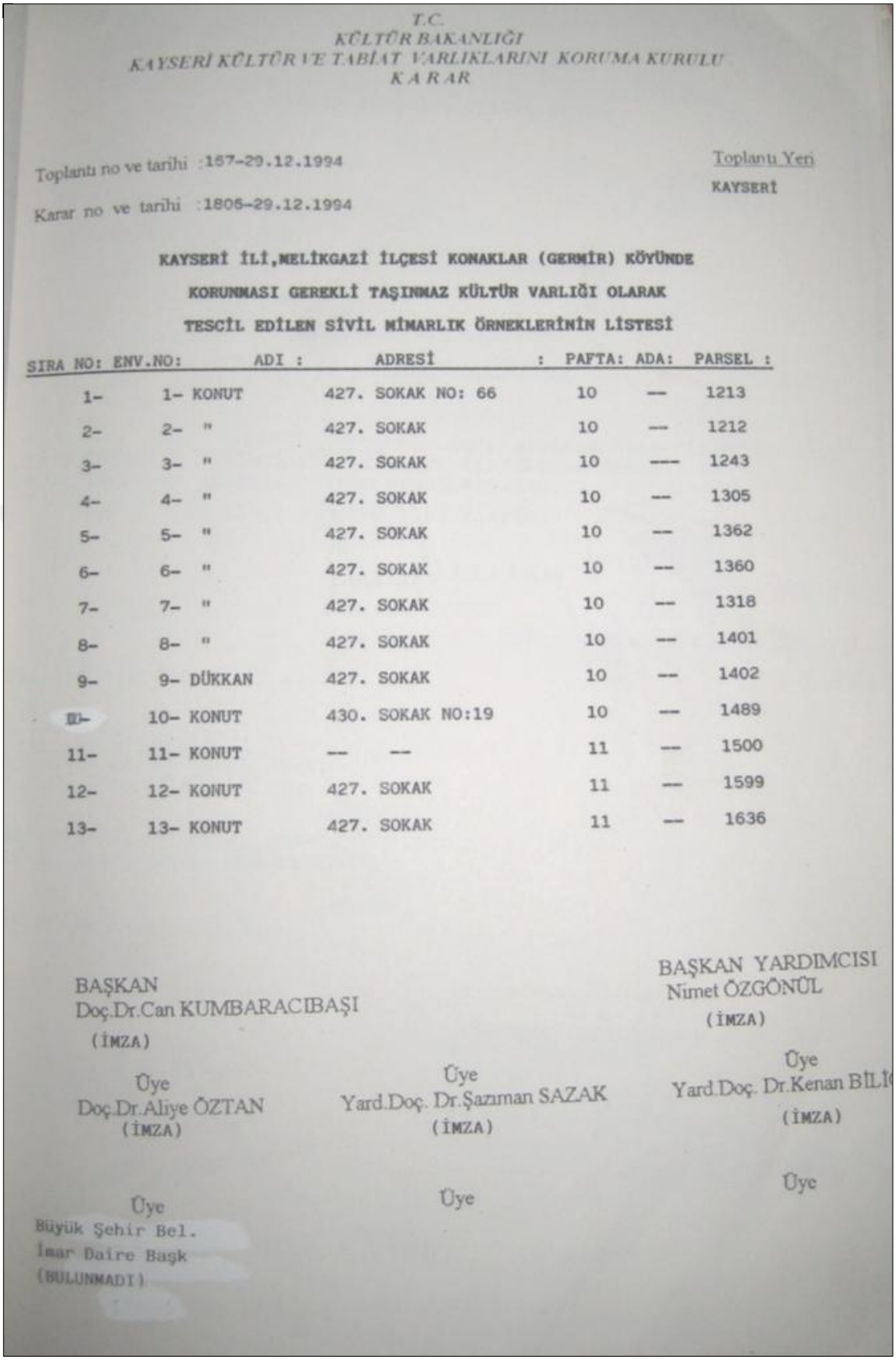

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
KAYSERİ KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KURULU
K A R A R

Toplantı no ve tarihi :167-29.12.1994
Toplantı Yeri
KAYSERİ
Karar no ve tarihi :1805-29.12.1994

KAYSERİ İLİ,MELİKGAZİ İLÇESİ KONAKLAR (GERMİR) KÖYÜNDE
KORUNMASI GEREKLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI OLARAK
TESCİL EDİLEN SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİNİN LİSTESİ

SIRA NO:	ENV.NO: ADI :	ADRESİ :	PAFTA:	ADA:	PARSEL :
1-	1- KONUT	427. SOKAK NO: 66	10	---	1213
2-	2- "	427. SOKAK	10	---	1212
3-	3- "	427. SOKAK	10	---	1243
4-	4- "	427. SOKAK	10	---	1305
5-	5- "	427. SOKAK	10	---	1362
6-	6- "	427. SOKAK	10	---	1360
7-	7- "	427. SOKAK	10	---	1318
8-	8- "	427. SOKAK	10	---	1401
9-	9- DÜKKAN	427. SOKAK	10	---	1402
10-	10- KONUT	430. SOKAK NO:19	10	---	1489
11-	11- KONUT	--- ---	11	---	1500
12-	12- KONUT	427. SOKAK	11	---	1599
13-	13- KONUT	427. SOKAK	11	---	1636

BAŞKAN
Doç.Dr.Can KUMBARACIBAŞI
(İMZA)

BAŞKAN YARDIMCISI
Nimet ÖZGÖNÜL
(İMZA)

Üye
Doç.Dr.Aliye ÖZTAN
(İMZA)

Üye
Yard.Doç. Dr.Şazıman SAZAK
(İMZA)

Üye
Yard.Doç. Dr.Kenan BİLİ
(İMZA)

Üye
Büyük Şehir Bel.
İmar Daire Başk
(BULUNMADI)

Üye

Üye

Şekil A. 6 Konaklar (Germir) Köyü'nde korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen sivil mimarlık örneklerinin listesi, 29.12.1994

AVRUPA KONSEYİ — DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ — D.K.V.K.E. — ANIT — ENVANTER NO: 3

TÜRKİYE — ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ — HARİTA NO: 30.0/C

İLİ: KAYSERİ — İLÇESİ: MELİKGAZİ — MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ: KONAKLAR (GERMİR) — KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3, ÇEVRESEL 1 2 3, Çevreye Aykırı

SOKAK VE KAPI NO: 427.Sok. — KADASTRO PAFTA: 10 ADA: PARSEL: 1243

ADI: Konut — YAPTIRAN: Belli değil — YAPAN: Belli değil — MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 19.yy.

YAPIM TARİHİ: Belli değil — KİTABE: Yok — VAKFİYE: Yok

GENEL TANIM:

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
X B ORTA	B	X B	X B	B X	B X	X B İZİ VAR
C PENA	X C	C	C	C X	C	C ÖNEMLİ

GÖZLEMLER:
Plan sisteminde bir değişiklik yoktur. Süslemeler oldukça kötü bir vaziyettedir.

BUGÜNKÜ SAHİBİ:
Özel şahıs

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:

YAPILAN ONARIMLAR:
Hiçbir onarıma rastlanılmamıştır.

AYRINTILI TANIM:
Binaya batı cephesinden iki kanatlı perçinli demirli bir kapıdan üç mahtla girilir. Girişte aralık mekanına açılan iki oda bulunmaktadır. İlk odada çok zengin ahşap işçiliği gözlenmektedir. Aralık mekandan sofaya girilir. Sofaya 5 oda açılmaktadır. Yukarıya taş bir merdivenle çıkılır. yine sofadan bodruma inilir.

Cephede girişte yuvarlak taş merdivenler bulunmaktadır. Pencereler 1/2 oranındadır.

Sofaya açılan bir odada ahşap bağdadi süslemeler mevcuttur. Girişteki odada ahşap göbekli bir tavan etrafında sarmal özellikli motifler ve salkımlar var. Yine aynı odada pirinç askılıklar mevcuttur. Şerbetliğin üstünde Neo-Klasik ve Barok tarza karışımı süslemeler gözükür.

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 23.12.94 gün ve 1806 sayılı kararı ekidir.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon
	Var	Var	Soba	Var

ORİJİNAL KULLANIMI: Konut

BUGÜNKÜ KULLANIMI: Konut

ÖNERİLEN KULLANIMI: Konut

HAZIRLAYANLAR: 6/8/1994
Osman FRAVDAR
Sanat Tarihçi
Nafi KIRAZ
Mimar

KONTROL EDEN: Osman FRAVDAR 6/8/1994
Sanat Tarihçi

YAYIN DİZİNİ:

Gıyasi ÖZTÜRK
Müdür V.

EKLER:

RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

G.E.E.A.Y.K. ONAYI NO.: / /19 / /19 / /19

Can Kurtbağaba

REVİZYON / /19

G.E.E.A. Y.K. KARARLARI

Şekil A. 7 Fırıncıoğlu Konağı'nın (Yapı No: 1) Tescil Fişi, 29.12.1994 (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 3, Envanter No: 3)

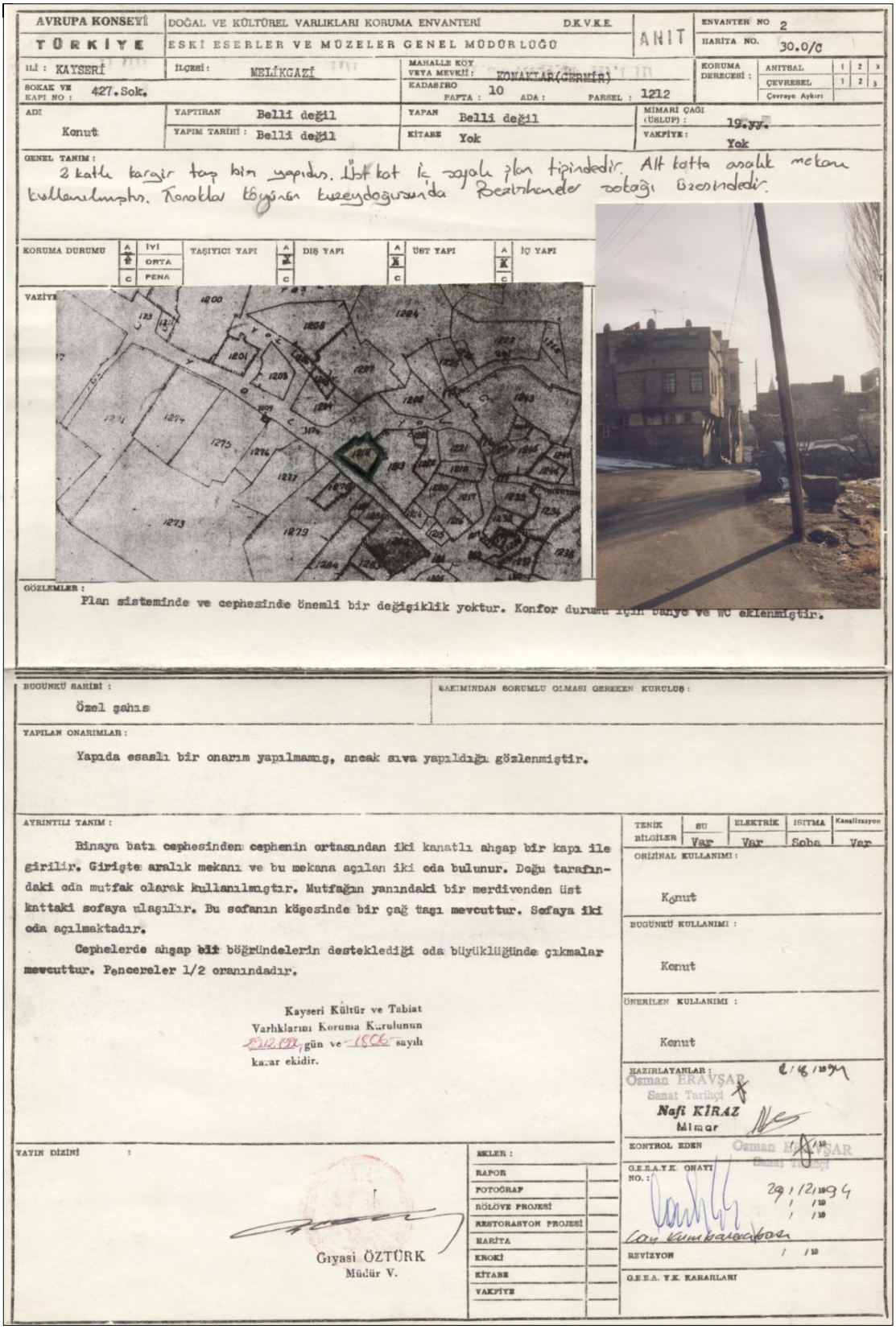

AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE

DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.
ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANIT

ENVANTER NO 2
HARİTA NO. 30.0/C

İLİ : KAYSERİ
İLÇESİ : MELİKGAZİ
MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ : KONAKLAR(GERMİR)
SOKAK VE KAPI NO : 427.Sok.
KADASTRO PAFTA : 10 ADA : PARSEL : 1212

KORUMA DERECESİ : ANITSAL 1 2 3 ; ÇEVRESEL 1 2 3 ; Çevreye Aykırı

ADI : Konut
YAPTIRAN : Belli değil
YAPIM TARİHİ : Belli değil
YAPAN : Belli değil
KİTABE : Yok
MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP) : 19.yy.
VAKFİYE : Yok

GENEL TANIM :
2 katlı kargir taş bina yapıdır. Üst kat iç sofalı plan tipindedir. Alt katta asalak mekan kullanılmıştır. Konaklar köyünün kuzeydoğusunda Bezirhaneler sokağı üzerindedir.

KORUMA DURUMU : A İYİ, B ORTA, C PENA
TAŞIYICI YAPI : A, B X, C
DIŞ YAPI : A, B X, C
ÜST YAPI : A, B X, C
İÇ YAPI : A X, B, C

VAZİYE

GÖZLEMLER :
Plan sisteminde ve cephesinde önemli bir değişiklik yoktur. Konfor durumu için banyo ve WC eklenmiştir.

BUGÜNKÜ SAHİBİ :
Özel şahıs

SAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :

YAPILAN ONARIMLAR :
Yapıda esaslı bir onarım yapılmamış, ancak sıva yapıldığı gözlenmiştir.

AYRINTILI TANIM :
Binaya batı cephesinden cephenin ortasından iki kanatlı ahşap bir kapı ile girilir. Girişte aralık mekanı ve bu mekana açılan iki oda bulunur. Doğu tarafındaki oda mutfak olarak kullanılmıştır. Mutfağın yanındaki bir merdivenden üst kattaki sofaya ulaşılır. Bu sofanın köşesinde bir çağ taşı mevcuttur. Sofaya iki oda açılmaktadır.

Cephelerde ahşap bir böğründelerin desteklediği oda büyüklüğünde çıkmalar mevcuttur. Pencereler 1/2 oranındadır.

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Korunma Kurulunun 29.12.1994 gün ve 1556 sayılı kararı ekidir.

Gıyasi ÖZTÜRK
Müdür V.

TEKNİK BİLGİLER : SU Var ; ELEKTRİK Var ; ISITMA Soba ; Kanalizasyon Var

ORİJİNAL KULLANIMI : Konut
BUGÜNKÜ KULLANIMI : Konut
ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut

HAZIRLAYANLAR : 29/12/1994
Osman ERAVŞAR
Sanat Tarihçi
Nafi KİRAZ
Mimar

KONTROL EDEN Osman ERAVŞAR Sanat Tarihçi

G.E.E.A.Y.K. ONAYI NO. : 29/12/1994

REVİZYON / /19

G.E.E.A. Y.K. KARARLARI

YAYIN DİZİNİ :

EKLER :
RAPOR
FOTOĞRAF
BÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

Şekil A. 8 Kemal Pehlivan Evi'nin (Yapı No: 3) Tescil Fişi, 29.12.1994 (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 2, Envanter No: 2)

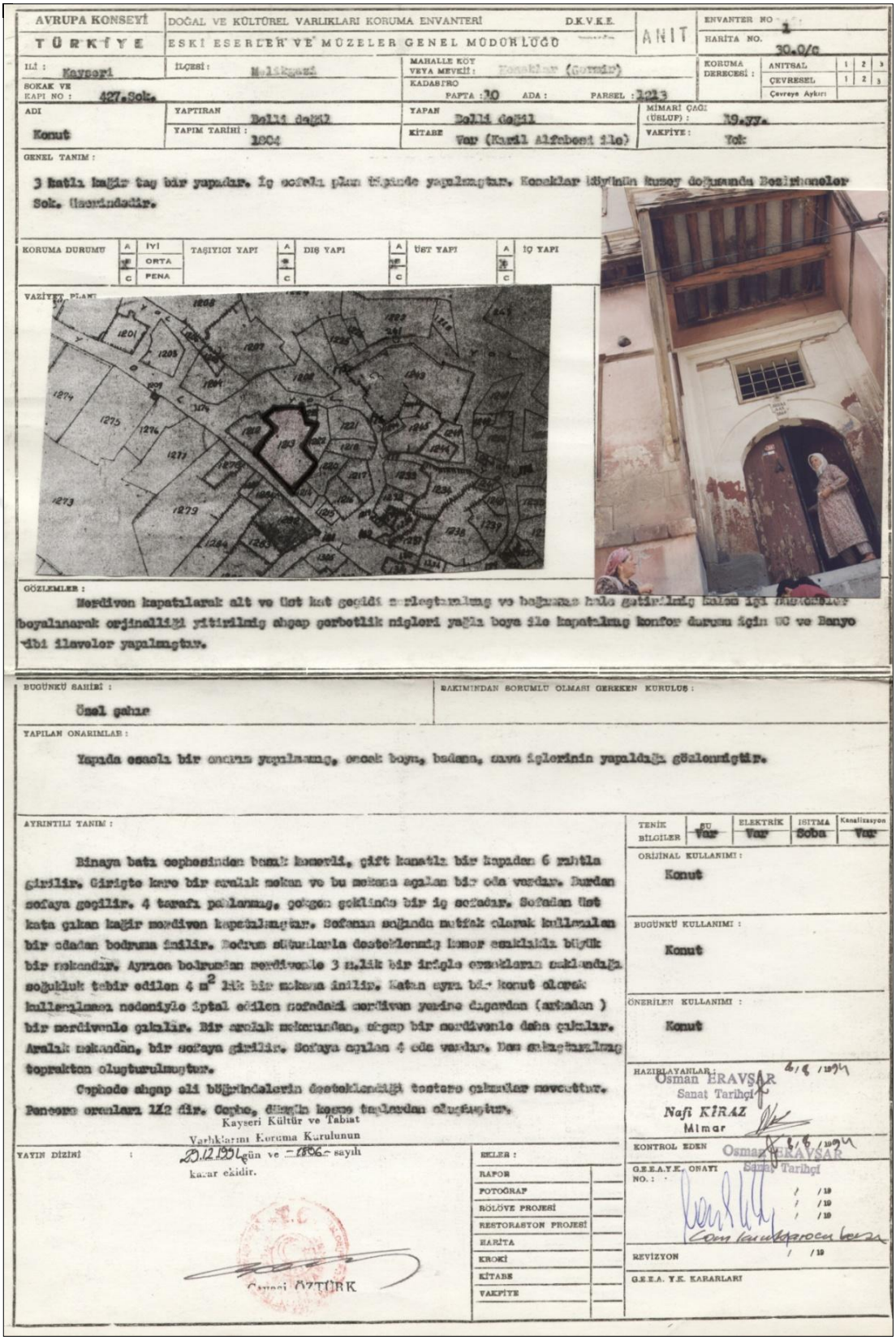

AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE
DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.
ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANIT
ENVANTER NO : 1
HARİTA NO. 30.O/c

İLİ : Kayseri
İLÇESİ : Melikgazi
MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ : Yeniköy (Gevrek)
SOKAK VE KAPI NO : 427.Sok.
KADASTRO PAFTA : 30 ADA : PARSEL : 1213
KORUMA DERECESİ : ANITSAL 1 2 3 / ÇEVRESEL 1 2 3 / Çevreye Aykırı

ADI : Konut
YAPTIRAN : Belli değil
YAPIM TARİHİ : 1904
YAPAN : Belli değil
KİTABE : Var (Kartl Alfabesi ile)
MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP) : 19.yy.
VAKFİYE : Yok

GENEL TANIM :

3 katlı kağir taş bir yapıdır. İç sofalı plan tipinde yapılmıştır. Yeniköy (Gevrek) ilçesinin kuzey doğusunda Bezirhaneler Sok. üzerindedir.

KORUMA DURUMU : A İYİ / B ORTA / C PEKİ
TAŞIYICI YAPI : A / B / C
DIŞ YAPI : A / B / C
ÜST YAPI : A / B / C
İÇ YAPI : A / B / C

VAZİYET PLANI

GÖZLEMLER :

Merdiven kapatılarak alt ve üst kat geçidi sağlaştırılmış ve bağımsız hale getirilmiş kalan iç mekanlar boyalanarak orjinalliği yitirilmiş ahşap şarbetlik nişleri yağlı boya ile kapatılmış konfor durumu için WC ve Banyo gibi ilaveler yapılmıştır.

BUGÜNKÜ SAHİBİ : Özel şahıs
BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :

YAPILAN ONARIMLAR :

Yapıda esaslı bir onarım yapılmamış, ancak boyu, badana, sıva işlerinin yapıldığı gözlenmiştir.

AYRINTILI TANIM :

Binaya batı cephesinden basık kemerli, çift kanatlı bir kapıdan 6 rahatla girilir. Girişte kare bir sekilik mekan ve bu mekana açılan bir oda vardır. Buradan sofaya geçilir. 4 taraflı pahlanmış, çokgen çeklinde bir iç sofadır. Sofadan üst kata çıkan kağir merdiven kapatılmıştır. Sofanın sağında mutfak olarak kullanılan bir odadan bodruma inilir. Bodrum sütunlarla desteklenmiş kemer sekilinde büyük bir mekandır. Ayrıca bodrumdan merdivenle 3 m.lik bir irtifa farkıyla ortadaki mekanla sağlıklı soğukluk tabir edilen 4 m^2 lik bir mekana inilir. Katın ayrı bir konut olarak kullanılması nedeniyle iptal edilen mefadaki merdiven yerine dışarıdan (arkadan) bir merdivenle çıkılır. Bir sekilik mekandan, ahşap bir merdivenle daha çıkılır. Aralık mekandan, bir sofaya girilir. Sofaya açılan 4 oda vardır. Dam mekanı kırma toprakten oluşturulmuştur.

Cephede ahşap eli bükündelerin desteklendiği tentene çıkmalar mevcuttur. Pencere oranları 1/2 dir. Cephe, düzgün kesme taşlardan oluşmuştur.

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 29.12.1994 gün ve 1806 sayılı kararı ekidir.

Cevdet ÖZTÜRK

TENİK BİLGİLER : SU Var / ELEKTRİK Var / ISITMA Soba / Kanalizasyon Var

ORİJİNAL KULLANIMI : Konut
BUGÜNKÜ KULLANIMI : Konut
ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut

HAZIRLAYANLAR : Osman ERAVŞAR, Sanat Tarihçi — 6/8/1994
Nafi KİRAZ, Mimar
KONTROL EDEN : Osman ERAVŞAR, Sanat Tarihçi — 8/8/1994

YAYIN DİZİNİ :

EKLER : RAPOR, FOTOĞRAF, RÖLÖVE PROJESİ, RESTORASYON PROJESİ, HARİTA, KROKİ, KİTABE, VAKFİYE

G.E.E.A.Y.K. ONAYI NO. : / /19 / /19 / /19
REVİZYON / /19
G.E.E.A. Y.K. KARARLARI

Şekil A. 9 Nuh Mehmet Deneme Evi'nin (Yapı No: 4) Tescil Fişi, 29.12.1994 (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 1, Envanter No: 1)

1251

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E		ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO
İLİ: KAYSERİ	İLÇESİ: MELİKGAZİ	MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) VEYA MEVKİİ:	KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 X; ÇEVRESEL 1 2 3; Çevreye Aykırı
CADDE / SOKAK		KADASTRO PAFTA : ADA :11294 PARSEL: 19-20	
ADI: KONUT	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP):
	YAPIM TARİHİ:	KİTABE:	VAKFİYE:

GENEL TANIM:

Konut niteliğindeki taşınmazın içerisine girilemediği için iç mekan analizi yapılamamıştır. Ancak taşınmazın, dışarıdan incelendiği kadarı ile düzgün kesme taştan yığma olarak bodrum + zemin + 1 kat olarak inşa edildiği ancak özgününde var olan 1. katın yıkılmış olduğu anlaşılmaktadır.

KORUMA DURUMU		TAŞIYICI YAPI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI		İÇ YAPI		SÜSLEME ELEMA.		RUTUBET		
	A İYİ		A		A		A		A		A		A	YOK
	B ORTA		B		B		B		B		B		B	İZİ VAR
	C FENA X		C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ

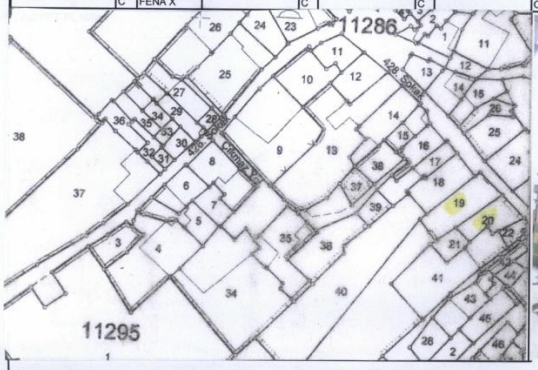

GÖZLEMLER:

BUGÜNKİ SAHİBİ	BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:
ÖZEL MÜLKİYET	MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:

Konut niteliğindeki taşınmazın içerisine girilemediği için iç mekan analizi yapılamamıştır. Ancak taşınmazın, dışarıdan incelendiği kadarı ile düzgün kesme taştan yığma olarak bodrum + zemin + 1 kat olarak inşa edildiği ancak özgününde var olan 1. katın yıkılmış olduğu anlaşılmaktadır. Yıkılan 1.kata ait eli böğründeler ile taşınan çıkmanın bir bölümü görülmektedir. Üç basamak ile yapının zemin koduna ulaşılmaktadır. Yapının, yerden yükseltilen ahşap tek kanatlı kapısı cepheden içeri doğru çekilmiş eyvan şeklindeki bölümde yer alır. Giriş kapsının üzerinde dikdörtgen formlu ve demir parmaklı aydınlık penceresi yer almaktadır. Taşınmazın giriş cephesinde yer alan üzeri ahşap kirişlemeli abbaradan avluya ulaşılmaktadır. Abbrada yer alan kapı yuvarlak kemerli ve ahşap iki kanatlıdır. Taşınmazın kuzey cephesi oldukça harap durumda olup bu cepheden mülk sahibinden edinilen bilgiye göre yıkılmış olan orta sofa etrafındaki odalar görülmektedir. Bu odaların girişleri kemerlidir. Taşınmazın mevcutta kullanılan pencereleri ½ oranlı, ahşap ve demir parmaklıdır.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKİ KULLANIMI: BOŞ

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 25.9../2014

Fatih ÇAPAR Sanat Tarihçisi

S. Kaan TAŞMEKTEPLİGİL Şehir Plancısı

YAYIN DİZİNİ:

ONANDI

Mehmet YILDIZ
Bölge Kurul Müdürü

Kayseri Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 20.11.14..Gün ve 2284..Sayılı kararı ekidir.

EKLER	
RAPOR	X
FOTOĞRAF	X
RÖLEVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA (Kadastral)	X
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
İMAR PLANI	

KONTROL EDEN: Mehmet YILDIZ Müdür 25.9.2014

K.K.V.K.B.K. ONAYI

NO.: ../..../2014 ../..../2014 ../..../2014

REVİZYON: ../..../2014

K.K.V.K.B.K. KARARLARI

Şekil A. 10 Mehmet İlhan Evi'nin (Yapı No: 5) Tescil Fişi, 20.11.2014

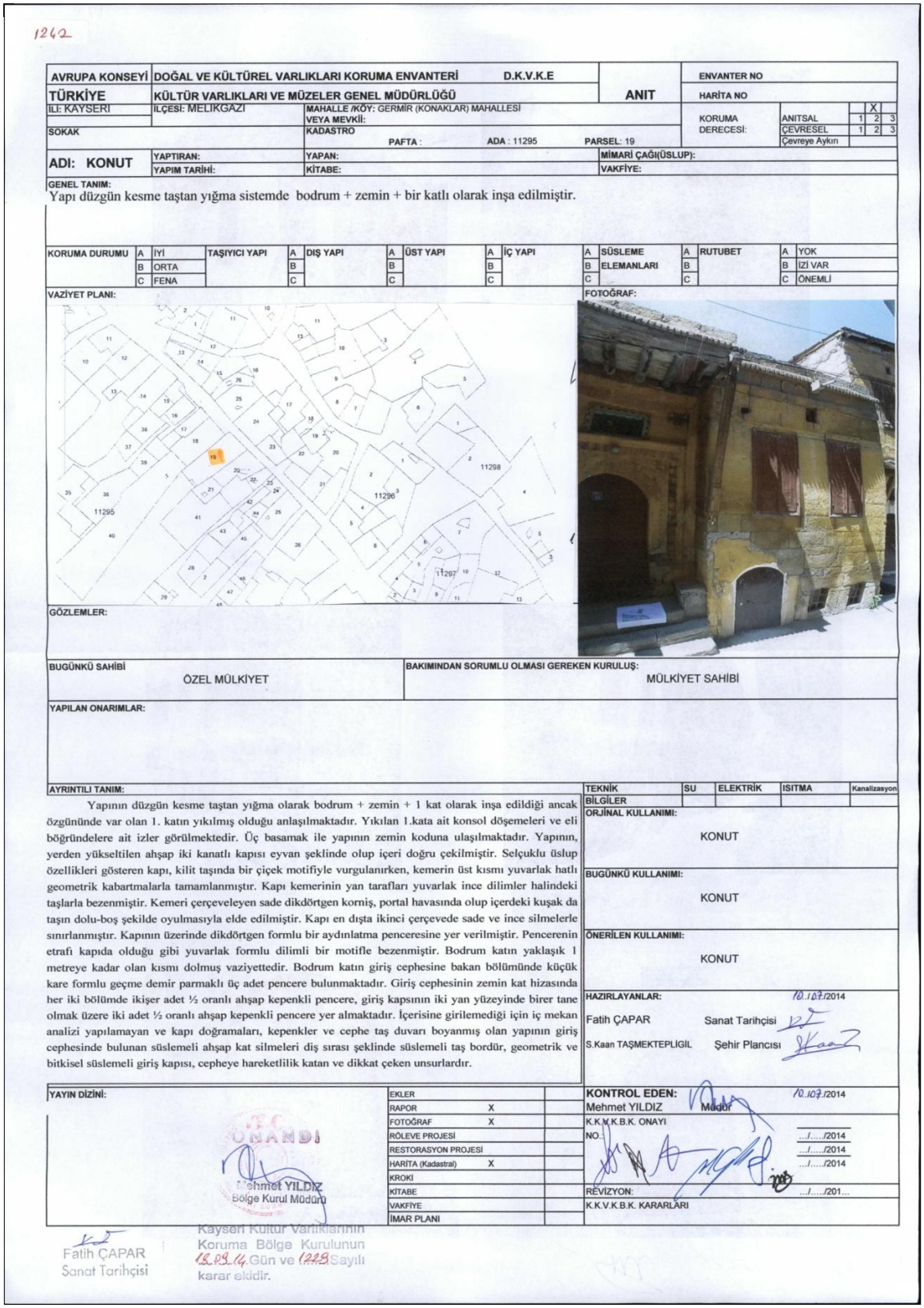

1242

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E		ANIT	ENVANTER NO			
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			HARİTA NO			
İLİ: KAYSERİ	İLÇESİ: MELİKGAZİ	MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) MAHALLESİ VEYA MEVKİİ:		KORUMA DERECESİ:	ANITSAL	1	2 X 3
SOKAK		KADASTRO PAFTA : ADA : 11295 PARSEL: 19			ÇEVRESEL	1	2 3
					Çevreye Aykırı		
ADI: KONUT	YAPTIRAN:	YAPAN:		MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP):			
	YAPIM TARİHİ:	KİTABE:		VAKFİYE:			

GENEL TANIM:
Yapı düzgün kesme taştan yığma sistemde bodrum + zemin + bir katlı olarak inşa edilmiştir.

KORUMA DURUMU			TAŞIYICI YAPI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI		İÇ YAPI		SÜSLEME ELEMANLARI		RUTUBET		YOK	
	A	İYİ		A		A		A		A		A		A		
	B	ORTA		B		B		B		B		B		B	İZİ VAR	
	C	FENA		C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ	

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER:

BUGÜNKÜ SAHİBİ	BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:
ÖZEL MÜLKİYET	MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:

Yapının düzgün kesme taştan yığma olarak bodrum + zemin + 1 kat olarak inşa edildiği ancak özgününde var olan 1. katın yıkılmış olduğu anlaşılmaktadır. Yıkılan 1.kata ait konsol döşemeleri ve eli böğründelere ait izler görülmektedir. Üç basamak ile yapının zemin koduna ulaşılmaktadır. Yapının, yerden yükseltilen ahşap iki kanatlı kapısı eyvan şeklinde olup içeri doğru çekilmiştir. Selçuklu üslup özellikleri gösteren kapı, kilit taşında bir çiçek motifiyle vurgulanırken, kemerin üst kısmı yuvarlak hatlı geometrik kabartmalarla tamamlanmıştır. Kapı kemerinin yan tarafları yuvarlak ince dilimler halindeki taşlarla bezenmiştir. Kemeri çerçeveleyen sade dikdörtgen korniş, portal havasında olup içerdeki kuşak da taşın dolu-boş şekilde oyulmasıyla elde edilmiştir. Kapı en dışta ikinci çerçevede sade ve ince silmelerle sınırlanmıştır. Kapının üzerinde dikdörtgen formlu bir aydınlatma penceresine yer verilmiştir. Pencerenin etrafı kapıda olduğu gibi yuvarlak formlu dilimli bir motifle bezenmiştir. Bodrum katın yaklaşık 1 metreye kadar olan kısmı dolmuş vaziyettedir. Bodrum katın giriş cephesine bakan bölümünde küçük kare formlu geçme demir parmaklı üç adet pencere bulunmaktadır. Giriş cephesinin zemin kat hizasında her iki bölümde ikişer adet ½ oranlı ahşap kepenkli pencere, giriş kapsının iki yan yüzeyinde birer tane olmak üzere iki adet ½ oranlı ahşap kepenkli pencere yer almaktadır. İçerisine girilemediği için iç mekan analizi yapılamayan ve kapı doğramaları, kepenkler ve cephe taş duvarı boyanmış olan yapının giriş cephesinde bulunan süslemeli ahşap kat silmeleri diş sırası şeklinde süslemeli taş bordür, geometrik ve bitkisel süslemeli giriş kapısı, cepheye hareketlilik katan ve dikkat çeken unsurlardır.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 10.10.2014
Fatih ÇAPAR Sanat Tarihçisi
S.Kaan TAŞMEKTEPLİGİL Şehir Plancısı

YAYIN DİZİNİ:

EKLER		
RAPOR	X	
FOTOĞRAF	X	
RÖLEVE PROJESİ		
RESTORASYON PROJESİ		
HARİTA (Kadastral)	X	
KROKİ		
KİTABE		
VAKFİYE		
İMAR PLANI		

KONTROL EDEN: 10.10.2014
Mehmet YILDIZ Müdür
K.K.V.K.B.K. ONAYI
NO: .../...../2014
.../...../2014
.../...../2014
REVİZYON: .../...../201...
K.K.V.K.B.K. KARARLARI

T.C. ONANDI
Mehmet YILDIZ
Bölge Kurul Müdürü

Fatih ÇAPAR
Sanat Tarihçisi

Kayseri Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 18.09.14 Gün ve 1228 Sayılı karar ekidir.

Şekil A. 11 Mehmet Pehlivan Evi'nin (Yapı No: 6) Tescil Fişi, 18.09.2014

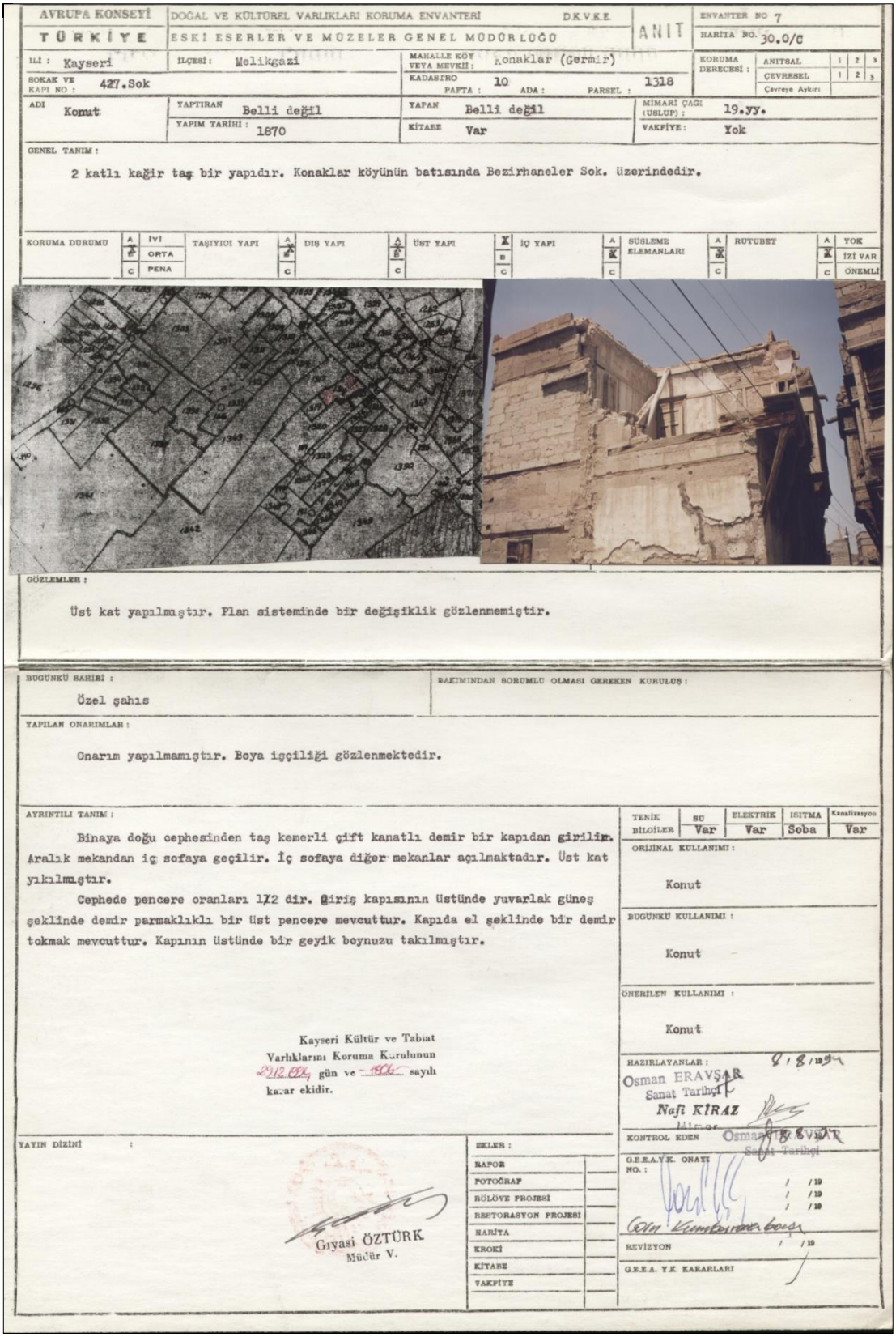

AVRUPA KONSEYİ | DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ DKVKE | ANIT | ENVANTER NO 7
TÜRKİYE | ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ | HARİTA NO. 30.0/C

İLİ : Kayseri | İLÇESİ : Melikgazi | MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ : Konaklar (Germir) | KORUMA DERECESİ : ANITSAL 1 2 3 / ÇEVRESEL 1 2 3 / Çevreye Aykırı
SOKAK VE KAPI NO : 427.Sok | KADASTRO PAFTA : 10 ADA : PARSEL : 1318

ADI : Konut | YAPTIRAN : Belli değil | YAPAN : Belli değil | MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP) : 19.yy.
YAPIM TARİHİ : 1870 | KİTABE : Var | VAKFİYE : Yok

GENEL TANIM :
2 katlı kağir taş bir yapıdır. Konaklar köyünün batısında Bezirhaneler Sok. üzerindedir.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
C PEKİ	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

GÖZLEMLER :
Üst kat yapılmıştır. Plan sisteminde bir değişiklik gözlenmemiştir.

BUGÜNKÜ SAHİBİ : Özel şahıs
BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :

YAPILAN ONARIMLAR :
Onarım yapılmamıştır. Boya işçiliği gözlenmektedir.

AYRINTILI TANIM :
Binaya doğu cephesinden taş kemerli çift kanatlı demir bir kapıdan girilir. Aralık mekandan iç sofaya geçilir. İç sofaya diğer mekanlar açılmaktadır. Üst kat yıkılmıştır.
Cephede pencere oranları 1/2 dir. Giriş kapısının üstünde yuvarlak güneş şeklinde demir parmaklıklı bir üst pencere mevcuttur. Kapıda el şeklinde bir demir tokmak mevcuttur. Kapının üstünde bir geyik boynuzu takılmıştır.

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 29.12.1994 gün ve 1806 sayılı kararı ekidir.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon
	Var	Var	Soba	Var

ORİJİNAL KULLANIMI : Konut
BUGÜNKÜ KULLANIMI : Konut
ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut

HAZIRLAYANLAR : 8/8/1994
Osman ERAVŞAR
Sanat Tarihçi
Nafi KİRAZ
Mimar
KONTROL EDEN Osman ERAVŞAR
Sanat Tarihçi

G.E.E.A.Y.K. ONAYI NO. : / /19 / /19 / /19
REVİZYON / /19
G.E.E.A. Y.K. KARARLARI

YAYIN DİZİNİ :
Gıyasi ÖZTÜRK
Müdür V.

ŞEKLER :
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

Şekil A. 12 Hacı İsmail Deneme Evi'nin (Yapı No: 7) Tescil Fişi, 29.12.1994 (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 7, Envanter No: 7)

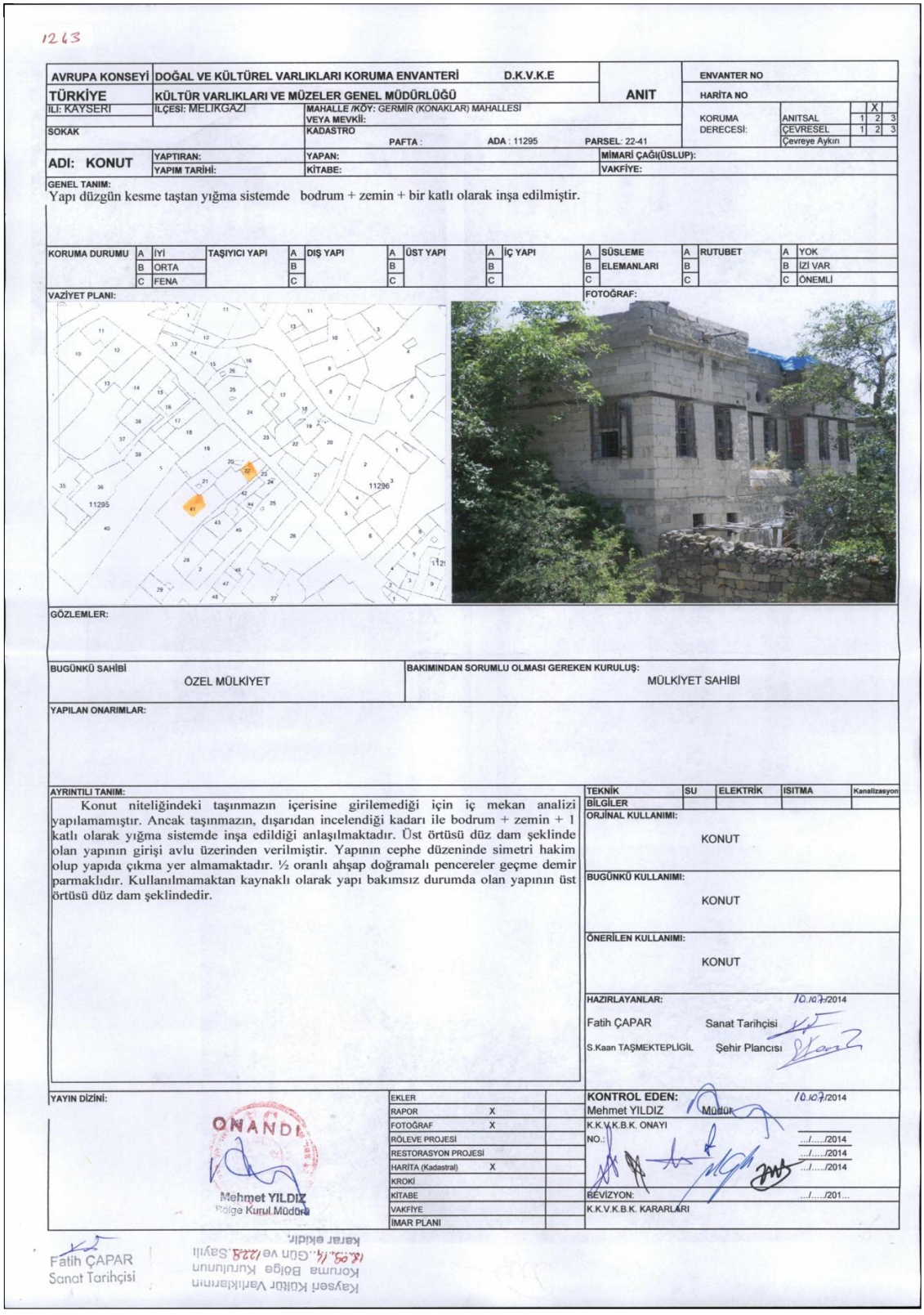

1263

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E		ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO

İLİ: KAYSERİ | İLÇESİ: MELİKGAZİ | MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) MAHALLESİ | VEYA MEVKİİ:

SOKAK | KADASTRO PAFTA : ADA : 11295 PARSEL: 22-41

KORUMA DERECESİ: ANITSAL X | ÇEVRESEL 1 2 3 | Çevreye Aykırı

ADI: KONUT | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP): | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANIM:
Yapı düzgün kesme taştan yığma sistemde bodrum + zemin + bir katlı olarak inşa edilmiştir.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET	
A İYİ							A YOK
B ORTA							B İZİ VAR
C FENA							C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER:

BUGÜNKÜ SAHİBİ: ÖZEL MÜLKİYET

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ: MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:
Konut niteliğindeki taşınmazın içerisine girilemediği için iç mekan analizi yapılamamıştır. Ancak taşınmazın, dışarıdan incelendiği kadarı ile bodrum + zemin + 1 katlı olarak yığma sistemde inşa edildiği anlaşılmaktadır. Üst örtüsü düz dam şeklinde olan yapının girişi avlu üzerinden verilmiştir. Yapının cephe düzeninde simetri hakim olup yapıda çıkma yer almamaktadır. ½ oranlı ahşap doğramalı pencereler geçme demir parmaklıdır. Kullanılmamaktan kaynaklı olarak yapı bakımsız durumda olan yapının üst örtüsü düz dam şeklindedir.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 10.10.2014
Fatih ÇAPAR — Sanat Tarihçisi
S.Kaan TAŞMEKTEPLİGİL — Şehir Plancısı

YAYIN DİZİNİ:

ONANDI
Mehmet YILDIZ
Bölge Kurul Müdürü

EKLER	
RAPOR	X
FOTOĞRAF	X
RÖLEVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA (Kadastral)	X
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
İMAR PLANI	

KONTROL EDEN: 10.10.2014
Mehmet YILDIZ — Müdür

K.K.V.K.B.K. ONAYI NO.: .../...../2014 / .../...../2014 / .../...../2014

REVİZYON: .../...../201...

K.K.V.K.B.K. KARARLARI

Fatih ÇAPAR
Sanat Tarihçisi

Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 18.09.14 Gün ve 1228 Sayılı kararı ekidir.

Şekil A. 13 Hacı Ali Köse Evi'nin (Yapı No: 8) Tescil Fişi, 18.09.2014

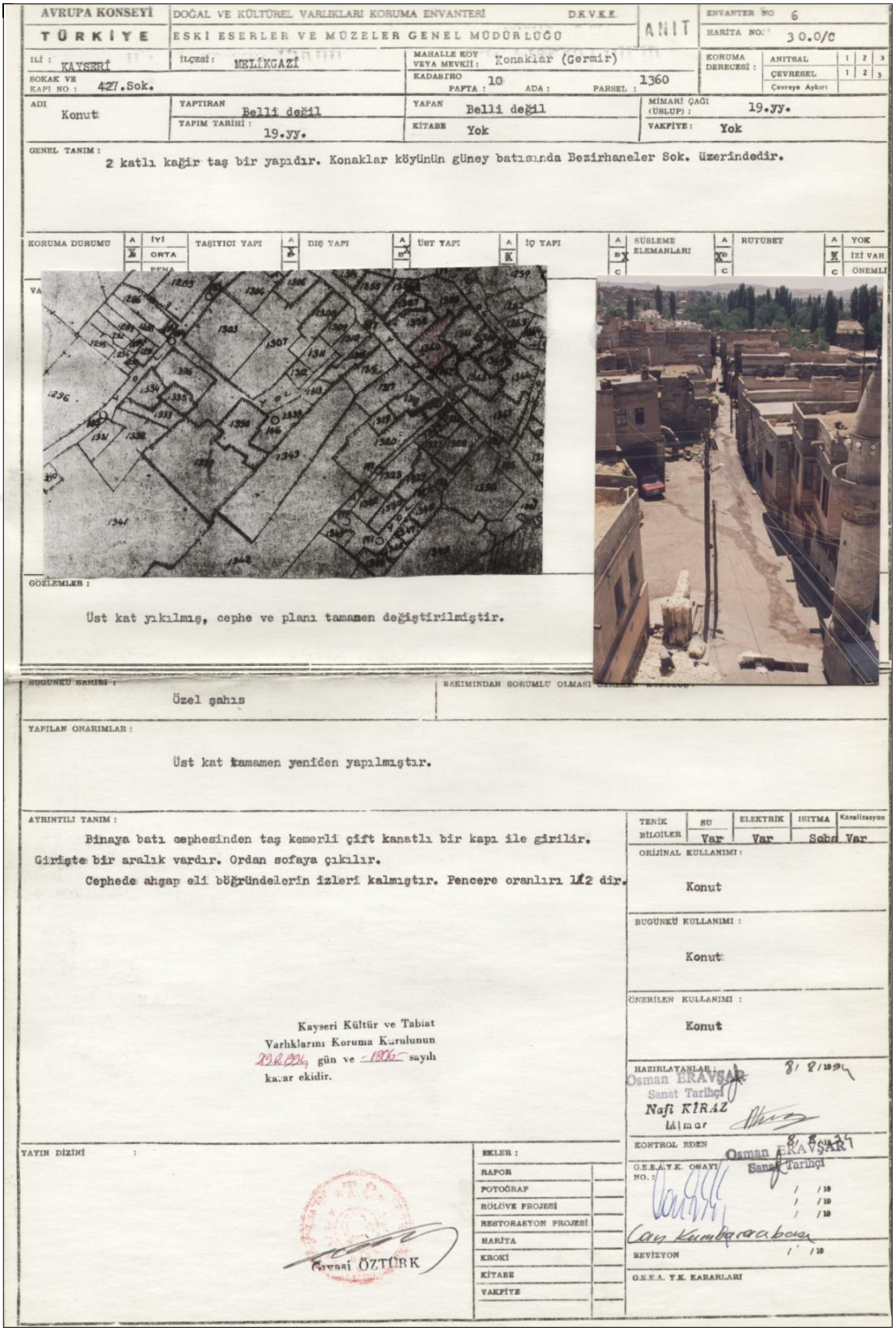
AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE
DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.
ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANIT
ENVANTER NO: 6
HARİTA NO: 30.0/C
İLİ: KAYSERİ
İLÇESİ: MELİKGAZİ
MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ: Konaklar (Germir)
SOKAK VE KAPI NO: 427.Sok.
KADASTRO PAFTA: 10 ADA: PARSEL: 1360
KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3; ÇEVRESEL 1 2 3; Çevreye Aykırı
ADI: Konut
YAPTIRAN: Belli değil
YAPIM TARİHİ: 19.yy.
YAPAN: Belli değil
KİTABE: Yok
MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP): 19.yy.
VAKFİYE: Yok
GENEL TANIM:
2 katlı kağir taş bir yapıdır. Konaklar köyünün güney batısında Bezirhaneler Sok. üzerindedir.
KORUMA DURUMU: A İYİ; B X ORTA; C FENA
TAŞIYICI YAPI: A; B X
DIŞ YAPI: A; B X
ÜST YAPI: A; B X
İÇ YAPI: A; B X
SÜSLEME ELEMANLARI: A; B X; C
RUTUBET: A; B X; C
YOK; X İZİ VAR; ÖNEMLİ
GÖZLEMLER:
Üst kat yıkılmış, cephe ve planı tamamen değiştirilmiştir.
BUGÜNKÜ SAHİBİ:
Özel şahıs
BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI
YAPILAN ONARIMLAR:
Üst kat tamamen yeniden yapılmıştır.
AYRINTILI TANIM:
Binaya batı cephesinden taş kemerli çift kanatlı bir kapı ile girilir. Girişte bir aralık vardır. Ordan sofaya çıkılır.
Cephede ahşap eli böğründelerin izleri kalmıştır. Pencere oranları 1/2 dir.
TEKNİK BİLGİLER: SU Var; ELEKTRİK Var; ISITMA Soba; Kanalizasyon Var
ORİJİNAL KULLANIMI: Konut
BUGÜNKÜ KULLANIMI: Konut
ÖNERİLEN KULLANIMI: Konut
Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 20.2.1996 gün ve 1806 sayılı kararı ekidir.
HAZIRLAYANLAR: Osman ERAVŞAR Sanat Tarihçi 8/8/1996; Nafi KİRAZ Mimar
KONTROL EDEN: Osman ERAVŞAR Sanat Tarihçi
G.E.S.A.Y.K. ONAYI NO.:
REVİZYON
G.E.S.A. Y.K. KARARLARI
YAYIN DİZİNİ:
Cevdet ÖZTÜRK
EKLER: RAPOR; FOTOĞRAF; RÖLÖVE PROJESİ; RESTORASYON PROJESİ; HARİTA; KROKİ; KİTABE; VAKFİYE

Şekil A. 14 Hacı İsmail Pehlivan Evi'nin (Yapı No: 9) Tescil Fişi, 29.12.1994, (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 6, Envanter No: 6)

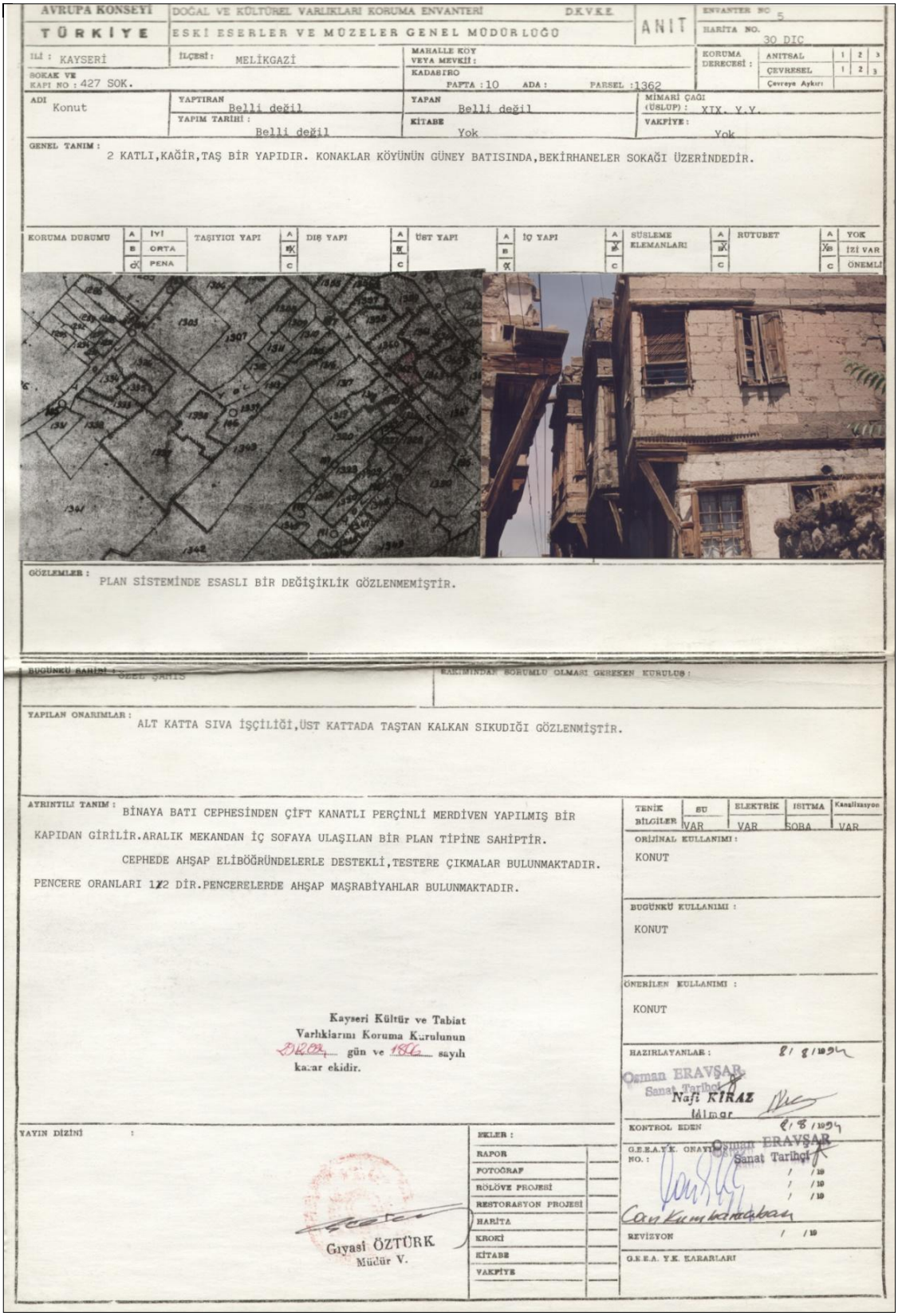
AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE
DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.
ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANIT
ENVANTER NO 5
HARİTA NO. 30 DIÇ
İLİ : KAYSERİ
İLÇESİ : MELİKGAZİ
MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ :
KADASTRO PAFTA : 10 ADA : PARSEL : 1362
BOKAK VE KAPI NO : 427 SOK.
KORUMA DERECESİ : ANITSAL 1 2 3 ÇEVRESEL 1 2 3 Çevreye Aykırı
ADI Konut
YAPTIRAN Belli değil
YAPIM TARİHİ : Belli değil
YAPAN Belli değil
KİTABE Yok
MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP) : XIX. Y.Y.
VAKFİYE : Yok
GENEL TANIM : 2 KATLI,KAĞİR,TAŞ BİR YAPIDIR. KONAKLAR KÖYÜNÜN GÜNEY BATISINDA,BEKİRHANELER SOKAĞI ÜZERİNDEDİR.
KORUMA DURUMU A İYİ B ORTA C PENA
TAŞIYICI YAPI A B C
DIŞ YAPI A B C
ÜST YAPI A B C
İÇ YAPI A B C
SÜSLEME ELEMANLARI A B C
RUTUBET A YOK B İZİ VAR C ÖNEMLİ
GÖZLEMLER : PLAN SİSTEMİNDE ESASLI BİR DEĞİŞİKLİK GÖZLENMEMİŞTİR.
BUGÜNKÜ SAHİBİ : ÖZEL ŞAHIS
SAKİMİNDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :
YAPILAN ONARIMLAR : ALT KATTA SIVA İŞÇİLİĞİ,ÜST KATTADA TAŞTAN KALKAN SIKUDIĞI GÖZLENMİŞTİR.
AYRINTILI TANIM : BİNAYA BATI CEPHESİNDEN ÇİFT KANATLI PERÇİNLİ MERDİVEN YAPILMIŞ BİR KAPIDAN GİRİLİR.ARALIK MEKANDAN İÇ SOFAYA ULAŞILAN BİR PLAN TİPİNE SAHİPTİR.
CEPHEDE AHŞAP ELİBÖĞRÜNDELERLE DESTEKLİ,TESTERE ÇIKMALAR BULUNMAKTADIR.
PENCERE ORANLARI 1/2 DİR.PENCERELERDE AHŞAP MAŞRABİYAHLAR BULUNMAKTADIR.
Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 28.12.94 gün ve 1846 sayılı kararı ekidir.
Giyasi ÖZTÜRK
Müdür V.
TEKNİK BİLGİLER: SU VAR, ELEKTRİK VAR, ISITMA SOBA, Kanalizasyon VAR
ORİJİNAL KULLANIMI : KONUT
BUGÜNKÜ KULLANIMI : KONUT
ÖNERİLEN KULLANIMI : KONUT
HAZIRLAYANLAR : 8/8/1994
Osman ERAVŞAR Sanat Tarihçi
Nafi KIRAZ İmar
KONTROL EDEN 8/8/1994
G.E.E.A.Y.K. ONAYI NO. :
REVİZYON
G.E.E.A. Y.K. KARARLARI
YAYIN DİZİNİ :
EKLER : RAPOR, FOTOĞRAF, RÖLÖVE PROJESİ, RESTORASYON PROJESİ, HARİTA, KROKİ, KİTABE, VAKFİYE

Şekil A. 15 Mehmet Sağ Evi'nin (Yapı No: 10) Tescil Fişi, 29.12.1994, (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 5, Envanter No: 5)

1239

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E		ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO

İLİ: KAYSERİ | İLÇESİ: MELİKGAZİ | MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) MAHALLESİ / VEYA MEVKİİ:

SOKAK | KADASTRO PAFTA: | ADA : 11292 | PARSEL: 16

KORUMA DERECESİ: ANITSAL X | 1 2 3 — ÇEVRESEL | 1 2 3 — Çevreye Aykırı

ADI: KONUT | YAPTIRAN: | YAPIM TARİHİ: | YAPAN: | KİTABE: | MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP): | VAKFİYE:

GENEL TANIM:
Yapı düzgün kesme taştan yığma sistemde zemin + bir katlı olarak inşa edilmiştir.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET	
A İYİ							A YOK
B ORTA							B İZİ VAR
C FENA							C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI:

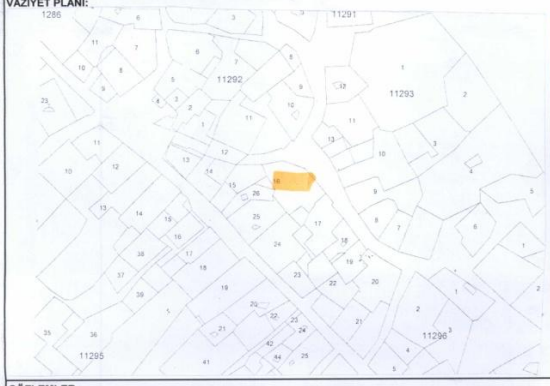

FOTOĞRAF:

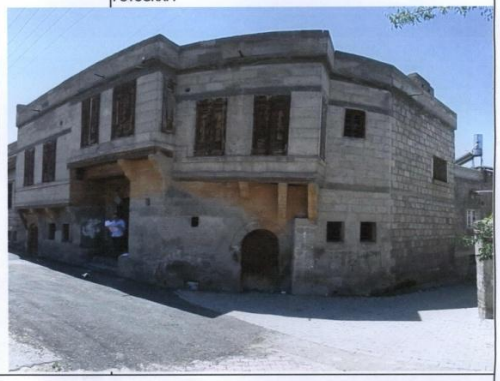

GÖZLEMLER:

BUGÜNKÜ SAHİBİ: ÖZEL MÜLKİYET

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ: MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:

Konut niteliğindeki taşınmazın içerisine girilemediği için iç mekan analizi yapılamamıştır. Ancak taşınmazın, dışarıdan incelendiği kadarı ile zemin + 1 katlı olarak yığma sistemde inşa edildiği anlaşılmaktadır. Üst örtüsü düz dam şeklinde olan yapının girişi doğrudan sokak üzerinden cepheden içeri doğru çekilmiş yuvarlak kemerli iki kanatlı ahşap kapı ile sağlanmaktadır. Kapının üzerinde iki adet damla formlu aydınlık penceresi bulunmaktadır. Aydınlık pencerelerinin arasında ve dışarıya doğru taşırılmış kilit taşının hemen üzerinde ise kitabelik yer almakta olup kitabelik boştur. Bunun yanında kapı kemerinin kilit taşı üzerinde latin rakamları ile 1868 tarihi yazılıdır. Yapının zemin koduna üç basamak ile çıkılmakta olup yapı içerisinde kademeli kod uygulanmıştır. Yapıya ayrıca ana girişin sol tarafından ikinci bir kemerli ahşap tek kanatlı bir kapı ile de geçiş sağlanmaktadır. Zemin kattaki kapıların bulunduğu bölümler sağır cepheli diğer bölümlerde ise iki adet pencere bulunmaktadır. Yapının giriş cephesi cephe boyu çıkmalı yer yer gönye çıkmalıdır. Çıkmalar profilli taş konsollar ile taşınmaktadır. Yapının kat hizalarında ahşap silmeler yer almakta olup 1.kat pencereleri ahşap kepenklidir. Yapının cephe ve giriş kapı düzeni, ahşap kat silmeleri, gönye çıkmalar cepheye hareketlilik katan ve dikkat çeken unsurlardır.

TEKNİK	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon
BİLGİLER				

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 10.10.2014
Fatih ÇAPAR — Sanat Tarihçisi
S.Kaan TAŞMEKTEPLİGİL — Şehir Plancısı

YAYIN DİZİNİ:

ONANDI
Mehmet YILDIZ
Bölge Kurul Müdürü

EKLER	
RAPOR	X
FOTOĞRAF	X
RÖLEVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA (Kadastral)	X
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
İMAR PLANI	

KONTROL EDEN: 10.10.2014
Mehmet YILDIZ — Müdür

K.K.V.K.B.K. ONAYI NO.: .../...../2014 / .../...../2014 / .../...../2014

REVİZYON: .../...../201...

K.K.V.K.B.K. KARARLARI

Fatih ÇAPAR
Sanat Tarihçisi

Kayseri Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 18.09.14 Gün ve 1229 Sayılı karar ekidir.

Şekil A. 16 Baki Köse Evi'nin (Yapı No: 11) Tescil Fişi, 18.09.2014

1235

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E	ANIT	ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		HARİTA NO

İLİ: KAYSERİ | İLÇESİ: MELİKGAZİ | MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) MAHALLESİ / VEYA MEVKİİ:

SOKAK | KADASTRO PAFTA : ADA : 11292 PARSEL: 17

KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 (X) | ÇEVRESEL 1 2 3 | Çevreye Aykırı

ADI: KONUT | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP): | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANIM:
Doğu batı atı doğrultusunda düzgün kesme taştan yığma olarak inşa edilen yapı bodrum + zemin kattan ibaret olup özgününde olan 1. kat yıkılmış durumdadır.

KORUMA DURUMU		TAŞIYICI YAPI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI		İÇ YAPI		SÜSLEME ELEMANLARI		RUTUBET		
A	İYİ		A		A		A		A		A		A	YOK
B	ORTA		B		B		B		B		B		B	İZİ VAR
C	FENA		C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ

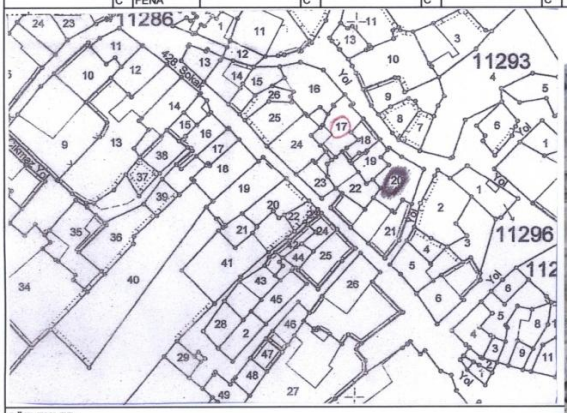
11286
11293
11296
112
Yol
Yol
Yol

1236

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E		ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO

İLİ: KAYSERİ | İLÇESİ: MELİKGAZİ | MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) MAHALLESİ / VEYA MEVKİİ:
SOKAK | KADASTRO PAFTA: ADA: 11292 PARSEL: 20
KORUMA DERECESİ: ANITSAL X | ÇEVRESEL | Çevreye Aykırı

ADI: KONUT | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP):
YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANIM:
Taşınmaz, bodrum + zemin katlı olarak düzgün kesme taştan yığma olarak inşa edilmiş olup özgününde düz damlı olan üst örtü günümüzde saç ile kaplı durumdadır.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B	B	B	B	B	B İZİ VAR
C FENA	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

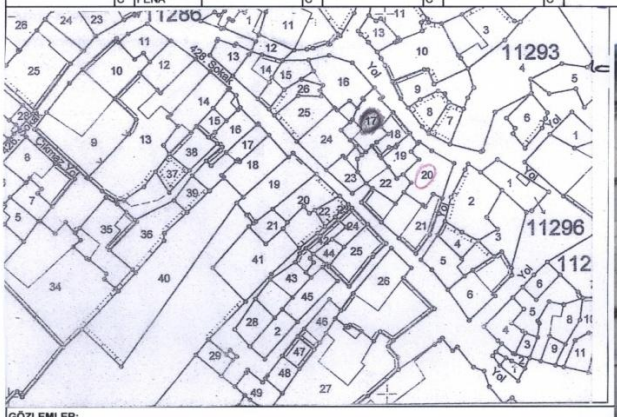

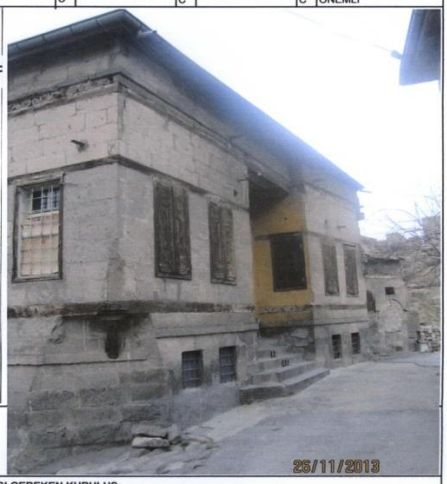

GÖZLEMLER:

BUGÜNKÜ SAHİBİ: ÖZEL MÜLKİYET
BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ: MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:

Konut niteliğindeki taşınmazın içerisine girilemediği için iç mekan analizi yapılamamıştır. Ancak taşınmazın, dışarıdan incelendiği kadarı ile bodrum + zemin katlı olarak düzgün kesme taştan yığma olarak inşa edildiği özgününde düz damlı olan üst örtünün günümüzde saç ile kaplı olduğu anlaşılmaktadır. Yapının zemin katına giriş doğu cephede yer alan ve cepheden içeriye doğru çekilmiş üzerinde kare formlu aydınlık penceresi olan yuvarlak kemerli çift kanatlı kapı ile sağlanmakta olup bodrum katına giriş ise güney cephede yer alan yine yuvarlak kemerli tek kanatlı ahşap kapı ile sağlanmaktadır. Bodrum katın doğu cephesinde dört adet, güney cephesinde ise beş adet olmak üzere toplam dokuz adet küçük kare formlu geçme demir parmaklı ahşap pencere bulunmaktadır. Doğu cephesinin zemin kat hizasında her iki bölümde ikişer adet ½ oranlı ahşap kepenkli pencere bulunmakta olup zemin katın güney cephesinde ise ½ oranlı geçme demir parmaklı ahşap üç adet pencere bulunmaktadır. Ayrıca giriş cephesin de giriş kapsının iki yan yüzeyinde birer tane ½ oranlı ahşap kepenkli pencere yer almaktadır. Yapının güney doğu köşesi zemin kat silmesine kadar pahlanmış olup paha yerleştirilmiş olan ahşap eli böğründenin üzerine gelen ahşap yastık üzerine volüt ve yarım çiçek motifi işlenmiştir. Yapının güney doğu köşesinde yer alan köşe pahı, güney ve doğu cephede cephe boyunca devam eden ahşap silmeler, giriş cephesindeki simetrik durum, zemin kat giriş kapısına ulaşmayı sağlayan basamakların üçüncü ve dördüncüsünde yer alan bodurum kat havalandırma açıklıkları yapıya hareketlilik katan unsurlar olarak dikkat çekmektedir.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT
BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT
ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 10.06./2014
Fatih ÇAPAR — Sanat Tarihçisi
Sümeyye TOPÇU — Müze Araştırmacısı

YAYIN DİZİNİ:

Kayseri Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 16.06.2014 Gün ve 1022 Sayılı Kararı ekidir.

ONANDI
Mehmet YILDIZ
Bölge Kurul Müdürü

EKLER		
RAPOR	X	
FOTOĞRAF	X	
RÖLEVE PROJESİ		
RESTORASYON PROJESİ		
HARİTA (Kadastral)	X	
KROKİ		
KİTABE		
VAKFİYE		
İMAR PLANI		

KONTROL EDEN: 10.06./2014
Mehmet YILDIZ — Müdür

K.K.V.K.B.K. ONAYI
NO.: .../...../2014
.../...../2014
.../...../2014

REVİZYON: .../...../201...
K.K.V.K.B.K. KARARLARI

Şekil A. 18 İbrahim Akdağ Evi'nin (Yapı No: 13) Tescil Fişi, 16.06.2014

1237

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E		ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO

İLİ: KAYSERİ | İLÇESİ: MELİKGAZİ | MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) MAHALLESİ / VEYA MEVKİİ:

SOKAK | KADASTRO PAFTA: | ADA: 11288 | PARSEL: 2

KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 (X) | ÇEVRESEL 1 2 3 | Çevreye Aykırı

ADI: KONUT | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP): | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANIM:

Taşınmaz, eğimli bir arazi üzerine doğu batı doğrultusunda düzgün kesme taştan yığma olarak bodrum + zemin + 1 katlı olarak inşa edilmiştir.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET	
A İYİ							A YOK
B ORTA							B İZİ VAR
C FENA							C ÖNEMLİ

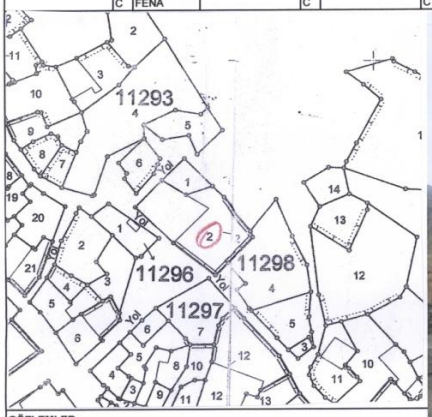

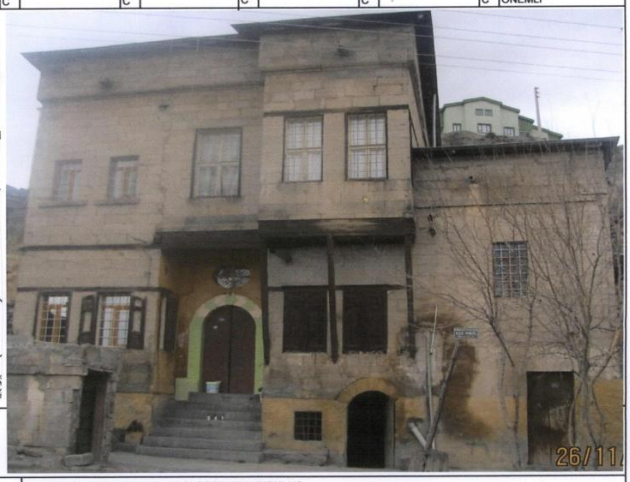

GÖZLEMLER:

BUGÜNKÜ SAHİBİ: ÖZEL MÜLKİYET

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ: MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:

Taşınmaz, Eğimli bir arazi üzerine doğu batı doğrultusunda kesme taştan yığma olarak bodrum + zemin + 1 katlı olarak inşa edilmiştir. Özgününde düz damlı olarak inşa edildiğini düşündüğümüz yapı günümüzde saç ile kaplanmış durumdadır. Taşınmazın pencereleri ise bodrum katta küçük ölçüde kara formlu geçme demir parmaklı ahşap, zemin katta ve 1. Katta ½ oranlı geçme demir parmaklı ve ahşaptır. Zemin katta bulunan pencerelerden beş tanesinde ahşap kepenk bulunmaktadır. Yapının bodrum katına giriş ana giriş kapısının da bulunduğu batı cepheden sağlanmaktadır. Yuvarlak kemerli tek kanatlı ahşap kapı ile girişin sağlandığı bodrum bugün ahır ve depo olarak kullanılmaktadır. Bodrum katta zemin kata geçişi sağlayan merdiven ve ocak yanında kesme taş malzeme ile oluşturulmuş, yuvarlak kemerlerin taşıdığı ahşap hatıllı iki mekan ve kesme taş ile kayaların oyulması ile oluşturulmuş doğu da bulunan üçüncü mekan bulunmaktadır.Yapının zemin katı yerden yaklaşık olarak 1 metre yükseltilmiş olup bu kata giriş doğrudan sokağa açılan, batı cephenin ortasında bulunan ve yedi basamak ile ulaşılan, cepheden içeri doğru çekilmiş üzerinde elips şeklinde aydınlık penceresi bulunan yuvarlak kemerli çift kanatlı ahşap kapı ile sağlanmaktadır. İç sofalı plan tipinde olan yapının zemin katında ve 1. katında mekan kullanımları değiştirilmiş olup ahşap zarlar ve şerbetlikler iç mekanlarda dikkat çeken unsurlar olup cepheyi yansıtan kat döşeme hizası kat silmeleri, cephedeki simetri, kuzey batı da yer alan ahşap eli böğründeler ile taşınan çıkma cepheyi hareketlendiren unsurlardır.Yapının pencere doğramaları, çatı örtüsü, dış cephe taş duvarların üzeri boyanmıştır. Kuzey cepheye ana kütleye bitişik vaziyetteki yapı sonradan yapılmıştır. Ev sahiplerinin de beyanı bu yöndedir. Ayrıca yapının batı cephesinde yapıya yaklaşık 15 metre mesafede kesme taş malzeme ile giriş bölümü oluşturulmuş olan yerin altındaki kayaya oyularak oluşturulmuş olan ve bugün depo olarak kullanılan in mevcuttur.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKİ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 10.06./2014

Fatih ÇAPAR — Sanat Tarihçisi

Sümeyye TOPÇU — Müze Araştırmacısı

YAYIN DİZİNİ:

Kayseri Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 6.06.2014 Gün ve 1073 Sayılı karar ekidir

ONANDI
Mehmet YILDIZ
Bölge Kurul Müdürü

EKLER		
RAPOR	X	
FOTOĞRAF	X	
RÖLEVE PROJESİ		
RESTORASYON PROJESİ		
HARİTA (Kadastral)	X	
KROKİ		
KİTABE		
VAKFİYE		
İMAR PLANI		

KONTROL EDEN: Dil. Mehmet YILDIZ — Müdür — 10./06./2014

K.K.V.K.B.K. ONAYI

NO.: .../...../2014 / .../...../2014 / .../...../2014

REVİZYON: .../...../201...

K.K.V.K.B.K. KARARLARI

Şekil A. 19 Bilal Türk Evi'nin (Yapı No: 15) Tescil Fişi, 16.06.2014

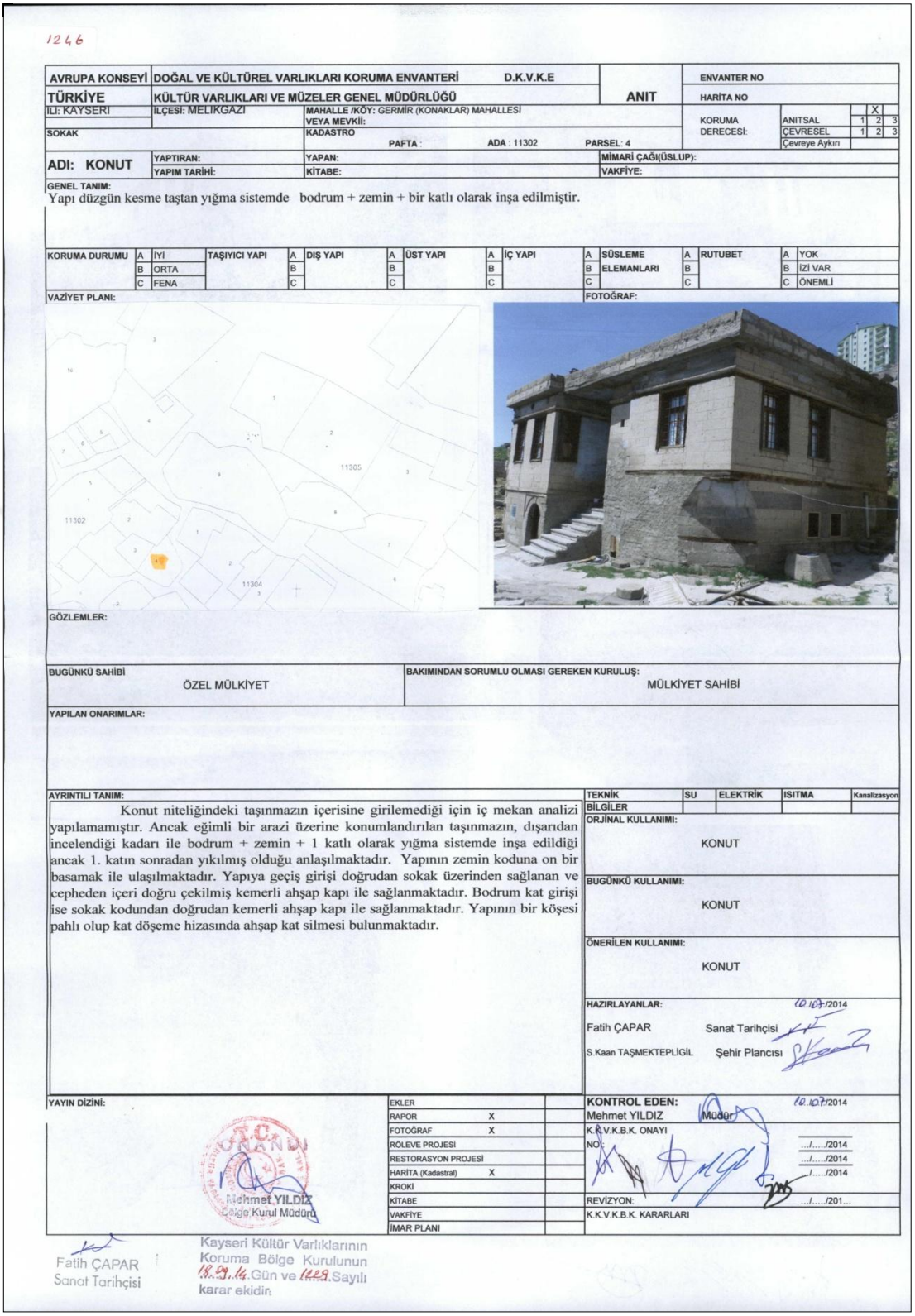

1246

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E	ANIT	ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		HARİTA NO

İLİ: KAYSERİ | İLÇESİ: MELİKGAZİ | MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) MAHALLESİ | VEYA MEVKİİ: | SOKAK | KADASTRO PAFTA: | ADA : 11302 | PARSEL: 4

KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 (X) | ÇEVRESEL 1 2 3 | Çevreye Aykırı

ADI: KONUT | YAPTIRAN: | YAPAN: | MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP): | YAPIM TARİHİ: | KİTABE: | VAKFİYE:

GENEL TANIM:
Yapı düzgün kesme taştan yığma sistemde bodrum + zemin + bir katlı olarak inşa edilmiştir.

KORUMA DURUMU			TAŞIYICI YAPI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI		İÇ YAPI		SÜSLEME ELEMANLARI		RUTUBET		
	A	İYİ		A		A		A		A		A		A	YOK
	B	ORTA		B		B		B		B		B		B	İZİ VAR
	C	FENA		C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER:

BUGÜNKÜ SAHİBİ: ÖZEL MÜLKİYET

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ: MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:
Konut niteliğindeki taşınmazın içerisine girilemediği için iç mekan analizi yapılamamıştır. Ancak eğimli bir arazi üzerine konumlandırılan taşınmazın, dışarıdan incelendiği kadarı ile bodrum + zemin + 1 katlı olarak yığma sistemde inşa edildiği ancak 1. katın sonradan yıkılmış olduğu anlaşılmaktadır. Yapının zemin koduna on bir basamak ile ulaşılmaktadır. Yapıya geçiş girişi doğrudan sokak üzerinden sağlanan ve cepheden içeri doğru çekilmiş kemerli ahşap kapı ile sağlanmaktadır. Bodrum kat girişi ise sokak kodundan doğrudan kemerli ahşap kapı ile sağlanmaktadır. Yapının bir köşesi pahlı olup kat döşeme hizasında ahşap kat silmesi bulunmaktadır.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKÜ KULLANIMI: KONUT

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 10.09.2014
Fatih ÇAPAR Sanat Tarihçisi
S.Kaan TAŞMEKTEPLİGİL Şehir Plancısı

YAYIN DİZİNİ:

EKLER		
RAPOR	X	
FOTOĞRAF	X	
RÖLEVE PROJESİ		
RESTORASYON PROJESİ		
HARİTA (Kadastral)	X	
KROKİ		
KİTABE		
VAKFİYE		
İMAR PLANI		

KONTROL EDEN: 10.09.2014
Mehmet YILDIZ Müdür

K.K.V.K.B.K. ONAYI
NO: .../...../2014
.../...../2014
.../...../2014

REVİZYON: .../...../201...
K.K.V.K.B.K. KARARLARI

ONAYLI
Mehmet YILDIZ
Bölge Kurul Müdürü

Fatih ÇAPAR
Sanat Tarihçisi

Kayseri Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 18.09.14 Gün ve 1129 Sayılı karar ekidir.

Şekil A. 20 Ali İhsan Erbil Evi'nin (Yapı No: 16) Tescil Fişi, 18.09.2014

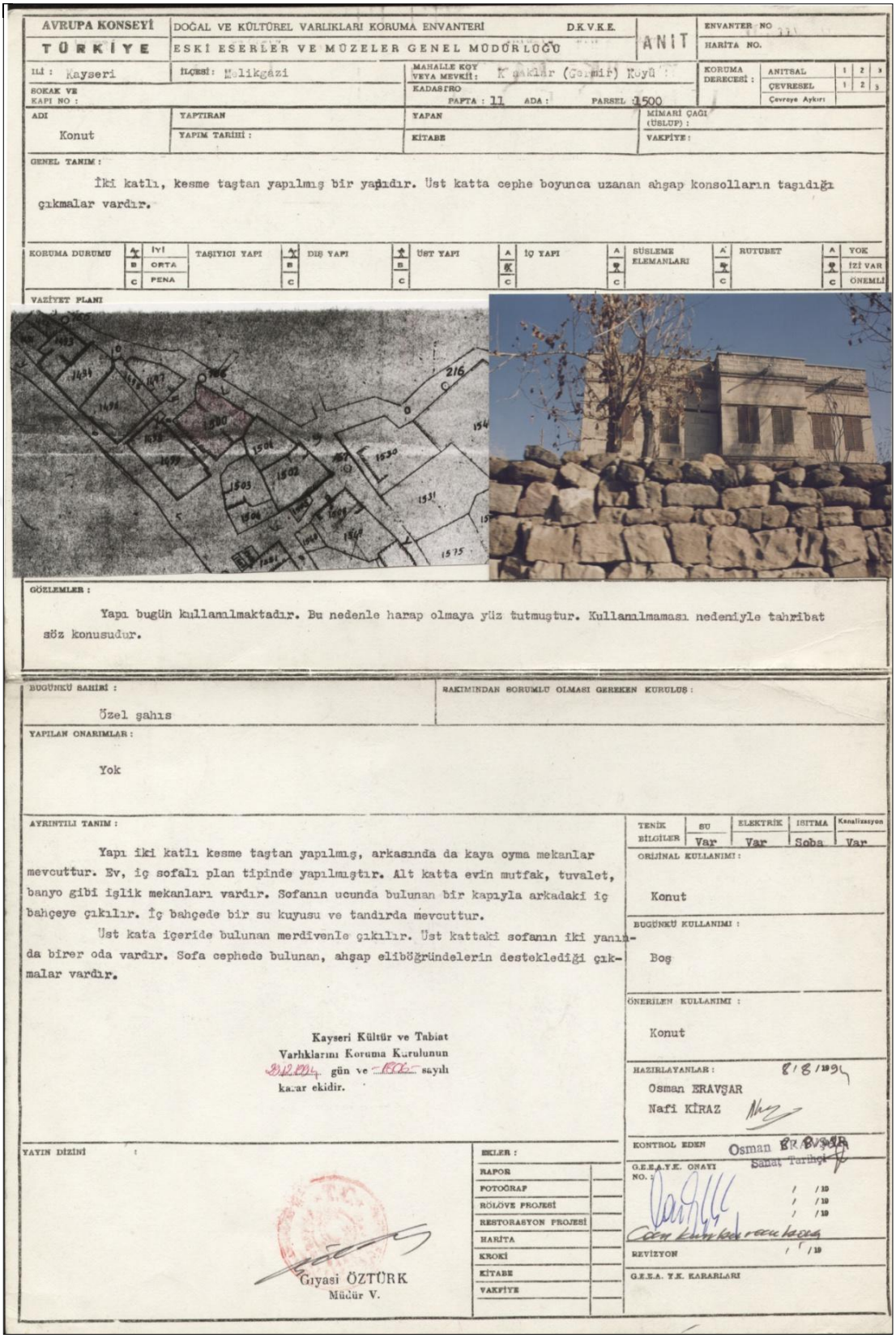

AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE
DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.
ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANIT
ENVANTER NO 11
HARİTA NO.

İLİ : Kayseri
İLÇESİ : Melikgazi
MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ : Kocaklar (Germir) Köyü
SOKAK VE KAPI NO :
KADASTRO PAFTA : 11 ADA : PARSEL : 1500
KORUMA DERECESİ : ANITSAL 1 2 3 ÇEVRESEL 1 2 3 Çevreye Aykırı

ADI: Konut
YAPTIRAN
YAPIM TARİHİ :
YAPAN
KİTABE
MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP) :
VAKFİYE :

GENEL TANIM :

İki katlı, kesme taştan yapılmış bir yapıdır. Üst katta cephe boyunca uzanan ahşap konsolların taşıdığı çıkmalar vardır.

KORUMA DURUMU A İYİ B ORTA C PENA
TAŞIYICI YAPI A B C
DIŞ YAPI A B C
ÜST YAPI A B C
İÇ YAPI A B C
SÜSLEME ELEMANLARI A B C
RUTUBET A YOK B İZİ VAR C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

GÖZLEMLER :

Yapı bugün kullanılmaktadır. Bu nedenle harap olmaya yüz tutmuştur. Kullanılmaması nedeniyle tahribat söz konusudur.

BUGÜNKÜ SAHİBİ :
Özel şahıs
BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :

YAPILAN ONARIMLAR :
Yok

AYRINTILI TANIM :

Yapı iki katlı kesme taştan yapılmış, arkasında da kaya oyma mekanlar mevcuttur. Ev, iç sofalı plan tipinde yapılmıştır. Alt katta evin mutfak, tuvalet, banyo gibi işlik mekanları vardır. Sofanın ucunda bulunan bir kapıyla arkadaki iç bahçeye çıkılır. İç bahçede bir su kuyusu ve tandırda mevcuttur.

Üst kata içeride bulunan merdivenle çıkılır. Üst kattaki sofanın iki yanında birer oda vardır. Sofa cephede bulunan, ahşap eliböğründelerin desteklediği çıkmalar vardır.

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 3.12.1994 gün ve 1806 sayılı kararı ekidir.

TEKNİK BİLGİLER: SU Var; ELEKTRİK Var; ISITMA Soba; Kanalizasyon Var

ORİJİNAL KULLANIMI : Konut

BUGÜNKÜ KULLANIMI : Boş

ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut

HAZIRLAYANLAR : 8/8/1994
Osman ERAVŞAR
Nafi KİRAZ

KONTROL EDEN Osman ERAVŞAR
Sanat Tarihçi

G.E.E.A.Y.K. ONAYI NO. :

REVİZYON

G.E.E.A. Y.K. KARARLARI

YAYIN DİZİNİ :

EKLER :
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

Gıyasi ÖZTÜRK
Müdür V.

Şekil A. 21 Ali Hisar Evi'nin (Yapı No: 17) Tescil Fişi, 29.12.1994, (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 11, Envanter No: 11)

1269

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E		ANIT	ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			HARİTA NO
İLİ: KAYSERİ	İLÇESİ: MELİKGAZİ	MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) VEYA MEVKİİ:		KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 X; ÇEVRESEL 1 2 3; Çevreye Aykırı
CADDE / SOKAK		KADASTRO PAFTA : ADA :11333 PARSEL: 4		
ADI: KONUT	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP):	
	YAPIM TARİHİ: H.1228 M.1812	KİTABE: VAR	VAKFİYE:	

GENEL TANIM:

Konut niteliğindeki taşınmaz zemin + bir katlı olarak düzgün kesme taştan yığma olarak inşa edilmiştir. Yapıya doğrudan sokak üzerinden basık kemerli tek kanatlı metal kapı ile giriş sağlanmaktadır.

KORUMA DURUMU		TAŞIYICI YAPI		DIŞ YAPI		ÜST YAPI		İÇ YAPI		SÜSLEME ELEMA.		RUTUBET		
	A	İYİ	A		A		A		A		A		A	YOK
	B	ORTA X	B		B		B		B		B		B	İZİ VAR
	C	FENA	C		C		C		C		C		C	ÖNEMLİ

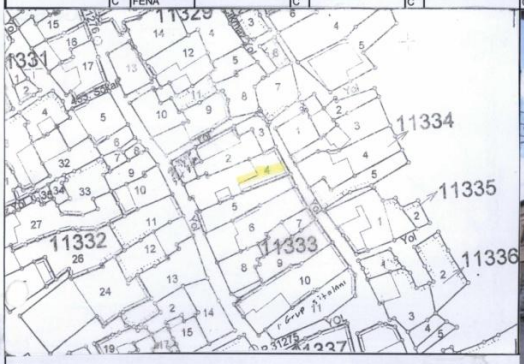

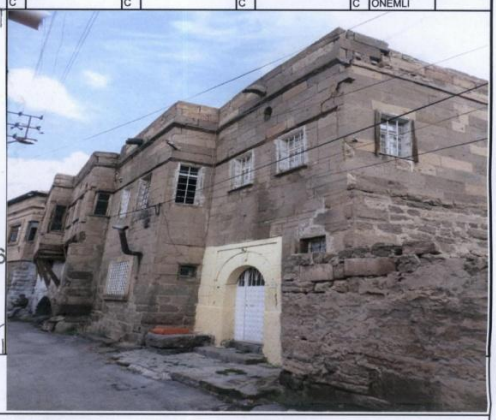

GÖZLEMLER:

BUGÜNKİ SAHİBİ	BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:
ÖZEL MÜLKİYET	MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:

Konut niteliğindeki taşınmaz zemin + bir katlı olarak düzgün kesme taştan yığma olarak inşa edilmiştir. Yapıya doğrudan sokak üzerinden basık kemerli tek kanatlı metal kapı ile giriş sağlanmaktadır. Giriş kapısı kemeri kilit taşı üzerinde H.1228 (M.1812) tarihi okunmaktadır. Giriş kapısından taşınmazın taşlık bölümüne geçilmektedir. Taşlıkta giriş kapısının solunda bir oda ve tek kollu merdiven ile ulaşılan soldaki odanın üzerine denk gelen oda bulunmaktadır. Taşlık bölümünden iki basamaklı merdiven ile ulaşılan tek kanatlı kapıdan iç avluya geçilmektedir. İç avluda taşınmazın mutfak bölümü, oda, ahır ve depo olarak kullanılan kaya oyma mekanlar, wc ve 1. katta yer alan odaya geçişi sağlayan taş merdivenler yer almaktadır. Taşınmazda yer alan odalarda zarlar ve ahşap dolaplar yer almakta olup iç avluda ve 1. katta yer alan odada ki şerbetlikler oldukça süslemelidir. Düz toprak damlı taşınmazın giriş cephesinde iki adet taş çörten yer almaktadır. Taşınmazın giriş cephesindeki 1. kat döşeme hizasında yer alan ahşap silme ve taş çörtenler cepheye hareketlilik katan unsurlardır.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKİ KULLANIMI: BOŞ

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 25.1.3../2014

Fatih ÇAPAR Sanat Tarihçisi

S. Kaan TAŞMEKTEPLİGİL Şehir Plancısı

YAYIN DİZİNİ:

ONANDI

Kayseri Kültür Varlıklarının Koruma Bölge Kurulunun 21.11.14..Gün ve 1281..Sayılı karar ekidir.

Mehmet KILDIZ Bölge Kurul Müdürü

EKLER	
RAPOR	X
FOTOĞRAF	X
RÖLEVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA (Kadastral)	X
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
İMAR PLANI	

KONTROL EDEN: Mehmet YILDIZ Müdür 25.1.14

K.K.V.K.B.K. ONAYI

NO.: ../..../2014 ../..../2014 ../..../2014

REVİZYON: ../..../2014

K.K.V.K.B.K. KARARLARI

Şekil A. 22 Ali Murat Evi'nin (Yapı No: 18) Tescil Fişi, 20.11.2014

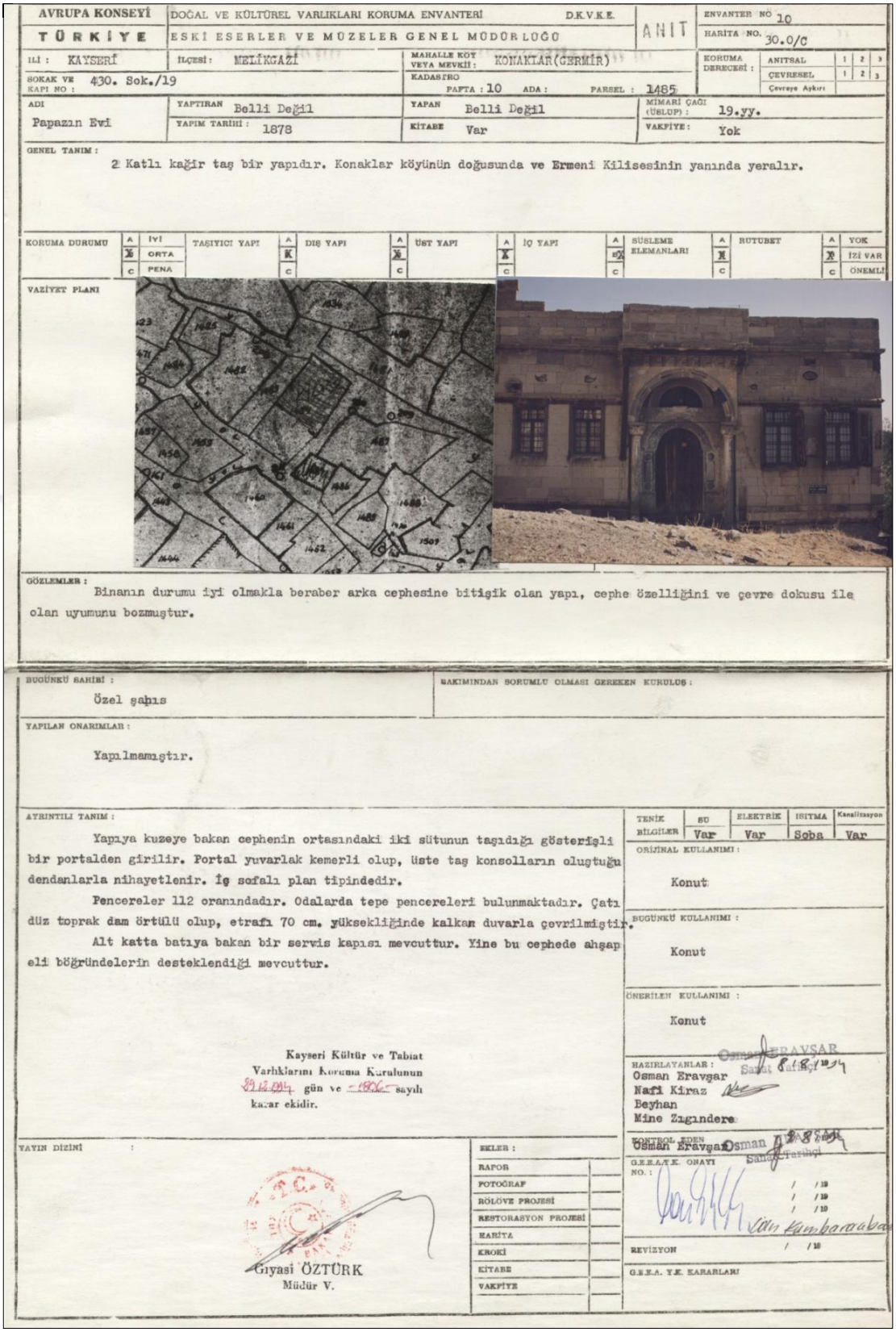

AVRUPA KONSEYİ
TÜRKİYE
DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.
ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANIT
ENVANTER NO 10
HARİTA NO. 30.0/C

İLİ : KAYSERİ
İLÇESİ : MELİKGAZİ
MAHALLE KÖY VEYA MEVKİİ : KONAKLAR(GERMİR)
SOKAK VE KAPI NO : 430. Sok./19
KADASTRO PAFTA : 10 ADA : PARSEL : 1485
KORUMA DERECESİ : ANITSAL 1 2 3 ÇEVRESEL 1 2 3 Çevreye Aykırı

ADI : Papazın Evi
YAPTIRAN : Belli Değil
YAPIM TARİHİ : 1878
YAPAN : Belli Değil
KİTABE : Var
MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP) : 19.yy.
VAKFİYE : Yok

GENEL TANIM :
2 Katlı kağir taş bir yapıdır. Konaklar köyünün doğusunda ve Ermeni Kilisesinin yanında yeralır.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RUTUBET
A İYİ	A	A	A	A	A	A YOK
B ORTA	B X	B X	B X	B X	B X	B X İZİ VAR
C PEKİ	C	C	C	C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI

GÖZLEMLER :
Binanın durumu iyi olmakla beraber arka cephesine bitişik olan yapı, cephe özelliğini ve çevre dokusu ile olan uyumunu bozmuştur.

BUGÜNKÜ SAHİBİ :
Özel şahıs

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :

YAPILAN ONARIMLAR :
Yapılmamıştır.

AYRINTILI TANIM :
Yapıya kuzeye bakan cephenin ortasındaki iki sütunun taşıdığı gösterişli bir portalden girilir. Portal yuvarlak kemerli olup, üste taş konsolların oluştuğu dendanlarla nihayetlenir. İç sofalı plan tipindedir.
Pencereler 112 oranındadır. Odalarda tepe pencereleri bulunmaktadır. Çatı düz toprak dam örtülü olup, etrafı 70 cm. yüksekliğinde kalkan duvarla çevrilmiştir.
Alt katta batıya bakan bir servis kapısı mevcuttur. Yine bu cephede ahşap eli böğründelerin desteklendiği mevcuttur.

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 29.12.1994 gün ve 1806 sayılı kararı ekidir.

Giyasi ÖZTÜRK
Müdür V.

TEMİZ BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon
	Var	Var	Soba	Var

ORİJİNAL KULLANIMI : Konut
BUGÜNKÜ KULLANIMI : Konut
ÖNERİLEN KULLANIMI : Konut

HAZIRLAYANLAR : Osman Eravşar, Nafi Kiraz, Beyhan, Mine Zıgındere
KONTROL EDEN : Osman Eravşar
G.E.E.A.Y.K. ONAYI NO. :
REVİZYON

YAYIN DİZİNİ :

EKLER :
RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

G.E.E.A. Y.K. KARARLARI

Şekil A. 23 Hamdi Akın Evi'nin (Yapı No: 19) Tescil Fişi, 29.12.1994, (bknz. Şekil A.6, Sıra No: 10, Envanter No: 10)

1250

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E		ENVANTER NO
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ANIT	HARİTA NO
İLİ: KAYSERİ	İLÇESİ: MELİKGAZİ	MAHALLE /KÖY: GERMİR (KONAKLAR) VEYA MEVKİİ:	KORUMA DERECESİ: ANITSAL 1 2 3 (X)
CADDE / SOKAK	KADASTRO PAFTA : ADA :11330 PARSEL: 17		ÇEVRESEL 1 2 3
ADI: KONUT	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI(ÜSLUP):
	YAPIM TARİHİ:	KİTABE:	VAKFİYE:

GENEL TANIM:

Eğimli bir arazi üzerine bodrum + zemin + bir katlı olarak düzgün kesme taştan yığma olarak inşa edilmiştir. Üst Örtü düz damdır

KORUMA DURUMU		TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME ELEMA.	RUTUBET	
A	İYİ							YOK
B	ORTA X							İZİ VAR
C	FENA							ÖNEMLİ

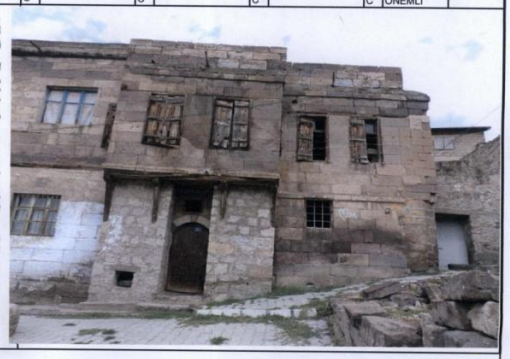

GÖZLEMLER:

BUGÜNKİ SAHİBİ	BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:
ÖZEL MÜLKİYET	MÜLKİYET SAHİBİ

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:

Konut niteliğindeki taşınmazın içerisine girilemediği için iç mekan analizi yapılamamıştır. Ancak taşınmazın dışarıdan incelenebildiği kadarı ile bodrum + zemin + bir katlı olarak düzgün kesme taştan yığma olarak inşa edildiği anlaşılmaktadır. Yapıya doğrudan sokak üzerinden iki renk taştan oluşturulmuş ve kilit taşı dışarıya doğru çıkıntılı olan yuvarlak kemerli ve üzeri aydınlık pencereli tek kanatlı ahşap kapı ile giriş sağlanmaktadır. Giriş kapısının üzeri kapalı çıkma olup çıkma ahşap eli böğründeler ile taşınmaktadır. Ancak çıkmanın altı daha sonradan yonu taş ile oluşturulmuş duvar ile desteklenmiştir. Düz adam örtülü taşınmazın pencereleri 1. Katta ½ oranlı ve ahşap kepenklidir.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORJİNAL KULLANIMI: KONUT

BUGÜNKİ KULLANIMI: BOŞ

ÖNERİLEN KULLANIMI: KONUT

HAZIRLAYANLAR: 25/9/2014

Fatih ÇAPAR Sanat Tarihçisi

S. Kaan TAŞMEKTEPLİGİL Şehir Plancısı

YAYIN DİZİNİ:

ONANDI

Mehmet YILDIZ
Bölge Kurul Müdürü

Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 20.11.14..Gün ve 1281..Sayılı karar ekidir.

EKLER	
RAPOR	X
FOTOĞRAF	X
RÖLEVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA (Kadastral)	X
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	
İMAR PLANI	

KONTROL EDEN: Mehmet YILDIZ Müdür 25.9.14

K.K.V.K.B.K. ONAYI

NO.: ../..../2014
../..../2014
../..../2014

REVİZYON: ../..../2014

K.K.V.K.B.K. KARARLARI

Şekil A. 24 Kazım Duygulu Evi'nin (Yapı No: 20) Tescil Fişi, 20.11.2014

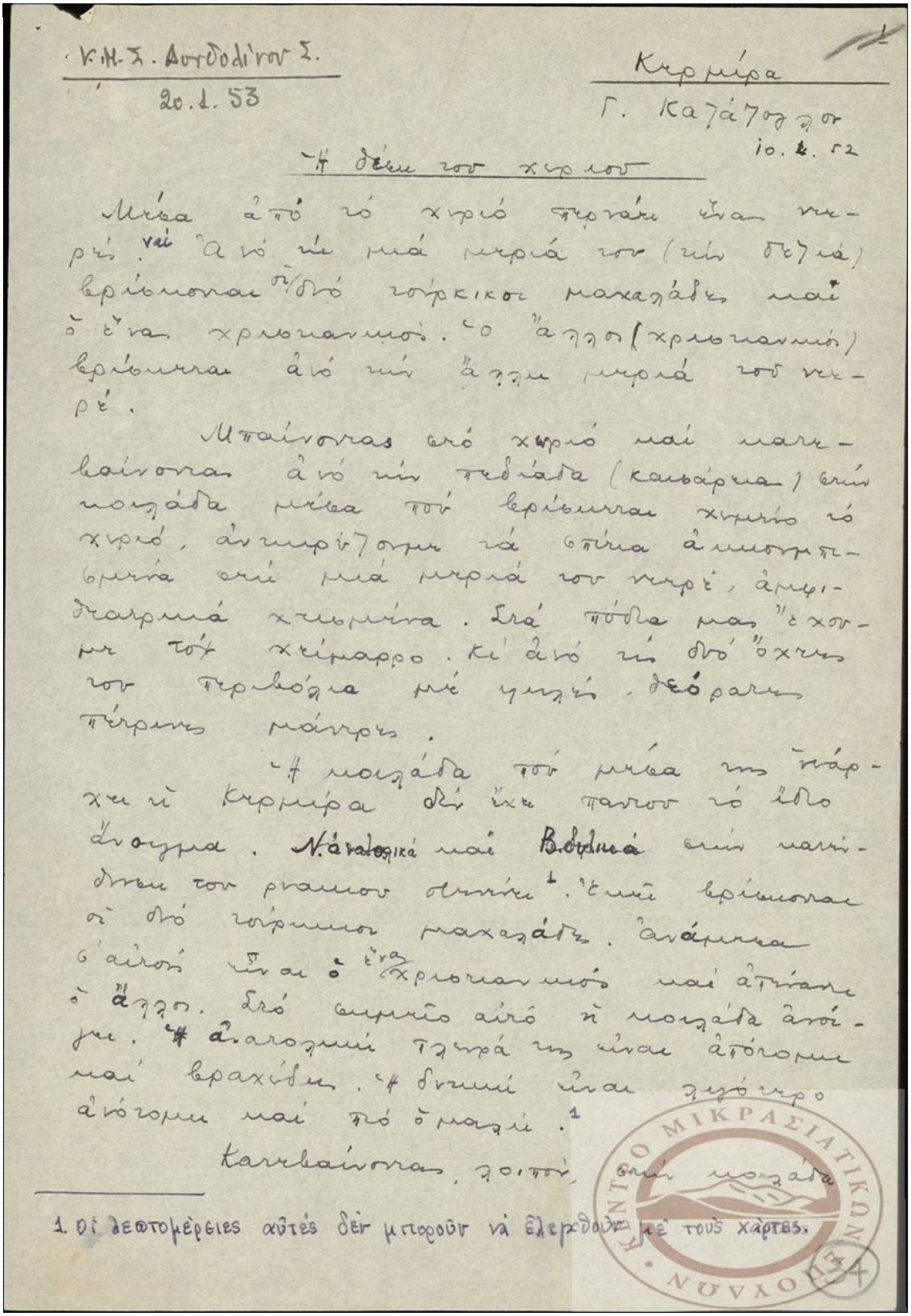

Κ.Μ.Σ. Αυτοδιοίκησις Σ.

20.1.53

Κερμίρα

Γ. Καζάκογλου

10.4.52

Ἡ θέσις του χωριού

Μιὰ ἀπὸ τὸ χωριὸ προάλι ἦταν νερό. Ἀπὸ κεῖ μιὰ μεριὰ του (τὴν δεξιὰ) βρίσκονται δυὸ τούρκικοι μαχαλάδες καὶ ὁ ἕνας χριστιανικός. Ὁ ἄλλος (χριστιανικὸς) βρίσκεται ἀπὸ κεῖ ἄλλη μεριὰ του νεροῦ.

Μπαίνοντας στὸ χωριὸ καὶ παίρνοντας ἀπὸ κεῖ πεδιάδα (καλδέρια) στὴ μοιρὰ μιὰ ποὺ βρίσκεται χωριὸ τὸ χωριό, ἀντικρίζομε τὰ σπίτια ἀπομακρυσμένα ἀπὸ μιὰ μεριὰ του νεροῦ, ἀμφιθεατρικὰ χτισμένα. Στὰ πόδια μας ἔχομε τὸ χείμαρρο. Κι ἀπὸ κεῖ δυὸ ὄχτους πρανὰ μὲ γυμνὰ δέντρα πέρα μάκρος.

Ἡ μοιρὰ ποὺ μένει στὴ δεξιὰ ἡ Κερμίρα δὲν ἔχει παρὰ τὸ ἕνα μαχαλᾶ. Νεκροταφεῖα καὶ βρύσες στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ[1]. Στὴν βρίσκονται οἱ δυὸ τούρκικοι μαχαλάδες. Ἀνάμεσα τοὺς εἶναι ὁ ἕνας χριστιανικὸς καὶ ἀπέναντι ὁ ἄλλος. Στὸ ἀριστερὸ αὐτὸ ἡ μοιρὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀχτάδες καὶ βραχίδια. Ἡ δεξιὰ εἶναι ἐπίσης ἀποτελεῖται καὶ ἀπὸ ὀχτάδες.[1]

Καλδερίμια, ποὺ στὴν μοιρὰ

1. Οἱ λεπτομέρειες αὐτὲς δὲν μποροῦν νὰ ἐλεγχθοῦν μὲ τοὺς χάρτες.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΝΟΥΧΟΥ 34

Şekil A. 25 ‘Germir Köyü’nün konumu’ hakkında yazılmış olan 1953 tarihli Yunanca belge (Sayfa 1)

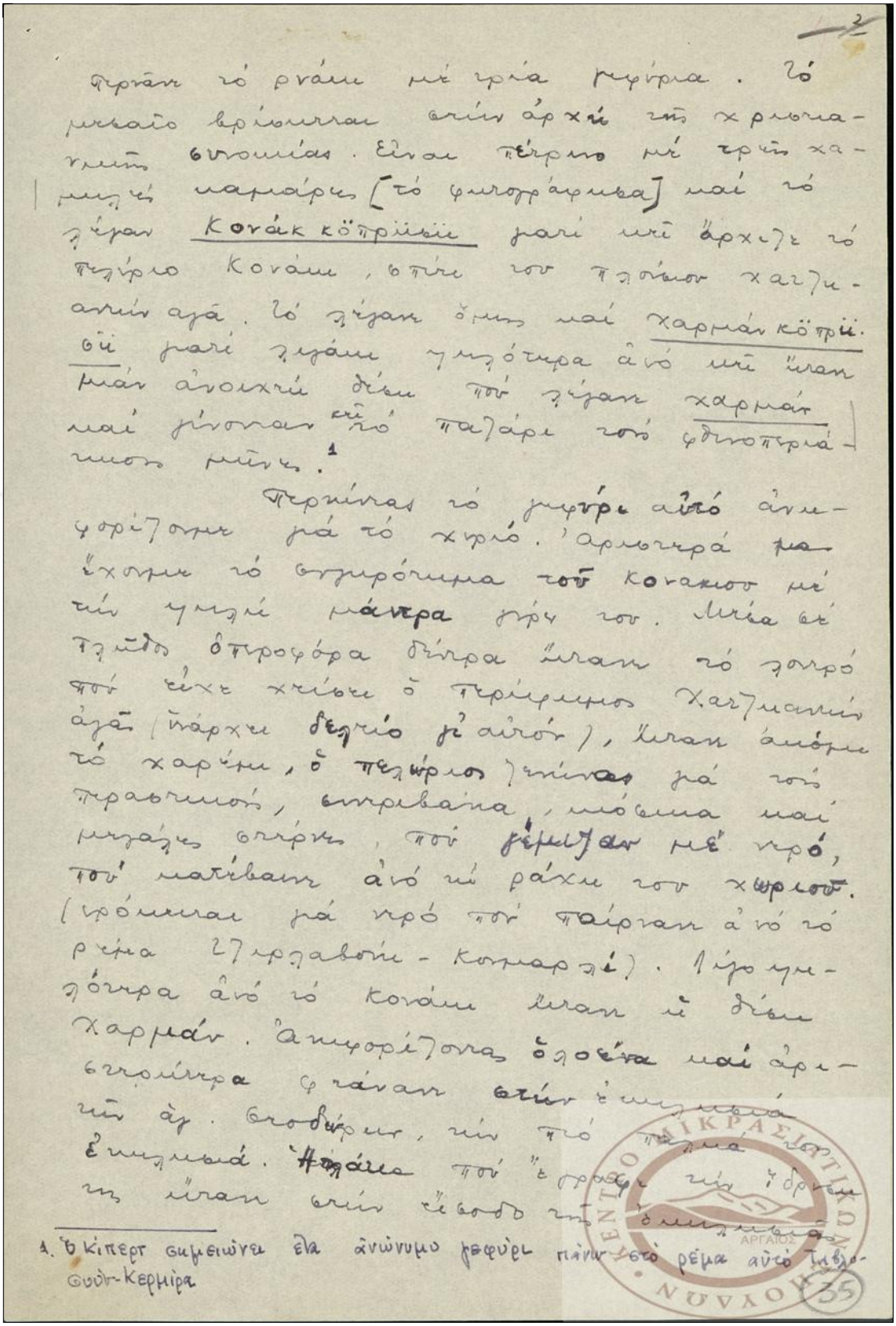

Şekil A. 25. 1 ‘Germir Köyü’nün konumu’ hakkında yazılmış olan 1953 tarihli Yunanca belge (Sayfa 2)

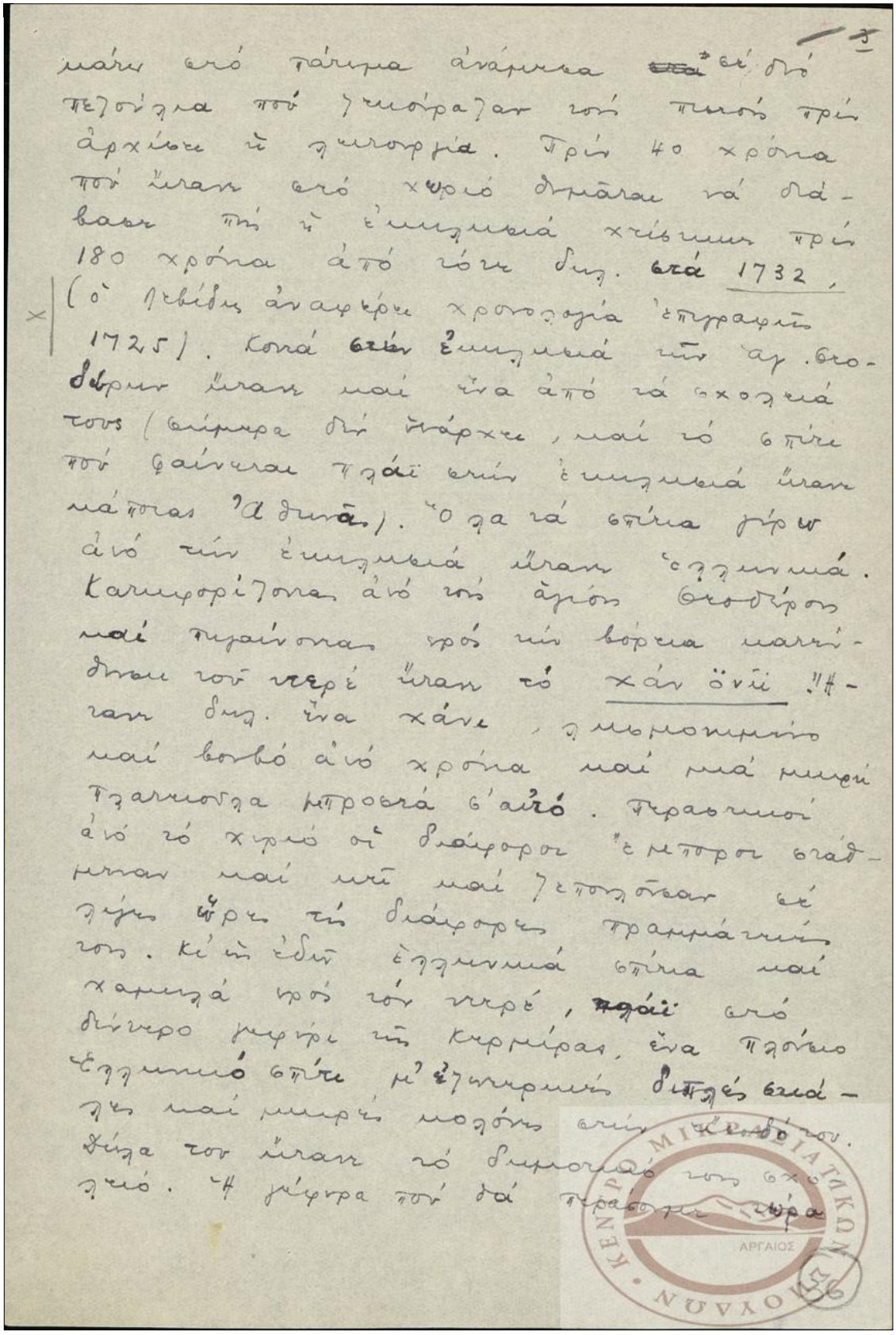

Şekil A. 25. 2 ‘Germir Köyü’nün konumu’ hakkında yazılmış olan 1953 tarihli Yunanca belge (Sayfa 3)

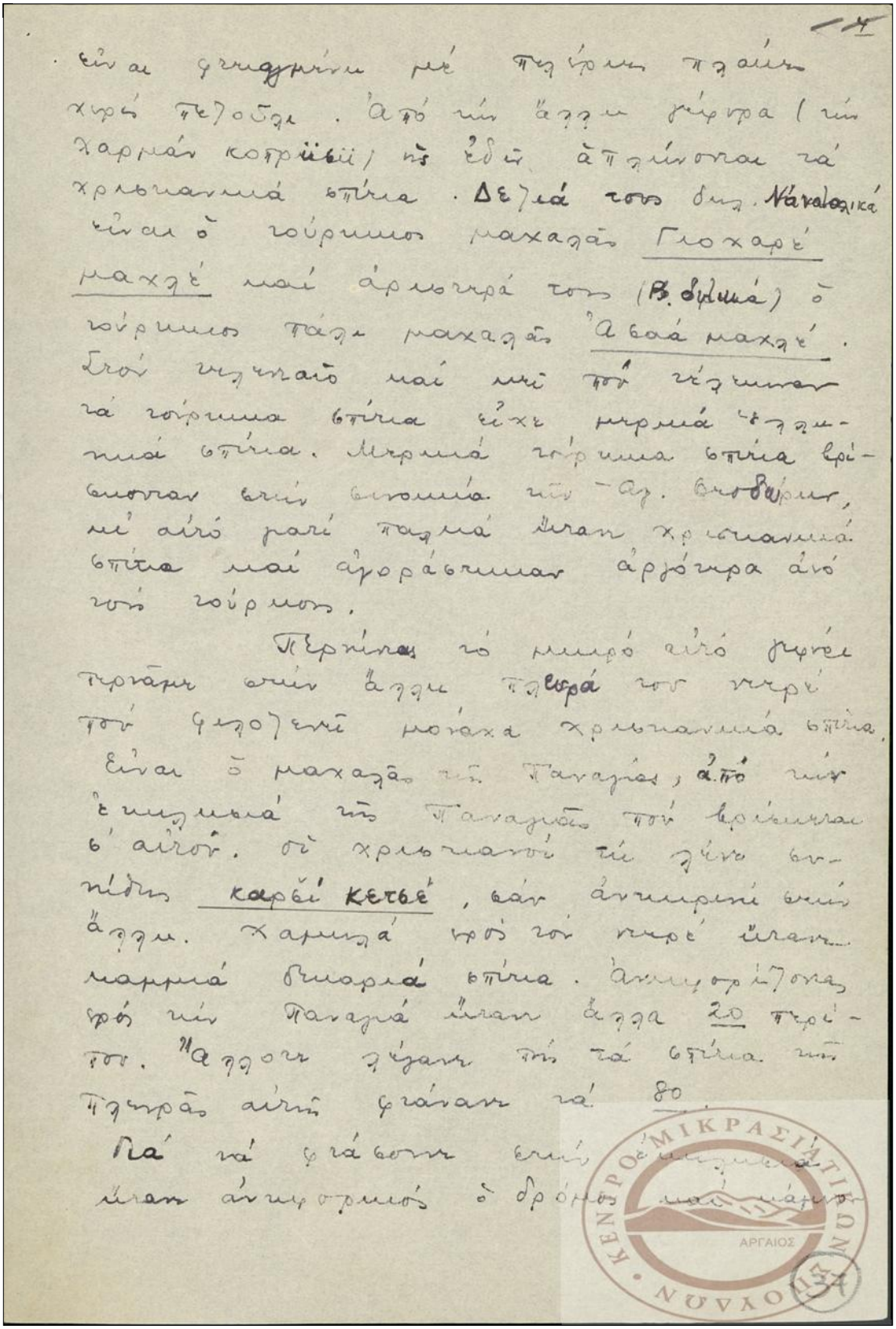

Şekil A. 25. 3 ‘Germir Köyü’nün konumu’ hakkında yazılmış olan 1953 tarihli Yunanca belge (Sayfa 4)

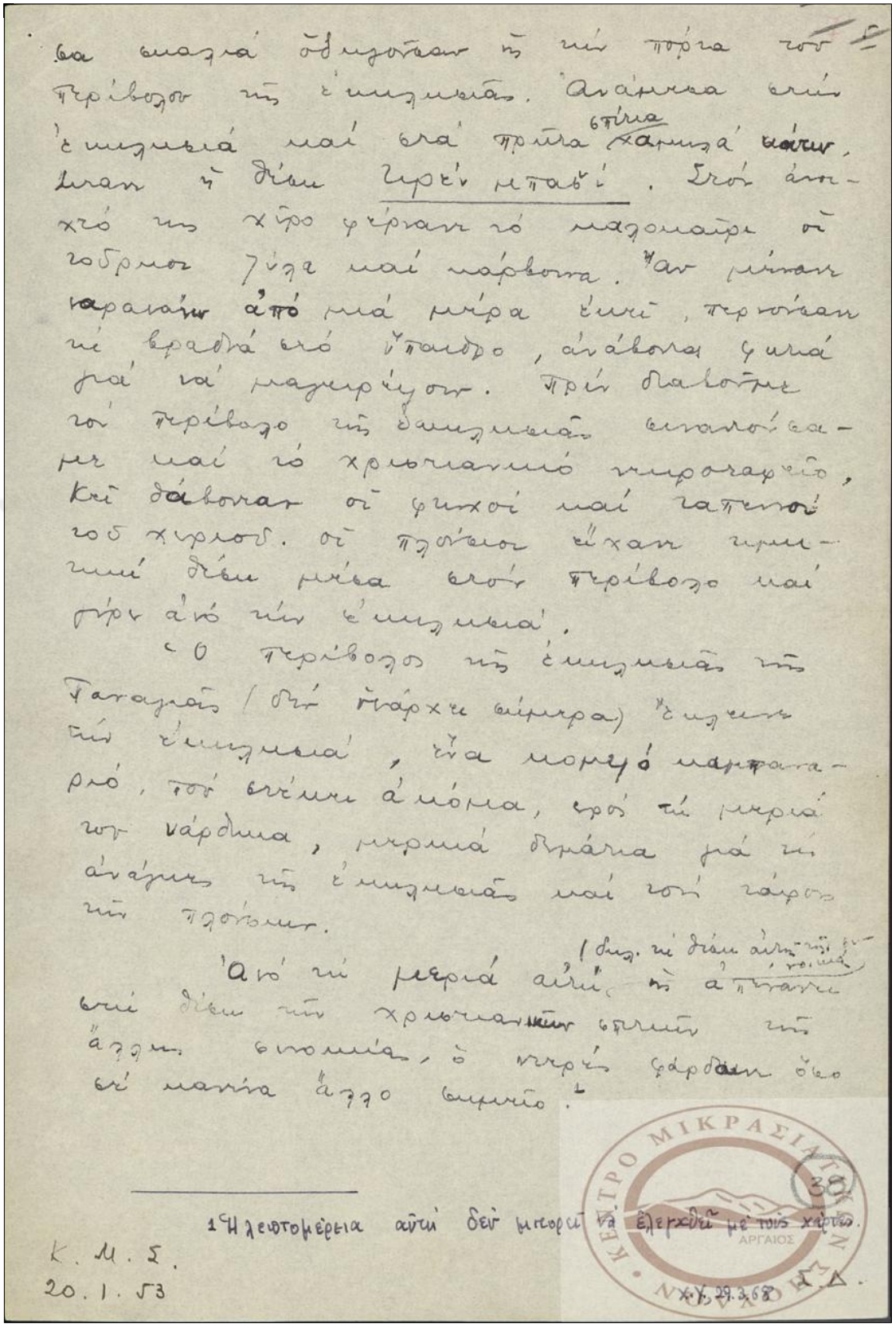

Şekil A. 25. 4 ‘Germir Köyü’nün konumu’ hakkında yazılmış olan 1953 tarihli Yunanca belge (Sayfa 5)

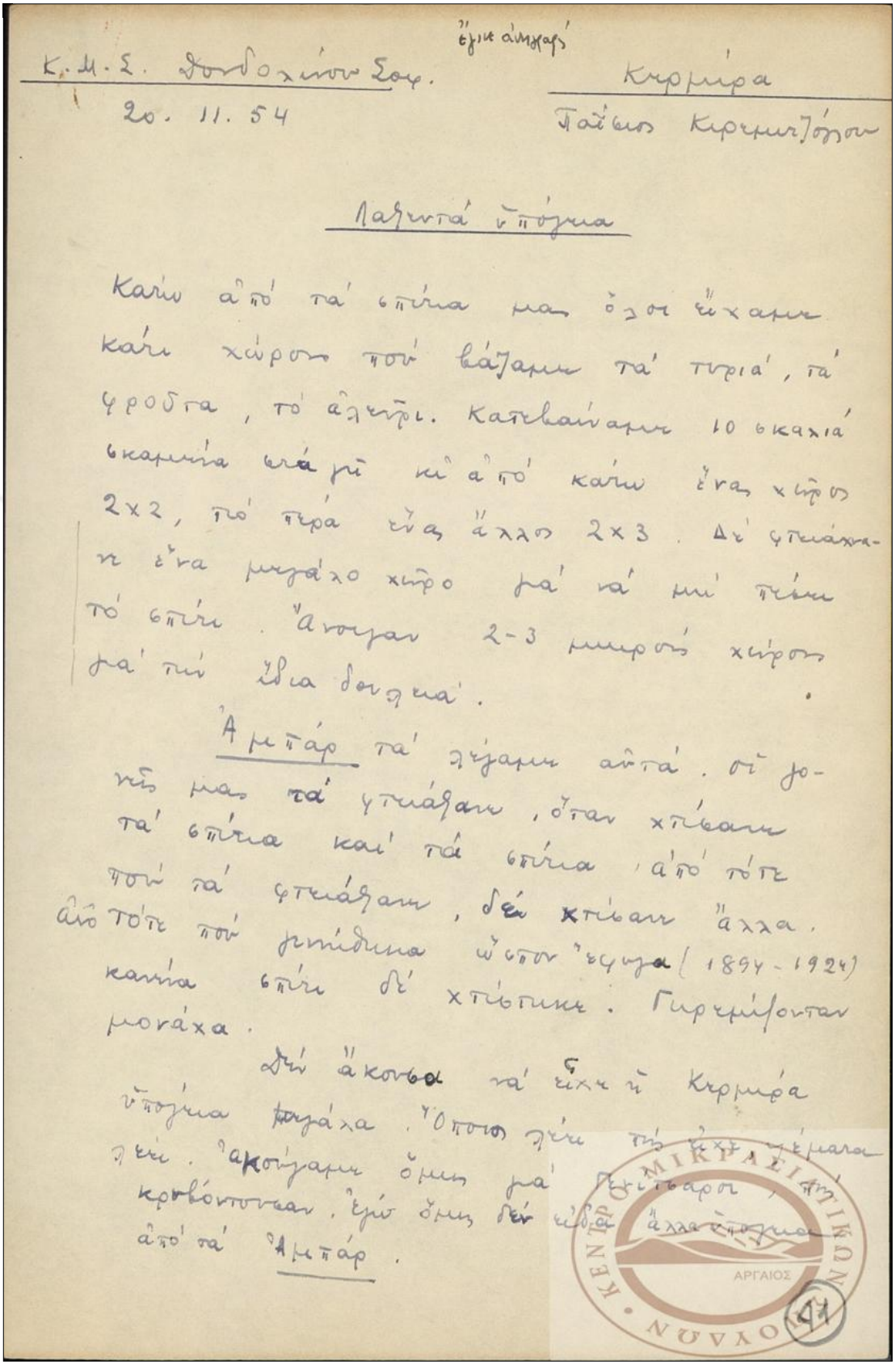

Κ. Μ. Σ. Φονδοχιόν Σοφ. Κερμίρα
20. 11. 54 Παΐσιος Κερμιτζόγλου

Παλιατά σπίτια

Καλά ἀπό τά σπίτια μας ὅσα ἔχομε καλά χώρια πού βάζομε τά τυριά, τά ζρόδια, τό ἀλεύρι. Κατεβαίνομε 10 σκαλιά σκαμένα στά μέ κι ἀπό κάτω ἕνα χῶρο 2x2, πού πρά εἶναι ἄλλο 2x3. Δι' ζτιάχνει ἕνα μεγάλο χῶρο μά νά μή πέσει τό σπίτι. Ἄνοιγαν 2-3 μικρά χώρια μά τή ἴδια δουλειά.

Ἀμπάρ τά ἔλεγαμε αὐτά. Οἱ μοῦκι μας τά ζτιάξαν, ὅταν χτίσαν τά σπίτια καί τά σπίτια, ἀπό τότε πού τά ζτιάξαν, δέν χτίσαν ἄλλα. Ἀπό τότε πού γεννήθηκα ὥσπου ἔφυγα (1894-1924) κανένα σπίτι δέ χτίστηκε. Γκρεμίζονταν μονάχα.

Δέν ἄκουσα νά ἔχει ἡ Κερμίρα ὑπόγεια μαγάζια. Ὅπου ἦταν τά ἐμπόρια ἐκεῖ. Ἀκούσαμε ὅμως μά [illegible] κρυβόντουσαν. Ἐγώ ὅμως δέν ἄκουσα ἀπό τά Ἀμπάρ.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΑΡΓΑΙΟΣ ΝΟΥΛΟΣ

Şekil A. 26 Germir Köyü'ndeki 'oyma bodrumlar' hakkında yazılmış olan 1954 tarihli Yunanca belge

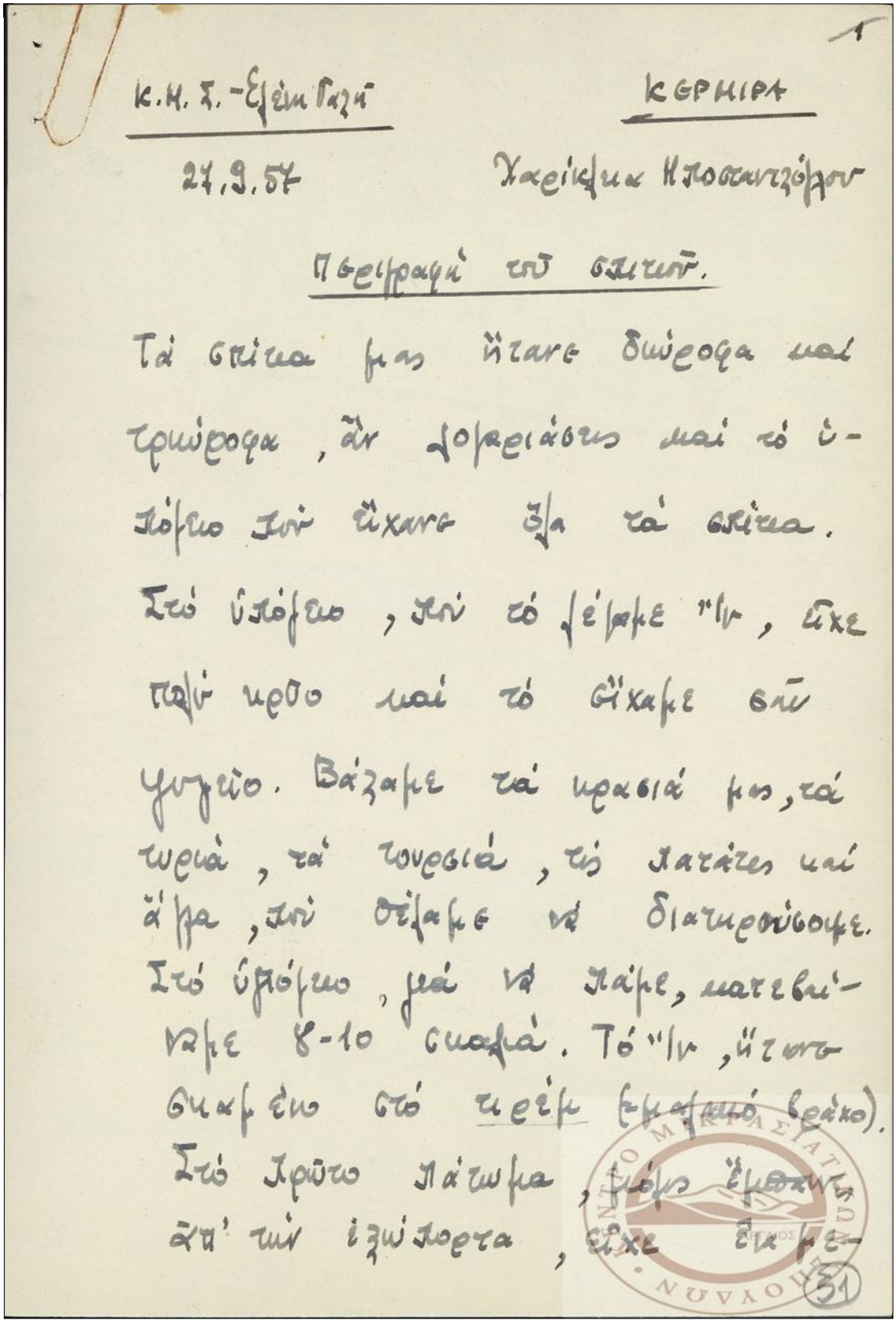

Κ.Μ.Σ. - Εξέτασις

ΚΕΡΜΙΡΑ

27.9.57

Χαρίκλεια Παπαντζήμου

Περιγραφή του σπιτιού.

Τα σπίτια μας ήταν δώροφα και τρώροφα, άν λογαριάσουμε και το υπόγειο που είχανε ζώα τα σπίτια. Στο υπόγειο, που το λέγαμε "ιν, είχε πολύ νερό και το είχαμε σαν γυαλιό. Βάζαμε τα μαγιά μας, τα τυριά, τα τουρσιά, τις πατάτες και άλλα, που θέλαμε να διατηρούνται. Στο ύπόγειο, για να πάμε, κατεβαίναμε 8-10 σκαλιά. Το "ιν, ήτανε σκαμμένο στο χώμα (χωμάτινο δάπεδο). Στο πρώτο πάτωμα, τους έμπορους απ' τα ψώνια, είχε ένα με-

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΝΟΥΧΟΥ 31

Şekil A. 27 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 1)

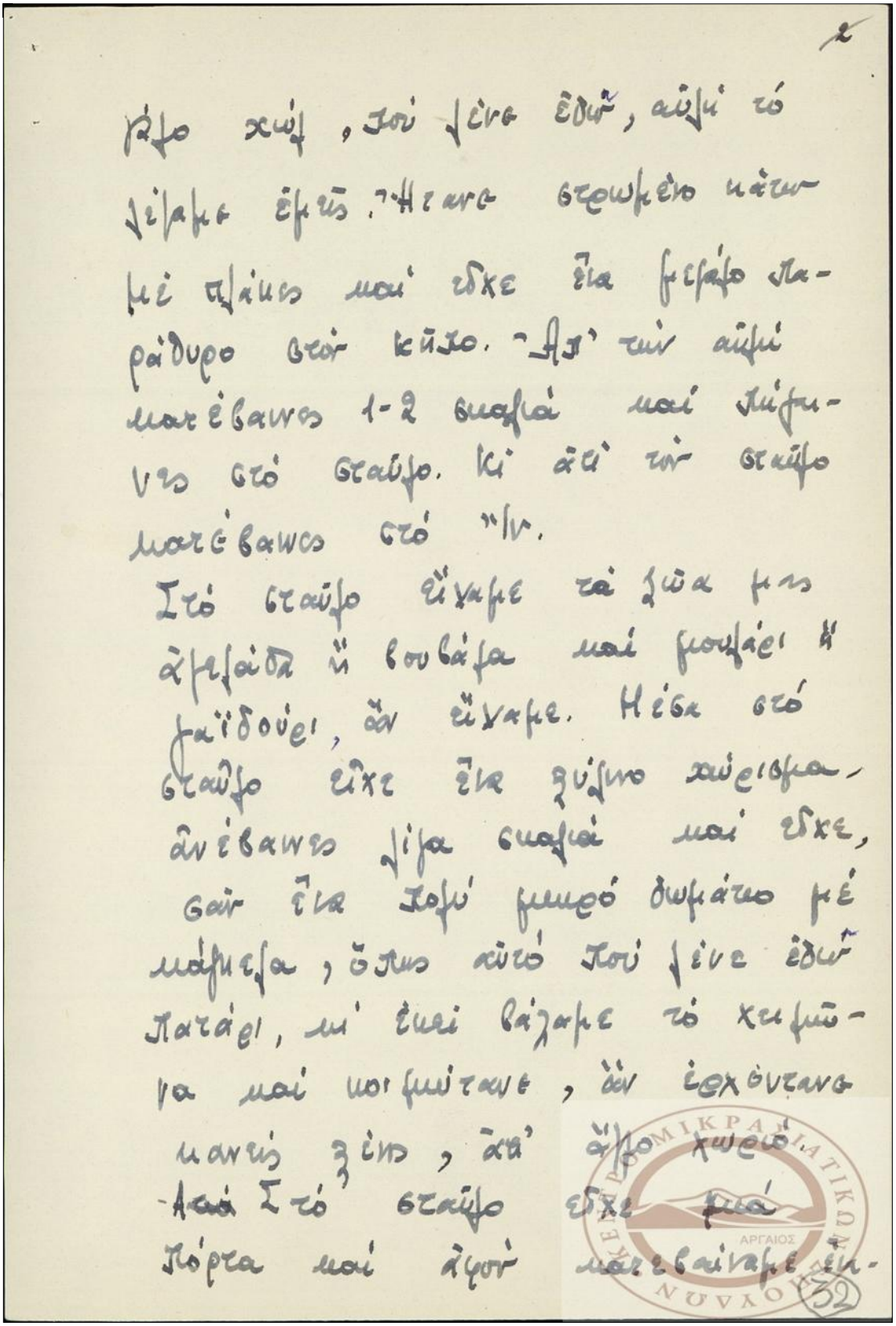

Şekil A. 27.1 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 2)

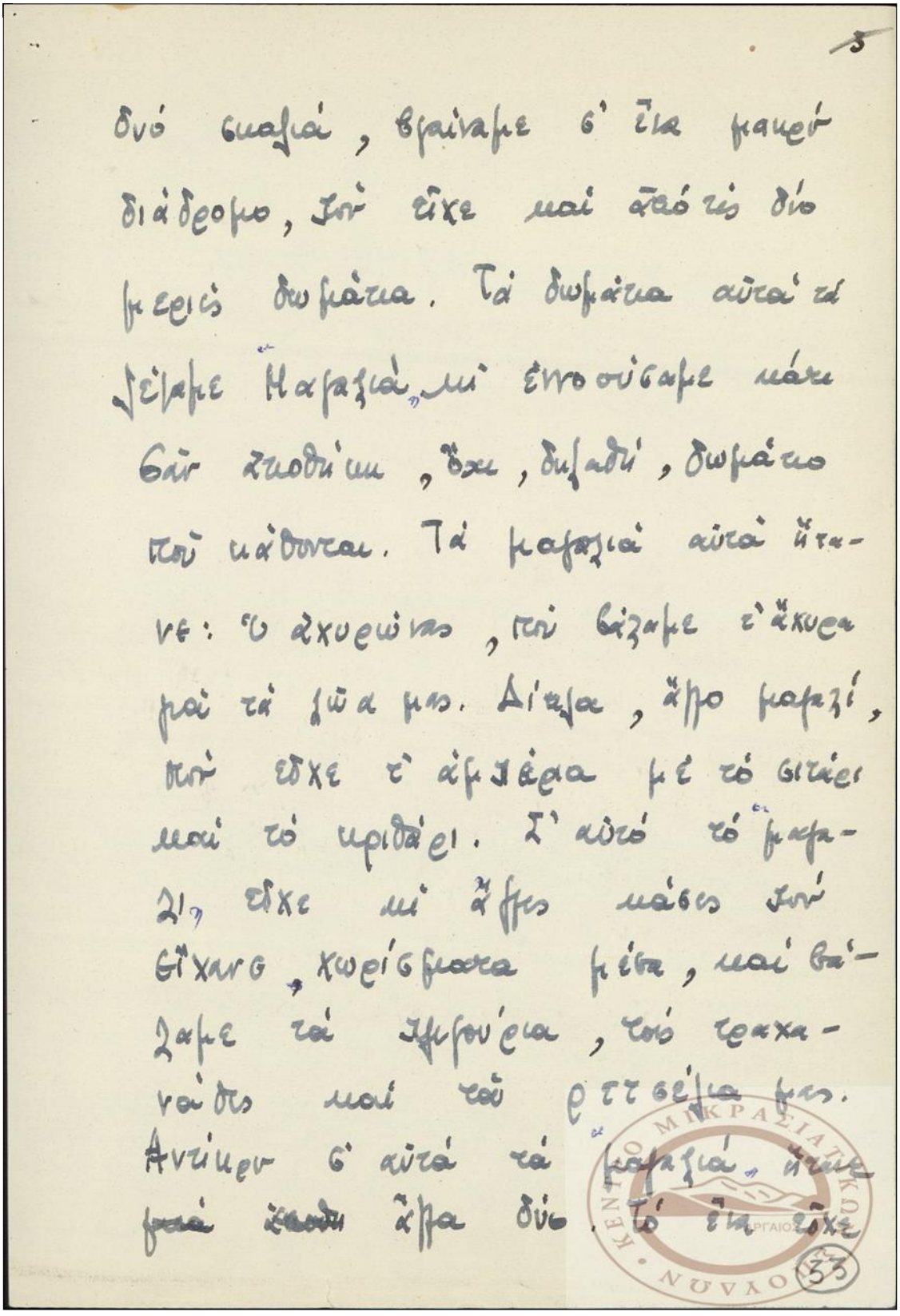

Şekil A. 27. 2 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 3)

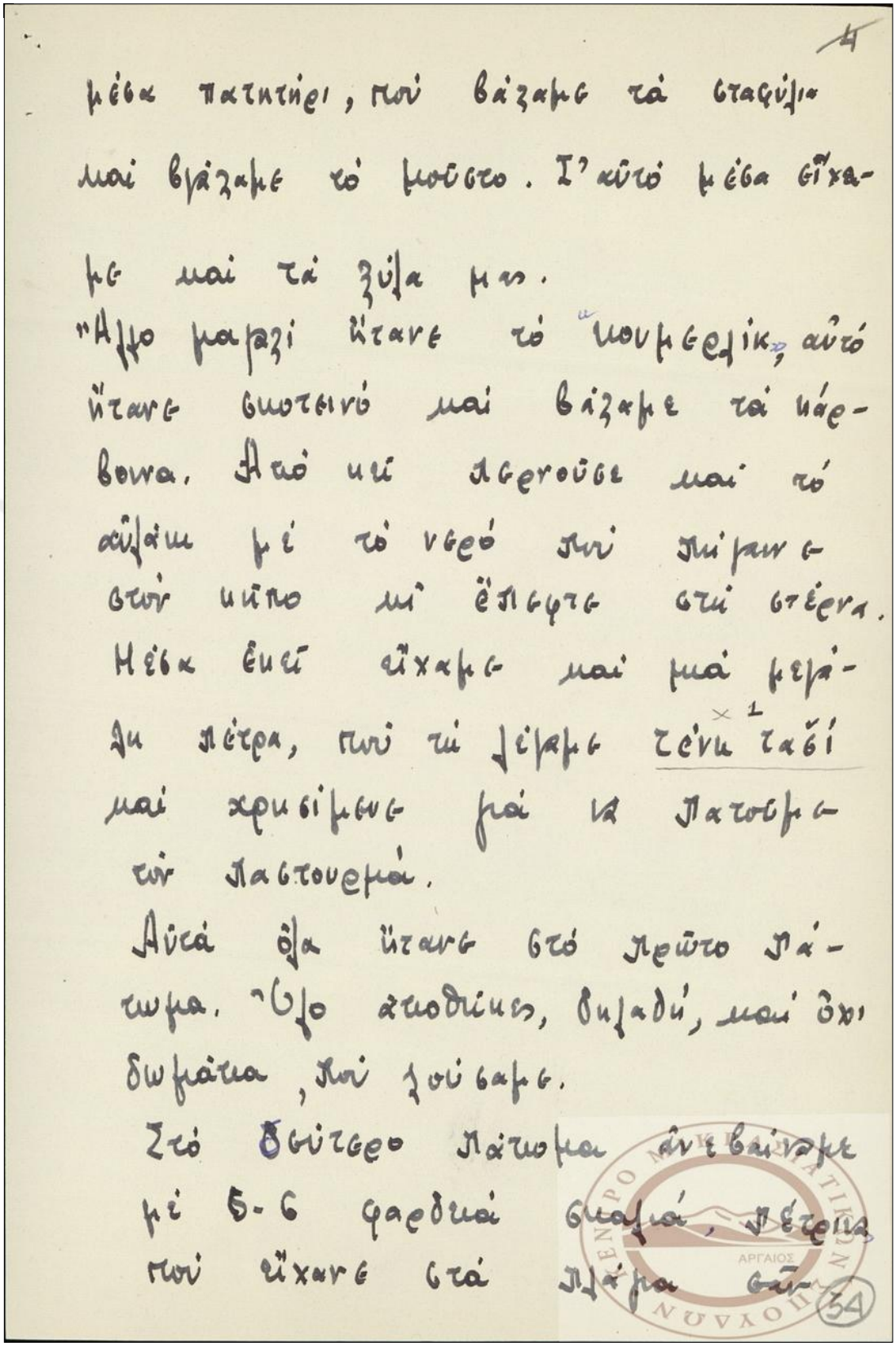

Şekil A. 27. 3 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 4)

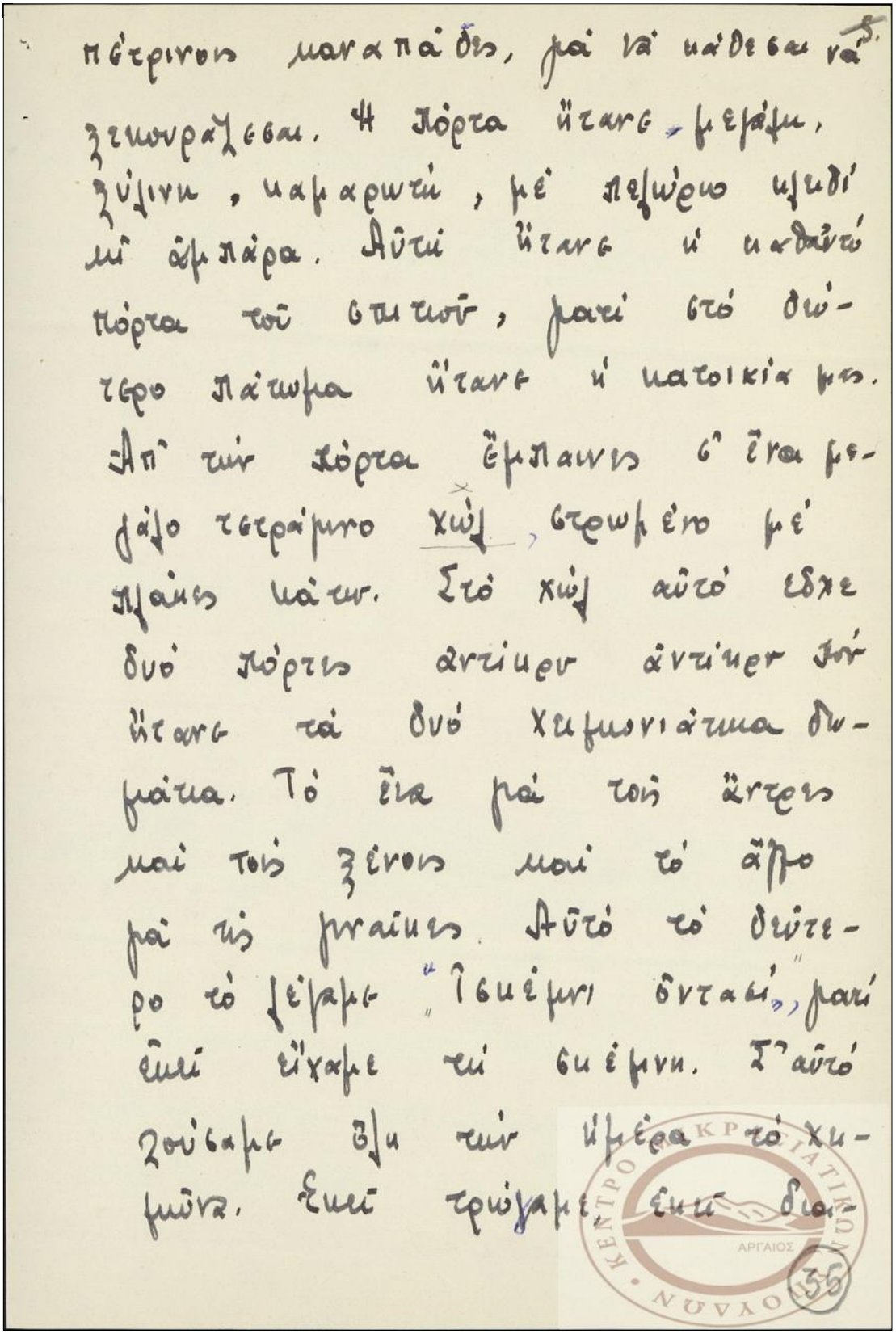

Şekil A. 27. 4 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 5)

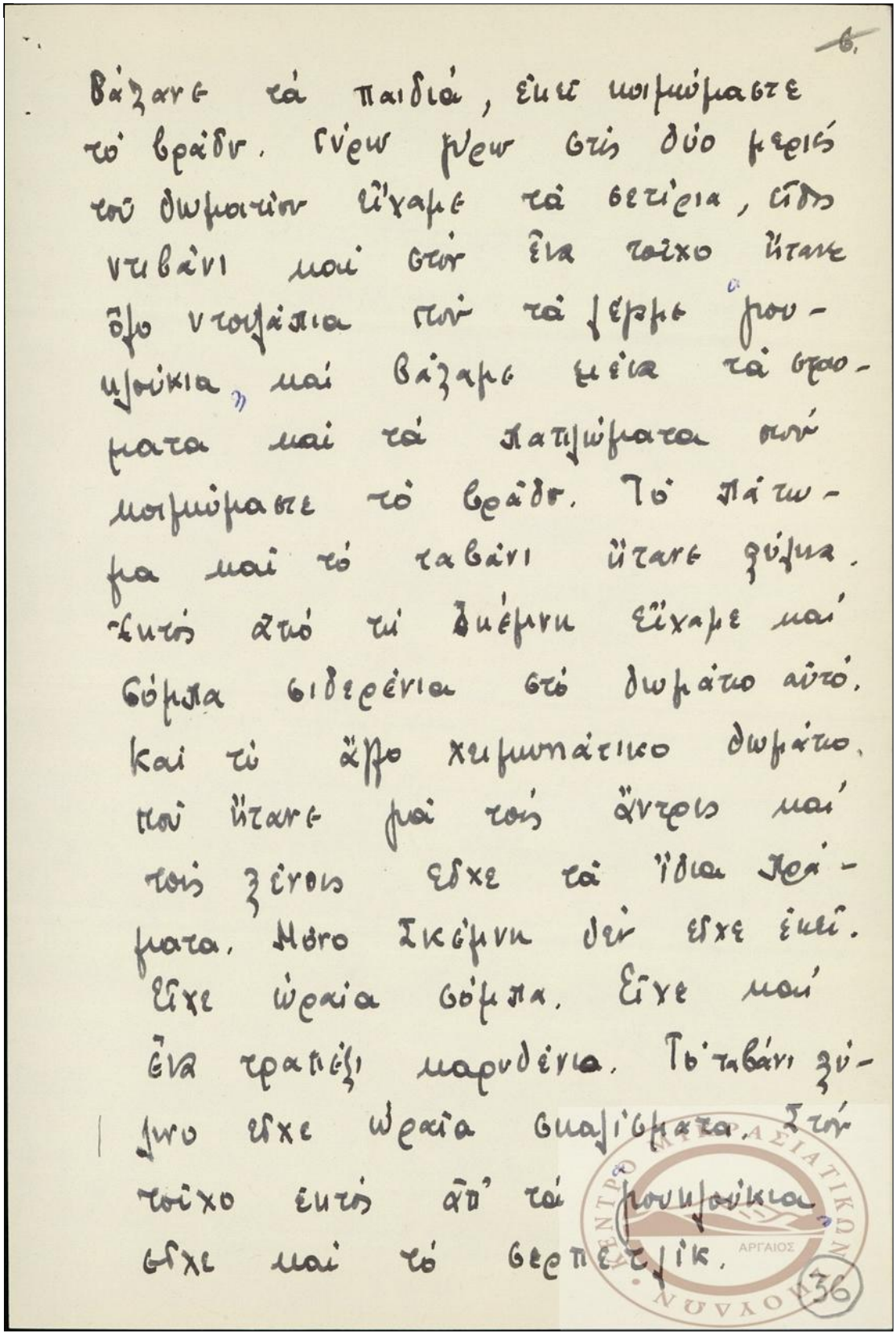

Βάζανε τὰ παιδιά, εἶχε μοιρώματε
τὸ βραδύ. Γύρω γύρω στὶς δύο μεριὲς
τοῦ δωματίου εἴχαμε τὰ στρῶμα, ἕνα
γυρὰ μου στὸν ἕνα τοῖχο ἤτανε
ὅλο γουλάπια πού τὰ λέμε μου-
μοῦκια, καὶ βάζαμε ἐκεῖ τὰ χρυσ-
μαρα καὶ τὰ πατρώματα σὰν
μοιρώματε τὸ βραδύ. Τὸ πάτω-
μα καὶ τὸ ταβάνι ἤτανε ξύλινα.
Ἐκεῖ ἀπὸ τὴ δεξιὰ εἴχαμε μιὰ
σόμπα βιβερέϊνα στὸ δωμάτιο αὐτό.
Καὶ τὸ ἄλλο χειμωνάτικο δωμάτιο,
που ἤτανε μιὰ τοὺς ἄντρες μιὰ
τοὺς ξένους εἶχε τὰ ἴδια πρά-
γματα. Μόνο τζάμνι δὲν εἶχε ἐκεῖ.
Εἶχε ὡραία σόμπα. Εἶχε μιὰ
ἕνα τραπέζι μαρμάρινο. Τὸ ταβάνι ξύ-
λινο εἶχε ὡραῖα διαμάσματα. Στὸν
τοῖχο ἐκεῖ ἀπ' τὰ μουμοῦκια
εἶχε καὶ τὸ θερμόμετρο.

Şekil A. 27. 5 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 6)

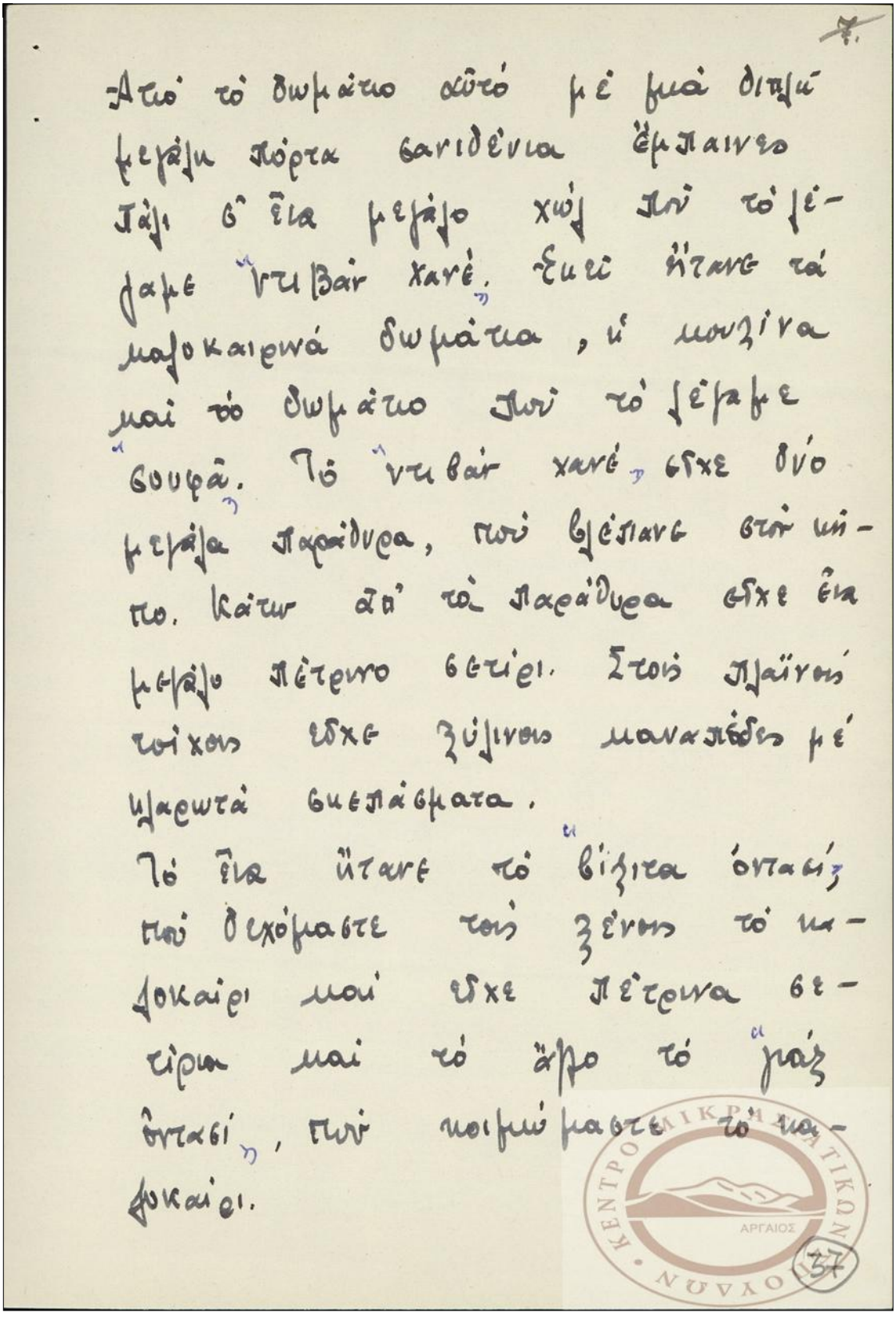

Şekil A. 27. 6 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 7)

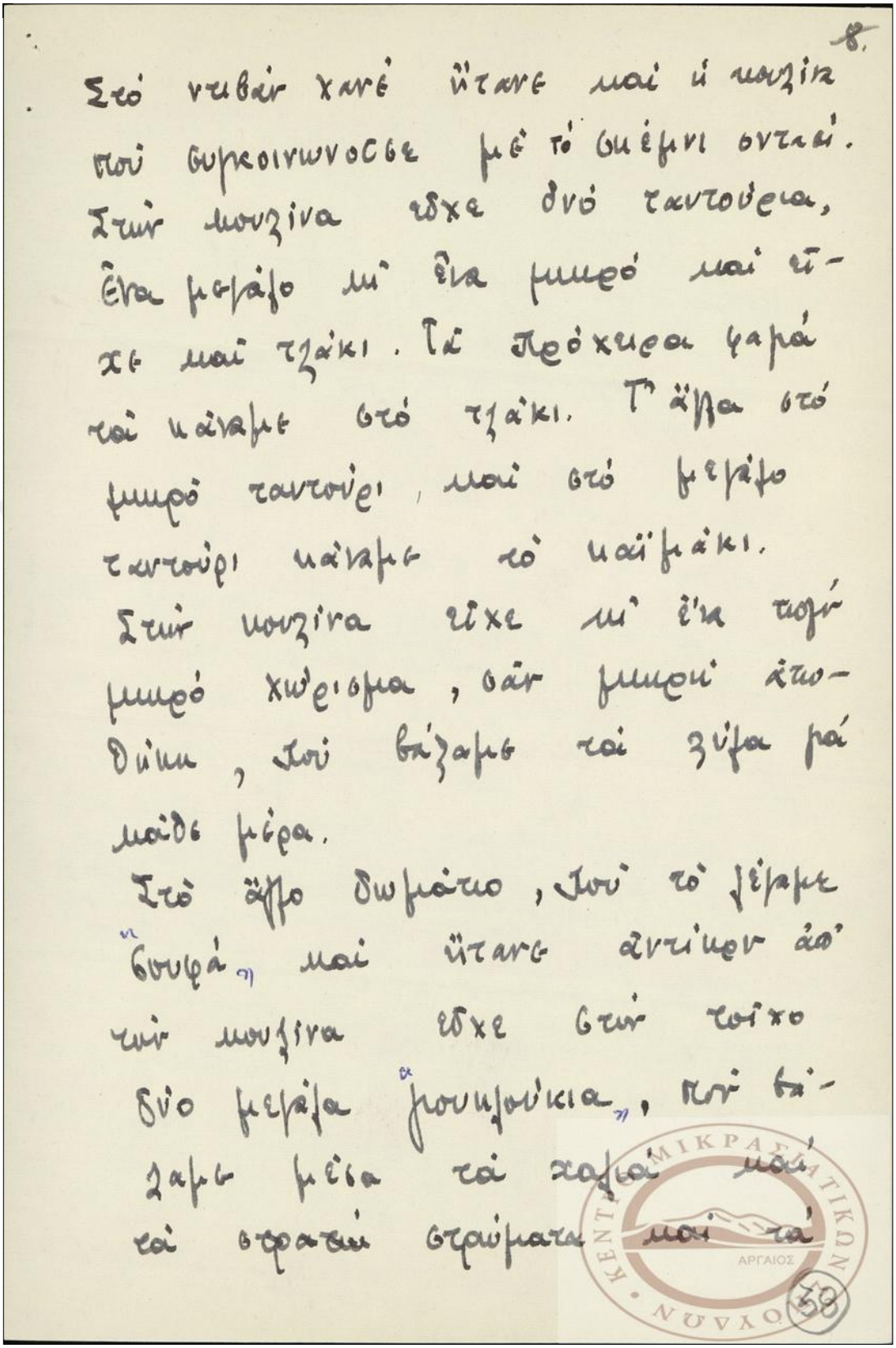

Şekil A. 27. 7 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 8)

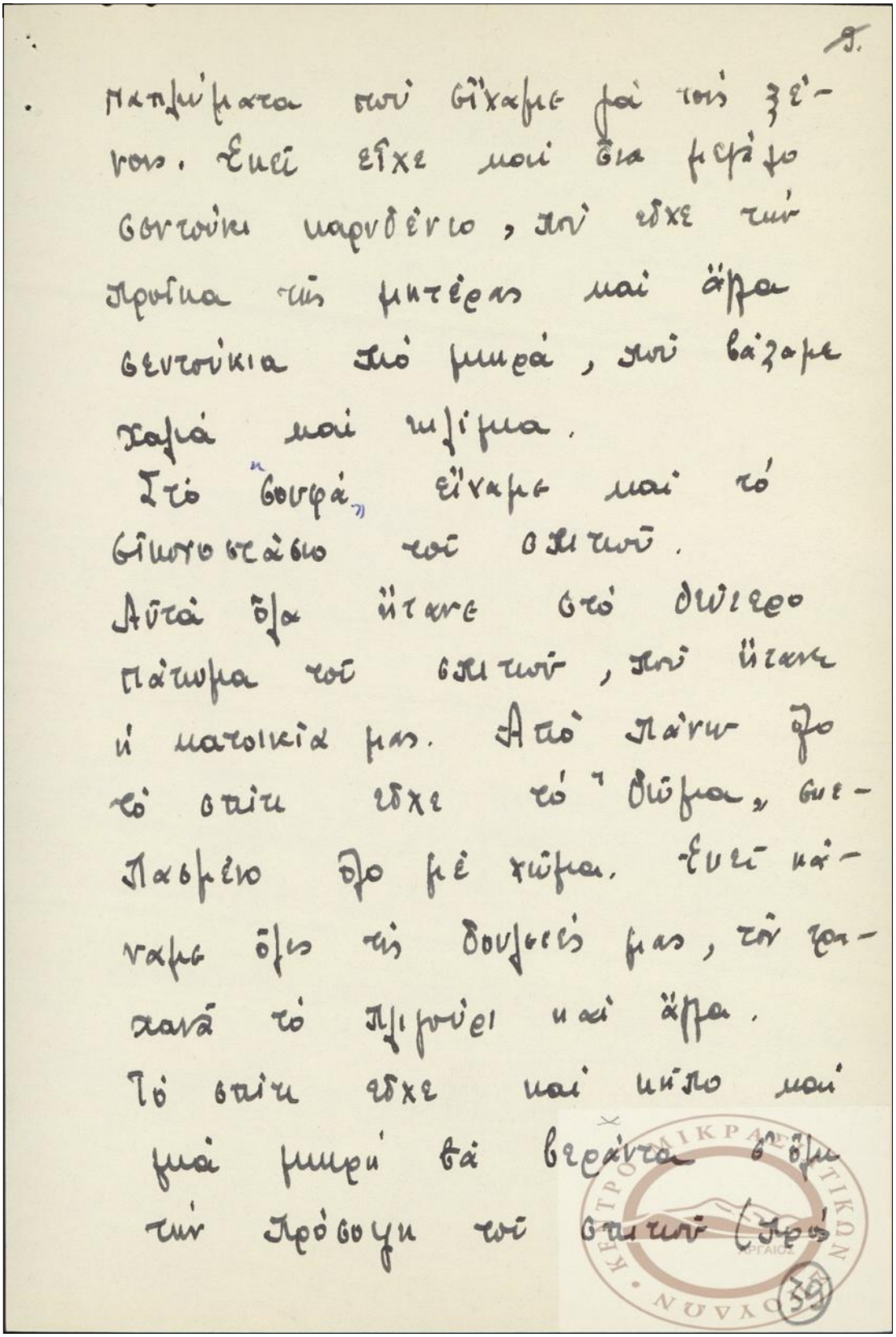

Şekil A. 27. 8 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 9)

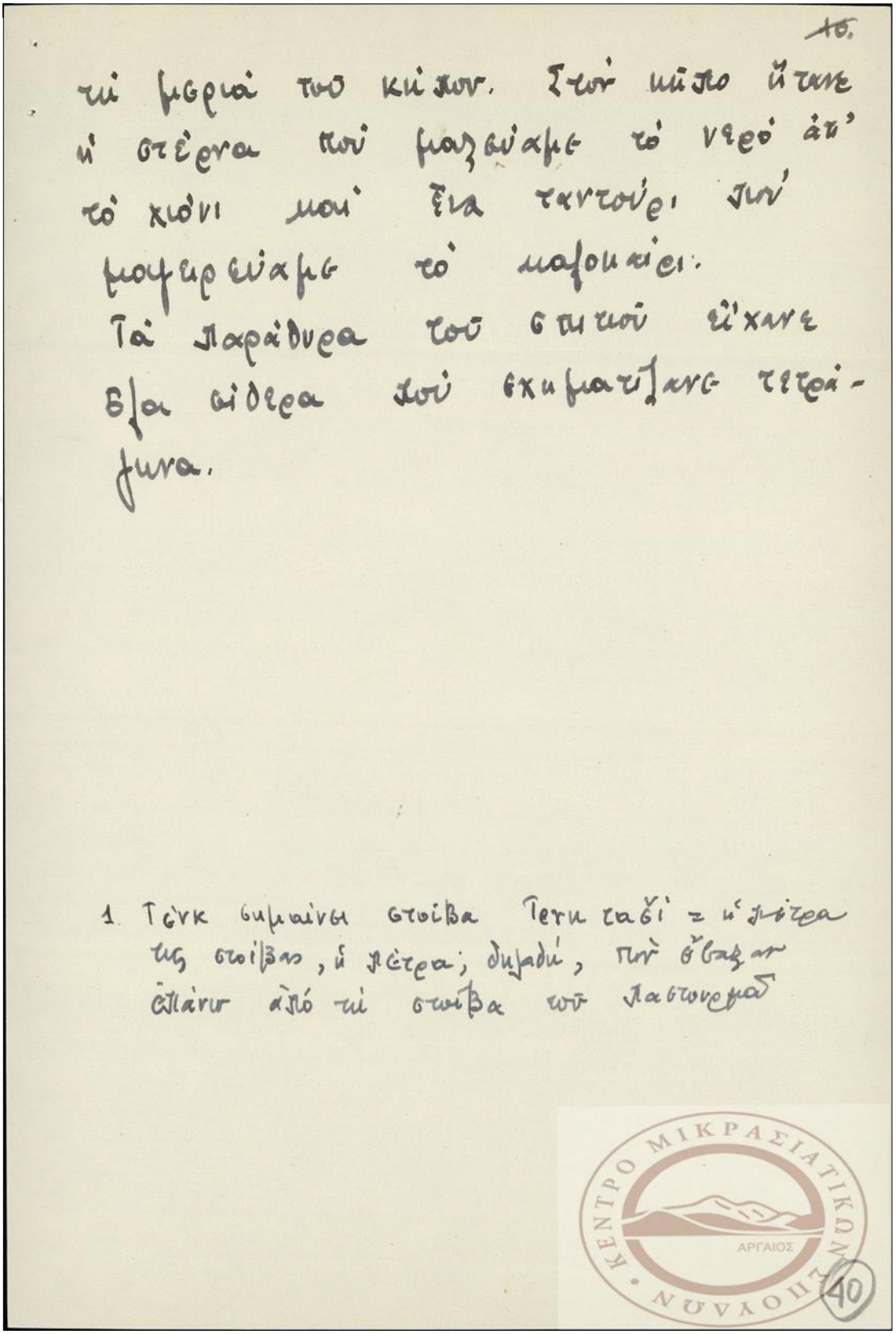

Şekil A. 27. 9 Germir Köyü'ndeki 'ev(ler)in tasviri' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 10)

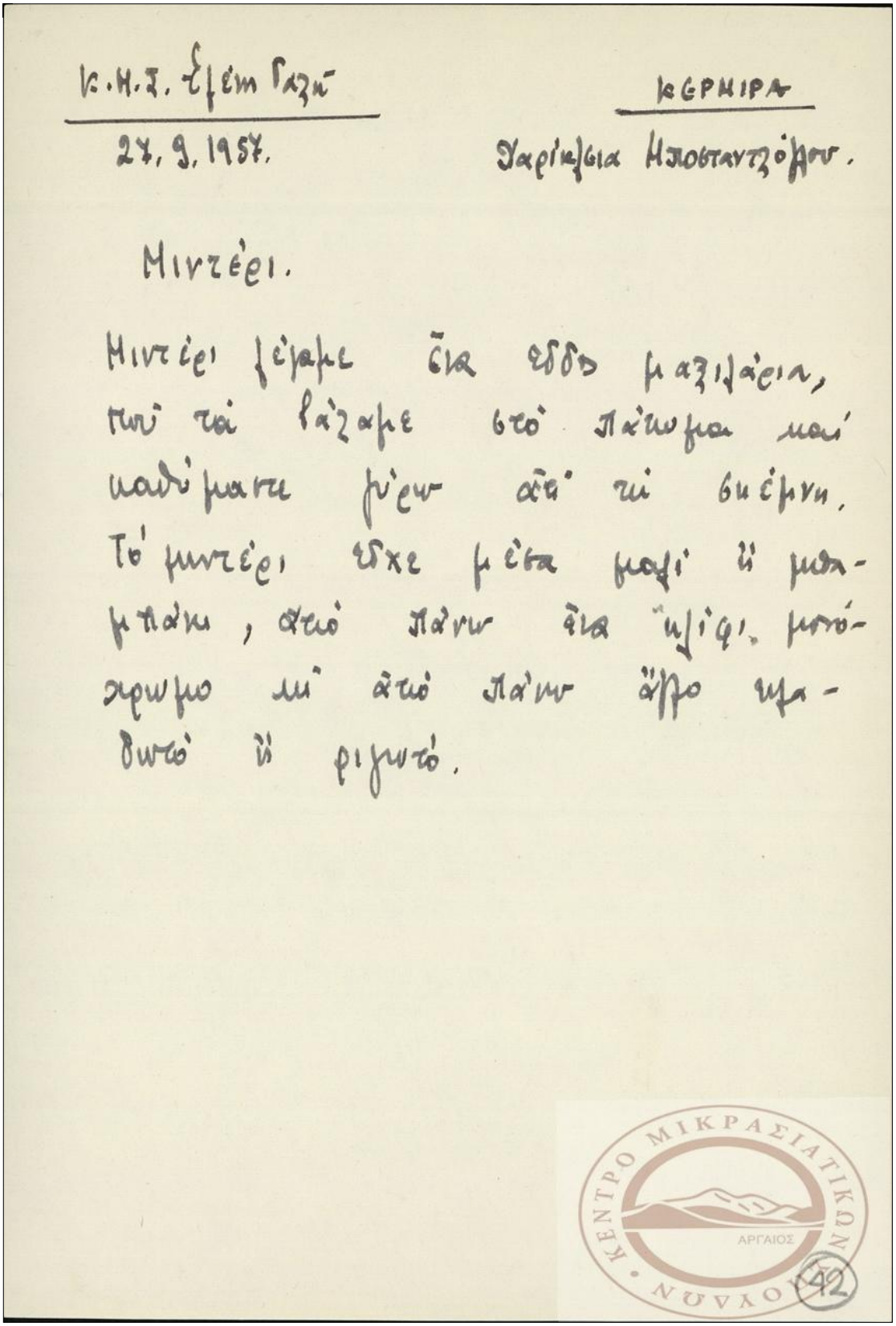

Κ. Η. Σ. Ἐφεσ Γαζή

24. 9. 1957.

ΚΕΡΜΙΡΑ

Παρέλαβα Ηλιοβασιλόβον.

Μινδέρι.

Μινδέρι ἔχομε ἕνα σβδ μαξιλάρια, πού τά βάζομε στό πάτωμα καί καθόμαστε ἐπάνω τά μέρη. Τό μινδέρι εἶχε μέσα μαζί τά μαξιλάκια, ἀπό πάνω ἕνα μαῦρο μονόχρωμο καί ἀπό πάνω ἄσπρο μπροδερό τό ριγωτό.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΡΓΑΙΟΣ 42

Şekil A. 28 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Minder (minteri)' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge

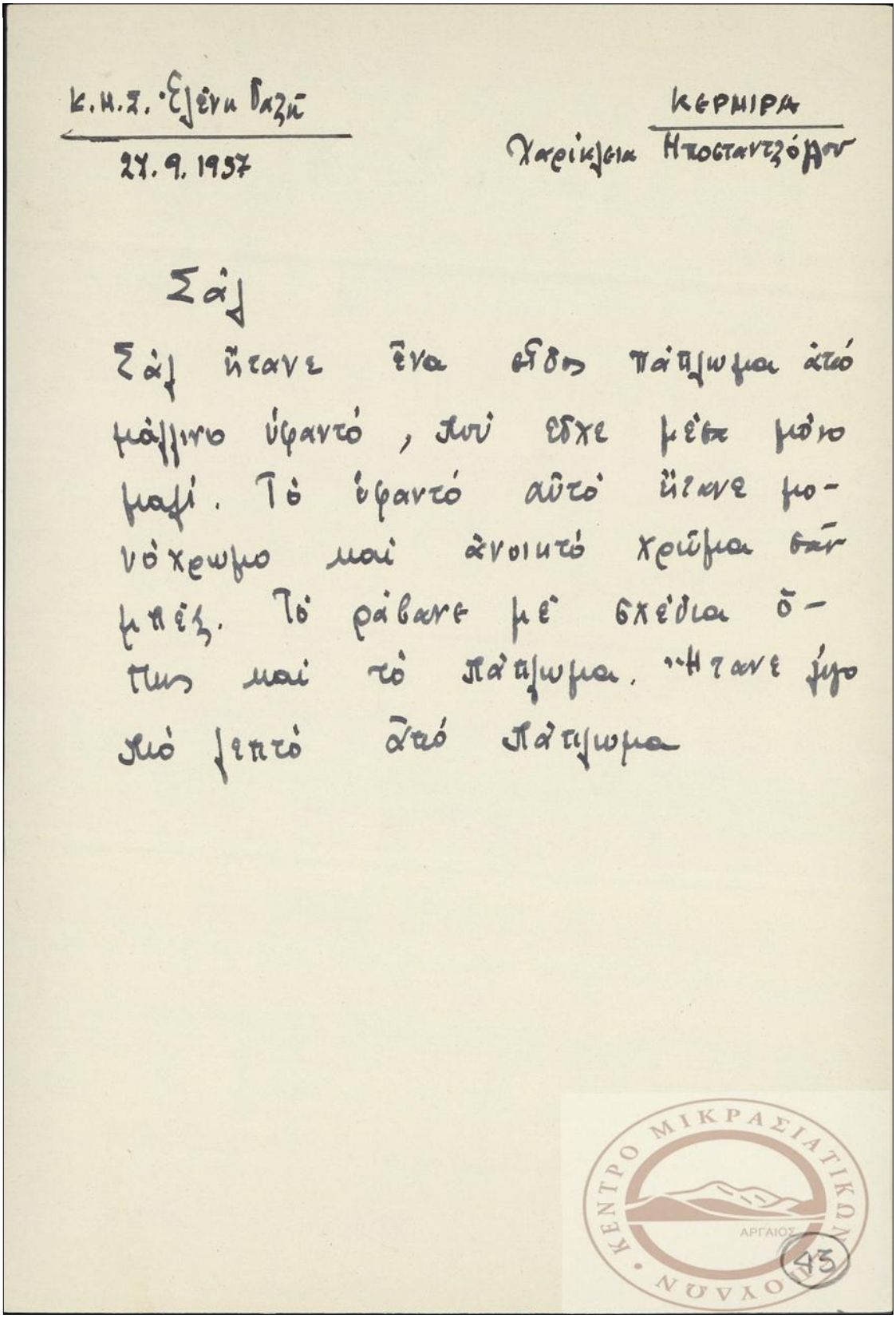
Κ.Η.Σ. Ξένη Βάχη

27.9.1957

ΚΕΡΚΥΡΑ

Χαρίκλεια Ηλιοσταντζόπουλου

Σάλ

Σάλ ήτανε ένα είδος πάπλωμα από μάλλινο ύφαντό, που είχε μέσα μόνο μαλλί. Το ύφαντό αυτό ήτανε μονόχρωμο και ανοιχτό χρώμα συνήθως. Το βάφανε με σχέδια όπως και το πάπλωμα. Ήτανε μόνο ένα σάλ από πάπλωμα

ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΓΑΙΟΣ
43

Şekil A. 29 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Şal (sal)' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge

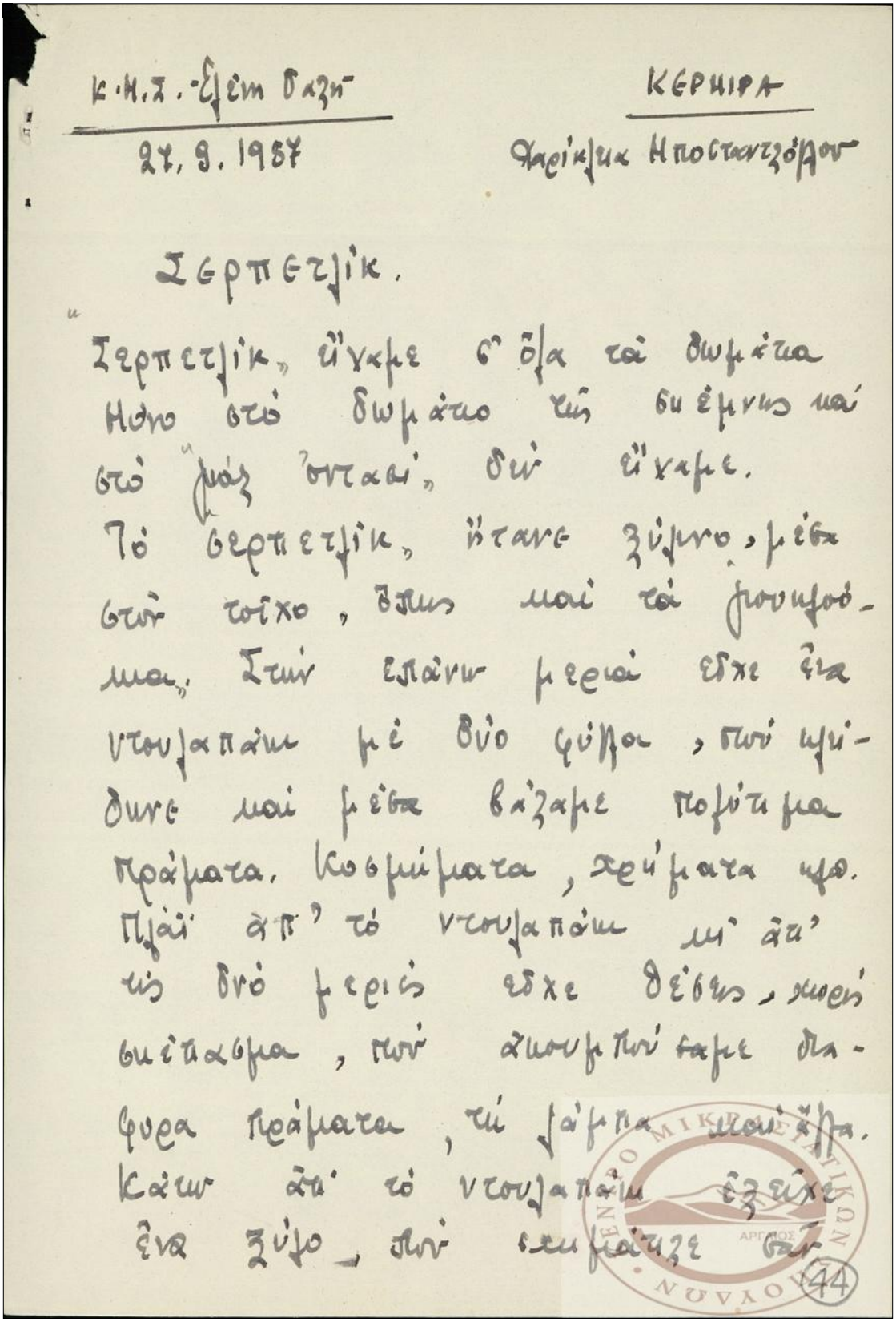

Şekil A. 30 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Serpetlik' ' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 1)

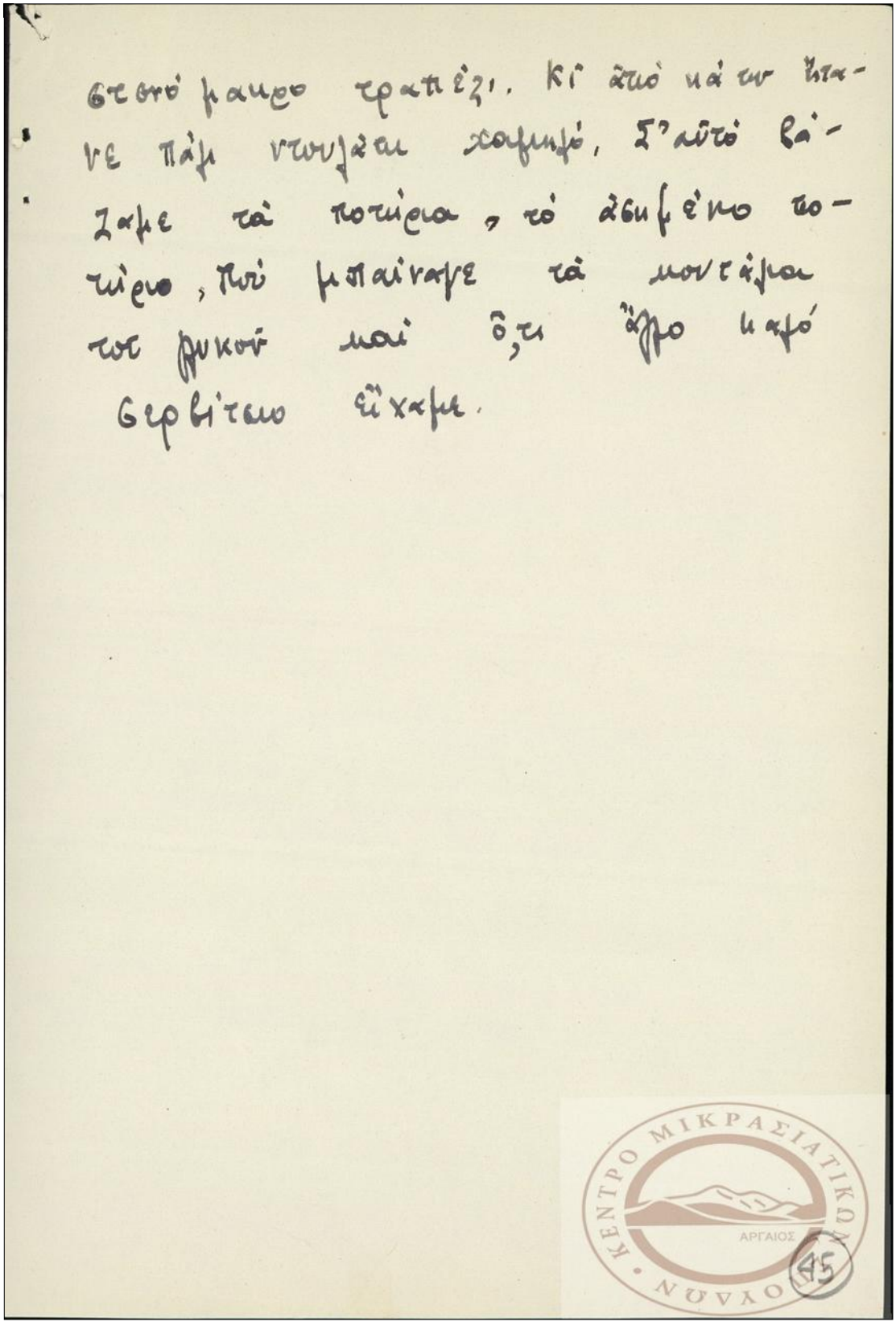

Şekil A. 31. 1 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Serpetlik' ' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge (Sayfa 2)

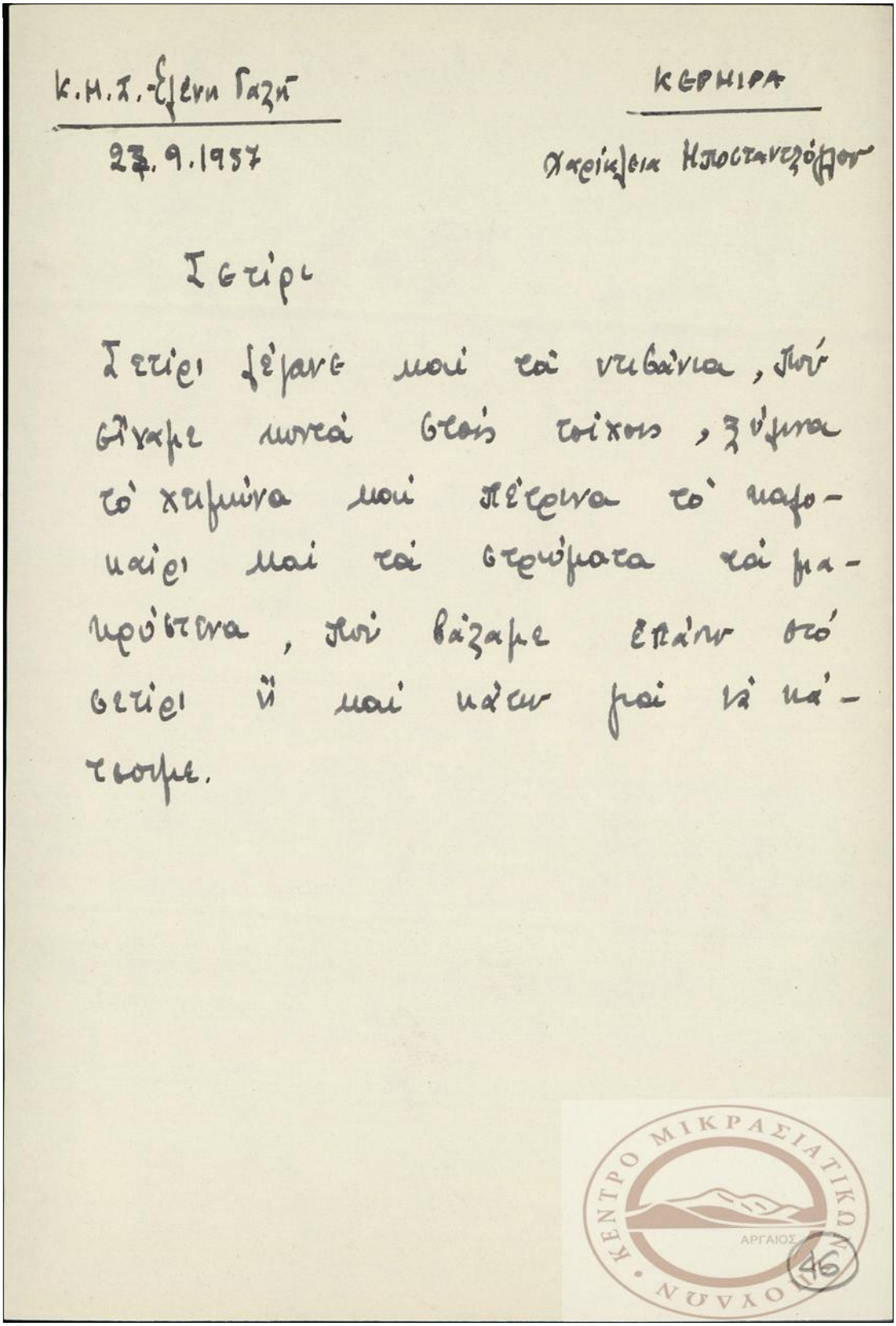
Κ.Μ.Σ. Ξένη Γαζή

ΚΕΡΜΙΡΑ

23.9.1957

Χαρίκλεια Ηλιοπανεζόπουλου

Σετίρι

Σετίρι ξέρανε μου τα γυβάνια, που
βάναμε μυρά στους τοίχους, ξύμωνα
το χυμώνα μου πέτρινα το μαρ-
μαίρι μας τα στρώματα τα μα-
ρούτσινα, που βάζαμε επάνω στο
σετίρι ή μας κάτω για να κα-
τσουμε.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΓΑΙΟΣ
46

Şekil A. 31 Germir Köyü'ndeki mobilya ve eşyalardan 'Sedir (Setiri)' ' hakkında yazılmış olan 1957 tarihli Yunanca belge

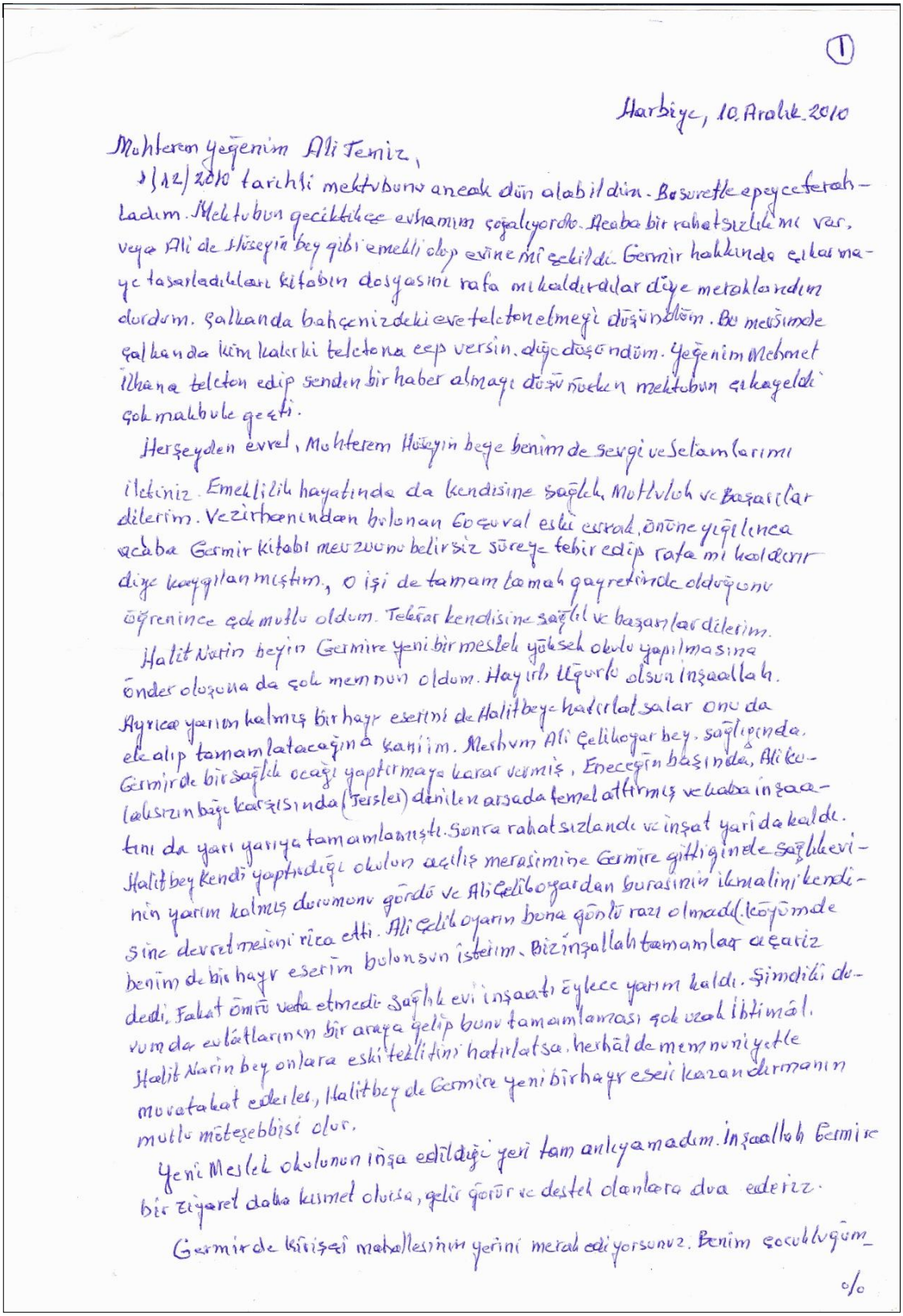

(1)

Harbiye, 10 Aralık 2010

Muhterem yeğenim Ali Temiz,

3/12/2010 tarihli mektubunu ancak dün alabildim. Basiretle epeyce terahhudum. Mektubun geciktikçe evhamım çoğalıyordu. Acaba bir rahatsızlık mı var, veya Ali de Hüseyin bey gibi emekli olup evine mi çekildi. Germir hakkında çıkarmaya tasarladıkları kitabın dosyasını rafa mı kaldırdılar diye mütehakkim durdum. Çalkanda bahçenizdeki eve telefon etmeği düşündüm. Bu mevsimde çalkanda kim kalırki telefona cevap versin, diye düşündüm. Yeğenim Mehmet İlhana telefon edip senden bir haber almağı düşünerken mektubun elime geldi çok makbule geçti.

Herşeyden evvel, Muhterem Hüseyin beye benim de sevgi ve selamlarımı ileteniz. Emekliliğin hayatında da kendisine sağlık, mutluluk ve başarılar dilerim. Vezirhanından bulunan evvelki eski evrak önüne çıkarılınca acaba Germir kitabı mevzuunu belirsiz süreye tehir edip rafa mı kaldırmış diye kaygılanmıştım, o işi de tamamlamak gayretinde olduğunu öğrenince çok mutlu oldum. Tekrar kendisine sağlık ve başarılar dilerim.

Halit Narin beyin Germire yeni bir meslek yüksek okulu yapılmasına önderliğine de çok memnun oldum. Hayırlı uğurlu olsun inşaallah. Ayrıca yarım kalmış bir hayır eserini de Halit beye hatırlatsalar onu da elealıp tamamlatacağına kaniiim. Merhum Ali Çelikoğlar bey, sağlığında, Germirde bir sağlık ocağı yaptırmaya karar vermiş, Eneceğin başında, Ali kokusunun bağ karşısında (Tersler) denilen arsada temel attırmış ve kaba inşaatını da yarı yarıya tamamlanmıştı. Sonra rahatsızlandı ve inşaat yarıda kaldı. Halit bey kendi yaptırdığı okulun açılış merasimine Germire gittiğinde sağlık evinin yarım kalmış durumunu gördü ve Ali Çelikoğlardan burasının ikmalini kendisine devretmesini rica etti. Ali Çelikoğlan yarın bana gönlü razı olmadı (köyümde benim de bir hayır eserim bulunsun isterim. Bizinşallah tamamlar açarız dedi. Fakat ömrü vefa etmedi. Sağlık evi inşaatı öylece yarım kaldı. Şimdiki durumda evlatlarının bir araya gelip bunu tamamlaması çok uzak ihtimal. Halit Narin bey onlara eski teklifini hatırlatsa, herhâlde memnuniyetle muvafakat ederler, Halit bey de Germire yeni bir hayır eseri kazandırmanın mutlu müteşebbisi olur.

Yeni Meslek okulunun inşa edildiği yeri tam anlıyamadım. İnşaallah Germire bir ziyaret daha kısmet olursa, gelir görür ve destek olanlara dua ederiz.

Germirde kişişaî mahallesinin yerini merak ediyorsunuz. Benim çocukluğum

o/o

Şekil A. 32 Mehmet Kara'nın Germir Köyü'nde yer alan 'mahalle isimleri' hakkında yazmış olduğu 10.12.2010 tarihli mektup (Sayfa 1)

da böyle bir mahalle yoktu. Fakat yaşlıların sohbetlerinde adı söylenirdi. Kirişçi mahallesi diye gösterilen mevki, yıkılmış, viran olmuş evlerin bulunduğu bir enkaz yığını halindeydi. Hacıbeylerin ve Nuh Ali Ustanın evinin önünden eski yol aşağıda doğru devam ederek köyodası civarında, Hanönünden gelen yol ile birleşir, işte o sokağın doğusu, kayalara uzanan Rum evleri ile dolu bir mahalleymiş adı da Kirişçi mahallesi imiş. O mahallede eskiden mevcut olan mazbut evler yıkıldıktan sonra bodrumlarındaki (in)ler boş kalmıştı. Sonradan, bazı fakir aileler o inlerin önüne bir duvar ve bir pencere koyarak ev olarak kullanmaya başlamışlardı. Şimdiki durumu ne hâldedir bilemiyorum.

Rahmetli Ömer Dayımın büyüdüğü kirişçi mahallesindeki evleri nerede idi, bilemiyorum. Ancak, babaları boyacı nakkaş Nafi Dedenin ev yerini ve oğluna kalan bodrumdaki inini hatırlıyorum. Bakkal Mahallesine giden ana yolda, Nazım ağanın evi hizasına gelince sola yukarıya sizin dede evlerinize ulaşan, bir sokak vardır. Bu sokağın orta kısmında solda bir meydan gibi geniş, Ali Efendi Ağanın bezirhanesinin damı vardı. Mahallenin meydanı gibi çocuklar orada oynarlardı. O sokak damın hizasını geçtikten sonra sokak sağa kıvrılır, bir kaç merdiven çıkılarak Merhum Adil Ağanın ve sizin dedeleriniz Nasif oğullarının evleri önünden Tirembaşına doğru giderdi. Nafi Dedemizin evi bezirhane damının hizasından sağa giren merdivenli sokağın içinde sağda imiş, şimdi o evden yalnız ini kalmış. Bir zamanlar Gökgür oğlu Osman o ini silip süpürüp kapı takarak kendisine ev yapmıştı ve İstanbula gittiğinde Ziya Dayımın bulup görüşmüş, Babalarının evini yeniden inşa ettiğini ve yakın olduğunu söyleyerek Ziya Dayıyı memnun etmiş ve bir harçlık koparmış olduğunu anlatardı. Çerkez Atmacanın yanan evi bu inin 20 m. sağında, Babanneniz Şaziye halamızın evinin tam karşısında idi.

Germirde eskiden 18 mahalle varmış, yerlerini tesbit edecek bir kroki üzerinde tesbit etmek niyetinde imişsiniz. kolaylıklar dilerim. Benancak doğduğum bildiğim semt ve mahalle isimlerini aşağıya yazayım. Siz anlıyamadığınız yerleri bana tekrar sorun. Bildiğim kadar açıklamaya gayret ederim. aşağıdan sivas yolu hizasından başlıyayım:

1) Urşan (Rüşen) Dağları, 2) Çerkez yolu, 3) Bağlar önü (eski kavaklı meydan) 4) Gogalı koyu mevkii, 5) Bağlar mevkii (Fırıncıoğlu, Halil oğlu, Ali Nikat ağa, Şükrü bey, köseoğlu bağları. 6) Bezirhaneler 7) Daşcıoğlu bahçesi, 8) koyunlar önü, 9) Harun bahçesi, 10) Cami sokağı 11) Süper Eyleği meydanı 12) Çay Sokağı, 13) Üst yol sokağı 14) Harman meydanı 15) Harman köprüsü, 16) kağnı parkı, 17) Karşıçeçe Mahallesi.

./.

Şekil A. 32. 1 Mehmet Kara'nın Germir Köyü'nde yer alan 'mahalle isimleri' hakkında yazmış olduğu 10.12.2010 tarihli mektup (Sayfa 2)

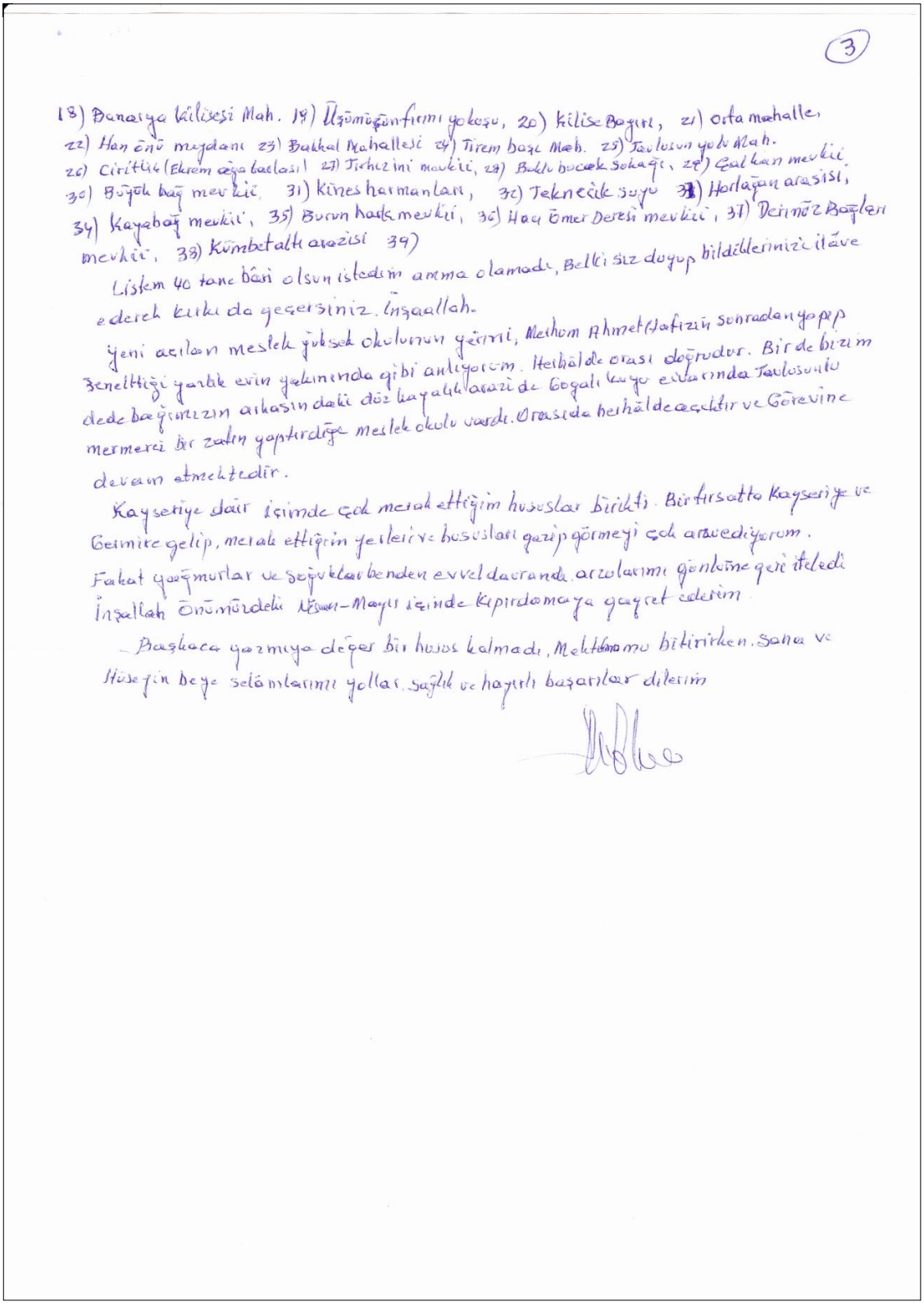

(3)

18) Danaciya kilisesi Mah. 19) Üzümüğünfırını yokuşu, 20) kilise Bayırı, 21) orta mahalle, 22) Han önü meydanı 23) Bakkal Mahallesi 24) Tirem bazı Mah. 25) Tavlusun yolu Mah. 26) Ciritlik (Ekrem ağa bağları) 27) Tirhezini mevkii, 28) Bakla bucak Sokağı, 29) Çalkan mevkii 30) Büyük bağ mevkii 31) Kines harmanları, 32) Teknecik suyu 33) Horlağan arasisi, 34) Kayabağ mevkii, 35) Burun hatk mevkii, 36) Hacı Ömer Deresi mevkii, 37) Demirciz Bağları mevkii, 38) Kümbetaltı arazisi 39)

Listem 40 tane bâri olsun istedim amma olamadı, Belki siz duyup bildiklerimizi ilâve ederek kırkı da geçersiniz. İnşaallah.

Yeni açılan meslek yüksek okulunun yerini, Merhum Ahmet Hafizin sonradan yaptığı Zeneltiği yanlık evin yakınında gibi anlıyorum. Herhâlde orası doğrudur. Bir de bizim dede bağımızın arkasındaki düz kayalıklar arazide Bogali kuyu evlarında Tavlusunlu merhumun bir zaten yaptırdığı meslek okulu vardı. Orasıda herhâlde açıktır ve Görevine devam etmektedir.

Kayseriye dair içimde çok merak ettiğim hususlar birikti. Bir fırsatta Kayseriye ve Germire gelip, merak ettiğim yerleri ve hususları gezip görmeyi çok arzediyorum. Fakat yağmurlar ve soğuklar benden evvel davranıp arzularımı gönlüme geri iteledi İnşallah önümüzdeki Nisan-Mayıs içinde kıpırdamaya gayret edeceğim.

Başkaca yazmıya değer bir husus kalmadı, Mektubumu bitirirken. Sana ve Hüseyin beye selâmlarımı yollar, sağlık ve hayırlı başarılar dilerim

Şekil A. 32. 2 Mehmet Kara'nın Germir Köyü'nde yer alan 'mahalle isimleri' hakkında yazmış olduğu 10.12.2010 tarihli mektup (Sayfa 3)

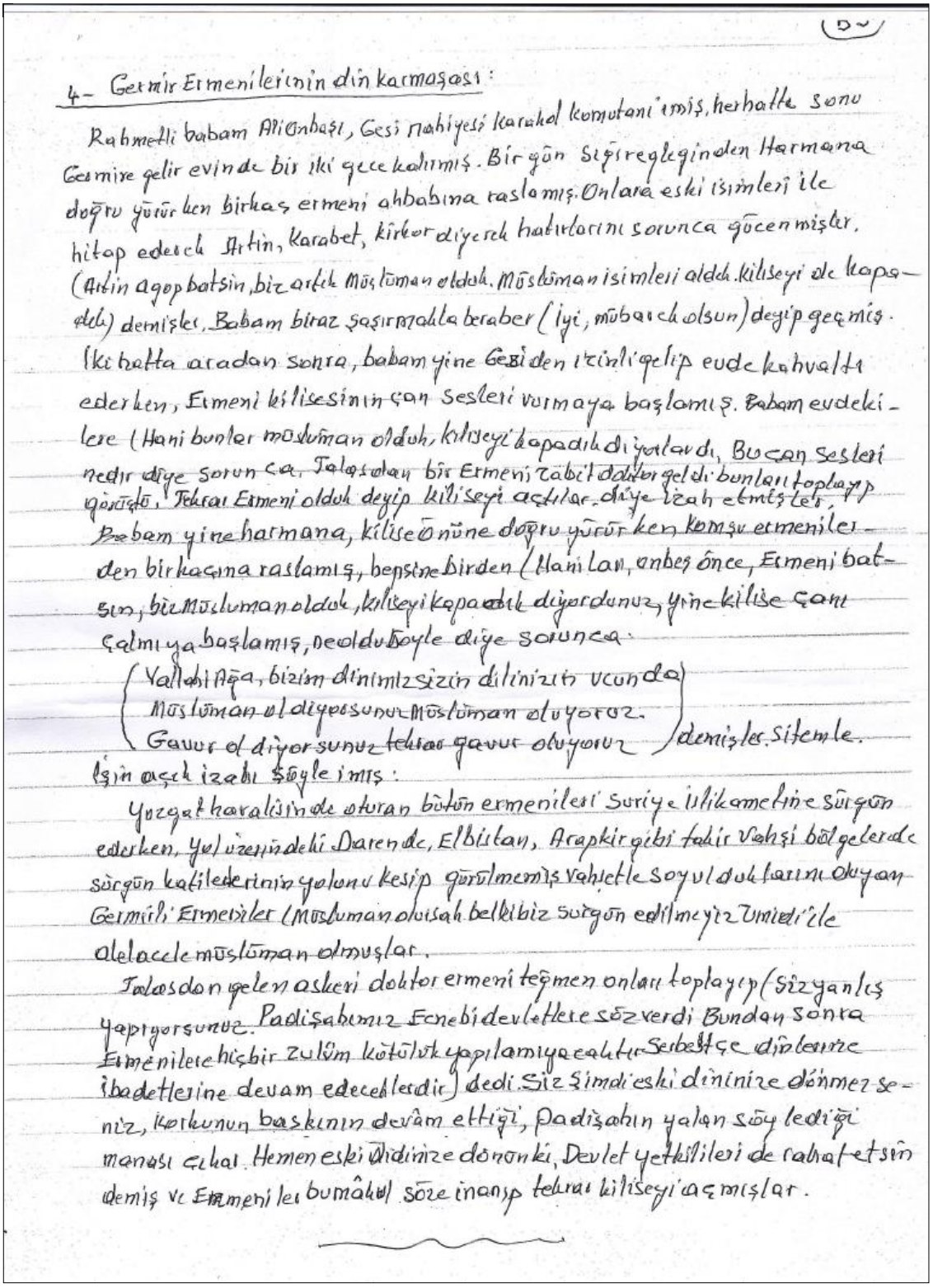

4- Germir Ermenilerinin din karmaşası:

Rahmetli babam Ali Onbaşı, Gesi nahiyesi karakol komutanı imiş, herhalde sonu Germire gelir evinde bir iki gece kalırmış. Bir gün Sipireglegi'nden Harmana doğru yürürken birkaç ermeni ahbabına rastlamış. Onlara eski isimleri ile hitap edecek Artin, Karabet, Kirkor diyerek hatırlarını sorunca gücenmişler. (Artin agop batsin, biz artık Müslüman olduk. Müslüman isimleri aldık kiliseyi de kapadık) demişler. Babam biraz şaşırmakla beraber (iyi, mübarek olsun) deyip geçmiş. İki hafta aradan sonra, babam yine Gesiden izinli gelip evde kahvaltı ederken, Ermeni kilisesinin çan sesleri vurmaya başlamış. Babam evdekilere (Hani bunlar müslüman olduk, kiliseyi kapadık diyorlardı, Bu çan sesleri nedir diye sorunca. Talastan bir Ermeni tabii doktor geldi bunları toplayıp gönderdi, Tekrar Ermeni olduk deyip kiliseyi açtılar diye izah etmişler, Babam yine harmana, kilise önüne doğru yürürken komşu ermenilerden birkaçına rastlamış, hepsine birden (Hani lan, onbeş önce, Ermeni batsın, biz Müslüman olduk, kiliseyi kapadık diyordunuz, yine kilise çanı çalmıya başlamış, ne oldu böyle diye sorunca.

(Valla bi Ağa, bizim dinimiz sizin dilinizin ucunda
Müslüman ol diyorsunuz Müslüman oluyoruz.
Gavur ol diyorsunuz tekrar gavur oluyoruz) demişler. Sitemle.

İşin açık izahı şöyle imiş:

Yozgat havalisinde oturan bütün ermenileri Suriye istikametine sürgün ederken, yol üzerindeki Darende, Elbistan, Arapkir gibi tahir vahşi bölgelerde sürgün kafilelerinin yolunu kesip görülmemiş vahşetle soyup soluklarını okuyan Germirli Ermeniler (Müslüman olursak belki biz sürgün edilmeyiz ümidi'yle alelacele müslüman olmuşlar.

Talastan gelen askeri doktor ermeni teğmen onları toplayıp (Sizyanlış yapıyorsunuz. Padişahımız Ecnebi devletlere sözverdi Bundan sonra Ermenilere hiçbir zulüm kötülük yapılamıyacak, Serbestçe dinlerine ibadetlerine devam edeceklerdir) dedi. Siz şimdi eski dininize dönmezseniz, korkunun baskının devâm ettiği, Padişahın yalan söylediği manası çıkar. Hemen eski dininize dönünki, Devlet yetkilileri de rahat etsin demiş ve Ermeniler bu mânâsız söze inanıp tekrar kiliseyi açmışlar.

Şekil A. 33 Mehmet Kara'nın 'Germirli Ermenilerin din karmaşası' hakkında yazmış olduğu mektup (tarihi belirsiz)

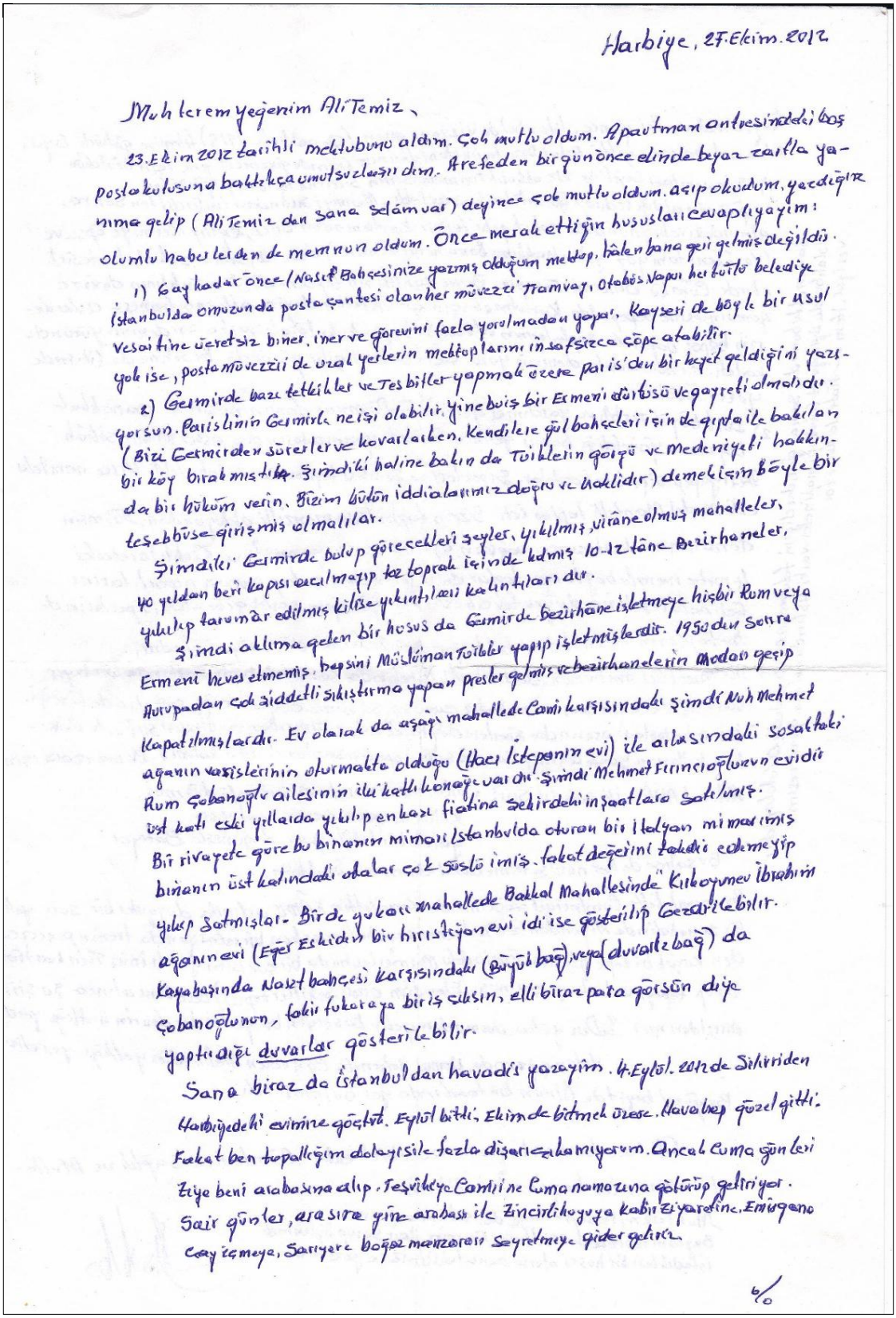

Harbiye, 27.Ekim.2012

Muhterem yeğenim Ali Temiz,

23.Ekim 2012 tarihli mektubunu aldım. Çok mutlu oldum. Apartman ön tesindeki boş posta kutusuna bakta kça umutsuzlaşıyordum. Arefeden bir gün önce elinde beyaz zarfla yanıma gelip (Ali Temiz den sana selâm var) deyince çok mutlu oldum. Açıp okudum, yazdığın olumlu haberlerden de memnun oldum. Önce merak ettiğin hususları cevaplıyayım:

1) Bir kaç gün önce (Naset Bahçesine yazmış olduğum mektup, hâlen bana geri gelmiş değildi. İstanbulda omuzunda posta çantesi olan her müvezzi tramvay, otobüs, vapur her türlü belediye vesaitine ücretsiz biner, iner ve görevini fazla yorulmadan yapar. Kayseri de böyle bir usul yok ise, posta müvezzii de uzak yerlerin mektuplarını insafsızca çöpe atabilir.

2) Germirde bazı tetkikler ve Tesbitler yapmak üzere Paris'den bir heyet geldiğini yazmışsın. Parislinin Germirle neyi olabilir, yine bu iş bir Ermeni dostu veya gayretkeş olmalıdır. (Bizi Germirden sürerler ve kovarlarken, Kendilere gül bahçeleri için de çiftlik ile bakılan bir köy bırakmıştık. Şimdiki haline bakın da Türklerin göçüş ve medeniyetsizliği hakkında bir hüküm verin. Bizim bütün iddialarımız doğru ve haklıdır) demek için böyle bir teşebbüse girişmiş olmalılar.

Şimdiki Germirde bulup görecekleri şeyler, yıkılmış, viran olmuş mahalleler, 40 yıldan beri kapısı açılmayıp toz toprak içinde kalmış 10-12 tane Bezirhaneler, yıkılıp tahribat edilmiş kilise yıkıntıları kalıntıları dır.

Şimdi aklıma gelen bir husus da Germirde bezirhane işletmeye hiçbir Rum veya Ermeni heves etmemiş, hepsini Müslüman Türkler yapıp işletmişlerdir. 1950 den Sonra Avrupadan çok şiddetli sıkıştırma yapan presler gelmiş ve bezirhanelerin modası geçip kapatılmışlardı. Ev olarak da aşağı mahallede Cami karşısındaki şimdi Nuh Mehmet ağanın vasisinin oturmakta olduğu (Hacı İstepanın evi) ile ailesindeki sosaltaki Rum Çobanoğlu ailesinin iki katlı konağı var dır. Şimdi Mehmet Fırıncıoğlunun evidir üst katı eski yıllarda yıkılıp en kaba fiatına şehirdeki inşaatlara satılmış. Bir rivayete göre bu binanın mimarı İstanbulda oturan bir İtalyan mimarmış binanın üst katındaki odalar çok süslü imiş. fakat değerini takdir edemeyip yıkıp satmışlar. Bir de yukarı mahallede Bakkal Mahallesinde Kılboynu İbrahim ağanın evi (Eğer Eskiden bir hıristiyan evi idi ise gösterilip Gezdirilebilir. Kayabaşında Naset bahçesi karşısındaki (Büyük bağ), veya (duvarlı bağ) da Çobanoğlunun, fakir fukaraya biriş sinsin, elli biraz para görsün diye yaptırdığı duvarlar gösterilebilir.

Sana biraz da İstanbuldan havadis yazayım. 4.Eylül. 2012 de Silivriden Harbiyedeki evimize göçtük. Eylül bitti, Ekimde bitmek üzere. Havalar çok güzel gitti. Fakat ben topallığım dolayısile fazla dışarı çıkamıyorum. Ancak Cuma günleri Ziya beni arabasına alıp, Teşvikiye Camiine Cuma namazına götürüp getiriyor. Sair günler, arasıra yine arabası ile Zincirlikuyuya kabir ziyaretine, Emirgana çay içmeye, Sarıyere bağları manzaraları seyretmeye gider gelirim.

6/0

Şekil A. 34 Mehmet Kara'nın 'Germir Köyü' ve 'Fırıncıoğlu Konağı' hakkında yazmış olduğu 27.10.2012 tarihli mektup

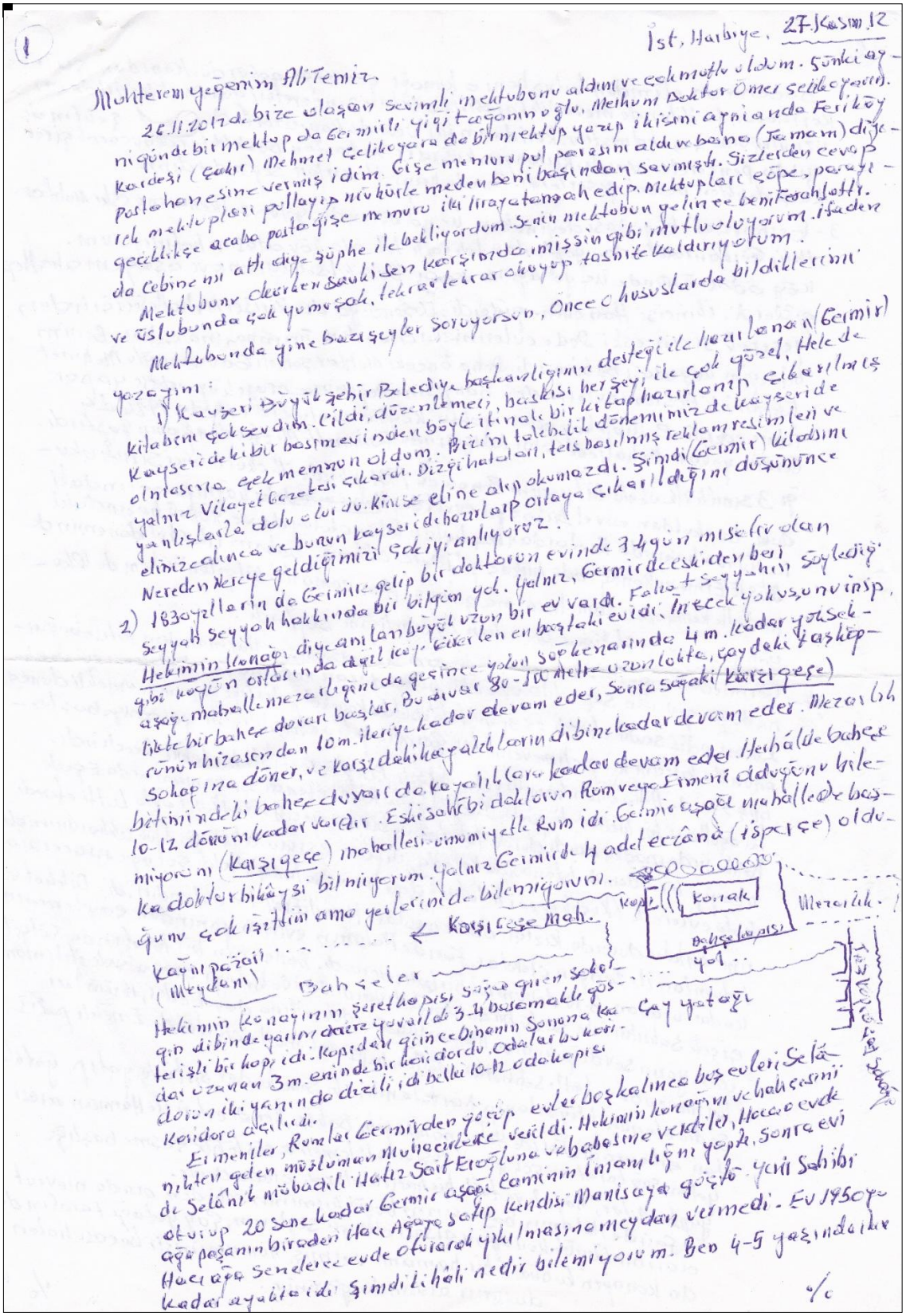

Şekil A. 35 Mehmet Kara'nın 'Hekim'in Konağı ve cephesindeki yıldız pencereler' den bahsetmiş olduğu 27.11.2012 tarihli mektup (Sayfa 1)

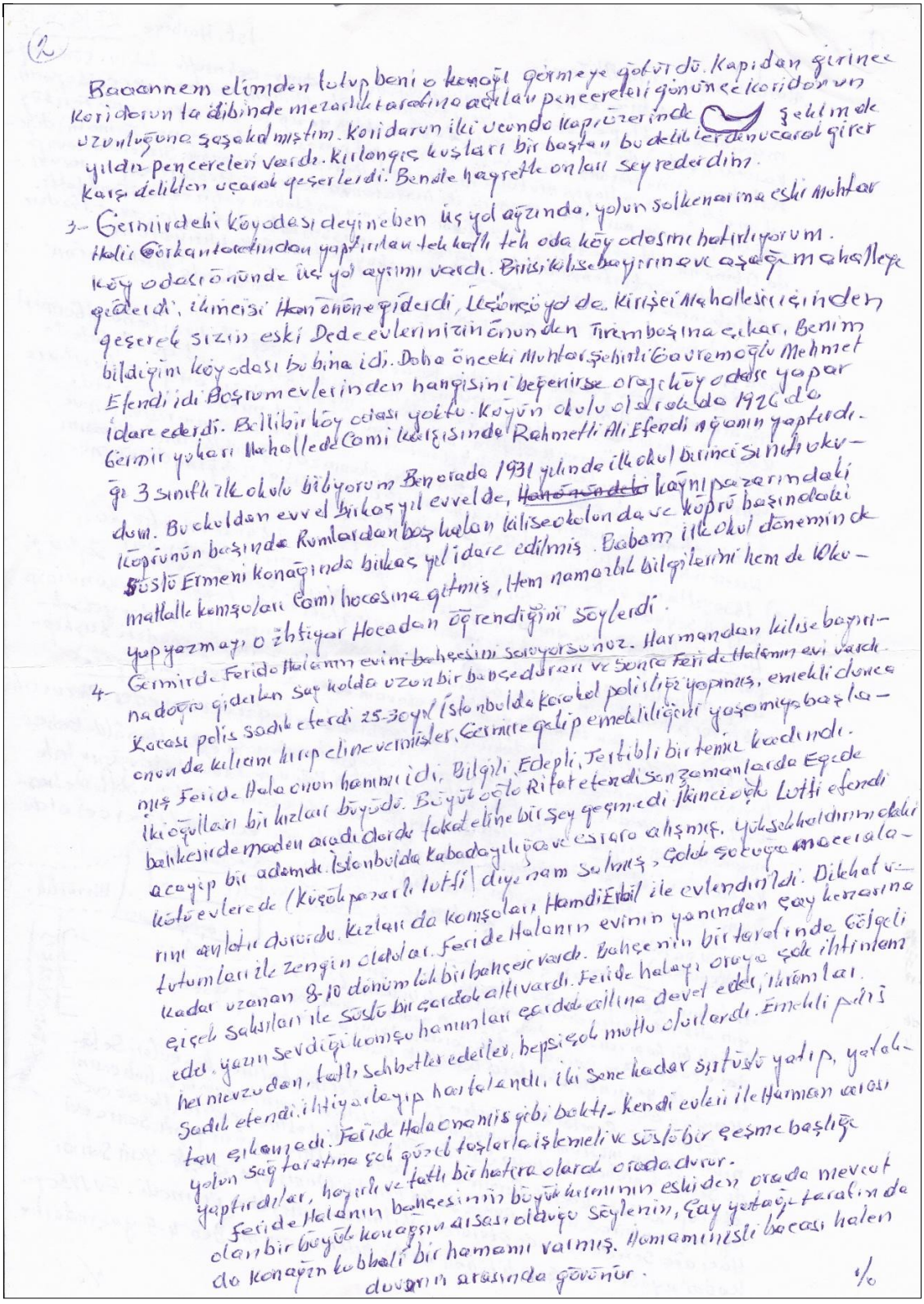

Şekil A. 35.1 Mehmet Kara'nın 'Hekim'in Konağı ve cephesindeki yıldız pencereler' den bahsetmiş olduğu 27.11.2012 tarihli mektup (Sayfa 2)

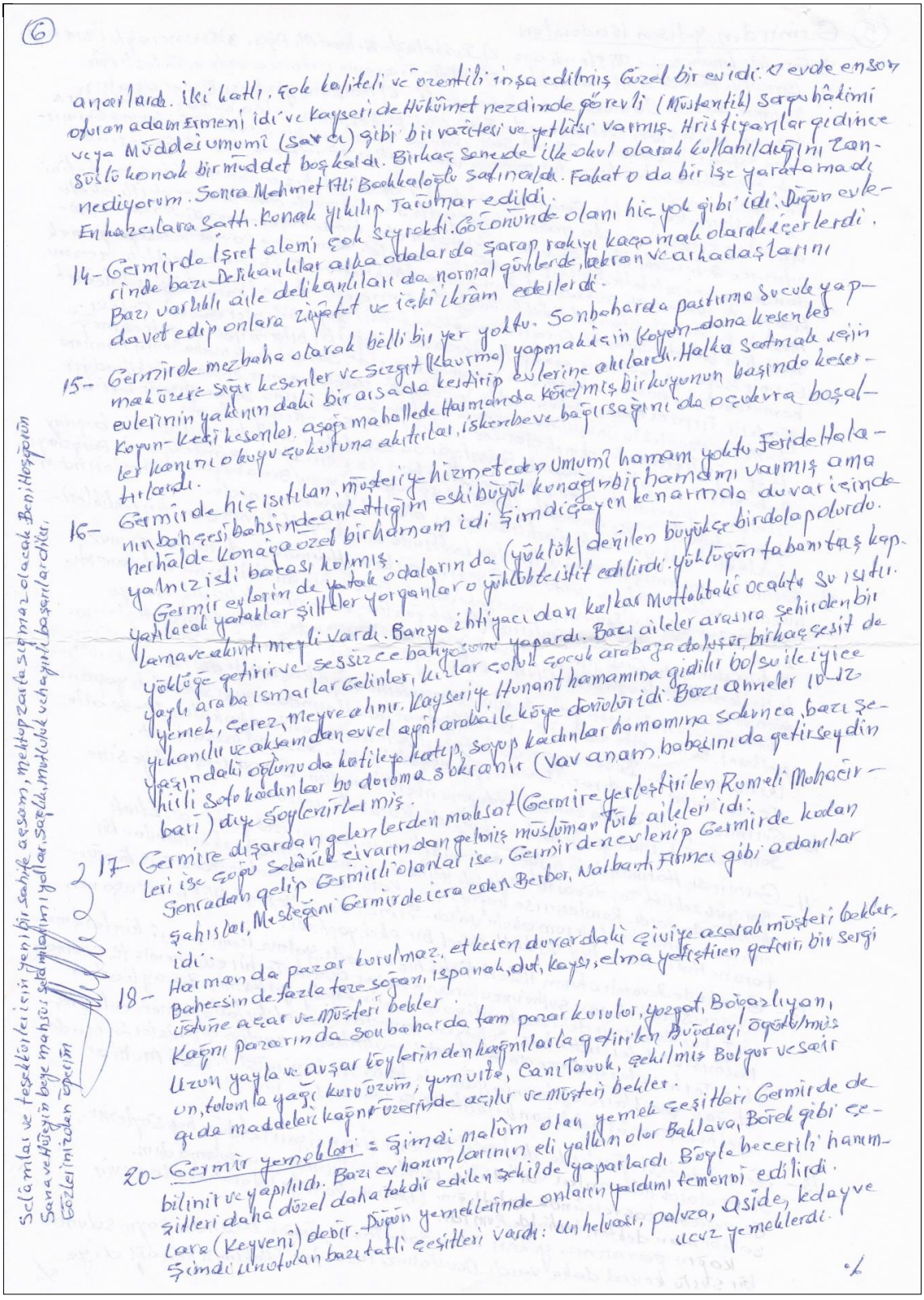

Şekil A. 35.2 Mehmet Kara'nın konut iç mekanlarında yer alan 'döşekliklik ve gusülhaneli yüklükler' den bahsetmiş olduğu 27.11.2012 tarihli mektup (Sayfa 3)

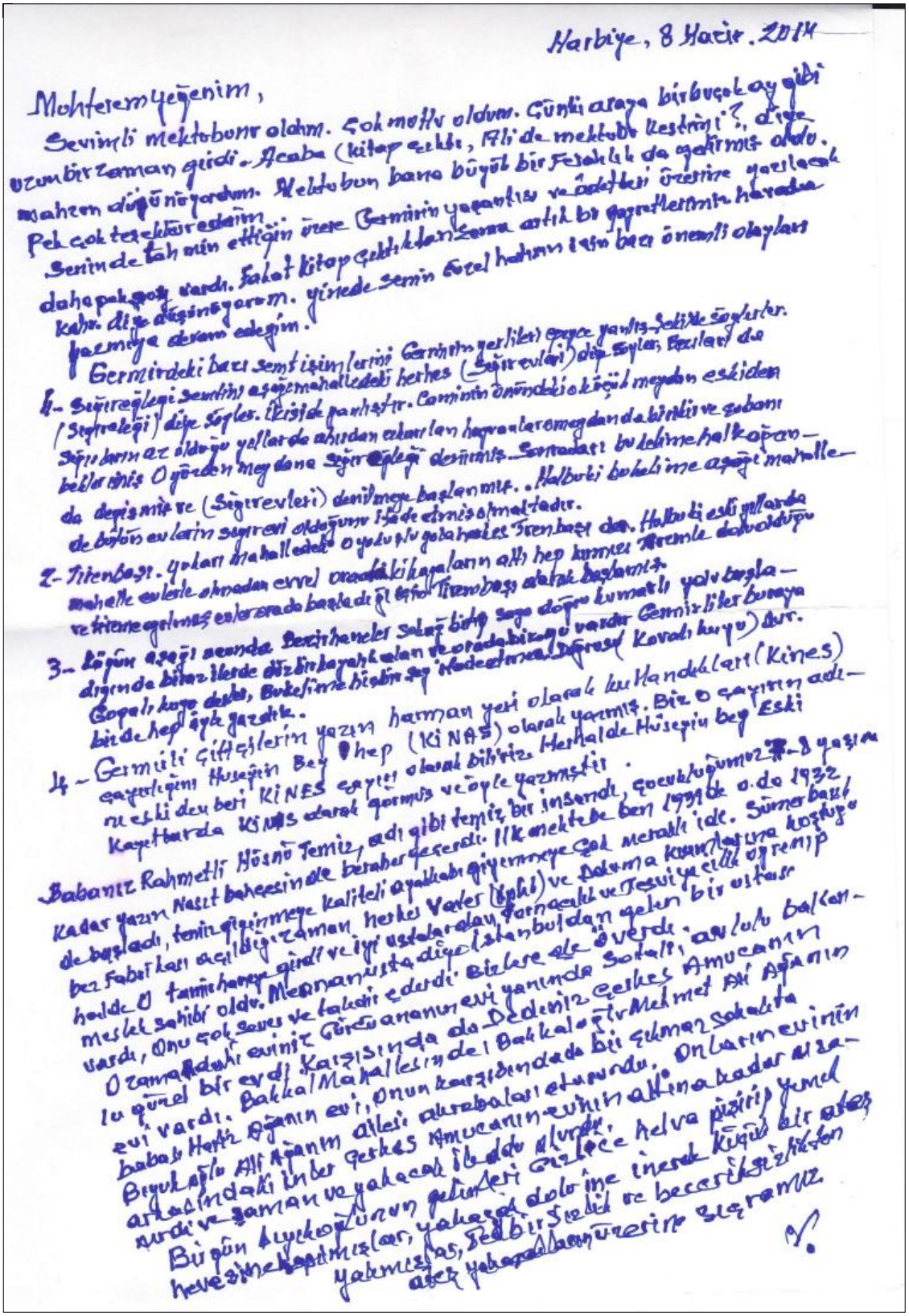

Şekil A. 36 Mehmet Kara'nın Germir Köyü'nde yer alan 'mahalle isimlerinin telafuzu' hakkında yazmış olduğu 08.06.2014 tarihli mektup

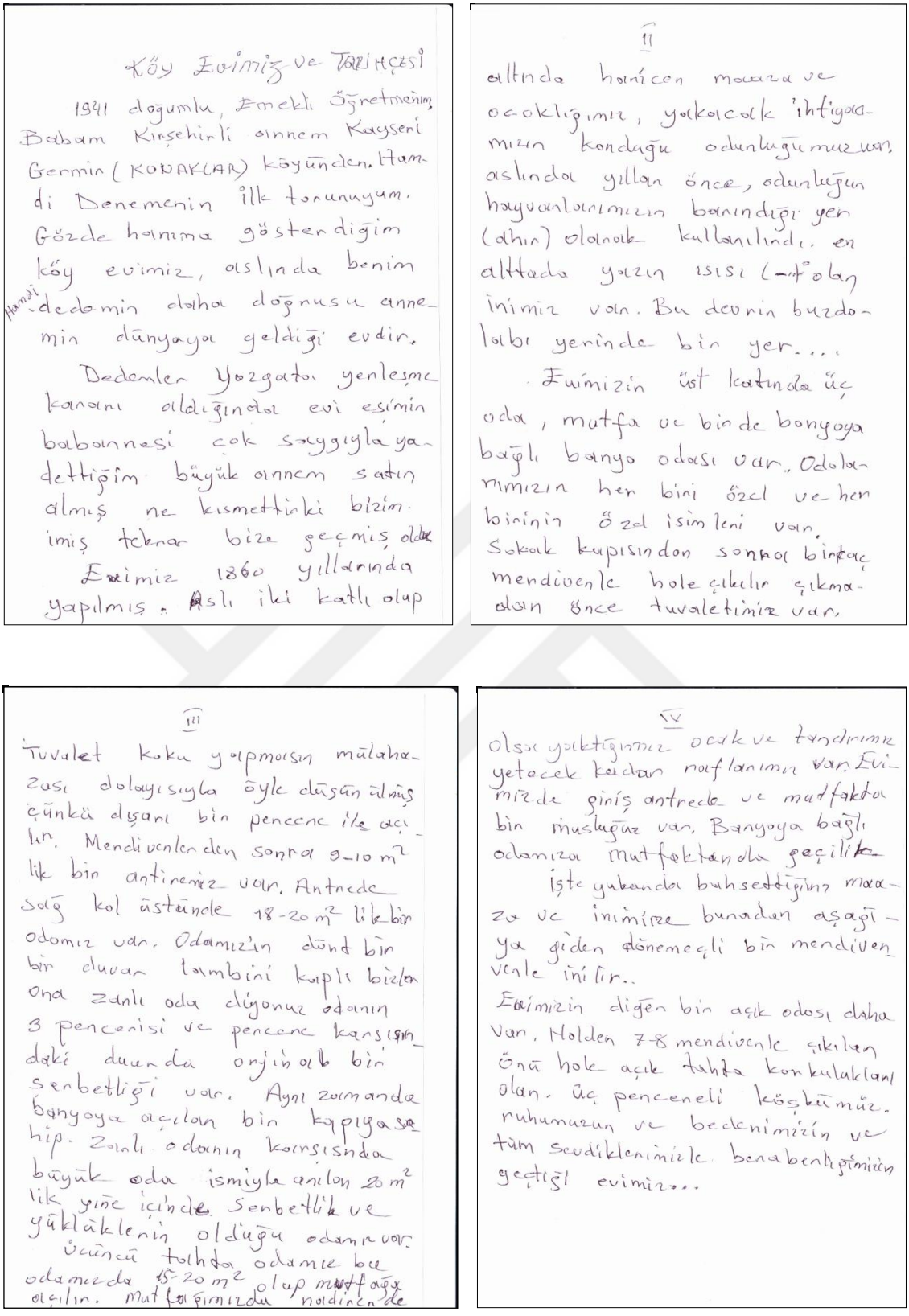

Köy Evimiz ve Tarihçesi

1941 doğumlu, Emekli Öğretmenim. Babam Kırşehirli annem Kayseri Germir (KOBAKLAR) köyünden. Hamdi Denemenin ilk torunuyum. Gözde hanıma göstendiğim köy evimiz, aslında benim dedemin daha doğrusu annemin dünyaya geldiği evdir.

Dedemler Yozgat'a yerleşme kararı aldığında evi eşimin babannesi çok saygıyla yaşattığım büyük annem satın almış ne kısmetlinki bizim imiş tekrar bize geçmiş oldu.

Evimiz 1860 yıllarında yapılmış. Aslı iki katlı olup

II

altında hanıcan mozaa ve ocaklığımız, yakacak ihtiyacımızın konduğu odunluğumuz var, aslında yıllar önce, odunluğun hayvanlarımızın barındığı yer (ahır) olarak kullanıldı. en alttada yazın ısısı (-) olan inimiz var. Bu devrin buzdolabı yerinde bir yer....

Evimizin üst katında üç oda, mutfak ve bir de banyoya bağlı banyo odası var. Odalarımızın her birinin özel ve herbirinin özel isimleri var. Sokak kapısından sonra birkaç mendivenle hole çıkılır çıkmadan önce tuvaletimiz var.

III

Tuvalet koku yapmasın mülahazası dolayısıyla öyle düşünülmüş çünkü dışarı bir pencere ile açılır. Mendivenlerden sonra 9-10 m² lik bir antremiz var. Antrede sağ kol üstünde 18-20 m² lik bir odamız var. Odamızın dört bir duvarı tambini kaplı bizler ona zarlı oda diyoruz odanın 3 penceresi ve pencere karşısındaki duvarda orjinal bir senbetliği var. Aynı zamanda banyoya açılan bir kapıyada sahip. Zarlı odanın karşısında büyük oda ismiyle anılan 20 m² lik yine içinde senbetlik ve yüklüklerin olduğu odamız var. Üçüncü holde odamız bu odamızda 15-20 m² olup mutfağa açılır. Mutfağımızda nadiren de

IV

olsa yaktığımız ocak ve tandırımıza yetecek kadar mutfağımız var. Evimizde giriş antrede ve mutfakta bir musluğumuz var, Banyoya bağlı odamıza mutfaktanda geçilir.

İşte yukarıda bahsettiğimiz mozaa ve inimize buradan aşağıya giden dönemeçli bir mendivenle inilir..

Evimizin diğer bir açık odası daha var, Holden 7-8 mendivenle çıkılan önü hole açık tahta korkuluklarla olan. üç penceneli köşkümüz. ruhumuzun ve bedenimizin ve tüm sevdiklerimizle beraberliğimizin geçtiği evimiz...

Şekil A. 37 Birsen Köse tarafından 'Köseoğlu Konağı (Yapı No: 11) ve mobilyaları' hakkında yazılmış olan Ağustos 2016 tarihli mektup

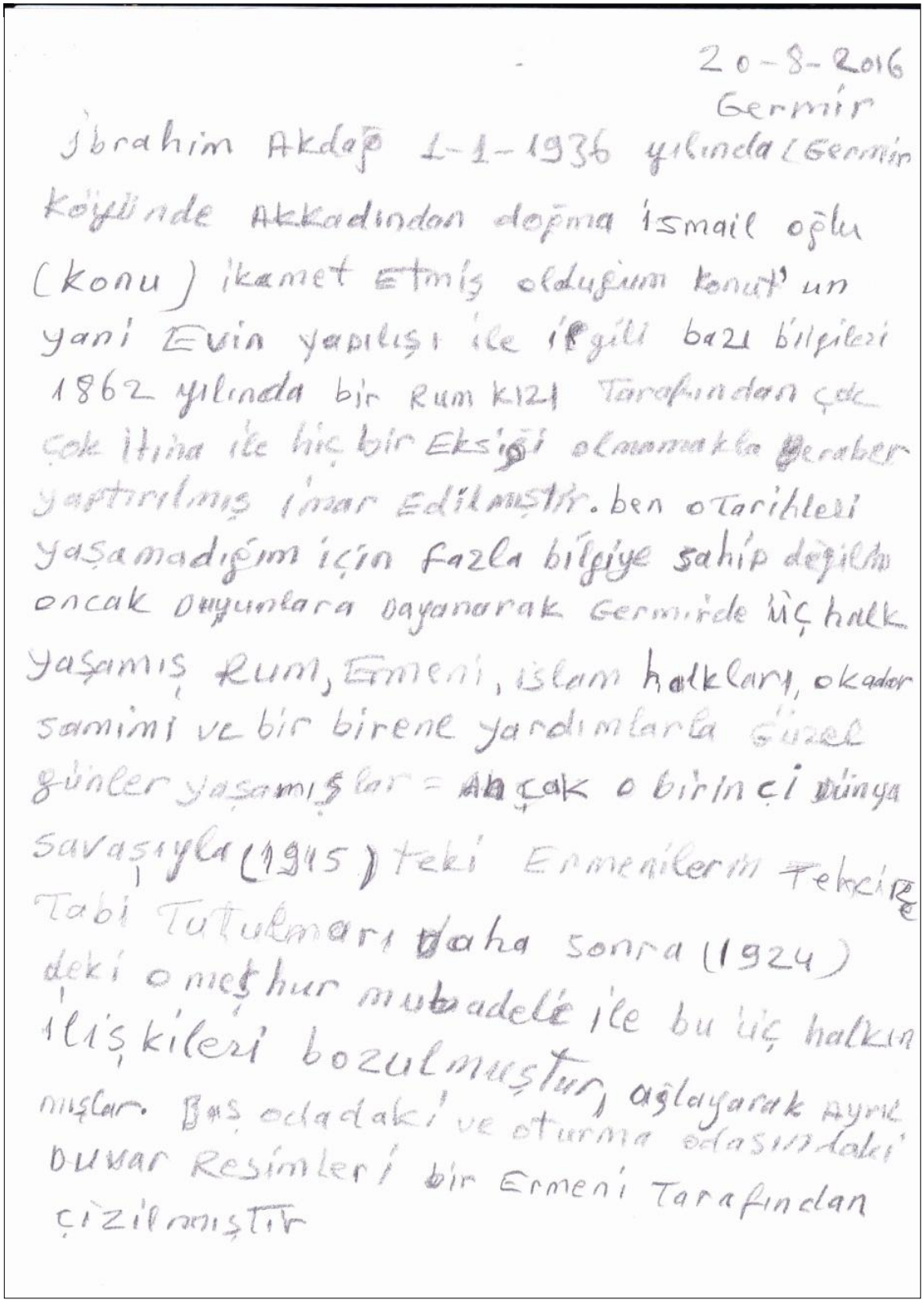

20-8-2016
Germir

İbrahim Akdağ 1-1-1936 yılında (Germir
köyünde Akkadından doğma İsmail oğlu
(konu) ikamet etmiş olduğum konut'un
yani Evin yapılışı ile ilgili bazı bilgileri
1862 yılında bir Rum kızı Tarafından çok
çok itina ile hiç bir Eksiği olmamakla beraber
yaptırılmış inşaa Edilmiştir. ben o Tarihleri
yaşamadığım için fazla bilgiye sahip değilim
ancak Duyumlara dayanarak Germirde üç halk
yaşamış Rum, Ermeni, İslam halkları, o kadar
samimi ve bir birine yardımlarla güzel
günler yaşamışlar = Ancak o birinci dünya
savaşıyla (1915) teki Ermenilerin Tehcire
Tabi Tutulmaları daha sonra (1924)
deki o meşhur mübadele ile bu üç halkın
İlişkileri bozulmuştur, ağlayarak ayrıl
mışlar. Baş odadaki ve oturma odasındaki
duvar Resimleri bir Ermeni Tarafından
çizilmiştir

Şekil A. 38 İbrahim Akdağ tarafından 'Akdağ Evi (Yapı No: 13)' hakkında yazılmış olan Ağustos 2016 tarihli mektup

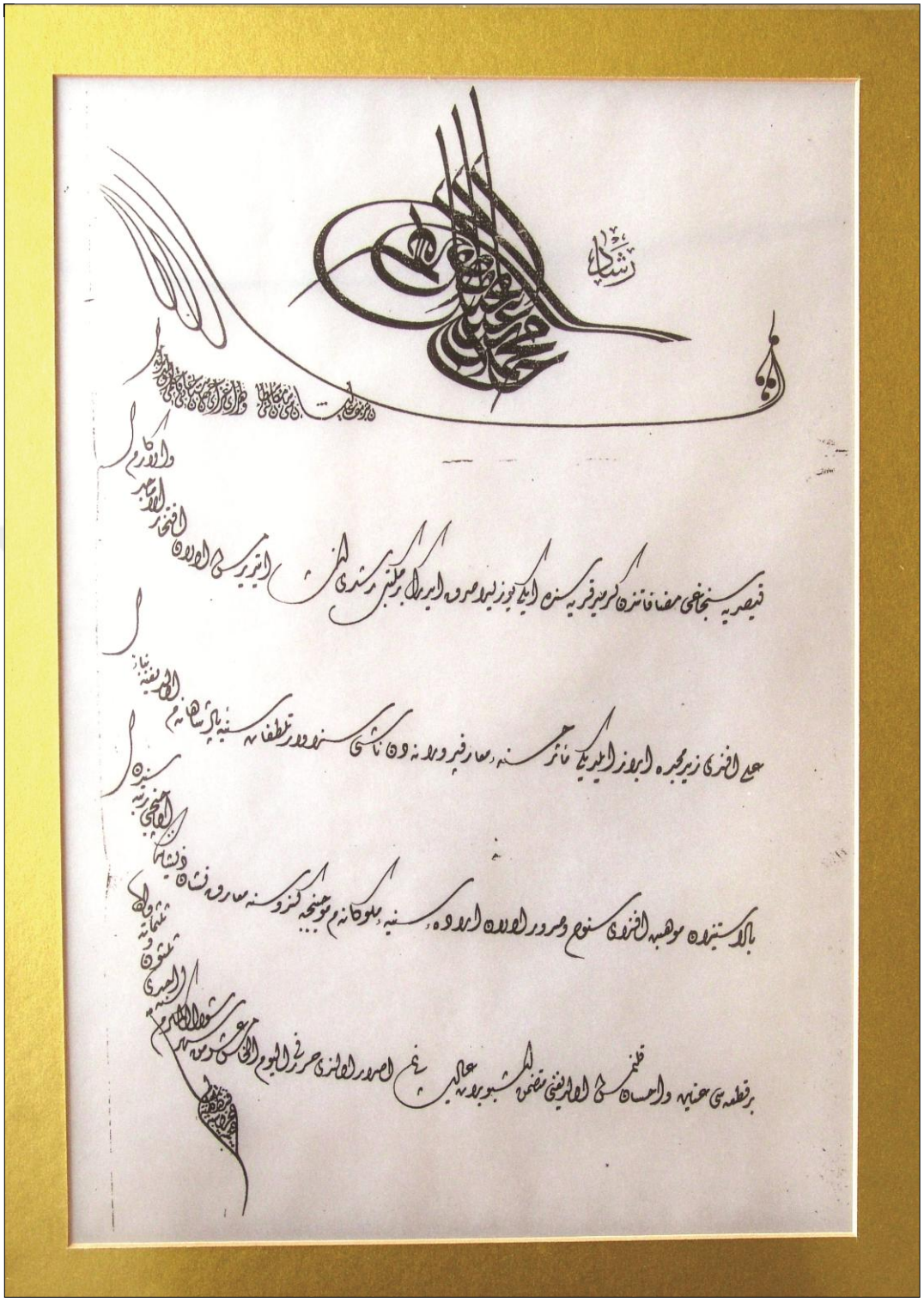

Şekil A. 39 Germir mektebini yaptıran İmamzade Ali Efendi'ye verilen Berat, 1913 [1]

[1] "Bismillahirranmanirrahim, Kayseri ili Germir Köyü'nde iki yüz akçe harcayarak bir Mekteb-i Rüştiye yaptıran iyi ve faziletli insanların medar-ı iftiharı Ali Germirli Efendi'ye hayır ve ilimi yaymaya olan katkılarından dolayı bir takdir göstergesi olarak bu Beraat gereğince bir maarif nişanı verilmesi için işbu padişahlık yüce beratını, bin üç yüz otuz bir (1913) yılı şaban-ı şerif ayının onbeşinci gününde yazılmıştır. Padişah Sultan V. Mehmet (Reşad)"

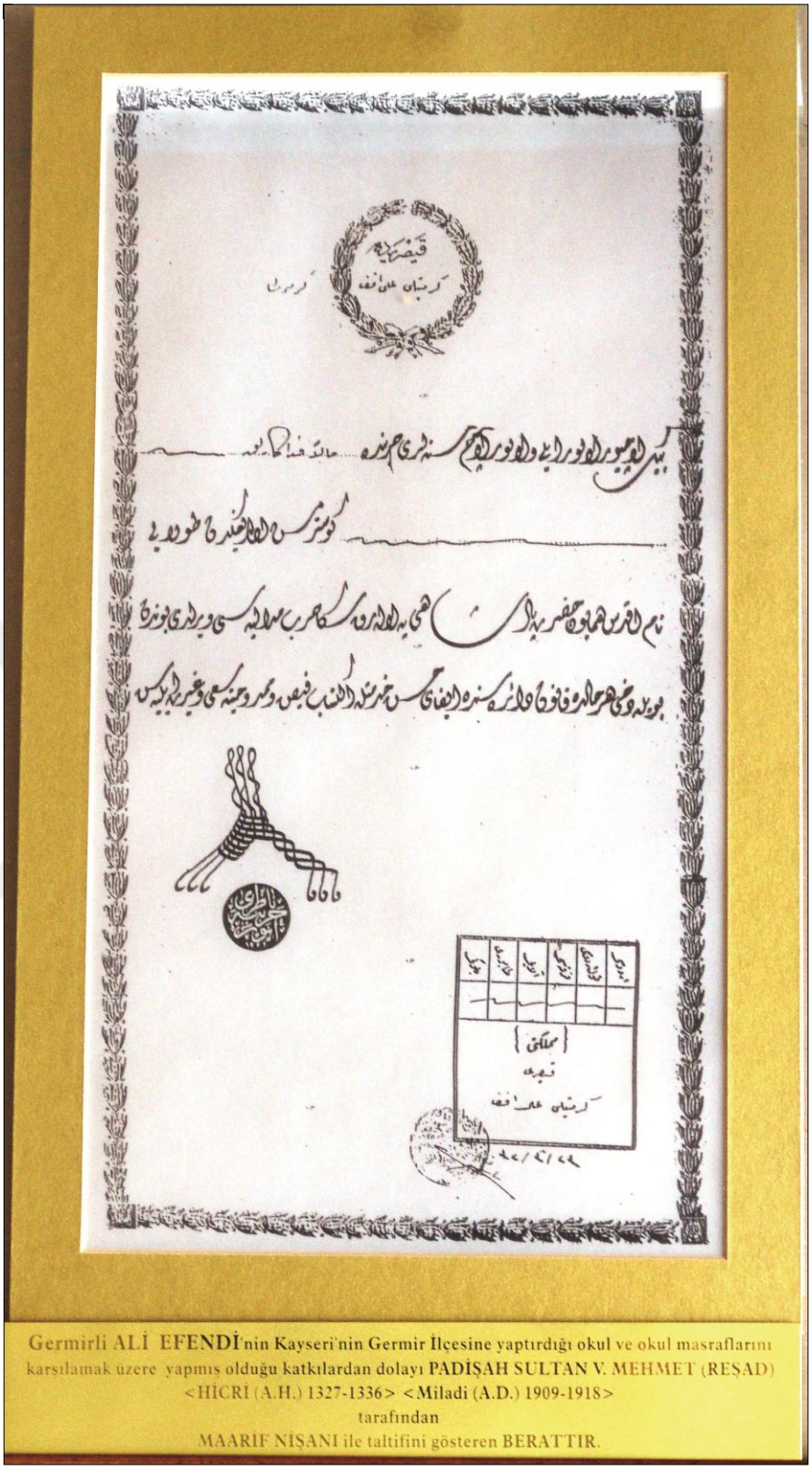

Şekil A. 40 Germir mektebini yaptıran İmamzade Ali Efendi'ye verilen Berat, 1909-1918 [1]

[1] Şekil A. 39, A. 40 Halit Narin Özel Arşivi'nden alınmıştır (2015).

EK-B

KAYSERİ (GERMİR) YÖRESİ TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Alkov: Girinti, niş, hücre.

Ambar: Bodrum katlarda, toprağa oyulmuş, 2x2 ya da 2x3 ebatlarındaki alanlar.

Avlu: Yüzeyi plakalarla kaplanmış alan, hol.

Cendere: Bodrum kattaki mağazalarda yer alan ve üzümlerden şıra çıkarmak için kullanılan düzenek.

Çörten: Gürten. Yağmur oluğu.

Divanhane: Yazlık odalar, mutfak, sufa gibi odaların yer aldığı büyük hol.

Erzem: Zerzemi

Eliböğründe: Evin çıkmaları altına aralıklı olarak konulan eğik ahşap desteklerden her biri.

Gilve: Givle, takçe, takçagöz, tembel deliği, tembel gözü, kedi gözü. Geleneksel Kayseri evlerinde şerbetliklerin iki yanında yer alan, gündelik araç gerecin konduğu, ahşap hücrecik.

Şerbetliğin ortadaki bölümün (nişin) her iki yanında yer alan, birtakım eşyaları koymaya mahsus ufak hücre, raf.

Gusülhane: Cağ-Çağ. Seki altında ortası delik, su akıtmaya yarayan taş.

Havza: Bodrum katta kayaya oyulmuş bir kaya parçası.

Hol: Zemini yassı taşlarla kaplı oda.

İn: Şarap, peynir, turşu, patates vd. erzakların saklandığı, tirem üzerine oyulmuş bodrumlara verilen ad.

İskembi: Bazı bölgelerimizde tandır diye de adlandırılan bir tür ısınma düzeni. El, ayak ve bacakları ısıtmak için, bir masanın altına mangal konulup, üstüne yorgan örtülerek kurulan düzen.

İskembi/skemni odası: Holde (divanhanede) yer alan ve mutfakla ilişkili olan, içinde skemni bulunan ve genellikle kış aylarında günlük olarak kullanılan oda, kışlık oda.

Kiler: Gilar, hazın odası, ambar. Ermenice: Maran

Kol demiri: Büyük, kemerli ve tahtadan olan ana kapıların dışarıdan açılmaması için arkasına koyulan demir destek.

Koşat: Tavan kirişi.

Kumerlik: Bodrum kattaki karanlık mağazalara verilen ad, odunluk.

Ocak: Divanhanedeki mutfak içinde yer alan ve tanturiden farklı olarak günlük, kolay yemeklerin pişirildiği yer.

Sedir (setir): Kışın tahtadan, yazınsa taştan oluşan ve oda duvarlarının yanında, pencerelerin altında bulunan, üzerine döşek koyularak oturulan bir mobilya, divan.

Seki: Yükseltilmiş oda döşemesi, genellikle ahşap tabanlı oturma alanı.

Sekialtı: Odanın giriş alanı, asıl döşemeden alçak olan, ayakkabıların çıkarıldığı yer. Odanın taş kaplı, servis veya dağılım alanı.

Skolarhion: ilkokulun son 2 senesi ile günümüzdeki ortaokulun ilk senesini ihtiva eden okul.

Sufa: Duvarlarda içlerine halı, döşek ve yabancılar için kullanılan yorganların koyulduğu büyük yüklükleri bulunan odadır. Aynı zamanda cevizden yapılmış büyük çeyiz sandıkları ve kilim/halı vd. koyuldığı daha ufak sandıklar da bu odalarda yer alır.

Mağaza (magazia): Ahırdan birkaç basamak inilerek gelinen uzun koridor üzerindeki saman depolara (samanlık) ve ambarlara (buğday/arpa ambarı) verilen genel ad.

Minder (minteri): İçinde yün ya da pamuk bulunan, üzerleri önce düz sonra desenli kılıflarla kaplanmış bir çeşit yastık. Yere koyulur ve skemni etrafında oturmak için kullanılır.

Patari: Ahırın içinde yer alan ayrı bir bölüm. Zeminden birkaç basamakla çıkılan, etrafı parmaklıklarla çevrili tahtadan bir oda, tavan arası. Aynı zamanda kışın başka köylerden gelen yabancıların yatırıldığı/ağırlandığı oda.

Plaka: Yassı taş.

Sarnıç: Bahçede kar sularının toplandığı depo.

Skolarhion: ilkokulun son 2 senesi ile günümüzdeki ortaokulun ilk senesini ihtiva eden okul.

Stavlos: Ahır.

Su arkı: Bodrum kattan gelen suyun bahçeden geçerek sarnıçlara döküldüğü yol, su yolu.

Şal /sal: Bir çeşit yorgandır ve sadece yünle işlenmiş, yorgana göre daha ince, tek renkli (açık bej) bir el dokumasıdır.

Şerpetlik/Serbetlik: (1) Genellikle tüm odalarda yer alan ve yüklükler gibi duvarın içine gömülü olan tahta dolaplar. (2) Çiçeklik.

Tahta kanepe: Odalarda sedirlerin yan duvarlarında yer alan ve desenli örtülerle kaplanmış oturma elemanı.

Tokana: Takana, togana, tohane. Mutfak, kış odası ve depo olarak kullanılan bir mekan.

Tanturi: Divanhanede, mutfak içinde yer alan ve kilden yapılmış çeşitli boyutlardaki (küçük/büyü) fırınlar. Bahçede yer alanları da vardır ve yaz aylarında yemekler burada pişirilir.

Tandır: (1) Erm. Tonir. Yerin bir-bir buçuk metre derinine inen, içinde bir ocak bulunan, silindir şeklinde toprak bir küpten ibaret bir fırın. (2) 1x1x0.90 m. boyutlarında, ayaklan arasında bir toprak çanak içerisinde ateş ve kül bulunan süslemeli ısınma aracı.

Taraça: Bulgur, tarhana vd. işlerin yapıldığı, zemini toprakla kaplanmış, üstü açık yüksek düzlük, teras.

Taş kanepe: Oturup dinlenmek için kullanılan sabit mobilya.

Tenk taşı: Tenk, istif (yığın) anlamı taşımaktadır. Tenk taşı, istif taşıdır ve pastırma istifinin üzerine konarak pastırmayı düzleştirmeye yarayan büyük taş anlamındadır.

Tirem: Killi, çorak ve sert toprak .

Vizite odası: İçlerinde taş sedirleri yer aldığı ve yazları yabancıların kabul edildiği oda.

Yaz odası: Yaz aylarında günlük olarak kullanılan oda, yazlık oda.

Yaşmak: Konik davlumbaz.

Yüklük: Odanın duvarlarında yer alan, içlerine döşek ve yorganların koyulduğu dolaplar, yatak dolabı.

Zar: Kayseri'de odaların iç yüzünü kaplamak için kullanılan ahşap kapı, dolap ve panolar bütünü.

Zerzembi: Zerzemi; Bodrum; oturma katı altında yer alan, depo olarak kullanılan mekanlar.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Gözde KUZU DİNÇBAŞ

Doğum Tarihi ve Yeri : 08.06.1986, Çankırı

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : gozdedincbas@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Doktora	Mimarlık Tarihi ve Kuramı	Yıldız Teknik Üniversitesi	2019
Y. Lisans	Mimarlık Tarihi ve Kuramı	Yıldız Teknik Üniversitesi	2013
Lisans	İç Mimarlık Bölümü	Yeditepe Üniversitesi	2010
Lise	Fen Bilimleri	Derici Mustafa Gürbüz Anadolu Lisesi	2005

İŞ TECRÜBESİ

Yıl	Firma/Kurum	Görevi
02.2018-devam	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık Bölümü	Öğr. Gör.
07.2011- 06.2013	Yeditepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü	Araş. Gör.

YAYINLARI

Makale

1. Kuzu Dinçbaş, G., Akdeniz, M., G., (2019). "Germir'de Tarihi Mehmet Pehlivan Evi'nin Başodası'ndaki Sabit Mobilyaların Değerlendirilmesi" Megaron Dergisi, 14:87-102, 2019.